

Consultation responses for

New buildings

Draft 1 to version 4.0

09. January 2023

Nordic Swan Ecolabelled New buildings – Consultation summary
 089 New buildings 4.0

1 Summary 3

2 About the consultation 3

3 Summary of comments received..... 5

4 Comments on the requirements and criteria as a whole 11

5 Changes in the criteria 11

Scope of the criteria 12

Chapter 1 What is subject to the requirements?..... 12

Chapter 2 EU Taxonomy compliance..... 12

Chapter 3 General requirements..... 13

Chapter 4 Energy and climate..... 13

Chapter 5 Resource efficiency/circular economy..... 20

Chapter 6 Chemical products, construction products, construction goods and materials 23

Chapter 7 Biodiversity and wood raw materials 30

Chapter 8 Indoor environment 32

Chapter 9 Innovation and other green initiatives 35

Chapter 10 Quality management of the construction process..... 36

Appendix 1 Consultation comments 089 New Buildings 4.0. 37

Appendix 2 Consultation comments on Energy 85

Appendix 3 Consultation comments on Climate 145

Appendix 4 Consultation comments on Resource efficiency and circular economy..... 283

Appendix 5 Consultation comments on Chemical products, construction products, construction goods and materials..... 411

Appendix 6 Consultation comments on Biodiversity and wood raw materials 587

Appendix 7 Consultation comments on Indoor Environment 633

Appendix 8 Consultation comments on Quality management of the construction process 695

1 Summary

During 2020-2022 the criteria New Buildings (previously small houses, apartment buildings and pre-school) have been revised.

The main focus areas have been climate, circular economy and biodiversity where large changes have been implemented compared to generation 3. The number of obligatory points is changed from 41 to 42. The number of point-score requirements have been increased from 14 to 23. Several completely new point-score requirements have been added, especially in the sections climate and circular economy.

The consultation took place in January-March 2022.

A total of 189 consultation inputs were given. In total the inputs sum up to approx. 600 pages of consultation inputs. All inputs have been taken into account and further dialogue has been taken with relevant parties in the market.

Most significant changes due to the consultation:

- O7: Cement and concrete: The requirements are now based on national classification systems or products specific EPDs.
- P9: Construction site fuel restrictions: is changed to a point requirement from a mandatory requirement.
- O10: Construction waste management: the mandatory level was lowered from 85 % to 70 % by weight of the non-hazardous construction waste generated on the construction site.
- P18: Design for disassembly and adaptability: is changed to a point requirement from a mandatory requirement.
- O22: Durable wood for outdoor use: Quality requirements are introduced for durable wood.
- P20: Biodiversity measures and ecosystem services: Evaluation of the areas built on according to the EU taxonomy DNSH 6.2 is moved to a point requirement and is no longer mandatory to fulfill.
- A separate section describing the approach in relation to EU Taxonomy alignment in detail.

These requirements were also some of the areas where we have received the most consultation inputs.

2 About the consultation

The proposed criteria sent on consultation were developed by Nordic Ecolabelling in collaboration with representatives from research and industry within a wide field of applications related to the construction of buildings and the environmental effects of the activities.

The criteria proposition set out to facilitate alignment with the EU taxonomy of sustainable investments. A new possibility for Nordic Swan ecolabelling of office buildings was introduced. Focus was directed to the four areas climate, circular economy, biodiversity, and indoor environment. These were significantly changed from the current criteria generation 3, with new requirements on climate declaration, materials with a large climate footprint, reuse of building materials, assessment of biodiversity at the plot and quality of the indoor environment. Requirements within energy were updated and somewhat stricter. The requirements on documentation routines and customer care were made a bit looser with less requirements compared to criteria generation 3.

Nordic Ecolabelling announced the consultation on its Nordic and national websites and in newsletters. Official call for comments emails were sent to different types of stakeholders: licence holders, property developers, construction contractors, building material manufacturers and suppliers, authorities, research institutes and environmental organisations. The number of contacts on the send lists are showed in Table 1. Additional emails were sent on request by stakeholders and are not accounted for in the table.

Table 1: Number of contacts on consultation send lists

Country	Number of contacts
Denmark	232
Finland	397
Iceland	44
Norway	417
Sweden	549
Total	1639

3 Summary of comments received

Nordic Ecolabelling has received comments from 180 respondents, which can be seen in Table 2. About half of the comments came from Swedish instances and the other half from instances in the other Nordic countries with about equal distribution of comments from Denmark, Finland and Norway. There were also a few comments from Iceland, as well as comments from European or international business associations.

The majority of consultation instances left only comments and did not answer the question whether they support the proposition, support with comments, abstain from taking a position or reject the proposition with comments, as can be seen in Table 2.

Respondents were encouraged to use a web-form for commenting, but comments in the form of documents were also accepted. Only respondents using the web-form have answered the question on support or rejection, which points to a need to formulate the referral letter in the call for comments more clearly.

All respondents are listed by country in Table 3-8.

Table 2: Summary of comments

Country	A. Only comments.	B. Support the proposition.	C. Support the proposition with comments.	D. Abstain from taking a position.	E. Reject the proposition with comments.	Total
Denmark	19	1	2	3	0	25
Finland	19	0	4	2	5	30
Iceland	3	0	0	0	1	4
Norway	19	3	0	2	1	25
Sweden	63	1	6	11	6	87
International	5	0	1	1	2	9
Total	128	5	13	19	15	180

Table 3: Danish comments

Consultation instance	A. Only comments.	B. Support the proposition.	C. Support the proposition with comments.	D. Abstain from taking a position.	E. Reject the proposition with comments.
mrKlinker	1				
Woodfiber	1				
VinduesIndustrien	1				
Byg VVS Raad	1				
5E Byg A/S	1				
Scandi Byg				1	
Industri Beton			1		
Danmarks Farve- og Limindustri	1				
Schüco Denmark ApS	1				
DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og Ilimindustri, Aluminium Danmark				1	
CC2 Bygherrerådgivning ApS	1				
Dana Lim A/S	1				
Nobia AB		1			
Jytas				1	
Henning Larsen Architects			1		
AP pension	1				
BBP arkitekter	1				
Dana Lim A/S	1				
Jual A/S	1				
Miljøministeriet – byggeri	1				
Paroc	1				
BASE	1				
Saint-Gobain Denmark A/S	1				
EPS-branchen	1				
BYG_VVS_RAAD	1				
Σ Danish comments:	19	1	2	3	0

Table 4: Finnish comments

Consultation instance	A. Only comments.	B. Support the proposition	C. Support the propositions with comments.	D. Abstain from taking a position.	E. Reject the proposition with comments.
Kaupunkilinnut					1
Temal Oy	1				
Mäkelä Alu Oy	1				
Radiation and Nuclear Safety Authority - STUK	1				
Kiilto Oy	1				
Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka	1				
Termex-Eriste Oy	1				
Teräsrakenneyhdistys ry					1
Puustelli Group Oy				1	
Pintos Oy	1				
Teknoliateollisuus ry					1
Federation of the Finnish Woodworking Industries			1		
Teijo-Talot Oy			1		
EcoUp Oyj	1				
Oras Oy	1				
Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood			1		
Parmarine Oy			1		
Teknos Oy	1				
Remeo Oy	1				
Rakennusteollisuus RT ry					1
Rudus Oy				1	
JM Suomi Oy					1
A-Insinöörit	1				
Kestopuuteollisuus ry / Finnish Wood Preserving Association	1				
RAKLI ry	1				
Saint-Gobain Finland Oy	1				
Betoniteollisuus ry	1				
PU Nordic	1				
SKOLry	1				
Ramboll Finland Oy	1				
Σ Finnish comments:	19	0	4	2	5

Table 5: Icelandic comments

Consultation instance	A. Only comments.	B. Support the proposition.	C. Support the propositions with comments.	D. Abstain from taking a position.	E. Reject the proposition with comments.
JÁVERK ehf					1
Bm Vallá ehf	1				
Visthus	1				
Verkland	1				
Σ Icelandic comments:	3	0	0	0	1

Table 6: Norwegian comments

Consultation instance	A. Only comments.	B. Support the proposition.	C. Support the propositions with comments.	D. Abstain from taking a position.	E. Reject the proposition with comments.
Norsk Treteknisk Institutt	1				
FH Gruppen	1				
Fritzøe Engros AS	1				
Aspelin Ramm eiendom		1			
Gjensidige Forsikring		1			
Pipelife Norge AS	1				
Mapei AS	1				
Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim	1				
Norske Trevarer				1	
Hydro	1				
Betong Norge					1
Treindustrien				1	
Element Nor		1			
Sabima	1				
Byggevarerindustrien	1				
Bevarmorket	1				
Oslo Kommune	1				
EPS foreningen	1				
Jotun AS	1				
Boligproducentenes	1				
Løvenskiold Handel AS	1				
Gyproc	1				
Vartdal Plastindustri A/S	1				
Maling og Lakk bransjeforening	1				
Byggevarerindustrien	1				
Σ Norwegian comments:	19	3	0	2	1

Table 7: Swedish comments

Consultation instance	A. Only comments.	B. Support the proposition.	C. Support the proposition s with comments.	D. Abstain from taking a position.	E. Reject the proposition with comments.
IVL Svenska Miljöinstitutet	1				
Klimatsvaret	1				
AkzoNobel Decorative Coatings AB					1
MinDörr Osby AB				1	
Pelly Group	1				
ECOSAFE ² TURFS KONSTGRÄS AB				1	
AB Ebeco	1				
Brukspecialisten AB	1				
Structor Miljöbyrå	1				
Svensk Ventilation			1		
Elektroskandia Sverige AB / Cylinda	1				
SundaHus i Linköping AB	1				
VVS Fabrikanternas Råd			1		
Bengt Dahlgren Göteborg AB	1				
ByDemand				1	
Grohe				1	
Veidekke Entreprenad	1				
Anebyhusgruppen AB			1		
Eksjöhus Modulbygg AB					1
EPS Sverige	1				
Stena Fastigheter AB			1		
Tyrens AB	1				
Algeco	1				
Tremco CPG Sweden AB	1				
IVL Svenska Miljöinstitutet				1	
Stora Enso				1	
Sherwin-Williams	1				
GTIN-gruppen	1				
Besqab					1
ROCKWOOL AB	1				
Swedisol	1				
Turako AB		1			
JM AB					1
Solveig Samuelsen	1				
Norconsult	1				
OBOS Sverige AB				1	
NCC					1
Forsheda Hus AB	1				
Vedum Kök & Bad AB	1				
Säker vatten AB	1				
Electrolux Professional AB	1				
Moelven Byggmodul AB				1	

White Arkitekter	1				
Serneke Sverige AB				1	
Jernkontoret			1		
ByDemand	1				
NorDan			1		
Åke Sundvall Byggnads AB	1				
PE Teknik & Arkitektur				1	
Wästbygg	1				
Bonava Sverige AB					1
Andersson				1	
Beijer Byggmaterial	1				
Bonava	1				
Electrolux	1				
SCDA Scandinavian Copper Development Association	1				
Ikano Bostad	1				
IKEM	1				
IVL/BM	1				
Moelven	1				
Nobia	1				
Organowood	1				
Bolon	1				
Derome	1				
Golvbranschen GBR	1				
Veidekke	1				
Lokalförvaltningen Göteborgs Stad	1				
Nordr Bjerking Coresource	1				
NWPC	1				
Paroc	1				
Peab	1				
Saint-gobain Sweden	1				
Byggmaterialindustrierna	1				
SVEFF	1				
Svensk Betong	1				
Lindab	1				
Incoord	1				
Returlogistik	1				
SIS	1				
Skanska	1				
Stålbyggnadsinstitutet	1				
Svenska träskyddsföreningen	1				
Svenskt Trä	1				
Tapwell	1				
Tarkett	1				
VFSR	1				
Woody	1				
Σ Swedish comments:	63	1	6	11	6

Table 8: International comments

Consultation instance	A. Only comments.	B. Support the proposition.	C. Support the proposition s with comments.	D. Abstain from taking a position.	E. Reject the proposition with comments.
Whirlpool Nordic	1				
Kaimann GmbH					1
European Cellulose Insulation Association	1				
European Phenolic Foam Association (EPFA)			1		
ROCKWOOL Nordics	1				
Arxada				1	
Tarkett	1				
PEFC	1				
Electrolux HemProdukter AB, Electrolux Home Products Norway AS, Oy Electrolux Ab, Electrolux Home Products Denmark A/S					1
Σ International comments:	5	0	1	1	2

4 Comments on the requirements and criteria as a whole

Nordic Ecolabelling wishes to express a deep gratitude for the initiated and abundant response to the proposed criteria. The chapters or sections on climate, circular economy and chemical products, construction products and materials have had the most comments, on many different topics.

Comments from consultation instances have been sorted into each chapter, section or requirement in the criteria proposition sent on consultation. For the complete collection of consultation comments, please see appendices 1-8

5 Changes in the criteria

Nordic Ecolabelling has responded to the main lines in the comments to each requirement. Due to the large number of comments, it has not been possible to respond individually to each comment. Nordic Ecolabelling has instead focused on presenting the changes made, and reasons for these changes. All comments have however been considered.

Requirements are named the same way they were in the consultation documents. If numbering or names have changed in the final criteria, the new number and title are in parentheses. Example: O9 (O8) Steel (Steel production), where O9 Steel is the number and title from the consultation document and O8 Steel production is the number and title in the published new criteria.

Scope of the criteria

What can carry the Nordic Swan Ecolabel?

Based on the consultation inputs the section has been revised. The possibility to Swan label holiday residences and cottages has been removed. Different national legislation and different cultural and architectural traditions regarding holiday houses would require its own analysis to adequately address the most important environmental impacts and propose more sustainable ways of building.

Minor clarifications and adjustments have been made.

How to apply

Basic descriptions about the new application portal have been added.

Definitions

Heavy current cables have been added to definition and follows the same approach as in generation 3 of the criteria.

Chapter 1 What is subject to the requirements?

It has been defined that outdoor areas on the plot are subject to requirements when materials and products are used during the construction period. More examples of supplementary buildings and commercial areas have been added. The wording has been revised to make it clearer what is covered by the requirements.

Exempted areas, materials and products

Temporary products and structures have been added to the list of “not subject to any requirement”. Wording has been revised to make it clearer what is covered by the requirements.

Prefabrication

Thermoset plastics have been added to the text about two component products in prefabrication. A section describing exemptions for industrial surface treatments has been added. This is done in order to clearly distinguish between prefabrication of e.g. elements or bathroom modules and actual industrial processes.

Chapter 2 EU Taxonomy compliance

The section on the EU taxonomy has been placed within the heading Environmental impact of new buildings, and is now called Alignment with the EU taxonomy framework. Very many inputs have been received on alignment with the EU Taxonomy (Environmental objective Climate Change Mitigation in the EU Taxonomy delegated act). The overall challenge is that some parts of the EU Taxonomy are very unclear and therefore difficult to implement directly in our criteria.

Table 1 and table 2 in the criteria describes how the EU Taxonomy is handled in these criteria regarding the activity Construction of new buildings. The overall implementation strategy has been to:

- Implement the technical screening criteria's as mandatory requirements in this Nordic Swan Ecolabelling criteria generation 4 in all countries where it is feasible.
- Implement those Do-No-significant-harm criteria in generation 4, that are considered relevant and reasonable, and where the delegated act is relatively clear on what is required to fulfil the requirement.
- In generation 5 of the criteria (next generation) Nordic Ecolabel aims to become a tool for documentation of alignment with The EU Taxonomy Climate change mitigation.

Social minimum guarantees as defined in the EU Taxonomy are not evaluated or covered by these criteria. Nordic Ecolabelling closely follows interpretations of the taxonomy criteria and tries to enable taxonomy alignment. Nordic Swan Ecolabel do not take any legal responsibility for the (degree of) alignment, nor can a building project or a building material ecolabelled with NSE (or listed in the hpp) be claimed as taxonomy aligned based on the ecolabelling criteria.

The responsibility for documentation of EU taxonomy compliance solely belongs to the company who is claiming it.

Chapter 3 General requirements

O1 Overall Description of the building

The requirement serves as an overview of the project. Details about which area measurements should be used in the different Nordic countries have been added upon request, and minor changes for increased clarity has been made.

O2 Points achieved

The total possible point scores and maximum point scores for individual requirements have been revised as some point requirements have been removed, others have been converted from obligatory requirements and some are new. The Do No Significant Harm requirements from the EU Taxonomy (Chapter 7, Annex 1 to the Commission Delegated Regulation (EU) 2021/2139) are represented by point requirements and are no longer obligatory for buildings that do not seek taxonomy alignment. The main reason for handling the DNSH criteria as point requirements is that official interpretations and corrections are still not communicated (November 2022), and it is therefore impossible to write obligatory requirements. This approach gives the applicant the flexibility to choose which projects should be taxonomy aligned.

Chapter 4 Energy and climate

O3 Energy demand of the building

A few requirement levels have been adjusted based on the consultation inputs. The level for Swedish office buildings has been adjusted from 15% to 20% better than BBR. It has

been clarified that the relevant version of BBR is the version in the building permit. The limit for Finnish educational buildings has been sharpened to 20% better than the legislation limit.

Some consultation comments have requested that the mandatory requirement level should follow the EU taxonomy, and there should be a point requirement for additional improvements to the energy demand. Awarding points within the very different legislative systems of the Nordic countries is not possible to do in a fair way as the baselines are so different. In addition, some countries have not yet clarified what NZEB (Near zero energy buildings) means in relation to their legislation. The Nordic Swan Ecolabel has good experience with the current levels for energy demand in generation 3 of the criteria and believes that the suggested levels and approach is fair and relevant.

It has been decided to not include huts and summer houses in the criteria. Therefore, no energy limits are set for these building types.

Student housing will have to fulfil all relevant requirements to be Nordic Swan Ecolabelled.

Appendix 3 has been updated with clarifications, however many requests for further detailing about Swedish calculations has been referred to the Swedish case handlers, who will interpret and suggest routines and guidelines.

Regarding taxonomy alignment for Norwegian projects, Nordic Ecolabelling will have to await further interpretations from the Norwegian authorities which has been made clear with asterisk in the requirement.

A requirement for the Faroe Islands has been introduced.

O4 Lighting management

The requirements on presence control outdoors have been removed with regard to lighting's importance to the feeling of safety and security. However, outdoor lighting in all communal spaces must still have basic automatic demand control which switches lighting off when there's sufficient daylight. Being able to control lighting in private outdoor areas is important for occupant satisfaction and the feeling of security, and private balconies and terraces are therefore exempt from the requirement. Since lighting disturbs birds, bats and insects, a requirement on shielding of luminaires has been introduced.

Robustness of systems has been regarded, and the choice of control systems are to a greater degree left to the building designers and technicians. The user experience has been taken into account, when clarifying that manual control is acceptable when rooms are used, as long as the lighting turns off automatically when the room is not in use. Technical service areas have been exempted from the requirement.

O5 Energy-efficient white goods

Most requirement levels on household are unchanged, however levels for refrigerators have been adjusted due to very limited availability in the B2B-market.

In general, The Nordic Swan ecolabel wishes to have a criterion which does not become obsolete very soon after publishing, and therefore chooses to set relatively strict limits. By the time projects are starting to procure white goods based on these criteria, the availability and pricing might have changed.

The requirement on electric water heaters has been clarified to apply to water heaters installed in individual apartments or single-family houses.

The energy labelling levels on professional kitchen fridges and freezers have been adjusted to match requirement levels suggested by the Swedish authority on public procurement.

P1 Household appliances of better energy class

Many instances point out that “two classes higher” is practically non-existent today and that determining “the best available class in the market” is very cumbersome. The requirement has been adjusted to give points for one class better than the obligatory requirement. The possibility of earning points for “the best available class in the market” has been removed, due to the difficulty of determining which class that is in the relevant market at the relevant time.

A possibility to earn points for professional products in communal laundry rooms has been added. 1 point is offered if all machines in one category fulfil: 1) Professional washing machines coupled to both hot and cold water, 2) All professional tumble dryers are equipped with heat pumps 3) All professional drying cabinets are equipped with heat pumps.

O6 (P2) Water saving sanitary tapware (Water saving sanitary tapware (educational and office buildings))

Based on the inputs the requirement has been removed for residential buildings. In addition, it has been changed into a point requirement for office and educational buildings. This follows the approach decided in relation to EU Taxonomy alignment.

P2 (P3) Energy efficient sanitary tapware and technologies (Energy efficient and water saving sanitary tapware and technologies)

The required energy class levels have been revised, since kitchen taps in class A are not available and since consultation comments report that residents often replace showerheads due to poor user experience. It has been clarified that points are given either for tapware with energy classification or with touchless operation.

P3 (P4) Management of energy consumption and power peaks (Management of electricity demand and power peaks)

Consultation comments were generally positive to this requirement and acknowledged the importance of power outtake management but stressed the need for clarification of the purpose and of the requirement. The requirement text has therefore been rewritten. A maximum of two points are given when a control system for management of electricity demand and power peaks is installed. Adding power peak shaving functions for district heating was also discussed, but the complex diversity in the different configurations of district heating grids was deemed to become an obstacle. It might be discussed again in the next criteria revision.

P4 (P5) Renewable energy production and energy recovery (Local renewable energy generation and energy recovery)

Many comments question the distribution of points with many points available for PV panels and not as many for the other technologies. The balance has been somewhat evened out. The highest point level (4) for solar PV panels has been removed. The limit for solar collector installations has been lowered to 20% of the energy for hot water on annual basis. The maximum point score has been lowered to 3 points. Background text has been added on reasons for restricting points for ground source heat pumps to areas without district heating: "Points can only be achieved outside district heating areas, since it is favourable to use the low exergy waste heat that is part of many district heating systems. Many district heating systems are phasing out fossil fuels". The intention of the requirement is not to steer to or away from district heating. However, it is rational to use heat for heating, while electricity can be used in many, more power demanding, applications. The purpose of the points for liquid- to liquid heat pumps is merely to reward the more efficient types of heat pumps.

O6 Climate declaration of the building (Climate calculation of the building)

The alignment with the EU Taxonomy has been clarified now clearly stating which building must be aligned (< 5000 m²). Where available national calculation methods have been specified.

It has been added to the requirement that it does apply in Norway before the Norwegian authorities have made an official interpretation of this part of the EU Taxonomy. Instead, the buildings must comply with the requirement in the section for buildings < 5000 m².

The specific threshold limit for Denmark has been adjusted from 8 kg CO_{2e}/m²/year to 10,5 kg CO_{2e}/m²/year. Currently only Denmark has a threshold limit for the climate declaration set by the authorities. It is set at 12 kg CO_{2e}/m²/year in the building legislation where a tightened threshold limit at 10, 5 kg CO_{2e}/m²/year will be introduced in 2025. Further tightening is planned in 2027 and 2029. The requirement threshold for the Nordic Swan Ecolabel in Denmark is defined as the next coming obligatory threshold limit from the authorities building regulation (BR18). This means a requirement threshold at 10,5 kg CO_{2e}/m²/year from 2023. If the calculation method or the threshold limits in the building regulation (BR18) are changed, this requirement will be adjusted accordingly. The calculation must always be performed according to the current version of the calculation method and scope of the calculation.

P5 (P6) Quality assurance of the climate declaration

(Quality assurance of the climate calculation)

Based on the inputs in the consultation and further dialogue with experts within LCA and climate declarations it has been decided to simplify the requirement. Only four quality measures are left; quality of the climate declaration, completeness of the calculation, data quality and two stage calculation. All gives one point respectively.

Reason for removal of other point possibilities:

- Time effects: It would require that some countries should include several additional modules in the climate calculation. This is not considered relevant at the current state of implementation in the countries.

- Consequential LCA: This is a different calculation method compared to the ones used in the requirement for climate declaration. It is not relevant to use in the current scope of the Nordic Swan Ecolabel.
- Sensitivity analysis: Currently, LCA databases often do not provide uncertainty on unit process data and most dedicated building LCA tools do not have the functionality to propagate uncertainty to the results. Overall, we have assessed that the tools are not mature for this requirement yet and the effect of such a requirement will have larger effect once the scope and methods are better implemented in all countries. However, it is recognized that this is an essential quality parameter, and it will be considered again in generation 5 of the criteria.

- (P7) Assessment of risks in a changing climate

In the consultation input it was clear that DNSH 7.1.2.1: Climate Change adaption of the of the EU Taxonomy is not always covered by national legislation. Two new P-requirements are suggested to handle Annex A in the EU Taxonomy (DNSH criteria) as it is considered very relevant to secure the buildings for the futures changing climate.

- (P8) Adaptation to a changing climate

In the consultation input it was clear that DNSH 7.1.2.1: Climate Change adaption of the of the EU Taxonomy is not always covered by national legislation. Two new P-requirements are suggested to handle Annex A in the EU Taxonomy (DNSH criteria) as it is considered very relevant to secure the buildings for the futures changing climate.

O8 (O7) Cement and concrete

In the consultation the complexity of the requirement is criticised and the need for using existing documentation / systems is emphasized in the consultation inputs. Inputs are given that we should not set requirements based on the EU Taxonomy, CCS or biobased fuel. The Taxonomy for concrete producers is not implemented at the time being, the CCS requirement is only meet by a single plant in the near future and biobased fuel is very dependent on local availability. In conclusion all these measures will anyways be seen in the EPD / documentation for the cement/concrete product. The preferred method in all countries seems to be to use the classification systems and / or EPDs to verify the climate impact.

The Nordic Swan ecolabel recognized the inputs given and have changed the requirement to focus on national concrete systems or product specific EPDs.

Overall, the following is changed:

- The requirement is simplified to focus on the concrete classification systems in the countries where they are available (SE, NO, FI).
- EPD-generators are accepted from national systems (not IS).
- DK and IS has alternative solutions as classification systems are not available. These are also based on EPD documentation as the other countries.
- The requirement handles both prefabricated elements and ready-mixed concrete. This is more than originally suggested.

FI, SE and NO now all have official classification systems. In dialogue with the industries threshold limits have been defined. See the requirement for specific levels in each system. The Nordic swan Ecolabel will follow the implementation of the levels closely as we are aware that it can be a challenge to implement - especially for

prefabricated elements as the experience is limited and the systems in FI and NO are not designed for elements originally.

In the Danish market there is no classification system for concrete. The Nordic Swan Ecolabel has investigated the possibility to define a concrete classification system on its own. The conclusion is that the data available is very limited for ready mixed concrete and especially for elements, piles etc. The data available is not sufficient to justify a fair and relevant "Swan system" and it not likely that it will work in practice. For Denmark it is suggested to set requirements on verification of product specific EPDs for both ready mixed concrete and elements. The data must be used in the climate calculation. All dialogue with the industry, advisors and the consultant suggests that this is what is feasible in DK.

In the Danish building legislation a threshold limit for CO₂ emissions will be introduced in 2023. To ensure minimization of the CO₂ emissions, Denmark has set a limit stricter than the authorities. The input we get from the LCA consultants is that the introduced limit in O7 will in fact result in CO₂ reductions in concrete / cement in buildings with loadbearing structures in concrete.

Iceland has no classification system, but the producers can provide product specific EPDs. Unfortunately, there is no threshold limit introduced in the CO₂ calculation yet.

O9 (O8) Steel (Steel production)

In the consultation the complexity of the requirement is criticised and the need for using existing documentation / systems is emphasized in the consultation inputs. The overall issue for the entire requirement is the traceability in the supply chain as it is very complicated or not possible to document. In addition, the only documentation that seems to be widely available is EPDs or eBVDs.

The following significant changes are implemented:

- Steel rebars are no longer covered by the requirement. The traceability in the supply chain is very difficult to document. In addition, the environmental impact is assessed to be minimal as rebars are already made from recycled material to a wide extent (based on the consultation answers).
- Roof panels are taken out of the scope – as we do not have documentation that the alternatives such as asphalt roofing, cement roof tiles or traditional tiles are not much better climate alternatives.
- The requirement focuses on steel parts that has a significant impact on the climate performance of the building and could have been replaced by alternative materials such as wood. Requirements are therefore posed on the façade and the load bearing system. Due to the difficulty of documentation relatively high trivial limits are implemented to only activate the requirement when the climate impact is high. The following is now covered:
 - Façade panels in steel when it makes up more than 20% of the façade area (excluding windows/doors)
 - Load bearing constructions in steel when it makes up more than 20% of the buildings loadbearing system by weight.

EPDs and eBVDs are accepted as a mean of documentation for the content of recycled steel. Also, the method for documenting virgin steel production has been simplified. The requirement can be verified using either: Direct traceability through the supply chain or mass balance approach. Reference is made to the criteria for details.

O10 (O9) Aluminium (Aluminium production)

In the consultation the complexity of the requirement is criticised and the need for using existing documentation / systems is emphasized in the consultation inputs. The overall issue for the entire requirement is the traceability in the supply chain as it is very complicated or not possible to document. In addition, the only documentation that seems to be widely available is EPDs or eBVDs.

The requirement is limited to handling the most significant parts of aluminium in buildings; façade panels, profiles for windows and doors in aluminium (external cladding of outer wood components for the sole purpose of weather proofing is exempted) and aluminium profiles in glass facade systems when the system covers more than 20 % of the façade area (excluding windows/doors).

Direct reuse of aluminium is difficult due to properties of the material and is therefore no longer included as an option for documentation.

Windows are now included in this requirement and the recycled share for windows (min. 40%) is unchanged from generation 3 of the criteria as Nordic Ecolabelling has experienced that fulfilling and documenting this level is still challenging for the producers. The single most significant contribution to a window's overall environmental impact is related to the window's energy utilisation during operation of the building. This is dealt with in the requirement of the building's energy use, O4.

Hydro Circal certificate and EPDs and eBVDs are accepted as a mean of documentation for the content of recycled aluminium. Also, the method for documenting virgin aluminium production has been simplified. The requirement can be verified using either: Direct traceability through the supply chain or mass balance approach. Reference is made to the criteria for details.

O11 (P9) Construction site fuel restrictions

Norway is far in the process of implementation but in the other countries it seems unrealistic to always fulfil the requirement at the moment. Therefore, the requirement has been changed into a point requirement, where up to two points are given if 50% or 90% of the total heating demand (kWh) is achieved using grid electricity, district heating, hydrogen or biofuels. The main reason for the change to a point requirement is the need for changing planning and construction processes if electricity or district heating should be used already from the start. Biofuels are available as a transition technology that can be used before new routines and processes are in place, but prices and availability are fluctuating much and makes it difficult to guarantee compliance. Nordic Ecolabelling will consider an obligatory requirement in the next criteria revision. The use of natural gas heating will not give points, however biogas will.

The scope of the requirement has been clarified: only activities on the construction site are included. Heating in prefabrication is not taken into account. Temporary sealing of the building envelope before interior drying starts is accepted. The intention with this requirement is to reduce emissions of fossil CO₂ in the construction part of the building's lifecycle. As many have pointed out, the various alternatives presented are not altogether fossil-free, and the wording has therefore been changed. Combustion of hydrogen is not emission free, and that has been changed as well. It has been clarified that heating on the construction site should be managed with electricity, district heating, hydrogen or biofuels.

P6 (P10) Construction site machinery

The scope of the requirement has been clarified: Machines covered by the requirement have been defined as machines/heavy equipment <1 ton. Machines working on the construction site are included in the requirement, while transports of materials, waste, machinery and people to and from the construction site are omitted. The timeframe has also been defined, from the start of foundation work to finished interior work.

Instead of number of machines, the unit of comparison is hours worked. The threshold limits have been adjusted, and maximum points is now given when 80% of the hours worked are powered by electricity or hydrogen on the construction site.

P7 (P11) Bicycle transport

Based on the consultation inputs some levels are changed slightly but the requirement is very similar to the requirement in the consultation.

Chapter 5 Resource efficiency/circular economy

O12 (O10) Construction waste management and P 12 Construction waste optimisation

Based on the inputs in the consultation the following changes has been implemented:

- The limit of the non-hazardous construction waste generated on the construction site that must be prepared for reuse, recycling and other material recovery including backfilling operations using waste to substitute other materials is lowered from 85 % to 70 %.
- With the new limit of 70 % this requirement is in alignment with the level in the EU Taxonomy's "Do No Significant Harm" criteria that require at least 70% of non-hazardous waste to be prepared for reuse, recycling and other material recovery. It should be noted that demolition waste is not accounted for. For details on the EU Taxonomy please refer to the section on the EU Taxonomy in this criterion.
- Both productions of modules and prefabricated elements must always account for and fulfil the requirement. The method for calculating the degree of sorting in a factory has been updated and the calculation on a yearly basis has been added to the criteria document.
- P12 "Construction waste optimization" is introduced and aims at rewarding when even higher level than 70 % are achieved. Up to 85 % preparation is rewarded.
- The term "treated wood" has been clarified to distinguish between treated wood with hazardous substances (e.g. pressure-impregnated wood) and wood treated with non-hazardous substances (e.g. just painted or heat treated wood).

Mixed construction waste or any other sorted waste that is planned to be used energy recovery cannot be accounted for as material recovery as energy recovery and material recovery are two separate processes/principles according to the waste hierarchy.

O13 (O11) Waste sorting inside the building

There is usually limited available space in the kitchen cabinets and it can lead to very small containers that will be hard to use properly. In addition, the waste sorting system

is defined locally by the municipality where some fractions are often handled in combination. Based on the consultation inputs the following changes have been implemented:

- The number of sorting vessels in residential buildings is lowered to 4 from 6.
- The number of sorting vessels in educational buildings is lowered to 4 from 6. This applies to the main kitchen and to all the permanent kitchen facilities, while in classrooms and common rooms the sorting vessels are decreased to 2 from 4.
- The number of sorting vessels in office buildings is lowered to 4 from 6. This applies to the canteen facilities, while in tea and kitchen spaces the sorting vessels are decreased to 2 from 4.

P8 (P13) Construction waste reduction

The following changes has been implemented:

- Maximum levels for this point requirement is changed from 5 to 3, primarily due to the introduction of P11. The top and bottom level is removed from the requirement,
- The definition for calculating floor area has been clarified. Bruttoarea (BTA) is the floor area on which construction waste should be calculated.
- Both productions of modules and prefabricated elements must always account for and fulfil the requirement. The method for calculating the degree of sorting in a factory has been updated and the calculation on a yearly basis has been added to the criteria document.

P9 (P14) Take-back systems (Producer take-back systems)

Nordic Ecolabelling wishes to encourage the usage of producer take-back systems for products/materials that can be handled better outside the existing waste handling systems. A take-back system is an efficient way to avoid generating waste, as excess material can be used in the production of a new product. The waste from the specific material/product is gathered separately from the waste collection system at the construction site and is sent back to the producer or supplier. This means that the materials will be handled by the producers, with their specific knowledge on how to reuse or recycle the material in question most effectively.

The requirement can in principle cover all relevant construction materials. The list of pre-approved materials has been removed as the relevance can vary geographically.

Sorted packaging materials (cardboard, plastic wrapping etc.) will normally be recycled within the existing waste sorting/handling systems. Nordic Ecolabelling do not see an extra environmental benefit by handling these fractions separate from the existing systems.

Wooden pallets are normally reused from the construction sites and Nordic Ecolabelling do not see an extra environmental benefit by handling these fractions separate from the existing systems.

Incineration and composting are not rewarded in this requirement.

O11 Waste sorting inside the building

There is usually limited available space in the kitchen cabinets and it can lead to very small containers that will be hard to use properly. In addition, the waste sorting system

is defined locally by the municipality where some fractions are often handled in combination. Based on the consultation inputs the following changes have been implemented:

- The number of sorting vessels in residential buildings is lowered to 4 from 6.
- The number of sorting vessels in educational buildings is lowered to 4 from 6. This applies to the main kitchen and to all the permanent kitchen facilities, while in classrooms and common rooms the sorting vessels are decreased to 2 from 4.
- The number of sorting vessels in office buildings is lowered to 4 from 6. This applies to the canteen facilities, while in tea and kitchen spaces the sorting vessels are decreased to 2 from 4.

O14 (-) Windows and exterior doors in non-renewable materials

The requirement has been removed. Aluminium is now handled in O9 and PVC is handled in O21. Steel is no longer handled in windows and doors as it is usually only used in e.g. fire doors and therefore to a very limited extent in the buildings.

O15 (O12) Hazardous substances in reused construction products and materials

The requirement text has been adjusted to make it clearer that the risk analysis should also handle substances with migratory potential.

There is a general concern to how this corresponds with the EU taxonomy. There is less control over the substances implemented in the building for reused materials than for new materials. Special care should be taken if the project is aiming at taxonomy alignment.

O16(-) Reused construction products and materials

The mandatory requirement is removed as many consultation inputs highlighted the lack of established methodologies for verifying the durability of reused products and the absence of a market that has adequate stock of products and materials that can be reused. However, many positive inputs were received about a significant signal that is sent to the construction field by promoting circular economy and closed material loops. The conclusion is that the construction sector and the market are not ready yet to work with reused products on a mandatory level. Instead, points can be taken I P14.

P10 (P15) Reused construction products and materials

The following has been changed:

- The minimum levels that must be fulfilled to gain points have been revised after the consultation inputs. In some cases they were too hard to achieve.
- Maximum points changed from 5 to 4.

P115 (P16) Insulating materials made from renewable or recycled sources (Insulating materials made from renewable sources)

Large amounts of energy and mineral/fossil resources are used to produce insulating materials. Nordic Ecolabelling does not want to promote certain types of mineral / fossil-based insulation over others. The Nordic Swan Ecolabel wishes to promote the use of

renewable materials. Therefore, only renewable materials such as wood fibre, hempcrete and paper wool are rewarded in this requirement. It is still possible to use all insulation types if they comply with the chemical requirements.

O17 (P18) Design for disassembly and adaptability

The requirement is changed from a mandatory requirement to point requirement as the consultation inputs raise large concerns to what should be implemented to fulfil the requirement.

The requirement is meant to be aligned with the EU Taxonomy and here the documentation required is very open to interpretations. Nordic Ecolabelling will not interpret what level of documentation is necessary to fulfil the EU Taxonomy. The requirement will however be based on the actual wording of the EU Taxonomy. When documenting the requirement, the applicant should focus on having a plan that covers all the relevant parameters in the building: How the building designs and construction techniques support circularity, disassembly or adaptability of buildings, how buildings are designed to be more resource efficient, adaptable, flexible and dismantlable to enable reuse and recycling.

The Nordic Swan ecolabel will follow the interpretation of the EU Taxonomy closely to ensure alignment when possible.

P12 (P17) Renewable carcass, facade or inner walls

The Nordic Swan Ecolabel wishes to steer towards sustainable renewable material and to minimise the climate impact of buildings. Therefore, timber in the main structure of the building is rewarded.

Minor changes have been made; inner walls are taken out and the maximum minimum share that must be fulfilled is set to 90% and not 100%.

Chapter 6 Chemical products, construction products, construction goods and materials

For definitions of chemical products, construction products etc. we refer to the "definitions" section. In case a product consists of a combination of construction products and chemical products, we refer to the sections on prefabrication and industrial surface treatments within the chapter "What is subject to the requirements."

Appendix 6 and Appendix 8 will be used by producers declaring products in the Supply Chain Declaration Portal (SCDP), while the other appendices will be used by the applicant and uploaded in the application portal Nordic Ecolabelling portal (NEP). It is however the applicant's responsibility to check that the products used are declared in SCDP, and otherwise demand that they are declared by the producers. Products already declared in Husproduktportalen (HPP) will be moved to SCDP if they are still relevant, but will have to be declared again by the manufacturers. Nordic Ecolabelling has prepared for this process during the criteria revision, to be launched as soon after the criteria are accepted by the Nordic Ecolabelling Council.

Sealing products that are defined as chemical products in the Definitions section must comply with the requirements on chemical products, while other construction products

and construction goods must comply with requirement O31 (O25). Clarified in requirement O31 (O25) and appendix 8.

Ecolabelled products, i.e. Nordic Swan or EU Ecolabel products, are automatically in compliance with the requirements in this criteria document, and must not be declared in SCDP. These products are already available in the system. In addition, they should be taken up in the project's logbook.

O18 Product list, O19 Logbook (O13) (Logbook)

The requirements have been merged. The scope and amount of documentation needed is not changed. A logbook is needed to ensure traceability for the future generations and promote circular economy. As more countries have possibility to use external systems it is considered a relatively flexible criteria for the applicant to adapt to.

O20 (O14) Classification of chemical products

Based on the inputs in the consultation the restriction of the classification H317 has been removed from the requirement. It is estimated that it will have too many implications on the products used in the building sector relative to the health benefits achieved.

Clarifications of the terms used in the table has been done.

The sealing products covered by the requirement are the same as in the previous generation.

Biocide-containing wood primers classified H411 used for treatment of cut surfaces and end timbers are allowed. This is to ensure protection of the cut surfaces that occurs during installation.

The requirements will be documented in Nordic Ecolabelling's Supply Chain Declaration Portal. Construction product declarations do not necessarily cover all the same aspects and limit values as the requirements and can therefore not be used as the only documentation.

O22 (O15) CMR substances

The general background for the requirement is found in the background document.

Clarifications of the terms used in the table has been done.

Exemptions for free formaldehyde, D4 and vinyl acetate is no longer present as it is considered possible to avoid them as substances in chemical products. 'Some of these substances may occur as pollutants, and here they are permitted in amounts up to 1000 ppm. This also applies to other CMR substances, but only if the substances are covered by the definition of pollutants in the specific chemical product.

Based on the inputs in the consultation and the removal of the classification H317 in O20 (O14), the requirement and the levels for highest permitted preservatives are changed to be partly harmonised with equivalent requirements in the criteria for Nordic Swan Ecolabel indoor paints, where the limit for total preservatives for wet room paint is 1600 ppm. The limit will be introduced and replace the 1000 ppm.

Due to the removal of H317 in O20 (O14) the limit values for preservatives for BIT, CIT/MIT, MIT and OIT are introduced in the criteria. The limits are based on the ongoing work on criteria for Nordic Swan Ecolabelled paint.

Nordic Ecolabelling takes the concerns about microplastics seriously and wants to limit emissions of microplastics from paint. Completely banning the use of microplastics in Nordic Swan Ecolabelled paint will mean that the products are no longer for large parts of the market. There are still only a few paint products available without polymers. These are not (yet) suitable for all paint applications. In addition, chalk based paints also have environmental issues with regard to mining and GHG emission. However, we will follow the evolution of these products closely in the future. The Nordic Ecolabel believes that it gives a greater environmental effect to set requirements that can contribute to the paint on the market having less impact on the environment. The overall requirements for both chemicals, resource use and climate impact are important. Plastic increases the life and durability of the paint. We do not want to reduce these properties.

O23 (O17) Preservatives in other chemical products intended for indoor use

Due to the removal of H317 in O20 (O14) the limit values for preservatives for BIT, CIT/MIT, MIT and OIT are introduced in the criteria. The limits are based on the ongoing work on criteria for Nordic Swan Ecolabelled paint.

There was an error in table 11, stating that the limit for Isothiazolinones is 600 ppm (0,05 w%). This will be corrected to 600 ppm (0,06 w%).

ECHA has been working on an assessment of all 148 bisphenols and substances with a similar structure, and published a report in April showing that not all of them are endocrine disruptors. Based on this the Nordic Swan Ecolabel will continue to regulate the Bisphenols A, B, S, F and AF and not include more to the list currently. Bisphenol B, AF and A is listed on the endocrine disruptor lists and is therefore not mentioned specifically in the requirement.

O24 (O18) Other substances excluded from use

The chemical requirements are based on the precautionary principle, understood in the sense that we also exclude substances that are suspected to be harmful. For example, we sometimes exclude or limit substances that are suspected of having undesirable properties, even if they are neither classified nor on an authority-regulated list. Sometimes only selected substances in a substance group are examined in detail, this applies to phthalates, for example, and here we have chosen to exclude the entire substance group based on the precautionary principle. This is also the reason why we have chosen to exclude substances on all three ED lists, list I, II and III.

Some specific substances or groups of substances are mentioned in the list, even though they are already excluded because they are on some of the excluded lists. This is to be extra clear that these substances are not allowed.

Based on the consultation input it is decided to remove the regulation of halogenated flame retardants and instead continue with regulation of brominated flame retardants. This is based on the overall situation and availability of products without halogenated flame retardants on the market. In general substances with carcinogenic and endocrine-disrupting properties will still be regulated in O20 (O14) / O21 (O15)/ O24 (O18). Thereby ensuring that critical substances are still regulated.

PVC flooring is handled in requirement O27 (O21) and the background for this requirement.

Halogen free cables are handled in O26 (O20) and the background for this requirement.

O25 (O19) Nanoparticles in chemical products

There is great uncertainty associated with the effect of nanoparticles on health, both during use and possibly sanding of surfaces treated with products containing nanoparticles. Therefore, they are excluded in chemical products. The requirement remains unchanged after consultation. Regarding antimicrobial substances, then these are excluded/regulated in requirement O32, although with certain exceptions.

O26 (O20) Halogen free cables

This requirement applies to cables used both on site and in construction module factories. Cables that arrive at the construction site together with electric appliances, such as lifts, white goods, pumps and fans are not subject to this requirement. Cables used on site, to connect the end of the appliance cable, must fulfil the requirement.

The requirement focused on cables and not on traction pipes, even though they are often sold together with cables already drawn in the traction pipes. Please see the background text for reasoning.

The references to standards have been updated to EN standards.

See answer regarding requirement O27 for more information on PVC in general.

O27 (O21) Surface layers on ceilings, walls, doors and windows

Exterior doors and windows has been added to this requirement. They used to be part of O14 (-) Windows and exterior doors in non-renewable materials, which has been removed. O14 required a share of recycled PVC in combination with testing of e.g. lead. This meant that PVC could not be used in reality. Instead, it is now implemented in this requirement.

Regarding dampening foams and moisture barriers, there are plenty of PVC free products on the market. This includes products prescribed by the flooring manufacturers.

PVC (polyvinyl chloride) is one of the most widely used thermoplastic materials. Nordic Ecolabelling has traditionally been taking a restrictive position in relation to PVC due to emissions of harmful organic chemicals from manufacturing and waste management, as well as emissions of potential endocrine disrupters such as phthalates in the use stage.

It is worth noticing that PVC products today can be produced in a much more circular way as additives such as phthalates and lead/cadmium-based stabilisers can be replaced by non-hazardous alternatives. Issues associated to PVC products end-of-use are being addressed, as both techniques to safely incinerate PVC waste and handle neutralisation residues in a responsible manner exist, while take-back, collection, identification and separation processes to increase the amount of PVC which is recycled, already exist or are being developed. It will however require a relatively extensive list of requirements to regulate the PVC used in buildings according to this. Nordic Ecolabelling will follow the development closely but do not currently see the possibility to allow PVC more generally without overcomplicating the criteria for New Buildings. Exemptions are made for areas or surfaces with specific needs for high durability or slip resistance (related to working environment legislation) and for smaller details.

When Nordic Ecolabelling's criteria for floor coverings (gen. 7) are revised and published, requirements for surface layers on floors may be adjusted according to these requirements.

O28 (O22) durable wood for outdoor use

The requirement has been changed after the consultation. The reason for this change has mainly been the quality problems reported by licence holders when using chemically or thermally modified wood. Large volumes of material has been replaced a short time after installation, at great cost and environmental impact. Some brands of chemically and thermally modified wood have however not been subject to complaints.

The changes include the areas where preservative-treated wood can be used, requirements for chemical substances and a new requirement to durability of preservative-treated, chemically modified and thermally modified wood. See more details below.

The wording "impregnated wood" has been replaced by "preservative-treated wood". "Heavy metals" has been further specified to "e.g. copper" but the term heavy metals is still used, to clearly restrict any future wood preservatives using heavy metals.

Areas of application:

The areas of application where preservative-treated wood containing heavy metals and/or biocides may be used have been changed after the consultation.

Use class 5 according to EN 335 (wood is permanently or regular submerged in salt water) is now not allowed because of the amount of biocides that are most often used here. In addition, it is more precisely described in what cases use class 3.2 are not allowed.

The updated requirement now includes requirements for the durability of wood if wood is preservative-treated, chemically modified or thermally modified. The wood is preservative-treated it must be NTR-certified. If the wood is chemically modified or thermally modified it must either be NTR-certified or live up to standards regarding durability in line with established EN standards for the appropriate use class, as described in the updated requirement. Tests must be performed by accredited laboratories.

The Nordic Swan Ecolabel goes beyond legislation regarding biocides, and in addition, of course legislation must always be complied with. Preservative-treated or chemically modified wood must live up to the requirement for Excluded substances in construction products, construction goods and materials (O31), also in the case that the wood is NTR-certified. Here it is required that the treated wood do not contain more than 100 ppm of the listed substances, which are e.g., substances classified as carcinogenic, mutagenic or toxic for reproduction (CMR) Category 1A or 1B. This means that wood preservative chemicals may contain substances listed in the requirement, as long as the treated wood does not contain more than a 100 ppm of any of the substances.

This also means that wood preservative chemicals shall not live up to section 9.2 Chemical products requirement O20-O25.

O29 (O23) Copper

Nordic Ecolabelling considers copper in wastewater as a small, yet unnecessary source of copper in the environment, and wishes to minimise this source when possible. The inputs about a need for copper pipes when it is required by fire safety legislation has however resulted in an exemption for these cases. The part of the requirement regulating the use of copper on facades and roofs is kept and unchanged. Please refer to the background document for further information.

O30 (O24) Infill of granules on playgrounds and outdoor areas (Plastic and rubber surfaces on outdoor areas)

This requirement has been extended to include outdoor ground cover materials made from plastic materials, cork and rubber. As pointed out in the consultation comments, loose rubber or plastic granules will probably not be used in connection with Nordic Swan Ecolabelled buildings. To have a real effect, the requirement should target the plastic and rubber surfaces that are more widely used.

The extended requirement has three parts:

- A) Synthetic ground cover materials may only be used within the falling protection zone around playground equipment or on multisport pitches that are part of a school/preschool yard.
- B) Synthetic ground cover materials may not contain material from recycled tyres (SBR).
- C) Loose infill of plastic or rubber granules is not permitted.

Appendix 9 has been removed and new documentation methods have been added to match the requirements.

Nordic Ecolabel is concerned over the lack of impact attenuating products on the market that are accessible and at the same time do not spread microplastics and/or other undesired substances into the environment. As of now, there are too few products available in the market to be able to recommend one or two technologies as a better choice. Therefore, Nordic Ecolabelling has decided to first of all limit the use of plastic and rubber surfaces. Secondly, the main source of microplastic pollution (loose infill) and the main source of undesired substances (recycled tyre SBR) have been prohibited. Due to the lack of alternatives, Nordic Ecolabelling has decided to accept the use of isocyanate binding agents used in in situ cast rubber or cork surfaces, although these binding agents do not comply with the chemical requirements. The reasoning has been: While the handling of isocyanates involves severe hazards, the risks are better known and there are better possibilities of pollution control and protective measures, compared to using prefabricated (or in situ-cast) products containing SBR. The hardened product will contain less hazardous substances than products made of SBR. Compared to not regulating the use of rubber or plastic outdoor surfaces, this requirement makes a difference on the environmental impacts and the health hazards for the users of the products, while still allowing the construction of accessible playgrounds and schoolyards.

O31 (O25) Excluded substances in construction products, construction goods and materials

Requirement O31 (O25) applies to constituent substances in building products, i.e. all substances present in the product in concentrations above 100 ppm (0.010 w%, 100 mg/kg).

Our chemical requirements are based on the precautionary principle, understood in the sense that we also exclude substances that are suspected to be harmful. For example, we sometimes exclude or limit substances that are suspected of having undesirable properties, even if they are neither classified nor on an authority-regulated list. Sometimes only selected substances in a substance group are examined in detail, this applies to phthalates, for example, and here we have chosen to exclude the entire

substance group based on the precautionary principle. This is also the reason why we have chosen to exclude substances on all three ED lists, list I, II and III.

Some specific substances or groups of substances are mentioned in the list, even though they are already excluded because they are on some of the excluded lists. This is to be extra clear that these substances are not allowed.

Based on the consultation input it is decided to remove the regulation on halogenated flame retardants and instead continue with regulation of brominated flame retardants. This is based on the overall situation and availability of products without halogenated flame retardants on the market. In general substances with carcinogenic and endocrine-disrupting properties will still be regulated in O31 (O25). Thereby ensuring that critical substances are still regulated.

O32 (O26) Antimicrobial surface treatments

The scope of the requirement has been narrowed down to nanoparticles and biocide treatments used with the purpose to create an antibacterial or antiviral surface or effect. A list of relevant construction products, construction goods and materials has been added, to guide applicants in which products to check for compliance. This means that preservative treated wood, anti mould gypsum boards and many other products will not be targeted by this requirement.

O33 (O27) Formaldehyde emissions

The requirement has been harmonised with requirements on formaldehyde emissions in the criteria for Nordic Swan Ecolabelled construction and facade panels, and mouldings. Those criteria are under revision, and the requirement on formaldehyde emissions will be adjusted accordingly once there's a new threshold level. There might also be an adjustment according to the levels required in the EU taxonomy, when it has been clarified how the technical screening criterion on formaldehyde should be interpreted.

P134 (O28 & P19) Ecolabelled products

All product groups listed have available options when choosing either Nordic Swan Ecolabelled or EU Ecolabelled products.

The requirement has been divided into one obligatory requirement and one point requirement to improve clarity.

The formula for calculation of points has been removed, and instead there is a table for the calculation of points. Overall, the objective is to minimize the complexity of the requirement. The maximum score in each product category is now reached at 90% of the total need covered by ecolabelled products. A minimum of 10% of the total need for a specific product type must be covered to gain points. Suggested units for the calculations have been added. Nordic Ecolabelling notes that a handful of license holders conclude that they can reach the required obligatory level within their current procurement contracts, and therefore decides to keep the obligatory limits.

Comments about the scope of Nordic Swan criteria for construction and facade panels and mouldings are referred to the coming revision and consultation for that product group.

Chapter 7 Biodiversity and wood raw materials

O34 (O29) Tree species with restricted use

The requirement for the tree list has been revised and submitted to a public consultation in the spring of 2019 and adopted by the Nordic Ecolabelling board in June 2020.

A number of tree species are restricted or not permitted for use in Nordic Swan Ecolabelled products. The list of prohibited species contains species on CITES list. The restricted tree species origin mostly from tropical forests and the reason for restriction is either that they are endangered, or they are key species in Intact Forest Landscape (IFL) areas. Listed tree species can be used in Ecolabelled products, if certain strict condition on origin, certification and traceability are met.

Nordic Ecolabelling relies on the FSC and PEFC certification schemes but considers that certification alone is not always good enough, e.g., in areas with a high risk of corruption. There are different opinions on whether certification protects biodiversity and ensures rights and income for the local population to a sufficient extent. Some believe that certification is a satisfactory solution, while others believe that there are other methods that better ensure the preservation of the rainforest and the rights of the population. This does not mean that there is no certified wood that can be good, but Nordic Ecolabelling wants additional documentation to ensure this. Preservation of the rainforest and intact, old forest areas is especially important both for biodiversity and the climate, and there are good alternatives to using the wood species that are on the list of species that are prohibited or that are restricted in Nordic Swan Ecolabelled buildings.

O35 (O30) Wood and bamboo, certification, and traceability

The forestry requirements in all our criteria documents are based on the revision of the forest requirements in 2015.

The proposal to expand the type of products covered by the requirement e.g., windows, doors and kitchen cabinets is too extensive, and the requirement has therefore been adjusted to focus on the main construction elements of solid wood. This means that mouldings, doors and door frames, windows, kitchen cabinets and wood fibre insulation is not part of the requirement. The applicant may of course include these and other building products in the calculation of certified wood raw materials.

Calculation of share of certified wood raw materials: It has been clarified that all wood raw materials and bamboo covered by the requirement shall be covered by a valid chain of custody certificates issued by FSC or PEFC (suppliers who only deliver recycled material are exempted from the requirement). This ensures that all wood raw materials come from either forest managed according to sustainable forest management issued by FSC or PEFC or forest covered by FSC/PEFC control schemes regarding FSC controlled wood/PEFC controlled. The minimum requirement of 70% sustainable wood (or recycled wood) is not raised higher because this limit aligns well with the current labelling systems in place for both FSC and PEFC schemes, in particular "FSC mix" and "PEFC certified".

The calculation of share of FSC/PEFC or recycled wood raw material is done based on the total volumes of wood which are included in the 6 groups of construction elements of solid wood in the requirement. Calculation of certified content is performed by

suppliers/applicant in compliance with the FSC/PEFC Chain of Custody standard. This means for example that the applicant shall document all the deliveries of wood used in the wooden structures of the building. The certified content in each delivery of wood used must be based on documentation from the wood supplier: a) customer identification, b) name of supplier, c) product identification (incl. tree species), d) quantity of product(s), e) date of delivery, f) FSC/PEFC claim for each product, g) certificate number.

If the applicant wants to include other building parts than the listed 6 groups of construction elements of solid wood in the calculation of certified wood raw materials e.g., windows, this includes the total volume of wood used in windows in the building.

O36 (O31) Ecology report (Assessment of biodiversity on the building plot/project area)

Name is changed to “Assessment of the biodiversity at the building plot”.

The EU’s biodiversity strategy for 2030 aims to protect nature and reverse the degradation of ecosystems. The EU taxonomy is one of several activities introduced by EU to support this strategy and is has therefore been clarified in the requirement the need for a statement for a qualified expert/authorities whether the building plot is in alignment of the taxonomy.

Many comments request better guidelines for what must be included in the report, qualifications for the person who is to write the report, and not least problems in relation to possible impact on the process, as applicants often enter the process late (the building plot is already ready for construction). The requirement has been adjusted in several ways: a) Assessment and mapping of biodiversity that have already been made in areas intended for building houses by public authorities in connection with the approval of local plans/project plans or as part of the building permit (e.g., Naturvärdesinventering in Sweden), can be included as documentation in the evaluation report. b) The evaluation must be done by a person with competences in the field of assessing biodiversity on sites - this can also be competent people employed by the applicant. c) There is a big difference in the starting point for the individual construction cases. Therefore, the scope of the biodiversity evaluation must be adapted to the size and condition of the building plot.

O37 (O32) Measures for biodiversity (Measures to preserve and improve the biodiversity)

Requirement is redefined to the two requirements “Measures to preserve and improve the biodiversity” and “Management plan for the biodiversity”.

The content of the requirements is largely but the requirement has been divided in two. The management plan is now a separate requirement to simplify the requirements and to emphasize that to succeed in the long term, it is important to have a management plan with clear instructions for how biodiversity is to be preserved. A management plan supports future residents and caretakers in managing the outdoor areas. It also increases awareness of good gardening practices related to preserving and improving biodiversity. In addition it aims at phasing out the use of pesticides.

- (O33) (Management plan for the biodiversity)

P14 (P20) Improvement and preservation of biodiversity (Biodiversity measures and ecosystem services)

Requirement is renamed to “Biodiversity measures and ecosystem services”.

Several measures have been adjusted according to comments regarding green roofs, permeable surfaces, habitats for insects, social meeting places and composting of garden waste. 3 new measures have been added to the list of possible measures; habitats/ecological corridors, alignment with EU taxonomy DNSH 6.2 and bird friendly glass facades. All 3 measures are given 1 point each.

Chapter 8 Indoor environment

O38 (O34) Acoustics (Acoustics (Educational and office buildings))

The requirement has been changed to only include educational and office buildings. The obligatory requirement on the acoustic performance of residential buildings has been removed, since the consultation comments have shown that the requirement in some cases can lead to a significant increase in resource use. Other comments have argued that the actual effect on the acoustic environment in some cases will hardly be noticed by the occupant, if only one or two acoustic parameters are improved.

The reference to NS 8175 2012, has been chosen since TEK makes the same reference and that many companies use the 2012 version even though there is a more recent one. For Swedish educational and office buildings, the requirements have been adjusted to the new standard SS25268:2022.

The acoustic plan made in the planning stage is sufficient as documentation, provided that it is made by a person with the required competence and shows that the designed sound class meets the required levels.

P15 (P21) Quality assurance of acoustics

The intention with this requirement is to encourage verification of the acoustic plan by measurements. Any acoustic parameter can be chosen, and the acoustic technician should appoint the extent of the measurements to ensure their relevance. National standards for control measurements should be followed, according to the acoustic standards specified in the obligatory requirement. All building types, including residential buildings, can take this point.

O39 (O35) Daylight provision

The target illuminance and daylight factor have been revised for Swedish residential buildings since many comments have pointed out the difficulties in reaching the levels in criteria generation 3. Appendix 15 has been revised with more details about simulation input data, mainly for the Swedish projects. There have been requests from Swedish instances for even more detailed simulation instructions. These are referred to the licensing office in Sweden. There are also requests for rulings (before application), which cannot be accommodated. Daylight simulations are however important to make early in the process of planning, to be able to improve the daylighting levels by changing floor plans, placement of windows etc.

The alternative requirement levels from criteria generation 3, for preschools in the bottom floors of apartment buildings, has been added to the requirement.

A requirement on screening for the risk of summertime overheating has been introduced since the requirement O40 on thermal comfort was removed for residential buildings

except homes for the elderly and homes for people with disabilities. This requirement resembles the overheating screening from criteria generation 3. Rooms with windows facing 45°-315° with either DT >4% or the ratio window area/floor area >25% must be evaluated for risk of overheating. Accepted methods of evaluation are the methods used in O40, solar heat gain or a method prescribed by national authorities. If solar shading, solar film or other measures for lowering indoor temperature are prescribed, the prescribed measures must be implemented before the building is taken into use.

A clarification has been added about the handling of dispensations from the national building regulations. The authority issuing building permits sometimes give dispensations, and Nordic Ecolabelling might accept these dispensations as documentation of requirement fulfilment if the authority has based its dispensation on the same simulation results that are sent as documentation to Nordic Ecolabelling.

In appendix 15, the surface reflectance intervals have been increased for flooring and walls, to enable the use of more reflective materials in cases where daylight is scarce. It has been clarified that the evaluated rooms should be modelled including adjacent spaces and transient areas, even though they are not part of the area where the requirement is evaluated.

P16 (-) Daylight experience optimisation

The requirement has been removed from the criteria, since it is only possible to fulfil in buildings that already have good daylighting conditions, while it will be practically impossible for the buildings that would need the most improvement in daylight levels.

O40 (O36) Thermal comfort and overheating

The scope of the requirement has been changed to exclude most residential buildings. Homes for the elderly and homes for people with disabilities are however covered by the requirement. The main reason for removing residential buildings has been to reduce the overall complexity and need for external experts. The greatest challenge is within the residential buildings, where there's neither a tradition of evaluating the summer temperature levels, nor to verify that the authorities' recommendations are followed. Thermal comfort and the state of climate change adaptation in residential buildings will be followed up in the next revision of the criteria.

Nordic Ecolabelling has considered placing a general ban on the use of mechanical cooling systems but abstained from this and inserted a point requirement that promotes cooling technologies that do not require the installation of a mechanical cooling system. The main reason is the more frequent heat waves which costs human lives and health, especially among the elderly.

The scope of the required simulations has been clarified: Rooms at risk of overheating should be identified, and only those rooms need to be evaluated for compliance. The choice of rooms should be motivated.

Some comments argue that this requirement contradicts the requirement on daylight. This is only partially true since the darkest apartments will have the least problem with overheating. There are concerns about the cost of performing simulations and costs associated with installing cooling systems if needed. There are also concerns of needing more solar protection (cost) and maybe changing sizing and placement of windows (aesthetics and in the end costs). Others approve of the requirement or agree with the need for a requirement on overheating.

The intention with this requirement is to contribute to a more climate change resilient built environment, so that the new buildings of today can still be in use in a warmer climate. Part of the reasoning behind this requirement has been to encourage the questioning of large, glazed areas and lack of solar protection in today's buildings.

The restriction of window openings comes from requirements on mitigation of falling accidents and child safety, to reflect a reality where windows for many reasons (allergens, noise, risk of burglary) cannot play a big role in the total cooling. Furthermore, air exchange by opening windows requires much knowledge and engagement from the occupants, and is therefore not a reliable source of cooling, although efficient under the right circumstances. However, the simulation value has been increased to max 15%, or an applicable value from national legislation or recommendations on child safety/falling accident protection if available.

The requirement has been removed from the criteria, in order to reduce the overall complexity and need for external experts. The greatest challenge is within the residential buildings, where there's neither a tradition of evaluating the summer temperature levels, nor to verify that the authorities' recommendations are followed. Nordic Ecolabelling considered keeping the requirement for educational and office buildings, but deemed it would make a limited impact on the indoor environment in these buildings since the indoor climate in these types of buildings are more closely studied and more often subject to more careful planning than in residential buildings. The climate change risks are still present however, and we see that building design will be more aware of the more frequent heat waves in the years ahead. Thermal comfort and the state of climate change adaptation will be followed up in the next revision of the criteria.

P17 (P22) Solar shading and energy efficient cooling technologies

The consultation comments are quite mixed, some think this is an easy requirement while others argue it's expensive and/or difficult to implement.

There have been objections to the mixing of passive cooling technologies and technologies that requires a mechanical cooling system. The intention with the requirement has been to point out technologies with a potential of ensuring a better thermal comfort while not requiring too much energy use. To make the intention clearer and more focused on residential buildings, Nordic Ecolabelling has decided to only keep the possibilities that do not require the installation of a mechanical cooling system. Existing ventilation equipment and ground source heat pumps can however be part of such a solution, and a point option on ground source free cooling has been added.

O41 (O37) Radon (Radon (applies only in Finland))

Nordic Ecolabelling agrees with the comments arguing that requiring radon proof constructions for all buildings can lead to excessive use of resources.

This requirement has been removed for all countries but Finland. In Finland authorities require that buildings shall be designed and built in a way that the radon concentration does not exceed value 200 Bq/m³. There are, however, large regional differences in radon prevention work and differences in municipalities' radon prevention requirements in building permit process. The entire country is a risk area for radon and for this reason Nordic Ecolabelling wants to ensure the use of radon-safe construction methods in Finland.

Nordic Swan Ecolabel considers the other countries handling of radon satisfactory. For details on other countries handling of radon please see updated background text.

O42 (O39) Moisture prevention

Mitigation of damage from drip leakage by design and quality measures in the water and sewage installations has been added to the plan for moisture prevention. Adherence to industry standards on drip leakage can be used to show compliance. Swedish consultation comments ask for the possibility to use national industry standards such as Bygga F, and it has been clarified in the text that this is possible to use national methods / standards to verify parts of the requirement. The requirement has been moved to the section Quality management of the construction process.

O43 (-) Indoor air quality

The requirement has been removed.

Regarding residential buildings, comments are concerned about costs, energy use and large ventilation installations that are less robust than today's standard solutions. Since the requirement does not make a clear difference in environmental impact, Nordic Ecolabelling has decided to remove it.

For educational and office buildings, the comments point out that CO2 sensors are not always the best choice for ventilation control. In these types of buildings, the indoor air quality is typically more carefully designed, monitored, and controlled than in residential buildings. Placing a requirement on IAQ would in many cases be redundant. While a good design of the ventilation system can lower the building's environmental impact, a bad design would do the opposite. This requirement in its current state does not guarantee good designs, and therefore it has been removed.

Chapter 9 Innovation and other green initiatives

P18 (P23) Innovation and other green initiatives:

Several comments point out the need for clarifying what is meant by the concept of "continuous cover forestry". The wording of the requirement has been changed to "wood that comes from forest managed according to the principles of close-to-nature-forestry" which comprise the use of site adapted tree species, development of mixed and uneven-aged, structurally diverse forests, avoidance of clear cutting etc. The forest still needs to be certified to FSC/PEFC and beyond that it must appear from forest operation plan for the specific forest (forest company), that the forest is managed according to principles of Close-to-Nature Forest Management.

As setting specific requirements for a mass management plan is very difficult it is decided to remove this possibility of points.

Communal laundry rooms that have installed cleaning technology that removes at least 50 weight-% of microplastic emitted into waste water is rewarded one point.

Chapter 10 Quality management of the construction process

Relevant requirements: O43-O47 (O38-O42) in the consultation documents.

Based on the inputs and dialogue with relevant parties in the market the following changes have been decided:

In O46 (O38) alternative methods referred to in national building legislation can be used as an alternative to EN ISO 9972 to verify the air permeability. This is in correspondence with the requirements in the EU Taxonomy.

It has been clarified that Nordic Ecolabelling must have access to inspection reports to control the compliance of the material and chemical requirements (O47 (O40)).

It has been clarified that a list of participants that have completed the training program must be available upon request (O48 (O41)).

The appendix containing a template for non-conformity reports has been removed as it will be covered by the licensing tools.

In addition, other minor editorial changes have been made to clarify the content and intention of the requirements.

Appendix 1 Consultation comments 089 New Buildings 4.0.

Contents

Overall comments	37
Generella kommentarer	47
Comments regarding compliance with the EU Taxonomy for sustainable activities	65
Produktgruppsavgränsning	72
Kommentarer till de individuella kraven.....	74
O1 Overall description of the building	74
O2 Points achieved.....	78

Overall comments

It is in general clear and readable. I would suggest merging the product choices in some clever way, making it easier to overview the different choices and their effect on the total score.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

Vi upplever att kriterierna till stor del är betydligt mer komplicerade än de tidigare kriterierna. Synd! Det är såklart viktigt att anpassa kriterierna till taxonomin och att få kriterier som känns uppdaterade och meningsfulla men många krav är komplicerat skrivna och verkar rätt så omständliga att bevisa hur de uppfylls.

Vi tycker att flera av ändringarna är bra men är ändå oroliga för att kraven ska verka för krångliga och att beställare därmed väljer någon annan certifiering. Svår balans. Kanske kan några krav skalas ner eller tas bort? Vilka behöver verkligen vara kvar för att ge något meningsfullt? Behöver t.ex. termiskt klimat, dagsljus, egenkontroll och lufttäthet vara med? Eller kan man se det som att det är delar som tas omhand av övriga krav och uppföljning som exempelvis BBR och bygglov?

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Ohjeet ovat todella laajat ja niiden lukeminen & sisäistäminen vie hankkeen toimijoilta ja konsulteilta paljon aikaa mikä väistämättä nostaa hankkeen kustannuksia.. Ohjeet sisältävät todella tarkkaan spesifioituja asioita, joita voi olla vaikea noudattaa.

Taloudellisesti erittäin raskas järjestelmä - voi sulkea pois jopa keskisuuret rakentajat ja näin johtaa asumisen ja julkisen rakentamisen hintojen nousuun.

Kilpailudirektiivin ja hankintadirektiivin kannalta erittäin hankala ja voi johtaa kilpailun rajoittamista koskeviin kiistoihin.

The guidance is extremely extensive and reading & internalising it takes up lots of the project workers' and consultants' time, which will unavoidably increase the costs of the project... The

instructions contain extremely precisely specified things that may be difficult to comply with. Financially, it's an extremely heavy system - even medium-large construction companies can be excluded, and this will therefore lead to an increase in the prices of residential and public construction.

Extremely challenging with regard to the Competition Directive and Procurement Directive, and may lead to disputes concerning the restriction of competition.

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

Vi vill att alla informationskrav för produkter ska täckas av informationen i eBVD/BVD och ej kräva separata dokument.

Remissinstans

Svensk Ventilation

Det ville være godt, hvis krav var organiseret mere efter hvornår det foregår i en byggeproces (placering af byggeri/valg af site, byggeriets design og arkitektur, opførsel, aflevering af byggeriet).

Som opbygningen er nu, så springer indholdet lidt frem og tilbage.

Kunne også godt ønske flere emner i indholdsfortegnelsen, det kan være lidt uoverskueligt at finde det emne man leder efter.

Pointkrav - engang stod de sammen til sidst, det er rart at have dem samlet når man vælger mellem points.

Remissinstans

Scandi Byg

Det finns i sammanhanget anledning att nämna den målkonflikt som kan uppstå mellan klimatavtryck och produktens strävan att inte innehålla oönskade ämnen. Som exempel kan nämnas övergången från dagens mässing till blyfri mässing (under 0,1 viktprocent). Att tillverka mässing ur jungfruliga råvaror genererar ca 8,4 ggr högre klimatpåverkan jämfört med tillverkning genom återvinning, vilket motsvarar en klimatbesparing på ca 3,5 kg CO₂eq/kg (T. Rydberg, IVL Svenska Miljöinstitutet, 2021). Ungefär 90 procent av dagens mässingtillverkning kommer från återvunnet material och det finns ingen kommersiell metod för att rena mässing från bly.

Vid en övergång till blyfri mässing kommer 90 till 95 av det material som kommer in till återvinning att tvingas till deponi, vilket leder till en ungefärlig 90-procentigt användning av jungfruliga material (Uppgifter från Nordic Brass). Vi måste finna ett sätt att bibehålla en hög återvinningsgrad om vi ska kunna uppfylla våra hållbarhetsmål. Det ligger även i linje med EU:s avfallsdirektiv, som ålägger medlemsländerna att vidta nödvändiga åtgärder för att avfall ska genomgå återvinningsförfarandet och undvika att kasserade produkter och material läggs på deponi. Vi vill se ett förtydligande från Svanen på hur målkonflikten mellan materiellinnehåll och klimat/miljöpåverkan skall viktas vid produktval.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

Vældigt stort dokument som är svært att greppa helheten av kravställningarna. Går det att göra någon enklare sammanställning i början. Krävs väldigt mycket kunskap kring Svanen och kravställningar för att kunna ta sig an det.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Pohjoismaisen joutsenmerkin tavoitteena on edistää kiertotaloutta lisäämällä uudelleenkäytettyjen rakennustuotteiden ja kierrätysmateriaaleista valmistettujen tuotteiden kysyntää. Esitettyjen kriteerien on perustuttava tieteelliselle pohjalle ja oltava realistisesti toteutettavissa. Joutsenmerkin tulee myös olla periaatteiltaan materiaalineutraali. Monien markkinoilla olevien tuoteryhmien pudotessa kokonaan pois kriteerien epärealistisen tiukoista vaatimuksista johtuen, esitetty kriteeristö voi olla jopa jossain määrin vapaata kilpailua rajoittavaa.

The Nordic Swan Ecolabel aims to promote a circular economy by stimulating the demand for reused building products and products made of recycled materials. The proposed criteria must be justified on scientific grounds and be realistically feasible. The Nordic Swan Ecolabel must also be material-neutral in principle. As many other product groups on the market are excluded by the criteria's unrealistically stringent requirements, the proposed criteria may even, to some extent, restrict free competition.

Remissinstans

Teräsrakenneyhdistys ry

The Finnish translation was of poor quality.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Link:

https://www.ecolabel.dk/da/aktuelt/nyheder/2022/01/~/link.aspx?_id=A3C9804C7340476EBF20ED59BDC4D172&_z=z

"Et svanemærket byggeri er godt for både miljøet og for de mennesker, der skal opholde sig i bygningen. Det lever op til skrappe krav i hele livscyklus og er bl.a. kendetegnet ved lavt energiforbrug og godt indeklima. Samtidig lever byggematerialer og kemiske produkter op til skrappe krav til miljø- og sundhedsskadelige stoffer. Både byggeproces og det færdige byggeri bliver gennemgået af en uvildig tredjepart, hvilket sikrer en høj byggeteknisk kvalitet og en fremtidsorienteret investering for ejeren. Netop disse faktorer gør, at både private og offentlige aktører i byggebranchen for alvor har taget Svanemærket til sig."

Ovennævnte Kvalitets Sikring af uvildig tredjepart er tilsyneladende bevidst udeladt i generation 4 (uden at det er blevet angivet i webinarets materiale) som ændringer fra generation 3. Dette bør ikke undlades. Det er helt nødvendigt at gennemføre Kvalitetssikring af byggeriet med en uvildig tredjepart og efterfølgende KS-rapport.

Undertegnede har nu gennemført ca. 20 stk. KS-rapporter og har ved gennemgange fundet mange væsentlige fejl ved nybyggerierne.

Grundlæggende har kriteriet "O34 Inspektion af færdig bygning" været klunget beskrevet og

herunder har det været angivet, at Citat: "Kontrollen sikrer en høj kvalitet og minimerer risikoen for klassiske byggefejl, som eksempelvis fugt-problemer. Dermed opnås både en sund bygning og en fremtidsorienteret investering for ejeren af byggeriet." Førnævnte citat fra hjemmesiden kan ikke lade sig gøre, da den uvildige trediepart først (ifølge kravet), skal komme og besigtige et færdigt byggeri, lige før de kommende beboere flytter ind. Alle f.eks. badeværelserne ser pæne og nydelige ud, men hvad der skjuler sig bag overfladen kan ikke ses. F.eks. er det ikke muligt, at se om fliserne i et badeværelse er opsat korrekt, når først badeværelset er helt færdigt. Jeg har set (fordi bygherren accepterede, at jeg besigtigede flere gange, tidligt i byggeprocessen) mange fliser blev opsat på meget mangelfulde opsmurte membraner på gasbetonvægge. Membranerne var udført med klasket/opsmurt og med mange store helligdage og iblandet mørtelklumper, samt udført i frostvej. Der udover var der ikke gjort plads i hjørnerne til bagstop bag de "pæne" mastikfuger. Mastikfugerne var bare fuget "pæne" i hjørnerne, men uden den bagvedliggende usynlige korrekte udformning af fugeprofilen for, at sikre den optimale vedhæftning.

Den uvildige trediepart er nødt til at komme flere gange i byggeprocessen og gerne helt fra det første prøvehus er opstillet, og herved kan klassiske byggefejl med fugtproblemer opdages i tide og ikke når byggeriet først står færdigt, for så er det næsten altid for sent, at rette op på fejlene (og de fleste beboere er allerede flyttet ind).

Der udover kan jeg oplyse de fejl for hvert byggeri, som jeg har konstateret og beskrevet i KS-rapporten for det enkelte byggeri. Se <https://www.ks-af-svanemaerkning.dk/>
Min fornemmelse er, at byggeledelsen altid anvender mine KS-rapporter/mailkorrespondancer proaktivt, således, at mine bemærkninger tages aktivt til efterretning. og anvendes i den løbende byggeproces.

Kvalitets Sikring skal styres og ikke bare indskrives i de forskellige skemaer fredag ved fyraften. Jeg har set skemaer hvor fliseentreprenøren godkender de opsatte vægfliser i badeværelser f.eks. om mandagen og onsdagen efter, så godkender han den opsmurte membran, der jo selvfølgelig sidder bag fliserne. Det er godt nok flot klaret, at kunne se membranen gennem vægfliserne?

Jeg vil meget kraftigt advare om, at det vil være at lade ræven (entreprenøren) vogte gæs, hvis byggeriet ikke inspiceres af en uvildig trediepart (der er altid gode håndværkere, men der er også en hel del dårlige håndværkere).

Med venlig hilsen 😊

Finn Pedersen

BYG.VVS.RÅD

GARBOESVEJ 8, 3080 TIKØB

eller KOLONIVEJ 5, 5450 OTTERUP

Tlf.: 61 45 84 78

e-mail BYG.VVS.RAAD@outlook.dk

CVR nr.: 0026648696

<https://www.ks-af-svanemaerkning.dk/>

Remissinstans

BYG.VVS.RAAD

Övergripande reflektion efter att ha tagit del av 4.0 är av Svanen helt har tappat sin identitet och det som var systemets USP, nämligen att fokusera på kemiskt innehåll och inte styra hårt på andra parametrar. Detta gjorde systemet något sånär hanterbart och möjliggjorde att majoriteten av projekt kunde applicera systemet. Den typen av tillkommande kravställningar som

finns i remissen påminner mycket om BREEAM och innebär stora mängder merarbete och merkostnader. Detta kommer troligtvis medföra att de flesta projekten kommer att välja att certifieras enligt något annat system.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Har Svanen gjort någon övergripande analys av kostnadskonsekvenserna för de nya kraven? Är tanken fortsatt att Svanemärkning av nya byggnader ska kunna genomföras för många invånare, eller leder de nya kriterierna mot att enbart dyra bostäder går att certifieras?

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Efter ha arbetet med ett svanen-projekt upplever vi att alla dokument är ostrukturerade, vi finner ingen röd tråd mellan dem. Skulle hellre vilja ha dokumenten i den ordning som de ska skickas in i allt efter projektet fortlöper (inte efter era rubriker). P-dokumentet kunde ha samma nummer som O-dokumentet som det är kopplat till, gäller även bilagorna. Bilagorna skulle även kunna ligga i direkt anslutning till O-dok - allt för en bättre överblick!

Ser fram mot att kunna skicka in samtliga dokument till någon form av portal där er hantering/godkännande enkelt kan följas.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Vi støtter økt oppmerksomhet rundt klimagassutslipp, sirkulærøkonomi og levetid. Det er imidlertid viktig at kravene formuleres slik at man unngår grønnvasking. Kravene må ses i sammenheng, og ikke gå på bekostning av hverandre.

Remissinstans

Norske Trevarer

Kriteeristöissä on vaatimuksia, jotka eivät ole nykyisellään realistisesti toteutettavissa. Tämä koskee esimerkiksi vetypelkistystä terästeollisuudessa ja hiilidioksidin talteenottoa sementtiteollisuudessa. Vaatimusten tulisi perustua ratkaisuihin, jotka ovat käytettävissä 2020-luvulla. Myös muita epärealistisia vaatimuksia on esitetty yksityiskohtaisissa kommentteissa.

Pelkona on, että kriteerit tällaisenaan tulevat lisäämään kohtuuttomasti hakijan työmäärää ja byrokratiaa hankinnoissa. Kaikkien alkuperäselvitysten tulisi perustua olemassa oleviin virallisiin standardeihin tai paremmin määriteltyihin selvityksiin, jotka ovat yksiselitteistä toteuttaa. RT painottaa, että Suomessa käytettäväksi ehdotetuissa kriteereissä tulisi viitata Suomessa vahvistettuihin standardeihin, joiden olisi tietysti hyvä olla yleiseurooppalaisia; kaikkien ympäristömerkintöjen tulisi pyrkiä kohti tätä harmonisointia. Lisäksi kriteereissä tulisi hyödyntää, niihin viittaamalla, jo pitkään käytössä olleita yleisesti hyväksytyjä, pitkälti EN-standardipohjaisia kansallisia arviointimenetelmiä, kuten rakennusten S1-sisäilmastoluokitus ja rakennustuotteiden M1-päästöluokitus. Näin vältetään päällekkäisten ja jopa ristiriitaisten arviointien ja menetelmien esittäminen ja käyttö samojen vaikutuskategorioiden arvioinnissa.

Ehdotetut dokumentaatiovaatimukset ovat osin niin monimutkaisia, että hankinnan resurssit eivät riitä tutkimaan niitä useiden eri tuotteiden kesken. Tällöin asiakkaiden valinnanvara eri ratkaisuille poistuu, rakentamisen kustannukset kasvavat ja toimitusongelmiin liittyvät riskit kasvavat (korvaavia tuotteita ei saatavilla).

Kriteeristön tulee olla yhdenmukainen, mutta ottaa huomioon erot eri Pohjoismaiden välillä. Tällä hetkellä ehdotetuista kriteereistä ainakin O7, P5, O16, O38 ja O40 tulisi yhdenmukaistaa suomalaisen lainsäädännön ja laskentatapojen kanssa. Selkeyttä lisäisi, mikäli kriteeristö kirjoitettaisiin puhtaaksi jokaisen soveltamiseen näkökulmasta.

Kiertotalouteen ja resurssitehokkuuteen liittyvät kriteerit on esitetty sekavasti. Kohdissa O15, O16 ja P10 viitataan ristiin toisiinsa sekavasti, minkä lisäksi niissä viitataan myös kriteereihin O8, O9 ja O10. Kokonaisuutta tulee selkeyttää kriteerikohtaisten kommenttiemme lisäksi.

Viitaten kohtaan O29 Kupari mutta myös muihin ongelmakohtiin on oleellista, että Joutsenmerkki keskittyy jatkossa todellisten eri hyötyjen osoittamiseen läpinäkyvin perustein ilman liian läpinäkyvää oman merkinnän ylikorostamista.

The proposed requirements contain requirements that are not realistically feasible at this time. This applies, for example, to hydrogen reduction in the steel industry and carbon dioxide capture in the cement industry. The requirements should be based on solutions that are available in the 2020s. Other unrealistic requirements are outlined in detailed comments.

The concern is that the requirements as they are will unreasonably increase the amount of work and bureaucracy faced by the applicant during procurement. All declarations of origin should be based on existing official standards or better specified reports that are unambiguous to implement. RT emphasises that requirements proposed for use in Finland should refer to standards confirmed in Finland, which would ideally be general European standards; all environmental markings should strive towards such harmonisation. In addition, the requirements should take advantage of longstanding and commonly approved national assessment methods based largely on EN standards by referring to these, such as the S1 individual indoor environment classification for buildings and the M1 emissions classification of building products. This would avoid the proposal and use of overlapping and sometimes conflicting assessments and methods when assessing the same impact categories.

The proposed documentation requirements are so complex that procurement resources are not sufficient to study them among several different products. This removes the customers' choice of different solutions, the costs of construction increase, and the risks of delivery-related issues rise (substitute products are not available).

The requirements must be consistent while taking into consideration the differences between the different Nordic countries. Currently, requirements O7, P5, O16, O38 and O40 should be made to conform with Finnish legislation and calculation methods. It would be clearer if the requirements were rewritten from each applicable country's perspective.

The requirements concerning circular economy and resource efficiency are presented in a confusing manner. Sections O15, O16 and P10 cross-refer to each other confusingly, and they also refer to sections O8, O9, and O10. The overall text should be made clearer in addition to our criteria-specific comments.

With reference to section O29 Copper, but also to other problematic sections, it is essential that in the future, Nordic Swan Ecolabelling focuses on transparently indicating the true different advantages without too much obvious emphasis on their own label.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Exempted areas, materials and product.

Det er anført at elevatorer ikke er taget med. Dog kan det misforstås, da elevatorskakte er en konstruktionsdel, som kan vælges i cement og betonkriterierne.

Det er ligeledes anført at formolie til forme til betonstøbning ikke er medtaget. Det anbefales at medtage formolie, da der tidligere er gennemført et stort udredningsarbejde i Danmark, som havde til formål at få udryddet formolier, der gav anledning til kulbrinter i spildevand fra betonproduktion. Det anbefales at medtage formolier, da det anvendes både på byggepladser og til præfabrikation.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og Ilimindustri, Aluminium Danmark.

Bra att P kraven kommer i samband med O-kraven i dokumentet.

Kännis som att kvalitetssidan kontrollen av projektet har minskats av svanen. Ex slutbesiktningsprotokoll etc.

Remissinstans

Besqab

Almennt góðar breytingar en við óttumst að þetta séu of miklar breytingar í einu skrefi. Þetta eru orðnar það miklar kröfur að erfitt er að ná þessu og við óttumst að kostnaðaraukningin yrði það mikil að svansvottun væri ekki lengur fýsilegur valkostur.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Based on our review of this proposal, we believe that some requirements needs to be rewritten. Both simplify how they are written but also change the requirement levels. We want you to send these for consultation again. We are happy to participate and contribute to the design of these requirements before the final version is released.

Remissinstans

JM AB

Generellt använd benämning på ytor mm som stämmer överens med BBR.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Esitetty kriteeristö on näkemyksemme mukaan tällaisenaan mahdoton toteuttaa. Lisäksi se nostaa suhteettoman paljon rakennushankkeen kustannuksia ja projektikohtaista työtä. Kaikkien pyydettyjen laskelmien tekeminen, selvitysten kerääminen, laskujen ja osuukien kerääminen, toimitusketjujen jäljitykset ja kaksoiskirjanpito materiaalilokiin ja Joutsenmerkkiportaaliin edellyttävät merkittävää lisää henkilöstömäärään. Lisäksi edellytettävät konsulttiselvitykset (esim. P5, O15, O36, P14, O38, O39, P16, O40) nostavat kustannuksia reilusti vaadittavien tuote- ja materiaaliavaatimusten lisäksi (uutena esimerkiksi O5, P1, O8-O10, P6, O35).

Toivomme, että Joutsenmerkkiin lisätään periaatetta materiaalineutraaliudesta ja poistetaan nähdäksemme epäpäteviä rajoituksia erilaisille energiaratkaisuille. Esitetystä luonnoksessa vähähiilisen betonin ja teräksen käytöstä ei myönnetä lisäpisteitä (pakollisia kriteerejä), mutta puurakentamisesta myönnetään. Lisäksi aurinkoenergiasta myönnetään reilusti pisteitä, mutta maalämmöstä ei saa käytännössä ollenkaan pisteitä (maalämpö rajattu kaukolämpöverkkojen ulkopuolelle). Yleisesti ottaen maalämmöllä saavutettavat päästövähennykset ovat suurempia kuin aurinkosähköllä saavutettavat.

Kriteeristö on ollut kokemuksemme mukaan sekavasti kirjoitettu. Sekä JM:n, että yhteistyökumppaneiden on ollut haastavaa kommentoida sitä monilta osin. Tästä syystä olisi läpinäkyvää järjestää toinen kommenttikierros tarkennettavien kriteerien osalta. Lopullisessa kriteeriversiossa ei voi mielestämme olla vastuuvapauslauseketta käännökseen (vrt. teksti ”vain englannin kielinen versio pätee”).

Kriteeri tulee näkemyksemme mukaan tällaisenaan lisäämään kohtuuttomasti hakijan työmäärää ja byrokratiaa hankinnoissa. Kaikkien alkuperäselvitysten tulee perustua olemassa oleviin virallisiin standardeihin tai paremmin määriteltyihin selvityksiin, jotka ovat yksiselitteistä toteuttaa. Ehdotetut dokumentaatiovaatimukset ovat niin monimutkaisia, että hankinnan resurssit eivät riitä tutkimaan niitä useiden eri tuotteiden kesken. Tällöin asiakkaiden valinnanvara eri ratkaisuille poistuu, rakentamisen kustannukset kasvavat ja toimitusongelmiin liittyvät riskit kasvavat (korvaavia tuotteita ei saatavilla).

Kriteeristöissä on paljon kohtia, joissa vedotaan etsimään tietoa esimerkiksi laskuilta. On hyvin epätodennäköistä, että koko toimitusketjun toimijat ovat valmiita jakamaan laskutietojaan (hankintahinnat ja myyntihinnat). Huomautamme, että kaikkien näiden dokumenttien läpikäynti lisää myös paljon Joutsenmerkin omaa työmäärää sertifiointien paikkansapitävyyden ja hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi. Laskuja pyydetään esittämään esimerkiksi kriteereissä P13, O9, O10 ja O35. Kaikki vaatimukset pitäisi myös kuvata mielestämme jo itse kriteerissä, eikä liitteissä pitäisi esittää enää uusia vaatimuksia.

Liitteet tulee kääntää myös suomeksi. Jos on oletettavissa, että liitteitä tarvitaan taustadokumentiksi, pitää hakijan täytettäväksi tarkoitettuihin liitteisiin merkitä tekijäksi hakija / toimittaja, valmistaja. Muuten niitä on hankalaa saada toimittajilta.

In our view, it is impossible to fulfil the proposed requirements in their current state. They also significantly increase the costs of the building project and project-specific work. Carrying out all of the requested calculations, collecting reports, invoices and proportions, tracing supply chains and double bookkeeping in a logbook and the Nordic Swan Ecolabel portal require a significant increase to staff numbers. In addition, the required consultant reports (e.g. P5, O15, O36, P14, O38, O39, P16, O40) increase costs significantly in addition to the required product and material requirements (new e.g. O5, P1, O8-O10, P6, O35).

We hope that a material neutrality principle will be added to the Nordic Swan Ecolabel and that the

unjustified (in our view) restrictions on various energy solutions will be removed. The draft does not award additional points for the use of low-carbon concrete and steel (obligatory requirements), but it does for wood construction. In addition, lots of points are given for solar energy, but in practice, none are given at all for the use of geothermal heat (geothermal heat is excluded from district heating networks). In general, the emissions reductions achieved through geothermal heat are larger than those achieved using solar power.

We felt that the requirements were rather messily written. It has been difficult for both JM Suomi and partners to comment on it in many areas. For this reason, it would be transparent to organise another round of comments for requirements that require review. In our opinion, the final version of the requirements cannot include a liability disclaimer clause in the translation (e.g. “only the English version of these requirements applies”).

We feel that the requirements as they are will unreasonably increase the amount of work and bureaucracy faced by the applicant during procurement. All declarations of origin should be based on existing official standards or better specified reports that are unambiguous to implement. The proposed documentation requirements are so complex that procurement resources are not sufficient to study them among several different products. This removes the customers’ choice of different solutions, the costs of construction increase, and the risks of delivery-related issues rise (substitute products are not available).

In many places, the requirements require you to search invoices for information. It is extremely unlikely that the entire supply chain’s actors will be prepared to share their invoicing data (procurement prices and sale prices). We point out that going through all of these documents also greatly increases Nordic Swan Ecolabel’s own workload to ensure that certification is valid and that applicants are treated equally. Invoices are requested in e.g. criteria P13, O9, O10 and O35. We also feel that all criteria should be outlined in the requirement itself, and no new requirements should be presented in the appendices.

The appendices should also be translated into Finnish. If it is assumed that the appendices are required as background documentation, applicant / supplier, manufacturer must be marked on the appendices to be filled out by the applicant. Otherwise these will be difficult to obtain from suppliers.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Generell kommentar: Det är en rejäl skärpning av kravnivån, på nästan samtliga krav. Misstänker att ni fått till er det redan från fler håll. Det är också omfattande krav, som närmar sig Breeam i omfattning, och inte helt harmoniserar med den utveckling vi driver i branschen, vilket gör att det är svårt att uppfylla många av kraven på ett effektivt avseende dokumentation och administration. Sammantaget med den utvidgade omfattningen, skärpning på väldigt många områden och detaljstyrning på sätt som inte synkroniserar med hur beställare och entreprenörer arbetar med avtal och uppföljning, gör att kraven som helhet riskerar att bli mycket kostnadsdrivande och inte anses möjliga att uppfylla. Ett större omtag krävs med fokus att se vilka krav som verkligen ger miljönytta, och väga krav mot varandra. Ni har gjort ett stort arbete i att ta fram krav i en bransch i utveckling där miljöcertifiering har blivit en hygienfaktor. Många bra initiativ, men justeringar krävs för att nivå och arbetsätt ska fungera fullt ut.

Vi hoppas att ni fortsatt känner ett stöd från branschen och oss Licensinnehavare i utvecklingen av kriterierna. En fortsatt dialog för att stämma av och landa på en rimlig kravnivå är önskvärt från oss licensinnehavare, och ger en smidigare process för både er och oss.

Det finns också en stor risk att det höjda dagsljuskravet, flera kostnadsdrivande krav i kombination med att Miljöbyggnad öppnar för certifiering av hela projekt ger en betydligt minskad efterfrågan på Svanenmärkta byggnader. Det är en viktig balans att få med branschen, och det är en kostnadsfråga i slutändan vad som är rimligt för ett projekt att betala för en miljöcertifiering.

Remissinstans

NCC

Treindustrien er positiv til at Nordisk Miljømerking i de nye foreslåtte kriteriene til Svanemerkede bygg i tillegg til miljø har større fokus på klima, levetid og sirkulære kvaliteter. Treindustrien vil understreke viktigheten av at disse temaene må ses i sammenheng.

Remissinstans

Treindustrien

Positivt att Svanen tar ett större helhetsgrepp och berör fler miljöaspekter i ett sätt att utveckla branschen. Dock flera krav som riskerar att bli kostnadsdrivande, obligatoriska och valbara poängkrav, risk att Svanen blir en "premium"-produkt som inte är för alla - se över syfte i förhållande till miljönytta samt kund.

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Definitions section:

- Please amend the definition of construction products to include treated wood.
- Please include a definition of heavy metals, e.g. "Heavy metals refers to lead, cadmium, arsenic, chromium (VI), mercury and their compounds."

Remissinstans

Arxada

Vissa områden bör förtydligas och kontrolleras mot kriterier som används för svanenmärkta produkter idag.

Tex. Kraven i O35 upplevs inte linjera med kraven i Svanens kriterier för svanenmärkta fönster och dörrar.

Remissinstans

NorDan

Som bedrift, ønsker vi at våre produkter vil få miljømerke. Av denne grunn skal bedriften forbedre seg for å oppfylle angitte krav.

Remissinstans

Element Nor

Välskrivet. Stort.

RemissinstansPE Teknik & Arkitektur

Svanen borde behålla samma numrering som tidigare, allt blir mycket rörigare då kriterierna byter nummer.

RemissinstansBonava Sverige AB

Generella kommentarer

Jeg vil gerne foreslå, at der oprettes forskellige niveauer af Svanemærket byggeri, så de, der gerne vil gøre noget ekstra ud over kravene i standard Svanemærket, kan skilte med det. En stor del af DGNBs succes er, at der er gået sport i at opnå så stor en medalje som muligt. Alle kan forstå at guld er bedre end sølv. Det er pædagogisk, let forståeligt og animerer til at hæve ambitionsniveauet.

Energimærket er et andet godt eksempel. A er bedre end B osv.

De nye krav til Svanemærket er en del højere end det nuværende niveau, og vil sikkert afholde nogle bygherre fra at søge Svanemærket. Hvis de nye krav svarer til en Sølv Svane, men der vil være muligt at få en Bronze Svane hvis pengene og ambitionsniveauet ikke holder, så er det vel stadig bedre end ingenting, og betyder flere kunder for Svanemærkningen.

RemissinstansBBP Arkitekter

Jag som privatperson är helt förfärad över att dagens hus byggs så att de måste rivas om ca 60 år. Jag har inte satt mig in noga i Svanenkriterierna men skulle önska att de utformades på ett sådant sätt så att husen blev möjliga att stambyta, byta elstigar i samt i övrigt genomföra renoveringar utan att behöva riva hela huset. Jag vet det här för att min bror är arkitekt i Stockholm. Många uppdrag av det han får att rita gäller hus som inte kan renoveras utan måste rivas när avloppstammar elstigar mm är uttjänta. Detta är särskilt vanligt vad gäller bostadsrätter som byggs av byggföretag som säljer och sedan lämnar över ansvaret till bostadsrättsföreningen.

Jag vet inte hur man ska utforma regler för att motverka detta men tycker att det borde vara den helt överordnade miljöprincipen att huset ska kunna stå i ca 200 år eller mer och att alla material ska kunna renoveras och bytas ut utan att det blir så dyrt så att rivning blir lönsamt.

Vissa allmännyttor och andra hyresföretag gör beställningar för att husen ska stå längre och kunna renoveras. Bl a gör Stockholms Koperativa bostadsförening SKB det (www.skb.org) det. Kanske kan de lämna input på hur skrivningarna ska vara.

RemissinstansKlimatsvaret

Områden, material och produkter; Områden, material och produkter som undantas är bland annat installerings-/styrenheter för vatten, ventilation och värme. Vi anser att den gruppen bör tydliggöras bättre genom att ange vilka produkter som ingår.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

I read the finnish vversion, I think this part if the criteria has been clarified and it is easy to read and charts are infomative.

Remissinstans

Teijo-Talot OY

Områden, material och produkter som undantas är bland annat installerings-/styrenheter för vatten, ventilation och värme. Vi anser att den gruppen bör tydliggöras bättre genom att ange vilka produkter som ingår.

Remissinstans

Grohe

Sid 9, pkt 4: Oklar definition/gränsdragning: i/under/över bottenplatta? Omfattas installationerna?

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Kapittel 1 er i høringsdokumentet ""Vad omfattas av kraven"". Jeg tolker det til at kapittel 1 omfatter punkt 1 (Vad omfattas av kraven), 2 (Överensstämelse med EUs taxonomi) og 3 (Allmänna krav) i høringsdokumentet.

Kommentar til kapittel 1: Som en overordnet føring ønsker Nordisk miljømerking å utvide omfanget av Svanemerking av bygninger til å omfatte nye bygningstyper (kontorlokaler), samkjøring med EUs Taksonomiforordning og til det vi tolker som en bredere forståelse av miljøbegrepet (krav til klimagassberegning og miljømerkede produkter).

- Utvidelse med tanke på bygningstyper har vi ingen innspill til.
- Samkjøring med Taksonomien ses på som et fornuftig og naturlig grep. Dette støttes fullt ut.
- Utvidelse av Nordisk miljømerkings miljøbegrep har vi delte tilbakemeldinger om. Dette beskrives nærmere i tilbakemeldinger om kapittel 4.

Remissinstans

Norkse Trevarer

Saknar grundmotivering samt motivering för resp krav och gränsvärden. Det gör remissunderlaget ojämnt och otydligt till vilka nationella och internationella riktvärden

man syftar till. Olika från krav till krav. Ojämnt underlag. En bra certifiering förtydligar ambition och process, otydlighet ökar krånglet.

- Konsekvensanalys av helhet och resp krav?
- Processen. Remiss, nästa steg? Ta del av kommande utkast? Oklart.

Kriterierna sätter fokus och vill stärka det vi pratat om:

- Linjering med taxonomin/bygger man Svanenmärkt så linjerar fastigheten med taxonomin.
- Klimatberäkning av fastigheten linjerar med klimatdeklarationen. Och vår egen struktur.
- Farhågor som ökade produktionskostnader delvis genom att det är otydligt och delvis genom höga gränsvärden som är i nästintill forskningsstadiet: vitvaror, radon, cirkulära material. Hur slår det? Oklart.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

För tvåkomponentsprodukter som används vid prefabricering gäller följande: Antingen måste delkomponenterna eller den härdade tvåkomponentsprodukten uppfylla de kemiska kraven.

Kommentar: Samma krav bör gälla för härdplastprodukter som appliceras på plats. Lagstiftningen har reglerat användningen av härdplaster. I Arbetsmiljöverkets AFS 2014:43 med ändringar samt enligt Reach 1907/2006 Annex XVII pkt 74 finns krav på utbildning vid användning av härdplaster. I AFS:en finns även krav på skyltning i anslutning till arbetsplatsen i syfte att upplysa andra om riskerna.

Remissinstans

Tremco CPG Sweden AB

Under avsnitt, ""Licensens giltighetstid"" skulle behöva kompletteras med vad som gäller med pågående projekt. Gäller ansökan när man får sitt licensnummer hela vägen för tex kriterie version 3? Eller behöver projektet vid någon brytpunkt gå över till version 4?

Hur fungerar det med HPP när det finns två versioner av kriterier?

Undantagna områden: Hiss ska de då inte heller ha halogenfria kablar?

Remissinstans

Besqab

Please specify how long it is possible to design and build according to version 3 criteria in addition to the validity of the criteria. The criteria should indicate whether they can be processed in the basic license and how they are verified in the basic license. It must be possible to carry out background checks on all standard solutions and standard suppliers already in the basic license. In our view the criteria increases project-specific work too much in addition to increased costs. Completing all the requested documentation (e.g. calculations, collecting reports, collecting invoices and shares and (in Finland) keeping two separate lists for the material log and the Swan Portal) require significant additional staffing. A description of how to proceed in a following situation

should be added to the criteria: a product has been approved for use in a Swan-labeled building but during the construction period it appears that the product does not meet all the requirements of the Swan Label. We hope that the Swan Label will take better account of the opportunity for home buyers to make high-quality and versatile interior choices. At least in the Finnish market the proposed criteria significantly limit the solutions and products that a home buyer can choose for their own home. Examples of such criteria are O5, O6, P2, O13 and P13. The criteria should be uniform but take into account the differences between the Nordic countries. For example of the currently proposed criteria at least O7, P5, O16, O38 and O40 should be harmonized with Finnish legislation and calculation methods. Clarity would be added if the criteria were written cleanly from the perspective of each country where the criteria is used. Overall comment to the criteria is that it is confusingly written and it can be challenging to understand the objective/how to meet many of the criteria both for the applicant and a supplier of material/product."

Remissinstans

JM AB

Når man skal oversette til norsk bør "kapillærbrytende sjikt" skrives som drenslag (hvis det er det som menes). Det er ikke tydelig hva som menes med kapillærbrytende sjikt i denne sammenhengen og det brukes nødvendigvis i denne sammenhengen på norsk.

Remissinstans

Norconsultent

Generellt använd benämning på ytor mm som stämmer överens med BBR.

Har Svanen gjort någon övergripande analys av kostnadskonsekvenserna för de nya kraven?

De obligatoriska kraven upplever vi som betydligt mer teoretiska, svårare och i vissa delar svårtolkade vilket gör att märkningen tappar attraktionskraft. Det är svårbedömt men det medför eventuellt att kriterierna blir allt för teoretiska och kostnadsdrivande för certifiering av enstaka småhus eller mindre flerbostadshus. Det är mycket utredningar och dokumentation som krävs för en liten byggnad. Förslag att se över enklare regler för dessa typer av hus.

En stark småhusindustri där en stor andel kan Svanen-märkas kan vara en framgångsfaktor för branschen.

Remissinstans

Obos Sverige AB

"Generell kommentar hela remissen: Det är en rejäl skärpning av kravnivån, på nästan samtliga krav. Misstänker att ni fått till er det redan från fler håll. Det är också omfattande krav, som närmar sig Breeam i omfattning, och inte helt harmoniserar med den utveckling vi driver i branschen, vilket gör att det är svårt att uppfylla många av kraven på ett effektivt avseende dokumentation och administration. Sammantaget med den utvidgade omfattningen, skärpning på väldigt många områden och detaljstyrning på sätt som inte synkroniserar med hur beställare och entreprenörer arbetar med avtal och uppföljning, gör att kraven som helhet riskerar att bli mycket kostnadsdrivande och inte anses möjliga att uppfylla. Ett större omtag krävs med fokus att se vilka krav som

verkligen ger miljönytta, och väga krav mot varandra. Ni har gjort ett stort arbete i att ta fram krav i en bransch i utveckling där miljöcertifiering har blivit en hygienfaktor. Många bra initiativ, men justeringar krävs för att nivå och arbetssätt ska fungera fullt ut.

Vi hoppas att ni fortsatt känner ett stöd från branschen och oss Licensinnehavare i utvecklingen av kriterierna. En fortsatt dialog för att stämma av och landa på en rimlig kravnivå är önskvärt från oss licensinnehavare, och ger en smidigare process för både er och oss.

Det finns också en stor risk att det höjda dagsljuskravet, flera kostnadsdrivande krav i kombination med att Miljöbyggnad öppnar för certifiering av hela projekt ger en betydligt minskad efterfrågan på Svanenmärkta byggnader. Det är en viktig balans att få med branschen, och det är en kostnadsfråga i slutändan vad som är rimligt för ett projekt att betala för en miljöcertifiering.

Generell kommentar EU-taxonomin: Kraven i Svanens kriterier bör inte vara högre än det som krävs för bostäder och nivån ""Do no significant harm"" enligt EUs Taxonomi. Flera av kraven har implementerats för områden som inte omfattar bostäder, vilket inte bör vara skallkrav. Vilka områden som man sedan väljer att utveckla och nå högre nivå bör vara valfritt. "

Remissinstans

NCC (SE)

1. There is a constant misinterpretation of the ""O"" point requirements and ""P"" point requirements. The point system behind the certification should be more clearly explained at the very beginning eg.

"The criteria for New Buildings comprise a combination of 48 obligatory points and a maximum of 66 point score requirements. The letter "O" indicates an obligatory requirement that has to be full filled whereas the letter ""P"" identifies a point score requirement that can, but does not have to be achieved.""

2. Summary table of ""O"" points - Obligatory requirements

3. Summary table of ""P"" points - Point Score requirements

Remissinstans

Jytas

Undantagna områden, material och produkter

Under exempel där kemiska krav inte är tillämpliga, men där fortfarande materialkraven gäller, nämner Svanen ytbehandlat stål. Jernkontoret anser att rostfritt stål också tydligt och på samma sätt ska undantas från kemiska krav då legeringarnas inneboende egenskaper inte alls är samma sak som det rostfria stålets egenskaper vad gäller risk för människa och miljö.

Remissinstans

Jernkontoret

I Element Nor både resirkulerbart stål, innstøpnings-gods, og miljøvennlige materialer er spesielt viktige for våre elementer.

Element Nor vil skape tillit ved å praktisere åpenhet om vår miljøpåvirkning og våre planer.

Innkjøp, fabrikk og produksjon er sentral for å kunne påvirke disse krav.

Remissinstans

Element Nor

Bra beskrivningar. Hoppas att materialkraven kring utemiljö har "satt sig".

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Mjög gott að fá inn að það sé hægt að votta skrifstofubyggingar og ég hefði viljað sjá að hótél og gistiheimili féllu einnig undir þetta, þar sem það er eftirspurn eftir því og ég hef orðið var við að hóteleigendum finnst skrítið að geta vottað reksturinn en ekki bygginguna. Það vantar einnig skýrar leiðbeiningar varðandi hvernig eigi að meðhöndla það þegar að íbúðarhús eru að hluta til atvinnuhúsnæði og hvaða reglur gildi í kringum það. Ég hef heldur ekki alveg skilið röksemdina að efnakröfur eigi ekki við varðandi jarðvegsrör og af hverju t.d. PVC er leyft. Úrgangsfyrirtækin vilja t.d. ekki fá PVC rör í endurvinnslu en þau samþykkja PE og PP. Það að leyfa PVC er því í andstæðu við markmið um hringrásarhagkerfi.

It is very good to get in that it is possible to certify office buildings and I would have liked to see that hotels and guesthouses also fell under this, since there is a demand for it and I have been told that hotel owners find it strange to get a certification for business in a non-certified building. It also lacks clear instructions regarding how to handle it when the housing estate is partially occupied by commercial housing and what rules apply around it. I have also not fully understood the argument that chemical requirements do not apply to soil pipes and why e.g. PVC is allowed. The waste companies want e.g. do not receive PVC pipes for recycling, but they accept PE and PP. If PVC is allowed, so it's in contrast to the goal of the cycle.

Remissinstans

Visthus

Är det rimligt att ha krav på beslag? Finns det några risker kopplade till det? Förtydliga vad beslag är. Vad är skillnaden på beslag och byggnadsbeslag?

Remissinstans

Bonava Sverige AB

Miljøministeriet støtter, at Nordisk Miljømærkning udvider miljømærkning af byggeri til også at omfatte kontorbyggeri, samt generelt skærpede cirkulære økonomikrav.

Det anbefales allerede nu, at Nordisk Miljømærkning frem mod næste revision begynder at orientere sig mod PEF og den viden, der fremkommer her og er relevant inden for byggeområdet, for på den måde at styrke vidensniveauet. Samtidig anbefales det, at

Nordisk Miljømærkning orienterer sig mod LEVEL(s) i forhold til dokumentation af bæredygtigt byggeri.

Miljøministeriet har ingen bemærkninger til høringsforslagets kriteriekrav til træ i Svanemærkets kriterier til nybyggeri.

I høringsteksten (jf. vedhæftede høringsmail) under ”Største ændringer” står der, at man har valgt at fjerne krav til indhold af tilsætningsstoffer i beton. Hvilke krav er der fjernet? Hvorfor har man valgt dette?

Det fremstår ikke klart, at bygninger med lang levetid fremmes med et svanemærket byggeri. Forventede levetid bør være en del af ”den funktionelle enhed” og kommunikationen til kriterierne.

Remissinstans

Miljöministeriet och Miljöstyrelsen Danmark

The proposed criteria contain essential areas of buildings' climate and environmental impacts, but not all of the requirements are backed up by scientific and transparent evidence of effectiveness. With regard to energy solutions in particular, the grading should take better account of the special characteristics of the national operational environment.

From the perspectives of criteria usability and the related workload, it would be relevant to base the criteria on existing standards verified in Finland.

The EN standard-based national S1 indoor climate classification and M1 emission classification of construction products are used extensively in Finland. The criteria and evaluation methods of these classifications in particular should be taken into account to avoid overlaps and contradictions.

Remissinstans

Rakli ry

The objectives of the Nordic Swan Ecolabel are of great value, and we support them fully with regard to general and environmental sustainability. For the sake of the Nordic Swan Ecolabel's general acceptability, it is paramount that the criteria, their justification, the required documentation and reports and methods are transparent, based on scientific evidence and official standards or generally approved, established EN standard-based national evaluation methods, such as the M1 emission classification of construction products. In addition, the criteria should be realistically achievable, contribute to material neutrality and healthy market competition rather than favour individual materials through the provision of additional points.

The consistency of the criteria in the Nordic countries is important, but it is equally important to take account of the differences between the countries with regard to, for example, material producers and the local availability of recycled raw materials (P11). In addition, the climate declaration of buildings (O7) and the related quality assurance (P5) should be consistent with the national calculation methods and the generally approved EN standards. This also applies to the S1 indoor climate classification and the

M1 emission classification of construction products. The common Nordic criteria could be prepared in English and the country-specific criteria translations could include the countries' national viewpoints.

On a general level, the criteria contain obscurities, terminological issues, ambiguities and room for misunderstanding. Consequently, the criteria should be clarified comprehensively. In our statement exercise with our Nordic colleagues, we observed inconsistencies between the language versions, and these caused differences in the interpretation of the criteria. In case consultation is requested for the updated criteria, it would be desirable that any changes are indicated clearly in the criteria documents.

Cooperation across the construction value chain should be promoted in a concrete manner rather than through documentation only. In addition, it would be crucial to develop the database of materials approved for Nordic Swan Ecolabel buildings and its transparency and user-friendliness while supporting the cooperation of operators.

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

On a general level, the Nordic Swan Ecolabel criteria have been drawn up carefully and presented mainly in a clear and unambiguous manner.

However, some of the criteria seem ideologically biased so that the requirement concerned does not actually contribute to a positive environmental impact. Such requirements are not beneficial to the recognition enjoyed by the Nordic Swan Ecolabel.

The text contains a few translation errors that should be corrected to avoid any misunderstanding. We also recommend to have the text revised by a proofreader.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

Beijer Byggmaterial AB arbetar med svanenmärkning av byggnader genom våra kunder och deras

beställare. Vi ger råd i val av byggmaterial och förser vår kund med dokument och sammanställningar som erfordras när byggnad ska svanenmärkas. Utöver det så använder vi också

HPP då vi har egna varumärken som våra kunder kräver ska vara listade i portalen.

Därför är

Kriterierna för Svanenmärkning av nya byggnader av stor vikt för oss och kommer påverka vårt sätt

att sälja byggmaterial framöver. Vi vill vara vår kunds förstahandsval när de ska bygga hållbart och

sätter därför stor vikt vid att ha förmågan att stötta vår kund som bygger exempelvis enligt Svanen.

Kapitel 1 - Vad omfattas av kraven?

Nedan formulering bör förtydligas då det inte framgår om produkterna som räknas in ska inkluderas

eller inte, på de andra punkterna under samma rubrik framgår det tydligt om de ska inkluderas eller

inte.

”Fast installerade komponenter, inredningar och beslag samt lösa komponenter och inredningar (t.ex. garderober och skåp) som ingår i byggprojektet.” (sidan 9)

➤ Lägg till ord som beskriver inkludering alternativt exkludering i meningen.

HusProduktPortalen - nya version

Vi vill passa på att poängtera vikten av användarvänliga verktyg och system, som hjälper

licensinnehavaren att bygga hållbart och inte bara tillför massor av administrativt arbete. Vi anser att

HPP är ett dåligt verktyg för alla, dessutom saknas spårbarheten vilket gör att fel produkter

medvetet eller omedvetet registreras på varje projekt.

Vi vill anmäla oss som piloter eller referenser till nästa versions verktyg. Ett verktyg måste vara

smidigt att använda och det ska vara enkelt att göra rätt. Inte bara för de som jobbar på Svanen,

utan också för de som ska registrera vad som byggts in och för oss som ska lista våra produkter. Vi

vill också ha möjlighet att göra vårt arbete professionellt samtidigt som vi vill uppmuntra till hållbart

byggande hos våra kunder, detta är idag omöjligt gällande Svanen och framför allt HPP. Det ska vara

enkelt att göra rätt så att vi alla kan lägga resurser på att göra bra saker och inte bara bevisa det vi gjort.

➤ Vi önskar mer samarbete och lyhördhet från fler led i branschen.

➤ Produkter som ska registreras ska ha ett spårbart nummer, att föredra är Gtin.

Sammanfattning

Vår generella bild är att version 4 kraftigt skiljer sig från version 3, kraven har utökats och skärpts

väsentligt vilket såklart gör märkningen ännu starkare men vi riskerar också att se färre Svanen-

projekt framöver. Det kommer bli en omställning för branschen som idag inte har storskaliga

lösningar inom alla områden, därför otroligt viktigt att administration och bevisning underlättas så

att resurser kan läggas på att faktiskt prestera enligt kriterierna. Vi vill också lyfta återvinning och

återbruk som vi ser spelar en stor roll i de nya kriterierna, vilket är spännande och positivt, samtidigt

som branschen har en hel del arbete framför sig om vi ska klara dessa krav. Att kriterierna också

kopplas med EU taxonomin är väldigt bra och kommer troligen vara en stor USP för att välja att

bygga Svanen.

Remissinstans

Beijer byggmaterial

[...]the principle that this should be built into the house is being removed. Now there are more stair requirements that do not cover what is built into the house, e.g. fuel on the device.

[...] I am more critical of the structure and I think the Swan is unfortunately approaching Breeam with the claim (although it is not as extensive). It is therefore difficult to comment on individual criteria when I experience that the system is going in the wrong direction.

Remissinstans

Visthus

Allmän reflektion

Svanen borde behålla samma numrering som tidigare, allt blir mycket rörigare då kriterierna byter nummer.

Vilka krav kommer kunna finnas i grundlicensen? Flertalet krav kräver ju konsulttimmar i det specifika projektet.

Många av kraven är kostnadsdrivande och kommer kräva konsulter i varje projekt – då urholkas tanken med grundlicensen som var en av anledningarna till att vi valde Svanen framför Miljöbyggnad.

Vad är nyttan med alla nya krav kontra kostnader och risken för att aktörer väljer bort Svanen?

Vi bygger bostäder för alla, i olika segment och marknader. Även de som inte har möjlighet att köpa

en bostad i det dyraste segmentet borde fler få möjlighet att köpa en Svanenmärkt bostad. Som

kravförslaget är idag så kommer kostnader öka avsevärt på många håll och det innebär såklart ett högre pris för slutkunden.

Hur ser Svanen på det ändrade läget i världen då det finns risk att fastna vid ex biobränslen som vi

inte kommer ha tillgång till, materialbristen, dyrare produkter osv?

Svanen borde fokusera på att välja kriterier som ger mest miljö- och klimatnytta.

En av anledningarna till att vi Svanenmärker våra hem är att Svanenmärkningen hjälper oss att ställa

relevanta krav och arbeta med ständig förbättring. Det är helt avgörande att

Svanenkraven hjälper

oss att fokusera på rätt saker och att de krav som ställs verkligen gör miljö- och klimatnytta. Med

tanke på situationen i världen med såväl klimatkris, materialbrist som konflikter så känns detta

viktigare än någonsin.

Remissinstans

Bonava

Generella kommentarer: • Konsekvensanalyser borde varit utförda innan remiss, med efterföljande motivering till kravet från Svanen. • Krav behöver alltid vägas mot nytta,

att öka det administrativa arbetet/utredningsarbetet och ställa högre krav på material minskar möjligheterna för de många människorna att ha råd med ett boende. • Behov av övergångsregler bör ses över då flera av kraven är kostnadsdrivande och behöver vara kända i tidigt skede. Tydliggör när Svanen-version sätts, projektnämnan? (se ex BBR version i bygglov/tekniskt samråd) • Obligatoriska krav som innebär problem/omöjliggör för vårt byggsystem i betong. • Kraftigt ökade krav som motverkar kvadratsmart boende och ökar kostnaden för kunden. • Teknik som inte finns på marknaden åberopas. • Flertal poängkrav har gått över till obligatoriska krav, är det utfört någon konsekvensanalys? Medför de ökade kostnaderna motsvarande kundvärde? • Sammantaget är ett flertal av kravställningar i ny version enligt remiss inte avvägda för den kvadratsmarta bostaden och den sedan länge beprövade prefabriceringsmetod som används för kvadratsmarta Småhus i Sverige. En produktionsmetod som är efterfrågad för dess effektivitet, produktionsvänlighet både för människan och klimatet samt för dess kvalitetsnivå • Tydligare beskrivning av poängkrav för klimatrelaterade • Remissförslaget är omfattande. Vi har inte kunnat sätta oss in i alla detaljer så detta remissyttrande ska inte ses som komplett.

Remissinstans

Ikano Bostad

INLEDNING Vi ställer oss positiva till att krav uppdateras i syfte att bidra till en hållbar utveckling.

Remissinstans

Nobia

Ett alternativ är att använda en tabell som vid behov kan visas i liggande format, för exempel:

Tabell 6. Remissvar för krav K1 till K5

Krav nr	Typ av kommentar Generell/ Teknisk/ Redaktionell	remissinstans	Remissvar	Uppföljning/Kommentar från NM
K1	Teknisk	Parfymeri AS	Fel standard är använd	Standarden ändras
K2				

GTIN bör vara ett skallkrav. GTIN som identifierare har branschen bestämt att det är den som skall användas och det är en förutsättning för spårbarhet och effektivare datahantering (digitalisering).

Remissinstans

Derome

Del 1 - Allmänna synpunkter

Bygg- och anläggningsbranschen måste ha ett tydligare miljö- och klimatarbete för att uppnå målet om att minska utsläppen med 50 procent till år 2030 och nå klimatneutralitet till 2045. För att nå målet om CO2 behövs bättre samarbete och digitalisering.

Effektivitetsutvecklingen i branschen är förhållandevis låg i jämförelse med andra branscher både i Sverige och internationellt. Bolagen genomför löpande arbete med att utveckla sina egna interna processer men det finns stora brister i att byggprojektens processer inte är effektiva. Genom att bättre utnyttja digitala flöden ges nya möjligheter gällande samarbete och kommunikation och att därmed skapa bättre förutsättningar för hållbart byggande.

Vi vill att Nordisk miljömärkning bidrar till detta.

I och med att kravställningen i Svanen generation 4 medför ökade omkostnader i byggprojekten blir det än viktigare att hitta smarta digitala arbetssätt så att resurserna kan fokusera på det som ger mest miljönytta.

Del 2 - Synpunkter angående behovet av digitalisering

Denna del bidrar med synpunkter och förslag på åtgärder som ökar möjligheten att hantera Svanenkraven/kriterierna digitalt i ett obrutet informationsflöde. Svaret baseras på den information vi har tillgänglig. Vi har ställt frågor om den kommande webbportal för Svanenmärkning som omnämns vid olika tillfällen, men inte fått några svar. Det kan alltså vara så att våra synpunkter och förslag har hanterats i er kommande webbportal.

Vad är problemet?

Krav i byggprojekt:

- Förekommer i stort antal.
- Kommer från många olika källor (organisationer).
- Struktureras olika beroende på vilken källa som definierat kravet.
- Tillgängliggörs i form av filer i olika format, till exempel PDF eller Excel.

Det här försvårar digitalisering av processen att ställa krav och att kontrollera efterlevnad av krav. Processen förblir istället manuell, händelsestyrd, personberoende och ineffektiv. Det leder till högre kostnader för kravhantering, sämre arbetsmiljö och högre risk när viljan och förmågan att kontrollera efterlevnad sjunker.

Svanen/Miljömärkning Sverige är en del av problemet. Ni är en av många källor till krav som ska hanteras i byggprojekt. Ni strukturerar era kravdefinitioner på ert eget sätt och ni tillgängliggör kraven i form av en PDF-fil. Det är med andra ord svårt att digitalisera era kravdefinitioner och processen med att kontrollera efterlevnad och producera/hantera dokumentation.

Finns det goda exempel att titta på?

I projektet ”Systematisk hantering av hållbarhetskrav genom hela byggprocessen” (<https://smartbuilt.se/projekt/informationsinfrastruktur/system-hallbar/>), där Miljömärkning Sverige deltog, togs en prototyp fram för en standard avseende digitalt informationsutbyte av hållbarhetskrav och efterlevnadsdeklarationer. Genom att analysera de vanligast förekommande kravdokumenten hos kravskapande organisationer har likheter i sättet att definiera och strukturera krav tagits fram. Dessa likheter har samlats i en generisk standardiserad informationsstruktur med tillhörande regler. Från denna har även en generisk digitaliserad informationsstruktur skapats. Den digitaliserade informationsstrukturen möjliggör ett digitaliserat utbyte av krav och efterlevnadsdeklarationer mellan samverkande IT-system. Se <https://smartbuilt.onlineacademy.se/external/listing/5> för en översiktlig beskrivning.

Standarden har implementerats i verktyget InCheck. Här har olika kravdefinitioner lagts in för att kunna hanteras digitalt. Till exempel har Sweden Green Building Council lagt in Miljöbyggnad iDrift. Även era Svanenkrav för tillämpning i Sverige har lagts in i InCheck av Nordr/Bjerking. Standarden fungerar med andra ord bra för att definiera krav. Den digitala definitionen gör det möjligt att hantera varje enskilt krav som ett ärende där uppgiften att kontrollera efterlevnad och producera dokumentation delas ut till olika ansvariga roller och personer i byggprojekten. Detta har visat sig minska personberoendet, öka arbetsglädjen och tydliggöra risker. Dessutom kan kraven utbytas digitalt mellan system.

Kravstandarderna förvaltas och vidareutvecklas idag i projektet ”Systematiskt informationsutbyte för cirkulära affärsmodeller” (<https://smartbuilt.onlineacademy.se/external/listing/5>). Det är troligt att 100Gruppen (där ni är medlemmar) efter projektavslut tar över förvaltningen av standarderna. Önskemål om förändringar i standarderna tas löpande emot.

Hur kan Svanen/Miljömärkning Sverige vara en del av lösningen?

Nordr/Bjerking vill inte lägga tid på att omvandla Svanenkraven från en PDF-fil till enskilda digitala krav. Vi anser att Miljömärkning Sverige ska göra Svanenkraven tillgängliga digitalt. När kraven görs tillgängliga digitalt, t ex via er kommande webbportal, behöver kravens informationsstruktur följa kravstandarderna för att möjliggöra ett obrutet informationsflöde. På samma sätt önskar vi se att ni tillämpar standarderna för att möjliggöra digital inrapportering av efterlevnadsdeklarationer för respektive krav.

Vad behöver Svanen/Miljömärkning Sverige tänka på vid digitalisering av kraven?

Eftersom vi redan digitaliserat Svanenkraven vet vi att det går att genomföra. Det finns goda principer att följa i standarderna, till exempel:

1. Varje kravdefinition innehåller bara ett enskilt krav som ska kontrolleras. Kravet kan vara i löpande text, uppdelat i en checklista eller avse ett standardiserat värde.
2. Varje krav ska ha en angiven tillämplighet, dvs när, var och hur kravet gäller.
3. Kravet delas upp i fyra delar där så krävs/är möjligt:
 - a. Acceptanskriterium beskriver vad som ska efterlevas/uppfyllas.
 - b. Kontrollmetod beskriver om det finns några villkor kring hur kravets efterlevnad ska kontrolleras.
 - c. Verifieringsmetod/Verifikatmetod beskriver om det finns några villkor kring hur kravets efterlevnad ska dokumenteras.

- d. Valideringsmetod beskriver om det finns några rekommendationer kring hur kravets påstådda efterlevnad ska följas upp.

Era krav innehåller redan denna typ av information. Det som krävs är att informationen struktureras enligt principerna för att vara möjliga att överföra digitalt. Det behöver inte betyda att ni måste tillämpa dessa principer i ert kriteriedokument som idag används för att definiera kraven.

Remissinstans

Nordr Bjerking Coresource

Saint-Gobain Sweden AB anser att det är av stor vikt att en miljömärkning av Svanen byggnader baseras på vetenskaplig grund, värnar faktabaserad konkurrensneutralitet och materialneutralitet och innefattar kriterier som är rimliga att uppnå. Vi har anmärkning på följande delar som vi anser bör justeras innan slutgiltig version.

Remissinstans

Saint-Gobain

Användning av begrepp behöver ses över i hela kriteriedokumentet. Dels så att samma begrepp används genomgående i dokumentet där samma sak ska beskrivas (exempelvis byggnadstypen "flerbostadshus" som ibland beskrivs som "lägenheter") och dels att val av begrepp och ord blir rätt för den svenska kontexten (t ex "en deklARATION av en byggprodukt" bör vara "byggvarudeklARATION")

Kopplat till dokumentationskrav för innehållskraven, t ex "Deklaration från producenten av byggprodukten, byggvaran eller byggmaterialet i enlighet med bilaga 10." Vi förutsätter att Husproduktportalen fortfarande kommer att användas, kan man inte då komplettera i dokumentationskraven med "Produkt har status Listed i Husproduktportalen" eller liknande för att underlätta förståelsen.

Något som är uppskattat med dagens kriteriedokument är det faktum att en Svanenmärkt produkt per automatik uppfyller kraven som ska uppfyllas för att ingå i en Svanenmärkt byggnad. Vi hoppas att det inte är något i förslaget som förändrar det.

Vi ser en stor fördel med om krav kan utformas i linje med andra kravställare, t ex andra miljöcertifieringssystem på den nordiska marknaden, för att underlätta hanteringen av kravställningarna och driva branschens arbete på ett effektivare sätt.

Undantagna områden, material och produkter: I nuvarande kriteriedokument finns skrivningen "Kraven omfattar det som "byggs in"" med, men den skrivningen saknas i remissdokumentet. Innebär detta att alla produkter som används på byggarbetsplatsen och inte byggs in, men som inte är direkt lyfta som ett undantag alltså omfattas av krav? Hur är det med kemiska produkter t ex övrigt smörjmedel, gasol, acetylen, syrgas och andra gaser, bränslen mm? Och andra temporärer som inte är i trä, t ex skyddstäckning i plast, duk osv?

Gällande rostskyddsfärg bör det kanske benämnas med bättringsfärg el liknande så att det tydligt framgår att det bara får användas i små mängder. Kopplat till produkter som används i små mängder så gäller det även t ex flytande metall till bättringsmålning av

hissfronter och trapppräcken, produkter/vax för lagning av parkett som skulle kunna vara identifierade som undantag.

"Plastprodukter såsom pallbrickor, plastmellanlägg, markdistanser, böjar, muffar, monteringsdosor, takboxar, in- och utloppsrör för vitvaror och liknande produkter." - Vad menar man med "böjar" och "takbox"?

Om avsnitt på sida 9: Innebär detta att hissar inte omfattas av några krav, inte heller O26 halogenfritt kablage? Det är inte helt tydligt om denna rubrik enbart hanterar materialkraven eller om det gäller alla krav i Svanen i och med att det står: "Följande omfattas inte av något krav:". Beroende på om det är materialkraven eller alla krav så blir det lite förvirrande när det står "Tekniska driftutrymmen" där, men dessa omfattas under O4 Styrning av belysning. Det kanske kan förtydligas genom att skriva "Följande omfattas inte av något materialkrav" om det är det man syftar på? I övrigt är det väldigt positivt att ha lyft ut detta inledningsvis istället för att hantera det per krav.

Remissinstans

PEAB

Sid 4

Vad är en Svanenmärkt byggnad?

En Svanenmärkt byggnad är ett bra val för både miljön och de som bor i den. Den uppfyller stränga obligatoriska krav för hela byggnadens livscykel, inklusive utvinning och produktion av material, byggprocessen, användningsfasen samt avfalls- och återvinningsfasen.

SVEFFs kommentar: Ovan citerade stycke är svårligen bevisat avseende marknadsföringslagen.

Sid 4

Hjälper till att bevara och förbättra den biologiska mångfalden på byggarbetsplatsen och uppfyller stränga krav ställs på certifierat virke från hållbart förvaltade källor.

SVEFFs kommentar: Ovan citerade stycke är svårligen bevisat avseende marknadsföringslagen.

Sid 5

Svanenmärket klargör vilka miljöbelastningar som är viktigast och visar därmed hur man som företag kan minska utsläpp och resursförbrukning och förbättra sin avfallshantering.

SVEFFs kommentar: Ovan citerade stycke är svårligen bevisat avseende marknadsföringslagen.

Remissinstans

SVEFF

Inställning till remissen

Vi är positiva till förändringarna som helhet då det finns ett stort behov av att flytta gränserna för att driva på utvecklingen mot mer hållbart byggande och hållbara byggnader. Vi är som helhet positiva till kraven P2, P3 och O40.

Våra viktigaste synpunkter handlar om:

- O3 – Energi: Förslag att införa krav på plan för energimätning och mätinsamlingssystem samt rutin för kontroll av energi i drift och förvaltning.
- P4 – Produktion av förnybar energi, och energiåtervinning: Se över om de olika alternativen till poäng leder till rätt syfte.
- O39 – Dagsljus: Vi är positiva till metodförändringen och val av rum, men föreslår att gränsvärdet 1,0% kvarstår. Vi föreslår även att reflektionsvärden inte ska begränsas om det går att visa på faktiska reflektionsvärden från leverantör.
- P17 – Solskydd och energieffektiv kylteknik: Förslag på fördelning av poängen för att tydligare premiera passiva lösningar

Remissinstans

Incoord

Svenska institutet för standarder, SIS, har tagit del av remissen och önskar lämna ett yttrande.

SIS yttrar sig i frågor som rör standardisering som process samt hänvisning till standarder och tekniska specifikationer, genom SIS roll som nationellt standardiseringsorgan.

I vår bedömning av remissen har vi ett standardiseringsperspektiv med fokus på märkning av byggnader.

Vi noterar att man hänvisar till standarder som generellt verktyg för mätning, bedömning av kravnivå osv vilket vi ser positivt på. Vi vill förmedla att referenserna generellt är korrekta.

Remissinstans

SIS

För krav som ger ett stort tolkningsutrymme och som måste läsas tidigt i projekten bör det införas förhandsgranskning där man får reda på om tolkningen godtas.

3:e partsgranskning ska räkna att personal är certifierad, att kräva x-antal års erfarenhet är ej relevant.

Remissinstans

Skanska

Remissens inledning; Vi på VVS Fabrikanternas Råd vill uttala vårt stöd till Svanens höjda ambitioner på kvalitet och cirkulär ekonomi. Hållbarhet vilar på att installationer klarar de livslängder som krävs och att de material och produkter som används kan möta stränga krav på vattenläckage och säkerhet. Vi vill gärna se en tydligare definition av begreppet kvalitet när det gäller VVS installationer. Syftar ni på en viss livslängd, en uppsättning egenskaper, säkerhet från vattenläckage eller dylikt?

Generell information; Det finns i sammanhanget anledning att nämna den målkonflikt som kan uppstå mellan klimatavtryck och produktens strävan att inte innehålla oönskade ämnen. Som exempel kan nämnas övergången från dagens mässing till blyfri mässing (under 0,1 viktprocent). Att tillverka mässing ur jungfruliga råvaror genererar ca 8,4 ggr högre klimatpåverkan jämfört med tillverkning genom återvinning, vilket motsvarar en klimatbesparing på ca 3,5 kg CO₂eq/kg (T. Rydberg, IVL Svenska Miljöinstitutet, 2021). Ungefär 90 procent av dagens mässingtillverkning kommer från återvunnet material och det finns ingen kommersiell metod för att rena mässing från bly.

Vid en övergång till blyfri mässing kommer 90 till 95 av det material som kommer in till återvinning att tvingas till deponi, vilket leder till en ungefärlig 90-procentigt användning av jungfruliga material (Uppgifter från Nordic Brass). Vi måste finna ett sätt att bibehålla en hög återvinningsgrad om vi ska kunna uppfylla våra hållbarhetsmål. Det ligger även i linje med EU:s avfallsdirektiv, som ålägger medlemsländerna att vidta nödvändiga åtgärder för att avfall ska genomgå återvinningsförfarandet och undvika att kasserade produkter och material läggs på deponi. Vi vill se ett förtydligande från Svanen på hur målkonflikten mellan materielinnehåll och klimat/miljöpåverkan skall viktas vid produktval.

Områden, material och produkter; Områden, material och produkter som undantas är bland annat installerings-/styrenheter för vatten, ventilation och värme. Vi anser att den gruppen bör tydliggöras bättre genom att ange vilka produkter som ingår.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

Allmänna synpunkter, formalia, m.m.

Svenskt Trä tackar för möjligheten att lämna synpunkter på den kommande versionen av Svanenmärkning för Nya Byggnader. Generellt är det mycket positivt att Svanen erbjuder en uppdaterad bedömning av klimat- och miljömässigt väl utförda byggnadsprojekt. Det bidrar till att fler aktörer inom byggbranschen strävar efter att producera högkvalitativa byggnader för både människor och miljön. Positivt är också att Svanens försökt att anpassa nya och/eller kommande krav från svenska myndigheter eller på EU-nivå om exempelvis taxonomi och cirkulär ekonomi.

1. Texten behöver revideras med avseende på en del slarvfel, upprepade ord, bortglömda meningar (ofullständiga punktlister), med flera Se bilaga med anmärkningar.
2. Överväg en större maxpoäng vid fler ställen där det är möjligt: t.ex. 3-4 poäng vid P2, 3 poäng vid P3, P9, etc.
3. På samma sätt som yttrycket "ytbehandlat" används för stål, borde på många ställen "beständighetsbehandlat" eller "träskyddsbehandlat" användas istället för impregnerat för träbaserade material, då det beskriver skyddets karaktär på ett mer korrekt sätt. Dessutom lokalt "impregnering" felaktigt i många sammanhang där ämnen används för att öka beständighet hos byggprodukter.
4. Hyggesfritt är odefinierat för många i branschen, och leder till onödig och ej konstruktiv osäkerhet. Skriv istället "hållbart skogsbruk"

5. Välbefinnande inomhus borde premieras på samma sätt som dagsljus och andra indikatorer för bra inomhusklimat inomhus. Träbaserade och biobaserade material som används som innerbeklädning till innertak, innerväggar och golv är exempel på produkter som bidrar till välbefinnande. Inte minst inom byggnadstyper som förskolor, vårdinrättningar och äldreboenden.

Användningen av ”konstruktion” som kan förknippas med den bärande stomme, passar inte i alla sammanhang. I vissa fall är det bättre med exempelvis ”byggnadsverk”, ”byggnadsdel” eller ”byggnadskomponent”. Ibland verkar man syfta till bygget, byggandet uppförandet med ”konstruktion”.

Remissinstans

Svenskt trä

Sid 10

För tvåkomponentsprodukter som används vid prefabricering gäller följande: Antingen måste delkomponenterna eller den härdade tvåkomponentsprodukten uppfylla de kemiska kraven.

SVEFFs kommentar: Här borde samma krav gälla för härdplastprodukter som appliceras på plats. Förutsatt att man använder sig av utbildade entreprenörer. ”Tvåkomponentsprodukter” bör också ändras till ”kemiskt härdande produkter” då det finns härdande enkomponentsprodukter som härdar med hjälp av exempelvis fukten i luften.

Remissinstans

SVEFF

Avsnitt 1 Vad omfattas av kraven?

- Prefabricering – Det bör tydliggöras att träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä inte omfattas av kraven på kemikalier vid produktion utan endast av krav O31 Önskad ämnen i byggprodukter, byggvaror och material. Träskyddsmedel eller kemikalier som används vid behandling och modifiering av trä är i koncentrerad form vid behandling. Ämnesinnehåll och faroangivelser som gäller för ett kemiskt träskyddsmedel kan därför skilja sig från ämnesinnehåll och faroangivelser för en träskyddsmedelsbehandlad produkt. Förslagsvis läggs punkten ”Träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä som uppfyller krav O28” till under de kategorier som är undantagna de kemiska kraven.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

Licence types

According to the proposed requirements, it is possible to obtain three different types of licence, depending on the construction project. In reality, a project licence may be the

only possible type, as buildings can have a significant number of differences depending on construction site alone.

On-site inspection and other control measures

The proposed requirements state that in connection with handling of the application, Nordic Ecolabelling performs an on-site inspection to ensure adherence to the requirements. For such an inspection, data used for calculations, original copies of submitted certificates, test records, purchase statistics, and similar documents that support the application must be available for examination. Teknologiateollisuus raises the question at this point as to how, for example, is the realisation of moisture prevention at the construction site monitored?

The proposed requirements state that Nordic Ecolabelling can require measurements of relevant parameters in order to verify compliance with local legislation and/or requirements defined in these criteria. In the event that the relevant requirement is not fulfilled, the applicant must pay for the testing and perform corrective measures.

Teknologiateollisuus feels that this section requires further clarification. How could various properties, such as construction-physical functionality or computational efficiency be tested in the finished building?

Remissinstans
Teknologiateollisuus ry

Comments regarding compliance with the EU Taxonomy for sustainable activities

The coverage of the EU taxonomy in the Nordic Swan Ecolabel criteria is a positive development, but consistency with the Finnish classification should be specified. The criteria of the EU taxonomy are new, and their interpretation and application in the national setting is still unclear. It should also be stated where the requirement level of the Nordic Swan Ecolabel criteria exceed the requirements of the EU taxonomy.

Remissinstans
Rakli ry

“The obligatory requirements in the criteria for New Buildings in combination with national legislation cover both the technical screening criteria and the DNSH criteria (Do-No-Significant-Harm in the EU Taxonomy for the construction of new buildings.”

The “best possible interpretation” and applicability of the taxonomy criteria is severely incomplete. The national applicability of these criteria and the taxonomy criteria are examined and interpreted to the best of their abilities by the local legislator, other authorities, various organisations and companies.

Remissinstans
Saint-Gobain Finland

-
1. Hanteras båda målen (1. Begränsning av klimatförändringarna & 2 Anpassning till klimatförändringarna) i kriteriedokumentet eller är det avgränsat till mål 1 så som vi tolkar det?
 2. Det står att enligt den interna bedömning som gjorts så "omfattas" de tekniska granskningskriterierna och DNSH-kriterierna av listade krav i kriteriedokumentet. Det är kanske kopplat till översättningen, men utifrån ordet "omfattar" skulle vi vilja veta om ni anser att kraven i kriteriedokumentet faktiskt leder till att projektet uppfyller EU Taxonomins kriterier.
 2. Det behöver vara tydligt vilka obligatoriska krav och poängkrav man behöver uppfylla för att projektet skall uppfylla EU-taxonomin. T ex märka upp med * eller ha en tabell där det tydliggörs.
 3. Det vore positivt om ni i kriteriedokumentet lyfte alla DNSH-kriterier och tekniska granskningskriterier för nyproduktion och redogjorde för er interna bedömning av koppling till både lagstiftning och Svanens krav. Vid hänvisning till lagstiftning skulle det också behöva anges vilken del i lagstiftningen för att bli tydligt.
 4. Hänvisning till lagstiftning skulle bli tydligare om ni hänvisar till vilken lagstiftning ni anser uppfyller kravet (per land). Titta gärna på Byggföretagens genomförda utvärdering av taxonomin - <https://byggforetagen.se/foretagsservice/amnen/eu-taxonomin/>. Byggföretagens utvärdering pekar på att mycket få kriterier säkerställs automatiskt genom lagstiftning. Detta gäller bland annat #2 Anpassning till klimatförändringar. Ett krav på att utföra en riskbedömning skulle kunna lyftas in i Svanen. Vi ser också ett behov av förtydligande kring hur en riskbedömning skall göras/vad som är en tillräcklig nivå på analys och redovisning. Vi skulle dock gärna se att en branschgemensam standard för detta utarbetas, så att kraven på redovisning inte skiljer sig åt mellan t ex olika certifieringar och att bolagen därmed kan använda samma arbetsmetod/-verktyg i alla projekt som skall leva upp till EU-taxonomin kriterier.
 5. Vår tolkning av taxonomins krav gällande tekniskt granskningskriterie #3 är att hela livscykeln ska inkluderas i klimatberäkning, om vår tolkning är rätt uppfyller inte krav O7 taxonomins krav.
 6. I krav O7 står "För alla byggnader >5000 m2 måste det dokumenteras att de överensstämmer med bilaga 1 i den delegerade rättsakten om EU:s klimattaxonomi (21 april 2021 eller senare)." Det behöver förtydligas hur detta ska göras, och hör det hemma under detta kravet i Svanen? Bilaga 1 innehåller inte bara krav kopplat till klimatberäkning/-deklaration.
 7. Kravet gällande vattenbesparande armaturer i DNSH-kriterie #3 omfattar inte bostäder, hur har ni resonerat kring att kravet i föreslagna Svanenkriterier appliceras även på bostäder då vi har förstått på våra leverantörer att kravet är svårt att uppfylla för vissa blandare för bostäder?
 8. Gällande DNSH-kriterie #4 så förespråkar vi att nivån för det obligatoriska kravet sätts till 70% i linje med EU Taxonomin och att ytterligare förbättringar utifrån 70% skulle kunna generera poäng inom ett tillkommande poängkrav. Se fler kommentarer kopplat till krav O12.
 9. Vi förespråkar att man lägger det obligatoriska kravet i O3 i linje med det tekniska granskningskriteriet #1 vad gäller behov av primärenergi, alltså 10% lägre än BBR-kravet. Möjlighet att införa poängmöjlighet om man kan visa på ytterligare procentuell förbättring.

Remissinstans

PEAB

Kommer Svanens kriteriedokument verkligen linjera med Taxonomin över tid? Svanens standard skall gälla över lång tid om jag förstått det hela rätt. Taxonomin har däremot har aviserat flera ändringar och systematiskt skärpta krav under de närmaste åren. Kan då Svanen säga att man linjerar med Taxonomin över tid?

Avser Svanen att uppdatera sin standard löpande om Taxonomins krav uppdateras?

Remissinstans

Skanska

Svanemerkets ambisjon om å innfri kravene i taksonomien er veldig bra, men vi mener det er tvilsomt om Svanemerkets tolkning av hva som skal til for å innfri kravene mht energikravene er korrekt.

Vi er kritisk til at Svanemerkeordningen introduserer den såkalte ""Futurebuilt Zero"" metoden, dette forslaget bidrar etter vårt syn til å undergrave arbeidene med standard metodologi innenfor rammen av CEN og ISO de siste 20 årene, og vil så tvil om den faglige enigheten som er etablert over tid.

Vi er positive til at det stilles krav til klimagassutslipp og at sirkulær økonomi nå inngår i kriteriesettet, men også her har vi kommentarer som inngår i de enkelte kapitlene.

Remissinstans

Betong Norge

"The answers in this form are a common answer for the entire JM Group (Sweden, Norway, Finland)

Based on our review of this proposal, we believe that some requirements needs to be rewritten. We want you to send these for consultation again. We are happy to participate and contribute to the design of these requirements before the final version is released.

We do not believe that the Nordic Ecolabel's referral today meets the EU Taxonomy in its entirety. There are requirements in the Taxonomy that are not covered by the consultation (adaptation to climate change, minimum safeguards) and that need to be clarified to enable a comparison. It is desirable to clarify which national legislation is considered to live up to the parts not handled in accordance with the taxonomy. Now it only says ""handled by national law"". we have done a screening of the EU taxonomy and the Nordic Ecolabel criteria, which we are happy to share with you. We will send them to your email.

The general view from JM is that requirements in the EU taxonomy that deal with DNSH must be O-requirements (but not higher than the EU taxonomy) and the significant contribution can be P-requirements.

We have tried to estimate the additional costs to meet the proposed criteria. For the requirements we have been able to quantify it indicates that we will have an additional cost of at least SEK 38,000 per apartment. There are several more requirements we

know will cost more but have not been able to quantify yet. We are worried that the Eco Labeling only will be for premium projects if the final version is in line with the proposal

Remissinstans

JM AB

JM konserni on toimittanut raportin EU taksonomiasta ehdotetussa kriteeristössä.

EU taksonomian suhteen pyydämme ilmoittamaan täsmällisemmin, mitkä kohdat uudessa kriteeristössä täyttävät EU taksonomian vaatimukset sekä missä kohtaa Joutsenmerkki-kriteeristö ylittää EU taksonomian vaatimukset. Tarkennuspyyntömme koskettaa erityisesti saastumisen ehkäisyä (mitkä materiaali-/kemikaalikriteerit liittyvät EU taksonomiaan). EU taksonomiaan liittyvät kriteerit tulisi näkemyksemme mukaan yhdenmukaistaa EU taksonomian kanssa (esimerkiksi kriteerit O6 ja O12). Tämä vähentää markkinoiden sekavuutta erilaisten viitekehysten kesken. Tällä hetkellä tulkintamme mukaan Joutsenmerkin kriteeristö ei täytä sellaisenaan kaikkia EU taksonomian vaatimuksia (esimerkiksi kriteeri O12). Toisaalla Joutsenmerkki ylittää EU taksonomian vaatimukset (esimerkiksi vedenkulutuksen virtaamavaatimukset eivät kosketa EU taksonomiassa asuinrakennuksia, mutta Joutsenmerkissä EU taksonomian vaatimukset on laajennettu koskemaan myös asuinrakennuksia). JM:n näkemyksen mukaan taksonomian kanssa yhteiset kriteerit tulisi olla yhdenmukaisia taksonomian ”Do No Significant Harm” -kriteerien kanssa, jotta hakija voi päättää itse, minkä ”Substantial Contribution” -kriteerin mukaan taksonomian kriteerit projektissa täytetään.

The JM Group has provided a report on EU taxonomy in the proposed criteria.

With regard to EU taxonomy, we request that it is stated more precisely which sections of the new requirements fulfil EU taxonomy requirements and which section of the Nordic Swan Ecolabelling requirements exceed EU taxonomy criteria. Our request for clarification particularly concerns pollution prevention (which material/chemical requirements relate to EU taxonomy). Requirements relating to EU taxonomy should, in our view, be harmonised with EU taxonomy (e.g. requirements O6 and O12). This will reduce market confusion within different frameworks. Currently our interpretation is that the Nordic Swan Ecolabelling requirements do not in their current state fulfil all of the EU taxonomy criteria (e.g. requirement O12). Elsewhere, the Nordic Swan Ecolabel exceeds EU taxonomy criteria (e.g. water usage flow rate criteria in EU taxonomy do not apply to residential buildings, but in the Nordic Swan Ecolabel the EU taxonomy criteria are extended to apply to residential buildings also). JM’s view is that requirements that align with the taxonomy should be harmonised with the taxonomy’s “Do No Significant Harm” criterion so that the applicant themselves can decide what taxonomy criteria of the “Substantial Contribution” criterion are fulfilled in the project.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Writing a response to alignment with Taxonomy here: Excellent initiative! However this raises one issue that is also one of EcoLabel's more difficult issues: the pace of change in the environment along with the pace of change in regulation and even in the conservative building sector is faster than the four year cycle that EcoLabel has for

criteria updates. In consideration of what needs to happen in this decade, that should be reevaluated.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

”2 EU-taksonomian noudattaminen

Luonnos toteaa:

”Uudisrakennuksia koskevien kriteerien pakolliset vaatimukset yhdessä kansallisen lainsäädännön kanssa kattavat EU-taksonomiassa uudisrakennuksia koskevat tekniset arviointikriteerit ja ”ei merkittävää haittaa” -vaatimukset (Do-No-Significant-Harm, DNSH).

Ota yhteyttä Pohjoismaisen Ympäristömerkinnän kansallisiin organisaatioihin saadaksesi lisätietoja.”

Yleisenä huomiona, että viitatu EU-taksonomian kriteerit liittyvät joulukuussa 2021 hyväksytyyn ensimmäiseen delegoituun säädökseen (ns. ilmastopaketti). Siinä esitettyjen kriteerien ”tulkinta” ja kansallinen sovellettavuus ovat vielä kesken, joten em. Väittäjä kriteerien kattavuudesta on melko uskalias ja kyseenalainen.

Jos viittauksia ”kattavuudesta” käytetään, EU taksonomian suhteen tulisi ilmoittaa täsmällisemmin, mitkä kohdat uudessa kriteeristöissä täyttävät EU taksonomian vaatimukset sekä missä kohtaa Joutsenmerkki-kriteeristö ylittää EU taksonomian vaatimukset. Erityisesti tämä on epäselvää saastumisen ehkäisyyn liittyen (mitkä materiaalikriteerit liittyvät EU taksonomiaan).

Jos viittauksia ”kattavuudesta” käytetään, viitatu kriteerit tulisi yhdenmukaistaa EU-taksonomian kanssa (esimerkiksi kriteerit O6 ja O12). Tämä vähentää markkinoiden sekavuutta erilaisten viitekehysten kesken. Tällä hetkellä Joutsenmerkin kriteeristö ei täytä sellaisenaan kaikkia EU taksonomian vaatimuksia (esim. O12) ja toisaalla Joutsenmerkki ylittää EU taksonomian vaatimukset (esimerkiksi vedenkulutuksen virtaamavaatimukset eivät kosketa EU taksonomiassa asuinrakennuksia, mutta Joutsenmerkissä EU taksonomian vaatimukset on laajennettu koskemaan myös asuinrakennuksia).

2 EU taxonomy compliance

The draft states:

The obligatory requirements in the requirements for New Buildings in combination with national legislation cover both the technical screening criteria and the DNSH criteria (Do-No-Significant-Harm) in the EU Taxonomy for the construction of new buildings.

Please, contact Nordic Ecolabelling’s national organisations for further information.”

As a general observation, the referenced EU taxonomy criteria will join the first delegated act (known as the climate package) approved in December 2021. The “interpretation” of the criteria presented therein and national applicability are still ongoing, so the coverage of the aforementioned criteria is rather bold and ambitious.

If references to “comprehensiveness” are used, it should be stated more precisely with regard to EU taxonomy which sections of the new requirements fulfil EU taxonomy criteria and which section of the Nordic Swan Ecolabelling requirements exceed EU taxonomy requirements. This is particularly unclear when it comes to pollution prevention (which material requirements relate to EU taxonomy).

If references to “coverage” are used, the referenced requirements should be harmonised with EU taxonomy (e.g. criteria O6 and O12). This will reduce market confusion within different frameworks. The Nordic Swan Ecolabelling requirements do not in their current state comply with all EU taxonomy requirements (e.g. O12) yet in some areas the Nordic Swan Ecolabel exceeds EU taxonomy requirements (e.g. water usage flow rate requirements in EU taxonomy do not apply to residential buildings, but in the Nordic Swan Ecolabel the EU taxonomy requirements are extended to apply to residential buildings also.)

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Betragtningen om affaldshierarkier og hvad der er affaldsmål måtte gerne ensrettes mere, så definitioner matcher EU.

I EU Taksonomien kan man flere steder læne sig op ad byggetilladelsen og det arbejde kommunen udfører i den forbindelse - sikrer at man udnytter dette og ikke skaber ekstra opgaver (fx O36 Ecology report).

Remissinstans

Scandi Byg

Det är positivt att poäng kan erhållas vid nyttjandet av både vatten- och energimärkta sanitetsarmaturer. Vi har dock noterat att era nya kriteriers hänsyn till taxanomin inte gäller kravet på en 70 procentig återvinningsgrad för sanitetsarmaturer. Vi finner det märkligt då taxanomin i så fall kan komma att utgöra en begränsning för Svanen märkta byggnader.

Bilaga 7; Intyg från tillverkaren av kemiska produkter. Om det finns en BVD, som är tredjepartsgranskad och publicerad, så bör denna kunna utgöra ett alternativ till bilaga 7.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

The taxonomy is still evolving, it is early to fix any criteria to it.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Det er ønskelig og naturlig at krav til Svanemerkede bygninger er i tråd med EUs taksonomiforordning.

Remissinstans

Norske Trevarer

Bra att man linjerar med taxonomin. Definition av area krävs. Hur ser man på Levels framåt?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Det fremgår, at de tekniske screenings kriterier og DNSH kriterier fra EU's Taksonomi er anvendt i høringsudgaven som specifikke produktkrav, fx til cement.

EU's taksonomi er et værktøj til vurdering af, hvorvidt investeringer er "grønne" og som omdrejningspunkt for at store virksomheder kan afrapportere og fremlægge planer for, hvordan de i løbet af en 10 årig periode kan efterleve kriterierne. I sagens natur er screenings kriterierne for fx cement meget ambitiøse (og med rette) i EU's taksonomi. Det betyder dog, at der vil være meget få producenter af cement, der vil kunne leve op til kriteriet om cement taget fra taksonomien.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og Ilimindustri, Aluminium Danmark.

Regarding O7 climate declaration of the building, for buildings >5000m2, the consultation version requires that the climate declaration must also be disclosed to investors and clients "on demand," mirroring the climate Taxonomy's weak language on this. Instead, the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings should take a stronger stance and require the climate declaration to be disclosed to investors and clients; implementing this change involves deleting "on demand." Mandating this disclosure would help build awareness among key stakeholders regarding emissions over the entire building life cycle. Moreover, such mandatory disclosure is contained in other sections of the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings, such as P10.

Remissinstans

Stora Enso

Do not significant harm borde de räckta till som kravställning i obligatoriska krav för svanen.

Contribute borde vara mer upp till företagen och dessa borde vara bättre som poängkrav.

Remissinstans

Besqab

Frábært! Skiptir miklu máli.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Kraven i Svanens kriterier bör inte vara högre än det som krävs för bostäder och nivån "Do no significant harm" enligt EUs Taxonomi. Flera av kraven har implementerats för områden som inte omfattar bostäder, vilket inte bör vara skullkrav. Vilka områden som man sedan väljer att utveckla och nå högre nivå bör vara valfritt.

Remissinstans

NCC

Positivt om Svanen gör det möjligt att linjera med EU-taxonomin. Säkerställ att den redovisning som ska tas fram är applicerbar till både Svanen och EU-taxonomin.

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Writing a response to alignment with Taxonomy here: Excellent initiative! However this raises one issue that is also one of EcoLabel's more difficult issues: the pace of change in the environment along with the pace of change in regulation and even in the conservative building sector is faster than the four year cycle that EcoLabel has for criteria updates. In consideration of what needs to happen in this decade, that should be reevaluated. And what to do with the Tax that is in hearing now!?

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Säkerställ att Svanens krav harmoniserar med EU-taxonomin.

Remissinstans

Bonava Sverige AB

Produktgruppsavgränsning

Permanenta komplementbyggnader ska uppfylla samtliga relevanta krav. Går det att förtydliga vad som ingår?

Uteplats, vad ingår här? Altan, terrass, stenläggning?

"Fast installerade komponenter, inredningar och beslag samt lösa komponenter och inredningar (tex garderober och skåp) som ingår i byggprojektet." - Otydlig mening, ingår detta eller ej?

Kommer möjlighet till etappvis certifiering fortsatt att erbjudas? Vårt förslag att det nämns i kriteriedokumentet i sådana fall men att upplägg diskuteras med respektive Svanenhandläggare i samband med ansökan.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Bra att göra det tydligt vilka utrymmen som kan undantas. Kan även en reception vara ett utrymme som faller in som ett undantag?

Remissinstans

PEAB

Sid 10

För tvåkomponentsprodukter som används vid prefabricering gäller följande: Antingen måste delkomponenterna eller den härdade tvåkomponentsprodukten uppfylla de kemiska kraven.

SVEFFs kommentar: Här borde samma krav gälla för härdplastprodukter som appliceras på plats. Förutsatt att man använder sig av utbildade entreprenörer. ”Tvåkomponentsprodukter” bör också ändras till ”kemiskt härdande produkter” då det finns härdande enkomponentsprodukter som härdar med hjälp av exempelvis fukten i luften.

Remissinstans

SVEFF

Avsnitt 1 Vad omfattas av kraven?

- Prefabricering – Det bör tydliggöras att träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä inte omfattas av kraven på kemikalier vid produktion utan endast av krav O31 Önskad ämnen i byggprodukter, byggvaror och material. Träskyddsmedel eller kemikalier som används vid behandling och modifiering av trä är i koncentrerad form vid behandling. Ämnesinnehåll och faroangivelser som gäller för ett kemiskt träskyddsmedel kan därför skilja sig från ämnesinnehåll och faroangivelser för en träskyddsmedelsbehandlad produkt. Förslagsvis läggs punkten ”Träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä som uppfyller krav O28” till under de kategorier som är undantagna de kemiska kraven.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

Vi önskar att man lägger in aspekten kring modulärt byggande. Dvs att man skall kunna svanenmärka en enskild modul som sedan ställ i ett sammanhang med flera andra moduler. Med andra ord så blir inte byggnaden svanenmärkt utan bara det elementet/modulen. På detta sätt kan man svanen märka byggbodas, tillfälliga moduler för skola, kontor, förskola och andra verksamhetsområden. För oss är detta verkligt cirkulärt byggande när man återbrukar modulen för olika ändamål.

Remissinstans

Algeco

Side 5: Man bør præcisere udtalelserne om gym/fitness. Det er misvisende, at der i den første del af teksten står at gym/fitness faciliteter ikke skal medtages og er fritaget i licensen, men længere nede står der så at gym/fitness skal tages med i kontorbygninger, at gymnastiksale m.m. skal tages med ved uddannelsesinstitutioner.

Side 9-10: (exempted areas, materials and products) Hvad med plastik lister, f.eks. gulvlist, hjørnelister f.eks. ved gipsvægge eller facadeisolering? Skal disse dokumenteres?

Remissinstans

Saint-Gobain Denmark A/S

Kommentarer till de individuella kraven

O1 Overall description of the building

Last bullet "Alternativ för..." is too vague and should either be specified, or dropped.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

Det bør opprettes en egen bygningstype: Fritidsbolig. Fritidsboliger er i mange tilfeller annerledes enn småhus, og har ikke permanent beboelse. Dette krever andre krav som er bedre tilpasset bruk av bygg som ikke har permanent bruk.

Remissinstans

FH Gruppen

"Kanske är BOA inte rätt enhet. Istället skriva tex BOA, LOA, Atemp, BTA? Beroende på typ av byggnad och verksamhet så är det olika areor som är intressanta.

Vad menas med antal användare av byggnaden? Om det är bostadshus: är det då antal boende (utifrån schablonsiffra för antal boende/lgh) eller antal lägenheter? Om kontor: är det antal hyresgäster eller antalet personer som jobbar totalt i byggnaden? Om det är en förskola: är det då antal i personalen eller inklusive barn? Räknas besökare till tex kontor in?

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

OK, dersom det er arealer som renoveres eller bygges om til boliger – skulle det vært nevnt her ?

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Joutsenmerkitty rakennus

Kriteeriehtoksessa esitetään, että Joutsenmerkityn rakennuksen energiantarpeen tulee olla alhainen ja vähintään 10 % parempi kuin ”lähes nollaenergiarakennuksissa” (NZEB). Teknologiateollisuus pyytää pohtimaan, onko tämä käytännössä mahdollista, jos NZEB:ssä ollaan jo liki nollassa.

Ehdotuksessa Joutsenmerkitylle rakennukselle edellytetään hyvää sisäilmastoa, joka ehdotuksen mukaan saavutetaan täyttämällä tiukat vaatimukset mm. kosteudenhallinnalle.

Teknologiateollisuus huomauttaa, että tässä kohtaa vaatimuksena tulisi ehkä ennemmin olla rakennusfysikaalisesti toimivat rakenteet ja liitokset, sillä kosteudenhallinta kuuluisi paremmin ehdotuksen myöhempään kohtaan, jossa käsitellään rakennuksen korkeaa laatua.

Lupatyypit

Kriteeriehtotuksen mukaan rakennushankkeesta riippuen on mahdollista hakea kolmea erilaista lupatyyppiä. Todellisuudessa projektikohtainen lupa lienee kuitenkin ainoa mahdollinen, sillä rakennuksissa on huomattavan paljon eroja jo pelkästään rakennuspaikasta johtuen.

Tarkastus paikan päällä ja muut valvontatoimenpiteet

Kriteeriehtoksessa esitetään, että Joutsenmerkki tekisi hakemuksen käsittelyn yhteydessä tarkastuskäynnin paikan päällä varmistaakseen vaatimusten noudattamisen. Tällaista tarkastusta varten on esityksen mukaan oltava saatavissa laskelmissa käytetyt tiedot, alkuperäiset kopiot toimitetuista todistuksista, testitulokset, ostotilastot ja vastaavat hakemusta tukevat dokumentit. Teknologiateollisuus nostaa tässä yhteydessä esiin kysymyksen siitä, miten esimerkiksi työmaan kosteudenhallinnan toteutumista valvotaan?

Kriteeriehtoksessa esitetään, että Pohjoismainen Ympäristömerkintä voi edellyttää tiettyjen parametrien mittauksia varmistaakseen kansallisen lainsäädännön ja/tai näissä kriteereissä määriteltyjen vaatimusten noudattamisen. Jos asiaa koskeva vaatimus ei täyty, ehdotuksessa esitetään, että hakijan on maksettava testaus ja suoritettava korjaavat toimenpiteet.

Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan tämä kohta vaatisi vielä tarkennusta. Miten erilaisia ominaisuuksia, kuten vaikkapa rakennusfysikaalista toimivuutta tai laskennallista tehokkuutta voidaan testata valmiista rakennuksesta?

Nordic Swan Ecolabel building

The criteria proposal states that a Nordic Swan Ecolabel building should have a low energy demand that is minimum 10% better than “nearly zero-energy buildings” (NZEB). Teknologiateollisuus requests that thought is given to whether this is possible in practice, if an NZEB is already almost zero.

In the proposal, a Nordic Swan Ecolabel building is required to have good indoor environment that, according to the proposal, is achieved by setting stringent requirements on e.g. moisture prevention.

Teknologiateollisuus points out that in this section, the requirement should perhaps be more concerned with structures and joints that operate in a construction-physical way, and moisture prevention would be better suited to a later section of the proposal which deals with the high quality of the building.

Licence types

According to the proposed requirements, it is possible to obtain three different types of licence, depending on the construction project. In reality, a project licence may be the only possible type, as buildings can have a significant number of differences depending on construction site alone.

On-site inspection and other control measures

The proposed requirements state that in connection with handling of the application, Nordic Ecolabelling performs an on-site inspection to ensure adherence to the requirements. For such an inspection, data used for calculations, original copies of submitted certificates, test records, purchase statistics, and similar documents that support the application must be available for examination. Teknologiateollisuus raises the question at this point as to how, for example, is the realisation of moisture prevention at the construction site monitored?

The proposed requirements state that Nordic Ecolabelling can require measurements of relevant parameters in order to verify compliance with local legislation and/or requirements defined in these criteria. In the event that the relevant requirement is not fulfilled, the applicant must pay for the testing and perform corrective measures.

Teknologiateollisuus feels that this section requires further clarification. How could various properties, such as construction-physical functionality or computational efficiency be tested in the finished building?

Remissinstans

Teknologiateollisuus ry

It's good and simple to have a form to fill in (appendix 1), so that all required overall 76ecycling76ti are 76ecycling. Maybe something electronic where you could attach the drawings to the same form as attachments. I think this overall 76ecycling76t is a good new part.

Remissinstans

Teijo-Talot OY

Detta är en affärsmässig aspekt mellan hyresvärd och hyresgäst, med väldigt marginell, om någon, miljöpåverkan.

Med anledning av detta bör man heller inte ha någon kravställning ang mätning av verksamhetsel.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Avseende dokumentation som ska anges enligt bilaga 1: om motsvarande uppgifter finns i loggbok bör loggboken kunna användas som verifikat.

Remissinstans

IVL Svenska Mijlöinstitutet

The last point needs to be clarified: "Options for various layouts, materials or fittings".

Remissinstans

JM AB

"Pyydämme selventämään, mitä tarkoitetaan vaatimuksen viimeisellä kohdalla: "Vaihtoehdot erilaisille pohjaratkaisuille, materiaaleille tai kalusteille". Aikaisemmassa versiossa on maininta, että halutaan kohteen myynti- tai ennakkomarkkinointiesite – tarkoitetaanko tällä samaa asiaa?"

We request clarification of what is meant by the requirement's last point: "Options for various layouts, materials or fittings". The previous version mentions that the site's sales or advance marketing brochure is required – does this mean the same thing?"

Remissinstans

JM Suomi Oy

«Totalt areal 7050 m2; kantine; møterom
- 50 personer inni bygget; 10 av dem kontor plass plass. »

Remissinstans

Element Nor

1. Se över val av ord för att vara anpassat till begrepp på den svenska marknaden – t ex fundament som bör vara grundläggning?
2. Punkterna som ska redovisas för detta krav är formulerade på ett tydligare sätt i nuvarande kriteriedokument.
3. Antal kvadratmeter (SE: BOA) – bör för Sverige kompletteras med LOA och eventuellt BTA som tillägg.
4. Vi har under hantering av remissen sett att man gjort olika tolkning av "System för att säkerställa att kontorsbyggnader har individuell elmätning för varje uthyrningsbar

enhet eller åtminstone varje våning”. Förtydliga om lägstanivån är mätning per våning eller per uthyrningsbar enhet.

Remissinstans

PEAB

O2 Points achieved

“I do think the minimum scores should be increased. A total of 66p can be achieved, and only 28 is needed. And if we get into the details, the “maximum 14p” in the category of certified products is reached even though 25p in that category do not meet the requirements.

In fact, it may be enough to have as little as 8p out of 39p in the product category and still get the label although the building has failed more than ¾ of the requirements.

I suggest that a major shape up of the requirements are needed in order for Svanen to be the progressive force needed to make a difference and moving the borders of sustainable buildings. Why accept less than half of the points to label a building?”

Remissinstans

MinDörr Osby AB

DK/SE/NO: Minimum 8 points. Within windows and outer doors the point system at present where no Danish products is included in the “swan” scheme, reward products from Sweden and Norway. In consideration that the Danish Board voted “no” the to criteria’s for windows, due to the lack of ambitions regarding the use of quality wood with no vacuum impregnation, it seems that the point system could promote windows with a lower environmental standard in Denmark

Remissinstans

VinduesIndustrien

Etter vår vurdering vil økningen av antall poeng og fokus på poengkrav, bidra til å sikre miljøriktige valg i det enkelte Svanemerkede prosjektet, ytterligere.

Remissinstans

Gjensidig Forsikring

Generelt ville vi gerne, hvis mængden af pointkrav blev reduceret og forsimplet. Det er reelt svært at gennemskue hvad der ligger i de forskellige beskrivelser. På nuværende tidspunkt har vi svært ved at opnå tilstrækkeligt med point, men der kan ligge nogle muligheder i de krav vi måske ikke har forstået godt nok for at nå tilstrækkelig score. Der er behov for nærmere introduktion til hvad der ligger under de nye krav og hvordan de kan imødekommes.”

Remissinstans

Vid bostadsförsäljning så använder man i regel en basnivå med 1 eller 2 uppgraderingsmöjligheter på inredning och tillval. Produkter med bästa energimärkningen är i regel högre specificerade än dagens sortiment inom nybyggnation. Med de föreslagna nivåerna för energimärkning finns inte möjligheten att kunna erbjuda 2 eller 3 nivåer på vitvaror inom samma varumärke. I förslaget på poängberäkning i 089 / 12 januari 2022.0 föreslås att vitvaror endast ska ge poäng om de är inom den bästa klassen på marknaden alternativt 2 klasser bättre än den klass som anges i tabell 3. Att samtidigt höja baskravet för svanenmärkt byggnad och öka utvärderingskravet för att få poäng för vitvaror i projekten riskerar att ta bort incitamentet till att lyfta sig över baskrav. Vårt förslag för vitvaror är att behålla utvärderingskravet med en energiklass bättre än baskraven.

Remissinstans

Electrolux HemProdukter AB, Electrolux Home Products Norway AS, Oy Electrolux Ab, Electrolux Home Products Denmark A/S

P12: a wooden building has about 20-30 % lower carbon footprint compared to similar building out of concrete. The points are low compared to the decrease of climate impacts that wood brings. If you propose that the maximum of points is 3+3+3 p, then it is ok.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Point charts are informative and unambiguous. The template on 79ecyclin 2 is good. But how are the points certified? What 79ecycl be 79ecycling79 on household appliances, biodiversity, 79ecycling etc?

Remissinstans

Teijo-Talot OY

Det bør være tydelig hvilken kategori studentboliger skal plasseres i. Det nærmeste vil være leiligheter, men studentboliger vil ofte være en enklere variant. Studentboliger består av sammensatte enheter med enkeltleiligheter, parhybler og kollektiv, slik at boligenhetene vil ikke være rene leiligheter.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Under P13 ligger det en formulering om at man for P13 må oppnå et minste antall poeng. Denne formuleringen kan gjerne gjentas her ettersom kravet er «halvobligatorisk».

Remissinstans

Norske Trevarer

Höga krav för poäng, krångligare än tidigare för överblick. Men bra att de ligger tillsammans med de obligatoriska krav som de tillhör. Svårt att få överblick och göra en konsekvensanalys utifrån kostnader.

Vi har inte sett en efterfrågan på Svanenmärkta kontorsbyggnader. Men ser förvaltningsfördelar när vi bygger med samma kriterier i flerbostadshus och kontor.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Yleisenä huolena on esitetty, että vaadittua pistemäärää ei pystytä keräämään kokoon nykytilanteessa.

Pisterajaa tulee laskea, mahdollisuuksia kerätä pisteitä lisätään ja osa uusista pakollisista kriteereistä vaihdetaan pistekriteereiksi.

Moni pisteistä on tällä hetkellä sisällöltään melko turha pistekriteeri, jossa pisteitä saadaan tilaamalla konsultilta jokin selvitys (esim. P3, P5) ja tämä nostaa Joutsenmerkki-kriteerin hankkimisen hintaa huomattavasti lisäämättä aidosti kyseisen projektin ympäristöystävällisyyttä. Olisi järkevämpää suunnata kriteerit toimiin, joilla on vaikutusta itse projektiin.

A common concern has been presented that the required number of points cannot be attained in the current situation.

The points threshold should be lowered, the possibilities to gain points should be increased, and some of the new mandatory criteria should be changed to points criteria. Many points are currently rather redundant requirements with regard to their content, with points awarded by ordering a report from a consultant (e.g. P3, P5) and this significantly raises the price of fulfilling a Nordic Swan Ecolabel requirement without genuinely increasing the project's eco-friendliness. It would be more sensible to direct the criteria at measures that would themselves have an impact on the project.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

The low number of points available for “renewable carcass, another or inner walls” is not proportional to the significant climate benefits provided through wood construction.

Substituting mass timber in place of conventional building materials can lower construction phase emissions by 69%, according to a 2020 peer-reviewed meta-analysis: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666165920300260>. Thus, it would be more appropriate to have renewable materials as one of the higher point categories.

Remissinstans

Stora Enso

Tycker generellt att saker som gör mycket positiv miljö eller klimatnytta borde ge mera poäng dvs viktningen över miljönytta och även kostnad borde ge många poäng. Många delar är kostsamma och ger inte så många poäng. När det gäller taxonomin så s”ulle "Cont”ibute" vara olika poäng man kan ta i istället för obligatoriska krav.

Remissinstans

Besqab

Okkur finnst þessar stigakröfur of miklar og óttumst að það verði mjög erfitt að ná þeim. Er sambærilegur fjárhagslegur hvati að fara í ýmsar stigakröfur sem snúa t.d. að orkuspörun og sorpminnkun/endurnotkun hér á landi og á hinum Norðurlöndunum? Er hringrásarhagkerfið komið lengra á hinum Norðurlöndunum?

Remissinstans
JÄVERK ehf

We believe that it is a too high level of points, it will be difficult and cost-driven to manage.

Today we can only guarantee that our concept (Sweden, Norway and Finland) can manage 4 points.

It will be possible in a year or two to manage 18-20 points at a concept level with changes that are costly.

Read our specific comments on each point requirement.

Remissinstans
JM AB

AS holder of a swan licens for chemical building produc81ecycling81iciate the push/extra point which canothercieved from use of swan labelled products.

Remissinstans
Dana Lim A/S

Emme pysty keräämään vaadittua pistemäärää kokoon nykytilanteessa. Tällä hetkellä konseptimme (Ruotsi, Norja ja Suomi) saavuttaa 4 pistettä. 18-20 pistettä on mahdollista saada kokoon kalliilla muutoksilla.

Ehdotamme, että pisterajaa lasketaan, mahdollisuuksia kerätä pisteitä lisätään ja osa uusista pakollisista kriteereistä vaihdetaan pistekriteereiksi.

Osa pistekriteereistä on vaikuttanut mielestämme ”turhilta” siinä mielessä, että pisteitä saadaan tilaamalla konsultilta selvitys (esim. P5, P14) ja tämä nostaa Joutsenmerkki-kriteerin hankkimisen hintaa huomattavasti lisäämättä aidosti kyseisen projektin ympäristöystävällisyyttä. Olisi toivottavampaa suunnata kriteerit toimiin, joilla on vaikutus projektiin. Ehdotetussa kriteeristössä JM Suomen olisi pakko tilata nämä selvitykset saadakseen pisteitä kokoon.

We are unable to obtain the required number of points in the current situation.

Currently, our concept (Sweden, Norway and Finland) achieves 4 points. It is possible to achieve 18-20 points with expensive modifications.

We suggest that the points threshold should be lowered, the possibilities to gain points should be increased, and some of the new obligatory requirements should be changed to points requirements.

Some of the points requirements felt “unnecessary” to us in that the points are attained by ordering reports from consultants (e.g. P5, P14), and this significantly raises the price of fulfilling the Nordic Swan Ecolabel requirement without genuinely increasing

the environmental friendliness of the project in question. It would be more sensible to direct the requirements at measures that would themselves have an impact on the project. In the proposed requirements, JM Suomi would have to order these reports in order to score the points.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Svårt men inte omöjligt att uppnå 22 poäng för bostadsprojekt. Kravet på 25 poäng är väl högt, och inte helt rimligt.

Det är många poängkrav som är svåra att förutse om det går att ta poäng. Dels pga hur poängkraven är formulerade, och det är oklart om vi kan få poäng. Det är även svårt att bedöma om kraven går att uppnå i hela Sverige, om leveranskedjor för till exempel återtagningssystem mm finns överallt.

Remissinstans

NCC

1. First sentence should explain the point system eg.:

There are 48 "O" Obligatory points and 66 "P" Point Scores.

All 48 "O" points 82ecyclinge be fullfiled a82ecycliast a minimum number of "P" points of all 66 "P" points have to be "hieved."

2."Table 2" would make more "nse to " a "Table 1" as it gives an overview of al"p"sible 66 "P" points to ach"ve. Current "Table 1 describes the minimum points however it is unclear that all those points relate to the total o"66 possi"e "P-points".

Remissinstans

Jytas

Delade ytor och funktioner bör läggas till som ett poängkrav

Electrolux Profesional vill lyfta fram att även design och systemval bör beaktas och kunna vara poänggivande i kriterierna. Till exempel bör system med delade lösningar istället för lösningar i varje lägenhet ge högre poäng om de sänker miljöbelastningen på ett signifikant sätt i ett livscykelerspektiv.

För att uppnå detta bör ett område "Delade ytor och funktioner" läggas till poängkraven utöver områdena som finns i befintligt förslag: Energi och Klimat, Resurseffektivitet/cirkulär ekonomi, Miljömärkta produkter, Biologisk Mångfald, Inomhusklimat och Innovation och gröna initiativ.

Som exempel kan nämnas att val av gemensamma tvättstugor istället för tvättutrustning i varje lägenhet har betydligt lägre miljöpåverkan i ett livscykelerspektiv. Detta beror på lägre materialåtgång eftersom färre enheter behöver tillverkas och eftersom enheterna i högre utsträckning kan designas för att kunna repareras, underhållas och uppgraderas istället för att ersättas med nya. Det beror också på minskat behov av våtrumsvyta i fastigheten totalt.

Remissinstans

Electrolux Professional AB

Ser en risk för att det kan bli svårt att uppnå för vissa byggnader, beroende på typ av projekt och dess förutsättningar och därmed risk att det skulle kunna bli begränsande och/eller kostnadsdrivande med så pass hög kravgräns på antal uppnådda poäng.

Remissinstans

Serneke Sverige
AB

Krav P1 är så tufft så att det i praktiken kan strykas.
Krav P2 kan strykas avseende köksblandare eftersom de inte finns i Energiklass A.
Krav P10 hade varit positivt att kunna ta fler poäng på. Återbruk ”r framtiden. ”

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Önskar ett betygssystem som visar hur många poängkrav byggnaden uppnått, liknande BREEAM och MiljöByggnad, så att projekt som uppnår många av poängkraven premieras.

Remissinstans

Wästbyg

Som byggsystemen för flerbostadshus och småhus ser ut idag kommer vi inte klara poängkravet.
Självklart bör kraven skärpas men många av de poängkrav som finns i remissen kommer att driva en hel del kostnader, t.ex. konsult- och specialistkostnader. Positivt med större fokus på miljömärkta produkter, däremot är det ett kostnadsdrivande och utmanande krav att klara.

Remissinstans

Bonava

O3: Just nu siktar vi på Ikano mot 10% förbättring av BBR kravet på specifik energianvändning.
15% förbättring kan leda till högre byggkostnader och eller klimatbelastande material.
I remissversionen framgår inte tydligt vilket BBR som gäller i Sverige. Är det någon specifik BBR version eller den BBR version som projekt är anmält efter? Behöver förtydligas och påverkar också resultatet.

Remissinstans

Ikano bostad

Uppnådda poäng. Med nya poängsystemet når Nordr 13-14 poäng med det man normalt uppnår idag. Det kommer vara en utmaning att hitta nya poäng att uppnå och att komma till kravnivån 25p.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Beskrivningstexten för Table 2 blir förvirrande då man använder begreppet "miljömärkta produkter" och troligtvis syftar på miljömärkta byggnader, men det går att förväxla med poängområdet Miljömärkta produkter.
2. Vi har inte mäktat med att under remisstiden landa i rimligheten i antal kravställda poäng per byggnadstyp utifrån de krav som är formulerade. Har en sådan analys gjorts för att säkerställa att det går att uppfylla och att det är tillräckligt utmanande?

Remissinstans

PEAB

Appendix 2 Consultation comments on Energy

Contents

GENERAL COMMENTS	85
O3 Energy demand of the building	86
O4 Lighting management.....	96
O5 Energy-efficient white goods	102
P1 Household appliances of better energy class	113
O6 Water saving sanitary tapware.....	117
P2 Energy efficient sanitary tapware and technologies.....	126
P2 Energieffektiva och vattensparande sanitetsarmaturer och tekniker	131
P3 Management of energy consumption and power peaks.....	131
P4 Renewable energy production and energy recovery.....	137

GENERAL COMMENTS

The proposed criteria contain essential areas of buildings' climate and environmental impacts, but not all of the requirements are backed up by scientific and transparent evidence of effectiveness. With regard to energy solutions in particular, the grading should take better account of the special characteristics of the national operational environment.

From the perspectives of criteria usability and the related workload, it would be relevant to base the criteria on existing standards verified in Finland.

The EN standard-based national S1 indoor climate classification and M1 emission classification of construction products are used extensively in Finland. The criteria and evaluation methods of these classifications in particular should be taken into account to avoid overlaps and contradictions.

Remissinstans

Rakli ry

This is chapter 4 in the document, not chapter 2.

Remissinstans

Scandi Byg

Energy -section has developed from previous criteria versions, and takes into consideration renewable energy solutions, which is good.

Remissinstans

Teijo- Talot Oy

Indenfor området energi er der indført nye grænseværdier for bygningens energiforbrug. Kravet omfatter nu også Island. Der er tillige et obligatorisk krav om fossilfri byggeplads samt pointkrav for fossilfrie arbejdsmaskiner.

Ift. fossilfrie byggeplads og arbejdsmaskiner, mangler lidt detaljeret beskrivelse om det. Mener fossilfrie arbejdsmaskiner, batteri maskiner ?

Remissinstans

Industri Beton

Saknar grundmotivering samt motivering för resp krav och gränsvärden. Ojämnt och otydligt till vilka nationella och internationella riktvärden man syftar till.

- Konsekvensanalys? Konstnader för helhet?
- Farhågor som ökade produktionskostnader delvis genom att det är otydligt och delvis genom höga gränsvärden som är i väldigt tidiga skeden. Hur blir helheten? Vitvaror, radon, cirkulära material. Hur slår det?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

EPFA, as a representative of thermal insulation manufacturers across Europe fully support the objectives of the Nordic Ecolabel in terms of energy and climate in new buildings. With 40% of energy consumption and 36% of greenhouse gas emissions in the EU being related directly to the built environment, this focus is essential.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

We are positive that Nordic Ecolabelling retains this capacity and focus on energy use in the finished building

Remissinstans

JM AB

Kokonaisuuteen liittyen nousi paljon kommentteja ja siinä on reilusti parannettavaa ja täsmennettävää.

There were lots of comments overall, and there is plenty of room for improvement and clarification.

Remissinstans

JM Suomi OY

Generellt anser vi att det är viktigt att det är byggnadens totala klimatpåverkan som ska optimeras, snarare än enskilda materials/produkters. Detta för att inte riskera att man väljer en lösning som inte är den bästa om man ser till helheten. En byggnad är en komplex produkt och olika val gällande delarna påverkar andra val och därmed helheten. Krav på minskade klimatavtryck för byggnaden som helhet driver fram material och produkter med lägre klimatavtryck.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

O3 Energy demand of the building

Svanemerking tar sikte på at Svanemerkede bygg tilfredsstillter taksonomi-kriteriene. Dette gjelder også kravet til energieffektivitet, dvs. O3.

For Norge innebærer dette, ifølge Svanemerkingen, 10-15 % lavere energibehov enn TEK, beregnet i hht. NS 3031. Vi stiller oss svært spørrende om dette faktisk tilsvarer 10 % lavere enn NZEB slik som beskrevet i taksonomi-kriteriene, og om Svanemerking har tilstrekkelig dokumentasjon på dette slik at markedet kan være trygge på at Svanemerkede bygg faktisk tilfredsstillter taksonomikriteriene. Grunnen til at vi er

spørrende rundt dette er at energikravene i Teknisk forskrift ikke harmoniserer med kravene til nesten nullenergibygnings (NZEB) som defineres i det reviderte bygningsenergidirektivet og uttrykt ved bygningens primærenergibehov. Primærenergibehovet skal bestemmes i henhold til definerte europeiske standarder. Ved at Norge verken har implementert Direktiv 2010/31/EU (Bygningsenergidirektivet) eller har definert primærenergifaktorer, er vi svært usikre på om det foreslåtte Svanekriteriet tilfredsstillende taksonomikriteriene. Oss bekjent, deler også Finans Norge, Norsk eiendom samt Grønn byggallianse den samme usikkerheten. Det er mulig at det er en åpning ved at det nå foreligger et rådsforslag i EU som behandler norske tilpasninger til bygningsenergidirektivet og om Norge kan stille minimumskrav til bygninger og bygningsdeler basert på netto energi, og ikke primærenergi som direktivet krever. Men det er fortsatt usikkert om dette norske unntaket fra enkelte krav i 2010-utgaven av EPBD vil ha betydning for norsk implementering av taksonomien i byggenæringen?

2

De tekniske kriteriene i delegert forordning til klassifiseringsforordningen henviser konkret til nasjonale energikrav fastsatt etter det reviderte bygningsenergidirektivet 2010/31/EU. Vi tolker at denne taksonomihenvvisningen til 2010/31/EU implisitt også å inkludere senere endringer gitt i endringsdirektiv 2018/844 siden det virker usannsynlig om taksonomien henviser til en gammel utgave av bygningsenergidirektivet, og ikke den nyeste utgaven som alle EU-landene har måttet implementere. I så fall tolker vi at nytt, norsk minstekrav etter den originale 2010-utgaven av direktivet ikke kan brukes opp mot taksonomien, fordi denne forutsetter implementering av 2018- versjon. Vi er derfor svært usikre på at en eventuell aksept fra EU om Norge fortsatt kan bruke netto energi til å fastsette minimumskravene, også vil gjelde taksonomi-kriteriene.

Hva som er problemstillingen i de øvrige nordiske landene er for oss uklare, men slik vi forstår det har disse i alle fall har innført primærenergifaktorer, og det aktuelle bygningsenergidirektivet slik at deres definisjon av NZEB trolig til en viss grad tilfredsstillende kriteriene til taksonomien. Men også her er det nok noen variasjoner siden det i Svanekriteriene brukes andre pros«ntsatser en» "10 % lavere" som benyttes i taksonomikriteriene.

Usikkerheten blir bare enda mer styrket ved at den konkurrerende sertifiseringsordningen BREEAM- Nor v.6.0 som nettopp er lansert, har tolket taksonomikriteriene annerledes.

Vi ber derfor om at Svanemerking kvalitetssikrer denne tolkingen av taksonomikriteriene, og formidler dette til næringen som ønsker å Svanemerke sine prosjekter samtidig som bærekraftig finansiering kan benyttes.

Remissinstans

Byggevarerindustrien

The new criteria do not introduce changes to projects where the building permit was applied for after the beginning of 2018. Thus, no changes are introduced to technological solutions, insulation levels etc. in comparison to projects completed in recent years. This means that the energy class of a residential block of flats must be A. In that case, the maximum E-level is 75 kWhE/m². At the building permit application phase, this means a 16.6% improvement in proportion to the minimum level of local requirements. The proposal is OK.

This requires awareness of the technical threshold values set by the taxonomy regulations upon their formalisation. According to the most current information, the target is to set the E-level requirement at least 10% stricter. In the criteria, this is stated in Chapter 2 EU Taxonomy compliance.

The requirement level may be increased in the coming years most likely by changing the E-level via national legislation. The increases would also affect the EU Taxonomy and the Nordic Swan Ecolabel criteria.

Remissinstans

A-Insinöör

Denmark All building types: 10% better than BR18 or according to the Low energy class in BR18. The Danish regulators has concluded on the basis of a scientific research, that stricter energy requirements to buildings is not viable or sustainable. Does new information justified the 10 % stricter "requirements ?"

Remissinstans

Vinduesindustrien

Fritidsboliger bør bli en egen kategori, og kravet til energibehov bør ikke være strengere enn TEK17. Det vil i de fleste tilfeller ikke være bærekraftig å tilføre mer isolasjon/byggematerialer for å gjøre bygget mer energieffektivt, så lenge bygget brukes kanskje bare 50-60 døgn pr år. Da er det mer effektivt å stille krav til energieffektiv oppvarming, og smarte systemer for styring av energiforbruk.

Remissinstans

FH Gruppen

NZEB er nå definert til 10 % bedre enn TEK 17 hos breeam og taxonomien, ville vært bra hvis dette var likt. for alle grupper.

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

I og med at vi frem mod 2029 i forvejen skal nedbringe CO2 i bygninger, så kan jeg se en udfordring i på sigt at skulle være 10% bedre end gældende lovgivning. Så jeg mener man allerede nu bør aftale at dette krav tages op igen i f.eks. 2025.

Remissinstans

5E Byg A/S

Include requirements for Faroe Islands.

Remissinstans

Scandi Byg

Detta kravet bör skärpas för kontor. 15 % bättre än BBR klarar de flesta nybyggda kontoren.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

In the latest Finnish revision of energy performance of buildings legislation, the requirements for all other building types than private houses and apartment blocks were already put to a very ambitious level. That should be taken into account in this criteria too, the level set then is already very ambitious.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

?Se Bilaga 1 Del 2?

Remissinstans

Andersson

Idag är energikraven så pass hårda att en sänkning motsvarande 15% i vissa fall (t.ex. om byggnaden har ””ara”” eller ””fel”” energislag) kan tvinga projektet till att frångå ordinarie byggteknik och behöva använda dyrare material och installera solceller eller annat energiproducerande teknik. Detta kan innebära förhållandevis stora merkostnader för projekten och i värsta fall stjälpa projektets ekonomi eller leda till att certifiering väljs bort i sin helhet. 10% under BBR ger en väldigt energisnål byggnad både i sin egen rätt och jämfört med för bara något år sedan. Vår rekommendation är att kravet ligger kvar på 10% av BBR som tidigare och på så vis har en större genomförbarhet utan att helt behöva frångå ordinarie teknik.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

I Bilaga 3, lägg till energiberäkningsprogram TMF-energi som godkänt beräkningsprogram

I kommande versionen av Svanens krav önskar vi att energikraven inte skärps ytterligare, eftersom Boverket redan nu anser att vi uppfyller NNE (nära noll energi) med dagens krav.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Det er ønskelig å ha skjerpede krav til energi utover TEK som et poengvalg for studentboliger.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Vaatumuksen ”Opetusrakennukset*: 20% parempi kuin asetuksen raja-arvo 100 kWh/m² eli energialuokan on oltava ≤ 80 kWh/m²” osalta kysymys: miksi opetusrakennuksille käytetään poikkeavaa kriteeriä? A luokka on alle 90 kWh/m². A-luokka on melko tiukka vaatimus mille tahansa rakennukselle mutta saavutettavissa kylläkin.

Question about requirement “Preschools and schools*: 20% better than the regulation limit of 100 k/Wh/m², so the energy class has to be ≤ 80 kWh/m²”: why is an exceptional requirement used for educational buildings? For class A buildings it is less than 90 kWh/m². Class A is a rather stringent requirement for any building, though certainly achievable.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Svanemerking tar sikte på at Svanemerkede bygg tilfredsstillter taksonomi-kriteriene. Dette gjelder også kravet til energieffektivitet, dvs. O3.

For Norge innebærer dette, ifølge Svanemerkingen, 10-15 % lavere energibehov enn TEK, beregnet i hht. NS 3031. Vi stiller oss svært spørrende om dette faktisk tilsvarer 10 % lavere enn NZEB slik som beskrevet i taksonomi-kriteriene, og om Svanemerking har tilstrekkelig dokumentasjon på dette slik at markedet kan være trygge på at Svanemerkede bygg faktisk tilfredsstillter taksonomikriteriene.

Grunnen til at vi er spørrende rundt dette er at energikravene i Teknisk forskrift ikke harmoniserer med kravene til nesten nullenergibygninger (NZEB) som defineres i det reviderte bygningsenergidirektivet og uttrykt ved bygningens primærenergibehov. Primærenergibehovet skal bestemmes i henhold til definerte europeiske standarder. Ved at Norge verken har implementert Direktiv 2010/31/EU (Bygningsenergidirektivet) eller har definert primærenergifaktorer, er vi svært usikre på om det foreslåtte Svanekriteriet tilfredsstillter taksonomikriteriene. Oss bekjent, deler også Finans Norge, Norsk eiendom samt Grønn byggallianse den samme usikkerheten.

Det er mulig at det er en åpning ved at det nå foreligger et rådsforslag i EU som behandler norske tilpasninger til bygningsenergidirektivet og om Norge kan stille minimumskrav til bygninger og bygningsdeler basert på netto energi, og ikke primærenergi som direktivet krever. Men det er fortsatt usikkert om dette norske unntaket fra enkelte krav i 2010-utgaven av EPBD vil ha betydning for norsk implementering av taksonomien i byggenæringen?

De tekniske kriteriene i delegert forordning til klassifiseringsforordningen henviser konkret til nasjonale energikrav fastsatt etter det reviderte bygningsenergidirektivet 2010/31/EU. Vi tolker at denne taksonomihenviisningen til 2010/31/EU implisitt også å inkludere senere endringer gitt i endringsdirektiv 2018/844 siden det virker usannsynlig om taksonomien henviser til en gammel utgave av bygningsenergidirektivet, og ikke den nyeste utgaven som alle EU-landene har måttet implementere. I så fall tolker vi at nytt, norsk minstekrav etter den originale 2010-utgaven av direktivet ikke kan brukes opp mot taksonomien, fordi denne forutsetter implementering av 2018-versjon. Vi er derfor svært usikre på at en eventuell aksept fra EU om Norge fortsatt kan bruke netto energi til å fastsette minimumskravene, også vil gjelde taksonomi-kriteriene.

Remissinstans

Betong Norge

Formuleringen som varit i v3 har varit tydlig genom att det hela tiden varit samma krav. Önskar att kravbilderna blir på samma sätt dvs ej förändrad under v4 livslängd. 5% ytterligare skärpning är kostnadsdrivande.

Förslag är att ligga på taxonomikravet som O krav. Dvs 10% under nationella kravet sedan ha P krav på om man förbättrar sig ytterligare.

Remissinstans

Besqab

EPFA fully supports a fabric-first approach to energy efficiency, recognising that minimum requirements, as set out in the Consultation Document, are essential in order for the EU to meet its Green Deal objectives. This approach needs to be similarly replicated on existing buildings, although recognising that these are out-of-scope.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

We can not see that this requirement has changed for Norway and Finland . Why has the requirement only become tougher for Sweden?

Comments from Finland are answered in the commentary from JM Suomi in Finnish.

Comments from Sweden:

När vi tittar på pågående projekt så skulle endast 50% klara de nya förslaget med befintligt koncept. Många projekt kommer behöva komplettera med solceller som kommer kosta ca 20000 per bostad.

Det kommer bli dyrt att komma ner i så låg energianvändning i samtliga projekt med befintlig teknik. Energianvändningen påverkas mycket av fastighetens utformning (ex fasadyta) där vi ibland inte har påverkansmöjlighet pga detaljplanen. Vi rekommenderar att nivån är i linje med EU taxonomin. Vi ser även att kravet är särskilt svårt för våra småhus.

Nedan anges punkter från Bilaga 3 samt kommentarer till punkterna.

- Data avseende U-värde och g-värde för aktuella fönster och fönsterkarmar ska användas.

Innebär det att snittvärden för hela byggnaden inte får användas utan att varje fönsters U- och g-värde behöver hanteras separat? Det ger konsekvensen att modelleringen tar längre tid. Vi bedömer att snittvärden för hela byggnaden ger tillräcklig noggrannhet i energiberäkningen.

- Kallvindsresistans ska följa tabell 3 i SS-EN ISO 6946 Bygghälsokomponenter och bygghälsodelar – värmemotstånd och värmegenomgångskoefficient – beräkningsmetod. Vi ser en risk med att detta kommer hanteras olika mellan olika projekt. Ibland kan komplexa takkonstruktioner behöva förenklas för att arbetstidsinsatsen samt simuleringstiden ska vara rimlig och hanterbar. Bedömning av rimlig hantering bör då kunna göras från fall till fall.

- Brukarindata ska hämtas från aktuell utgåva av Sveby Brukarindata för bostäder respektive i relevanta delar Svebys Brukarindata för kontor om inte andra mer anpassade brukarindata är lämpliga.

Det mesta brukarindata för bostäder och kontor styrs via BEN. Är denna text nödvändig?

- COP för värmepump och verkningsgrad för värmeväxlare ska vara baserade på uppmätta värden på årsbasis med hänsyn taget till relativ fuktighet.

Vad menar med uppmätt data? Enligt provningsstandard?

- Vid beräkning av byggnadens energianvändning för verifiering av byggnadens primärenergital enligt Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd,

BBR, tillämpas lämpliga marginaler så att kravet uppfylls även när energianvändningen mäts och normaliseras.

Innebär detta att det behöver finnas marginal till Svanens krav? Eller att det ska finnas marginal till BBR-krav? Marginal till BBR-krav finns ju redan via Svanens krav som är 15 % under BBR-kravet. Om det ska finnas marginal till Svanenkravet bör det anges hur stor marginalen bör vara, annars kommer det att hanteras väldigt olika mellan de som räknar.

Remissinstans

JM AB

Kravene som er stilt bør samsvare med kategoriene i TEK17. Da blir det "Småhus" og "Boligblokk", "Skolebygning", "Kontorbygning". For småhus og boligblokk bør det poengteres at det skal være 15 % og 10 % bedre enn energirammekravet (dersom det er det som menes), siden krav til energieffektivitet for boligbygninger kan dokumenteres enten vha. energirammekravmetoden eller energitiltaksmetoden.

Remissinstans

Norconsult

Här bör det förtydligas från vilken BBR detta baseras på dvs från den BBR som gäller då bygglov för aktuellt projekt sökes.

I kommande versionen av Svanens krav önskar vi att energikraven inte skärps ytterligare, eftersom Boverket redan nu anser att vi uppfyller definitionen av NNE med dagens krav.

Bilaga 3

Lägg till energiberäkningsprogram TMF-energi som godkänt beräkningsprogram. Detta beräkningsprogram används av majoriteten av företag som bygger med prefabricerade småhus. Är idag godkänt som beräkningsprogram enligt överenskommelse med Svanen. COP för värmepumpar och verkningsgrad för värmeväxlare ska hänvisas till testning mot gällande standarder istället för att hänvisa till uppmätta värden och hänsyn tagen till luftfuktighet.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Olemme toimittaneet A-Insinööreiltä pyytämämme lausuntovastauksen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We have submitted a statement response to the requirements that we requested from A-Insinöörit to the address joutsen@ecolabel.fi."

Remissinstans

JM Suomi Oy

Kravnivån bör vara i linje med eu-taxonomin och inte högre i Sverige.

Det som är en utmaningen med skärpta energikrav i Sverige är att förhållandevis lite energi går till uppvärmning idag av gällande energikrav. En större andel går till fastighetsel och tappvarmvatten, som inte kan påverkas. Om det ställs alltför höga krav innebär detta att energikraven styr hur byggnaderna kan formges och gestaltning begränsas. Oklart varför kraven är skarpare i Sverige än andra nordiska länder, samt varför det är nödvändigt att låt kraven v a "flytande" om BBR ändras. Detta skapar

osäkerhet för branschen och projekten. Vi föreslår 90% av BBR 29, och därefter poängkrav för lägre energianvändning. 85% av BBR 29 kan accepteras om det är väl motiverat.

Remissinstans

NCC

I Bilaga 3, lägg till energiberäkningsprogram TMF-energi som godkänt beräkningsprogram

I kommande versionen av Svanens krav önskar vi att energikraven inte skärps ytterligare, eftersom Boverket redan nu anser att vi uppfyller NNE (nära noll energi) med dagens krav.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Gällande bilaga 3

Avdrag för energiförbrukning för tappvarmvatten bör kunna accepteras vid installation av individuell mätning och debitering (IMD) då det är accepterat i BBR. SVEBY anger ju själva att en besparingspotential om 14-16% kan uppnås vid installation av IMD i "Brukarindata för bostäder 2012"

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Energikraven är lite lama. Vi uppnådde 40 % bättre än era krav i skolor redan för 15 år sedan genom välisolerade och täta konstruktioner, genomtänkta systemval för VVS och el, rätt styrstrategier samt väl injusterade och driftoptimerade anläggningar. Vi har ju bråttom!

Remissinstans

ByDemand

Varðandi Ísland þá"skil ég ekki "För att byggnaden ska vara förenlig med EU-taxonomin måste energibehovet uppfylla kravet för något av de andra nor"iska länderna". Þarf bygging á Íslandi að uppfylla bæði BRG og kröfu einhvers annars af norðurlöndunu. Er s"ylda að vera "tao"onomy aligned"?

Remissinstans

Visthus

I remissversionens Bilaga 3 som beskriver hur energiberäkningarna ska utföras har man nu skrivit in att en "lämplig" marginal ska tillämpas. Det är dock oklart hur stor denna ska vara. Kravet ska uppfyllas även när byggnadens energianvändning mäts och normaliseras. Införs krav på att klara kravet inklusive en säkerhetsmarginal (på gissningsvis ca 10%, vilket är brukligt enligt praxis) så kan detta innebära stora svårigheter för oss, både gällande våra småhus och flerbostadshus. För flerbostadshusen kan detta alltså innebära totalt 15 procentenheters lägre maxnivå, vilket kan komma att medföra behov av mycket omfattande åtgärder. Även småhusen kan alltså i så fall komma att omfattas av behov av energieffektiviserande åtgärder.

Avser ni specificera hur stor säkerhetsmarginal man ska ha i energiberäkningarna? Har ni bedömt rimligheten i att skärpa kraven för flerbostadshusen med både säkerhetsmarginal och fem procentenheter av BBR-kravet? Det blir en väldigt stor skärpning sammanlagt för flerbostadshusen.

Varför sätta upp ett krav i relation till BBR-kravet om ni anser er komma att justera kravet i händelse att BBR-kravet förändras? Varför sätter ni inte bara upp ett absolut värde på primärenergi i så fall?

- Har ni funderat över att införa krav på beräkning av värmeförluster från VVC-ledningar?

- Har ni funderat över att införa krav på uppföljning av energianvändningen?

- Har ni funderat över att uttrycka kravet tydligare och mer korrekt? Som det är skrivet i remissen:

”15% bättre än BBR” är det otydligt. Varför inte uttrycka det på samma sätt som i den nuvarande versionen, ”85% av BBR”, fast skriva det mer korrekt som t.ex: ”För flerbostadshus och småhus gäller att byggnadens behov av primärenergi inte får överstiga 85% av maxgränsen av primärenergi i gällande BBR-version.”

- Varför vill ni särskilja energikraven för förskolor och skolor i jämförelse med bostäder och kontor och kräva lägre energianvändning här, jämfört med bostäder och kontor? Det hade förenklats avsevärt om samma ambitionsnivå hade gällt.

Svanen bör fundera över och förtydliga vad som gäller för gemensamhetsbyggnader/komplementbyggnader. När Svanen uttrycker sitt krav på energianvändning i förhållande till BBR borde det innebära att man inte ställer energikrav på byggnader som inte krävställt enligt BBR, som t.ex. våra gemensamhetsbyggnader. Detta har Svanen slagit ner på tidigare. Svanen bör säkerställa konsekvent agerande och inte ställa krav på energianvändning i byggnader som inte BBR ställer krav på. Eftersom komplementbyggnader enligt BBR inte är en bostad eller förskola så bör inte Svanens energikrav gälla byggnaden och således bör inte heller omfatta beräkning av köldbryggor i dessa byggnader, då det inte fyller någon direkt funktion.

Frågan är om det är motiverat från Svanen att vi ska göra köldbryggsberäkningar på en komplementbyggnad som ska användas som förråd, dvs är det väl investerade pengar och tid i förhållande till mervärdet?

Remissinstans

Bonava

Här bör det förtydligas från vilken BBR detta baseras på dvs från den BBR som gäller då bygglov för aktuellt projekt sökes.

Remissinstans

Derome

1. Översyn av begrepp behövs i den svenska versionen, se t ex namnet på kriterie där energianvändning är ett mer korrekt begrepp än ”energibehov, ”energiprestanda” är numera ”primärenergital” i BBR.
2. I bilaga 3 hänvisas till standard 10211:2 Thermal performance of buildings – Transmission and ventilation heat transfer coefficients – Calculation method, vi antar att det är en felskrivning i siffran och att den standard man syftar på är ISO 13789.
3. Me” skrivningen ”Data avseende U-värde och g-värde för aktuella fönster och fönsterkarmar ”ska användas.” där fönsterkarmar har adderats utifrån skrivning i nuvarande kriteriedokument, menar man att det som ska användas i form av g-värde är det samlade g-värdet för glas och fönsterekarm: Gw?

4. "COP för värmepump och verkningsgrad för värmeväxlare ska vara baserade på uppmätta värden på årsbasis med hänsyn taget till relativa fuktighet." - Uppmätta värden är svårt att basera detta på, det är teoretiska körningar.
5. Vi förespråkar att man lägger det obligatoriska kravet i linje med det tekniska granskningskriteriet #1 vad gäller behov av primärenergi, alltså 10% lägre än BBR-kravet. Möjlighet att införa poängmöjlighet om man kan visa på ytterligare procentuell förbättring.
6. Definitionen för NZEB är inte klar i Norge. Hvordan vet vi at vi er i samsvar med taksonomien ved 10-15 % mindre energibehov enn TEK17?

Remissinstans

PEAB

Vi har förstått att Svanen inte kan ställa krav på mätdata på energi eftersom det är viktigt att vara stabil och trovärdig hos slutkonsumenten och att det inte får finnas en risk att en märkning tas tillbaka. Det är dock fortfarande ett stort problem med kvalitet på mätdata och uppföljning att byggnader faktiskt blir så som teoretiskt tänkt. Vi önskar att Svanen genom sitt märkningssystem kan sätta fokus på frågan genom att kräva en genomarbetad strategi och plan för energimätning och mätinsamling, att kontroll av mätare och insamlingsystem är grund för godkänd slutbesiktning och en drift och skötselrutin som omfattar att följa upp energianvändningen. Detta borde fungera då det redan finns liknande typer av krav på rutiner, drift och skötselinstruktioner och krav på godkänd slutbesiktning.

Utöver detta har vi några frågor ur Bilaga 3 (se Appendix 3)

Remissinstans

Incoord

Joutsenmerkitty rakennus

Kriteeriedotuksessa esitetään, että Joutsenmerkityn rakennuksen energiantarpeen tulee olla alhainen ja vähintään 10 % parempi kuin ”lähes nollaenergiarakennuksissa” (NZEB). Teknologiateollisuus pyytää pohtimaan, onko tämä käytännössä mahdollista, jos NZEB:ssä ollaan jo liki nollassa.

Ehdotuksessa Joutsenmerkitylle rakennukselle edellytetään hyvää sisäilmastoa, joka ehdotuksen mukaan saavutetaan täyttämällä tiukat vaatimukset mm. kosteudenhallinnalle.

Teknologiateollisuus huomauttaa, että tässä kohtaa vaatimuksena tulisi ehkä ennemmin olla rakennusfysikaalisesti toimivat rakenteet ja liitokset, sillä kosteudenhallinta kuuluisi paremmin ehdotuksen myöhempään kohtaan, jossa käsitellään rakennuksen korkeaa laatua.

Lupatyypit

Kriteeriedotuksen mukaan rakennushankkeesta riippuen on mahdollista hakea kolmea erilaista lupatyyppiä. Todellisuudessa projektikohtainen lupa lienee kuitenkin ainoa mahdollinen, sillä rakennuksissa on huomattavan paljon eroja jo pelkästään rakennuspaikasta johtuen.

Tarkastus paikan päällä ja muut valvontatoimenpiteet

Kriteeriedotuksessa esitetään, että Joutsenmerkki tekisi hakemuksen käsittelyn yhteydessä tarkastuskäynnin paikan päällä varmistaakseen vaatimusten noudattamisen. Tällaista tarkastusta varten on esityksen mukaan oltava saatavissa laskelmissa käytetyt tiedot, alkuperäiset kopiot toimitetuista todistuksista, testitulokset, ostotilastot ja vastaavat hakemusta tukevat dokumentit.

Teknolohiateollisuus nostaa tässä yhteydessä esiin kysymyksen siitä, miten esimerkiksi työmaan kosteudenhallinnan toteutumista valvotaan?

Kriteeriehtotuksessa esitetään, että Pohjoismainen Ympäristömerkintä voi edellyttää tiettyjen parametrien mittauksia varmistaakseen kansallisen lainsäädännön ja/tai näissä kriteereissä määriteltyjen vaatimusten noudattamisen. Jos asiaa koskeva vaatimus ei täyty, ehdotuksessa esitetään, että hakijan on maksettava testaus ja suoritettava korjaavat toimenpiteet.

Teknolohiateollisuuden näkemyksen mukaan tämä kohta vaatisi vielä tarkennusta. Miten erilaisia ominaisuuksia, kuten vaikkapa rakennusfysikaalista toimivuutta tai laskennallista tehokkuutta voidaan testata valmiista rakennuksesta?

Nordic Swan Ecolabel building

The criteria proposal states that a Nordic Swan Ecolabel building should have a low energy demand that is minimum 10% better than “nearly zero-energy buildings” (NZEB). Teknolohiateollisuus requests that thought is given to whether this is possible in practice, if an NZEB is already almost zero.

In the proposal, a Nordic Swan Ecolabel building is required to have good indoor environment that, according to the proposal, is achieved by setting stringent requirements on e.g. moisture prevention.

Teknolohiateollisuus points out that in this section, the requirement should perhaps be more concerned with structures and joints that operate in a construction-physical way, and moisture prevention would be better suited to a later section of the proposal which deals with the high quality of the building.

O4 Lighting management

According to the new criteria, all outdoor lighting must have automatic demand control based on daylight and presence. In comparison to the previous criteria (O5, lighting demand control), the new requirement is much more stringent.

In residential blocks of flats, the extent of demand control is not substantially changed except for the requirement of daylight-based adjustment in communal areas.

This increases costs, but only marginal energy savings are achieved with automatically dimming systems in the common areas of residential buildings. We propose that the criteria allow the use of conventional lighting demand-controlled based on daylight and presence.

Assuming that the need for lighting remains unchanged, this would reduce the carbon footprint and increase energy efficiency.

From the perspective of use and maintenance, the number of potentially failing devices will increase. This should be taken into account in design to ensure that safety lighting, in particular, can be secured regardless of device failures.

Remissinstans

A-Insinöörit

LEED includes a section on the role of lighting in the prevention of collisions.

The proposed Nordic Swan Ecolabel criteria only concern lighting from the perspective of energy saving. However, artificial light has also other detrimental impacts to the environment. LEED provides an example on how these impacts can be mitigated with regard to bird collisions. Solutions to various issues include the regulation of luminosity, shading, colour temperature, time-outs etc.

Remissinstans

Kaupunkilinnut

Bra att det är ok med låg nivå ljus så att det inte behöver vara helt släckt.
Det kan bli svårt att få automatisk behovsstyrning i alla rum. Kanske tex istället att man ska motivera varför (exempelvis på grund av verksamhetens art) i de rum där automatisk behovsstyrning inte installeras?
Räcker det att belysningen har en egen tidkanal för att det ska godkännas? Eller behövs det rörelsedetektor eller ljudstyrd tändning?
Bra att det finns tydlig info om allmänna undantag.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Stor grad av automatikk, krever noe strøm som ligger inne hele tiden, og det kompliserer bruken for noen, dersom det ikke er konfigurert godt nok. Gode led lys har relativt lavt forbruk.

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Valaistuksessa tulee ottaa huomioon myös esteettömyysnäkökulma eli valaistuksen himmentäminen saattaa vaikuttaa siihen esteettömyys kärsii. Turvallisuussyistä valaistusta ei aina voida himmentää, eli myös valaistuksen himmentäminen heikolle tasolla saattaa heikentää turvallisuuksiä. Määritelmä "alhaiselle tasolle suhteessa" päivänvaloon" tulisi täsmentää.

Lighting must also consider an accessibility perspective; dimming the lighting may compromise accessibility. For safety reasons, it is not always possible to dim lighting; dimming the lighting to a low level may compromise safety. The definition "to a low level in response to daylight" should be further specified.

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

Udendørs lys har en tryghedsskabende funktion om aftenen. Det er derfor uhensigtsmæssigt, hvis det først tænder når du kommer ind i området eller hvis det ikke lyser tilstrækkeligt op til at man kan orientere sig i området.
Kravet om at udendørs lys både skal styres efter dagslys og tilstedeværelse bør derfor ændres, så det ikke vedrører tilstedeværelse.

Remissinstans

Scandi Byg

Different building types are separated and clear. Outdoor lighting about playgrounds and shared areas; does it consider both educational buildings like schools and nurseries and apartment houses playgrounds?

Remissinstans

Teijo-talot Oy

Detta är inget vi som entreprenörer råder över. Vi kan endast använda den informationen som leverantören/tillverkaren tillhandahåller oss.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Förtydliga vad som gäller armaturer vid enskilda entréer/uteplatser/altaner mm även med tanke på rad-par- & kedjehus samt loftgångar och liknande.

Vissa armaturer som stolpar kan ha störande effekt på boende om de styrs via närvarosensor.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Mikä on tämän kriteerin järkevä vaatimustaso asuinrakennukselle? Kun monimutkaisempaa tekniikkaa lisätään kriteerin myötä, se on virhealttiimpaa ja aiheuttaa enemmän tarvetta ylläpidolle ja huollolle. Yksinkertaiset ratkaisut ovat puolestaan parhaita taloyhtiöille, joita ei johdeta ammattimaisesti.

Tarkennuksia tarvitaan siihen, mitä läsnäoloon perustuva tarveohjaus ulkotiloissa tarkoittaa. Ehdotus esimerkkinä ta””ennukseksi: ””Läsnäolo-ohjaus toteutetaan kello-ohjauksella, jolloin 24-05 välisenä aikana sellaiset ulkovalot voidaan sammuttaa, joiden päällä pitäminen ei ole turvallisuustekijät huomioiden”” arpeellista.””

Sisävalaistuksen osalta ehdotus tarkennuksesta ainakin asuinrakennu””ia koskien: ””Yhteistilojen valaistuksen tarpeenmukaisen ohjauksen herkkyyks on säädettävä siten, että valaistus ei käynnisty, kun tilassa on riittävästi ””onnon valoa.”” Perustelu: Päivän valon määrän mukaan säätyvä yhteistilojen valaistus on todella raskas teknisesti suhteessa asuinrakennuksessa saavutettavaan hyötyyn.

On tärkeää huomioida, että tässäkin vaatimuksessa voisi käyttää EN 15232 standardia omien vaatimusten keksimisen sijasta.

Kiinteä sisävalaistus kuuluu Suomessa mukaan E-lukuun ja näin ollen on jo huomioitu edellisessä kohdassa.

What is this requirement’s sensible requirement level for a residential building? As more complex technology is added due to the requirement, it becomes more susceptible to error and causes more need for maintenance and servicing. Simple solutions are often best for housing companies that are not managed by professionals.

Further clarification is required as to what is meant by automatic demand control installed based on presence. An example suggestion for clarification: “Control based on presence will be carried out through timer control, whereupon outdoor lighting that is not required to be on for safety factors can be turned off between the hours of 00-05.”

For indoor lighting, we suggest the following clarification, at least for residential buildings: “The sensitivity of demand control for lighting in shared spaces must be adjustable so that lighting will not turn on if there is sufficient natural light in the space. Grounds: Lighting in shared spaces that adjusts to the amount of daylight is technically very heavy in relation to the benefit achieved in the residential building.

It is important to note that standard EN 15232 could be used in this requirement rather than inventing standards of your own.

Fixed lighting in Finland falls under the E value and is therefore already considered in the previous section.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Bra att det är tydligare beskrivet.

Remissinstans

Besqab

Dimring av belysning i förhållande till dagsljus. Om kravet medför att det är acceptabelt med manuell dimring så har vi inget problem med det men om det däremot är automatisk styrning som avses så ser vi en uppenbar konflikt med verksamheten som vill kunna styra belysningen själva beroende på vilken typ av undervisning som pågår. Precis som att man inte vill ha automatisk utvändig solavskärmning som beror på och styrs av sol och vind.

Gällande det utvändiga så finns på en skolgård ytor där automatik inte är lämplig. Vi menar ex fotbollsplan, basketplan och liknande, dessa bör styras manuellt beroende på verksamhetens nyttjande och tider. Ej för obehöriga kvällstid exempelvis.

Remissinstans

Turako AB

Please reassess what is the reasonable level of requirement for this criterion for a residential building. When more complex technology is added with the criterion, it is more error prone and causes more need for maintenance and service. Simple solutions, on the other hand, are best for condominiums that are not managed professionally.

Please clarify what is meant by presence based demand control. We suggest clarification: "Presence control is implemented by time control, so that between 24 and 05 it is possible to switch off outdoor lights that are not necessary to keep on, taking into account safety factors."

With regard to indoor lighting, we propose a clarification, at least for residential buildings: "The sensitivity of the control of the lighting in common areas must be adjusted so that the lighting does not start when there is enough natural light in the room."

Justification: The lighting of common areas adjusted by the amount of daylight is really heavy (and costly) in relation to the benefits to be achieved. Technically complex solutions must be avoided in residential buildings especially when the benefits to be achieved are small.

Please specify that the terraces and balconies of the dwellings are not covered by the criterion.

Remissinstans

JM AB

Pyydämme arvioimaan, mikä on tämän kriteerin järkevä vaatimustaso asuinrakennuksille. Kun monimutkaisempaa tekniikkaa lisätään kriteerin myötä, se on virhealttiimpaa ja aiheuttaa enemmän tarvetta ylläpidolle ja huollolle. Yksinkertaiset ratkaisut ovat puolestaan parhaita taloyhtiöille, joita ei johdeta ammattimaisesti.

Pyydämme tekemään tarkennuksia, mitä läsnäoloon perustuva tarveohjaus ulkotiloissa tarkoittaa. Ehdotamme tarpeelliseksi: "Läsnäolo-ohjaus toteutetaan kello-ohjauksella, jolloin 24-05 välisenä aikana sellaiset ulkovalot voidaan sammuttaa, joiden päällä pitäminen ei ole turvallisuustekijät huomioiden tarpeellista." Sisävalaistuksen osalta ehdotamme tarkennusta ainakin asuinrakennuksia koskien: "Yhteistilojen valaistuksen tarpeenmukaisen ohjauksen herkkyyden on säädettävä siten, että valaistus

ei käynnisty, kun tilassa on riittävästi ”onnon valoa.” Perustelu: Päivän valon määrän mukaan säätyvä yhteistilojen valaistus on todella raskas teknisesti suhteessa saavutettavaan hyötyyn. Asuinrakennuksissa on vältettävä teknisesti monimutkaisia ratkaisuja etenkin, kun niillä saavutettava hyöty on pieni.

Pyydämme tarkentamaan aiemman kriteerin tavoin, että asuntojen terassit ja parvekkeet eivät kuulu kriteerin piiriin.

Pyydämme selventämään, mitä voisi olla: ”Työpistevalaistus, työtasovalaistus ja kiinteästi asennettu valaistus teknisissä asennuksissa ja laitteissa.” kohdassa yleiset poikkeukset. Background-dokumentissa on mainittu poikkeus, joka ei ole suomenkielisessä versiossa.

Kiinteä sisävalaistus kuuluu Suomessa mukaan E-lukuun ja näin ollen on jo huomioitu edellisessä kohdassa.

Olemme toimittaneet A-Insinööreiltä pyytämämme lausuntovastauksen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We request that you assess what this requirement’s sensible requirement level for a residential building is. As more complex technology is added due to the requirement, it becomes more susceptible to error and causes more need for maintenance and servicing. Simple solutions are often best for housing companies that are not managed by professionals.

We request further clarification as to what is meant by automatic demand control installed based on presence. We suggest the clarification: “Control based on presence will be carried out through timer control, whereupon outdoor lighting that is not required to be on for safety factors can be turned off between the hours of 00-05.” For indoor lighting, we suggest the following clarification, at least for residential buildings: “The sensitivity of demand control for lighting in shared spaces must be adjustable so that lighting will not turn on if there is sufficient natural light in the space. Grounds: Lighting in shared spaces that adjusts to the amount of daylight is technically very heavy in relation to the benefit achieved. Technically complex solutions should be avoided in residential buildings, especially when the achievable benefit is minor. As with the earlier requirement, we request clarification that residences’ terraces and balconies are not included in the requirement.

We request clarification concerning the general exceptions in: “Workplace lighting, worktop lighting and lighting fitted into technical installations and equipment.”. The background document mentions an exception that is not found in the Finnish version. Fixed lighting in Finland falls under the E value and is therefore already considered in the previous section.

We have submitted a statement response to the criteria that we requested from A-Insinöörit to the address joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Flera otydligheter i kravets beskskrivning. Utomhusbelysning: Är det nya förslaget på krav att det måste vara både närvaro och dagsljusstyrning, i så fall varför? Det kommer uppstå problem kopplat till trygghetskänsla med avstängd belysning när ingen är närvarande, och risk att boende störs av att belysningen ändras utanför fönstret när någon kommer gående, eller ett djur springer förbi. Också svårt att för belysning ”stolpar o” ”offentlig” utomhusbelysning få god tackning för rörelsesensor, tex lekande barn i sandlåda eller liknande som inte rör sig så mycket. Kravskrivningen gör det även osäkert kring användandet av astrour som styrning, där den normala dagsljusnivån justeras över året. Vi önskar fortsatt kunna använda astrour för styrning utifrån behov

av belysning. Även frågande till behovet av automatisk behovsstyrning på privat balkong eller uteplats. Är syftet att undvika att belysningen står på nattetid eller dagtid?

Gemensamma utrymmen inomhus: Är det krav på överstyrande automatisk dimring utifrån dagsljusinsläpp, utöver behovsstyrning med närvarosensorer?? Det blir också mer komplicerat och inte effektivt i alla utrymmen och ökad kostnad.

Remissinstans

NCC

Utomhusbelysning

Fasadbelysning är i många fall till för rent dekorativ utsmyckning. Det borde klassas som verksamhetsenergi.

Om man skulle närvarostyra denna så gör det att ändamålet med fasadbelysningen inte uppfylls. Att sätta ett sådant krav på denna är att säga att fasadbelysning inte får/kan användas i sitt syfte.

Meningen är ju att fasaden skall ses på håll

Inomhusbelysning

Belysning i teknikrum skall/kan inte närvarostyras p g a säkerhetsskäl. Det är i princip ogörligt att täcka alla delar inom utrymmet med närvarodetektering där arbete för service & underhåll utförs. Skulle ljuset slockna under pågående arbete så är skaderisken för stor för de som arbetar där.

För lokaler så bör kravet för dimring i förhållande till dagsljus gälla utrymmen av primär art såsom skolsalar, grupperum, matsalar, korridorer etc. Utrymmen där personer vistas tillfälligt eller kortvarigt, t ex förråd, städ, teknik m m bör/skall inte omfattas av detta då nyttan är diskutabel och kostnadsdrivande.

Kontor bör heller inte omfattas av denna funktion, då inkommande ljus från fönster kan påverka bländning m m samt att om för mycket ljus kommer in så avskärmas oftast den med persienner eller gardiner och avsedd effekt med energibesparing uteblir delvis eller helt.

Dimring får inte gå emot som finns på belysning vid utrymning.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Det är inte lämpligt att ha behovsstyrd belysning i teknikrum.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Det måste vara möjligt att belysningen är på med en nivå så att utomhusmiljön med b.la. grönytor och lekparkar, känns trygg och inte nerläckt när det mörkt på natten. Hela samhället ökar belysningen och kameror för ökad trygghet. Självklart med sensorer som känner av så de inte står och lyser när det är ljust. Gäller det att fasadbelysning på småhus skall vara närvarostyrd?

Gäller texten om automatisk behovsstyrning av inomhusbelysning t.ex. även gemensamhetshus och miljöhus?

Remissinstans

Bonava

Styrning av belysning, vad gäller för småhus?

I teknikrum är det inte lämpligt med behovsstyrd belysning.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Följande undantag i nuvarande kriteriedokument ”r borttaget: "Kravet gäller inte utomhusbelysning på privata balkonger, altaner, terrasser och motsvarande." För dessa utrymmen är det inte lämpligt med automatisk behovsstyrning baserat på dagsljus och närvaro, ett alternativ skulle kunna vara att ha aktiv tändning/automatisk släckning.
2. För inomhusbelysning är det utifrån kravformuleringen inte tydligt vilken typ av automatisk behovsstyrning som uppfyller kravet
3. Teknikrum lyfts som ett utrymme inomhus som omfattas av kravet - behovsstyrning som är lämplig här är aktiv tändning där ljuset slöckas automatiskt efter inställd tid.
4. Vi tolkar omformuleringen för utomhusbelysningen jämfört med kravet i nuvarande kriteriedokument som att belysningen SKA styras utifrån både närvaro och dagsljus. Vi anser att behovsstyrning bör kunna väljas utifrån belysningens funktion. Armaturer / ljuskällor har idag en väldigt låg energiförbrukning relativt sett till annat och med väl vald behovsstyrning utifrån funktion sänks den ytterligare.
5. Nytt är också följande skrivning för inomhusbelysning: "I gemensamma utrymmen med tillgång till dagsljus ska belysningen dimras i förhållande till dagsljusnivå". I klassrum eller kontorslandskap är det stor skillnad på tillgång till naturligt dagsljus beroende av var du sitter i rummet och det blir viktigt var sensorerna placeras och hur de kalibreras och ställs in. Det är alltså avancerade system om man ska ta hänsyn till alla variabler och svåra att ställa in. Idag har vi också ofta solavskärmning i söder, öst och västlägen bland annat för att stänga ute värme och för avbländning. I bostäder är det en så liten andel av utrymmena det skulle vara aktuellt för och där skulle kostnaden och komplexiteten överstiga miljönyttan allt för mycket.
6. "I gemensamma utrymmen med tillgång till dagsljus ska belysningen dimras i förhållande till ”a-sljusnivån.” - Definiera "tillgång" till dagsljus", tänk t ex trapphus med en mindre dagsljusöppning.
7. I allmänna undantag lyfts "arbetsplatsbelysning, bänkbelysning och belysning som är fast monterad i tekniska installationer ”c- utrustning" - vi antar att även arbetsplatsbelysning som inte är fast monterad är undantagen.

Remissinstans

PEAB

Belysning utomhus behöver lysa för trygghet - krav om närvarostyrning borde tas bort.

Remissinstans

Skanska

O5 Energy-efficient white goods

New energy labelling requirements were introduced to most household appliances in the Nordic Swan Ecolabel material bank in March 2021. In many categories, the new criteria are remarkably more difficult to meet than their predecessors (which was the purpose of the update). Updating the criteria less than two years after their introduction

causes significant administrative challenges and, in many cases, remarkable price increases.

We propose that the criteria for household appliances should not be updated until the new energy labelling is introduced for the following product categories. For example, they could be introduced in connection with updating the criteria for ovens and dryers – and only if required based on the market development.

For instance, the energy labelling requirements of freestanding refrigerators and integrated refrigerators have necessitated significant technological and specification-related leaps and price increases. A modern class E integrated refrigerator corresponds to at least A++ and D to A+++ in the old classification. A comparison between E and D class products reveals that the higher-class product only saves approximately 50 kWh of energy per year. From the technological perspective, however, vacuum panel insulation is required to be able to reach class D. Thus, the more complicated product with an increased number of components and materials is not only 30–40% more expensive, but it is also more difficult to recycle – and this results in only a minor reduction to the carbon footprint. For a modern construction project, the product costs are often duplicated as the most energy-efficient products typically have significantly better properties than products in the basic range.

The same applies to washing machines. In comparison to a class E product, a class C washing machine saves 20 kWh per 100 washes, that is, approximately 40 kWh per year, but the price increases by 15–20%. In comparison to the old energy label, C corresponds to class A +++-10–20%. Compared to class D, a class B machine saves approximately 20 kWh per 100 washes, i.e. 40–50 kWh per year, and the price increases by 20–30%. In the old classification, B corresponds to class A+++-50%.

Remarkably larger energy savings can be achieved by teaching people to use their machines correctly, to lower the washing temperatures and to use steam when the purpose is to only freshen the clothes.

Based on the first nine months of sale, market data suggests that only a limited selection of refrigerators and freezers is available in the proposed class (D). The final market situation is still very uncertain. It is difficult to examine the market supply by category (through comparison websites) without including the supplier or brand dimension. In building production, the trend is to use products of a single brand. Significant changes to products are required in order to meet the requirements of the new energy labelling. These changes require years of development before the products can be placed on the market. Setting new requirements to high-performance products before the market has reached the previous requirements not only poses challenges but also causes costs.

In apartment sales, it is usual to offer a basic level with one or two optional upgrades to interior design and additional equipment. Products with the highest-class energy label often exceed the current selection for new construction. The proposed energy labelling makes it impossible to offer two or three levels of single-brand equipment.

Implementing the new requirements: At the time of introducing the new criteria for refrigerators, dishwashers and washing machines in 2021, it was highly uncertain how the requirements of Nordic Swan Ecolabel buildings would be implemented. It is desirable to notify in good time which projects require updating. As the sale and design of buildings takes place years before delivery, any changes during the design phase are complex to manage. We propose that the new requirements be applied to projects initiated after the introduction of the new criteria and not retroactively which was, according to our understanding, the case in 2021.

Remissinstans

Electrolux Home Products AB, Electrolux Norway, Finland & Denmark

Skriv gärna ut att kraven inte gäller för spis, spishällar, inbyggnadsugn (eller är det vad som menas med ugn? Skriv då gärna ut det så att det inte blir något missförstånd) och micro.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Dette er greit, men det gjelder jo bare det som installeres av hvitevarer av utbygger. Hvordan beregnes poeng dersom det leveres kjøkken uten hvitevarer ? og spesielt bad uten vaskemaskin / tørketrommel ? eller gjelder den tabellen bare for storkjøkken ?

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Comments about the energy requirements by Category:

FS Cooling Combi. D class energy, not available in the Less frost segment (only in Premium NoFrost category)

FS Cooling Fridge. D class - not available today in our assortment

Dishwasher. C class - Very limited range available; only premium assortment

Dryers A++ class - Very limited range available; only premium assortment

Remissinstans

Whirlpool Nordic

Överlag så är det bra förslag på förbättringar av energiklasser på vitvaror. Dock har vi på Cylinde några invändningar till Svanens nya föreslagna nya kriterier. Sen starten av de nya klasserna i mars 2021 på Tvätt, Disk och Kyla har de nya energinivåerna slagit olika. Vissa grupper har därför svårare att nå de av Er föreslagna energiklasserna.

I nya Svanen-förslaget så föreslår ni, i vissa fall, nivåer långt över de som upphandlingsmyndigheten har som standard, vilket är det som många kommuner idag rättar sig efter. Detta gör det föreslagna Svanen-valet begränsat och i många fall väldigt dyrt för inköpare av så högt klassade vitvaror. Vid förändring av kriterier enligt våra förslag nedan, så får Svanen ett större utbud till Era kunder.

Kyla:

Samtliga kylar, kyl/frys och bör ha E som energiklass.

Anledningen är att kyla då får en enhetlig klassning. Utbudet på marknaden av högre energinivåer är smalt och ännu ej fullt utvecklat. De fåtal som finns att tillgå är dessutom mycket dyrare jämfört med E-klassade kylprodukter.

Diskmaskiner:

Samtliga Diskmaskiner bör ha D som energiklass.

Att gå direkt från E ner till C i Ert förslag begränsar kraftigt utbudet då D klass idag är att jämföra med tidigare A+++ för diskmaskiner feb 2021.

Torktumlare:

Behåll nuvarande A++.

Att redan nu gå till högsta möjliga klass gör att utbudet blir kraftigt begränsat. Idag är det endast ett fåtal torktumlare med A+++ som säljs. Invänta nya kriterier för klassning
Kommentarerna ovan grundar sig på försäljningssiffror från branschen EHL data och det utbud som erbjuds via Prisjakt.se

Remissinstans

Elektroskandia Sverige AB / Cylinda

Hur hanteras kombinerade kök- och stekutrustning till storkök?

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

För en större del av vitvarorna som omfattas av Svanenmärkt byggnad så infördes nya energimärkningskrav i mars 2021. För flera av kategorierna så är de nya kriterierna mycket tuffare att uppnå jämfört med tidigare kriterier (vilket också var syftet med uppdateringen). Att redan mindre än 2 år efter introduktionen göra ytterligare en uppdatering på gällande kriterier skapar stora administrativa utmaningar och i många fall stora fördyringar.

Vi föreslår att vitvarukriterierna inte uppdateras förrän tidigast i och med nästa implementering av ny märkning exempelvis när kriterierna för ugnar och torktumlare uppdateras. Och då enbart om det krävs utifrån hur marknaden har utvecklats. Exempelvis har de nya kraven för fristående kylskåp & kylfrysar inneburit ett stort tekniksprång och en väsentlig uppgradering av produktspecifikationen samt en fördyring. Som exempel så motsvarar dagens E för kylfrysar minst A++ och ett D motsvarar åtminstone A+++. Om man jämför energiförbrukningen mellan en E-märkt och en D-märkt produkt så är besparingen i energiförbrukning cirka 50 kWh/år. Men för att nå D rent tekniskt så behövs med dagens teknik att man lägger in vakuumpaneler i isoleringen. Alltså en mer komplex produkt med fler ingående material som i slutändan blir både dyrare +30-40% med samma specifikationsnivå och svårare att återvinna och detta med endast en mindre påverkan på klimatavtrycket. För byggnadsprojekt kan produktkostnaden många gånger bli den dubbla då de mest energisnåla produkterna också är högre specificerade än standard i nuvarande byggnadsprojekt.

Motsvarande gäller även för diskmaskiner där C jämfört med E sparar 20 kWh/100 diskar, dvs runt 40 kWh/år med en kostnadsökning på 15-20%. Jämfört med ”gamla” energimärkningen så motsvarar C A+++ -10-20%. För tvättmaskiner gäller att B jämfört med D sparar cirka 20 kWh/100 tvättar, dvs 40-50 kWh/år med en kostnadsökning på 20-30%. B motsvarar A+++ -50% i den gamla märkningen.

Det finns betydligt mer att spara på att lära boende att använda maskinerna på rätt sätt, att minska tvätt-temperaturen och att använda ånga istället för att tvätta när kläderna behöver fräschas upp.

Utifrån marknadsdata från de första 9 månadernas försäljning framgår att kyl & frys endast har ett begränsat urval i den föreslagna klassen (D). Den slutliga marknadssituationen är fortfarande väldigt osäker. Att enbart titta på vad som är tillgängligt per kategori i marknaden (via jämförelse-siter) är vanskligt om man inte också tar med levernatörs-/varumärkesdimensionen. I husproduktion vill man ha ett varumärke för samtliga produkter. Den nya energimärkningen innebär stora förändringar i produkterna för att uppnå kraven, förändringar som kräver år av utveckling innan de är i marknaden. Att ställa krav på högpresterande produkter innan marknaden kommit ikapp de nya kraven är väldigt utmanande och kostbart.

Cirkulär ekonomi: Det finns en lagstiftad hantering av vitvaror inom WEEE och REACH. Vi rekommenderar att kemikalier i vitvaror hanteras inom detta. Samtliga vitvaror som sätts på marknaden måste registreras i SCIP om de innehåller kemikalier som behöver följas upp enligt REACH. För produktspecifikationer och energimärkning finns samtliga produkter registrerade och deklarerade i EPREL.

Remissinstans

Electrolux HemProdukter AB, Electrolux Home Products Norway AS, Oy Electrolux Ab, Electrolux Home Products Denmark A/S

Tables 3 and 4 in finnish version are ok.

Remissinstans

Teijo- talot Oy

För vitvaror är ökningen väldigt stor i de nya kriterierna, det finns risk för stora kostnadshöjningar vilket försvårat att certifiera samtliga bostäder, även de billigare. Förtydligande i kravet, gäller O5 enbart storkök eller även bostäder?

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Svårt att uppnå höga poäng eftersom flera vitvaru-leverantörer inte har dessa i sitt sortiment. Blir orimligt kostnadsdrivande att byta leverantör till de som har dessa varor.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

För vitvaror är ökningen väldigt stor för de nya obligatoriska kriterierna liksom för poäng. Risk för höga produktionskostnader.

Vad motiverar den stora skärpningen?

Det är ett väldigt begränsat urval av produkter som möter de nya kraven.

Underlag för gränsvärden? Vilken data från vitvarumarknaden är använd?

Remissinstans

Kriteeriä ei ole mahdollista täyttää tällä hetkellä, sillä vaatimustaso on liian kunnianhimoinen. Markkinoilla on liian niukasti kodinkoneita, jotka täyttävät vaatimukset. Kaikkia laitteita ei löydy ollenkaan markkinoilta tällä hetkellä. Lisäksi nykytilanteessa ei mahdollista saada kaikkia markkinoiden energiatehokkaimpia keittiön kodinkoneita samalta merkiltä kokoon.

It is not currently possible to meet this criterion because the requirement level is too ambitious. There are too few domestic appliances on the market that meet the requirements. Not all appliances can currently be found on the market at all. In addition, it is not possible in the current situation to obtain all of the most energy-efficient kitchen appliances on the market from the same brand.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Extremt svårt att klara. Otroligt kostnadsdrivande. Idag finns inte heller dessa produkter på marknaden dvs de går inte att köp. Tex kommer det inte gå att ha samma märke på vitvarorna vilket kommer att komplicera installationen och logistiken för projekten.

Vårt förslag är att lägga vitvarorna på en rimlig nivå och ha skärpt krav på saker där en förändring är större. Skillnaden på effektivare vitvaror är för liten. Bättre att ställa

krav på brukandet. Dvs tvätta mer sällan dvs använd kläderna fler gånger i stället för att tvätta.

–Till exempel - Ge poäng för tex åtgärder som ge kunden torkställning så att man kan undvika torktumlare.

Remissinstans

Besqab

Vi är oroliga för vilket utbud av utrustning som finns idag inom ramen för storkök. Här är funktionen extremt viktig och det är då lika viktigt att det finns ett utbud som klarar av dessa krav.

Remissinstans

Turako AB

Vaskemaskiner og Opvaskemaskiner er som de eneste forbedret med to energiklasser ift. det tidligere kriteriedokument - de øvrige kategorier er blot forbedret med en energiklasse. Det anses som værende for strengt, især ift. efterfølgende pointmulighed.

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

The criteria for the requirement is too ambitious. We are unable to meet the requirement because there are too few home appliances on the market to meet the requirements and not all devices are available on the market at this time. It is also not possible for JM to get all the most energy-efficient appliances on the market under the same brand without compromising on the features of the appliances and eliminating the possibility for customers to make any choices for their appliances. If we for example should use different suppliers to one project that would lead to mor transports to site which is something that we try to minimize for the environmental impact. Therefore we also suggest that in the case of residential buildings the requirement should therefore be moved to a point requirement.

The Nordic region is a relatively small market for our white goods suppliers, so we have difficulty setting high standards and seeing that we (al Nordic countries) alone could drive the development at our suppliers.

The scarce availability of household appliances with the best energy class also causes problems when delivery problems arise, as no substitutes can be found for the products. This also causes problems when the supply of products changes.

With the proposed criteria we would have to switch to very high-end products meaning an increased cost of around € 1,000 per kitchen built.

Other comments:

The criterion lacks a requirement for an integrated freezer.

The refrigerator-freezer should be classified according to the freezer as before, as the freezer is more critical of the appliances.

The criterion must state clearly whether or not a requirement applies to common laundry facilities of a residential building.

Question about the criterion: What is meant by the overview and product summary? Is it a new listing or included in other listings in the criterion?

We suggest that the cooktop be written out of the criterion and the combined oven and cooktop is added to it.

Our suppliers of white goods will send an respond to this requirement. We have not included their views in our response but share their views on thi" requirement."

Remissinstans

JM AB

O5 Energieffektiva vitvaror

För vitvaror är skärpningen väldigt hög i de nya kriterierna, det finns risk för stora kostnadshöjningar vilket försvårar att certifiera samtliga bostäder, även de billigare. Önskar förtydligande. Gäller O5 enbart storkök eller "ven bostäder?"

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Foreslår at Tabel 3 tilrettes af Nordic Ecolabel i løbet af licensperioden, når der kommer flere produkter i de højeste energiklasser på markedet.

Remissinstans

Nobia AB

Emme pysty täyttämään uutta kriteeriä.

Vaatimuksen kriteeristö on liian kunnianhimoinen. Emme pysty toteuttamaan vaatimusta, sillä markkinoilla on liian niukasti kodinkoneita, jotka täyttävät vaatimukset. Kaikkia laitteita ei löydy ollenkaan markkinoilta tällä hetkellä. JM:n ei olisi myöskään mahdollista saada kaikkia markkinoiden energiatehokkaimpia keittiön kodinkoneita samalta merkiltä kokoon ilman, että tingimme laitteiden ominaisuuksista ja poistamme asiakkaiden mahdollisuuden tehdä mitään valintoja kodinkoneikseen. Valintamahdollisuuksien puuttuminen aiheuttaa maineongelmia asuntojen ostajien silmissä myös Joutsenmerkki-sertifikaatille. Pyydämme harkitsemaan, voiko asuinrakennusten suhteen vaatimuksen siirtää pistevaatimukseksi. Niukka kodinkoneiden saatavuus aiheuttaa myös ongelmia toimitusongelmien ilmaantuessa, sillä tuotteille ei löydy korvaavia vaihtoehtoja. Kriteeri aiheuttaa ongelmia myös mallistojen vaihtuessa.

Kriteeristön myötä joutuisimme siirtymään aivan high end -tuotteisiin tarkoittaen noin 1000 euron kasvaneita kustannuksia jokaista rakennettua keittiötä kohti.

Muita kommentteja:

Kriteeristä puuttuu vaatimus integroidulle pakastimelle.

Jääkaappipakastin pitäisi luokitella pakastimen mukaan kuten aiemminkin, sillä pakastin on laitteista kriittisempi.

Kriteerissä on sanottava selvästi, koskeeko joku vaatimus talopesulan laitteita vai ei.

Kysymys kriteeristä: Mitä tarkoitetaan tuotespesifikaatiolla ja yhteenvedolla tuotteista?

Tarkoitetaanko jotain uutta listausta, vai riittääkö entinen taso?

Ehdotamme, että liesitaso kirjoitetaan ulos kriteeristä ja lattialiesi lisätään siihen.

We are not able to fulfil the new requirement.

The requirement's criteria are too ambitious. We are not able to fulfil the requirement as there are too few domestic appliances on the market that meet the requirements. Not all appliances can currently be found on the market at all. It is also not possible for JM to obtain all of the most energy-efficient kitchen appliances on the market from the same brand without compromising on the appliances' features and removing the customers' opportunity to make any choices concerning their home appliances.

A lack of choice causes reputation issues in homebuyers' eyes, including towards Nordic Swan Ecolabel certification. We request that consideration is given as to whether the requirement could be made into a points requirement for residential buildings. A lack of ability of home appliances also causes supply problems, as there are no substitute options for the products. The requirement also causes issues if product ranges change.

The requirement would result in us having to move to high-end products, meaning an increase in costs of around 1000 euros per kitchen built.

Other comments:

The requirement is missing the requirement for an integrated freezer.

A combined refrigerator and freezer should be classed as a freezer as before, as a freezer is the more critical of the appliances.

The requirement should clearly state whether a requirement applies to the housing company's laundry appliances or not.

Question about the requirement: What do product specification and overview of products mean? Does this mean some sort of new list, or is the previous level sufficient?

We suggest that the kitchen stovetop is written out of the requirements and that a freestanding cooker is added.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Kraven är allt för höga för flera kategorier och utgår sannolikt från en marknadsanalys av konsumentprodukter. Att köpa dessa produkter från en leverantör kommer var svårt och innebära stora merkostnader i projekten. Energieffektiviseringen som pågått under lång tid för vitvaror är inte något som kan fortsätta med samma hastighet i framtiden, det krävs fortfarande viss energi för att exempelvis kunna diska en diskmaskin eller värma en ugn. Den uppdatering av energiklassdirektivet som gjordes förra året har redan inneburit en skärpning av kravet, och ytterligare utveckling av produkterna med mer avancerade komponenter. De föreslagna energiklasserna innebär att för många produkter kan endast premiumprodukter användas för Svanenmärkta bostäder, tex uppfyller endast ugnar med pyrolys de ställda kraven. För en större del av vitvarorna som omfattas av Svanenmärkt byggnad så infördes nya energimärkningskrav i mars 2021. För flera av kategorierna så är de nya kriterierna mycket tuffare att uppnå jämfört med tidigare kriterier (vilket också var syftet med uppdateringen). Att redan mindre än 2 år efter introduktionen göra ytterligare en uppdatering på gällande kriterier skapar stora administrativa utmaningar och i många fall stora fördyringar.

Vi föreslår att vitvarukriterierna inte uppdateras förrän tidigast i och med nästa implementering av ny märkning exempelvis när kriterierna för ugnar och torktumlare uppdateras. Och då enbart om det krävs utifrån hur marknaden har utvecklats. Exempelvis har de nya kraven för fristående kylskåp & kylfrysar inneburit ett stort tekniksprång och en väsentlig uppgradering av produktspecifikationen samt en fördyring. Som exempel så motsvarar dagens E för kylfrysar minst A++ och ett D motsvarar åtminstone A+++. Om man jämför energiförbrukningen mellan en E-märkt och en D-märkt produkt så är besparingen i energiförbrukning cirka 50 kWh/år. Men för att nå D rent tekniskt så behövs med dagens teknik att man lägger in vakuumpaneler i isoleringen. Alltså en mer komplex produkt med fler ingående material som i slutändan blir både dyrare +30-40% med samma specifikationsnivå och svårare att återvinna och detta med endast en mindre påverkan på klimatavtrycket. För byggnadsprojekt kan produktkostnaden många gånger bli den dubbla då de mest energisnåla produkterna också är högre specificerade än standard i nuvarande byggnadsprojekt.

Motsvarande gäller även för diskmaskiner där C jämfört med E sparar 20 kWh/100 diskar, dvs runt 40 kWh/år med en kostnadsökning på 15-20%. Jämfört med "gamla" energimärkningen så motsvarar C A+++ -10-20%. För tvättmaskiner gäller att B jämfört med D sparar cirka 20 kWh/100 tvättar, dvs 40-50 kWh/år med en kostnadsökning på 20-30%. B motsvarar A+++ -50% i den gamla märkningen.

Det finns betydligt mer att spara på att lära boende att använda maskinerna på rätt sätt, att minska tvätt-temperaturen och att använda ånga istället för att tvätta när kläderna behöver fräschas upp.

I bostadsproduktion vill man ha ett varumärke för samtliga produkter. Den nya energimärkningen innebär stora förändringar i produkterna för att uppnå kraven, förändringar som kräver år av utveckling innan de är i marknaden. Att ställa krav på högpresterande produkter innan marknaden kommit ikapp de nya kraven är väldigt utmanande och kostbart.

Vid bostadsförsäljning så använder man i regel en basnivå med 1 eller 2 uppgraderingsmöjligheter på inredning och tillval. Produkter med bästa energimärkningen är i regel högre specificerade än dagens sortiment inom nybyggnation. Med de föreslagna nivåerna för energimärkning finns inte möjligheten att kunna erbjuda 2 eller 3 nivåer på vitvaror inom samma varumärke. "

Remissinstans

NCC

För vitvaror är ökningen väldigt stor i de nya kriterierna, det finns risk för stora kostnadshöjningar vilket försvårat att certifiera samtliga bostäder, även de billigare. Förtydligande i kravet, gäller O5 enbart storkök eller även bostäder?

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Vi bör kika på driften av produkterna, kan man sänka driften med upp till 60% så skall detta finnas med och gynnas i en poängbedömning, vi har utmaningar med effektbrist och kan vi lösa detta med teknik som finns idag via krav på både varmvatten- och kallvattenanslutning (halvera elementeffekten i tvvm) av tvättmaskiner samt värmepumpsteknik på torktumlare samt torkskåp-som innebär driftsbesparing med upp till 60%.

Electrolux Professional föreslå att krav införs på att tvättmaskiner i Svanenmärkta fastigheter utöver god energiprestanda, ska ha både varmvatten- och kallvattenanslutning. Detta eftersom det är bättre ur ett systemperspektiv. Genom att ansluta både kallvatten och varmvatten kan annat än elvärmning i maskinen användas för värmebehovet i maskinerna. Det ökar möjligheterna att sänka fastighetens effekttoppar och att använda värme från värmelager i fastigheten som i sin tur kan värmas när belastningen på elnätet är lägre. Givet de temperaturer som krävs i en tvättmaskin bör också spillvärme från fastighetens ventilation och moderna värmepumpar kunna tillgodose det behovet under större delen av året även om fjärrvärmeanslutning saknas.

Remissinstans

Electrolux Professional AB

Generellt tycker vi att kraven är för hårda. Vi är medvetna om att ni skriver förslagen för att de ska kunna gälla över en längre tid. Vi skulle hellre se att man successivt höjer

kraven så att det inte innebär att man får avstå från Svanen-märkning av byggnaderna innan produkter finns på marknaden. Den successiva höjningen skulle kunna skrivas in redan i de nya kriterierna.

Vi har varit i kontakt med Electrolux som är vår vitvaruleverantör och vi har för flera produkter fått svar att de inte kan leverera till oss enligt föreslagna krav. Vi föreslår att man sänker kraven för Kylskåp, kombinerad Kyl/Frys, torktumlare, kombimaskin och diskmaskin ett hack.

Vi anser också att kostnaderna springer iväg väldigt mycket. kombinerad kyl/frys, torktumlare, ugn samt kombimaskin innebär en dubblering av kostnaden mot idag. Diskmaskin en ökning med 75%. Kyl kan inte levereras. Detta i en tid där vi i dagsläget har stora problem med att överhuvudtaget få tag på vitvaror.

varmvattenberedare med den föreslagna energiklassen kan fungera i villor men när volymerna ska upp för tex flerbostadshus och skolor så finns inte beredare med denna energiklass att få tag på. Annan teknik måste då väljas. Dubblering av kostnaden.

Är kraven detsamma för integrerad frysskåp som för frysskåp? Likadant för diskmaskin? Lite förvirrande när det inte tydligt framgår.

Bör även redogöras för hur man ska se på ugn, kombinerad spis/ugn samt håll.

Vår storköksleverantör vill flagga för att energikravet på kyl och frys kommer att innebära problem. Endast ett fåtal produkter finns och i vissa storlekar vilket begränsar möjligheterna.

Remissinstans

Moelve Byggmodul AB

Det är höga och kostnadsdrivande krav ni ställer i remis-versionen. Vissa av lägsta-kraven i remissversione” är högre än "bästa-ener”iklass-kraven" i den nu gällande versionen

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Takk fyrir að hafa aðrar kröfur fyrir innbyggða ískápa en fyrir frístandandi

Remissinstans

Visthus

Bonava ser en stor utmaning i att balansera kunderbjudandet till rätt kostnadsnivå, för att vi ska kunna erbjuda kunder bostäder i olika segment och marknader.

I och med Svanens skärpta krav med högre energiklass på samtliga vitvaror kommer nivån på Bonavas standardpaket BAS höjas avsevärt och bli betydligt dyrare samtidigt som Bonava kommer få svårt att erbjuda relevanta tillvalspaket i en trappa som är i nivå med de paket vi har idag. Det kommer vara svårt att hitta produkter till de olika paketen, då utbudet av produkter minskar, produkterna skall passa in i Bonavas stilar samt ej bli för kostsamt för slutkund.

Vid en jämförelse av priser på produkter som klarar de nya energikraven idag, blir det en kostnadsökning på minst 50%, totalt på hela vitvarupaketen i vårt standardsortiment.

I Bonavas B2B projekt (hyresrättprojekt) kommer en kostnadsökning och högre energiklass på vitvarorna göra än större påverkan framförallt ekonomiskt.

Har Svanen tittat på energiförbrukning av att tillverka dessa vitvaror med högre energiklass, och vad användare verkligen sparar i energi och kronor? Klimatavtrycket för att producera mer energieffektiva och mer tekniskt utvecklade produkter blir större. Hela vitvarumarknaden går mot att förbättra och effektivisera produkterna så det borde inte vara ett krav som idag driver kostnader, när vi mest troligt ser en annan situation om några år.

Är det bara pyrolysugnar som klarar Energiklass A+?

Förslag: Behåll nuvarande krav. Undersök hur mycket energibesparingar som egentligen går att få och hur mycket det är värt i CO2 kontra ökade kostnader.

Remissinstans

Bonava

Idag finns inga rimliga erbjudanden på dessa produkter (vitvaror + blandare) och marknaden är inte mogen utan det krävs ytterligare några år för att uppnå prestanda som efterfrågas inom rimliga ekonomiska ramar – så här ser vi att man bör sänka dessa nivåer ett snäpp.

Remissinstans

Derome

Energieffektiva vitvaror. Skärpta lägstanivåer av energiklass (generellt 1-2 nivåer). Medför högre projektkostnad men lägre energiförbrukning.

Det står Hushållsmaskiner. Menas vitvaror? Skriv då det, hushållsmaskiner skapar förvirring.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Vi har fått signaler om att det finns mycket begränsat med storköksprodukter som klarar kraven. Här önskar vi att det görs en översyn av tillgängliga produkter på marknaden för att säkerställa att det inte enbart är ett fåtal produkter som uppfyller kraven.

2. Upphandlingsmyndigheten (som ej är lagkrav) har satt baskrav för energimärkning av vitvaror, Svanens obligatoriska nivå ligger i många fall långt över det kravet. Hur har kravnivåerna satts och har det utvärderats hur stor vinningen är i energibesparing i förhållande till energiminuskning i andra krav och till merkostnad, samt tillgång på marknaden? De signaler vi har fått från leverantörer är att det inom vissa produktkategorier kommer att kunna vara en utmaning att uppfylla kraven. Troligen är energibesparingen här mer dyrköpt än att sänka energianvändningen med motsvarande nivåer på andra håll.

Remissinstans

PEAB

Otydligt formulerat kring bevisningen, förtydliga.

Höga produktkostnader. Det är också ett begränsat urval av produkter

Remissinstans

Skanska

Krav för storkök: BFS ställer sig negativa till att överhuvudtaget bedöma denna typ av utrustning i ett hus/fastighet utifrån Svanens koncept med miljöbedömningar, då denna utrustning inte är att betrakta som en byggvara, då den inte är varaktigt inbyggd i huset och kan enkelt bytas ut eller avlägsnas utan att det påverkar fastighetens prestanda.

I EUs byggproduktförordning 305/2011 definieras byggprodukter som ”*varje produkt eller byggsats som tillverkas och släpps ut på marknaden för att varaktigt ingå i byggnadsverk eller delar därav och vars prestanda påverkar byggnadsverkets prestanda i fråga om de grundläggande kraven för byggnadsverk*”.

Storköksutrustning är således inte en byggprodukt och bör inte omfattas av kraven vilket även återfinns i BFS information om bedömningar av storköksutrustning utifrån ett miljöperspektiv (<https://www.bfs.se/s/Information-fran-BFS-om-miljokrav-fran-byggbranschen-210514.pdf>).

Dessutom är kraven på storköksutrustningen enligt tabell 4 ovan, väsentligt hårdare satta än vitvarorna angivna i tabell 3. Dessa krav är så pass hårt satta att det finns mycket få tillverkare som kan uppfylla dem, om några. Upphandlingsmyndighetens nya hållbarhetskrav (<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/kriterier/bygg-och-fastighet/storköksutrustning/stor-ksu-ustning-kyl--och-frys/energieffektiv-etsk-ss-kyl-frys--och-kombinerade-kyldfry-kap-samt-kyl--och-frysbankar/avancerad-niva>) på kyl och frys är satta till energiklass B för kylskåp och D för frysskåp, vilket är mer rimligt.

BFS avstyrker därför de krav som ställs avseende storköksutrustning i punkten O5, tabell 4 i ifrågavarande kriterieförslag om Nya Byggnader, Flerbostadshus samt utbildnings- och kontorsbyggnader.

Remissinstans

Branschföreningen för storköksleverantörer

P1 Household appliances of better energy class

According to the proposition 089/0.0 of 12 January 2022, points would only be awarded for household appliances if they fall within the highest class on the market or two classes higher than the class stated in Table 3. At the same time, increasing the basic requirements of Nordic Swan Ecolabel buildings and the evaluation criteria of points for household appliances compromises the incentive to exceed the basic level requirements. With regard to household appliances, we recommend that the energy class evaluation criteria be maintained on a level higher than the basic energy class.

Remissinstans

Electrolux Home Products AB, Electrolux Norway, Finland & Denmark

I like this. It gives the builder an incentive to reach even higher in the requirements.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

Litt uklart hva de skal ligge to klaser høyere enn ? men det virker rimleig å stille krav her.

hva med boliger der slik utstyr ikke leveres fordi kjøper tar med seg selv f.eks vaskemaskin er jo ofte ikke inne i leveransen..
og den gjør det jo ikke mulig med ombruk.

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Da minimumsniveauet generelt er strammet, kan det blive svært at lægge to energiklasser bedre end det krævede minimumsniveau, og samtidig have et relevant udvalg. Kravet bør ændres, så det giver point blot at være en klasse bedre.

Remissinstans

Scandi Byg

Vid bostadsförsäljning så använder man i regel en basnivå med 1 eller 2 uppgraderingsmöjligheter på inredning och tillval. Produkter med bästa energimärkningen är i regel högre specificerade än dagens sortiment inom nybyggnation. Med de föreslagna nivåerna för energimärkning finns inte möjligheten att kunna erbjuda 2 eller 3 nivåer på vitvaror inom samma varumärke. I förslaget på poängberäkning i 089 / 12 januari 20220.0 föreslås att vitvaror endast ska ge poäng om de är inom den bästa klassen på marknaden alternativt 2 klasser bättre än den klass som anges i tabell 3. Att samtidigt höja baskravet för svanenmärkt byggnad och öka utvärderingskravet för att få poäng för vitvaror i projekten riskerar att ta bort incitamentet till att lyfta sig över baskrav. Vårt förslag för vitvaror är att behålla utvärderingskravet med en energiklass bättre än baskraven.

Remissinstans

Electrolux HemProdukter AB, Electrolux Home Products Norway AS, Oy Electrolux Ab, Electrolux Home Products Denmark A/S

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Kommer att vara omöjligt med dagens utbud på maskiner. Ge poäng i stället på att kunden får en torkställning så att torktumlare lättare kan undvikas. Alt. möjlighet till tvätt tork på gård?

Remissinstans

Besqab

Nærværende bør ændres som værende gældende for tidligere kriteriedokument version 3, hvor der opnås point ved blot forbedring af én energiklasse bedre. Sammenholdt med det obligatoriske krav, antages det ikke at kunne blive aktuelt, da det vil medføre væsentlige ekstraomkostninger for BH / TE, hvorfor det højst tænkeligt ikke vil fungerer i praksis.

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning AB

We are unable to meet the new criterion.

In some countries (Finland) we can not find appliances on the market today.

Remissinstans

JM AB

P1 Hushållsmaskiner med bättre energiklass

Man ställer även +2 klasser över obligatorisk nivå för att få poäng. Detta gör att vitvaror inte kan ge poäng utan att även ge väldigt höga produktkostnader och problem med utbud.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Foreslår, at point tildeles når en produktkategori er én klasse højere end det som angives i tabel 3 i O5. Se desuden kommentar til O5.

Begrundelse er, for det første er vaskemaskine allerede er klasse B og kan derfor ikke kan nå to klasser højere. For det andet bør det undgås at licensansøger skal bruge ressourcer på at argumentere for hvad der er ”den højeste energiklasse på markedet” det er en opgave som løses bedre centralt.

Remissinstans

Nobia AB

Pyydämme asettamaan tämän pistekriteerin uudelleen yhdessä kriteerin O5:n kanssa. Ehdotamme, että kohdasta O5 tehdään pistekriteeri asuinrakennusten osalta.

We request that this point criteria is re-placed together with requirement O5. We suggest that section O5 is made into a points requirement for residential buildings.

Remissinstans

JM Suomi AB

I förslaget på poängberäkning föreslås att vitvaror endast ska ge poäng om de är inom den bästa klassen på marknaden alternativt 2 klasser bättre än den klass som anges i tabell 3. Att samtidigt höja baskravet för svanenmärkt byggnad och öka utvärderingskravet för att få poäng för vitvaror i projekten riskerar att ta bort incitamentet till att lyfta sig över baskrav. Vårt förslag för vitvaror är att behålla utvärderingskravet med en energiklass bättre än baskraven.

Remissinstans

NCC

Vi är medvetna om att ni skriver förslagen för att de ska kunna gälla över en längre tid. Vi skulle hellre se att man successivt höjer kraven så att det inte innebär att man får avstå från Svanen-märkning av byggnaderna innan produkter finns på marknaden. Skulle vara fint om kriterierna kunde hänvisa till en webbplats eller liknande om vilken som är den bästa energiklassen.

Vår leverantör har uppgett att vi i dagsläget inte kan få någon poäng inom denna kategori. Kan också behöva förtydligas att om två klasser bättre inte finns på marknaden så är det bästa klass som får poäng.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Kostnadsdrivande, risk att det blir ett tufft poängkrav att klara beroende på utbudet på marknaden.

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Enormt högt krav. Skulle säga orimligt.

Vem be”mer vad som ”ligger i den högsta energiklasse” på marknaden” och vid vilken tidpunkt i projektet beslutas det? Ett projekt löper ofta över en så lång period så att det kan ändra sig mellan systemhandlingsprojektering och produktion.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

O5: En snabb kontroll visar att Ikea inte har vitvaror i dessa klasser och Cyllinda ser en del utmaningar då det skulle innebära stora kostnadsökningar i förhållande till den energivinst som uppnås.

Remissinstans

Ikano Bolig

Det står Hushållsmaskiner. Menas vitvaror? Skriv då det, hushållsmaskiner skapar förvirring.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Formuleringen "högsta energiklasse" på marknaden" har tidigare skapat förvirring så i skarpt läge sedan är det väldigt positivt om Svanen kan tillhandahålla information via t”x "Fråga/svar" om vad som a”ccepteras som "högsta energiklasse" på marknaden" för att underlätta hanteringen av kravet.

Remissinstans

PEAB

Initialt svårt att uppnå då det kommer att vara svårt att få tag på produkter som klarar kravet.

Remissinstans

Skanska

O6 Water saving sanitary tapware

Fornuftige krav, men vanskeligjør ombruk av slikt utstyr der det er relevant.

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Hvis det blot dokumenteres med oplysninger fra produktets datablad er vi ok med kravet.

Den specifikke udformning af en bygning kan betyde, at det faktiske forhold ikke stemmer med oplysninger på datablad, fordi tryk i bygningens vandrør er forskelligt (højest i bunden, lavere i toppen).

Remissinstans

Scandi Byg

De vattenflöden som taxanomin definierat är till exempel 6 liter/min för kranar i kök och handfat, 8 liter/min för duschar och max 6 liter med en genomsnittlig spolvolym på 3,5 liter för en WC-stol. Det är positivt att poäng kan erhållas vid nyttjandet av både vatten- och energimärkta sanitetsarmaturer. Vi har dock noterat att era nya kriteriers hänsyn till taxanomin inte gäller kravet på en 70 procentig återvinningsgrad för sanitetsarmaturer. Vi finner det märkligt då taxanomin i så fall kan komma att utgöra en begränsning för Svanen märkta byggnader.

Vi vill tydligt påpeka att användandet av vattenbesparande armaturer skapar problem som vi tillsammans med våra medlemsföretag, Säker Vatten, RISE och bland annat KTH just nu tittar närmare på. Det är av största vikt att ni på Svanen känner till dem. En väl fungerande, energi- och vattenbesparande VVS installation är inte enbart beroende av WC stolen eller blandaren vid tappstället. De normflöden vi använder i dag är väl beprövade men vid lägre flöden kan hela systemet behöva anpassas. Det finns till exempel krav på maximala väntetider för varmvatten som vi tvingas möta och hårda regler för att hantera riskerna med legionella. Dessa krav kan tvinga fram en neddimensionering av rörsystemen. Om inte dimensionerna i rörsystemet anpassas till lägre vattenflöden får vi även energiförluster på grund av ökade volymer stillastående varmvatten.

Men det slutar inte där. Om vi minskar rördimensionerna för lägre flöden kan vi erfarenhetsmässigt förvänta oss att hyresgäster eller medlemmar i en bostadsrättsförening med tiden kan komma att byta ut blandare och duschmunstycken mot alternativ med högre flöden än vad installationen är anpassad för. En köpare av en dyr bostad kan mycket väl anse att 8 liter/min i duschen inte lever upp till den komfort köparen anser sig kunna kräva. Vid sådana fall får vi nya problem med tryckfall och missljud i rörsystemen. Det pågår även ett forskningsprojekt på KTH (som bland annat stöds av våra medlemsföretag) för att lösa problem med bakfall i avloppsledningar i bjälklag och svårigheter med effektiv sköljning som delvis är en konsekvens av mer snålspolande toaletter. Det är därför mycket viktigt att påpeka komplexiteten kopplad till vattenbesparande lösningar och att problemen tas på allvar. Vi har, tillsammans med Säker Vatten, bildat en arbetsgrupp för normflöden och dimensionering av VVS system i fastigheter för att finna lämpliga lösningar på detta dilemma. Vi ser ett behov av att vara proaktiv på den här punkten då Boverkets nya byggregler sannolikt blir mindre detaljerade än tvärt om. Finns intresse att ta del av de lösningar som arbetsgruppen kommer fram till är ni välkommen att återkomma.

RemissinstansVVS Fabrikanternas Råd

Vattenanvändning - är det själva max kapaciteten för sanitetsarmaturer som framgår eller är det möjligt att välja en produkt som har en högre kapacitet och strypa den till kravställd nivå?

RemissinstansBengt Dahlgren Göteborg AB

Grohe kommenterade när vi såg på detta i samband med VVS fabrikanterna. Svanen väljer att generalisera alla byggnader till dessa nivåer och hänvisa till *EU taxonomin, men EU taxonomin undantar bostäder.

Tror inte heller att boende i hushåll kommer att acceptera att arbeta med 6 l/min i kök i samband med diskning, matlagning och städning.

*taxonomy-regulation-delegated-act-2021-2800-annex-1_en.pdf (europa.eu)

I övrigt håller vi med VVS-fabrikanternas ställningstagande till duschupplevelse samt motverknig av legionella m.m.

Det nya förslaget från Svanen kommer inte att gå att genomföras om man inte gör ett undantag för renoveringar, vilket VVS-fabrikanterna också påpekar i deras remiss-svar. Det är Grohe's erfarenhet att upplevelsen av produkterna begränsas i flöden, speciellt i kök och dusch, inte lever upp till slutanvändarens förväntningar på prestanda.

Enligt Europeisk norm 817 så får ej kökskranar understiga 9 l/min, Grohe ställningstagande är att bör ligga runt 12 l/min för att upprätthålla en hög användarvänlighet

För dusch rekommenderar Grohe att hålla sig till minimum 9.5 l/min och eller energiklass B.

Svanens flödesnivåer för tvättställsblandare och spolmängd WC finner Grohe acceptabla.

RemissinstansGrohe

Table 5 Maximum water usage for showers 8 l/min.

We have a experience that 9 l/min is lowest water usage for shower what end user accepts. Lower water usage leads to situation where end user buy new hand shower without limiter from local DIY shop and the whole water saving idea is lost. Our propose is to use maximum water usage for showers 9 l/min.

RemissinstansOras Oy

Positivt att man frångår energiklass och istället bedömer baserat på flöde. Vi har dock fått höra av kunder/brukare att duschar med ett flöde på 9 l/s eller mindre ger dålig komfort och kan i vissa fall ge obehag, p.g.a. de skarpa vattenstrålarna som det blir vid så lågt flöde/högt tryck. Likaså har det kommit kommentarer om snålspolande köksblandare att det ""tar en evighet"" att fylla kastruller osv samt att det tar lång tid att få fram varmvatten till blandaren. Dock så är kraven från Taxonomin så inte mycket att göra åt.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

I taxonomin gäller flödena bara kommersiella fastigheter inte bostäder. Utbudet av produkter är mycket begränsat, svårt att ha valmöjligheter för kund. Flödena kommer att leda till missnöje i bostäder. Ta bort kravet för bostäder men behåll i övriga fastigheter.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Använd hellre de energiklasser som redan finns på marknaden som armaturerna är klassade efter. Varför ”titta på egna klassning”?

Vad gör detta ”r skillnad:

”*En handdusch måste installeras om inte dokument uppvisas från certifieringsorgan som visar att både takdusch- och handduschfunktion uppfyller relevant maximal vattenanvändning.”

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Kraven i förhållande till befintliga produkter på marknaden. Konsekvensanalys? Dyrare och mer enkelriktad byggnation?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Tämä kriteeri on sovellettavissa ja hyvä toimitilapuoelle, mutta ei sovi asuinrakennuksiin.

Joutsenmerkissä on laajennettu EU taksonomia -kriteeristö koskemaan myös asuinrakennuksia. Kriteerit on syytä yhdenmukaistaa EU taksonomian kriteerien kanssa eli asuinrakennukset tulee rajata ulos vaatimuksesta. Tällaisenaan vaatimus on liian tiukka ja ei ole käytäntöön sovellettavissa. Vedensäästöissä saavutettavat ympäristöhyödyt menetetään, jos uutena asennettujen vesikalusteiden elinkaari jää lyhyeksi.

Kuinka on varmistettu (millaisin selvityksin), että viemäriputket eivät tukkeudu riittämättömän virtauksen takia?

This requirement is applicable and good for offices, but it is unsuitable for residential buildings.

Nordic Swan Ecolabelling has extended the EU taxonomy criteria to also apply to residential buildings. The criteria should be harmonised with EU taxonomy criteria, i.e., residential buildings should be excluded from the requirement. As it is, this requirement is too stringent and is not applicable in practice. The environmental benefits of saving water are lost if the life cycle of newly installed water tapware is short.

How is it ensured (using which investigations) that drainpipes will not become blocked due to insufficient flow?

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Ok på blandare till badrum

Köksblandare finns ej att köpa på marknaden har dålig avsköljningsmöjlighet med mer snålspolande effekt vilket förmodligen gör att man spolat vatten en längre tid i stället.

Remissinstans

Besqab

Við óttumst að Íslendingar séu ekki tilbúnir í vatnssparandi blöndunartæki. Sturtur skipta mestu máli hér, við óttumst að það yrði mikil óánægja notenda með vatnssparandi sturtur og að þeim yr120ecycra skipt út um leið og húsið færi í notkun. Við viljum undanskilja Ísland frá kröfunni um vatnssparandi blöndunartæki í sturtum.

Remissinstans

JÁVERK ehf

In our view this criterion is good for office buildings but not suitable for residential buildings.

Nordic Ecolabeling has extended the EU taxonomy criteria to residential buildings as well. We ask for the criterion to be harmonized with EU taxonomy (residential buildings should not be covered by the criteria). Maybe change it to a Point-criteria. As such, the requirement is too strict and causes widespread customer dissatisfaction for residential buildings. We know from our warranty repair experience that residents will remove the restraints from the tapware or replace them completely. The environmental benefits of water savings will be lost if the life cycle of newly installed plumbing fixtures is short. Flow levels are not synchronized with the flow ratings of the energy rating. In the final version, we want you to be clearer about what applies.

Remissinstans

JM AB

I taxonomin gäller flödena bara kommersiella fastigheter inte bostäder. Utbudet av produkter är mycket begränsat, svårt att ha valmöjligheter för kund och risk för ökade kostnader.

Flödena kommer att leda till missnöje i bostäder.

Ta bort kravet för bostäder men behåll i övriga fastigheter.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Foreslår, at der angives reference tryk, i Bar, sammen med kravværdi, l/min, til gennemstrømning.

Remissinstans

Nobia AB

Tämä kriteeri on näkemyksemme mukaan hyvä toimitilapuolelle, mutta ei sovi asuinrakennuksiin. Pyydämme kuitenkin varmistamaan, että vaatimuksesta ei aiheudu ongelmia putkistoon pienemmän virtaaman johdosta.

Joutsenmerkissä on laajennettu EU taksonomia -kriteeristö koskemaan myös asuinrakennuksia. Pyydämme yhdenmukaistamaan kriteerin EU taksonomian kanssa, eli asuinrakennukset tulee rajata ulos vaatimuksesta. Tällaisenaan vaatimus on liian tiukka ja aiheuttaa laajaa asiakastytymättömyyttä. Tiedämme takuukorjaus -kokemustemme puolesta, että asukkaat poistavat vesikalusteista rajoittimet tai vaihtavat ne kokonaan heidän asumistottumuksiaan palveleviin ratkaisuihin. Aukkaiden tekemät takuukorjausvaatimukset lisääntyvät tämän kriteerin myötä huomattavasti. Vedensäästössä saavutettavat ympäristöhyödyt menetetään, jos uutena asennettujen vesikalusteiden elinkaari jää lyhyeksi.

Kriteerissä viitataan ”vähimmäistasolla” ”enimmäismäärään”.

Pyydämme selkeyttämään lausetta ”Käsisuihku on asennettava, ellei sertifikaatista käy ilmi, että sekä yläsuihku että käsisuihku täyttävät arvon veden enimmäiskulutukselle.” sekä ”Kylpyammeen hanat ja kodinhoito/seinäaltaat on vapautettu vaatimuksesta.”

We feel that this requirement is applicable and good for offices, but it is unsuitable for residential buildings. We request however that it is ensured that the requirement does not cause problems as a result of the lower flow rate through the piping.

Nordic Swan Ecolabelling has extended the EU taxonomy criteria to also apply to residential buildings. We request that the requirement is harmonised with EU taxonomy criteria, i.e., residential buildings should be excluded from the requirement. As it is, the requirement is too strict and will cause widespread customer dissatisfaction. From our experience with warranty repairs, we know that residents remove the limiters or replace them entirely to suit the solutions that serve their living habits. Residents' requests for warranty repairs will increase significantly as a result of this requirement. The environmental benefits of saving water are lost if the life cycle of newly installed water tapware is short.

The requirement refers to “minimum level” and “maximum water usage”.

We require clarification of the sentence “A hand shower must be installed unless a verification is presented by certification bodies that show that both the overhead shower and hand shower meet the relevant maximum Water usage.” and “Bath mixer taps and utility sinks are exempt from the requirement.”

Remissinstans

JM Suomi AB

EU-taxonomin omfattar inte bostäder för detta område, så det bör inte vara ett skullkrav i Svanen för bostäder. Bra om det är ett poängkrav istället. Dessa låga flöden kan innebära problem med varmvattencirkulationen i byggnaden, särskilt för köksblandare är det problematiskt med lågt flöde om det innebär för lågt tryck vid avspolning av matrester. Lång tid innan varmt resp kallt vatten når till användare sa” om det tar ””för lång tid”” att fylla en kastrull. Kravet för köksblandare motsäger också BBRs krav och allmänna råd, vilket kan innebära att vi i projekt inte uppfyller kraven i BBR och inte får godkänt på besiktningen. Kraven enligt BBR är: BBR föreskrifttexten i avsnitt 6:623 lyder: ”Rätt tempererat tappvarmvatten ska erhållas utan besvärande väntetid.”

I de allmänna råden står det sedan att kravet uppfylls om väntetiden är cirka 10 sekunder vid flöde 0,2 liter per sekund, vilket motsvarar 12 l/s. För energieffektiva blandare som ger 6 liter per minut, eller 0,1 liter per sekund innebär det ett betydligt lägre flöde än BBR:s allmänna råd idag.

RemissinstansNCC

I taxonomin gäller flödena bara kommersiella fastigheter inte bostäder. Utbudet av produkter är mycket begränsat, svårt att ha valmöjligheter för kund.

Flödena kommer att leda till missnöje i bostäder. Ta bort kravet för bostäder men behåll i övriga fastigheter.

RemissinstansForsheda Hus AB

Att använda olika typer av vattenreducerande blandare, tappkranar och andra enheter är förstås bra för att hålla vattenförbrukningen på en låg nivå.

Vi utgår ifrån att de värden som står i tabellen gäller enbart själva tappstället och inte rörledningsnätet. Rörledningsnätet behöver kunna klara av betydligt högre flöden. Om ett rörsystem dimensioneras efter tabellen innebär det att det inte kommer att bygga om eller förändra installationerna i framtiden, vilket inte kan anses vara hållbart.

Om en boende t ex byter en blandare till en med högre flöde, sätter in en extra duschkabin eller bygger om ett badrum så kanske inte ledningssystemet räcker till. Då kan det uppstå ljud och tryckfall som ökar energianvändningen. Det kan även innebära att ett tappställe i fastigheten blir helt utan vattenflöde.

Traditionellt används normflöden från BBR och gamla SBN 80 vid dimensionering. I takt med att BBR görs om och dessa normflöden kanske inte längre är lika tydliga så är det viktigt ändå att dimensionering inte börjar göras utifrån flöden som inte avser rörledningarnas dimension.

Låga flöden är bra ur vissa aspekter, men självklart måste tappstället kunna ha tillräckligt bra funktion för användaren.

Tappvattenflöden påverkar även spillvattensystemets funktion. Låga flöden kan ge upphov till stopp och backströmning i systemen. Det har studier vid KTH visat på och branschen behöver ta hänsyn till utformningen.

RemissinstansBm Vallá ehf

Lågflödes-spolning av Wc kan orsaka driftstörningar p g a igensättning av vissa avloppsnät. Borde finnas möjlighet till undantag om man kan påvisa detta problem.

Om gråvatten/regnvatten används för spolning av Wc/urinal så bör kravet på maximal spolvolym inte gälla.

RemissinstansMoelven Byggmodul AB

Tufft krav på maximal vattenanvändning. Risk för att det ej är funktionellt. Säkerställ att kravet linjerar–med BBR-krav - vattenflöde, tryck, temperaturer etc. Potentiell risk att brukare använder mer vatten p.g.a. för lågt tryck, alternativ justerar själva.

RemissinstansSerneke Sverige AB

Jag är lite osäker kring maxgränsen för duschar eftersom jag ”et att många” ”snålspolande” duschar har max 9 l/min. Jag hoppas att kravet inte är för hårt som ett obligatoriskt krav.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Er vörublað frá framleiðanda nægjanleg staðfesting

Remissinstans

Visthus

Vi ser inte att kraven för vattensparande sanitetsarmaturer kommer hjälpa att nå mål med lägre vatten- och energiförbrukning. När flödet av vatten är mindre kommer mer vatten spolat i det vardagliga livet, och vatten- och energiåtgången öka. Vi ser också att irritation och missnöjda kunder kommer öka.

För köksblandare innebär den nya flödesnivån i stort sett en halvering av nuvarande flöde vilket kommer att innebära svårigheter att skölja sin disk samt att fylla en kastrull kommer att ta dubbla tiden mot nuvarande produkter.

För duschblandare kommer det att innebära en försämring av duschupplevelsen och att det blir svårare att t.ex. skölja ur schampo, samt antagligen skapa irritation och mer varmvatten kommer att gå åt vid varje dusch.

WC med för låg spolvolym skapar ofta stopp i avlopp, den lämpliga spolvolymen bör vara minst 5 liter.

Förslag: Låt kravet vara kvar för lokaler och kontor men ändra så det fungerar i vardagen för människor i bostäderna.

Remissinstans

Bonava

O6: Vattenanvändning - är det själva max-kapaciteten för sanitetsarmaturer som framgår eller är det möjligt att välja en produkt som har en högre kapacitet och strypa den till kravställd nivå?

Remissinstans

Ikano Bostad

Enligt taxonomin gäller inte detta för småhus, bostäder.

Remissinstans

Derome

Vattensparande sanitetsarmaturer. Nytt krav. Baseras på liter, wc inkluderas. Medför högre projektkostnad men lägre vattenförbrukning.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. "En handdusch måste installeras om inte dokument uppvisas från certifieringsorgan som visar att både takdusch- och handduschfunktion uppfyller relevant maximal vattēanvändning." - Certifieringsorgan? Här bör det räcka med produktdatablad från leverantören? Meningen är också något svår att ta till sig, man kan tolka det som om att man måste installera en handdusch om inte takduschen uppfyller kraven, och då är det godkänt.

2. De satta nivåerna rimmar med nivåerna för relevant krav i EU Taxonomin, men i EU Taxonomin omfattas inte bostäder. Hur har man resonerat kring detta då vi har förstått på våra leverantörer att kravet är svårt att uppfylla för köksblandare och duschar med taksil? Enligt leverantörerna finns det t ex i princip ingen köksblandare som uppfyller kravet. Input från leverantör är också att det behövs ett visst flöde hos en köksblandare för att man inte ska uppleva frustration när man t ex vill fylla en kastrull med pastavatten.

3. Om kravet blir gällande för flerbostadshus finns det en risk att sätta miniminivåer får konsekvenser för varmvattencirkulationen (VVC), vilket kan innebära att man behöver ha tappvattenschakt till enskilda lägenheter.

4. Vad tillför det att ha krav på både flöde och på energimärkning för blandare till bostäder?

Remissinstans

PEAB

Byggmaterialindustrierna ansluter sig här till remissvar givet av VVS-Fabrikanternas Råd.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Behåll energiklassning istället för att gå över till l/min. Krav på flöde endast WC.

Framgår inte om flödest ska ha testats enligt någon standard.

Behöver se över 6 l/min i kök för det är ingen kund som vill ha det på det sättet, då det blir för lågt tryck och du kan inte spola av mat etc. Vilket då leder till missnöjd kund som kommer att byta ut köksblandare, vilket är ännu mindre hållbart. Behåll 8 l/min i kök och ändra till 6 l/min i dusch istället om man vill gå mot det, dock förespråkar vi att behålla energiklassningen.

Remissinstans

Skanska

De vattenflöden som taxanomin definierat är till exempel 6 liter/min för kranar i kök och handfat, 8 liter/min för duschar och max 6 liter med en genomsnittlig spolvolym på 3,5 liter för en WC-stol. Det är positivt att poäng kan erhållas vid nyttjandet av både vatten- och energimärkta sanitetsarmaturer. Vi har dock noterat att era nya kriteriers hänsyn till taxanomin inte gäller kravet på en 70 procentig återvinningsgrad för sanitetsarmaturer. Vi finner det märkligt då taxanomin i så fall kan komma att utgöra en begränsning för Svanen märkta byggnader.

Vi vill tydligt påpeka att användandet av vattenbesparande armaturer skapar problem som vi tillsammans med våra medlemsföretag, Säker Vatten, RISE och bland annat KTH just nu tittar närmare på. Det är av största vikt att ni på Svanen känner till dem. En väl fungerande, energi- och vattenbesparande VVS installation är inte enbart beroende av WC stolen eller blandaren vid tappstället. De normflöden vi använder i dag

är väl beprövade men vid lägre flöden kan hela systemet behöva anpassas. Det finns till exempel krav på maximala väntetider för varmvatten som vi tvingas möta och hårda regler för att hantera riskerna med legionella. Dessa krav kan tvinga fram en neddimensionering av rörsystemen. Om inte dimensionerna i rörsystemet anpassas till lägre vattenflöden får vi även energiförluster på grund av ökade volymer stillastående varmvatten.

Men det slutar inte där. Om vi minskar rördimensionerna för lägre flöden kan vi erfarenhetsmässigt förvänta oss att hyresgäster eller medlemmar i en bostadsrättsförening med tiden kan komma att byta ut blandare och duschmunstycken mot alternativ med högre flöden än vad installationen är anpassad för. En köpare av en dyr bostad kan mycket väl anse att 8 liter/min i duschen inte lever upp till den komfort köparen anser sig kunna kräva. Vid sådana fall får vi nya problem med tryckfall och missljud i rörsystemen. Det pågår även ett forskningsprojekt på KTH (som bland annat stöds av våra medlemsföretag) för att lösa problem med bakfall i avloppsledningar i bjälklag och svårigheter med effektiv sköljning som delvis är en konsekvens av mer snålspolande toaletter. Det är därför mycket viktigt att påpeka komplexiteten kopplad till vattenbesparande lösningar och att problemen tas på allvar. Vi har, tillsammans med Säker Vatten, bildat en arbetsgrupp för normflöden och dimensionering av VVS system i fastigheter för att finna lämpliga lösningar på detta dilemma. Vi ser ett behov av att vara proaktiv på den här punkten då Boverkets nya byggregler sannolikt blir mindre detaljerade än tvärt om. Finns intresse att ta del av de lösningar som arbetsgruppen kommer fram till är ni välkommen att återkomma.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

O6 Vattensparande sanitetsarmaturer

Är nedan kravnivåer rimliga att ha på den obligatoriska nivån utifrån att kriterierna ska börja gälla oktober 2023? Hur ligger produkterna till som vi har i sortimentet idag? En tvättställsblandare kan enligt min åsikt ha 5l/m utan att göra avkall på komfort och funktion. Vårans RT2071 har 4,8l/min och är A klassad

En köksblandare behöver 8l/m för att man inte skall bli irriterad när man fyller en kastrull med pastavatten tex. Vårans RT2184/984 har 8,4l/min och är B klassad

I dagsläget finns det mig veterligen inga köksblandare med mindre än 6l/m flöde. Tror den med minst flöde är

[33 FLOW CHART Kitchen mixer energy class B New Nautic 1.pdf](#)

([gustavsberg.com](#)) men den får ändå energiklass B när man energitestar den.

Vårans har 8,4l/m vilket vi tycker är det minsta man kan ha utan att göra avkall på funktion och komfort.

En handdusch skulle kunna ha 8l/min. Vårans RT105 har 9l/min och är A klassad tillsammans med EVM168. Däremot finns det mig veterligen inga taksilar som ger mindre än 12l/min. Den enda takdusch som har energiklass A på både taksil och handdusch är

[MORA MMIX shower system kit - Hög kvalitet och modern design \(moraarmatur.com\)](#) som ger 9l/min på handduschen och 12l/min på taksilen. De andra takduscharna på marknaden som är A klassade är bara testade med handduschen.

TVM7200 är A klassad men då bara testad med handduschen. [energimarkning-av-termostatblandare-med-dusch takdusch-2022-01-17.pdf \(kiwa.com\)](#)

Ovan förslag skulle innebära att inga på marknaden Köksblandare eller takduschar fick installeras. Man kan strypa ner köksblandarna utan problem det är bara byta perlator (strålsamlare) men privatpersonerna skulle reklamera varenda blandare då det inte fungerar att fylla en kastrull med vatten eller spola av disken.

En takdusch som fungerar med en taksil som ger 8l/minut skulle man kunna ta fram men den blir inte lika skön att duscha i. Hårdare strålar.

Desto mer man drar ner flöde desto längre tid tar det att få varmvatten eller kallvatten vilket innebär mycket jobb för eftermarknad så kommunikationen blir viktig med era kunder för att slippa eftermarknadsproblem. Det vet vi av egen erfarenhet när JM bytte till våra Energiklassade blandare ifrån vanliga.

Remissinstans

Tapwell

P2 Energy efficient sanitary tapware and technologies

Ta bort krav som gäller blandare i städskrubb. De som använder den blandaren vill ha mycket vatten och det snabbt ner i sin hink. Det har med deras arbetsmiljö att göra. Att behöva vänta längre för att fylla hinken skapar irritation och kan motverka en positiv bild av en miljöcertifierad byggnad. Om kravet stryks så var tydliga med att städskrubbar och liknande inte ingår.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

bra krav, speciellt regnvannsgejnvinning for toalettspying, kan også benyttes til plantevanning.

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Touchless taps: vi regner med, at det blot skal være en af kategorierne hvor dette er opfyldt, fx håndvask på badeværelse?

Remissinstans

Scandi Byg

I dag finns inte energiklass A på köksblandare. Detta bör beaktas och kommuniceras i de nya kriterierna så länge det är aktuellt.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

I O6 är flöden gränsvåer men i P2 benämns energimärkning istället för flöden. Vore kanske bra att förhålla sig till en gränsvå?

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

There are very few energy -labeled taps in the market in Finland. I think there is just 1 braand, and those taps are not as good quality as other brands. OK.

Remissinstans

Teijo- Talot Oy

Energiklass A kommer, baserat på samma svar som i fråga 14, går inte att genomföra på Köksblandare.

Energiklass A går att genomföra på dusch men kommer inte leva upp till slutbrukarens förväntning på duschupplevelse.

Remissinstans

Grohe

Table 6 Kitchen taps energy glass A.

There is no kitchen tap products on markets with A energy glass and that is very difficult to achieve.

Our purpose is to allow energy glass B for kitchen taps and one point with that.

Remissinstans

Oras Oy

Det är ett väldigt begränsat urval av produkter som möter de nya kraven. Vilket innebär att bara de dyraste produkterna på marknaden kan ingå i Svanenmärkt byggnad.

Idag finns förmodligen inte energiklass A på köksblandare.

Enligt storkökslevernatör finns mycket begränsat med produkter som kan klara energikravet. Det kan även begränsa storleken på maskinerna.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Miksi viitataan ruotsalaisiin standardeihin? Näihin löytyy eurooppalaisetkin EN-standadit, jotka on vahvistettu Suomessa. Kohta tulee päivittää/korjata.

Vaatimukset ovat liian tiukat nykytilanteessa, sillä Suomessa tyyppihyväksytyjä tuotteita hanoihin ei ole suihkua lukuun ottamatta. Ehdotus pistekriteeriksi vesivirtaamille asuinrakennuksissa: Suihku 9 l/min (yleisesti alalla käytetty eco-virtaama), WC 4,5l/2,5l huuhteluilla, pesuallashana 5l/min.

A-luokan tuotteet ovat liian kunnianhimoisia asuin-akennuksissa - asukkaat vaihtavat vesikalusteet tai poistavat niistä rajoittimet. A-luokkavaatimus myös vähentää asiakkaiden valintamahdollisuuksia.

Why refer to Swedish standards? There are European EN standards for these that have been confirmed in Finland. This section should be updated/corrected.

The requirements are currently too stringent, as there are no type-approved products for taps with the exception of a shower. Suggestion for points criteria for water flows in residential buildings: Shower 9 l/min (eco-flow generally used in the industry), WC 4.5l/2.5l flushes, washbasin tap 5l/min.

Class A products are too ambitious for resident-al buildings - residents change the water fittings or remove the limiters. The class A requirement also reduces customers' range of choice.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Ok avseende blandarna.

Installation av vattenbesparande system låter som dyra poäng borde kunna vara viktat högre än två poäng.

Remissinstans

Besqab

Vi är helt med på vilken effekt man är ute efter när poäng ges för beröringsfria armaturer. Vår erfarenhet är dock att den typen med batterier inte fungerar tillräckligt bra och att vi därför använder oss av mekaniskt återfjädrande armaturer. Mer robust och funktionellt i en skolmiljö samtidigt som resultatet i form av vattenbesparing är detsamma som en beröringsfri variant. Därför bör även den typen anges under den här rubriken och ges poäng.

Remissinstans

Turako AB

This requirement is too strict in the current situation. As a follow-up to our O6 comment, we propose a point criterion for water flows in residential buildings: Shower 9 l / min (commonly used eco flow), WC 4.5l / 2.5l, washbasin faucet 5l / min. Class A products are too ambitious in residential buildings - residents change water fixtures or remove restrictions on them.

Remissinstans

JM AB

Det är ett väldigt begränsat urval av produkter som möter de nya kraven. Vilket innebär att bara de dyraste produkterna på marknaden kan ingå i Svanenmärkt byggnad.

Idag finns ex förmodligen inte energiklass A på köksblandare i bostäder.

Enligt storköksleverantör finns mycket begränsat med produkter som kan klara energikravet. Det kan även begränsa storleken på maskinerna.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Vaatus on liian tiukka nykytilanteessa, sillä Suomessa tyyppihyväksytyjä tuotteita hanoihin ei ole suihkua lukuun ottamatta. Ehdotamme O6 -kommenttimme jatkoksi omaa pistekriteeriä vesivirtaamille asuinrakennuksissa: Suihku 9 l/min (yleisesti alalla käytetty eco-virtaama), WC 4,5l/2,5l huuhteluilla, Pesuallashana 5l/min. A-luokan tuotteet ovat liian kunnianhimoisia asuinrakennuksissa - asukkaat vaihtavat vesikalusteet tai poistavat niistä rajoittimet. A-luokkavaatus myös vähentää asiakkaiden valintamahdollisuuksia.

Pyydämme yhdenmukaistamaan kriteerien O6 ja P2 -otsikointia.

Lause: ”Käsisuihku on asennettava, ellei sertifikaatista käy ilmi, että sekä yläsuihku että käsisuihku täyttävät arvon veden enimmäiskulutukselle.” on epäselvästi muotoiltu.

The requirement is currently too stringent, as there are no type-approved products for taps with the exception of a shower. As a continuation of our comment on section O6, we recommend a points requirement for water flows in residential buildings: Shower 9 l/min (eco-flow generally used in the industry), WC 4.5l/2.5l flushes, Washbasin tap 5l/min. Class A products are too ambitious for residential buildings - residents change

the water fittings or remove the limiters. The class A requirement also reduces customers' range of choice.

We request that the titling of sections O6 and P2 be made consistent.

The sentence: "A hand shower must be installed unless a verification is presented by certification bodies that show that both the overhead shower and hand shower meet the relevant maximum Water usage." is unclearly written.

Remissinstans

JM Suomi AB

För köksblandare finns inga med energiklass A, det finns också forskning som visar att allt för lågt flöde (som hög energiklass innebär) ger ökad vattenförbrukning eftersom det tar så långt tid att tappa upp vattnet, och man därför behöver vänta innan vattent blir varmt resp kallt. gäller särskilt kök där varmt resp kallt vatten är viktigt för funktionen. Poäng bör därför ges för energiklass B för köksblandare.

Remissinstans

NCC

Det är ett väldigt begränsat urval av produkter som möter de nya kraven. Vilket innebär att bara de dyraste produkterna på marknaden kan ingå i Svanenmärkt byggnad.

Idag finns förmodligen inte energiklass A på köksblandare.

Enligt storköksleverantör finns mycket begränsat med produkter som kan klara energikravet. Det kan även begränsa storleken på maskinerna.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Blandare som kan redovisa energibesparingar om minst lika mycket som A-klassade blandare måste kunna accepteras, då Svensk standard inte är tillämpbar i andra länder. Detta gäller ju även ur ett konkurrens-perspektiv. Den Svenska standarden är ju inte det enda sättet att spara energi på.

Köksblandare finns inget fabrikat som godkänt i energiklass A vad vi och våra leverantörer vet.

Om man har både vanlig tvättställsblandare och beröringsfri tvättställsblandare, räknas de som en eller två kategorier. Bra om detta förtydligas.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Det går inte att ta poäng på köksblandare eftersom det inte finns A-klassade sådana, så stryk dem från alternativen.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

SS staðlarnir sem vísað er til eru vandamál þar sem að þeir eru almennt ekki þekktir á meginlandi Evrópu þáðan sem mikið af blöndunartækjum á Íslandi kemur. Eru til fleiri staðlar sem væri hægt að vitna til?

Remissinstans

Visthus

Har ni kontrollerat att det finns en köksblandare med energiklass A? Enligt vår leverantör känner de inte till att det finns på marknaden.

Avser ni ge poäng även för återanvändning av vatten i duschar?

Hur motiverar ni införandet av poäng för beröringsfria armaturer? Är ni övertygade om att det är bättre att installera armaturer med beröringsfri manövrering? Man kanske spolar lite mindre vatten, men temperaturen på sådana är ju ofta inställd på en temperatur och kanske i vissa fall medför högre energianvändning jämfört med normalfallet. Dessutom känns det som en försämring i kundens perspektiv att inte kunna spola vatten flexibelt ur sin kran och inte kunna justera temperaturen. Så det känns inte motiverat att ha poäng för detta.

Remissinstans

Bonava

P2: I O6 har flöden varit gränsvåer men i P2 benämns energimärkning i stället för flöden. Vore kanske bra att förhålla sig till en gränsvå.

Remissinstans

Ikano Bostad

Energieffektiva och vattensparande sanitetsarmaturer och tekniker. Inte längre möjligt att uppnå poäng för klass B, bara A. Vi ser fram emot en produktutveckling inom området.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Utifrån återkoppling från våra leverantörer finns det idag inga köksblandare på marknaden som uppfyller energiklass A.

Remissinstans

PEAB

I dag finns inte energiklass A på köksblandare.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Vi är mycket positiva till att poäng kan ges för vattensparande system som återanvänder gråvatten.

Remissinstans

Incoord

Finns inga köksblandare som klarar energiklass A

Remissinstans

Skanska

I dag finns inte energiklass A på köksblandare. Detta bör beaktas och kommuniceras i de nya kriterierna så länge det är aktuellt.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

P2 Energieffektiva och vattensparande sanitetsarmaturer och tekniker

Hur kommer er mulighet att oppfylla nedan poangkrav att se ut framåt? Är det rimligt att kravställa energiklass A på alla blandare eller borde B vara ett tilrækkligt bra krav på någon produktkategori?

Vi tycker B borde vara tilrækkligt på kk. Då kunderna blir for missnöjda då man gr de for energisnåla.

Men man kan ju tilgodogra sig max 2 poang end med en B eller C klassad eller oklassad produkt i någon kategori om øvrige två kategorier er A klassade.

Jag hade själv en köksblandare på landet som man var tvungen att dra spaken oppt for att få fullt flöde då den fjädrade ner annars samt man var tvungen att även dra spaken längst ut emot varmvatten og även den var terfjdrande. Vilket innebar att det gick ikke att diska en stekpanna tex. En A klassad köksblandare i kombination med fldeskraven skulle du behöva dra ner temperatur og flöde (6l/min) vilket skulle innebära att det blev svårt att handdiska något.

På marknaden idag finns det inga A klassade köksblandare. publ.lista-em-koks-och-tvattst.-ss820000_2010-2021-09-07.pdf (kiwa.com)

Jag tycker man skall använda sig av bare av energimrkingen när man lagt så mycket kraft og tid att ta fram det og det krockar med varandra ibland se tex takduschen ifrån Mora som oppfyller energikravet men ikke flödet.

Remissinstans

Tapwell

P3 Management of energy consumption and power peaks

Vi kjenner ikke til at det i dag finnes styringssystemer som «minskar den inköpta elen nr elnätet er hrt belastat». Nettselskapene sender ikke ut signaler om løpende nettbelastning, så hvordan skal da systemene tilpasse seg nettsituasjonen? Det er mulig at man tenker på automatisk styring av eget effektforbruk (f.eks. ved bruk av maksimalvokter). Eller innebærer kravet at man skal åpne for ekstern tilgang til SD-anlegget, slik at aggregatorer og nettselskap kan justere forbruket i situasjonen med anstrengt nettkapasitet?

Siden vi er usikre på hva det faktisk forventes i en slik lsning, anbefaler vi at ordlyden endres slik at det blir tydeligere hva man ønsker å oppnå.

Remissinstans

Byggevareindustrien

"I BACS-lösningen måste det finnas möjlighet att minska den inköpta elen när elnätet är överbelastat." - skriv stället att: "I BACS-lösningen måste det finnas möjlighet att minska den inköpta elen när det är fördelaktigt för energisystemet, exempelvis när elnätet är hårt belastat eller då det är en stor andel fossil energiproduktion i systemet."

Använd inte ordet "belastningsaggregator" då detta inte är ett etablerat begrepp. Använd hellre aggregator.

Styrsystemet bör som ett minimum även omfatta eventuella installerade värmepumpar. I ert förslag nämns idag endast elfordonsladdning, varmvatten och/eller värme och installerade solpaneler. Var konsekvent med BACS-lösningen. Just värmepumpar kan bidra med stor flexibilitet till elsystemet. Det kan också vara bra att tydliggöra vad ni menar med värme här - är det även styrning av fjärrvärme som bör omfattas eller endast styrning av elbaserad uppvärmning?"

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Håndtering av effekttoppar er viktig, og styring av viktig og mulig, f.eks varmtvann, vaskemaskin, oppvaskmaskin og tørketrommel, kan lages slik at de starter når effektforbruk er lavt, men innen xx timer.

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Generelt mangler vi kendskab til BACS og EN15232, det var ikke noget som vores egen el-installatør kendte til.

Der er ikke mange teknologier og styringer som er klar til at kunne honorere dette krav. Det er ikke meget udbredt.

Remissinstans

Scandi Byg

Andra punkten: refererar till lösningar enligt EN-standard. Vore tacksamt om ett förtydligande gällande beskrivning av punkten då det bli opraktiskt att alla ska kolla upp vad det innebär.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg

Det går på ett enkelt sätt att reducera el-effekttoppar och elenergianvändning i komfortventilationsanläggningar med upp mot 80 % kalla vinterdagar samtidigt som inomhusklimatet förbättras i förhållande till traditionell ventilationsstrategi.

Se Bilaga 1 Del 2

Remissinstans

Andersson

Very complex.

Remissinstans

Teijo- Talot Oy

Denna kravställning är i mångt om mycket orimlig. Energiklass A enligt 2017/1369 är inte avsedd att kunna uppfyllas i dagsläget. Att då kravställa detta saknar helt reson.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Tästä vaatimuksesta ei selviä, mikä on Joutsenmerkin kriteerien tavoite. BASC luokat ja tavoitteet tulisi määritellä tarkemmin. Luokka D vastaa manuaalista käyttöä, luokka C suurin piirtein tarkoittaa, että tehdään niin kuin ennenkin.

Pisteytys on suhteutettava rakennettaviin järjestelmiin (esim. jäähdytyksen pisteitä ei huomioida, jos jäähdytystä ei rakenneta). Mikä on EN 15232 mukainen vähimmäistaso, jolla piste voidaan saavuttaa? Kulutushuippujen hallinta tulee sovittaa siihen, mikä on asuinrakennuksessa ylipäättään sallittua, esimerkiksi pelkkiin sähköauton latauksiin.

Yleinen kommentti: sähkö- ja lämmitysverkon kulutusjouston lisääminen ei tapahdu merkittävässä mittakaavassa yksittäisten rakennusten kautta, vaan asiaa johdetaan järkevästi suurempia yksiköjä tarkastelemalla.

The aim of the Nordic Swan Ecolabel's requirements is not clear from this requirement. BASC classes and objectives should be specified in more detail. Class D corresponds to manual use, class C largely means continuing as before.

Scoring must be proportioned to systems that will be constructed (e.g. points for cooling systems are disregarded if no cooling system is built). What is the minimum EN 15232-compliant level required to obtain the point? Management of power peaks should be coordinated with what is generally permitted in residential buildings, e.g., solely to electric vehicle charging.

General comment: increasing the demand response of the electricity and heating network does not take place on a significant scale via individual buildings; rather, the matter is managed sensibly by inspecting larger units.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vi kjenner ikke til at det i dag finnes styringssystemer som «minskar den inköpta elen när elnätet är hårt belastat». Nettselskapene sender ikke ut signaler om løpende nettbelastning, så hvordan skal da systemene tilpasse seg nettsituasjonen? Det er mulig at man tenker på automatisk styring av eget effektförbruk (f.eks. ved bruk av maksimalvokter). Eller innebærer kravet at man skal åpne for ekstern tilgang til SD-anlegget, slik at aggregatorer og nettselskap kan justere forbruket i situasjonen med anstrengt nettkapasitet?

Siden vi er usikre på hva det faktisk forventes i en slik løsning, anbefaler vi at ordlyden endres slik at det blir tydeligere hva man ønsker å oppnå.

Remissinstans

Betong Norge

Luddigt formulerat krav. Dock något som ligger i tiden och är viktig fråga för våra kunder.

Remissinstans

Besqab

Är ju enbart ett poängkrav, men vill bara passa på att nämna att vi i en skola där den stora förbrukaren av energi är storköket har svårt att parera den här typen av effekttoppar. Verksamheten måste fungera trots allt.

Remissinstans

Turako AB

We do not have these systems today, but in some countries we may be able to do so within a year or so.

Specific comment from Norway:

Blokk

Det installeres ikke noe energioppfølging i byggene, og dermed har man ikke noe system for styring av effekttopper.

I en boligblokk er det «» effekter på "»ellesanlegget" som man i realitet kan fjerne/koble ut.

Anlegg som ventilasjon, heis og belysning må kunne fungere uansett. Lokale effekter inni boenhetene er ikke realistisk å kunne koble ut fra et sentralt system. Det eneste anlegget hvor man kan få til noe slik er ifm. el.billading.

Småhus

Det legges ikke opp til noe styring av effekttopper i dag. Det er mulig å løse via smarthusteknologi, men vanskelig å styre på som en løsning vi alltid gjør.

Foreslått krav er ikke relevant for småhus??

Mulig krav bruk av Smarthusteknologi for styring mot produkter.

Remissinstans

JM AB

Tästä vaatimuksesta ei selviä, mikä on Joutsenmerkin tahtotila. Pyydämme määrittelemään BASC luokat ja tavoitteet tarkemmin. Pisteytys on mielestämme suhteutettava rakennettaviin järjestelmiin (esim. jäähdytyksen pisteitä ei huomioida, jos jäähdytystä ei rakenneta). Mikä on EN15232 mukainen vähimmäistaso, jolla piste voidaan saavuttaa?

Kulutushuippujen hallinta tulee sovittaa siihen, mikä on asuinrakennuksessa ylipäättään sallittua, esimerkiksi pelkkiin sähköauton latauksiin. Asuinrakennuksissa (taloyhtiöissä) on pyrittävä välttämään monimutkaisia järjestelmiä, joiden tekniikka vaatii jatkuvaa ylläpitoa, huoltoa ja seurantaa.

Yleisesti kommentoimme kriteeriä, että sähkö- ja lämmitysverkon kulutusjouston lisääminen ei tapahdu merkittävässä mittakaavassa yksittäisten rakennusten kautta, vaan asiaa johdetaan järkevästi suurempia yksikköjä tarkastelemalla.

The Nordic Swan Ecolabel's objective is not clear from this requirement. We request that BASC classes and objectives are specified in more detail. We feel that scoring must be proportioned to systems that will be constructed (e.g. points for cooling systems are disregarded if no cooling system is built). What is the minimum EN 15232-compliant level required to obtain the point?

Management of power peaks should be coordinated with what is generally permitted in residential buildings, e.g., solely to electric vehicle charging. In a residential building (housing company), complex systems with technology that requires continuous maintenance, servicing and monitoring should be avoided.

We would like to comment on the requirement generally that increasing the demand response of the electricity and heating network does not take place on a significant scale

via individual buildings; rather, the matter is managed sensibly by inspecting larger units.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Troligen inte så lätt att uppnå i bostäder då många sensorer krävs samt att det ger avancerad styrning utan så stor effekt för energiförbrukningen eller ekonomisk vinst. Kravet om effekttoppar kanske kommer vara mer motiverande eftersom fler och fler nätbolag styr sina priser mot användarnas maxeffekter. Svårt att uppskatta kostnader för dessa installationer.

Remissinstans

NCC

Vad gäller poängkrav för att kapa effektuttaget, så har det genom åren visat sig svårt att påverka värme/varmvatten/ventilation utan att det påverkar möjligheten till nyttjande av lokaler och bostäder. Då de flesta större byggnader ägs av fastighetsbolag som hyr ut till hyresgäster, så finns inte acceptans för att tillfälligt sänka nyttjandemöjligheterna av lokaler eller bostäder. Om det finns internvärme så sköts ju bortkoppling av värme per automatik via rumsregleringarna idag.

Om laststyrning av värme/ventilation/varmvatten skall göras så erfordras stora buffertsystem eller alternativa energikällor som t ex fjärrvärme. Fjärrvärmebolagen är inte speciellt intresserade att agera spetsenergileverantör.

Att laststyra värme/ventilation/varmvatten är inget en styrentreprenör enbart kan tillhandahålla utan hela systemet måste dimensioneras utifrån detta samt att detta blir en kostnadsdrivande lösning.

Vad gäller att laststyra laddning av elfordon är det däremot en möjlighet som bör kunna utnyttjas.

Snö/is-smältningssystem skulle det också gå att laststyra, så länge som det inte görs där dessa finns för säkerhetsfunktion, t ex nerfarter i källargarage.

Kanske kan Boverket övertalas att anläggningar för issmältning i hängrännor, stuprör och dagvattenbrunnar inte behöver medräknas som fastighetsel i energiberäkningarna om de kan laststyras via överordnad funktion?

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Jag förstår inte poängsättningen.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Ändra "Energiförbrukning" till "Energianvändning".

Remissinstans

Wästbyg

Kan man ta poäng på endast elfordonsladdning?

Remissinstans

P3: lösningar enligt EN-standard (EN 15232). Svårt att utvärdera en standard i denna typ av remiss. En beskrivning och konsekvens bör biläggas i underlaget. Att hänvisa till standarder är något som Boverket och BBR tittar på att ta bort då kontrollen över vad som krävs minskar. BREEAM Internationals tidigare manual hänvisade till EN standarder vilket gjorde det väldigt svårt att jobba med manualen, det fanns en checklista med en tolkning av EN standarder till Svenska standarder. Vid anpassning av BREEAM manualen har alla EN standarder ersatts med svenska standarder, vilket var väldigt uppskattat. Att följa en standard kan även ha kostnadspåverkan som bör beaktas och viktas mot exempelvis kundvärde.

Remissinstans

Ikano Bostad

1. Kraven är inte tillräckligt tydligt formulerade för att vi ska kunna ta ställning till vilka lösningar som kan uppfylla ställda krav och därmed också om kraven är rimliga. Till exempel vilken elanvändning i bostäder är det ni syftar på att belastningsstyra? Är det till exempel elbilsladdning? Det är väldigt små effekter på till exempel belysning och behovet i övrigt är normalt konstant i form av fläktel.
2. En möjlighet skulle vara att ha en poängmöjlighet för att system är förberedda för reglering av effektbehov.

Remissinstans

PEAB

Vi är mycket positiva till att effekt lyfts som ett särskilt viktigt område att kunna beakta och att det premieras med poäng.

Remissinstans

Incoord

P3 – Hantering av energiförbrukning:

- Ändra "energiförbrukning" till "energianvändning".
- Punkten känns otydligt formulerad. Vad innebär det att kommunicera med användarna? Är det en display i varje lägenhet där man kan styra inomhusklimatet?
- Det står att "Hantering av energiförbrukning" syftar till att minska den totala energiförbrukningen men att det ska kunna "Anpassas efter användarens preferenser eller beteendemönster" – så om användaren vill ha 24 grader inomhus istället för det normala 21 graderna så ska de kunna ställa in det och då bidra till en ökad energiförbrukning?
- Kan man för ett vanligt flerbostadshus ta 2 poäng under "hantering av energiförbrukning"? Eller syftar det till byggnader som har kombinerad verksamhet som ett flerbostadshus som har en förskola i bottenplan?
- Ett genrellt förtydligande kring vad de som menas "hantering av energiförbrukning" behövs. Det är svårt att förstå vad Svanen är ute efter och hur det ska uppnås.

P3 – Hantering av effekttoppar:

- Kan man få en poäng om endast den första punkten är uppfylld?
- Saknas en "*" efter "BACS-lösningen" i första punkten som hänvisar till förtydligandet längre ner på sidan

- I inledningen skriver man "lösning som möjliggör belastningsstyrning av elanvändningen" varför ska då värme, varmvatten och solfångare ingå om man syftar till att kunna belastningsstyra elanvändningen? Förtydliga att om man har värme, varmvatten som går på el ska även de ingå"
- "Möjliggör" i andra punkten - innebär det att det ska vara förberett för eller ska det finnas ett avtal?
- Uppbyggnaden av meningen kring kyla för gemensamma utrymmen – räcker det inte att ange att i byggnader med kyla ska även dessa ingå?
- Sista "förtydligand" – "Styrssystem*" - detta syftar till effekttoppar för el enligt inledningen. Behöver man "å kunna styra "varmvatten och /eller värme"?"

Remissinstans

Skanska

P4 Renewable energy production and energy recovery

Points should not be given for the use of PV solar panels as solar panel-generated energy is not particularly environmental-friendly. According to experts at Finnish Energy, PV panels do not reduce greenhouse gas emissions in the Finnish setting. This is due to the fact that the electricity used in Finland is already emission-free during the points of time when a PV panel generates energy.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

Bra, egenprodusert energi bør belønnes

Remissinstans

Aspelin Ramm Eiendom

Trenden går i retning af at man gerne vil undgå solceller, især fordi der er kommet mere viden om hvor meget energi der skal bruges til at fremstille solcellepaneler.

For at opnå 1 point, er der behov for 14 m² solceller. Det kræver et stort solcelleareal for at få blot få points.

1 solcelle er 1,7 m², giver 300 W - det bliver ikke nemt at få plads til, også fordi der er mange andre ting på taget (ventilationsindtag og afkast, grønt tag, tagterrasser).

Solceller er dyre i indkøb og drift.

Nyere forskningsrapport fra BUILD:

Langt fra alle solcelletyper kan betale sig rent klimamæssigt, når man betragter deres livscyklus over en 50-års periode. Tyndfilmceller er generelt mere klimaeffektive end krystallinske celler. Krystallinske celler har forbedret klimaeffektivitet, hvis de er produceret med grøn energi og er minimeret i tykkelse.

Der mangler miljøvaredeklarationer for de solceller, der anvendes i Danmark. De typisk anvendte generiske miljødata er ikke repræsentative for danske forhold og informationerne er svære [at gennemskue](#).

<https://build.dk/Assets/Klimaeffektiv-renovering/Klimaeffektiv-renovering-balance.pdf>

Remissinstans

Scandi Byg

Premierar låga hus. Kravställ att det finns avsättning för elen.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

This is a good, and it includes the sewer system, because very hot waters come from professional washing machines and showers. Only funny point is, that you can get points from geothermal heat only outside the area of district heating. Why can't you have points of geothermal warming everywhere? District heating can be produced with fossil fuels and this way it would always be more ecological than geothermal heating. Besides you can get geothermal cooling from the ground in summertime, how could that be recognized?

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

- a. Specificera vilken typ av golvyta som avses, t.ex. BOA, Atemp.
- b. Den beskrivna tekniska prestandan är densamma oavsett om fjärrvärme finns att tillgå eller ej. Överväg därför att göra poänget ”lande oavsett.”

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Ersätt ”uppvärmd golvyta” med ”A-temp”

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

"Vi upplever inte att detta blir enkelt vid en upphandling. Vi förordar det tidigare systemet som är vedertaget på marknaden.

Varför hitta på ”egna gränser?”

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

"On kannatettavaa, että paikallisesta energiantuotannosta annetaan lisäpisteitä. Pisteytys on kuitenkin tällä hetkellä harhaanjohtava, eikä se perustu saavutettaviin ympäristöhyötyihin. Lisäpisteiden määrä pitäisi jakaa sillä perusteella, kuinka paljon ratkaisulla on saavutettavissa päästövähennyksiä. Lämpöpumpuista tai jäteveden talteenotosta saavutettavat pisteet tulisi olla lähtökohtaisesti aurinkoenergiasta saatavia suurempia.

Perustelut PV-aurinkopaneelien tuottamista hyödyistä eivät ole selvät ja pisteiden antaminen näin ollen kyseenalaista. Energiateollisuus ry:n asiantuntijoiden mukaan Suomeen asennettu PV-paneeli ei pienennä Suomen kasvihuonekaasupäästöjä, sillä niinä ajanhetkinä, kun PV-paneeli tuottaa energiaa, Suomessa käytetty sähkö on jo ennestään päästötöntä.

Aurinkosähkön tuotanto on aika helppo saavuttaa pientaloissa, kaikissa muissa hyvin haastavaa.

Kohdan ”Maalämpöpumppu, ulkoilma-vesi-lämpöpumppu tai poistoilmalämpöpumppu, joka tuottaa vähintään 90 % arvioidusta lämpimän käyttöveden, tilojen lämmityksen ja

ilmanvaihdon lämmitysenergiatarpeesta. Annetaan yksi piste, mutta piste on mahdollista saada vain kaukolämpöalueiden ulkopuolella” perustelut ovat epäselvät. Miksi piste on mahdollista saada vain kaukolämpöalueiden ulkopuolella, jos maalämpövaihtoehdolle on esitettävissä selviä ilmastohyötyjä? Kriteeri/pisteytys vaikuttaa enemmän markkinaohjaukselta kuin teknologianeutraalilta ja todellisiin ympäristöhyötyihin perustuvalta arvioinnilta.

käytännössä lämpöpumppuratkaisuista saa pisteitä ainoastaan kaukolämpöverkon ulkopuolella, riippumatta siitä, miten kaukolämpö tuotetaan. Kriteeristöstä on näin ollen poistettava maininta, että maalämpö rajataan vain kaukolämpöverkkojen ulkopuolelle, mikä on ainakin Suomen osalta erikoinen raja. Tausta-aineistossa mainitaan myös, että lämpöpumput ovat muista poiketen standardiratkaisu, mutta tämä ei Suomen osalta pidä paikkaansa kriteerin osalta.

It is favourable to award additional points for local energy production. Scoring is currently rather misleading however, and is not based on the achievable environmental benefits. The number of additional points should be distributed based on the extent to which the solution can achieve a reduction in emissions. The points achieved for heat pumps or wastewater recovery should by default be higher than the points achieved for solar energy.

The justifications of the benefits produced by PV panels are not clear and awarding points for them is therefore controversial. According to Energiategollisuus ry experts, a PV panel installed in Finland does not reduce Finland's greenhouse gas emissions as during those times when the PV panel produces energy, the electricity used in Finland is already emission-free.

Solar energy production is quite easy to achieve in single-family homes, elsewhere it is very difficult.

The justifications are unclear for the section “Liquid-to-water heat pumps that supply minimum 90% of the estimated energy need for hot water, space heating and ventilation. 1 point. Points can only be achieved outside district heating areas.” Why is it only possible to achieve a point outside district heating areas if clear climate benefits can be presented for the liquid-to-water heat pump option? The requirement/scoring seems more like market control than a technologically neutral assessment based on actual environmental benefits.

in practice, it is only possible to score points for the heat pump solution outside of district heating networks regardless of how the district heat is produced. As such, the statement that the heat pump is restricted to outside of district heating networks must be removed from the requirement. This restriction is peculiar, at least for Finland. The background material also mentions that heat pumps, unlike others, are a standard solution, but this does not hold true for Finland with regard to “the criterion.”

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Why solar panels are mentioned as a good energy source as it is not such. According to IPCC the two best choices for energy production are wind energy and nuclear energy when whole life cycle is taken in consideration. The median values for CO₂ emissions are [gCO₂eq/kWh]: wind 11, nuclear power 12 and solar 41. Thus according to IPCC calculations solar power creates almost four times the CO₂ emission that wind power creates. Should also be considered that other low emission sources are included in Joutsenmerkki or should solar energy be discarded?

Remissinstans

Rudus Oy

"C behöver förtydligas. 50% av duscharna, menar man 50% av projektets badrum/duschrum där möjlighet för dusch finns?
Poäng som kräver dyra in"tallationer. "

Remissinstans

Besqab

Á þetta við á Íslandi?

Remissinstans

JÁVERK ehf

"Vedr. pkt. a)

Minimumproduktionen for solcelleenergi er for streng, og det vil være vanskeligt at opnå mere end maksimalt 2 point som det er udformet på nuværende tidspunkt. Det vil kræve meget store solcelleanlæg, som i praksis blot vil være væsentligt overdimensioneret, samtidigt med at det medfører væsentlige ekstraomkostninger herfor. Forslag vil være at halvere minimum reference værdierne, således at det bliver lettere (og mere praktisk muligt) at få flere point i nærværende punkt."

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

"We are in favor of giving extra points for local energy production. However, the scoring is currently misleading and not necessarily based on the environmental benefits to be achieved. The number of additional points should be allocated on the basis of how many emission reductions can be achieved with the solution. We suggest that the points obtained from heat pumps or wastewater recovery are higher than those obtained from solar energy. It should also be taken out from the criteria that geothermal heat is limited only to district heating networks, at least for Finland. The background material also mentions that heat pumps are a standard solution but this is not the case in Finland regarding geothermal energy or wastewater heat recovery.

This is an example on how it looks in Norway:

Solceller: Begrenset med plass på tak

Solfangere: Benyttes aldri

Varmegj.vinning avløp: Har aldri vært benyttet. Er plasskrevende, behov for separate avløpssystem, krever oppfølging i drift

Væske-/vann-VP: Benyttes i noen prosjekt, men klarer nok ikke å oppnå kravet til poeng.

Kravet er trolig mest relevant for blokk.

Man burde kanskje ha differensierte krav for blokk og småhus for å oppnå poeng. F.eks. for å oppnå 1p for solceller (4 kWh/m²), så krever det ca. 100m² solceller."

Remissinstans

JM AB

Använd benämning på ytor mm som stämmer överens med BBR, ersätt "uppvärmd golvyta" med "A-temp".

Remissinstans

"Tämä kriteeri on tärkeää kirjoittaa uudelleen.

Kannatamme, että paikallisesta energiantuotannosta annetaan lisäpisteitä. Pisteytys on kuitenkin tällä hetkellä harhaanjohtava, eikä se perustu saavutettaviin ympäristöhyötyihin. Lisäpisteiden määrä pitäisi jakaa sillä perusteella, kuinka paljon ratkaisulla on saavutettavissa päästövähennyksiä. Ehdotamme, että lämpöpumpuista tai jäteveden talteenotosta saavutettavat pisteet ovat aurinkoenergiasta saatavia suurempia. Kriteeristöä on myös poistettava maininta, että maalämpö rajataan vain kaukolämpöverkkojen ulkopuolelle, mikä on ainakin Suomen osalta todella erikoinen rajaus. Tausta-aineistossa mainitaan myös, että lämpöpumput ovat muista poiketen standardiratkaisu, mutta tämä ei Suomen osalta pidä paikkaansa. Ylipäänsä lämmöntuotanto vähäpäästöisesti on haastavampaa kuin sähköntuotanto, joten paikallisesta lämmöntuotannosta tulisi palkita vähintään yhtä hyvin kuin sähköntuotannosta.

It is important that this requirement be rewritten.

We are in favour of awarding additional points for local energy production. Scoring is currently rather misleading however, and is not based on the achievable environmental benefits. The number of additional points should be distributed based on how much the solution can achieve a reduction in emissions. We suggest that the number of points achieved for the use of heat pumps or wastewater recovery be higher than the points achieved for solar energy. Additionally, the statement that the heat pump is restricted to outside of district heating networks must be removed from the requirement. This restriction is peculiar, at least for Finland. The background material also mentions that heat pumps, unlike others, are a standard solution, but this does not hold true for Finland with regard to the requirement. In general, low-emission heat production is more challenging than electricity production, so local heat production should be rewarded at least as much as for electricity production. "

Remissinstans

JM Suomi Oy

"Produktion av solenergi är positivt och bör främjas. Dock har olika projekt olika förutsättningar avseende yta som finns tillgänglig för detta. Att beräkna producerad solenergi per golvyta blir inte helt bra då det innebär svårigheter att nå poäng för flerbostadshus, där vi verkligen vill öka installationen av solceller. I Sverige finns riktlinjer kring hur solenergi som produceras beräknas utifrån hur den kan användas i fastigheten. Vi föreslår att ni fortsatt hänvisar till producerad solenergi i förhållande till fastighetens elförbrukning.

Som poängkravet är formulerat är det betydligt lättare att uppnå många poäng med bergvärme och solceller i ett område utanför fjärrvärmenätet än med fjärrvärme och solceller. Vi bedömer att med nuvarande nivå är det svårt att ens få 1 poäng för hus som värms upp med fjärrvärme. Är tanken att Svanen ska styra mot bergvärme-? Solfångare - 50 % är för mycket, eftersom man inte kan täcka TVV på vintern. Max 30 % är rimligt. Finns ingen lönsamhet att ha solfångare och FJV. Extrapoängen är ej relevant om man redan uppnått behovet av varmvatten sommartid

I avloppsvxl tar man idag från hela avloppsstammen. Kan bli svårt att veta vad som är 50 % av duscharna? Går det att formulera kravet annorlunda?

Hur definieras ett område utan "järrvärmenät? "

Remissinstans

NCC

I dette punktet må også integrerte solceller inngå

Remissinstans

Treindustrien

Ersätt "uppvärmd golvyta" med "A-temp"

Remissinstans

Forsheda Hus AB

"a)

I de flesta fallen placeras solceller på yttertaken pga att risken för skuggning är lägst där och inga markytor tas i anspråk. Den angivna indelningen i producerad solenergi kWh/m² uppvärmd yta (=Atemp?) kommer att gynna hus med mycket takarea i förhållande till golvarea, dvs hus med få våningar.

b)

Nyttan av återladdning från solfångare till att värma den kalla sida för värmepumpar är diskutabel då merparten av värmeenergin erfordras då solenergitillskottet är som lägst. Att dessutom återladda mot borrhål är vanskligt då det kan visa sig bortkastat pga grundvattenflöden i mark.

Poäng bör kunna ges till att t ex förvärma tappvarmvatten via solcells-el och elpatroner när solcellsproducerad elenergi ger ett överskott (istället för att sälja mot elnät) Då ökar den till fastigheten nyttigjorda egenproducerade andelen elenergi och förbättrar energiberäkningen för BBR-kravet.

d)

Poäng bör/skall kunna ges för värmepumpsanläggning även i områden med fjärrvärme. Om inte så favoriseras fjärrvärme och konkurrens-utsättning motarbetas. Fjärrvärme förfördelas redan i och med viktningfaktorerna för en "rgislag i BBR."

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Ändra "Produktion" till "generering" av förnybar energi.

Remissinstans

Wästbygg

Þetta eru ekki stig sem almennt væri verið að eltast við á Íslandi. Við vitum aftur á móti að hitaveituvatn er ekki endurnýtt á Íslandi heldur leitt í skólpið. Það mætti hugsa að er frárennslið er notað til að hita útiloft á leið inn í húsið (t.d. í gegnum loftræsikerfi) þá fengjust 2 stig. Á þann máta væri verið að fullnýta varmann í frárennslinu

Remissinstans

Visthus

I O3 ställs krav på en låg energianvändning. Men för att byggnaden ska vara riktig bra ska den både ha ett bra klimatskal och extra installationer av solceller, solfångare och/eller avloppsvärmeväxlare.

Förslag för ett väl utformat poängkrav för energieffektivisering är att man ger dessa extra poäng under förutsättning att byggnadens beräknade Um-värde inte överstiger en viss nivå, ev snäppet lägre än BBR-kravet, dvs man har en väldigt god isolering av klimatskalet, samt extra installationer som solfångare, solceller eller avloppsvärmeväxlare. Kräver man inte båda är det lätt att man använder solcellerna för att klara energikraven, med konsekvensen att klimatskalets isolering blir försämrad. Svanen kan med fördel formulera om kravet för solfångare. Det är ganska vanligt att solfångaranläggningar producerar ca 50% av varmvattenbehovet, så att ha en gräns på 50% kan utesluta incitament att installera många effektiva anläggningar som ligger precis under gränsen.

Anledningen till att man sätter upp en aning mindre anläggning kan ju t.ex. vara begränsningar i takyta etc, vilket kanske inte ska straffa sig. En mer rimlig gräns är i så fall att ge poäng vid produktion av minst 30 % av värmeenergin till varmvattnet eller att nyttja en viss del av takytan. Eller varför inte de nivåer som gäller nu.

Angående kravet på solceller – om man installerar solceller på småhus är det lätt att ta 4 p även med en mindre anläggning. En bredare skala skulle därför vara bra. För flerbostadshus är skalan mer välanpassad efter olika realistiska storlekar på anläggningar.

Angående värmeåtervinning avloppsvatten – avses alla typer av värmeåtervinning ur avloppsvärmeväxlare? Ingår duschar med värme- och vattenåtervinning i det här kravet?

Remissinstans

Bonava

1. Solceller: Här delas det ut många poäng (upp till 4p!) på att ha en stor överproduktion av solel. Ingen hänsyn tas till egenanvändning. Förslag att ta bort 2p här och t ex lägga till poängnivåer på en ytterliggare bättre energiprestanda än det obligatoriska kravet. Det är dessutom högt satta nivåer utifrån att man nu istället sätter kravet i relation till golvareal, blir en utmaning för höga hus.

2. Vätska/vatten-värmepumpar som ger minst 90 % av det beräknade energibehovet för varmvatten, rumsuppvärmning och ventilation. Poäng kan endast fås i områden utan fjärrvärmenät. Man bör komma upp i minst 90% (ex 95%) med bergvärme. Då får man en gratispoäng, är det rimligt? Finns det en möjlighet att istället uttrycka kravet i COP på den tekniska lösningen?

3. Sammanfattningsvis upplevs detta krav som mer fördelaktigt för vissa tekniker, kravet bör ses över för att vara mer teknikneutralt.

4. "Uppvärmd golvyta", använd begreppet A-temp i Sverige

Remissinstans

PEAB

- ”a. Solcellspaneler som visar en uppskattad elproduktion på minst: o 4 kWh/m² uppvärmd golvyta/år ger 1 poäng. o 8 kWh/m² uppvärmd golvyta/år ger 2 poäng. o 12 kWh/m² uppvärmd golvyta/år ger 3 poäng. o 16 kWh/m² uppvärmd golvyta/år ger 4 poäng.”

Vad är det som avses med siffran. Är det elproduktionen oavsett i vilken grad den har nyttjats i byggnaden eller levererats ut på elnätet? Detta innebär stora skillnader i praktiken så det är viktigt att det är tydligt vad som avses.

- ”b. En solfångare som visar en uppskattad energiproduktion på minst 50 % av energin för varmvatten per år ger 2 poäng. Om solfångarna levererar överskottsenergi för att öka inloppstemperaturen till en värmepump ges 1 extra poäng.”

Vi undrar om denna är formulerad så att den tänkta effekten nås med kriteriet. Om man har en lokalbyggnad behöver solfångaren endast producera 1 kWh/m²,år för att få två poäng (baserat på schablonen på tappvarmvatten för lokaler enligt BEN som är 2 kWh/m²,år). Samtidigt skulle ett flerbostadshus som har solfångare som producerar 10 kWh/m²,år (vilket är mindre än hälften av schablonen enligt BEN för flerbostadshus) och som använder solvärme till att förbättra COP på en värmepump få 0 poäng. Det känns som att det slår fel mot hur det är tänkt. Om det är fasta gränser på producerad solcellsel borde samma kunna göras för värme för att undvika effekten i exemplet ovan.

- ”d. Vätska/vatten-värmepumpar som ger minst 90 % av det beräknade energibehovet för varmvatten, rumsuppvärmning och ventilation. Poäng kan endast fås i områden utan fjärrvärmenät. 1 poäng.”
Vad är syftet med detta poängkrav? Enligt vår erfarenhet är det snarare regel än undantag att byggnader som inte har tillgång till fjärrvärme behöver bergvärme för att klara energikraven enligt BBR (och Svanen). Vad gör poängkravet för nytta då? Är syftet att premiera elvärme framför annan teknik, exempelvis pelletspanna?

Förslag till P4 som helhet

Sätt poängkraven genom dessa tekniska lösningar mot en besparing mot obligatoriska kravet istället. X % lägre än O3-kravet ger x poäng om man använt någon av metoderna.

Remissinstans

Incoord

- Under ”a.” där de anger den uppskattade elproduktionen man minst ska nå för att nå olika poäng. Det står att man ska nå gränsvärdena i enheten ” kWh/m² uppvärmd golvyta/år” – menas inte Atemp?

- Under ”d.” varför inte skriva ” värmebehovet” istället för ”energibehovet för varmvatten, rumsuppvärmning och ventilation”. Energibehovet för ventilation skulle kunna misstolkas som fläktel t.ex. Denna kommentar gäller även för sista texten innan kapitel 2.2

- Längst ner på sidan där det står att man ska skicka in ”Beskrivning av installationen, dess placering och den beräknade verkningsgraden” vad syftar man på för verkningsgrad, den årliga? En momentan under specifika förhållanden?

- Kuverttext längst ner behovet =värmebehovet?

Remissinstans

Skanska

P4 Produktion av förnybar energi, och energiåtervinning

Installation som medger användning av biobränsle är förnybar energi och borde ges minst 3 poäng här (Det anses vara så vid flera myndigheter och i andra källor. se t.ex. <https://jordbruksverket.se/utveckla-foretagande-pa-landsbygden/fornybar-energi/satsa-pa/fornybar-energi>).

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Appendix 3 Consultation comments on Climate

Contents

GENERAL COMMENTS	145
O7 Climate declaration of the building	150
P5 Quality assurance of the climate declaration	168
O8 Cement and concrete	196
O9 Steel	232
O10 Aluminium	253
O11 Construction site fuel restrictions.....	266
P6 Construction site machinery.....	273
P7 Bicycle transport.....	279

GENERAL COMMENTS

Stockholm 2022-03-14

Svensk Betong har tagit del av rubricerad remiss och vill framföra nedanstående synpunkter. Synpunkterna gäller avsnitt 2.2 Klimat och är dels generella och dels specifika på de olika delkraven (hänvisning till delkrav ges i varje kommentar/förslag).

Sammanfattning

Kriterier ska utformas så att de ger incitament för en optimal reduktion av klimatpåverkan för hela byggnaden. Att kravställa på vissa delar riskerar att leda till att aktörer fokuserar på åtgärder som inte ger någon betydande reduktion av koldioxidutsläpp för byggnaden i sin helhet. Då är det bättre att ställa mer generella och övergripande krav och överlåta till marknadens aktörer att utveckla goda lösningar och därmed genomföra förbättringar i hela livscykeln. Mot den bakgrunden bör kriterierna för betong omfatta både fabriksbetong och prefabricerade betongelement och inriktas på uppnått resultat för en procentuell andel betong i byggnaden i stället för specifika delkrav på ett fåtal delmaterial i en valbar del av byggnaden. En annan viktig aspekt som belyser behovet av ett helhetsperspektiv är att kravställanden inte får vara motstridiga: ett krav som avser driva mot en förbättring ur en specifik miljöaspekt får inte förhindra val av goda lösningar ur ett helhetsperspektiv. Ett exempel är att kravet på återvunnen armering, som det nu är utformat, förhindrar användning av förspända produkter som har många fördelar ur andra aspekter såsom resurseffektivitet och klimatpåverkan.

Klimatdeklarationer och kravgränser ska omfatta hela livscykeln. Vi föreslår därför att Svanen i sin fortsatta utveckling av kriterierna, t ex av kravgränser, medtar hela livscykeln.

Kriterier och definitioner måste vara tydliga för att bli effektiva, tex genom hänvisning till standarder, myndighetskrav (Boverkets klimatdeklaration, Trafikverket) mm. För att bli effektiva styrmedel mot minskad klimatpåverkan bör kriterier också utformas i

linje med andra kravställare, tex myndighetskrav. En mängd olika kravställningar riskerar snarare att skapa förvirring för marknadens aktörer.

Alla kriterier måste vara möjliga att uppfylla genom aktiva åtgärder och inom befintliga regelverk och rekommendationer som används i Sverige. De kan inte byggas på teknik, rekommendationer eller lagstiftning som införts i andra länder eller förväntas införas långt fram i tiden. För att skapa drivkrafter och incitament för förbättringar kan kraven i stället stegvis skärpas. En annan möjlighet är att kriterier som är mycket svåruppfyllda införs som poängkrav under förutsättning att de är tillåtna inom befintliga regelverk.

Remissinstans

Svensk betong

En viktig ingrediens som dock inte utnyttjas i större utsträckning, är hur väl man utnyttjar det faktum att alltför byggprodukter och i stort sett hela branschen tar fram miljövarudeklarationer (EPDer), eller lämnar annan typ av kvalificerad klimatdata till exempelvis Boverket klimatdatabas (där generiska klimatdata för de flesta byggprodukter finns). Ett flertal av Skallkraven eller krav som ger poäng hade med fördel och på ett transparent sätt kunnat utgå från resultat ur EPDer eller generisk data från Boverket klimatdatabas, i stället för att som det är nu framstå som godtyckliga i en del fall.

Remissinstans

Svenskt trä

Skjerpede krav til gjenbruksinnhold i produkter som stål og betong vil gjøre bygging av nye studentboliger dyrere og vanskeligere i dagens marked.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Det at Svanemerking nå omfatte klimagassberegninger for bygningen er naturlig gitt de endringer som også er varslet i nasjonal lovgivning og i det at Svanemerking ønsker å premiere de mest miljøvennlige i «klassen».

Remissinstans

Norske Trevarer

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Treindustrien ser det som svårt positivt at Svanemerking av bygg får større vekt også på klimafotavtrykk.

Remissinstans

Treindustrien

Varðandi kaflann í heild þá eru kröfurnar of flóknar fyrir byggingarverktaka. Það sem Svanurinn hefur haft hingað til eru einfaldar reglur sem verktakar skilja og hafa getað fylgt eftir. Núna er verið að biðja um of mikið af of flóknum upplýsingum sem eru ekki fyrir verktaka að skilja. Ég er hræddur um að Svanurinn fái á sig svipað orðspor og BREEAM, þ.e að þetta sé atvinnubótavinna fyrir verkfræðinga og komið of langt frá "fól"inu á gólfinu". Dæmi, það er ekki hægt að ætlast til að verktakar viti hver "r munurin" á "re-baked" og "Söderberg" aðferðum við framleiðslu á áli og fara svo að elta alls konar framleiðslutengdar upplýsingar frá álverum. Á sama tíma verð ég að segja að ég er ánægður með að það sé verið að s147ecyckröfur á ál og armeringsjárn. Þær þurfa bara að vera skiljanlegri fyrir verktaka

Regarding the section as a whole, the requirements are too complex for construction contractors. What the Swan has had so far are simple rules that contractors understand and have been able to follow. Too much overly complex information is currently being asked for that is beyond the understanding of contractors. I am afraid that the Swan will get a similar reputation as BREEAM, i.e. that this is job compensation work for engineers and is "too far from the "people" on the floor". For example, contractors cannot be expected to know the difference between "pre-baked" and "Söderberg" methods for the production of aluminum and then start chasing all kinds of production-related information from aluminum plants. At the same time, I must say that I am happy that ecyc requirements are being imposed on aluminum and rebar. They just need to be more understandable for contractors

Remissinstans

Visthus

O8-O10:

Cement och betong, Stål och Aluminium. Oroliga för omfattande och tidskrävande verifiering/redovisning. Vi ser gärna en styrning på klimatpåverkan i EPD istället.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Generella synpunkter på avsnitt 2.2 Klimat

- Det finns flera olika sätt att reducera klimatpåverkan från en betongbyggnad. Flera av dessa ger ingen kredit såsom kriterierna är utformade i förslaget. Exempel på åtgärder som identifierats ha stor betydelse men som saknas i Svanens förslag är konstruktiv utformning av byggnaden (resurseffektivitet) samt rätt betong på rätt plats, se närmare beskrivning i Svensk Betongs Vägledning Klimatförbättrad betong. Dessa åtgärder i kombination med klimatförbättrad betong (kriterie O8B) är avgörande för hur stor reduktion av klimatpåverkan som kan uppnås för byggnaden i sin helhet. De borde därmed ingå i kriterierna som då måste ställas på hela byggnader och gälla fabriksbetong såväl som för prefabricerade betongelement. I nuvarande förslag ges heller inga incitament till reducerade utsläpp i andra delar av livscykeln än produktionsskedet vilket innebär att utsläpp från transporter, byggproduktion eller drift av byggnaden inte medtas vilket kan leda till suboptimering av byggnaden ur klimatsynpunkt.

Vi instämmer samtidigt i Svanens konstaterande att det fortfarande saknas tillräckligt underlag för att utforma en kravgräns för byggnaden i sin helhet men det måste ändå vara en tydlig målsättning att på sikt införa ett krav baserat på hela byggnadens klimatpåverkan under hela dess livscykel.

- Att ställa krav på vissa delmaterial i valbara delar av byggnaden såsom i O8A riskerar att leda marknaden i en riktning som inte ger optimal reduktion av koldioxidutsläpp. Av samma anledning är det viktigt att både fabriksbetong och prefabricerade betongelement omfattas av kraven. Konsekvensen kan annars bli att ett Svanen märkt betonghus inte har någon betydande minskning av klimatpåverkan i förhållande till dess verkliga potential vilket vi ser som mycket olyckligt. Då är det bättre att ställa mer generella och övergripande krav på betonghus av både fabriksbetong och prefabricerade betongelement och överlåta till marknads aktörer att utveckla goda lösningar och därmed genomföra förbättringar i hela livscykeln.

Vårt förslag är att fokus läggs på att ställa krav på både fabriksbetong och prefabricerade betongelement i byggnaden baserat på en andel av totala mängden betong i byggnaden. Kravet på specifika delar kan tas bort eller göras om till poängkrav som kan ändras över tid.

- Det är orimligt att ställa upp kriterier som kräver införande av teknik som fortfarande inte finns eller befinner sig i utvecklingsfas. Exempelvis:

- o Kriteriet O8 A3 (CCS) är inte möjligt att uppfylla idag, utveckling av teknik pågår som bedöms kunna tas i drift i Sverige först ca 2030.

- o Kriteriet O8 C5 (Återanvändning) är utformat så att det inte är möjligt att nå inom de närmaste åren. Begränsningen utgörs av regelverk och standarder och hittills utvecklade teknik.

Vi föreslår att krav som idag inte kan uppnås tas bort som obligatoriskt krav. De kan också omformas och införas som poängkrav. Även här vill vi påpeka att kravet på byggnadens totala klimatpåverkan är överordnat detaljerade krav på utvalda delar och 3 delmaterial, t. ex. cement. Det är bättre att krävställa på betongens totala klimatpåverkan, då får man automatiskt med alla delbidrag.

- Poängkraven i P5, Kvalitetssäkring av klimatdeklaration, är i flera fall otydliga, saknar koppling till poängkravets syfte (kvalitetssäkring) och är även motstridiga mot nationella krav samt Taxonomin. Ex:

- o Kraven i punkt c, d och f syftar inte till Kvalitetssäkring som anges som syfte med poängkrav P5.

- o Kompetenskrav för verifiering är otydligt. Exempel: vad menas med ”intern specialist”

- o b) Vad menas med ”produktspecifik miljövarudeklaration”. Typ II (som anges senare i B4 Dokumentation) är inte i enighet med EN 15804.

- o d) Konsekvens LCA strider mot nationella krav och Taxonomin

- o f) Vad menas men ”tekniska fasen”

Krav i P5 måste justeras så att de kopplas till sitt syfte, förtydligas samt överensstämmer med nationella krav och Taxonomin.

- Kravställare bör sträva efter att kriterier i olika system likriktas – de riskerar annars att bli för svåra att hantera för marknaden och därmed bli ineffektiva. ”Spretande” och krångliga krav driver inte marknaden mot förbättringar. Vi konstaterar att Svanen i många fall skiljer sig från andra kravställare (tex lagkrav på klimatdeklaration, Trafikverket, Miljöbyggnad m fl), särskilt i grundläggande förutsättningar för kriterierna, t.ex omfattade delar av byggnaden, hänvisning till metodik och standarder, ingående delar i livscykeln, krav på verifikat mm.

Vi anser att kravställare i möjligaste mån ska utforma kriterier på ett likartat sätt för att på så sätt underlätta uppfyllande för utförarna och därmed bli effektiva och uppfylla sitt syfte.

- Generellt anser vi att klimatdeklarationer och kravgränser ska omfatta hela livscykeln, d.v.s. alla moduler i en LCA ska ingå. I förslaget (P5 c) utesluts delar av livscykeln, bland annat den påverkan som uppkommer under byggnadens drift och underhåll. Inte heller beaktas byggnadens livslängd. Detsamma gäller kriterierna i O&A-C som helt utesluter driftsskedet där en betydande klimatpåverkan uppkommer i form av t. ex. energiförbrukning, reparationer och utbyten av byggdelar. För betong är modul B särskilt viktigt eftersom betongens koldioxidupptag (karbonatisering) beräknas och redovisas där. Det finns idag tillgänglig europeisk standard för beräkning av koldioxidupptag och modul B1 redovisas i allt fler EPD'er för betong. Betydelsen av att medta hela livscykeln framgår bl a av studien BrF Viva utförd av RISE, SP [Rapport 2015:70](https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:962930/FULLTEXT02.pdf), <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:962930/FULLTEXT02.pdf>. Att utesluta delar av livscykeln riskerar att skapa felaktiga styrmedel som kan leda till suboptimeringar och därmed få begränsad eller till och med negativ effekt på byggnadens klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv.

Vi anser att krav på byggnaders klimatpåverkan, så snart faktaunderlag och standardiserad metodik finns tillgänglig, ska omfatta så stor del av byggnadens livscykel som möjligt. För 4 betong gäller det speciellt modul B.

Remissinstans

Svensk betong

O7 Climate declaration of the building

For bygg < 5000 m² vil kravet for yrkesbygg og boligblokker etter all sannsynlighet dekkes av TEK siden vi forventer at det innføres krav til klimagass. Men om det ikke skulle innføres obligatoriske klimagassdeklarasjoner i TEK samt at det trolig ikke vil innføres slik krav for småhus, støtter vi et slikt krav for Svanemerkeede bygg. Men det er da nødvendig at Svanemerking tydeliggjør hvilket omfang både med hensyn til livsløpsfasene og bygningsdeler og evt. installasjoner som skal inngå i beregningene.

For bygg > 5000 m² skal det dokumenteres at klimagassdeklarasjonen er i hht. taksonomi-kriteriene.

Vårt forslag er at Svanen tydeliggjør hva som inngår i Svanens tolking av taksonomi-kravene. Dette vil eksempelvis innebære hvilket omfang av livsløpet inngår i taksonomi-kriteriene, om kravene "kun" gjelder materialer eller om det også skal omfatte tomtebearbeidelse, utslipp knyttet til byggeplass og transport og livsløpets slutt. Det er ikke tilstrekkelig å henvise til nasjonale beregningsverktøy, spesielt for Norge der dette ikke foreligger.

3

Om det menes nasjonale beregningsmetoder må også dette defineres siden vi i Norge både har NS 3720 og trolig obligatoriske krav til klimadeklarasjon i Teknisk forskrift om dette vedtas i løpet av 2022. Disse to metodene har ulike omfang, både med hensyn til livsløp og hva som inngår i beregningene. I NS 3720 beskrives eks.vis 4 forhåndsdefinerte omfang der både tomtebearbeidelse, byggefase, energi, transport og materialer inngår, mens kravene i Teknisk forskrift kun omhandler materialer med gitte livsløpsfaser. I tillegg er omfanget av livsløpsfaser ulikt i NS 3720 og TEK.

Hvordan forholdene er i de andre nordiske landene har Byggevareindustriens forening ikke full oversikt over, men det er mulig at det er flere varianter også der slik at det kun være nyttig også for de landene og definere mye tydeligere hva som faktisk inngår i dette kriteriet.

Slik Byggevareindustriens forening tolker taksonomi-kriteriene, mener vi at det må gjennomføres helhetlige klimagassberegninger i hht. NS 3720, tabell 1, "Basisberegning uten lokalisering". Dette er for øvrig tilsvarende tolking som er benyttet i BREEAM Nor v6.0.

Remissinstans

Byggevareindustrien

Efter vores gennemgang af de foreslåede skærper i Svanemærkningen, ønsker vi at tilkende vores bekymring for det foreslåede CO2 krav på 8 kg pr. etm2 med virkning fra 2023 (svarende til den frivillige bæredygtighedsklasse i bygningsreglementet). Vi vil gerne understrege, at AP Ejendomme ønsker at fastholde vores position som værende førende indenfor det bæredygtige byggeri, hvorfor vi arbejder hårdt på at reducere vores CO2 aftryk i de nyopførte bygninger. Vi kan dog se, at konkrete bindinger i vores projekter, samt udvalgte materialer, udførelsesteknik og lignende gør, at det næppe vil være muligt at opnå denne grænseværdi allerede i 2023.

Remissinstans

AP Pension

Det er positivt, at der indføres kriterier for bygningernes indlejrede CO2. En grænseværdien startende på 8 kg CO2e/m2/år virker fornuftigt. Det bør dog præciseres, at grænseværdien kommer fra den danske "Voluntary CO2-class" ikke "Sustainability Class". Se forskellen på de to klasser på side 12-13 her: <https://im.dk/Media/637550263336141464/National%20strategi%20for%20b%a6redygtigt%20byggeri.pdf>

Remissinstans

Miljöministeriet og Miljöstyrelsen Danmark

We find it positive that climate declarations of buildings are made an obligatory requirement. Even though climate declarations will become statutory, it is essential that they are required also by the Nordic Swan Ecolabel criteria for new buildings. The legal requirement on climate declarations for construction subject to building permits is likely to enter into force in 2025. Thus, at the time of its estimated introduction in 2023, the Nordic Swan Ecolabel criteria would be more stringent than the legislation, but not impossible to achieve by the relevant operators.

According to the criteria proposal, the climate declaration must meet the subsequently announced national threshold limit which will be stricter than the obligatory requirements set by authorities. When it is set, the threshold limit must be realistically achievable. For instance, the threshold limit of 8 kgCO2e/m2 in the criteria for Denmark is considered too stringent. With the national calculation method used in Finland, it would, by estimate, only cover the emissions of construction materials or operational energy consumption. In Finland, the emissions of residential blocks of flats are currently around 20 kg CO2/heated m2. In addition, it is recommendable to introduce variations for different types of buildings, as will be the case in the national steering (laws and regulations).

Difficulties will also be caused by the extent of the calculation. If the criteria do not require the climate declaration to conform to a national calculation method, for example,

climate declarations will not be comparable. The Nordic calculation methods diverge from each other with regard to the consideration of life cycle stages, for example. In addition, the European LEVEL(s) method differs from the Finnish method. We recommend tying the criteria to a method applicable in the country

of construction (a Finnish method in Finland). If threshold limits will be introduced, we recommend requesting brief consultation from the industry beforehand.

Remissinstans

A-Insinööri

“In countries where the authorities have implemented a system for obligatory or voluntary climate declaration/calculation for buildings < 5000 m², this declaration must be submitted to Nordic Ecolabelling.”

Climate declaration methods based on building life cycle standards EN 15978 and EN 15804 are widely used in international environmental classification systems, such as LEED, BREEAM, DGNB, HQE and RTS. These methods are generally approved and, in particular, recognised by international investors.

As the national thresholds will only be defined in the coming years, why build on assumptions?

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

fint at taksonomiens krav er gjeldende, dette er komplisert å beregne og dokumentere men viktig.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

If I have understood right, in Sweden is already required climate declaration for new building projects beginning of 2022. In Finland this requirement will be forced 2025

Remissinstans

Kiilto Oy

En obligatorisk grænseværdi på 8 kg CO₂eq/m²/year mener jeg er urealistisk. Det vil gøre at man i svanemærket byggeri ikke længere ville kunne anvende beton. Det er noget man arbejder hen i mod i 2029, men hverken producenter eller for den sags skyld bygherre er klar til at gøre det nu. jeg mener den burde følge lovgivningen og så lave det til pointkrav hvis man vil gøre det bedre.

Remissinstans

5E Byg A/S

"OBS på at den grænseværdi der er nævnt i kriterierne, er grænseværdien for den frivillige bæredygtighedsklasse. I bygningsreglementet er den fastlagt til 12.

Vi har forbehold for, at det stadig er uafklaret om fase A4 og A5 indgår i grænseværdien. Oprindeligt er grænseniveaet lagt uden at inkludere A4 og A5, så værdien bliver "vt. justeret. "

Remissinstans

Scandi Byg

För en certifiering är det bra att gränsvärden som är strängare än myndighetskraven tillämpas då myndighetskraven i regel läggs på relativt lätta nivåer som så många som möjligt kan uppnå. Alltså återspeglar myndighetskraven inte någon extra ansträngning än det som absolut är nödvändigt utan är snarare en basnivå.

Remissinstans

SundaHus i Linköping AB

"The delegated act shall be identified precisely.

Not all Nordic countries include building level carbon storage as part in their climate declarations. Meanwhile, building-level carbon removals and storage can be an important contributor to enabling global emissions to remain within carbon budgets. Full article: How can carbon be stored in the built environment? A review of [potential options](https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00038628.2021.1896471) (<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00038628.2021.1896471>).

Therefore, we suggest that the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings emphasizes the importance of building-level carbon storage – perhaps by awarding additional points for building-level carbon storage.

For buildings >5000m², the draft version requests that the climate declaration must also be disclosed to investors and clients "on demand," mirroring the climate Taxonomy's weak language on this. Instead, the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings should take a stronger stance and require the climate declaration to be disclosed to investors and clients; deleting "on demand." Mandating this disclosure would help build awareness among key stakeholders regarding emissions over the entire build"ng life cycle."

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Ok, There are several methods to calculate carbon footprint, are alla method ok? In Filnad EM, Level(s), Breeam etc.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

"EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan delegoidun säädöksen numero tulisi mainita.

The number of the EU's delegated act concerning the climate should be mentioned."

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

"Det støttes å kreve klimagassberegninger for Svanemerkede bygninger. Dette kan være et krav uavhengig av nasjonale krav eller frivillige ordninger. Samkjøring med Taksonomien når det gjelder størrelse er fornuftig.

Det er spesifisert hvilke faser som inngår i P5, men ingen slike som skal inngå i O7 eller når i prosessen beregningen skal gjennomføres. Er det da nasjonale krav som styrer hvilke faser og tidspunkt som gjelder? Taksonomiens krav?

Svanemerking, som en frivillig ordning, kan gjerne også stille krav til utslippsnivå for klimagassberegninger slik det f.eks. gjøres i DFØs kriterieveiviser for offentlige anskaffelser.

Det henvises til nasjonale beregningsverktøy. Der det ikke foreligger et offisielt verktøy, bør det henvises til nasjonale metoder (les NS 3720 i Norge) slik at klimagassregnskap utarbeides etter samme metodikk. "

Remissinstans

Norske Trevarer

Förtydliga vilken definition av yta som avses. BTA föreslår att avses.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

"Kohta "Jos viranomaiset ovat ottaneet käyttöön järjestelmän alle 5 000 neliömetrin kokoisten rakennusten pakollista tai vapaaehtoista vähähiilisyiden arviointia varten, arviointi on toimitettava Pohjoismaiselle Ympäristömerkinnälle" on epäselvä. Mitä tekemistä "viranomaisella" on vapaaehtoisen vähähiilisyiden arvioinnin kanssa, joka on jo sisällytetty useihin ympäristöreittausjärjestelmiin (esim. LEED, BREEAM, DGNB, HQE ja RTS-ympäristöluokitus, jotka viittaavat jo käytössä oleviin EN-standardeihin EN 15804 ja EN 15978). Joutsenmerkin kriteerit viittaavat luvussa 2 EU-taksonomian mukaisuuteen, jonka ensimmäisessä delegoidussa säädöksessä sen uusien rakennusten kriteereissä em. standardit ja "sallitut" menetelmät ovat listattuina.

Tämän kohdan kirjoittajat eivät todennäköisesti ole tutustuneet elinkaariarvioinnin EN-standardeihin riittävästi ja eivät etenkään rakennusten elinkaariarviointiin liittyviin epävarmuustekijöihin. Kriteeriedotuksen mukaan vähähiilisyiden arvioinnin tulee täyttää myöhemmin ilmoitettava kansallinen raja-arvo, joka tulee olemaan viranomaisten pakollisia vaatimuksia tiukempi. Ehdotusta on mahdoton kommentoida ennen kuin Suomen mahdollisesti tulevaisuudessa annettavia kansallisia raja-arvoja on arvioitu. Kun raja-arvo asetetaan, tulee sen olla realistisesti mahdollinen tavoittaa eri rakennustyypeillä ja raja-arvot tulee asettaa miniläusunnoille alan kommentoitavaksi. Raja-arvoja ei tule asettaa lyhytnäköisesti (suhteessa eri materiaalien kehitykseen) liian tiukoiksi.

Seuraava tekstikohta on jälleen heikko käänös ja vähintäänkin epäselvä; alleviivattuna kyseiset kohdat:

"Kaikkien yli 5 000 neliömetrin kokoisten rakennusten osalta on osoitettava EU:n ilmastoa koskevan delegoidun säädöksen (annettu 21. huhtikuuta 2021 tai myöhemmin) liitteen 1 mukaisuus. Vähähiilisyiden arviointi on toimitettava Pohjoismaiselle ympäristömerkinnälle. Vähähiilisyiden arviointi on pyydettyä julkaistava myös sijoittajille ja asiakkaille.

Laskennassa voidaan käyttää virallisia, kansallisia laskentatyökaluja. Vähähiilisyiden arvioinnin on osoitettava, että rakennus täyttää seuraavat kansalliset raja-arvot*:

- Tanska: < 8 kg CO₂eq/m² **
- Ruotsi: Ei rajaa tällä hetkellä.
- Suomi: Ei rajaa tällä hetkellä.
- Norja: Ei rajaa tällä hetkellä.

- Islanti: Ei rajaa t”lä hetkellä. ””

Miten Pohjoismainen Ympäristömerkintä voisi määrittää viranomaisten pakollisia vaatimuksia tiukemman raja-arvon ja mihin perustuen? Mikä on rajavaatimus?

*Pohjoismainen Ympäristömerkintä määrittää viranomaisten pakollisia vaatimuksia tiukemman raja-arvon (jos viranomaiset ovat määrittäneet raja-arvon) kansallisen lausuntokierroksen jälkeen. Rajavaatimuksen käyttöönottoa edeltää määräaika.

On aivan turha kopioida toisista maista seuraavanlaisia ”vaatimuksia”, jos niiden taustaa ei ole avattu (tai niitä ei ole edes ymmärretty ja niihin liittyviä epävarmuustekijöitä ole kansallisesti selvitetty); teksti tulee poistaa.

** Ta” määritetään ”voluntary susta” ability class” -luokassa. Tanskan asumisesta ja kaupunkisuunnittelusta vastaava virasto ” määrittänyt ”voluntary susta” ability class” -raja-arvon. Vaatimusta voidaan kiritä ”myöhemmin ”voluntary sustainability class” -vaatimustason mukaisesti.

Tämäkin kohta on heikosti kirjoitettu ja epäolennainen, kun tekstin sisältö on kopioitu muista lähteistä; se on soveltumaton Suomeen ja vanhentunutkin siltä osin, että EN-standardeihin pohjautuvaa hiilijalanjäljen laskentaa tehdään jo laajasti eri hankkeissa ja myös esimerkiksi RTS-ympäristöluokituksessa riittävästi ”jeistettuna.

””. Alle 5 000 neliömetrin kokoiset rakennukset maissa, jossa on otettu käyttöön pakollinen vähähiilisuuden arviointi: vähähiilisuuden arviointi viranomaisten laskentamenetelmiä ja raja-arvoja koskevien vaatimusten mukaisesti.

- Rakennukset, joiden koko on suurempi kuin 5 000 m²: vähähiilisuuden arviointi EU:n taksonomiavaatimusten mukaisesti. Kansallinen laskentamenetel” hyväksytään.””

The section “In countries where the authorities have implemented a system for obligatory or voluntary climate declaration/calculation for buildings < 5000 m², this declaration must be submitted to Nordic Ecolabelling” is unclear. What does an “authority” have to do with a voluntary LCA which has already been included in several environmental rating systems (e.g. LEED, BREEAM, DGNB, HQE and RTS environmental classification, which refer to EN standards EN 15804 and EN 15978, which are already in use)? In chapter 2, the Nordic Swan Ecolabelling requirements refer to EU taxonomy compliance, whose first delegated act lists the aforementioned standards and “permitted” methods in the requirements for new buildings.

The authors of this section have probably not sufficiently familiarised themselves with life cycle assessment EN standards and especially not with uncertainty factors relating to life cycle assessments of buildings. According to the criteria proposal, the LCA should meet a national threshold limit to be announced at a later date and which will be more stringent than the authorities’ mandatory requirements. It is impossible to comment on the proposal before the national threshold limits that may be given for Finland have been assessed. When the threshold limit is set, it must be realistically possible to achieve with different types of building and the threshold limits should be set in mini

statements for industry comments. The threshold limits should not be short-sightedly set too stringently (in relation to material development).

The following section is once again a poor translation in the Finnish and unclear at best; the relevant sections are underlined:

“All buildings >5000 m² must document compliance with Annex 1 of the EU Taxonomy Climate Delegated Act (21 April 2021 or later). The climate declaration must be submitted to Nordic Ecolabelling. The climate declaration must also be disclosed to investors and clients on demand.

Official national calculation tools can be used to perform the calculation. The climate declarations/calculations must document that the building fulfils the following national threshold limits*:

- Denmark: < 8 kg CO₂eq/m² **
- Sweden: No limit for the time being.
- Finland: No limit for the time being.
- Norway: No limit for the time being.
- Iceland: No limit for the time being.”

How can Nordic Swan Ecolabelling set a threshold value that is more stringent than authorities’ mandatory requirements, and on what basis? What is the limit requirement?

“A limit value that is stricter than the authorities’ obligatory requirements (where the authorities have introduced a limit value) will be determined by Nordic Ecolabelling after a national consultation. There will be a notification period before a requirement limit is introduced.

It is fruitless to copy the following “requirements” from other countries if their background is not examined (or if they have not even been understood and their related uncertainty factors have not been nationally investigated); the text should be removed.

**Level is defined in the “voluntary sustainability class”. The limit value in the “voluntary sustainability class” has been determined by the Danish Housing and Planning Agency. The requirement may later be tightened in line with the requirement level in the “voluntary sustainability class”.

This section too is poorly written and irrelevant, as the text content has been copied from other sources; it is unsuitable for Finland and obsolete in that carbon footprint calculations based on EN standards are already carried out extensively in different projects and also in RTS environmental classification with sufficient guidance.

“-Buildings < 5000 m² in those countries where an obligatory climate declaration requirement has been introduced: Climate declaration/calculation according to the authorities’ requirements for calculation methods and threshold limit.

-Buildings > 5000 m²: Climate declaration/calculation that complies with the requirements of the EU Taxonomy. National calculation method”is accepted.”

"

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Rakenn Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

usteollisuus RT ry

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

"Her sættes kriterierne i taksonomien i kraft for al byggeri over 5000 m2.

Den danske CO2 klasse i strategien for bæredygtigt byggeri svarende til 8 kg CO2e/m2/år sættes i kraft for Svanemærket byggeri i Danmark. Der er fejlagtigt flere gange i høringsudgaven henvist til, at denne klasse er specificeret i den frivillige bæredygtighedsklasse. Den frivillige bæredygtighedsklasse angiver kun krav om klimaberegning i deres første kriterie af i alt 9 kriterier. Grænseværdikravet på hhv 12 og 8 kommer fra strategien for bæredygtigt byggeri.

Det er på den ene side fornuftigt at Svanemærket byggeri skal opfylde skærpede krav i forhold til gængs byggeri iht BR. Dog virker det konkurrenceforvridende at indføre et krav i Danmark, som ikke på tilsvarende vis kan indføres i de andre nordiske lande. Det kan potentielt betyde, at en byggematerialeproducent i Norge ikke vil kunne eksportere sit produkt til Svanemærket byggeri i Danmark, men ville godt kunne anvende produktet til Svanemærket byggeri i Norge.

Note ** henviser til den frivillige bæredygtighedsklasse. Henvisningen burde være til strategien for bæredygtigt byggeri.

Der skelnes mellem bygninger større eller mindre end 5.000 m2. I Danmark skelner vi mellem bygninger større eller mindre end 1.000m2 i de kommende krav til klimaberegninger og CO2. I princippet betyder det, at bygninger større end 1.000 m2 men mindre end 5.000 m2 kan efterleve kravene blot ved en klimaberegning, dvs. mindre ambitiøst end, hvad BR kræver fra 1. januar 2023. Hvis man fastholder at have nationalt forskellige krav, så bør hele kravet overføres.

Er der foretaget en analyse af, hvor mange bygninger der reelt vil kunne leve op til dette krav på 8 kgCO2 og svarer det til den ambition man har for Svanemærkningen, dvs. hvor stor en procentdel af byggeriet, som skal kunne opnå en Svanemærkning.

Det bemærkes endvidere, at de faser der er medtaget i LCA beregningerne til Svanemærkning ikke modsvarer det, som man fastlægger i BR. Det er fx valgt ikke at medtage A5 i BR, da der ikke findes tilstrækkeligt datagrundlag for at medtage denne fase. Hvilket datagrundlag ligger til grund for valg af faser i forhold til kravet på de 8 kgCO₂.

Der vil være meget store forskelle på CO₂ aftrykket på forskellige bygningstyper. Det er noteret at Svanemærkningen er begrænset til udvalgte bygningstyper. Men det vurderes, at der også indenfor de bygningstyper relevant for Svanemærket byggeri kan være behov for en differentiering i kravene, ligesom man er i gang med at vurdere på i”m krav i BR.

"

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

"Not all Nordic nations include building-level carbon storage as part of their climate declarations. Meanwhile, building-level carbon removals and storage can be an important contributor to enabling global emissions to remain within [carbon budgets](https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00038628.2021.1896471) <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00038628.2021.1896471>. Therefore, we suggest that the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings emphasizes the importance of building-level carbon storage – perhaps by awarding additional points for building-level carbon storage.

For buildings >5000m², the consultation version requires that the climate declaration must be disclosed to investors and clients “on demand,” mirroring the climate Taxonomy’s weak language on this. Instead, the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings should take a stronger stance and require the climate declaration to be disclosed to investors and clients; implementing this change involves deleting “on demand.” Mandating this disclosure would help build awareness among key stakeholders regarding emissions over the entire building life cycle. Moreover, such mandatory disclosure is consistent with other sections of the Nordic Swan Ecolabel for New Building”, such as P10."

Remissinstans

Stora Enso

"For bygg < 5000 m² vil kravet for yrkesbygg og boligblokker etter all sannsynlighet dekkes av TEK siden vi forventer at det innføres krav til klimagass. Men om det ikke skulle innføres obligatoriske klimagassdeklarasjoner i TEK samt at det trolig ikke vil innføres slik krav for småhus, støtter vi et slikt krav for Svanemerkede bygg. Men det er da nødvendig at Svanemærking tydeliggjør hvilket omfang både med hensyn til livsløpsfasene og bygningsdeler og evt. installasjoner som skal inngå i beregningene.

For bygg > 5000 m² skal det dokumenteres at klimagassdeklarasjonen er i hht. taksonomi-kriteriene. Vårt forslag er at Svanen tydeliggjør hva som inngår i Svanens tolking av taksonomi-kravene. Dette vil eksempelvis innebære hvilket omfang av livsløpet inngår i taksonomi-kriterie«», o»»kravene ""kun"" gjelder materialer eller om det også skal omfatte tomtebearbeidelse, utslipp knyttet til byggeplass og transport og livsløpets slutt. Det er ikke tilstrekkelig å henvise til nasjonale beregningsverktøy, spesielt for Norge der dette ikke foreligger.

Om det menes nasjonale beregningsmetoder må også dette defineres siden vi i Norge både har NS 3720 og trolig obligatoriske krav til klimadeklarasjon i Teknisk forskrift om dette vedtas i løpet av 2022. Disse to metodene har ulike omfang, både med hensyn til livsløp og hva som inngår i beregningene. I NS 3720 beskrives eks.vis 4 forhåndsdefinerte omfang der både tomtebearbeidelse, byggefase, energi, transport og materialer inngår, mens kravene i Teknisk forskrift kun omhandler materialer med gitte livsløpsfaser. I tillegg er omfanget av livsløpsfaser ulikt i NS 3720 og TEK. Vi mener at det må gjennomføres helhetlige klimagassberegninger i hht. NS 3«0, tabell 1, ""Basisberegning ut»» lokalisering"". Dette er for øvrig tilsvarende tolking som er benyttet i BRE"AM Nor v6.0.

"

Remissinstans

Betong Norge

Bra att inte ha ett tak ännu. Bra att ha med kravet även om det är ett BBR krav.

Remissinstans

Besqab

Góð viðbót þó við höfum ekki ennþá þekkingu á hvornig við myndum leysa það að uppfylla þetta viðmið.

Good addition, even if we don't have knowledge yet, how to solve this criterion.

Remissinstans

JÁVERK ehf

The EPFA believes that climate performance claims of a building needs to be visible in order to be scrutinised.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

"A comment on this chapter: We have had a dialogue with industry colleagues and industry organizations (eg Swedish concrete). We share their views on this chapter but have not included their answers in ours. It would be desirable if you reviews this capacity and move away from making demands on small parts and looking at what gives the most effect from a climate point of view.

Comment on O7: This will probably be demanded in all countries by legislation and by the taxonomy.

It should be clarified wether the climate declaration has to be done regardless of if the taxonomy demands it. In the taxonomy there is a demand to have substantial contribution within one area and do no significant harm within the other 5 areas. So if we have substantial contribution within for instance climate adaptation the substantial contribution criteria for climate mitigation (climate declaration) does not have to be fulfilled.

There are country-specific notions in the response from JM Finland.

Below is an example from Norway

Ikke noe krav om klimaregnskap i TEK, men høringsforslaget tilsier at det blir krav om dette.

Nytt svanekrav virker til å legge seg på nivå med TEK, og da kan man spørre seg om nødvendigheten av dette om dette blir et offentlig krav."

Remissinstans

JM AB

Bra att inga gränsvärden för klimatdeklarationer återfinns för byggnader i Sverige. Behåll förslaget.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

"Yleinen kommentti osioon:

Pyydämme käymään kriteeristön läpi kokonaisuuden ja materiaalineutraaliuden kannalta. Kriteeristössä on hyvin yksityiskohtaisia vaatimuksia, jotka ovat hankalia toteuttaa (todentaa), mutta joilla on pieni vaikutus rakennuksen ilmastopäästöihin.

Puun käytöstä annetaan lisäpisteitä, mutta muista vähähiilisistä materiaaleista (kuten vihreä betoni) ei anneta pisteitä. Tällä hetkellä esimerkiksi betonia koskevassa pakollisissa kriteereissä asetetaan rinnakkain jo tällä hetkellä markkinoilla oleva sementtituotanto ja vähähiilinen betoni. Sama koskee myös ainakin teräkselle asetettua kriteeriä.

On epäloogista, että puun käyttöön kannustetaan kiertotalouden teemassa (ilmastopäästöihin perustellen), sillä puu ei ole kiertotalouden näkökulmasta poikkeuksellisen hyvä materiaali.

Kriteeristöissä on vaatimuksia, jotka eivät ole nykyisellään realistisesti toteutettavissa. Tämä koskee esimerkiksi vetypelkistystä terästeollisuudessa ja hiilidioksidin talteenottoa sementtiteollisuudessa. Vaatimusten tulisi perustua ratkaisuihin, jotka ovat käytettävissä 2020-luvulla.

O7:

Olemme toimittaneet A-Insinööreiltä pyytämämme lausunтовastauksen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

Kriteeriehtotuksen mukaan vähähiilisyden arvioinnin tulee täyttää myöhemmin ilmoitettava kansallinen raja-arvo, joka tulee olemaan viranomaisten pakollisia vaatimuksia tiukempi. Ehdotusta on mahdoton kommentoida ennen kuin Suomen kansallisia raja-arvoja tunnetaan. Kun raja-arvo asetetaan, tulee sen olla realistisesti mahdollinen tavoittaa eri rakennustyypeillä ja raja-arvot tulee asettaa miniläusunnoille alan kommentoitavaksi. Raja-arvoja ei tule asettaa lyhytnäköisesti (suhteessa eri materiaalien kehitykseen) liian tiukoiksi.

A general comment on the section:

We request that the requirements be examined in full from an integrity and material neutrality perspective. The requirements contain very detailed requirements that are difficult to implement (verify), but which have a minor impact on the building's climate emissions. Additional points are awarded for the use of wood, but not for the use of other low-carbon materials (such as green concrete). For example, the obligatory requirements about concrete place cement production that is currently on the market parallel with low-carbon concrete. The same applies to at least the requirement for steel.

It is illogical that the use of wood is promoted in the theme of circular economy (justified by climate emissions), as wood is not an exceptionally good material from a circular economy perspective.

The proposed requirements contain requirements that are not realistically feasible at this time. This applies, for example, to hydrogen reduction in the steel industry and

carbon dioxide capture in the cement industry. The requirements should be based on solutions that are available in the 2020s.

O7:

We have submitted a statement response to the requirements that we requested from A-Insinööri to the address joutsen@ecolabel.fi.

According to the criteria proposal, the LCA should meet a national threshold limit to be announced at a later date and which will be more stringent than the authorities' mandatory requirements. It is impossible to comment on the proposal before Finland's national threshold limit is known. When the threshold limit is set, it must be realistically possible to achieve with different types of building and the threshold limits should be set in mini statements for commentary by the industry. The threshold limits should not be short-sightedly set too stringently (in relation to material "development).

"

Remissinstans

JM Suomi Oy

"Kravet för byggnader över 5 000 m² är kravet enligt bilaga 1 i Taxonomin. Vår tolkning är att taxonomi-kravet är mer omfattande än boverkets klimatdeklaration. Detta kommer även att medföra högre kostnader att göra beräkning enligt taxonomin jämfört med boverkets klimatdeklaration.

Det nämns m² i kravet, menar ni BTA, Atemp? Förtydliga gärna.

Övrig kommentar kring klimat kraven: Krav som är obligatoriska bör ligga i linje eller nära lagkrav. Krav som är högre än lagkrav kan vara poängkrav. Detta för att det ska vara möjlig för projekt som har klimatambitioner som är i linje med lagkrav ska kunna certifiera samt att projekt som har högre ambitioner kring klimat ska få poäng och belönas av klimat"ambitionererna. "

Remissinstans

NCC

"Treindustrien støtter krav til klimagassberegninger for Svanemerkede bygg, og mener det ikke er nødvendig å vente på at dette blir krav fra myndighetene for at det skal inn i Svanemerkede bygg. DiBK hadde høsten 2021 høring om nye klimabaserte energikrav i byggeteknisk forskrift. Treindustrien har gitt utfyllende innspill til denne høringen. Det er ikke foreslått noen grenseverdi, for eksempel for Co₂ pr m², i forslaget fra myndighetene. Treindustrien mener også at omfanget er for lite når det gjelder type bygg og bygningsdeler som er inkludert, samt faser i livsløpet som skal inkluderes i regnskapet. Det er i tillegg uheldig at det i forslaget til endring i byggeteknisk forskrift kun er lagt opp til at klimagassregnskap først skal foreligge ved søknad om ferdigattest.

Ved å bruke klimagassberegninger fra tidlig fase når valg i prosjektet tas, er det mulig å gjøre endringer for å bedre fotavtrykket. Treindustrien støtter i utgangspunktet intensjonen til Nordisk Miljømerking om å legge opp til krav som er sammenliknbare med myndighetskravene, men strengere. I dette tilfellet mener vi imidlertid at Nordisk Miljømerking kunne gått lenger, for å sette fart på arbeidet med klimagassreduksjoner fra byggenæringen. Det bør derfor vurderes å sette egne kravsnivå i Svanemerket, uavhengig av kravene i byggteknisk forskrift. Dette da det foreløpig er uklart hvilke krav som kommer i forskriften og når det skjer. Dette kan vurderes enten som en del av O7 eller P5. Et alternativ kan være å benytte DFØs analyseverktøy for klimagassutslipp for bygg til å sette referanserammer, der Basis må oppnås i O7 og [Avansert i P5](#). (<https://anskaffelser.no/verktoy/analyseverktoy/klimagassutslepp-bygg>)

Det står videre at et offisielt nasjonalt beregningsverktøy kan benyttes for å gjøre klimagassberegningene. I Norge har vi ikke et slikt verktøy, og det bør vurderes også å vise til standarder for utarbeidelse av klimagassregnskap for bygg, slik som NS3720."

Remissinstans

Treindustrien

"Gränsvärde på 8kgCO₂/m²? Osäker på omfattning, men i Sverige pratar vi om målgränsvärde som omfattar A1-A5 och ligger på ca 200-400 kgCO₂/m².

Omfattning av klimatdeklarationen enligt Boverket skiljer sig från anvisningar för klimatdeklarationen/-beräkningen i Svanensregler. Oklar hur man ska göra beräkningen.

Verifiering genom tredje part eller intern specialist. Krav på verifiering bör ställas på en oberoende tredje part som ska granska, annars skulle verifiering vara mer som en granskning.

Hänvisning till krav i EU-taxonomin, bör förtydligas vad som här avses. Alla krav i taxonomin ej framme, men man måste förstå vad man ska uppfylla på för kriterier.

Tidseffektmodulen känns väldigt komplicerad om kommer att bli svår att jobba med. Få projekt kommer att klara det då så många olika LCA-skeden s" a inkluderas. "

Remissinstans

White Arkitekter

"O7 Byggnadens klimatdeklaration

P5 Kvalitetssäkring av klimatdeklarationen

Att kvalitetssäkring av klimatdeklarationer ger poäng är bra. I förslaget anges ett antal krav beträffande beräkningens fullständighet, datakvalitet, tidseffekt, konsekvens-LCA, känslighetsanalys och att beräkningen måste göras i minst två faser i projektets livslängd. Jernkontoret tillstyrker krav på att ta med tidseffekter och att samtliga delar i livscykeln inkluderas (modul A-D). I den förklarande texten avseende tidseffekter anges exempel på vad som bör beaktas, bl.a. koldioxidbindning i skogar och cement, återanvändning, exporterad energi mm. Jernkontoret anser att återvinningsbarhet av byggmaterial som redovisas i modul D också bör anges som exempel i texten.

Remissinstans

Jernkontoret

Det är viktigt att kravställningen här är samma som lagkravet i Sverige. En skärpning kan inte komma före boverkets gränsvärden då branschen inte kan leverera det tidigare. När systemet är "up and running" kan svanen ställa högre krav om så önskas.

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

Answering on March 15: hold the Denmark: < 8 kg CO₂eq/m²/year. Svane DK indicated that this number may be raised, since it would mean that the buildings would have to be built in wood. First, there are examples in BUILD's 60 building study of non-wood structure buildings under 8kg, and second, perhaps it's time for EcoLabel to downplay market forces in their decision making processes and to increase the environmental requirements? The evidence is abundantly clear that the people-planet-profit model that has driven sustainability over the last 15 years is by no means sustainable. We are breaching planetary boundaries in the name of preserving the current growth-based economy. This has to change, and the market based parameters that have until now strictly defined EcoLabel's requirements must be challenged. It would be revolutionary for EcoLabel to acknowledge this fact and have it reflected in the building criteria. PS: From my sources at BUILD and BPSt, they are not expecting any change on the 8, so I was quite surprised to hear that Svane expected this to be raised. Also what will EcoLabel do when the 8kg changes in 2025 to a lower number? Good point in time to revise the EcoLabel criteria.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Ég hefði talið að það væri nægjanlegt skref að fara fram á orkuútreikninga á líftíma en hafa þá í gr CO₂/kWh í stað þess að vera með klímatdeklaration þar sem reikna þarf kolefnisspor byggingarhluta. Það má síðan vera með kröfur á einstaka byggingarhluta sem er einfaldar. Nú sýnist mér bæði vera krafa á deklaration og á einstaka byggingarhluta

I would have thought that it would be sufficient to carry out energy calculations in the lifetime and have them in gr CO2/kWh instead of having a climate declaration where the carbon footprint of the structure must be calculated. It must then be with requirements on individual building parts that make things easier. Now it seems to me that both a declaration and an individual building block are required

Remissinstans

Visthus

I'm also a bit skeptical that everyone "has to make a "climate declaration" for every house. I think it is very sensible to have energy consumption of houses (and have it in proportion to CO2 footprint instead of having kWh) because it fits well with the situation in Iceland. I would therefore continue to propose to have energy consumption per house and then the carbon footprint of the time of use should be calculated based on the average carbon footprint of the place / country in question. We have 0 gr / kWh for district heating and 10 gr / kWh of electricity. The Scandinavians have different numbers. Then we have to have requirements as we are trying to do, on concrete, wood, aluminum and iron.

Remissinstans

Visthus

Att upprätta klimatdeklarationer för våra byggnader ska vi självklart göra och kommer att klara, men om Svanen inför gränsvärden i tidigare skede än Boverket kan det bli svårt att uppfylla. Orimligt att Svanen ev ställer krav på gränsvärden före Boverket gör det.

Remissinstans

Bonava

O7: Oklart om denna ska följa myndighetens omfattning/gränsdragning och krav. Är det en deklARATION (utfallet) eller en beräkning under projektets gång som avses? Ökat administrativt arbete om inte Boverkets klimatdeklARATION kan användas.

Remissinstans

Ikano Bostad

Förtydligande runt vad som gäller för byggnader över 5000 m² behövs. Är det fortfarande Boverkets beräkningsmetodik som gäller eller är det Levels (som ju skiljer sig en del från Boverket).

Bra om det kommer ett förtydligande runt vilket underlag som krävs för klimatberäkningen och för verifiering. Derome ser gärna att Svanen använder samma metodik för klimatberäkningar som Boverket.

Gränsvärdet som nämns är högt och de flesta projekt borde kunna klara detta med råge. Viktigt att gränsvärdet ligger på rätt nivå (inte högt så att det är för lätt att klara men inte heller omöjligt att nå). Mer kunskap behövs i branschen.

I kommentarerna från mötet som Svanen höll i februari skriver Svanen att sektors EPD är ok. Detta är inte godkänt av Boverket. Tänker att det är viktigt att Svanen ligger på en nivå i linje med Boverket eller mer ambitiöst (inte under lagnivå) därför bör inte sektors EPD godkännas.

Remissinstans

Derome

1. Vi ser inte nåstans att dokumentet definierar vilken indikator för GWP ska användas (där finns flera olika typ av GWP inom den standard som anges ska följas). Vi förordar att ha samma GWP som i den svenska och finska lagstiftningen dvs "GWP-GHG".
2. Se kommentar kopplat till "taxonomin.
3. "För alla byggnader >5000 m² måste det dokumenteras att de överensstämmer med bilaga 1 i den delegerade rättsakten om EU:s klimattaxonomi (21 april 2021" eller senare)." Avses #3 i de tekniska granskningskriterierna? Det behöver förtydligas hur detta ska göras, och hör det hemma under detta kravet i Svanen?
4. Fra Norge: Hvilke systemgrenser (iht NS 3720) skal inkluderes? Og hvilke bygningsdeler skal medtas? Hvilke verktøy skal benyttes dersom man ikke har et nasjonalt beregningsverktøy?

Remissinstans

PEAB

Här behöver man tydliggöra vad som ska skickas. Samma uppgifter som man lämnar i e-tjänsten hos Boverket? När det gäller byggnader >5000 m² kommer Skanska framhålla att det nationella verktyg/metod som taxonomin nämner, är den Svenska lagen om klimatdeklaration. Det vill säga samma regler oavsett storlek på byggnad. Finns i dagsläget inget mervärde att göra någon annan tolkning. Det saknas branschgemensamma metoder och överenskomna scenarier för skede B och C, skulle enbart innebära merarbeten. Däremot bör man överväga att kravställa på att använda

typiska klimatdata (som også finns i Boverkets klimatdatabas), inte konservativa som man räknar med till Boverket om man saknar EDPer, detta för att det också ska vara i jämförbart med de metođanvisningar som Upphandlingsmyndigheten tillämpar.

Remissinstans

Skanska

“Denmark: < 8 kg CO₂eq/m²/year ** + ** Level is defined in the “voluntary sustainability class”. The limit value in the “voluntary sustainability class” has been determined by the Danish Housing and Planning Agency. The requirement may later be tightened in line with the requirement level in the “voluntary sustainability class”.”

Dette er misvisende. Der er ingen grænseværdi i den frivillige bæredygtighedsklasse. Men der introduceres grænseværdier i bygningsreglementet i 2023, men den kommer ikke til at hedde "Den frivillige Bæredygtighedsklasse". Desuden er kravet om under 8 kg CO₂ equiv/m²/år kravet til den frivillige CO₂ klasse der introduceres i 2023, men altså ikke den frivillige bæredygtighedsklasse

Remissinstans

Saint-Gobain Denmark A/S

P5 Quality assurance of the climate declaration

Her kan man maksimalt oppnå to poeng, men dersom kravene i Teknisk forskrift innføres slik som foreslått, vil 2 av disse poengene trolig oppnås automatisk. Det bør derfor tillates at det kan innhentes mer enn to poeng her.

a) Minst 90 % (vekt eller økonomisk) er inkludert i beregningene:

Dette er et poeng som en vil være tilfredsstillt om det innføres obligatoriske krav til klimagassberegninger i TEK, der beregningene skal være i hht. NS 3720, noe som også innebærer at det tillattes cut-off på max 5 % på 2-sifret bygningsdelsnivå. I veiledningen til TEK blir det trolig foreslått hvilke byggevarer som kan utelates fra beregningene, og disse vil utgjøre mindre enn 10 % av total vekt. Ved å vise til at beregningene er i hht. TEK, bør dette være tilstrekkelig dokumentasjon.

b) 50 % produktspesifikk

Byggevareindustriens forening støtter dette foreslåtte kriteriet, og er positive til at også Svanen etterspør bruk av EPDer og spesielt produktspesifikke EPDer

c) Tidsvekting

Byggevareindustrien støtter ikke forslaget om å ta i bruk tidsvekting etter den beskrevne metoden.

Våre betenkeligheter ved å innføre ytterligere en metode for å beregne/dokumentere klimagassutslipp i tilknytning til bygging og drift av bygg utover NS 3720, er at slike alternativer vil være med på å undergrave en felles nasjonal metodikk å beregne klimagassutslipp på.

Hovedmålsetningen til at NS 3720, var at man skulle ha en enhetlig metodikk for å dokumentere klimagassutslipp i tilknytning til bygninger i motsetning til tidligere da det var mer opp til hver enkelt hvordan man foretok slike beregninger. Bl.a. for å ha mulighet til å sammenligne beregninger mellom ulike prosjekter (under forutsetning av at bl. a omfanget er det samme) og at det skulle bli enklere for byggherrer å bestille klimagassanalyser ved at det kun er en metodikk å forholde seg til. Dette vil fortsatt være målet selv om det forventes krav til klimagassberegninger i Teknisk forskrift, BREEAM og nå også Svanen.

Vi ser da ingen grunn til å innføre en alternativ metode, og at det skal gis ekstra poeng for å bruke en beregningsmetode hvor det er lagt inn en del miljøpolitiske aspekter der metodikken og vektingsfaktorer er knyttet opp mot norske og europeiske utslippsmål. Dvs. metodikken fjerner 4 seg fra en nøytral og standardisert metode som det er enighet gjennom europeisk standardisering.

Vi er også skeptiske til en beregningsmetode med en vektingsmetodikk der man teoretisk kan ha negative utslipp, inkl. fossile utslipp fra fremstillingen av avfallsforbrenningen, men at man i disse tilfellene forenklet setter summen lik 0 for å unngå overforbruk av trebasert materialer. Ved å summere vektete utslipp og opptak over livsløpet kan man skjule betydelige fossile utslipp som er de man ønsker å redusere, ved å bruke mye trevirke ved hjelp av vektingen.

Vi er derfor uenig i at Svanemerking fremmer bruk av en beregningsmetode som ikke vil bidra til å redusere de totale utslippene, men som i stedet premierer løsninger hvor utslippene kun utsettes. Dvs. en metodikk som teoretisk bidrar til at klimamålene for 2050 nås, men som totalt sett ikke bidrar til at utslippene faktisk reduseres. For at Svanen skal premiere tiltak, mener vi at tiltakene faktisk bidrar til klimaforbedringer, og ikke gjennom teoretiske beregninger.

Slike dynamiske LCA-modeller som denne er også diskutert blant LCA-eksperter, uten at det er kommet til enighet om at disse modellene bidrar til et riktig bilde av klimagassutslippene og hva som skal til for å bidra til reduserte utslipp. Vi mener derfor at Svanemerking ikke skal premiere bruk av en slik metode.

f) Minst 2 faser:

Dette er et enkelt poeng som (trolig) er inkludert i O7 siden omfanget i de norske TEK-beregningene inkluderer både A og deler av B-fasen. Dette vil trolig også gjelde for flere av de andre nordiske landene når de innfører krav til klimaberegninger i sine nasjonale regelverk. Vi forutsetter da at B-fasen telles fullt ut selv om "kun" enkelte av B-modulene er med i beregningene. Dette må tydeliggjøres i større grad enn det som er beskrevet i utkastet.

Remissinstans

Byggevareindustrien

When it comes to climate calculations for buildings, it is important that an LCA calculation for buildings is made according to international standards. A simplified

method such as the Norwegian one specified for weighting factors (FutureBuilt Zero) is inappropriate.

Remissinstans

Paroc

Requirements on EPDs. The EPD requirements pose unreasonable costs and administration to complex products, such as household appliances sold in relatively low numbers. With regard to appliances, the Ecodesign Directive provides for the use phase impact, water and energy consumption and environmental impacts regulated with energy labelling, including standby consumption and availability of spare parts etc. Products are thoroughly documented in the EPREL and SCIP.

Remissinstans

Electrolux Home Products AB, Electrolux Norway, Finland & Denmark

a) We support the requirement, but further specification is required. How can it be ensured that 90% of materials are included in the calculation? Which unit is the 90% proportion measured in; tonnes, cubic metres etc.? As the comprehensive data modelling of sites is unusual, the data on materials must be acquired partially from data models and partially from plans. To fully verify the degree of completeness, the reviewer should also carry out a carbon footprint calculation.

We recommend using the quality requirements of the Finnish system.

b) In addition to the EPDs, the data quality should be based on the national emissions database for construction (co2data.fi) in compliance with the Finnish system.

As the Nordic Swan Ecolabel application is submitted at the initial stage of a project, specific data on materials may not be available. In addition, it is difficult to estimate a percentage (tonnes, square metres, cubic metres etc.). We recommend removing the percentage-based requirement. A data source list produced as a by-product of the calculation could be required instead.

c) Is it sufficient to present the generation of emissions on a timeline? We recommend specifying the requirement.

d) What is meant by consequential LCA? Does it refer to impacts on, for example, costs, the circular economy or biodiversity? How would the analysis be implemented? We recommend specifying the requirement.

e) What is required of the sensitivity analysis? In Finland, the three largest emission sources are heating, electrical energy and the concrete industry. What are the important assumptions for these areas subject to examination? In the Finnish method, the reviewer's hands are very much tied with regard to changing these parameters. For example, the end-of-life scenarios of concrete and the future development of energy production emissions are carved in stone. We recommend removing this requirement.

f) If a calculation is performed in at least two phases, is it sufficient to meet the threshold limit requirement in only one calculation? As the new land use and building act will most likely require a climate declaration for building permits, the climate calculation will be performed already in the design phase. In addition, compliance with the national threshold limits will be reviewed through a climate calculation performed after the completion of the building. Therefore, item f) does not bring any added value to the Nordic Swan Ecolabel for buildings. The Nordic Swan Ecolabel could require climate calculation in connection with the comparison of alternatives (project planning). This would enable more natural implementation of the sensitivity analysis (e.g. district vs. geothermal heating, prefabricated or cast-in-place construction, solar panels).

Remissinstans

A-Insinööri

“** When weighting with a time effect, both positive and negative emissions must be taken into account at the times they occur, such as for replacement of materials and installations, carbon sequestration in forests and cement, waste incineration, reuse, energy use and exported energy. Simplified methods with weighting factors can be used, e.g. the methods set out in the FutureBuilt Zero method description (Resch, E. et al. (2020): FutureBuilt ZERO metodebeskrivelse). When using other simplified weighting factors, Nordic Ecolabelling must be contacted for approval.”

The climate declarations should comply with the generally approved EN standards. They specify the calculation methods, the presentation of results and the required training and experience. As dynamic LCA and its emphases on time effects deviate from the widely used EN 15978 standard that does not include dynamic LCA as a climate impact calculation method, dynamic LCA could be used to supplement the climate impact calculation as additional data.

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

Livstidsanalyser av CO₂, baserer seg på et teoretisk anslag av levetid. dette er relevant for nybygg, men komplisert der man rehabiliterer et eksisterende bygg, hvordan tar man da med seg Co₂ belastningen av den eksisterende b-gningskroppen - som får forlenget sitt liv ?

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

"- Good that there is required 90% of mass LCA calculations

- 50% should be also third party verified EPD (Is it too or less much?) Is the market ready and is there enough knowledge?"

Remissinstans

Kiilto Oy

"Tietojen laatu: vähintään 50 % laskentaan sisältyvistä materiaalien

kokonaiskasvihuonekaasupäästöistä perustuu tuotekohtaisiin

ympäristötuoteselosteisiin (EPD). --> Suunnitteluvaiheessa ei välttämättä ole vielä tarkkaa tietoa eri rakennusmateriaalien tuotenimistä, eli EPD voi olla mahdotonta saada yli puolesta tuotteista. YM:n ohjeen mukaan laskennassa voi käyttää CO₂data-päästötietokannan arvoja, niin miksei näitä samoja arvoja voi hyödyntää Joutsenmerkin hiilijalanjälkilaskennassa. EPD:n vaatiminen voi rajoittaa pienten valmistajien tuotteiden käyttöä sillä pienillä valmistajilla ei ole taloudellisesti mahdollista laatia EPD:tä kaikille tuotteille. EPD:n vaatiminen ei kuvaa suoraan hiilijalanjälkilaskennan laatua.

""Seuraamusvaikutuksellinen elinkaariarviointi: Arviointi on tehty

seuraamusvaikutuksellisen elinkaariarviointina. Tärkeimmät

seuraamukset""n mainittava. "" Mitä tällä arvioinnilla tarkoitetaan? Onko tarkempaa määritelmää millaista Herkkyysanalyysia vaaditaan?

Data quality: at least 50% of the total contribution to greenhouse gas

emissions from the materials included in the calculation is based on

product-specific EPDs. --> During the planning phase there isn't necessarily precise data on the brand names of various construction materials, so it may be impossible to get an EPD for more than half of the products. According to the Ministry of the Environment's guidance, values from the CO₂ data emissions database can be used in calculations, so why can't these same values be used in carbon footprint calculations for Nordic Swan Ecolabelling? Requiring an EPD may restrict the use of small manufacturers' products, as it is not financially possible for small manufacturers to compile EPDs for all products. Requiring an EPD does not directly describe the quality of carbon footprint calculations.

“Consequential LCA: The calculation has been performed

as a consequential LCA, and the most important

consequence considerations that have been performed must be stated.” What is meant by this assessment? Is there a more detailed definition of the kind of sensitivity analysis that is required?”

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

"Generelt ok.

Der gives et point, hvis der udføres konsekvens-LCA.

LCA Byg 5.0 understøtter ikke konsekvens LCA - dvs. det bliver en stor opgave at gøre for at få et enkelt point på den måde. "

Remissinstans

Scandi Byg

”förtydliga om ”graden av beräkningens fullständighet” är likvärdigt med täckningsgrad enligt klimatdeklaratione–.

Tidseffekt - en svensk summerande översättning av Future Built Zero metodbeskrivning hade varit lämplig i kriteriedokumentet (kanske en bilaga?).

Förtydliga vad den ”tekniska fasen” innebär som beskrivs under delkrav f.”

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

P5 Kvalitetssäkring: Det framgår inte om krav på EPD:er också gäller vitvaror, men här är vår kommentar på detta. För komplexa produkter som vitvaror som säljs i relativt små volymer skapar ett krav på EPD:er en orimlig kostnad och administration. För vitvaror kommer den största påverkan från användningsfasen genom vatten och energiförbrukning som är reglerad inom energimärkningen, kringliggande miljöpåverkan som stand-by-effekter, tillgång på reservdelar och liknande regleras inom eco-design-direktivet. Produkterna är väl dokumenterade i EPREL och SCIP.

Remissinstans

Electrolux HemProdukter AB, Electrolux Home Products Norway AS, Oy Electrolux Ab, Electrolux Home Products Denmark A/S

”b. Data quality: At least 50% of the total contribution to greenhouse gas emissions from the materials included in the calculation is based on product-specific EPDs.” - How is this 50 % calculated?

The applicable standard version should be given, old and new versions give different results.

The new EPD standard version (EN 15804:2012+A2:2019) gives possibility to declare carbon storage in products. In the Finnish climate declaration system the carbon storage will be seen as a part of carbon handprint. The carbon storage is an immediate means of keeping CO₂ out from the atmosphere it should be included besides the carbon footprint.

"

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Does Eclabel Finland provide expert consulting on this matter, or should the applicant source expert consulting to certify carbon footprint calculations? This can be a significant cost the applicants.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Det finns inte hur många experter som helst av detta slag. Ska det tas bort? Vad menas med ”intern specialist” räcker det att någon internt som själv jobbar med klimatberäkningar kan granska kollegors jobb för verifikation? Vi vill att ni undviker dyra utbildningar för verifikation.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

"Pitäisi määrittää, minkä standardin mukaan hiilijalanjälki lasketaan kussakin maassa.

Hiilijalanjäljen lisäksi olisi hyvä ottaa huomioon myös rakennuksen hiilivarasto esimerkiksi hiilikädenjälkenä, joka on osa Suomen Ympäristöministeriön vähähiilisen rakentamisen arviointimenetelmää.

”Mikä on hiilikädenjälki?

Hiilikädenjäljellä tarkoitetaan niitä myönteisiä rakennuksen elinkaaren arviointirajauksen ulkopuolisia ilmastovaikutuksia, joita ei syntyisi ilman

rakennushanketta. Näitä voivat olla esimerkiksi rakennuksen tuotteiden uudelleenkäytöllä tai materiaalien kierrätyksellä vältettävät päästöt, pitkäikäiset hiilivarastot sekä rakennuksen tuottama ylijäävä uusiutuva energia. Hiilikädenjäljen laskentaan on olemassa eurooppalaisia standardeja. Hiilikädenjälki ilmoitetaan aina absoluuttisina nettoilmastovaikutuksina, eikä sitä vähennetä hiilialanjäljestä.

<https://ym.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-vahahiilisesta-rakentamisesta> ”

P5 b. 50 % laskentaan sisältyvistä materiaalien kokonaiskasvihuonekaasupäästöistä perustuu tuotekohtaisiin ympäristöselosteisiin (EPD)

- Tässä kohdassa tulisi mainita, minkä standardin mukaisesti EPD:t pitää olla laadittu. Rakennustuotteiden uusin standardiversio on EN 15804:2012+A2:2019. Vanhan standardiversion (EN 15804:2012+A1:2013) mukaisia LCA-laskelmia voidaan julkaista vielä 31.10.2022 asti. Dokumentit ovat voimassa viisi vuotta. Uuden ja vanhan standardiversion laskelmat eivät ole suoraan vertailukelpoisia keskenään ja siksi on tärkeää, että standardiversio mainitaan.

- 50 % massasta tai arvosta, kuten kohdassa a? Tässä b-kohdassa tulisi mainita miten 50 % määritellään.

The standard by which the carbon footprint is calculated in each country should be specified.

In addition to the carbon footprint, it would also be good to consider the building's carbon stock as a carbon handprint, which is part of the Finnish Ministry of the Environment's method for the whole life carbon assessment of buildings.

“What is a carbon handprint?”

A carbon handprint refers to the positive climate impacts that are not included within the boundaries of the building's life cycle assessment and that would not be achieved without the construction project. These can include e.g. emissions which are avoided by reusing or recycling the building's products or materials, long-term carbon stocks, and the surplus renewable energy produced by the building. There are European standards in place for calculating carbon handprints. Carbon handprints are always given as absolute net climate impacts and they are not deducted from carbon footprints.

<https://ym.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-vahahiilisesta-rakentamisesta> (in Finnish)”

P5 b. 50% of the total contribution to greenhouse gas emissions from the materials included in the calculation is based on product-specific EPDs

- This section should mention the standard according to which the EPDs should be drawn up. The latest version of the standard for construction products is EN 15804:2012+A2:2019. LCA calculations that comply with the old version of the standard (EN 15804:2012+A1:2013) may still be published until 31.10.2022. The documents are valid for five years. The old and new versions' calculations are not directly comparable to one another and it is therefore important to specify the version of the standard.

- 50% of the mass or the economic value as in section a? Section b should mention how the 50% ”s determined. ”

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

""Vid projekt som består av flera fristående byggnader ska en beräkning lämnas för minst en av (huvud)byggnader"" – projektet."" - Otydligt vad gäller för radhus med identiska lgh? Hela byggnaden eller enskild lgh?

""Beräkningarna och deras kvalitetsmått ska verifieras av någon annan än den som utför beräkningen, till exempel en extern tredje part eller en intern specialist som inte har medverkat i klimatdeklaratione""-eräkningen."" - Ska räcka att den är utförd behörig person, annars kostnadsdrivande samt icke"värdeskapande."

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Kvalitén på den ingående datan i en klimatdeklaration är så klart otroligt viktig för att beräkningarna ska bli så korrekta som möjligt och här har miljövarudeklarationer (EPD) en självklar roll. En EPD är dock både kostsamt och tidsödande att ta fram och i takt med att fler och fler efterfrågar EPD:er ställs höga krav på materialleverantörer att tillhandahålla dessa. En sektors EPD tas fram gemensamt av en bransch/sector förutsatt att det inte skiljer mer än 10% för varje miljöpåverkansfaktor mellan de olika ingående tillverkarna. En sektors-EPD ger således i princip lika exakta data som en produktspecifik EPD och bör således accepteras som indata i klimatdeklarationen för att uppnå poäng under kvalitetsmättet b i kriteriet P5.

Remissinstans

EPS Sverige

"For poengkravet kreves klimagassberegning i minst to faser. Et konkret forslag er å kreve beregning for tidligfase og «som bygget». Dette for å stimulere til bruk av klimagassutslipp som styringsparameter i tidlig fase der man fortsatt har mulighet til å velge andre konsepter.

Når det gjelder datakvalitet tenker vi at det å gi poeng for produsent- og produktspesifikk EPD er en god ting. Et krav på minst 50 % ser vi som fornuftig per i dag.

Per i dag er det bare EPD som godt beskriver et produkts klimagassutslipp, og en økt premiering av miljømerkede produkter (Svanen/EcoLabel) samt krav om sporbarhetssertifisering (Chain of custody-sertifikat for FSC/PEFC) vil sammen med et

krav om EPD i eget navn i praksis gjøre det vanskelig for mindre produsere«er å delta i ""poenggive«e aktiviteter"" av rent kostnads«ssige hensyn. "

Remissinstans

Norske Trevarer

"Koko kohta on aivan turha, kun kriteerien luku 2 viittaa EU-taksonomian mukaisuuteen. Se määrittelee sen standardikehikon, jolla laskenta tehdään, ja niiden käytön myötä myös hiilijalanjäljen tulosten esittämisen. P5 voidaan näin ollen poistaa ja pisteet annetaan, jos/kun hiilijalanjäljen laskenta on tehty EN-standardien mukaisesti. Niissä määritetään tällä hetkellä arvioinnin laatu riittävästi.

Kohta ""Vähähiilisyden arvioinnin on perustuttava standardiin EN15978. Sen laatimisessa on käytettävä kansallista standardia, hallituksen hyväksymää menetelmää tai Level (s)1-mukaista menetelmää"" on vähintäänkin sekava ja on todennäköisesti jostain kopioidun tekstin huono käänös. Selvennettävä.

Kohdat ""Aikavaikutus"": Analyysit, joissa CO2e-päästöjä painotetaan päästöjen ajankohdan mukaan. Analyysin on sisällettävä vähintään moduulit A1–A5, B4, B6, C3, C4 ja D. "" Aikavaikutusta painotettaessa sekä positiiviset että negatiiviset päästöt on otettava huomioon niiden syntymisen aikaan, esimerkiksi materiaalien ja asennusten vaihto, metsien ja sementin hiilensidonta, jätteiden poltto, jätteiden uusiokäyttö, energiankulutus ja vientienergia. Painotuskertoimissa voidaan käyttää yksinkertaistettuja menetelmiä, kuten FutureBuilt Zerossa kuvatut menetelmät (Resch, E. et al. (2020): FutureBuilt ZERO metodebeskrivelse). Muiden yksinkertaistettujen painotuskerrointen käyttämiseen on saatava Pohjoismaisen Ympäristömerkinnän hyväksyntä"" sekä ""d. Seuraamusvaikutuksellinen elinkaariarviointi: Arviointi on tehty seuraamusvaikutuksellisen elinkaariarviointina. Tärkeimmät seuraamukset on mainittava."" ovat sekavia ja lienevät kopioidun tekstin huonoja käänöksiä. Ehdotukset (niiden vaatimukset) lisäksi ovat jotain muuta kuin standardin EN 15978 ja Level(s)in mukaista hiilijalanjäljen arviointia eli niiden sääntöjen vastaisia. Mikä on näiden kohtien lähde? Ei voida tällaisena hyväksyä.

Kohta ""e. Herkkyysanalyysi: Herkkyysanalyysi on tehty, jotta voidaan laskea tulosten ja johtopäätösten muuttuminen, jos tärkeät oletukset muuttuvat. Tämä on tehtävä oletuksille tai parametreille, jotka ovat kolme suurinta CO2e-kokonaispäästöjen aiheuttajaa"" on hyvinkin epäselvä ja osoittaa ymmärtämättömyyttä elinkaariarviointiin liittyvistä epävarmuustekijöistä. Nämä ovat rakennushankkeen suunnittelun ja toteutuksen eri vaiheissa aivan eri tasolla ja ehdotettu ""herkkyysanalyysi"" on aivan liian epämääräisesti määritelty johtaakseen mihinkään uskottavaan tulokseen.

Seuraavat kohdat ovat samoin täysin tulkinnanvaraisia ja epämääräisiä; jälkimmäinen kohta on riittävästi ohjeistettu standardi""sa EN 15978:

""- Vähähiilisyden arviointi sekä selvitys henkilöltä, joka on tarkastanut määritettyjen laatuvaatimusten täyttymisen.

- Ulkoisen osapuolen tai sisäisen asiantuntijan koulutuksen ja kokeen kuvaus. ""

The entire section is unnecessary because chapter 2 of the requirements refers to EU taxonomy compliance. It specifies the standard framework by which calculations are carried out and also presents the carbon footprint results achieved through the use of the calculations. P5 can therefore be removed and points awarded if/when carbon footprint calculations are carried out in accordance with EN standards. They currently specify the quality of assessment to a sufficient extent.

Comment on the Finnish translation. Comment on the Finnish translation. Requires clarification.

The sections: "Time effect**": Analyses where the CO₂e emissions are weighted with regard to the specific time of the emissions. As a minimum, the analysis must include modules A1–A5, B4, B6, C3, C4 and D. ** When weighting with a time effect, both positive and negative emissions must be taken into account at the times they occur, such as for replacement of materials and installations, carbon sequestration in forests and cement, waste incineration, reuse, energy use and exported energy. Simplified methods with weighting factors can be used, e.g. the methods set out in the FutureBuilt Zero method description (Resch, E. et al. (2020): FutureBuilt ZERO metodebeskrivelse). When using other simplified weighting factors, Nordic Ecolabelling must be contacted for approval" and "d. Consequential LCA: The calculation has been performed as a consequential LCA, and the most important consequence considerations that have been performed must be stated." are unclear in Finnish and seem to be poor translations of text that has been copied from elsewhere. The proposals (their requirements) are also something other than the carbon footprint assessments that comply with standard EN 15978 and Level(s), and therefore conflict with their rules. What is the source for these sections? This cannot be accepted in this form.

Section "e. Sensitivity analysis: A sensitivity analysis has been performed to calculate how results and conclusions change if important assumptions change. This must be done for the assumptions or parameters that make the three largest contributions to the calculation of the total CO₂e Contribution." is extremely unclear and indicates a lack of understanding of the uncertainty factors relating to LCA. These are on a completely different level during the construction project's different planning and implementation phases and the proposed "sensitivity analysis" is so vaguely specified that it is unlikely to lead to any credible result.

The following sections are similarly completely open to interpretation and vague; sufficient instruction concerning the latter section can be found in standard EN 15978:

""-The climate declaration/calculation, along with a statement from the person who has checked that the specified quality requirements have been met.

-Description of education and experience of external third party or internal specialist. ""

Remissinstans

"Beräkningarna och deras kvalitetsmått ska verifieras av någon annan än den som utför beräkningen, till exempel en extern tredje part eller en intern specialist som inte har medverkat i klimatdeklarationen/-beräkningen

Kommentar: Det finns inte hur många experter som helst av detta slag och det vore bra om kravet tas bort.

a) Beräkningens fullständighet: Graden av fullständighet för beräkningarna som avser enhetsprocesser måste vara minst 90 % och utvärderas genom att balansera byggmaterialen per vikt eller ekonomiskt värde.

Procentuella avvikelser ska redovisas.

Kommentar: Omfattningen av klimatdeklarationen bör följa Boverk”ts omfattning."

Remissinstans

Tremco CPG Sweden AB

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Nedan följer kommentarerna från IVL/BM (klimatberäkning av byggnader):

Det är väldigt många aktörer som vill bidra till omställningen genom att ställa klimatkrav på A1-A5 under en byggnads livscykel. Detta är väldigt positivt! Den risken som uppstår är att alla då ställer något olika krav på den bakomliggande beräkningen, vilket medför onödiga merkostnader för branschens omställning. Byggbranschen har därför tagit fram verktygsneutrala anvisningar för Klimatberäkningar av byggprojekt med kontinuerlig uppdatering i branschdialog. På så sätt räknar alla på samma sätt och en beräkning kan användas för olika syften. Upphandlingsmyndigheten hänvisar tex till denna branschpraxis i sin kriteriedatabas. Kriterierna uppdateras kontinuerligt i den takt som olika initiativ når marknaden och blir relevant för många. Exempel på sådana initiativ är Boverkets lagförslag, Levels, Taxonomin, EPBD, men även nationella initiativ såsom olika klassningssystem och färdplansarbeten. Länk till beräkningsreglerna: <https://www.ivl.se/projektwebbar/klimatkrav-till-rimlig-kostnad/anvisningar-lca-berakning-byggprojekt.html>.

Det är vanskligt och svårt att lyfta vissa specifika krav över några andra, men exempel är hur biogent kol skall specificeras, vilket kan slå mycket på beräkningsresultatet. Ett annat exempel är att det är viktigt att koppla till pågående digitaliseringen inom området, där branschen önskar hög digitaliseringsgrad så att kostnaderna för

omställningens skall minimeras och redan framtagna materiallistor användas som input till beräkningarna. Ett sådant grundkrav är då att använda SBEFs byggdelstabell för jämförbarhet mellan beräkningar. Vill poängtera att detta är enbart ett axplock av en rad viktiga branschkrav i anvisningarna.

För LCA moduler B och C saknas branschgemensam metodik och beräkningar grundar sig också på olika antaganden kopplat till klimatpåverkan från olika energislag. Detta riskerar att medföra stora merkostnader när olika aktörer ställer olika krav kopplat till en egen ambitiös vilja till att bidra till omställningen. IVL kommer därför i framtida projekt (besked i slutet av maj) ta fram en sammanhållen metodik som kan fungera enande i branschen och ta in taxonomi, levels, epbd, framtida klimatdeklarationen samt i möjligaste mån nationella initiativ såsom tex LFM30, Noll C02 samt då också möjligen Svanen. När industrin i framtiden tar fram en klimatberäkning för hel livscykel är det viktigt att bara behöva ta fram en som sedan kan användas i olika syften. Konsekvensen för Svanen blir att ni antingen kan revidera era krav när branschen ändrar dem, eller helt enkelt avvaktar tills det finns en branschgemensam syn på hur denna skall produceras.

I de initiativ där arbete med hel livscykel utprovats, såsom tex LFM30, är erfarenheten att materialneutrala gränsvärden för A1-A5 är ett viktigt verktyg. Generellt anser vi att man bör vara försiktig med materialspecifika krav, vilket ni har i era kriterier. Ett bättre sätt är att som i LFM30 ha tuffa krav som möjligen kräver omfattande arbete med tex betong och stål, men då har alla en chans att bidra i omställningen, vilket vi tror är bra. Speciellt när branschen skall växla upp sitt arbete.

Slutligen är vi milt sagt oförstående till att klimatberäkningen skall genomföras enligt konsekvens LCA, när alla andra initiativ på marknaden utgår från bokförings LCA. Vi ställer oss därför frågan om vi förstått detta kravet korrekt: "Konsekvens-LCA: Beräkningen har utförts som en konsekvens-LCA och de viktigaste konsekvensövervägandena som har gjorts måste anges." Stämmer detta kommer detta kravet att leda helt fel och bidra till ökade kostnader och begränsad nytta. Istället bör Svanen koppla sina krav mot aktuell lagstiftning SE/FI, nationella marknadsinitiativ, internationella drivkrafter såsom tex EPD samt upphandlingsperspektivet, tex drivet av Upphandlingsmyndigheten och klimatkrav till rimlig kostnad.

Vi vet också att andra delar av IVL svarat på remissen, såsom tex Basta!

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

"Der henvises til, at beregninger skal verificeres af en anden eksternt eller internt end den som har udarbejdet beregningerne. Der er efter vores vurdering en markant risiko for fejl ifm LCA beregninger. Derfor anbefales det at præcisere kravene til kvalitetssikring af beregningerne, således at den som kontrollerer kravene har de fornødne kompetencer til at kunne gøre dette.

Vi hæfter os ved at beregningerne skal følge metoden for ”consequential” LCA. Flere eksperter peger på, at det er den mest valide måde at gjennomføre LCA beregninger på. Som vi forstår det er de modeller, der anvendes både til EPD beregninger og til klimaberegninger i LCAByg ikke baseret på denne metode. Og det er derfor uklart, hvordan de kan lade sig gøre at opfylde dette krav.

Derudover er det problematisk at anbefale en metode, hvor der ikke foreligger en standard, som definerer en beregningsmetode + hele branchen er først nu ved at lære at bruge den attributi”nal metode.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og llimindustri, Aluminium Danmark.

Carbon footprint calculations (EPD) are required to be product specific. Final products to be used in the building are not known in planning phase (carbon footprint calculations are made). It is supposed that the required level of emissions is already known before the actual building starts. Also EPDs varies between manufacturers and their products. If every producer has to create an EPD to all of its products it will costly and unnecessary as only one specific product is to be chosen. To be reasonable, in that aspect no product specific EPD is possible. The actual EPDs should be demanded only from finished building and its products. Before that lighter methods to calculate the footprint should be used.

Remissinstans

Rudus Oy

"Her kan man maksimalt oppnå to poeng, men dersom kravene i Teknisk forskrift innføres slik som foreslått, vil 2 av disse poengene trolig oppnås automatisk. Det bør derfor tillates at det kan innhentes mer enn to poeng her.

a) Minst 90 % (vekt eller økonomisk) er inkludert i beregningene:

Dette er et poeng som en vil være tilfredsstillt om det innføres obligatoriske krav til klimagassberegninger i TEK, der beregningene skal være i hht. NS 3720, noe som også innebærer at det tillattes cut-off på max 5 % på 2-sifret bygningsdelsnivå. I veiledningen til TEK blir det trolig foreslått hvilke byggevarer som kan utelates fra beregningene, og disse vil utgjøre mindre enn 10 % av total vekt. Ved å vise til at beregningene er i hht. TEK, bør dette være tilstrekkelig dokumentasjon.

b) 50 % produktspesifikk

Vi støtter dette foreslåtte kriteriet, og er positive til at også Svanen etterspør bruk av EPDer og spesielt produktspesifikke EPDer, vi mener man også kan vurdere å innføre

ekstra poeng for prosjektspesifikke EPDer. Dert siste vil bidra til at man får mer nøyaktige klimagassberegninger, og bidra til at aktørene blir mer bevisst effekten av lange transporter for byggevarer.

c) Tidsvekting:

Vi støtter ikke forslaget om å ta i bruk tidsvekting etter den beskrevne metoden. Vi mener den potensielle skadevirkningen av å innføre ytterligere en metode for å beregne/dokumentere klimagassutslipp i tilknytning til bygging og drift av bygg utover NS 3720 er betydelig.

Det er vår oppfatning at denne metodikken ikke har faglig tilslutning blant europeiske og internasjonale eksperter på LCA, det er heller ikke utenkelig at metodeutviklingen har et bias ved at den kan være påvirket av sektorinteresser. En illustrasjon på slikt bias kan være at metoden inndiskonterer en effekt på 83% regenerert karbonlager i voksende (ny) skog 60 år etter at bygget er oppført (60 år etter at skogen er avvirket) og går ut fra et premiss om bærekraftig skogbruk og rotasjonstid (sekvensiell hogst) hvert 100 år. Den høye andelen karbonbinding er satt urealistisk høy, det er godt dokumentert at 83% av skogens karbon ikke er bundet på nytt 60 år etter hogst, i tillegg er det også godt dokumentert at mindre enn 20% av skogens karbon følger med fra flatehogsten til den endelige byggevaren, opp mot 80% av skogens karbon oksideres rett etter hogst. Det er også omfattende dokumentasjon på at utslippene fra det tradisjonelle nordiske skogbruket gir negative utslipp fra skogsystemet opp mot 30 år etter flatehogst, altså når skogbunnen og de symbiotiske organismene der dør ut i tiårene etter hogst. PCRe for treprodukter tar ikke disse effektene med i karbonregnskapet som er input for EPDer som utstedes av treindustrien. Vi vet også at flatehogst, markberedning og skoggjødsling ikke har noen innvirkning på sertifiseringsordningene som skog- og tømmerindustrien selv kontrollerer (PEFC og FSC) på tross av at dette ikke er bærekraftig.

Vi er klar over at BREEAM-NOR har tatt inn metoden i sin siste manual, men dette bør ikke tjene som argument for at Svanemerket skal gjøre samme feil. Dersom samfunnet skal nå målene om klimagassreduksjoner i Parisavtalen må byggenæringen ta utslippskuttene i modul A, "Futurebuilt Zero" metoden legger opp til en inndiskontering av mulige/vage fremtidige effekter som gir utslippsreduksjoner senere i (f eks) byggets livsløp, eller ved end of life og begynnelsen av ny syklus. Det sentrale poenget er at det ikke er noen utslippskuttseffekter i modul A, som jo er tidsvinduet for Paris 2030. Futurebuilt Zero metoden vil med ganske stor sikkerhet bidra til at aktørene kvitterer inn større klimaforbedringer enn den som de facto er dokumenterbart i modul A for EPD og/eller LCA, dermed vil metoden bidra til såkalt grønnvasking av byggeprosjekter. Vi mener det er ganske sannsynlig at denne metoden vil komme i akademias og medienes søkelys, forbrukertilsynet i Norge har allerede uttalt at de ser nærmere på byggevarerindustrien og påstander om klimagassgevi"

Remissinstans

Betong Norge

Borde räcka med att den som gör beräkningen är certifierad. Verifiering av tredje part är lite mycket så här i början när det förmodligen kommer råda brist på konsulter som räknar på klimat.

Remissinstans

Besqab

"a. If The Swane Label intends to have higher requirement than the national building code, it should require a full LCA for Swedish buildings as the national requirement is only a declaration of A1-5.

b. the requirement must be a LCA that complies with the EN standard 15978.

c. It is unacceptable to give point for a method that does not comply with international standard: c. Time effect** Simplified methods with weighting factors can be used, e.g. the methods set out in the FutureBuilt Zero method description (Resch, E. et al. (2020): FutureBuilt ZERO metodebeskrivelse.

This method is also violating the Swedish building code:

”Upptag av växthusgaser ingår inte. Enligt Boverkets föreskrifter om klimatdeklaration för byggnader undantas upptag av växthusgaser när klimatpåverkan beräknas. Det innebär att biogent kol i byggprodukter inte tas med vid beräkning av [klimatpåverkan](#).”

[https://www.boverket.se/sv/klimatdeklaration/gor-sa-ha"/omfattning/](https://www.boverket.se/sv/klimatdeklaration/gor-sa-ha)

Remissinstans

ROCKWOOL AB

Sama og athugasemd við O7.

Same as comment on O7.

Remissinstans

JÁVERK ehf

The EPFA would support the independent validation of any climate declaration made in the context of a Nordic Ecolabel.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

Vad är syftet med en tredjepartsgranskning egentligen. Känns som att det bara driver kostnader i form av konsultarvoden till begränsad nytta.

Remissinstans

Turako AB

"Vedr. pkt. b)

Det vil være vanskeligt at score point ved 50 % produktspecifikke EPDer, da størstedelen udarbejdes generelt eller på brancheniveau. Enten bør procentsatsen reguleres ned til 25 %, alternativt kan det omformuleres til at omfatte både produktspecifikke og branchespecifikke EPDer."

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

"a and b should be included in legislated climate declarations. c and d should not be awarded as it deviates from common practice. f should be changed to be included in O7 if limit values are introduced.

There are country-specific notions in the response from JM Finland. "

Remissinstans

JM AB

"Ställ krav på klimatdeklarationsprocessen istället för krav på en specifik person. Alla som bygger industriellt och konceptuellt kommer troligen bygga in klimatdeklarationen i övriga processer och får kvalitetssäkring på så sätt.

P5 b)

Ersätt de 50 % med de fem material med störst klimatpåverkan. Annars missgynnas trähus och får mycket mer tidskrävande arbete då vi har betydligt fler material som når de 50 %.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

"To give the correct documentation of climate impact of a building a full LCA must be the requirement. The LCA must be in compliance with the international standard EN 15978 to secure liability. The notion in the beginning of the consultation document that "A Nordic Swan Ecolabel building Has a climate declaration and meets requirements to

reduce the climate footprint from production of materials associated with the largest climate

impact: e.g. cement, steel and aluminium." is a very narrow approach and does not take the full responsibility of the climate impact of buildings into account. The Swan ecolabel must require a full LCA.

To secure a Nordic benchmark the requirement must follow the international standards and not national approaches that are not accepted in the international standardization. Hence a reference to a Norwegian method is not acceptable (The future built zero method).

It is important that the requirements in the Swan ecolabel is compliant with national legislation. In Denmark a full LCA will be mandatory in 2023 and hence the point c. with time effect is not relevant. It will neither be relevant in Sweden where Boverket do not accept carbon storage in the [calculation](#)

<https://www.boverket.se/sv/klimatdeklaration/gor-sa-hr/omfattning/>

"

Remissinstans

ROCKWOOL Nordics

"Olemme toimittaneet A-Insinööreiltä pyytämämme lausuntovastauksen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

Pistekriteeri kaksinkertaistaa hiilijalanjälkilaskelman kustannuksen, mutta on epäselvää, mitä hyötyjä tällä saavutetaan Suomessa.

F-kohdassa termi elinkaari on harhaanjohtava, ja sen sekoittaa helposti rakennuksen elinkaareen, jota myös hiilijalanjälkilaskelmassa tarkastellaan.

We have submitted a statement response to the requirements that we requested from A-Insinöörit to the address joutsen@ecolabel.fi.

The points requirement doubles the cost of a carbon footprint calculation, but it is unclear what benefit this will achieve in Finland.

In section F, the term lifetime is misleading, and it can easily be misunderstood to mean the building's life cycle, which is also examined in the carbon footprint calculations."

Remissinstans

JM Suomi Oy

"Kommentar på krav a: 90% täckningsgrad är högt och skulle vara mer rimligt med lägre siffra.

Kommentar på krav c: Vår bedömning är att denna är lik LFM30 och är ganska tidskrävande samt ambitiös. Bra att denna är som poängkrav.

Kommentar på krav f: Vad menas med den tekniska fasen? Förtydliga gärna. Menar ni produktions-fasen?

Flera av dessa punkter bidrar inte till kvalitetssäkring av klimatdeklarationen, utan innebär att fler beräkningar tas fram. Detta betyder att vi blir bättre på att göra andra beräkningar, men ger inte någon direkt kvalitetssäkring eller miljönytta. "

Remissinstans

NCC

"Treindustrien støtter at man kan få poeng for å øke kvaliteten og verdien av klimagassberegningene. Se også kommentar til O7.

I punkt b Datakvalitet fremkommer det at man kan få poeng hvis minst 50% av det totale bidraget til klimagassutslipp i beregningen kommer fra produktspesifikke miljødeklarasjoner. Det er litt uklart hva som menes her. Treindustrien mener det bør sesiseres til "produsent og produktspesifikke miljødeklarasjoner/EPDer" Dette til forskjell fra en generisk EPD for en produkttype. Det er et vesentlig poeng at Svanen bidrar til å fremme EPDer som er både produsent- og produktspesifikke. Dette da det gir best mulig datakvalitet og gir insentiv for produsenter til å utarbeide egen dokumentasjon for sine produkter. Det bidrar til klima- og miljøforbedringer også i produksjonen av byggevarer, der EPDen gir produsent et godt grunnlag for videre forbedringsarbeid i egen produksjon.

Punkt f gir klimagassberegningene mer verdi ved det benyttes som verktøy i tidlig fase. Treindustrien mener dette punktet er særlig viktig å ha med."

Remissinstans

Treindustrien

Det finns inte hur många experter som helst av detta slag. Ska det tas bort? Vad menas med "intern specialist" räcker det att någon internt som själv jobbar med klimatberäkningar kan granska kollegors jobb för verifikation? Vi vill att ni undviker dyra utbildningar för verifikat.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

"Vi tycker att en tredjepartsgranskning mer driver konsultintäkter än miljönytta.

Använder man en beräkningssystem och lägger tid på inmatning och produktspecifik data så borde detta vara lika mycket värt än att en konsult ska gö" a samma jobb. "

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

P5 Kvalitetssäkring av klimatdeklarationen

Att kvalitetssäkring av klimatdeklarationer ger poäng är bra. I förslaget anges ett antal krav beträffande beräkningens fullständighet, datakvalitet, tidseffekt, konsekvens-LCA, känslighetsanalys och att beräkningen måste göras i minst två faser i projektets livslängd. Jernkontoret tillstyrker krav på att ta med tidseffekter och att samtliga delar i livscykeln inkluderas (modul A-D). I den förklarande texten avseende tidseffekter anges exempel på vad som bör beaktas, bl.a. koldioxidbindning i skogar och cement, återanvändning, exporterad energi mm. Jernkontoret anser att återvinningsbarhet av byggmaterial som redovisas i modul D också bör anges som exempel i texten.

Remissinstans

Jernkontoret

Omfattande krav som kan påverka mindre företags möjlighet att märka byggnader.

Remissinstans

NorDan

Extra points for running a dynamic LCA, just as France has in their current-building code - this would be a good addition to P5c. C is very interesting, and a key to aligning our building projects with the recommendations of the IPCC report. But I think it could be strengthened by adding the dynamic weighting factors in use today in France, so that end-of-life scenario data is not given the same validation as A1-A3 phases. I have many links to the French approach, if there is cu"i"sity. Also, "f" should –e moved to O7 - this should be a requirement. Even more important now that BPSt have decided to move the building code documentation to the end of the construction phase.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Sjá lið 18

See section 18

Remissinstans

Visthus

Kostnadsdrivande med en tredjepartgranskning av specialist.

Remissinstans

Bonava

P5: Förtydliga om "graden av fullständighet" är likvärdigt med täckningsgrad enligt klimatdeklaration-n. Tidseffekt - en svensk översättning av Future Built Zero metodbeskrivning hade varit lämplig om den ska hänvisas till i den svenska manualen. Förtydliga den "tekniska fasen" som beskrivs under delkrav P5-f. Kraftigt ökat administrativt arbete och ökade kostnader för exempelvis 3-partsgranskning. Vad ser Svanen för kundmervärde i poängkravet? Många generella frågetecken i kraven. Klimatomställningen anser vi är mycket viktig, dock är inte branschen mogen och regelsystem/gränsdragningar och metoder behöver bli etablerade innan detta kan leda till något mervärde.

Remissinstans

Ikano Bostad

Dynamisk / konsekvens LCA (punkt P5, sidan 21): Krav bör ställas på framtagning av en fullständig klimatdeklaration för hela byggnadens livscykel enligt den internationella standarden CEN-EN 15978. Genom att, enligt förslaget under punkt P5 om "Kvalitetssäkring av klimatdeklarationen" på sidan 21, exempelvis i punkt c och d om tidseffekter och konsekvens LCA, tillåta så kallad dynamisk LCA så frångås gängse branschpraxis enligt CEN-EN 15978 där dynamisk LCA inte ingår i beräkningen av Global Warming Potential (GWP), men kan läggas till som en tilläggsupplysning.³ Rörande dynamisk LCA finns som bekant en stor, högaktuell vetenskaplig diskurs inom EU om hur skogen gör mest klimatnytta: genom att stå kvar och binda kol eller genom att avverkas och användas i träprodukter som ersätter materialslag med högre klimatutsläpp. Ett exempel på en forskningssammanställning som illustrerar de olika sidorna finns här. Så länge det finns en bred vetenskapliga diskurs om värdet av att låta skogen bidra till minskad klimatpåverkan genom att stå kvar i relation till värdet av att avverka och återplantera skog och låta träet användas i träprodukter, så bör användning av dynamisk LCA inte premieras och ge poäng vid Svanen märkning av byggnader. Endast GWP värdet i LCA enligt standarden CEN-EN 15978 bör ingå i Svanens poängberäkning.

Remissinstans

P5 Kvalitetssäkring av klimatdeklarationen

Kvalitén på den ingående datan i en klimatdeklaration är så klart otroligt viktig för att beräkningarna ska bli så korrekta som möjligt och här har miljövarudeklarationer (EPD) en självklar roll. En EPD är dock både kostsamt och tidsödande att ta fram och i takt med att fler och fler efterfrågar EPD:er ställs höga krav på materialleverantörer att tillhandahålla dessa. En sektors EPD tas fram gemensamt av en bransch/sector förutsatt att det inte skiljer mer än 10% för varje miljöpåverkansfaktor mellan de olika ingående tillverkarna. En sektors-EPD ger således i princip lika exakta data som en produktspecifik EPD och bör således accepteras som indata i klimatdeklarationen för att uppnå poäng under kvalitetsmättet b i kriteriet P5.

Remissinstans

IKEM (Innovation and Chemical Industries in Sweden)

Kravet på tredjepartsgranskare riskerar att bromsa utvecklingen. Finns det möjlighet att i stället sätta ett krav på att det finns en kvalitetsgranskad process på företaget för klimatberäkningar, som redovisas till Svanen. Då skulle vi som företag kunna få med oss detta i vår grundlicens.

Under punkten a) *Beräkningens fullständighet: Graden av fullständighet för beräkningarna som avser enhetsprocesser måste vara minst 90 % och utvärderas genom att balansera byggmaterialen per vikt eller ekonomiskt värde.* – Fullständighet kanske behöver förtydligas. Bra om Svanen använder samma terminologi och språk som branschen i övrigt och som BV använder.

Under punkten b) *Datakvalitet: Minst 50 % av det totala bidraget till utsläpp av växthusgaser från de material som ingår i beräkningen baseras på produktspecifika miljövarudeklarationer.* – Detta krav är lättare att klara om man bygger i betong eftersom betong står för så stor andel av totala klimatpåverkan. Förslag att P5 b ersätts med att de fem material med störst klimatpåverkan skall ha EPD:er. Annars missgynnas trähus och får mycket mer tidskrävande arbete då vi har betydligt fler material som ingår i de 50 %.

Under punkten c) *Tidseffekt**:* *Analysen där CO₂e-utsläppen är viktade utifrån den specifika tidpunkten för utsläppen. Analysen ska minst omfatta modulerna A1–A5, B4, B6, C3, C4 och D.* – Denna punkt är svårtolkad. Går det att förtydliga vad som avses. Är det att vi skall göra en utvidgad klimatberäkning? I förklaringstexterna beskrivs ex koldioxidinbindning i skog och betong, vilket är konstigt. De borde syfta till kolinlagringen i biobaserade materialen och karbonatiseringen av betongen. Här bör det förtydligas hur man får räkna med ex biogent kol i trä och vilken andel (%) man får räkna med.

Under punkten e) *Känslighetsanalys: En känslighetsanalys har genomförts för att beräkna hur resultat och slutsatser förändras om viktiga antaganden förändras. Det måste göras för de antaganden eller parametrar som utgör de tre största bidragen till beräkningen av det totala CO2e-bidraget.* – Denna är svår. Vet inte om ngn aktör gör detta i dagsläget. Vad är syftet egentligen? Kan detta krav kanske tas bort?

Remissinstans

Derome

Kvalitetssäkring av klimatdeklarationen. Beräkningarna och deras kvalitetsmått ska verifieras av någon annan än den som utför beräkningen, till exempel en extern tredje part eller en intern specialist som inte har medverkat i klimatdeklarationen/-beräkningen. Borde vara tillräckligt att punkterna genomförs utan granskning av extern tredje part.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

When it comes to climate calculations for buildings, it is important that an LCA calculation for buildings is made according to international standards. A simplified method such as the Norwegian one specified for weighting factors (FutureBuilt Zero) is inappropriate.

Remissinstans

Paroc

1. Positivt med poängmöjlighet för att kvalitetssäkra klimatdeklarationen.

2. Dock ser vi inte riktigt hur punkt C, D och F är aktiviteter som syftar till kvalitetssäkring:

C. Detta är väldigt komplext att genomföra. Det behövs en ganska djupt kunskap om LCA, inte bara för utförare men också för granskaren. Det behövs dessutom helt annan generisk data än densom finns tillgänglig i de verktyg som används i byggbranschen och annan data än den som finns i våra leverantörers EPD:er. Vi ser som sagt inte heller att detta är något som bidrar till kvalitetssäkring av genomförd klimatdeklaration.

D. Detta är rent olämpligt att ställa som kvalitetskriteria. Konsekvens-LCA passar inte till de metodologisk ramverk som används inom hela EN hållbarhet av byggnadsverk standarder, som har en tydlig bokförings-LCA (attributional på engelska) approach. Konsekvens LCA används oftast som stöd till beslutsfattande på makronivåer, som passar inte riktigt syftet med en klimatdeklaration där alla beslut har redan tagits. För konsekvens LCA behövs en helt annat typ av data, som inte finns i de databaser som finns i Sverige, Norge och Finland bland annat (vet inte om DK). Dessutom passar det inte till de verktygen som används främs i byggbranschen heller.

F. Att genomföra en tidig beräkning ser vi som positivt och skulle vilja att projekt har möjlighet att ta poäng för detta då det möjliggör att arbeta med att sänka klimatpåverkan. Men, vi ser inte att det rimmar med syftet med detta poängkrav, alltså att bidra till kvalitetssäkringen av klimatdeklarationen. Utifrån lagkravet i Sverige där enbart byggskedet (modul A) ingår i klimatdeklarationen skulle man kunna tänka sig att addera poängmöjlighet för att genomföra en klimatberäkning / klimatdeklaration där större del av livscykeln är med.

3. Man kan fundera på om procentkravet på B skulle kunna sättas högre, alternativt utvärdera möjlighet till två poäng här, 1p för 50% och 2p för 70%. Detta skulle linjera med kraven i Miljöbyggnad. Det behöver också vara tydligare vad som menas med "produktspecifik miljö"arudeklaration".

4. e. Känslighetsanalys: En känslighetsanalys har genomförts för att beräkna hur resultat och slutsatser förändras om viktiga antaganden förändras. Det måste göras för de antaganden eller parametrar som utgör de tre största bidragen till beräkningen av det totala CO₂e-bidraget. I ett kalkylskede är det mycket antaganden men detta ska baseras på klimatdeklaration och där ser vi att det bör finnas färre antaganden. Kan ni ge exempel på antaganden? Vad menas med parametrar?

Remissinstans

PEAB

På punkt C) tidseffekt ** kan man läsa att man godtar viktning enligt enklare metod, exempelvis FutureBuilt Zero. Enligt vår tolkning kommer dynamisk LCA vad gäller bundet kol att godkännas.

Vi anser att klimatberäkning bör följa branschpraxis och standarder. Vid en dynamisk LCA med inkludering av "tids-effekter" så frångås gängse branschpraxis enligt standarden CEN-EN 15978 där dynamisk LCA inte ingår i beräkningen av Global Warming potential, men kan läggas till som en tilläggsupplysning.

Vi ser att kravet rimligen bör ändras till:

Dynamisk LCA bör inte premieras och ge poäng vid Svanen märkning av byggnader.

Remissinstans

Kravet på att beräkningarna ska granskas av tredje part eller interna specialister som inte har medverkat i beräkningarna är ett krav som kommer att driva kostnader utan att nödvändigtvis tillföra någon nytta, särskilt då det inte ställs några formella krav på att de som granskar. Vår uppfattning är att detta krav bör tas bort och att samma metodik som i lagen om klimatdeklarationer för byggnader används.

Vi anser vidare att

Det behövs ett förtydligande om att 90 % är i relation till de delar som deklarationen ska omfatta enligt de nationella kraven.

Det behövs ett förtydligande om att det är Typ III-deklarationer, dvs EPD:er, som åsyftas, samt att även sektors-EPD är ok (i enlighet med mötesanteckningarna från remissmötet).

Att vikta CO₂-utsläpp utifrån tidpunkten för utsläppen är en s.k. dynamisk LCA-metodik som innebär att beräkningarna tar hänsyn till temporär inlagring av kol i byggnader. Idéen är att klimatförändringens hastighet minskas genom att utsläppen fördröjs. Eventuellt minskar därmed risken att nå en s.k. tipping-point, där klimatet börjar skena. När koldioxiden i framtiden släpps ut kommer den dock ändå att påverka klimatet. För att det ska få mindre allvarliga konsekvenser än dagens utsläpp behöver vi då ha börjat komma tillrätta med växthuseffekten. Eftersom det ännu inte råder konsensus i fråga om hur stor klimatnyttan av den temporära inlagringen är ställer vi oss tveksamma till om nyttan av att inkludera tidseffekter står i relation till de ökade kostnader som applicering av ytterligare en metodik innebär. Vi är dock positiva till att inkludera även modul B-D, utan att introducera tidseffekter, som en möjlighet att få poäng.

Utformningen av kravtexten kan tolkas som att klimatdeklarationen som tas fram för att uppfylla krav O7 ska göras med konsekvens-metodik, vilket inte är i enlighet med lagen om klimatdeklarationer. Om texten i stället ska tolkas som att det är en frivillig möjlighet att ta fram deklarationen *även* med konsekvens-metodik bör det tas i beaktande att detta kommer att innebära ett merarbete och därmed leda till ökade kostnader. De ökade kostnaderna bör då ställas i relation till den nytta som det tillför. Med tanke på att osäkerheterna är större när konsekvens-metodik tillämpas är vi tveksamma till att den tillförda nyttan står i relation till merkostnaden det innebär att ta fram deklarationen enligt två olika metodansatser.

Det behövs ett förtydligande om vad som avses med ”den tekniska fasen”. Förslagsvis används i stället de termer som används för de olika skedena i byggprocessen i takt med att projektet fortskrider (systemhandlingsskede, bygghandlingsskede, relationshandlingsskede).

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Beräkningarna och deras kvalitetsmått ska verifieras av någon annan än den som utför beräkningen, till exempel en extern tredje part eller en intern specialist som inte har medverkat i klimatdeklarationen/-beräkningen.

SVEFFs kommentar: Detta framstår som onödigt, då det ändå är företaget som utför beräkningen som står bakom den. Det finns dessutom inte hur många experter som helst att tillgå för dessa typer av analyser/uträkningar.

Beräkningens fullständighet: Graden av fullständighet för beräkningarna som avser enhetsprocesser måste vara minst 90 % och utvärderas genom att balansera byggmaterialen per vikt eller ekonomiskt värde. Procentuella avvikelser ska redovisas.

SVEFFs kommentar: Ovanstående stycke anger hur en klimatdeklaration skall räknas ut. Omfattningen av denna klimatdeklaration stämmer såvitt vi kan se inte överens med den som anges från Boverket i lagen om klimatdeklarationer, vilken i nuläget omfattar klimatskal, stomme och innerväggar (ytskikt exkluderade).

Det är inte rimligt att Svanen skall begära en annan klimatdeklaration än den som Boverket begär in.

Remissinstans

SVEFF

Vad menar man med att beräkningen ska lämnas? Vad är det man vill se? Detta behöver förtydligas. Att kunna räkna tidseffekten, denna hänger ihop med kommentarer på O7. Ser inte denna som lämplig. Man pekar på standarder för bokförings LCA, ska man dessutom göra en konsekvens LCA? Hur ska Svanen kunna bedöma kvaliteten på en sådan?? Tror denna kommer ge mer huvudbry än att den tillför något.

Remissinstans

Skanska

Requirement P5, Quality assurance of the climate declaration

Att kvalitetssäkring av klimatdeklarationerna ger poäng är bra, särskilt att följande punkter premieras:

- Produktspecifika EPD:er.
- Tidseffekt samt inkluderande av modulerna A-D.

I den förklarande texten angående tidseffekter bör även återvinningsbarhet av byggmaterial som redovisas i modul D också anges som exempel i texten.

Remissinstans

Stålbyggnadsinstitutet

P5 Kvalitetssäkring av klimatdeklarationen

Installation som medger användning av biobränsle är förnybar energi och borde ges minst 3 poäng här

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Hiilijalanjätkilaskelmien laadunvarmistus

Kriteeriehtotuksessa esitetään, että osapuolen, joka ei ole osallistunut vähähiilisuuden arvioinnin laadintaan, on vahvistettava arviointi ja sen laatu. Tähän liittyen ehdotuksessa esitetään tietojen laadun suhteen, että vähintään 50 % laskentaan sisältyvistä materiaalien kokonaiskasvihuonekaasupäästöistä perustuu tuotekohtaisiin ympäristöselosteisiin (EPD).

Teknoliateollisuus huomauttaa, että tätä voi olla vaikea saavuttaa, sillä selosteita ei ole kaikilta toimittajilta saatavilla. Ehdotuksessa myös esitetään, että herkkyysanalyysi on tehty, jotta voidaan laskea tulosten ja johtopäätösten muuttuminen, jos tärkeät oletukset muuttuvat. Esityksen mukaan tämä on tehtävä oletuksille tai parametreille, jotka ovat kolme suurinta CO₂e-kokonaispäästöjen aiheuttajaa. Katsomme, että tämä vaatii vielä täsmennystä.

Quality assurance of the carbon footprint calculations

The criteria proposal states the calculations and their quality measures must be verified by someone other than the person performing the calculation. In relation to this, the proposal states with regard to data quality that at least 50% of the total contribution to greenhouse gas emissions from the materials included in the calculation is based on product-specific EPDs.

Teknoliateollisuus points out that this may be difficult to achieve, as EPDs are not available from all suppliers. The proposal also states that a sensitivity analysis has been performed to calculate how results and conclusions change if important assumptions change. According to the proposal, this must be done for the assumptions or parameters that make the three largest contributions to the calculation of the total CO₂e contribution. We feel that this requires further specification.

Remissinstans

Teknoliateollisuus ry

Kvaliteten af de data, der indgår i en klimadeklaration, er naturligvis utrolig vigtig for, at beregningerne bliver så nøjagtige som muligt, og her spiller miljøvaredeklarationer (EPD'er) en væsentlig rolle.

Det er imidlertid både dyrt og tidskrævende at udarbejde en EPD, og i takt med at flere og flere virksomheder efterspørger EPD'er stilles der store krav til materialeleverandørerne om at levere disse. Dette kan være konkurrenceforvridende ift. mindre aktører på markedet, for hvem EPD'er vil være en relativt større omkostning end for store internationale koncerner.

EPS-branchen anbefaler således, at det skal være muligt at anvende sektorspecifikke EPD'er fra en industri eller sektor i fællesskab. Såfremt disse udarbejdes, bør der ikke være mere end 10% forskel for hver enkelt miljøpåvirkningsfaktor mellem de forskellige

involverede producenter, og den højeste værdi for en given miljøpåvirkningsfaktor bør vælges.

I så fald vil en sektorspecifik EPD give tilstrækkeligt relevante data sammenlignet med en producentspecifik EPD. Og den bør derfor kunne accepteres som input til klimaerklæringen med henblik på at opnå point under kvalitetsmål b i kriterium P5. Det er naturligvis en forudsætning for at kunne anvende sådanne sektorspecifikke EPD'er, at producenten har bidraget til selve udarbejdelsen af EPD'en med egne data, hvorfor det skal fremgå tydeligt af EPD'en, hvilke virksomheder, der er omfattet af EPD'en.

Såfremt dette ønske ikke kan imødekommes, anbefaler EPS-branchen, at der kan være en overgangsordning, således at sektorspecifikke EPD'er, der er gældende, når de nye regler for Svanemærket byggeri træder i kraft, kan anvendes indtil nye EPD'er skal udarbejdes.

Remissinstans

EPSbranchen

"Dynamisk / konsekvens LCA (punkt P5, sidan 21):

Krav bör ställas på framtagning av en fullständig klimatdeklaration för hela byggnadens livscykel enligt den internationella standarden CEN-EN 15978.

Genom att, enligt förslaget under punkt P5 om "Kvalitetssäkring av klimatdeklarationen" på sidan 21, exempelvis i punkt c och d om tidseffekter och konsekvens LCA, tillåta så kallad dynamisk LCA så frångås gängse branschpraxis enligt CEN-EN 15978 där dynamisk LCA inte ingår i beräkningen av Global Warming Potential (GWP), men kan läggas till som en tilläggsupplysning.

Rörande dynamisk LCA finns som bekant en stor, högaktuell vetenskaplig diskurs inom EU om hur skogen gör mest klimatnytta: genom att stå kvar och binda kol eller genom att avverkas och användas i träprodukter som ersätter materialslag med högre klimatutsläpp. Ett exempel på en forsknings-sammanställning som illustrerar de olika sidorna finns här.

Så länge det finns en bred vetenskapliga diskurs om värdet av att låta skogen bidra till minskad klimatpåverkan genom att stå kvar i relation till värdet av att avverka och återplantera skog och låta träet användas i träprodukter, så bör användning av dynamisk LCA inte premieras och ge poäng vid Svanen märkning av byggnader. Endast GWP värdet i LCA enligt standarden CEN-EN 15978 bör ingå i Svanens poängberäkning.

"

Remissinstans

Swedishol

Byggnadens klimatdeklarasjon a. Osikkert vad som menas med "beräkningens fullständighet". Avser 90% graden av inlämnade indata (dvs cutoff totalt mindre än 10%)? Utgå ifrån samma språkbruk som i SS-EN 15804, SS-EN 15978, SSISO 21930 i möjligast mån b. EPDer borde premieras bättre: Minst 70 % (i.s.f. 70%) av det totala bidraget...etc.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

"Time effect**": Analyses where the CO₂e emissions are weighted with regard to the specific time of the emissions. As a minimum, the analysis must include modules A1–A5, B4, B6, C3, C4 and D."

Denne type beregninger er tidskrævende, og vil kræve at der inddrages specialister til det, da der ikke er praksis i Danmark for at lave såkaldte dynamiske LCA'er. Stiller Miljømærkning Danmark og deres nordiske søster-organisationer baggrundsmateriale, mere detaljeret beregningsgrundlag/definitioner og værktøj til rådighed for denne type LCA beregninger, sådan at man sikrer at dette gøres korrekt?

Remissinstans

Saint-Gobain Denmark A/S

O8 Cement and concrete

Det er angitt 5 kriterier hvorav minst 1 kriterium skal oppfylles for minst 50 vekt%-prosent av den valgte konstruksjonsdelen. Dette oppleves som en pragmatisk kravspesifikasjon som trolig ikke er sammenlignbar ved at de 5 ulike kriteriene ikke bidrar til tilsvarende store utslippskutt.

Men det gir muligheten for de ulike næringen innen betong og sement til å bidra til et lavere klimagassutslipp for bygningen, selv om enkelte av kriteriene henger tett sammen.

Vi anbefaler at det legges til et 6. kriterium, eller fortrinnsvis at dette erstatter de 5 øvrige, som premierer lave klimagassutslipp for hele betongkonstruksjonen der klimaeffektiv sement, optimal betongtype og -mengde samt armering inngår som innsatsfaktorer. Er slikt kriterium kan erstatte de 5 andre kriteriene, og en unngår suboptimalisering slik forslaget foreligger nå.

A-1: Produksjon i samsvar med EUs taksonomi

Det tekniske kriteriet i taksonomien til klinker eller sement representerer et nivå som tilsvarer de 10% mest klimaeffektive sementprodusenter i Europa. Dvs. et svært ambisiøst kriterium, og som ligger på et mer ambisiøst nivå enn det Svanen normalt ligger på ved at flere enn 10 % av leverandørene kan levere på Svanekravene. Men siden Svanen har en ambisjon om å også dekke taksonomi-kriteriene har vi forståelse for at det legges på dette nivået.

A-3: Redusere minst 50% av CO2-utslipp ved bruk av CCS

Dette er et kriterium som frem til i medio av 2024 er lite relevant i Norden. Men vi synes at det er positivt at det tas inn allerede nå slik at Svanemerking vil bidra til å etterspørre denne teknologien umiddelbart når den er på plass i Norge og Norden.

5

Oppsummering sementkriteriet

For Svanemerkede bygg utenfor det sentrale Østlandet vil det være utfordrende å skaffe klimaeffektiv sement som tilfredsstillende Svanens kriterier uten svært lange transportavstander. Det bør derfor kunne argumenteres ved bruk av helhetlige vurderinger på sluttproduktet basert på LCA- beregninger. Det vises da til forslaget om et nytt overordnet kriterium.

B-5: Lavkarbonklasser

Vi støtter forslaget om at lavkarbonklasse A settes som et obligatorisk krav ved bruk av betong, men det bør samtidig være mulighet til avvik både i forhold til geografi eller om man kan vise til at samlet CO2-utslipp er lavere ved klimaeffektive konstruksjonsløsninger.

Bruk av lavkarbonbetong er i enkelte områder i liten grad praktisk mulig eller miljømessig fordelaktig pga. tilgjengelighet av aktuelle bindemiddeltypene, medgått bindemiddelmengder ved bruk av lokale tilslag og transportavstand av råvarer til betongfabrikk. Det vil ikke være et godt klimatiltak å transportere sement og tilslag over lange avstander med mål om å kunne levere lavkarbonklasse A dersom bruk av mer kortreiste råvarer er mer klimaeffektivt.

I slike tilfeller bør det åpnes opp for at man ser på andre tiltak, eks.vis bevissthet ved valg av konstruksjonsutførelse, spennvidder og tverrsnittsdimensjoner som har stor betydning for det totale betongforbruket. Ved slike avvik foreslår vi at det må dokumenteres hvilke tiltak som er gjort dersom det geografisk ikke er en klimafordel å bruke lavkarbonbetong.

Dette gjelder også ved bruk av betongelementer slik at den samlede konstruksjonsløsningen gir lavere CO2-utslipp enn ved kun bruk av Lavkarbonklasse A i enkeltelementene. Vi ønsker i den sammenheng å presisere at det er viktig at betongelementer fortsatt inkluderes i kriteriene. Spesielt siden hulldekker i seg selv er et viktig tiltak for å redusere utslippene fra dekkekonstruksjoner ved at betongforbruket reduseres i forhold til massive betongdekker.

Det vises da til forslaget om et nytt overordnet kriterium som omfatter hele konstruksjonen.

I høringsutkastet er det angitt at produktspesifikke EPDer skal være i hht. ISO 14025 Type II. Her anbefaler vi på det sterkeste av denne henvisningen endres til EN 15804 som europeiske EPDer baseres på. I tillegg mener vi at det er direkte feil å henvise til ISO 14025 Type II, og tror at dette må være direkte feil.

C-5: Ombruk

Byggevarerindustrien støtter forslaget om å premiere ombruk av betongkonstruksjoner, men er usikre på om byggenæringen har tilstrekkelig erfaring med ombruk utover hulldekker, dvs. at det kreves ombruk for 2 kategorier som angitt i kriteriene. Her anbefaler vi at det må være tilstrekkelig å vise til ombruk i en kategori.

Vi mener også at det er for ambisiøst å kreve at hele 50 % av kategorien skal være ombruk, men at dette nivået bør reduseres til 25 %.

Dersom en velger å benytte C-5 som tiltak for å tilfredsstille dette obligatoriske kravet, og 50 % beholdes for 2 av kategoriene, vil »an "automatisk" også oppnå poeng i kategorien P10, og da trolig hele 6 poeng siden dette vil innebære 3 poeng i 2 ulike produktkategorier. Vi stiller her spørsmål om en slik dobbeltpremiering/telling er hensiktsmessig.

Remissinstans

Byggevareindustrien

I baggrundsteksten side 29 står der, at man gerne vil fremme anvendelsen af bl.a. flyveasken, silica støv og højevnsslagge i beton for at mindske anvendelsen af klinker. Miljøministeriet gør opmærksom på, at der kan være problemer med den senere genanvendelse af cement og beton. Se fx Miljøprojekt nr. 1806, 2015, Forurenede stoffer i beton og tegl står der: *"Såvel den mineralske binder som tilslagsmaterialer, formolier og tilsætningsstoffer kan indeholde stoffer, der ved nedknusning og brug kan resultere i uønskede påvirkninger af mennesker og det omgivne miljø"*. Tillige, kulflyveaske vides blandt andet at være årsag til et forhøjet indhold af chrom i cement og beton. Derudover har man fundet et indhold af sporelementer/tungmetaller i cement, flyveaske og mikrosilica jf. Tabel 1.

[\(https://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2015/dec/forurenende-stoffer-i-beton-og-tegl/\)](https://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2015/dec/forurenende-stoffer-i-beton-og-tegl/)

Remissinstans

Miljöministeriet og Miljöstyrelsen Danmark

For the following reasons, we recommend considering whether this should be an obligatory requirement or an opportunity for extra points. The measures required in the criteria proposal are difficult to implement with contemporary production methods. In comparison to conventional concrete, the treatment of low-carbon concrete is more time-consuming and the required after-care more sensitive. Consequently, the use of low-carbon concrete can be challenging or even impossible in winter and in high-rise construction where the strength development of concrete needs to be fast and after-care requires special precision. In high-rise construction, for example, the importance of after-care is pronounced as the cast is dried by wind and the excessive evaporation of water must be prevented. In addition, proving the compliance of reused concrete is currently difficult and requires changes to the official instructions.

Instead of construction categories the criteria should discuss structural elements. Extra points could be awarded for a more demanding/larger volume/mass.

The minimum requirement could be as proposed (50% of two structural components).

We recommend using the following structural elements:

- foundations
- outer walls
- load-bearing partition walls
- columns
- ground floors
- intermediate floors
- attic floors
- beams
- stairs and stairways

An extra point could be awarded for compliance with the Concrete Association of Finland's low-carbon concrete design guideline. The following could be the requirement of the so-called maximum score: 80% of the building's concrete elements

(by volume) are of low-carbon concrete with a minimum level of GWP.REF. The requirement would enable significant emission reductions as the site's load-bearing internal structures would be implemented with low-carbon concrete without causing remarkable changes to the properties, availability or costs of concrete. (GWP.REF refers to the average emissions of Finnish concretes in 2021. The requirement would eliminate the concretes with the highest emissions.)

Required measures

A) We recommend removing this item. Concrete, not cement, is usually procured for building projects. The presented measures are concrete manufacturer's methods of reducing the carbon footprint of concrete, and thus included in item B.

B) If the threshold limit is so stringent that compliant concrete is difficult to acquire, the requirement could lead to longer transport journeys which would be detrimental to the environment. Long transports would also be detrimental to concrete, and an increased amount of additives would be required to maintain its quality, for example. These facts are based on the Concrete Association of Finland's low-carbon concrete design guideline.

C) When reused, the concrete part needs to be re-formed. This requires several work stages and consumes energy. Concrete parts are often crushed and utilised in earthworks. Crushed concrete can be used as an aggregate in the production of new concrete, but this is unusual due to the stringent purity and technical quality requirements of crushed concrete in concrete [production](#).

(<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163832>) We recommend replacing the Finnish translation for reused concrete parts (uusiokäytetyt betoniosat -> uudelleenkäytetyt betoniosat) so that the term would refer to, for example, the use of hollow core slabs as hollow core slabs. This kind of reuse is still uncommon in Finland, but the industry expects guidelines for utilising old structures to be issued within a few years.

Remissinstans

A-Insinöörit

The following terms should be corrected in the Finnish version of the text in this section and elsewhere: pylvääät -> pilarit (columns), levyt -> laatat (slabs).

Furthermore, it would be advisable to include walls in the latter category.

In the Finnish construction industry, terraces and verandas are of such negligible interest and their definitions so obscure that the mention about them should be removed. Moreover, hemp concrete is merely a curiosity that does not have practical significance.

Subsection B4: We recommend including a reference to Concrete Association of Finland's low-carbon classification of concrete. The requirement could well concern the total volume of concrete so that 80% of a building's concrete volume should be, at minimum, of class GWP.85. It is not advisable to extend the requirement to all types of concrete, as the use of low-volume products, such as grouting concrete, does not significantly increase the overall carbon footprint even if these products are not subject to carbon footprint requirements.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

Her er det mye bra, men også viktig se på mulige reduksjoner ved å n-dimensjonere - optimalisere konstruksjonen, f.eks ved å redusere tykkelsen på en grunnmurer, kan co2 belastningen fra betong reduseres mye.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

What about other cement based products, like floor screeds and cement based tile adhesives?

Remissinstans

Kiilto Oy

Dialog med betongbransjen er viktig slik at vi sammen kan levere det som er til beste for miljøet. Eksempel, etter de opplysninger vi har innhentet så ser vi at det er krevende å få levert Lavkarbon A betong nord for Trondheim.

Remissinstans

Gjensidige Forsikring

"Onko selvitetty, että Suomesta löytyy tuotteet jotka täyttävät nämä vaatimukset? Onko pohdittu sitä, että nämä vaatimukset on teknisesti mahdollista toteuttaa että esim. rakennusvalvonta hyväksyy" asian, esim. ""Käyttää uusiokäytettyjä betoniosia 50 prosentissa valitusta r"enneluokasta."" Onko tämä siis mahdollista CE-merkkivaatimuksen puitteissa Suomessa?

Has it been ascertained that products that fulfil these requirements are available in Finland? Has anyone considered whether these requirements are technically possible to fulfil in a way that building control will approve the matter, e.g.: "Must use reused concrete parts in 50% of the chosen construction category." Is this even possible within the framework of the CE marking requirement in Finland?"

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

Det kan man sagtens, der ligger bare pt. bare en del økonomi i dette punkt og det skal byggherre jo bare være klar over, hvis man ønsker at lave svanemærket byggeri.

Remissinstans

5E Byg A/S

"Dette bør gælde alle betonkonstruktioner, og ikke kun to udvalgte.

Hvis beton er primært, så får man flere valgmuligheder for kun at forbedre de to konstruktionskategorier, hvor det har mindste økonomiske betydning. Hvis man kun har beton i fundamentet, så er der ingen valgmuligheder.

Hvis projektet i øvrigt lever op til grænseværdien under krav O7 burde det være valgfrit hvor projektet opnår sin C²-besparelse. "

Remissinstans

Scandi Byg

Bra att kravet ställs på produktspecifika miljövarudeklarationer för CO2 då dessa uppmuntrar materialleverantörer att anstränga sig för att få ner sin klimatbelastning.

Remissinstans

SundaHus i Linköping AB

"Vilka betonggränsvärden kommer användas i Sverige? Finns ju Svensk Betongs nivåer som kommer snart presenteras i uppd-terad version - men där finns olika nivåer. Vilken nivå är tänkt som lägsta nivå? Det är ju väldigt beroende av platsspecifika krav samt vilken konstruktionsdel som kan uppnå vilken nivå. Kommer det specificeras vilken nivå som krävs för olika byggdelar?"

Ser gärna att detta krav kan verifie"as mha EPD:er."

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

"Yleinen kommentti koskien ehdotettujen kriteerien vaativuutta eri materiaaleille. Kriteerit eivät kohtele eri materiaaliryhmiä lainkaan tasaveroisesti, koska luvussa O8 esitetään sementti- ja betonituotteille, että kriteerien täyttämiseen voidaan valita kaksi rakenneluokkaa, joista riittää 50 painoprosentin täyttää yksi viidestä esitetystä vaatimuksesta. Terästuotteille vaatimus on aivan eri mittaluokkaa, niiden osalta tällaista rakenneryhmäkohtaista valintaa ei ole, vaan se kohdistuu kaikkiin teräsrakenteisiin ja lisäksi niiden tulee kokonaisuudessaan, ei vain 50 painoprosentin osalta, täyttää vaatimukset.

General comment concerning the proposed criteria's requirement for various materials. The criteria do not treat different groups of materials equally at all, because section O8 states that for cement and concrete products it is possible to choose two construction categories, of which 50% by weight of the chosen construction categories must fulfil one

of the measures 1-5. For steel products, the requirements are on an entirely different scale; for these products there is no such choice of construction category, and instead it applies to all steel structures, plus these must fulfil the measures entirely, not just for "0% by weight. "

Remissinstans

Teräsrakenneyhdistys ry

"Sementti- ja betonituotteet

Kriteeriehtoksessa esitetään, että on valittava kaksi betonin rakenneluokkaa kohdista a-g toimenpiteiden täyttämiseen. Tässä lienee käytetty väärää termiä, sillä yleisesti käytetään rakenneluokan sijaan termiä rakennusosa. Sama koskee kohtaa b. Pylväät. Rakentamisessa yleisesti käytetyssä kielessä oikeampi termi olisi pilarit. Teknologiateollisuus pyytää lisäksi tarkennettavan, mitä tarkoitetaan kohdassa d. Levyt. Tarkoitetaanko sillä välipohjia, vai jotakin muuta.

Esityksen mukaan vastaavan urakoitsijan, rakennesuunnittelijan, arkkitehdin jne. tulee käyttää uusiokäytettyjä betoniosia 50 prosentissa valitusta rakenneluokasta.

Teknologiateollisuus toteaa, että tämän vaatimuksen osalta olisi ehkä syytä ottaa huomioon rakentamisen realiteetit betonirakenteiden osalta. Esitetty osuus on suuri ja saatavuuden kanssa voi ilmetä haasteita. Vanhojen rakennusten kerroskorkeudet ja äänieristysvaatimukset ovat olleet pienempiä kuin nykyiset. Tästä johtuen vaatimukset eivät täyty kovinkaan helposti vanhoilla rakenteilla.

Ehdotuksessa esitetään, että betonin valmistajalta vaaditaan tuotekohtainen ympäristöseloste (EPD). Teknologiateollisuus huomauttaa, että betoninvalmistajilta ei ole kattavasti saatavilla EPD:tä tuotteistaan. Tämän toteutuminen voi näin ollen olla haastavaa.

Cement and concrete

The proposal states that you must choose two of the concrete construction categories a-g in order to fulfil the required measures. The wrong term seems to have been used here, as usually the term construction component is used rather than construction category. The same applies to section b. Columns. Comment on the Finnish translation. Teknologiateollisuus also requests clarification over what is meant in section d. Slabs. Does this refer to intermediate floors, or something else?

According to the proposal, the contractor, consulting engineer, architect, etc. responsible for the project must use reused concrete parts in 50% of the chosen construction category.

Teknologiategollisuus states that this requirement should take into consideration the reality of construction with regard to concrete structures. The proposed share is large and there may be issues with availability. The height of storeys in old buildings and their requirements for sound insulation were lower than they are now. This means that the requirements are not easily fulfilled with old structures.

The proposals state that a product-specific EPD is required from the concrete manufacturer. Teknologiategollisuus points out that concrete manufacturers do not comprehensively have EPDs for their products. This may therefore prove challenging to achieve.

"

Remissinstans

Teknologiategollisuus ry

Delegated act must be identified.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

This is a new requirement. Concrete is mainly manufactured off site in concrete plants and transported to the site. If the site is very far away from an 'ecological' concrete plant, these requirements can restrict ecolabeled buildings in some parts of the country where there are no low carbon concrete plants or the possibility to use low carbon cement. Small concrete plants aren't always as sustainable or vigilant in green values, (have EPD f.ex) and they may be the only realistically available to the building site.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

"Tilsætningsstoffer til beton er ikke længere omfattet af kemikaliekravene og der er indført et obligatorisk krav på halogenfrie kabler.

Ift. halogenfrie kabler, omfatter det også "indstøbt rør"?"

Remissinstans

Industri Beton

"En kravställning av denna karaktären kommer grovt att begränsa tillgängliga betongleverantörer och därigenom priset. Husen kommer alltså att bli märkbart dyrare.

Överväg om detta är den önskade effekten med kravet.

Se över dokumentet: "Vägledning för klimatförbättrad betong" för svenska sökande, då den är praxis för betongbranschen i Sverige."

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

"Känns lite orättvist. Bygger man enbart i betong kan man exkludera många viktiga klimatbelastande delar medan vi som enbart använder betong i en byggdel och andra kanske lite mindre klimatbelastande delar i andra byggdelar, måste optimera på den enda betongdelen vi jobbar med, borde vara tvärt om.

För både O8, O9 & O10. Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt."

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Med dagens marked og rammer/tilskudd vil dette gjøre det vanskeligere å få realisert studentboliger med byggekostnader. Ønsker at dette kan være poengkrav og ikke obligatorisk for studentboliger.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

"EU:n ilmastoja koskevan delegoidun säädöksen numero tulisi mainita.

The number of the EU's delegated act concerning the climate should be mentioned."

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

"Möjlighet att styra klimatpåverkan i EPD, istället för att styra mot våra leverantörers produktionsmetoder? Bra om det linjerar med till exempel enklare hantering i BM, bygger också branschens gemensamma kunskapsbas på så sätt.

Höga krav på cementen. Krav på att återanvända betongdelar i vald konstruktionskategori är väldigt högt satt, utifrån läget i branschen nu. Hur motiverar ni att det ingår i kriteriedokumentet som ska gå igång så snart?

"

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

"

Huomiot talonrakennusteollisuudelta

Kriteerin osalta tarvitaan uusi kommenttikierros, kun Suomen Betoniyhdistyksen vähähiilisen betonin suunnitteluohjeet on julkaistu.

Rakenneluokan sijaan tulisi puhua rakenneosasta. Suositellaan käyttämään seuraavia rakenneosia: perustukset, ulkoseinät, kantavat väliseinät, pilarit, alapohjat, välipohjat, yläpohjat, palkit, portaat ja porrashuoneet.

Vaatus A) viittaa laitoksen suoriin päästöihin, joita ei ole nähäksemme mahdollista saavuttaa suomalaisen sementin osalta kohdissa 2. ja 3. Nähdäksemme kohdat A1-A3 ovat kunnianhimon tasoltaan hyvin eritasoisia.

Vaatus B) Mikäli kriteeri pysyy pakollisena, raja-arvo tulee asettaa sellaiseksi, että se karsii vain kaikkein huonoimmat betonit pois. Jos raja-arvo asetetaan turhan tiukaksi ja sitä vastaavaa betonia on vaikea saada, voisi vaatimus johtaa pitkiin kuljetusmatkoihin, jotka puolestaan ovat ympäristölle haitaksi. Lisäksi pitkät kuljetusmatkat ovat myös betonille haitaksi ja laadun ylläpitämiseksi joudutaankin käyttämään esimerkiksi enemmän lisäaineita.

Vähähiilinen betoni ei puolestaan sovellu käytettäväksi kaikissa olosuhteissa ja pyydämme siirtämään sen pois pakollisista kriteereistä. Lujuuden kehitys paikallavalurakenteissa on kriittinen rakenteellinen vaatimus, jonka tulee kaikissa kohteissa täyttyä. Haastetta lisää entisestään se, että rakennuksia rakennetaan myös talvella, jolloin talvibetonointi asettaa omat haasteet ja rajoitteet tuotteiden käytölle. Kriteeri ei voi rajata rakentamisajankohtaa parhaaseen vuodenaikaan. Erityishuomiona on myös todettava, että korkeassa rakentamisessa vaatimus betonirakenteille on kova ja tällöin soveltuvuus vihreän betonin käytölle tulee aina arvioida tarkoin.

Vaatus C) ei ole realistinen tällä hetkellä.

Huomiot rakennustuoteteollisuudelta

Käännökset tulisi korjata seuraavasti: Pylväät -> Pilarit, Levyt -> Seinät. Nämä termit tulisi korjata vastaavasti muuallakin tekstissä.

Terassit ja kuistit ovat määritelmänä suomalaisessa rakentamisessa niin epäselviä ja epämääräisiä, ja myös merkitykseltään vähäisiä, että ne olisi hyvä poistaa kokonaan. Samoin hamppubetoni on kuriositeetti, eikä sillä ole käytännön merkitystä.

Kohta B4: Tässä kannattaisi viitata Suomen Betoniyhdistys ry:n Betonin vähähiilisyysluokitukseen. Vaatimus voisi hyvin koskea kaikkea käytettävää betonia, ja niin, että betonivolyymistä 75 % tulisi olla vähintään luokka GWP.85. Vaatimusta ei kannata asettaa kattamaan kaikkea betoninkäyttöä, koska pienivolyymisiä tuotteita, kuten juotosbetoneita voi olla perustelua käyttää ilman hiilijalanjälkivaatimusta ilman, että se vaikuttaa kokonaisuuteen haitallisesti.

Comments from the building construction industry

The criterion requires a new round of comments once Suomen Betoniyhdistys has published its planning instructions for low-carbon concrete.

The term construction component should be used instead of construction category. We recommend use of the following construction components: foundations, outer walls, load-bearing partition walls, pillars, ground floors, intermediate floors, beams, stairs and stairways.

Requirement A) refers to the factory's direct emissions, which as far as we can see, are not possible to achieve with regard to Finnish cement in sections 2 and 3. As far as we can see, sections A1-A3 are very different with regard to their ambitiousness.

Requirement B) If this requirement remains mandatory, the limit value must be set so that it excludes only the worst kinds of concrete. If the limit value is set too strictly and it is difficult to obtain the corresponding concrete, the requirement may lead to long transportation distances, which are harmful to the environment. In addition, long transportation journeys are also detrimental to the concrete and e.g. more additives may need to be used to maintain the quality.

Low-carbon concrete is not suitable for use in all conditions and we request that it is moved out of the obligatory requirements. The strength development in cast-in-situ structures is a critical structural requirement that should be met at all sites. Another additional challenge is that buildings are built in winter, when winter concreting adds its own difficulties and limitations to use of the products. The requirement cannot restrict construction to the best time of the year. Another particular observation is that in tall buildings, the requirement for concrete structures is strict and the suitability of green concrete should always be carefully assessed.

Requirement C is not currently realistic.

Observations from the construction product industry

Comment on Finnish translation. Comment on Finnish translation. Comment on Finnish translation.

Terraces and verandas are such unclear and vague definitions in Finnish construction, and their significance is so low, that they could be removed entirely. Hemp concrete is also a curiosity, and has no practical significance.

Section B4: It is worth referring to Suomen Betoniyhdistys ry's Concrete low-carbon classification. The requirement could well apply to all concrete that is used, and such that 75% of the concrete volume should be at least class GWP.85. The requirement should not be set to apply to all use of concrete, as there may be grounds for the use of small-volume products like grouting concrete without a carbon footprint requirement, without having a detrimental effect overall. "

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

"OBS: Fortsætter i Requirement 09, Steel

Der er angivet 5 kriterier, hvoraf mindst 1 kriterie skal opfyldes for mindst 50 vægt-% af den valgte konstruktionsdel. Hvordan skal vægt-% forstås, når der fx er tale om kompositkonstruktionsdele. Det kan fx være Sandwichelementer, som jo består af isolering, beklædning fx tegl, stål og beton.

Kriterie 1-3 er rettet mod cement, cementklinker eller alternative bindere.

Kriterie 4 vedrører betonen

Kriterie 5 vedrører konstruktionen.

Det virker forvirrende at man på den måde blander så forskelligartede kriterier sammen. Findes der en analyse, der viser, hvordan de 5 kriterier hænger sammen med det man ønsker at opnå – formentlig CO2 besparelser. Kan det eftervises, at opfyldelsen af de 5 kriterier enkeltvis vil føre frem til nogenlunde samme niveau af CO2 reduktion af den endelige betonkonstruktion? Og dermed kan det dokumenteres at de 5 kriterier er ligeværdige?

Alle tre kriterier for cement, kan ikke opfyldes med Dansk produceret cement, som forklaret nedenfor. Det virker som et unødvendigt skrappt krav.

Kriterie 1.

Det tekniske kriterie i taksonomien til clinker eller cement repræsenterer et niveau, der svarer til de 10% bedst performende producenter i Europa. Det fremgår af note 100 og 102 i screeningskriterierne for clinker og cement i taksonomien. Udover kommentaren om at bruge taksonomikriterier som produktkrav, så virker det som et meget skrappt krav, som kun ganske få cementproducenter kan opfylde indenfor en kort tidshorisont. Reelt betyder det at man i Danmark ikke kan bruge cement fra Aalborg Portland, hvis det er dette kriterie, man vælger at opfylde.

Kriterie 2.

Anvendelse af mindst 75% biobaserede og/eller alternative brændsler til cementfremstilling er der igen kun meget få cementproducenter i Europa som kan overholde. De mest brændseloptimerede cementproducenter bruger 100% alternative brændsler, hvor der almindeligvis vil være op mod 60% plast og lignende i – altså fossile brændsler. Det er vores vurdering at meget få – hvis nogen kan leve op til dette krav og dermed igen langt over det niveau miljømærkerne normalt lægger sig på.

Biobaserede brændsler regnes som værende CO2 neutrale. Alternativer brændsler regnes ikke CO2 neutrale og ligger på niveau med naturgas i CO2 udledning. Dvs. der vil være meget stor forskel på CO2 udledningen af cementen, hvis der er anvendt 75% biobaseret brændsel sammenlignet med 75% alternativ brændsel. Det virker ikke rimeligt.

Kriterie 3.

Krav om min 50% CO2 reduktion vha CCS er ikke realistisk på kort sigt, hvilket også fremgår af baggrundsbeskrivelsen til kriterierne. P.t. er der kun én fabrik i EU – Norcem i Brevik – der arbejder med at implementere teknologien og vil kunne leve op til dette krav i 2024. Det vil utvivlsomt blive mere udbredt over tid, men at have det med som krav p.t. virker urealistisk og konkurrenceforvridende. I øvrigt er note ** misvisende. Den refererer til den norske model for CO2 krav til beton.

Samlet set betyder ovenstående tre kriterier at beton fremstillet med cement fra Aalborg Portland ikke vil kunne efterleve nogle af de tre ovenstående kriterier. Det efterlader betonen til at opfylde mindst et af de to efterfølgende. Med mindre man begynder at importere cement for at kunne efterleve ovenstående. Det kan ikke være

tanken, at vi skal til at transportere cement over lange afstande for at kunne leve ”p til kravene. ”

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og llimindustri, Aluminium Danmark.

"The Finnish terms are not professional. No ""pylväs"" or ""levy"" is used in professional language.

""Hamppubetoni"" hemp concrete. It is marginal products. Far as Rudus knows there is no producer for hemp concrete in Finland. Also the health issues are a concern as this kind of concrete has not been widely researched in Finland. Also its structural behavior is a question mark.

O8, A.2. ""Tuotannossa käytetään vuositasolla vähintään 75 % biopohjaisia ja/tai vaihtoehtoisia* polttoaineita."" As far as Rudus knows, this is currently not possible, at least not in Finland.

O8, A.3. There is no method that can be used to for carbon capture. This needs a real technology leap. It is of course researched widely, but for next ten years it is not feasible.

O8. B.4. There should not be a requirement for product specific EPD as concrete manufacturers have each thousands of concrete mixes in use. Therefore there should be a general method to calculate carbon footprint.

But then there is also the question which environmental impact categories are to be taken into calculations. Are also acidification and eutrophication etc. to be considered. If so then the common general calculators are not valid.

O8 C.5 Not possible in many years. The possibility to use concrete structures from old buildings raises concerns and its legitimacy must be solved first. Building products must be CE-marked. Old products are not CE-marked and also the old products have already been brought to mark't and so it can't be CE-marked afterwards. This has to be solved first.

Recycled crushed concrete (RCC). The possibility to use RCC is not possible in large quantities, in small yes but not as much as of 50 %. The standards do not allow it (eg. EN 206). Also if the End-of Waste act (Finland) does not come to effect, the use of RCC in new concrete is difficult. Every concrete plant needs a environmental permit (granted by local authority) and strict bookkeeping of use of RCC. It is not easy to get the permit as all permits are considered ”ndividually.

Remissinstans

"Det er angitt 5 kriterier hvorav minst 1 kriterium skal oppfylles for minst 50 vekt%prosent av den valgte konstruksjonsdelen. Dette oppleves som en pragmatisk kravspesifikasjon som trolig ikke er sammenlignbar ved at de 5 ulike kriteriene ikke bidrar til tilsvarende store utslippskutt.

Men det gir muligheten for de ulike næringen innen betong og sement til å bidra til et lavere klimagassutslipp for bygningen, selv om enkelte av kriteriene henger tett sammen.

Vi anbefaler at det legges til et 6. kriterium, eller fortrinnsvis at dette erstatter de 5 øvrige, som premierer lave klimagassutslipp for hele betongkonstruksjonen der klimaeffektiv sement, optimal betongtype og -mengde samt armering inngår som innsatsfaktorer. Et slikt kriterium kan erstatte de 5 andre kriteriene, og en unngår suboptimalisering slik forslaget foreligger nå.

A-1: Produksjon i samsvar med EUs taksonomi

Det tekniske kriteriet i taksonomien til klinker eller sement representerer et nivå som tilsvarer de 10% mest klimaeffektive sementprodusenter i Europa. Dvs. et svært ambisiøst kriterium, og som ligger på et mer ambisiøst nivå enn det Svanen normalt ligger på ved at flere enn 10 % av leverandørene kan levere på Svanekravene. Men siden Svanen har en ambisjon om å også dekke taksonomi-kriteriene har vi forståelse for at det legges på dette nivået.

A-3: Redusere minst 50% av CO₂-utslipp ved bruk av CCS

Dette er et kriterium som frem til i medio av 2024 er lite relevant i Norden. Men vi synes at det er positivt at det tas inn allerede nå slik at Svanemerking vil bidra til å etterspørre denne teknologien umiddelbart når den er på plass i Norge og Norden.

Oppsummering sementkriteriet

For Svanemerkede bygg utenfor det sentrale Østlandet vil det være utfordrende å skaffe klimaeffektiv sement som tilfredsstillende Svanens kriterier uten svært lange transportavstander. Det bør derfor kunne argumenteres ved bruk av helhetlige vurderinger på sluttproduktet basert på LCA-beregninger. Det vises da til forslaget om et nytt overordnet kriterium.

B-5: Lavkarbonklasser

Vi støtter forslaget om at lavkarbonklasse A settes som et obligatorisk krav ved bruk av betong, men det bør samtidig være mulighet til avvik både i forhold til geografi eller om man kan vise til at samlet CO₂-utslipp er lavere ved klimaeffektive konstruksjonsløsninger, bruk av hulldekkekonstruksjoner sammenlignet med massive dekker i etasjeskille vil alltid gi bedre CO₂ profil for ellers like ytelser. Årsaken til dette er at hulldekkekonstruksjoner reduserer betongforbruket med « 50%, såkalte bubble

deck"" konstruksjoner vil også gi utslippsreduksjoner pr funksjonelle enhet sammenlignet med massive konstruksjoner.

Bruk av lavkarbonbetong er i enkelte områder i liten grad praktisk mulig eller miljømessig fordelaktig pga. tilgjengelighet av aktuelle bindemiddeltyper, medgått bindemiddelmengder ved bruk av lokale tilslag og transportavstand av råvarer til betongfabrikk. Det vil ikke være et godt klimatiltak å transportere sement og tilslag over lange avstander med mål om å kunne levere lavkarbonklasse A dersom bruk av mer kortreiste råvarer er mer klimaeffektivt.

I slike tilfeller bør det åpnes opp for at man ser på andre tiltak, eks.vis bevissthet ved valg av konstruksjonsutforming, spennvidder og tverrsnittsdimensjoner og tiltak som sikrer demonterbarhet og som har betydning for det totale betongforbruket. Ved slike avvik foreslår vi at det må dokumenteres hvilke tiltak som er gjort dersom det samlet sett ikke er en klimafordel å bruke lavkarbonbetong.

Dette gjelder også ved bruk av betongelementer slik at den samlede konstruksjonsløsningen gir lavere CO₂-utslipp enn ved kun bruk av Lavkarbonklasse A i enkeltelementene.

Det vises da til forslaget om et nytt overordnet kriterium som omfatter hele konstruksjonen.

I høringsutkastet er det angitt at produktspesifikke EPDer skal være i hht. ISO 14025 Type II. Her anbefaler vi på det sterkeste av denne henvisningen endres til EN 15804 som »uropeiske EPDer"

Remissinstans

Betong Norge

"Kriteriet på klimaförbättrad betong måste ställas på ett sätt så att det leder till klimaförbättringar på riktigt. Även prefabkonstruktioner borde vara med.

Förtydliga hur beräkningen ska göras.

Är det inte bättre att ha detta som ett p-krav.

Karboniseringsförmågan hos betong, kan den räknas med om man tex har omålade fasad"tor av betong? "

Remissinstans

Besqab

Við óttumst að markaðurinn sé ekki tilbúinn í að uppfylla þessar kröfur en framleiðandinn þarf að koma með athugasemdir.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Är leverantörsledet involverade i detta? Hur ser möjligheterna ut för dem att förhålla sig till och uppnå dessa krav?

Remissinstans

Turako AB

"Kravene i sig selv er meget strenge, og det vil være vanskelig at dokumenterer.

Primært består dansk byggeri af betonelementhuse, hvorfor der med de eksisterende krav vil være meget vanskelig at overholde og få svanemærket bygnin"er i fremtiden."

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

"It's easy to choose building parts to include the demand and choose between the different options 1-5 butt have no real effect. The effect of option 1-3 is hard to assess in kg CO₂e-redcution per kg of concrete. Option 4 is better and option 5 even better (but much harder to achieve and has a greater effect on climate reduction).

Other than these options there is also the strategy to use less concrete and to use the right strenght class and recipe that is excluded from the equation. Preferable would be to have limit values for the entire building rather than parts of the building.

There are country-specific notions in the response from JM Finland. This criteria should be set for a new commentary when country specific requirements are proposed (4). Norwegian classification system has not been found and commented on at least in Finland.

Comments from Norway

A3, cementklinker: 50% reduksjon av CO₂, sammenliknet med hvilket nivå? Det utvikles sementer/betonger som har veldig liten CO₂ i forhold til dagens betonger, med denne formuleringen må disse også redusere med 50% i forhold til deres utgangsnivå?

B4 Betong: Klasse A er et eksempel. Det avventes grenseverdier i andre klassifiseringssystem. Kravet bør gjøres tydeligere så snart det er mulig. "

Remissinstans

JM AB

"Bygger man enbart i betong kan man ekskludera många viktiga klimatbelastande delar medan trähusbyggare som enbart använder betong i en bygdelen måste optimera på den enda betongdelen.

Kunskapen kring "Klimatförbättrad betong" är under uppbyggnad. Hittills vet man att uttorkningstider och betongens täthet påverkas. Detta leder i sin tur till påverkan på andra byggprodukter, så som lim till mattor etc. Det råder osäkerhet kring vilka emissioner till bostadsmiljön detta kan leda till. Tillgången till flygaska och andra tillsatser kommer variera, med nya egenskapsförändringar som följd. Vi anser att av försiktighetsprincip skall avvakta tills branschen hunnit utveckla kompatibla produkter innan "klimatförbättrad betong" föreskrivs.

Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Konsekvensen av skrivelsen går ej att överblicka men vi förutsätter att stål- och betongindustrin är tillfrågade och lämnar sv'r på remissen.

"

Remissinstans

OBOS Sverige AB

"Edellytämme Joutsenmerkiltä tämän kriteerin uutta kommenttikierrosta, kun Suomen Betoniyhdistyksen vähähiilisen betonin suunnitteluohjeet on julkaistu.

Rakenneluokan sijaan tulisi puhua rakenneosasta. Suositellaan käyttämään seuraavia rakenneosia: perustukset, ulkoseinät, kantavat väliseinät, pilarit, alapohjat, välipohjat, yläpohjat, palkit, portaat ja porrashuoneet.

Vaatus A) viittaa laitoksen suoriin päästöihin, joita ei ole nähäksemme mahdollista saavuttaa suomalaisen sementin osalta kohdissa 2. ja 3. Nähdäksemme kohdat A1-A3 ovat kunnianhimon tasoltaan hyvin eri tasoisia.

Vaatus B) Mikäli kriteeri pysyy pakollisena, pyydämme asettamaan raja-arvon sellaiseksi, että se karsii vain kaikkein huonoimmat betonit pois. Jos raja-arvo asetetaan turhan tiukaksi ja sitä vastaavaa betonia on vaikea saada, voisi vaatimus johtaa pitkiin kuljetusmatkoihin, jotka puolestaan ovat ympäristölle haitaksi. Lisäksi pitkät kuljetusmatkat ovat myös betonille haitaksi ja laadun ylläpitämiseksi joudutaankin käyttämään esimerkiksi enemmän lisäaineita.

Vähähiilinen betoni ei puolestaan sovellu käytettäväksi kaikissa olosuhteissa ja pyydämme siirtämään sen pois pakollisista kriteereistä. Lujuuden kehitys paikallavalurakenteissa on kriittinen rakenteellinen vaatimus, jonka tulee kaikissa kohteissa täytyä. Haastetta lisää entisestään se, että rakennuksia rakennetaan myös talvella, jolloin talvibetonointi asettaa omat haasteet ja rajoitteet tuotteiden käytölle. Kriteeri ei voi rajata rakentamisajankohtaa parhaaseen vuoden aikaan. Erityishuomiona on myös todettava, että korkeassa rakentamisessa vaatimus betonirakenteille on kova ja tällöin soveltuvuus vihreän betonin käytölle tulee aina arvioida tarkoin.

Vaatimus C) ei ole nähdäksemme realismia tällä hetkellä (kts. lausuntovastaus O15 ja O16).

Olemme toimittaneet A-Insinööreiltä pyytämämme lausuntovastauksen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We recommend that Nordic Swan Ecolabel resend this for new round of comments once Suomen Betoniyhdistys has published its planning instructions for low-carbon concrete.

The term construction component should be used instead of construction category. We recommend use of the following construction components: foundations, outer walls, load-bearing partition walls, pillars, ground floors, intermediate floors, beams, stairs and stairways.

Requirement A) refers to the factory's direct emissions, which as far as we can see, are not possible to achieve with regard to Finnish cement in sections 2 and 3. As far as we can see, sections A1-A3 are very different with regard to their ambitiousness.

Requirement B) If this requirement remains mandatory, we request that the threshold value is set so that it excludes only the worst kinds of concrete. If the threshold value is set too strictly and it is difficult to obtain the corresponding concrete, the requirement may lead to long transportation distances, which are harmful to the environment. In addition, long transportation journeys are also detrimental to the concrete and e.g. more additives may need to be used to maintain the quality.

Low-carbon concrete is not suitable for use in all conditions and we request that it is moved out of the obligatory requirements. The strength development in cast-in-situ structures is a critical structural requirement that should be met at all sites. Another additional challenge is that buildings are built in winter, when winter concreting adds its own difficulties and limitations to use of the products. The requirement cannot restrict construction to the best time of the year. Another particular observation is that in tall buildings the requirement for concrete structures is strict and the suitability of green concrete should always be carefully assessed.

We feel that requirement C) is currently unrealistic (see statement response O15 and O16).

We have submitted a statement response to the requirements that we requested from A-Insinöörit to the address joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

"Struktur av kravet: Denna är svår att läsa då den är uppbyggd som ett trädidiagram och innehåller en del om och men. Det är lätt att tappa bort sig i kravet. Finns det möjlighet att förenkla hur denna är skriven?"

Utifrån ett samhällsperspektiv är detta bra krav men utifrån projektet är det svårt att se nyttan med alla krav. Hur vi jobbar i andra projekt ställs det mer krav på EPD och krav på kg CO₂ / kg. Branschen och betongtillverkarna är på gång med klimatreducerad betong med mindre cement, vilket är något vi vill arbeta vidare med. Dock viktigt att det sker stegvis så vi hinner lära oss hur denna betong fungerar.

Kommentar på krav A alt 1-3: Den absolut största klimatpåverkan kommer från själva cementen och bränslet för processera cement är enbart en liten del av klimatpåverkan för betongprodukten. Vi tycker att det är bättre att ha mer fokus på de delar som har stor klimatpåverkan.

Kommentar på krav B t 4: Det står "Till exempel att uppfylla koldioxidsnål betong A eller bättre i Norsk Betongforening" publikasjon nr". Detta tolkar vi som ett exempel och att det även är okej med Betong C som är ca 10-15% bättre. Om inte förtydliga gärna.

Kommentar på krav C alt 5: Detta är i forskningsstadiet/utvecklingsstadiet. Det är många utmaningar med att återanvända betong bla tekniska, ekonomiska, förvaring och matcha återvunna produkter till nytt projekt. 50% är väldigt högt ställda krav, skulle vara mer rimligt att "änka %-satsen."

Remissinstans

NCC

"Känns lite orättvist. Bygger man enbart i betong kan man exkludera många viktiga klimatbelastande delar medan vi som enbart använder betong i en byggdel och andra kanske lite mindre klimatbelastande delar i andra byggdelar, måste optimera på den enda betongdelen vi jobbar med, borde vara tvärt om.

För både O8, O9 & O10. Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt."

Remissinstans

Forsheda Hus AB

"Part B – measure 4

Documenting carbon impact with EPD is a good and necessary requirement. The stated requirement in the draft is too open and can be misleading.

1. If a product specific EPD is required for the project, does it have to be 3rd party verified or can the concrete producer refer to an already verified EPD that contains the same ingredients, just in a different dosage?
2. If low carbon concrete A in NB 37 is the first benchmark for fulfilling the requirements of the Nordic Swan Ecolabeling and other low carbon classification will follow later, what will the requirement be in the end when all Nordic countries have adopted their own? Would each country follow its own national guideline/classification, as each country will have their own values and/or classes that will be different from the classes in NB 37. It needs to be clear from the start what defines a low carbon concrete – CO2 values, limits etc.
3. Overdesign is a major problem when trying to reach environmentally friendly buildings. It is for ex common (at least in Iceland) to use concrete designed for outdoor environment for indoor environment and too high compressive strength requirements especially indoor. The Icelandic building regulation are now in review. One of the purposes is to press the designers not to overdesign. For ex minimum compressive strength for concrete indoor in XC1 environment goes from C20 to C12. There should be something in the Nordic Swans requirements which refer to this point.

Part C – measure 5

5. Must use reused concrete parts in 50% of the chosen construction category.

The requirement should be clearer by what is meant. This can be:

- Reclaimed aggregates
- Recycled aggregates or
- Reused concrete structure

As I understand it (first sentence in point 5), it requires that 50% of the chosen construction categories should contain some percentage of reused concrete parts/modules. If not, this must be explained better in more detail. In both cases requesting 50% of reuse of old/existing parts and/or reused/recycled material will be very challenging or almost impossible. It is stated on behalf of the contractor/consulting engineer/architect, but it also can involve the concrete producer and should therefore also be mentioned in measure 4.

The responsibility should start in the design phase in all categories (like mentioned in O8 a-g). The designer should calculate the required load capacity and not require higher strength requirements than necessary. Having category option to choose from, where requirements can be fulfilled (and only obligated to fulfil 50% of the volume), lowers the full potential of minimizing the carbon footprint.

- For example, if Low Carbon concrete A in NB 37 would be the requirement:
 - o Low carbon concrete A is the start point/baseline in every category for each defined strength class. Each category (or sub-category if available) is evaluated and where Low carbon A is not applicable the reason is explained with an argument. This would give this highest potential in achieving the lowest carbon footprint for the whole project

"

Remissinstans

"Hänvisar till norsk standard som ej har samma klassning på betongkvaliteter som oss. Kommer att skapa oklarheter gällande kravställningen. Behöver sätta svenska krav. Finns ju betongindustrins riktlinjer som också kommer att uppdateras (skulle redan ha [varit gjort](#)).

https://cms.betongarhallbart.se/wp-content/uploads/2019/05/klimatforbattrad-etong_webb.pdf "

Remissinstans

White Arkitekter

Angående 1-3, finns tillverkare av cement som uppfyller 1-3 idag? Om nej, återstår i praktiken bara 4 för mindre företag att använda idag då det inte finns en mogen marknad för återbrukade stomdelar av betong. Eftersom tex prefabricerade stomdelar (ex håldäck) är CE märkta vid tillverkning är deras tekniska egenskaper kända. I ett scenario där man handlar med återbrukade stomdelar behöver beständighet och bärformåga verifieras tex genom provning vilket kommer att vara en kostsam process och inte praktiskt eller ekonomiskt försvarbart i mindre projekt.

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

"Krav om å bruke kun biobasert olje er tilknyttet til den hvite boka. Frem til 2030 skal det reduseres CO2 utslipp om 50% og frem til 2050 vil bensin biler forsvinne. Element Nor kan derfor vurdere i fremtiden bruk av kjøretøy som er biobasert og miljøvennlig. Kravet er at 75% av brukte olje skal være biobasert.

I krav 4 kan det brukes EPD om lavkarbon B-37.

Dokumenteres det gjenbruk av betong til å produsere Lego klosser eller jersey"

Remissinstans

Element Nor

"Först en fråga: ""d. betongplattor"" är det samma sak som betongbjälklag?

""A. Tillverkare av cementklinker..."" Är svår att påverka och eftersom cement har blivit en bristprodukt så finns det en risk för att det köps in från ett annat land där dessa krav troligen inte finns.

Cementa arbetar aktivt med att få ner klimatpåverkan, så de kanske kan klara de krav som ställs.

""B. Tillverkare av betongprodukt"" Detta krav behöver in i AF-del och upphandlingskrav i projekten för att uppfyllas. Konstruktören kan inte påverka

""C. Ansvarig entreprenör/teknisk konsult/arkitekt..."" Detta krav behöver in i AF-del och upphandlingskrav i projekten för att uppfyllas. Konstruktören kan inte påverka"

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

B4. Can the requirement be defined more tangibly with for example a minimum % reduction? Maybe this is very clear for Norwegians, but not for Danes. FutureCem is a 30% reduction (after their own claims). This 30% (or more!) could be introduced as a minimum reduction to fulfill requirement. As it is now it seem very fluffy, and also difficult (not "operational") for non-Norwegians

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Þetta er flókið fyrir verktaka að skilja. Ég held að Svanurinn verði að vinna náði með steypustöðvum á Íslandi að gera þær undirbúnar til að geta svarað fyrirspurnum frá viðskiptavinum hvenrig þær geti uppfyllt þessi viðmið á Íslandi

Remissinstans

Visthus

Stavfel med plastgjuten – platsgjuten.

Punkt 4 känns tydlig och som något prefableverantörerna hanterar med sina EPD:er men för grunden

där vi platsgjuter undrar vi om vi ska tänka att det är en betongprodukt när den är i ej härdat tillstånd

eller om det blir en produkt först när den är gjuten och klar på arbetsplatsen. Ska vi betrakta EPD från

leverantörerna som ok?

Punkt 5 undrar vi om det bara avser krossad betong som ska användas som ballast i ny betong eller

ligger även armering med då det benämns betongprodukter.

Var kommer alternativen för byggdelar från? Om det är dessa a-g som är byggdelar i en byggnad –

behöver i så fall endast 2 kategorier av kraven omfattas och sedan minst 50% uppfylls av alt. 1-5?

Hur kommer det sig att hempcrete är undantaget kraven?

Används CCS-teknik överhuvudtaget?

Svanen skriver om tryckhållfasthet, men hur är det med betongens övriga egenskaper?

Är det enbart betongdelar som det syftas på under punkt 5 eller är det andra restprodukter?

Då vi kontrollerade produkter från ex Thomas Betong så borde väl deras produkter redan uppfylla

kraven?

Remissinstans

Bonava

O8: Oklart vilka betonggränsvärden som kommer användas i Sverige? Vilken nivå är tänkt som lägsta tillåtna? Här har man att förhålla sig till de beständighetskrav som regleras i normer och standarder.

1. Vi kan inte bedöma innebörden av kravet. Hur ska en licensinnehavare kunna göra kravställande på en parameter, som riktar sig till råvarutillverkaren på en marknad där 90% av cementen till svenska byggsektorn kommer från en enda leverantör?
2. Lika pkt 1, kan inte bedömas.
3. Här åberopas teknik som inte möjliggörs från svensk tillverkning förrän tidigast år 2030, under villkorade förutsättningar. Varför omnämns detta över huvud taget i remiss för version 4?
4. Vi kan inte bedöma innebörden. Referensbetong finns inte definierat. Det vi känner till är att Svensk Betong håller på att omdefiniera skalan från 3 (-10, -25, -40%) till 4 steg (-10, -20, -30, -40%).
5. Vi kan inte bedöma innebörden av begreppet att återanvända betongdelar. Kravet riktas inte till betongtillverkaren utan arkitekt/konsult/entreprenör? Komponenter till bärverk i bostäder är helt projektunika till nära 100%. Däremot finns stor potential i de fall en husbyggnad ska flyttas från en plats till en annan.

Av ovanstående 5 punkter känns endast pkt 4 som framkomlig på kort sikt. Utifrån det innebär kravet O8 att leverantörsbasen sannolikt inskränks väsentligt, vilket i sin tur leder till prisökningar som måste påföras slutkunden (hyregästen/lägenhetsinnehavaren).

Remissinstans

Ikano Bostad

Som träbyggare där vi använder betong enbart i grunden blir detta krav tufft. Grunden är den del som är tuffast att jobba med när det gäller klimatoptimering i och med att där tillkommer krav på uttorkning vilket inte finns på samma vis för andra konstruktionsdelar.

Vår analys är att detta krav slår orättvist. Bygger en aktör med stora delar av konstruktionen i betong kan denna aktör exkludera många viktiga klimatbelastande delar medan vi som bygger i trä enbart använder betong i en byggdel och material med mindre klimatavtryck i andra byggdelar. Trots detta måste vi optimera på den enda betongdelen vi har.

Möjligheten att styra klimatpåverkan med krav på EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

*A3, Minska åtminstone 50% av CO₂e-utsläppen med avskiljning och lagring av koldioxid (CCS)**.* Finns ju inte denna möjlighet ännu.

Remissinstans

Derome

O8 Cement och betong. Alt B Tillverkaren av betongprodukten” Vad menas med "lågt koldioxidavtryck", går det att definiera bättre än ett exempel?

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Kravet är idag svårt för en beställare eller entreprenör (som oftast är licensinnehavare) att sätta sig in i. Vi är måna om att kravet är formulerat på ett sätt så att det blir enkelt att föra kravet vidare på leverantören till ett byggprojekt och att leverantören har rådighet över uppfyllande av krav och dokumentation - önskvärt är att dokumentation/verifikat överensstämmer med andra kravställare i Sverige, t ex EPD:er. Huvudsyftet med kravet tolkar vi är att sänka klimatpåverkan från betongen i projekt, det ska vara lättare att hantera kravet om kravet ställdes på klimatpåverkan från betongen och inte på ingående delmaterial. Kravet bör också ses över så att det är möjligt att uppfylla oberoende av geografi och tid på året.

2. Svensk betong lämnar in ett remissvar som Peab, bland annat via Swerock, har varit delaktiga i att ta fram och står bakom.

Remissinstans

PEAB

Synpunkter på O8 Kriterier för cement och betong

I O8 ställs krav på två utvalda konstruktionsdelar samt att 50 vikt% av betongen i dessa delar ska uppfylla någon av punkterna 1-5.

Kommentar: Valet av endast två konstruktionsdelar samt att 50 % av betongen i dessa delar ska uppfylla kravet i en av de fem punkterna får konsekvensen att vissa delar av byggnaden uppfyller högt ställda krav medan andra inte beaktas alls, dvs effekten på "helheten" (verkliga miljöpåverkan från byggnaden) tappas bort. För att bli effektiva styrmedel mot minskad klimatpåverkan bör kriterier också utformas i linje med andra kravställare, tex myndighetskrav.

Vårt förslag:

- Att kriteriet omformuleras så att det i stället ger incitament till åtgärder som har stor betydelse för byggnadens totala klimatpåverkan. Det skulle kunna göras genom att komplettera kravet med att de valda konstruktionsdelarna ska stå för minst 50% av den totala vikten av betong i huset. För att ett sådant krav ska bli konkurrensneutralt mellan olika material bör motsvarande krav införas även för Svanen märkning av andra material. Observera att en sådan grundläggande justering kräver att en anpassning av övriga kriterier för betong behöver göras.
- För att underlätta uppfyllnad bör de valbara konstruktionsdelarna (om de behålls) överensstämna med de som omfattas av lagkravet på klimatdeklaration.
- Beskrivning av de valbara konstruktionsdelarna (om de behålls) måste förtydligas, exempelvis "skjuvvägg" och "bjälkar".

Kriterie A. Tillverkare av cementklinker, cement eller alternativt bindämne (alternativ 1–3)

1. bilaga 1 i den delegerade rättsakten om EU:s klimattaxonomi av den 21april 2021 eller senare.

Kommentar:

Generellt anser vi att kraven ska ha fokus på betongens totala klimatpåverkan i byggnaden. Krav som detta som gäller delmaterial bör därför tas bort alternativt vara poängkrav i stället för obligatoriskt.

Möjlighet att uppnå kravet: Vi tolkar kravet som att punkt (a) eller (b) ska uppfyllas för att A1 ska vara uppfyllt. Punkt a) kan uppfyllas av de allra "bästa" cementfabrikerna, vilka utgör ca 10 %. Punkt (b) kan sannolikt uppfyllas under förutsättning att tillverkaren har tillgång till slagg. För att skapa incitament för reduktion av cementets klimatpåverkan är Kravet i A1 rimligt men såsom det nu är utformat kan det uppfyllas endast av vissa produktionsanläggningar men kan bli mycket svårt för andra beroende på tekniska begränsningar i produktionsanläggningen eller begränsad tillgång till råvaror.

Vårt förslag:

Att kriterie A1 på cement tas bort, kan eventuellt införas som poängkrav.

2. Använda minst 75 % biobaserade och/eller alternativa bränslen för produktionen på årsbasis.*

Kommentar:

Generellt anser vi att kraven ska ha fokus på betongens totala klimatpåverkan i byggnaden. Krav som detta som gäller delmaterial bör därför tas bort alternativt vara poängkrav i stället för obligatoriskt.

Möjlighet till uppfyllande: En mindre andel av de cement som finns på marknaden bedöms uppfylla kriteriet. Möjligheten begränsas av produktionstekniska förutsättningar på fabrikerna samt tillgången till bränslen.

Vårt förslag:

Att kriterie A2 på cement tas bort, kan eventuellt införas som poängkrav.

3. Minska åtminstone 50 % av CO₂ utsläppen med avskiljning och lagring av koldioxid (CCS)

Kommentar:

Med hänvisning till de våra generella kommentarer anser vi att krav ska ställas på resultatet, dvs att koldioxid inte ska komma ut i atmosfären. Det innebär att kriteriet i A3 är felaktigt utformat då det baseras på en definierad metod i stället för resultat. Även uttrycket "avskiljning och lagring" ger ett felaktigt incitament då strävan bör gå mot användning av CO₂ i stället för lagring. Kriterier bör i stället utformas så att utsläpp från betong till atmosfären ska begränsas, dvs det som är kriterie B4. Eftersom betongens klimatpåverkan till stor del bestäms av ingående cementklinker kommer cement eller alternativa bindemedel med låg eller noll klimatpåverkan att vara en mycket viktig del för att producera betong med låg eller nettonoll klimatpåverkan. Det betyder att kriterie B4 blir överordnat kriterier för cement.

Nivåerna för klimatförbättring i Svensk Betongs Vägledning Klimatförbättrad betong avses stegvis utvecklas allteftersom nya metoder, material och regelverk tillåter allt högre reduktioner av utsläppen. I den utvecklingen ser vi framför oss att CCS, när den finns tillgänglig, möjliggör kravställning på betong med mycket låg klimatpåverkan.

Möjlighet till uppfyllande: Kriterier som förutsätter CCS är orimligt att införas 2022 då det inte är möjligt att uppfylla för något av de cement som används på svensk marknad. Utveckling av CCS tekniken pågår men bedöms kunna införas i produktionen tidigast ca 2030 och att det därefter tar ytterligare några år innan en betydande del av marknaden kan försörjas, dvs implementering av CCS tekniken ligger minst ca 10 år fram i tiden.

Vårt förslag:

- Att kriterie A3 på cement tas bort. Kriterier bör ställas på resultat i stället för metod, dvs. på betongens klimatpåverkan, dvs kriterie B4.

6 Kriterie B. Tillverkare av betongprodukten

*4. Ska dokumentera användningen av betong med lågt koldioxidavtryck jämfört med betong med samma tryckhållfasthet. Dokumentationen med produktspecifik miljövarudeklaration måste åtminstone visa att gränsvärdet för CO₂e -utsläpp som definieras i betongklassificeringssystemet har uppfyllts. Till exempel att uppfylla koldioxidsnål betong A eller bättre i Norsk Betongforenings publikasjon nr. 37 Lavkarbonbetong (NB 37)**. Andra klassificeringssystem för låga koldioxidutsläpp från betong i de nordiska länderna kommer att finnas med tillsammans med ett gränsvärde eller klass så snart de har antagits.*

Krav på dokumentation: Produktspecifik miljövarudeklaration från betongtillverkaren som visar att betongen uppfyller kravet på växthusgasutsläpp för erforderlig hållfasthetsklass och är tillverkad enligt ISO-standard 14025 Miljömärkning och miljödeklarationer – Typ II.

Kommentar:

Möjlighet till uppfyllande: Införande av ett kriterie B4 för användning av betong med reducerad klimatpåverkan som ett obligatoriskt krav är bra och kan bli ett viktigt incitament för marknaden att efterfråga klimatförbättrad fabriksbetong och prefabricerade betongelement. Eftersom arbetssätt, lokala regelverk och traditioner skiljer sig mellan de nordiska länderna finns behov av att anpassa kriteriet till svenska förhållanden.

Vårt förslag:

- Jämförelse med utgångspunkt från hållfasthetsklass tas bort, dvs stryk följande del av meningen ”jämfört med betong med samma hållfasthet”. Motivering: det är oftast exponeringsklassen, snarare än hållfastheten, som styr valet av betongsammansättning – att endast utgå från hållfasthet i kriteriet kan därför bli ett ineffektivt sätt att styra mot lägre klimatpåverkan.

- Det obligatoriska kravet på Lavkarbonklass A i det norska systemet ersätts med nivå 1 i det svenska systemet som beskrivs i Svensk Betongs vägledning Klimatförbättrad betong, Utgåva 2, se utdrag i bilaga 1. Observera att detta gäller både fabriksbetong och prefabricerade betongelement. Enligt vägledningen har klimatförbättring nivå 1 minst 10 % lägre klimatpåverkan jämfört med en referens som användes för samma applikation 2017-2019. Nivå 2, 3 och 4 föreslås införas som poängkrav. Kraven kan sedan skärpas i takt med att marknaden utvecklas.

Motivering: Den svenska marknaden är idag tveksam till att komma igång med klimatförbättrade produkter, sannolikt för att man känner osäkerhet kring egenskaper, hantering mm. som kräver vissa åtgärder och därmed tid för omställning, det gäller både fabriksbetong och prefabricerade betongelement. Högt ställda krav kan därför på kort sikt få konsekvenser på byggtider och därmed ökade byggkostnader. Mot den bakgrunden skulle införandet av en skarpare kravgräns, t.ex. nivå 2 (ca 20 % reducerad klimatpåverkan), riskera att kriteriet B4, eller i värsta fall Svanen märkning, väljs bort istället för att bli ett incitament för förbättring.

Ytterligare en aspekt som talar mot att kravet till en början läggs för skarpt är möjligheten till uppfyllande som skulle vara mycket begränsad på vissa delar av den svenska marknaden beroende på begränsad tillgång på råvaror och även lokalisering i Sverige, det är till exempel fortfarande betydligt svårare att tillverka och använda klimatförbättrad betong i kallare klimat.

En kravgräns på nivå 1 skulle bli något mildare jämfört med Lavkarbonbeton klass A i det norska systemet. Det måste ses i perspektivet av att Norge är ett land som varit först med införande av klimatkrav på betong i Europa och därmed ligger före i utvecklingen. Vi förordar att man, på samma sätt som man gjort i Norge, tar ett steg i taget: när marknaden ökat kunskapen om klimatförbättrad betong kan kravet skärpas till nivå 2.

- Kravet på verifikat/dokumentation bör anpassas så att de överensstämmer med andra kravställare i Sverige, t.ex. Boverket (lagkravet på klimatdeklaration), Trafikverket och i Sverige vanliga Miljöcertifieringssystem såsom Miljöbyggnad och NollCO2. Alla dessa kravställare accepterar EPD enligt standard SS-EN 15804, A1 eller A2 samt likvärdigt verifikat. Vi föreslår att Svanen hänvisar till Boverkets [formulering](#), <https://www.boverket.se/sv/klimatdeklaration/gor-sa-har/underlag/> och accepterar samma typer av EPD'er som anges där. En liknande formulering anges i Trafikverkets handledning för klimatkalkyl, [avsnitt 6.1](#), <https://www.trafikverket.se/contentassets/eb8e472550374d7b91a4032918687069/and-a-rhandledning-klimatkalkyl-version-7.0-inkl-verifikat.pdf>. Miljömärkning Typ II enligt ISO 14125 bör inte accepteras eftersom det kan innebära självdeklaration som inte på något sätt är tredjepartsgranskad.

- Kravet på redovisning av koldioxidutsläpp behöver förtydligas då flera olika sätt förekommer och är tillåtna enligt gällande standarder och produktspecifika regler. Även här bör samordning med andra kravställare, tex Boverket, göras och därmed krav ställas på GWPGHG.

Kriterie C Ansvarig entreprenör/teknisk konsult/arkitekt mm.

5. Måste använda återanvända betongdelar i 50 % av den valda konstruktionskategorin

Kommentar:

Möjlighet till uppfyllande: Det är positivt att skapa incitament för återanvändning av betong men kravet är utformat så att det inte är möjligt att nå inom de närmaste åren.

Begränsningen utgörs av dagens regelverk och standarder som syftar till att säkerställa byggnaders säkerhet och kvalitet. Metoder för att på ett effektivt sätt hantera rivningsmaterial och samtidigt säkerställa funktionen i byggnaden befinner sig i ett första utvecklings- och teststadium men steget är fortfarande för långt för att redan nu införas som ett obligatoriskt kriterium i ett miljömärkningssystem. Införandet av cirkularitet i byggprocessen måste genomföras på ett planerat och kontrollerat sätt för att undvika risker med suboptimeringar, bristande kvalitet och säkerhet.

Vårt förslag:

- Kriteriet tas bort som obligatoriskt. Eventuellt kan det göras om till poängkrav som då måste förtydligas (definitioner, krav på certifikat mm) och anpassas till en nivå som är utmanande med samtidigt möjligt att uppnå med dagens regelverk.
- Att återvunnet krossat material ska medräknas, dvs om återvunnet krossat material ersätter en del jungfrulig ballast i produktionen av fabriksbetong eller prefabricerade betongelement.

Prefabricerade betongprodukter, fuktig mijö

Prefabricerade betongprodukter

Parkeringshus och Industrier
Tabell 4

	Exponeringsklass	vct _{skv} [*]	Klimatpåverkan GWP-GHG, kg CO2-ekv/ton				
			Typiskt värde	Klimatförbättrad, max			
				Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Fuktig miljö	XC3						
Häldäck (HD/F)		0,40	140	125	115	105	< 85
Massiva förspända plattor (RD/F)		0,50	185	165	150	130	< 110
TT-plattor		0,45	220	200	175	155	< 130
Sandwichvägg (RW)		0,55	235	210	190	165	< 140
Balk slakarmerad (RB)		0,45	200	180	160	140	< 120
Balk förspänd (RB/F)		0,40	190	170	150	135	< 115
Pelare (RP)		0,50	240	215	190	170	< 145
Vaggar (RV)		0,50	155	140	125	110	< 95

* Typiska värden. Styrts främst av exponeringsklass och hållfasthetskrav. Kan variera, se texten i avnittet.
Svensk Betong Vägledning Klimatförbättrad betong utgåva 2.0

Tabell 4: Exempel på klimatpåverkan (A1-A3) från betongprodukter som är vanliga i byggnader som parkeringshus och industrier (ej kloridpåverkan) och hur de kan klimatförbättras. De typiska värdena avser vanligt använda produkter 2019, variationer förekommer beroende på förutsättningar och krav i specifika projekt. De värden som anges i tabellen är uppskattade medelvärden för betongprodukter inklusive armering, ingjutningsgods och i förekommande fall isolering. Beräkningar är gjorda enligt standarden EN 15804 + A1. Nivå 1, 2, 3 och 4 motsvarar 10, 20, 30 resp. 40 % reduktion eller mer i förhållande till det typiska värdet. Vilken nivå som är möjligt att nå i ett specifikt projekt kan begränsas av regelverk och produktions-tekniska förutsättningar.

Prefabricerade betongprodukter, inomhus, torr miljö

Prefabricerade betongprodukter							
Kontor, Bostäder, Skolor, Hotell Tabell 3							
	Exponeringsklass	vct _{skv} *	Klimatpåverkan GWP-GHG, kg CO ₂ -ekv/ton				
			Typiskt värde	Nivå 1	Klimatförbättrad, max		
				Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4	
Inomhus, torr miljö	XC1						
Häldäck (HD/F)		0,40	135	120	110	95	< 80
Häldäck (HD/F)		0,50	115	105	95	80	< 70
Massiva förspända plattor (RD/F)		0,50	185	165	145	130	< 110
TT plattor		0,50	185	165	145	130	< 110
Massiva slakarmerade plattor (D/F)		0,50	185	165	145	130	< 110
Plattbärlag		0,55	185	165	145	130	< 110
Sandwichvägg (RW)		0,55	235	210	185	165	< 140
Halvsandwich (VI)		0,55	205	185	165	145	< 125
Skalvägg (VS)		0,55	185	165	145	130	< 110
Balk slakarmerad (RB)		0,45	200	180	160	140	< 120
Balk förspänd (RB/F)		0,40	190	175	155	135	< 115
Pelare (RP)		0,50	240	215	190	170	< 145
Väggar (RV)		0,50	155	140	125	110	< 95
Trappor		0,45	210	190	170	145	< 125
Utomhus, fuktig miljö	XC3						
Balkonger		0,45	210	190	170	145	< 125
Loftgångar	0,40	220	190	175	155	< 130	

*typiska värden. Styrts främst av exponeringsklass och hållfasthetskrav. Kan variera, se texten i avnittet.
Svensk Betong vägledning Klimatförbättrad betong utgåva 2.0

Tabell 3: Exempel på klimatpåverkan (A1-A3) från betongprodukter som är vanliga i byggnader som kontor, bostäder, skolor och hotell och hur de kan klimatförbättras. De typiska värdena avser vanligt använda produkter 2019, variationer förekommer beroende på förutsättningar och krav i specifika projekt. De värden som anges i tabellen är uppskattade medelvärden för betongprodukter inklusive armering, ingjutningsgods och i förekommande fall isolering. Beräkningar är gjorda enligt standarden EN 15804 + A1. Nivå 1, 2, 3 och 4 motsvarar 10, 20, 30 resp. 40 % reduktion eller mer i förhållande till det typiska värdet. Vilken nivå som är möjligt att nå i ett specifikt projekt kan begränsas av regelverk och produktionstekniska förutsättningar.

Bilaga 1

Utdrag ur Svensk Betongs Vägledning Klimatförbättrad betong, utgåva 2, 2022.

Fabriksbetong

Fabriksbetong Tabell 1	Exponerings- klass	Hållfasthets- klass*	vct ^{av} *	Klimatpåverkan GWP-GHG, kg CO ₂ -ekv/m ³				
				Bransch- referens	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Hus Invändigt RF _{krav} < 85%, tex plastmatta och vissa fall parkett	X0, XC1	C50/60	0,35	365	330	290	255	≤ 220
RF _{krav} < 90%, tex balklag	X0, XC1	C35/45	0,45	305	275	245	215	≤ 185
Hus Invändigt Inomhus med låg fuktighet	X0, XC1	C30/37	0,55	255	230	205	180	≤ 155
	X0, XC1	C28/35	0,60	240	215	190	170	≤ 145
	X0, XC1	C25/30	0,65	225	205	180	160	≤ 135
	X0, XC1	C16/20	0,70	205	185	165	145	≤ 125
Parkeringshus Slutet, uppvärmt, utsatt för saltstänk	XD3	C40/50	0,40**	340	305	270	240	≤ 205
Grundkonstruktioner Frostfritt under GVV	XC1	C30/37	0,55	255	230	205	180	≤ 155
Ej Frostfritt över/under GVV	XC3, XC4, XF3	C28/35	0,55**	270	245	215	190	≤ 160
Hus Utomhus, ej salt Yttervägg, balkong, sockel	XC3, XC4, XF3	C28/35	0,55**	270	245	215	190	≤ 160
Hus Utomhus, salt Parkeringshus, kallt	XD3, XF2	C35/45	0,40**	340	305	270	240	≤ 205
Anläggning Utomhus, salt och frost se Betongrapport II Utanför zon 2. T.ex. stödmurar.	XC4, XF3	C28/35	0,50**	325	290	260	225	≤ 195
I zon 2, ej i stänkzon.	XD2, XS2, XF2	C32/40	0,45**	355	320	285	250***	≤ 215***
Tösaltade vägar och vägbroar, konstruktioner i eller invid havsvatten	XD3, XS3, XF4	C35/45	0,40**	385	345	310	270***	≤ 230***

* Typiska värden/klasser. Styrts främst av exponeringsklass och hållfasthetskrav. Kan variera, se texten i avsnittet.
** Max vct^{av} i exponeringsklassen enligt SS 137005:2021 samt Trankverket.
*** Standarder och regelverk i Sverige begränsar möjlig reduktion.
Svensk Betong Vägledning Klimatförbättrad betong utgåva 2.0

Tabell 1: Exempel på beräknad klimatpåverkan, A1-A3, från fabriksbetong vanlig i olika konstruktioner och konstruktionsdelar och hur den kan klimatförbättras. Branschreferenserna är uppskattade medelvärden för använda betongsorter 2017 - 2018 beräknade enligt standarden EN 157804 + A1. Variationer förekommer beroende på förutsättningar och krav i specifika projekt. Nivå 1, 2, 3 och 4 motsvarar 10, 20, 30 resp. 40 procent reduktion eller mer i förhållande till en branschreferens. Vilken nivå som är möjligt att nå i ett specifikt projekt kan begränsas av regelverk och produktionstekniska förutsättningar. För omräkning till kg CO₂ per kg betong kan en omräkningsfaktor 2 350 kg/m³ användas.

Remissinstans

Svensk betong

Hänvisa till Svensk Betongs skrift och tabell för klimatförbättrad betong istället för Norsk Betongforening. Det blir konstigt att hänvisas till Norsk Betongforenings publikasjon när Svensk Betong har en skrift om klimatförbättrad betong. Det borde hänvisas till Tabell 12 från rapport svensk betong. Till exempel EPD på cementet i Norge är följande Cem II B-M 18 flygaska 4% kalk 78% klinker med EPDd 580kg

co2/ton vilket är 11% lägre än Bascement. Detta gör det problematiskt för oss att relatera till Norsk Betongforening.

Avsnittet är svårtolkat.

Viktigt att Svanen ser till att nedan föreskrivna krav är uppnåeliga då det annars blir utopi, och färre certifieringar. Följ istället Boverkets värden vad gäller Klimatförbättrad betong.

- A2: Få cementleverantörer i Sverige (två stycken) som använder minst 75% biobaserade och/eller alt bränslen för produktionen på årsbasis.
- A3: Är inte verklighetsanknutet krav just nu och kommer inte ske troligtvis i Sverige förrän tidigast 2030
- B4: Varför inte hänvisa till Klimatförbättrade Betongprodukter eller Boverkets gränsvärden som kommer att revideras i takt med möjligheter i branschen?
Hänvisa till Svensk Betong istället för Norsk Betongforening.
- C5: Detta krav bör ändras då 50% är alldeles för högt ställt krav. Detta är ett framtidskrav.
- Kuverttext punkt 2: Denna skrivelse ska ej ligga under betong utan den ska gälla för samtliga material och komma högre upp i textdokumentet.

Remissinstans

Skanska

O8 Cement och betong

- Krav borde gälla för 2 av dem 3–4 största komponenten volymmässigt. Istället för bara 2 godtyckliga komponenter
- Varför krävs inte att ”Spårbarhet i försörjningskedjan ska dokumenteras” på liknande sätt som för stål och trä?

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

"Requirement O8, Cement and concrete fortsat:

Kriterie 4.

Dette kriterie er opfyldt, hvis man bruger en beton med lavt aftryk sammenlignet med den anden beton med samme styrkeklasse. Og kravet vil være det norske klassifikationssystem eller tilsvarende nationale systemer. Det norske system er baseret på en periode, hvor der var store mængder af slagge og flyveaske til rådighed. Det

norske system vil end ikke kunne overholdes, hvis der anvendes beton med FutureCEM i Danmark.

Det blev oplyst på webinar d. 8. februar 2022, at der er ved at blive udviklet et system for danske betoner, som dog ikke ville komme i høring. Dette krav er imidlertid helt centralt for beton til svanemærket byggeri i Danmark, da de tre kriterier på cementområdet som forklaret ovenfor ikke kan opfyldes. Derfor er det uhensigtsmæssigt, at så vigtigt et krav ikke kommer med i en høringsrunde.

Det skal også bemærkes, at det i nogle tilfælde kan være en fordel at vælge en beton med højere styrke og samlet set få en CO2 besparelse i bygningen, fx hvis man ønsker bjælker med meget lange spænd. Dette kriterie modvirker denne designmæssige optimeringsmulighed.

Det vil også være umuligt at anvende højstyrkebetoner, som flere betonproducenter udbyder i dag, som slankere løsninger. CO2 aftrykket af højstyrkebetoner ligger langt over konventionel beton, men tilgængæld kan højstyrkebetoner udformes i slankere designs.

Det er ærgerligt, at Svanemærkningen er så fokuseret på at stille materialespecifikke krav helt ned på cement og betonniveau, når man samtidig har valgt et meget ambitiøst krav til CO2 aftrykket for den samlede bygning. Det giver god mening at stille krav på bygningsniveau og også stille mere ambitiøse krav end hvad BR stiller. Men det bliver dobbelt både at stille krav på bygningsniveau og materialeniveau.

Kriterie 5.

Der er meget lidt erfaring med direkte genbrug af beton i Danmark. Der pågår en del udvikling på området, men der udestår metoder for adskillelse af eksisterende betonbygninger og metoder for dokumentation af tekniske egenskaber for genbrugte betonprodukter. Vi er helt enige i at genbrug skal fremmes. På den korte bane vil dette kriterie være svært at opnå.

I de tilfælde hvor der fx kun anvendes beton i fundamentet, så kan dette krav ikke anvendes. Det efterlade alene kriterie 4 til overholdes.

Endvidere vil der slet ikke være tilstrækkelige mængder af genbrugsbeton på markedet i nær fremtid til at dette krav vil kunne overholdes.

Det anføres, at produktspecifikke EPD fra betonproducenterne skal være iht ISO 14025 Type II. Den standard der typisk henvises til er EN 15804 som baserer sig på ISO 14025 Type III deklARATIONER. Er det en fejl?"

Remissinstans

O9 Steel

Byggevarerindustrien støtter forslaget til minst 95 % resirkulert stål i slakkarmert armeringsjern siden dette kan innføres uten problemer, og vil bidra til lavere klimagassutslipp også totalt.

6

Når det gjelder resirkulert spennarmering, er det ikke like rett frem. Noen betongkonstruksjoner får vesentlig større bruksområde ved bruk av oppspent armering. Den tillater vesentlig større spenn, og slankere konstruksjoner med mindre bruk av betong. Produsentene av spennarmering benytter en blanding av skrapbasert stål og jomfruelig stål. Blandingsforholdet varierer, men ingen av leverandørene kan i dag dokumentere bruk av ren skraparmering. Det medfører at spennarmerte konstruksjoner, som f.eks. hulldekker, må utelukkes dersom kravet til kun skrapbasert armering er absolutt. Dette er med andre ord ingen god løsning siden hulldekker bidrar til mindre betongforbruk enn ved plass-støpte konstruksjoner.

I dag er det en produsent på det europeiske markedet som kan levere spennstål med 80 % resirkulert stål, mens en annen leverandør har spennarmering basert på rundt 50 % skrapstål. Det er derfor helt urealistisk å også stille krav til 95 % resirkulert stål også i spennarmering.

Vi forslår derfor at det stilles krav til minst 45 % resirkulert stål i spennarmering.

Det vises for øvrig til forslaget om et nytt overordnet kriterium knyttet til betong der armering inngår som en av innsatsfaktorene.

Remissinstans

Byggevarerindustrien

«resirkuleringsgrad på stål er viktig, og den er høy i de aller fleste markeder..

det kan være vanskelig å kunne kontrollere hvordan malmen er produsert på den delen som ikke er resirkulert.

Dette blir på sikt løst av markedene for stål. ”

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

”Sporbarhetskrav kan være en utfordring i starten, fordi leverandørene ikke alltid kender kilden til materialet.

Jeg har følgende kommentar fra en svensk leverandør af stål:

Andel återvunnet material.

Andel återvunnet material ska vara > 80%. Det här förslaget är inte så bra. Stål återvinns redan i mycket hög grad. Skrot har länge varit en värdefull råvara och det finns en etablerad infrastruktur för återvinning. Däremot är tillgången på skrot begränsad. Stålanvändningen har ökat så mycket att även om allt uttjänt stål återvinns finns det inte skrot till mer än ca 20% av nuvarande stålbehov. Att öka andelen skrot i en produkt kommer därför bara att minska det i någon annan och ger ingen övergripande miljövinst, tvärtom ökar risken för onödiga transporter när starka marknader begär högre andel återvunnet material.

I et marked hvor der er underskud af en genanvendt råvare så kan det give nogle udfordringer at kræve et højt niveau. Det øger ikke den samlede brug af genanvendt materiale, men flytter det bare til et andet projekt.

Kunne man finde byggevarer hvor der er et stort udbud af genanvendt materiale men ikke så mange aftagere i stedet for, og så fremme at systemet blev etableret der?

Malmbaserad produktion

Vi har idag ingen information om vilka leverantörer som uppfyller några av dessa krav. Våra inköpare bedömer att det kommer att begränsa antalet möjliga leverantörer och därför kan resultera i högre priser. (Min korta, personliga erfarenhet är att det beror mycket på hur unika kraven är. Det kommer säkert att vara enklare om man kan sammanfatta kraven i välkända termer som "Kravet uppfylls t.ex. om det finns en EPD för produkten och stålverket är certifierat enligt Responsible Steel 1.0 eller senare.)

Kunne det förenklas ved at have EPD fra leverandøren, så bidrager man også til at datagrundlaget for beregningerne bliver bedre.

Hvis projektet i øvrigt lever op til grænseværdien under krav O7 burde det være valgfrit hvor projektet opnår sin CO2-besparelse. "

Remissinstans

Scandi Byg

"Finns det någon definition vad som räknas som återanvänt material? Hur hanteras nedan scenarion?

Produkt som är yngre än "xx" år - kan material förflyttas från en relativt ny byggnad? - Är detta återanvändning?

Behålla material som finns i befintlig byggnad alt flytta material inom byggnad - Är detta återanvändning?

Spill från annat bygge - Är detta återanvändning?

Felbeställningar - Är detta återanvändning?

Ser gärna att detta krav kan verifieras mha EPD:er."

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

"Raudoitusterästen osalta vaaditaan: Rakennuksessa käytettävien ruostumattomasta teräksestä valmistettujen raudoitusterästen on oltava vähintään 75 % kierrätysterästä. Muiden raudoitusterästen materiaalin oltava vähintään 95 % kierrätysterästä.

Markkinoilla olevien raudoitusterästen materiaali on pääosin romupohjaista eli kierrätettyä. Yleensä kierrätysmateriaalin joukkoon on sulatettu myös malmipohjaista terästä, jotta materiaalin koostumus ja ominaisuudet saadaan tarkalleen halutunlaiseksi. Tyypillisesti mustissa raudoitusteräksissä kierrätysteräspitoisuus on n. 80–90 % ja vaadittu vähintään 95 % on epärealistisen korkea raja-arvo. Sellaisia tuotteita ei ole saatavilla. Ruostumattomille teräksille määritetty raja-arvo 75 % on kohtuullisempi.

Teräsrakenteiden kriteereissä sanotaan: Rakenteen palkkien ja pylväiden sekä ulkoisten katto- ja julkisivupaneeleiden on täytettävä jokin kolmesta vaatimuksesta: 1) kierrätysmateriaalin osuus, 2) uusiokäytetyt osat tai 3) parannukset rautamalmin tuotannossa. Vaatimus koskee myös teräselementtejä sandwich-paneeleissa sekä julkisivu- ja kattopaneeleita, joiden pinta-ala on yli 20 m² tai paino yli 100 kg. Tuotteiden kierrätysmateriaalin osuuden on oltava vähintään 80 %.

Termin ”pylväiden” sijaan olisi parempi käyttää termiä ”pilareiden”. Kyselimme jäsenyrityksiltämme, suomalaisilta terästoimittajilta, kierrätysmateriaalipitoisuuksista. Rakenneteräsmateriaalin romupitoisuus vaihtelee sulatuserittäin, riippuen valmistustavasta ja valmistettavasta teräslajista, välillä 10–90 %. Teräs on niin ja kestävä ja pitkäikäinen materiaali, että sen käyttöikä on hyvin pitkä ja vaikka lähes 100 % puretuista teräsrakenteista kierrätetään, ei kierrätykseen vapaudu nykyisen kysynnän mukaista määrää romuteräsmateriaalia. Siksi teräsvalmistajien on käytettävä lisäksi myös malmipohjaista terästä. Tämä on välttämätöntä myös siksi, että saadaan tuotettua nykystandardien vaatimukset täyttäviä korkealaatuisia teräksiä. Lähes kokonaan romuraudasta valmistettua materiaalia ei voida käyttää vaativissa kantavissa teräsrakenteissa.

Kriteeriehtoksessa esitetty vaatimus vähintään 80 % kierrätysmateriaalipitoisuudesta on vaikeasti toteutettavissa, koska terästehtailta on vaikeaa saada tietoon tiettyyn rakennuskohteeseen hankittavan materiaalin sulatuseräkohtaista kierrätysteräksen osuutta.

Teräsohutlevyvuolella kylmävalssatut nauhatuotteet ovat pääosin malmipohjaista, koska materiaalien reseptiikka on aika tarkka. Joutsenmerkityssä rakennuksessa ei siten voida hyödyntää teräksisiä markkinoilla olevia vesikatto-, julkisivu- tai

sandwichpaneeli tuotteita. Yhteenvetona: vähintään 80 % vaatimus kierrätysteräsmateriaalin osuudesta on liian korkea.

Vaatimuksen 2) mukaan vähintään 50 % kustakin teräsrakennetuoteluokasta on oltava uudelleenkäytettyjä rakennusosia. Teräskomponenttien uudelleenkäyttöä pyritään edistämään ja lisäämään aktiivisesti. On kuitenkin hyvin vaihtelevaa, millaisia teräsrakenteiden osia voidaan suoraan hyödyntää uudelleenkäyttöön. Siksi vaatimus, että raja-arvo 50 % koskee kutakin teräsrakennetuoteluokkaa, on todella tiukka edellytys.

Vaihtoehtoinen vaatimus 3) parannukset rautamalmin tuotannossa: (HuOM! kyse ei ole rautamalmin tuotannosta vaan teräksen rautamalmipohjaisesta tuotannosta).

Käytettäessä rautamalmipohjaista terästä ehtoina ovat (A) uusiin teknologioihin perustuva terästuotanto, jonka kasvihuonekaasupäästöt ovat vähäisemmät. Nämä kriteereissä esitetyt teknologiat ovat uusia ja niitä ei ole vielä skaalattu teolliseen tuotantoon. Jos käytössä on teräksen tuotanto perinteisillä menetelmillä, niin tiettyjen ehtojen on täyttyttävä (B). Siinä esitetyistä ehdoista aikarajoitteiset vähennystavoitteet energiankulutukselle ja päästöille ovat teräksen tuottajille normaalia vastuullisuutta. Kriteeriehtoksessa mainitun Responsible Steel -standardin mukaisia teräksen tuottajia on vain kolme tällä hetkellä. Vastuullisimmat eurooppalaiset teräksen tuottajat todennäköisesti täyttävät muut kaksi ehtoa.

For steel rebars, the requirement is: Stainless steel rebars used in the building must be made of at least 75% recycled steel. For other steel rebars at least 95% of the material must come from recycled steel.

The material for the majority of steel rebars on the market is scrap-based, or recycled. Usually, ore-based steel has been smelted in with the recycled material, so the composition and properties of the material can be precisely adjusted as desired. Black steel rebars usually have a recycled steel content of approx. 80–90% and the required minimum of 95% is an unrealistically high threshold. Such products are not available. For stainless steel, the given threshold of 75% is more reasonable.

The steel structure criteria state: Beams and columns for construction, and roof and facade panels for exterior use must fulfil one of the three alternative measures: 1) Recycled content, 2) Reused parts or 3) Improvements in iron ore-based production. The requirement also applies to steel elements in sandwich panels and in facade and roof panels with a surface area of more than 20 m² or weight of more than 100 kg. The recycled content in the product must be at least 80%.

Comment on the Finnish translation. We asked our member companies, Finnish steel manufacturers, about the recycled material content. The scrap content of steel structure material varies by smelting batch, depending on the manufacturing method and type of steel being manufactured, by between 10–90%. Steel is such a durable and long-lasting material that its service life is very long, and even though almost 100% of demolished steel structures are recycled, this does not result in enough scrap steel material being recycled to meet current demand. That's why steel manufacturers also have to use ore-based steel. This is also unavoidable in order to achieve high-quality steel that meets current standards. Material that is almost entirely made from scrap iron cannot be used in demanding load-bearing steel structures.

The requirement of 80% recycled material content presented in the criteria proposal is difficult to achieve, because it is difficult to obtain information on the recycled material content in specific smelting batches used for a certain construction site from the steel manufacturing plant.

For steel sheeting, cold-rolled ribbon products are primarily ore-based, because the recipe for the material is quite precise. Steel roofing, facade and sandwich panel products on the market therefore cannot be used in a Nordic Swan Ecolabelled building. In summary: the requirement of a minimum of 80% recycled content is too high.

Requirement 2) states that 50% of each steel structure product category must be reused parts. Attempts will be made to promote and increase the reuse of steel components. There is, however, much fluctuation concerning which steel structure components can be directly reused. This means that the requirement is extremely demanding, as it is a threshold of 50% that applies to each steel structure product category.

Alternative requirement 3) improvements in iron ore production: (N.B.! this does not concern the production of iron ore; instead, it concerns the production of iron ore-based steel). When using iron ore-based steel, the conditions are (A) steel production based on new technology, with lower greenhouse gas emissions. The technologies outlined in these requirements are new and have not yet been scaled up to industrial production. If steel that was produced using traditional methods is used, then certain terms must be fulfilled (B). Of the terms presented therein, the time-restricted reduction targets for energy consumption and emissions are normal responsibility for steel producers. There are currently only three steel producers that comply with the Responsible Steel standard mentioned in the criteria proposal. The most responsible European steel producers most likely fulfil the other two conditions."

Remissinstans

Teräsrakenneyhdistys ry

"Ruostumattomista teräksistä valmistettujen raudoitusterästen kierrätysterästen osuus 75 %, on ok.

Muiden raudoitusterästen (seostamattomat hiiliteräkset eli ns. mustat) kierrätysterästen osuus 95 % on melko korkea. Romupohjaiseenkin lankaan on kierrätysmateriaalin joukkoon sulatettu jonkin verran myös malmin sekaan ja ymmärtääksemme tuo kierrätysmateriaalin osuus on näissä vähintään 80 – 85 % tietämällä, mutta toki monilta osin suurempikin. 95 % on kuitenkin aika korkea luku ja ehdottaisimme hieman alhaisempaa osuutta. Olemme ilmoittaneet mustien raudoitteiden ja nostolenkkien ympäristöselosteissa (EPD löytyy kotisivuiltamme) tuotteiden kierrätetyn raaka-aineiden osuudeksi 91 %. Luku on laskettu vuonna 2019 käytetyn kokonaisraaka-aineen luvuista. Pyrimme luonnollisesti jatkuvasti nostamaan käytetyn kierrätysmateriaalin osuutta.

Tuotteiden toimitusketjun ja raaka-aineen jäljitettävyyden on alan normikäytäntö ja sen myötä ok.

The 75% share of recycled steel used in stainless steel rebars is OK.

For other steel rebars (unalloyed carbon steel, known as black steel), the 95% share of recycled steel is rather high. Even scrap-based thread has some degree of ore smelted in

along with recycled material, and our understanding is that the share of recycled material in such products is around 80-85% at minimum, but for other products of course this will be higher. 95% is however a rather high figure and we suggest a slightly lower proportion. We have given the recycled raw material content of black steel rebars and lifting lugs as 91% in our EPD (found on our website). The figure was calculated using the figures for total raw materials used in 2019. Naturally, we continuously strive to increase the recycled material content.

The product supply chain and raw material traceability is standard practice in the industry and therefore OK."

Remissinstans

Pintos Oy

"this should be informed to the reinforcement steel manufacturers, so that they know these requirements and can develop their production to this direction. But in these times, when we have pandemic-effects and military action effects, it should still be possible to build ecolabeled buildings.

Reusable building parts is a tricky requirement, because the contractors can rarely be sure, that there is reused steel parts available. I think this reused steel parts requirement is nearly impossible to practice.

In Finnish criteria it is said: ""uudelleenkäytetyt terästuotteet on kuvattava ja jäljitettävyyden osien viimeisimpään käyttöön rakennuksessa on dokumentoitava."" Should you take photographs? Or should you describe them in other ways? This sentence needs to be clarified. "

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

"1. Denna kravställningen på redovisning kan komma att innebära en stor mängd arbete för projektet, med anledning av att det inte är dokumentation som vår leverantör nödvändigtvis har tillgång till. När tredje och kanske fjärde part ska blandas in blir uppgiften oftast väldigt tidskrävande och framför allt utanför vår rådighet, eftersom det inte är av vår avtalspartner vi ska ha dokumentationen. Därför bli vi utlämnade till aktören som kan befinna sig 3 steg bak i ledet.

Överväg därför att godta en typ av redovisning som försäljaren av den färdiga produkten (inte nödvändigtvis tillverkaren) kan ha tillgänglig.

2. Överväg att ta bort detta alternativ då det i praktiken är orimligt att

hitta begagnade balkar, pelare o.s.v. i rätt mått. Dessutom finns det ingen tillverkare som kan lämna garantier på en bärande del (eller annan) som har rivits från ett hus innan, och det är tveksamt att det finns en entreprenör som skulle våga använda det.

3. Denna typen av krav och krav på dokumentation påminner starkt om

krav som kan hittas i t.ex. BREEAM. Anledningen att många entreprenörer väljer att arbeta med Svanen är att det i de flesta fallen är ett greppbart system med förankring i närheten av produktionen. Överväg därför att ta bort detta kravet för att inte gå utanför systemets nisch."

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

För både O8, O9 & O10. Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Med dagens marked og rammer/tilskudd vil dette gjøre det vanskeligere å få realisert studentboliger med byggekostnader. Ønsker at dette kan være poengkrav og ikke obligatorisk for studentboliger.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Vi ser att det kommer bli problem att få tag i produkter med så hög återvunnen materialandel.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Återanvänt stål och grönt stål är i tidigt skede/forskningsstadiet med tanke på kvalitetskrav och klimatnytta (återanvänt stål, beroende på konstruktion, byggnad etc). Högt ställda krav. Hur motiverar ni att det ingår i kriteriedokumentet som ska gå igång så snart?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

"Huomiot rakennustuoteteollisuudelta

Rakennuksessa käytettävien ruostumattomasta teräksestä valmistettujen raudoitusterästen on oltava vähintään 75 prosenttisesti kierrätysterästä. Muiden raudoitusterästen materiaalin oltava vähintään 95 prosenttisesti kierrätysterästä.

Kysyimme asiaa suurelta suomalaiselta raudoitusterästen toimittajalta. Raudoitusterästen materiaali on pääosin romupohjaista eli kierrätettyä. Romupohjaiseenkin lankaan on kierrätysmateriaalin joukkoon sulatettu yleensä jonkin verran myös malmipohjaista terästä, tämä siksi että materiaalin koostumus ja ominaisuudet saadaan tarkalleen halutunlaiseksi. Tyypillisesti mustissa raudoitusteräksissä kierrätysteräspitoisuus on vähintään 80-85 %. Kyseisen yrityksen mustien raudoitusterästen EPD:n mukaan niissä kierrätysteräsoisuus on keskimäärin 91 %. Ruostumattomille teräksille määritetty raja-arvo 75 % on kohtuullisempi ja usein käytännössä toteutuukin, mutta mustille teräksille vaadittu vähintään 95 % on epärealistisen korkea raja-arvo. Sellaisia tuotteita ei ole markkinoilla saatavilla.

Rakenteen palkkien ja pylväiden sekä ulkoisten katto- ja julkisivupaneeleiden on täytettävä jokin kolmesta vaatimuksesta: 1) kierrätysmateriaalin osuus, 2) uusiokäytetyt osat tai 3) parannukset rautamalmin tuotannossa. Vaatimus koskee myös teräselementtejä sandwich-paneelissa sekä julkisivu- ja kattopaneeleita, joiden pinta-ala on yli 20 m² tai paino yli 100 kg.

Tuotteiden kierrätysmateriaalin osuuden on oltava vähintään 80 %.

Kyselimme jäsenyrityksiltämme, suomalaisilta terästoimittajilta, tilanteesta. Teräsmateriaalin romupitoisuus vaihtelee sulatuserittäin, ollen tyypillisesti luokkaa 10-35 %. Teräs on niin ja kestävä ja pitkäikäinen materiaali, että sen käyttöikä on hyvin pitkä ja vaikka lähes 100% puretuista teräsrakenteista kierrätetään, ei kierrätykseen vapaudu nykyisen kysynnän mukaista määrää romuteräsmateriaalia. Siksi teräsvalmistajien on käytettävä lisäksi myös malmipohjaista terästä. Tämä on välttämätöntä myös siksi, että valmistettavasta teräsmateriaalista saadaan tuotettua nykystandardien vaatimukset täyttäviä korkealaatuisia teräksiä. Lähes kokonaan romuraudasta valmistettua materiaalia ei voida käyttää vaativissa kantavissa teräsrakenteissa. Kriteeriehtoksessa esitetty vaatimus teräskomponenttien kierrätysmateriaalipitoisuudesta on vaikeasti toteutettavissa, koska terästehtailta on vaikeaa saada tietoon sulatuseräkohtaista kierrätysteräksen osuutta. Jos kierrätysteräksen osuutta halutaan jäljittää työmaalle asti tuotekohtaisesti niin silloin tieto osuudesta tulisi olla esitettynä sulatuseräkohtaisella ainestodistuksella.

Teräsohutellevyvuolella kylmävalssatut nauhatuotteet ovat pääosin malmipohjaista, koska materiaalien reseptiikka on aika tarkka. Joutsenmerkityssä rakennuksessa ei siten voida hyödyntää teräksisiä vesikattoja, julkisivuja tai sandwich paneeleita. Yhteenvetona: vähintään 80 % vaatimus kierrätysteräsmateriaalin osuudesta on liian korkea eikä realistisesti toteutettavissa.

Vaihtoehtoisen vaatimuksen 2) mukaan vähintään 50 % kustakin teräsrakennetuoteluokasta on oltava uudelleenikäytettyjä rakennusosia. Teräskomponenttien uudelleenkäyttöä pyritään edistämään ja lisäämään aktiivisesti. On kuitenkin hyvin vaihtelevaa, millaisia teräsrakenteiden osia voidaan suoraan hyödyntää uudelleenkäyttöön. Siksi vaatimus, että raja-arvo 50 % koskee kutakin teräsrakennetuoteluokkaa, on todella tiukka edellytys. Jos siis jotakin rakenteeseen tarvittavaa terästuotetta ei ole saatavilla uudelleenikäytettävänä, se tekee tyhjäksi koko tämän vaatimuksen?

Vaatimus 3) parannukset rautamalmin tuotannossa: Käytettäessä rautamalmin pohjaista terästä ehtoina ovat (A) uusiin teknologioihin perustuva terästuotanto, jonka kasvihuonekaasupäästöt ovat vähäisemmät. Nämä kriteereissä esitetyt teknologiat ovat uusia ja niitä ei ole vielä skaalattu teolliseen tuotantoon. Jos käytössä on teräksen tuotanto perinteisillä menetelmillä, niin tiettyjen ehtojen on täytyttävä (B). Siinä esitetyistä ehdoista aikarajoitteiset vähennystavoitteet energiankulutukselle ja päästöille ovat teräksen tuottajille normaalia toimintaa. Kolmesta muusta esitetyistä ehdosta yhden on toteuduttava. Responsible Steel -standardin mukaisia teräksen tuottajia on vain kolme tällä hetkellä. Vastuullisimmat eurooppalaiset teräksen tuottajat todennäköisesti täyttävät muut kaksi ehtoa. On kuitenkin huomioitava, että tulevaisuudessakin malmipohjaista terästä tullaan tarvitsemaan. Koska kierrätettyä materiaalia ei ole riittävästi kasvavan kysynnän tyydyttämiseen, on käytettävä myös neitseellistä materiaalia ja on arvioitu, että vuonna 2050 kaikesta käytetystä teräksestä 50 prosenttia on malmipohjaista.

Huomiot talonrakennusteollisuudelta

Raudoitusterästen osalta 95% ja ruostumattoman teräksen osalta 75% kierrätysasteet ovat liian kunnianhimoisia. Terästen osalta kierrätysraaka-aineen käyttö on markkinoilla jo hyvin merkittävää eikä näkemyksemme mukaan tarvitse omaa kriteerivaatimusta Joutsenmerkkiin. Jäteteräksellä on rahallinen arvo, joka kannustaa sen lajitteluun ja sen käyttö tuotannossa on myös taloudellisesti toimijoille jo kannattavaa maksimoida suhteessa siihen, mikä on valmistettavan tuotteen osalta järkevää.

Vaatimus 1) Esimerkiksi kattopellin osalta ei ymmärryksemme mukaan voida käyttää näin suurta osuutta kierrätysmateriaalia.

Vaatimus 2) ei ole nähdäksemme realismia suuressa mittakaavassa tällä hetkellä (kts. lausuntovastaus O15 ja O16).

Vaatimuksessa 3) on kuvattu teknologioita, joita ei ole vielä markkinoilla. Vaatimus ei ole nähdäksemme mahdollinen saavuttaa jo pelkästään monimutkaisuutensa vuoksi (vaatimusten mukaisuuden tarkistaminen, todentaminen). Kuvatun kaltaisia laitoksia ei myöskään ymmärryksemme mukaan maailmassa juurikaan ole.

Ulkopuolisen tarkastuslaitoksen sertifikaatit tulisi hyväksyä toimitusketjun jäljitettävyyden todentamiseksi. Jäljittäminen laskujen avulla on käytännössä mahdotonta, sillä toimijat eivät halua kertoa kriittisiä tietoja omasta liiketoiminnastaan koko tuotantoketjulle.

Osa tuotetoimittajista on todennut, että he eivät pysty toimittamaan mitään tuotteita, jotka nämä vaatimukset täyttävät, sillä vaatimuksenmukaisia dokumentteja ei pystytä toimittamaan.

Observations from the construction product industry

Stainless steel rebars used in the building must be made of at least 75% recycled steel. For other steel rebars at least 95% of the material must come from recycled steel.

We asked a major Finnish supplier of steel rebars about this. The material for the majority of steel rebars is scrap-based, or recycled. Even scrap-based thread has some degree of ore smelted in along with recycled material, because the material's composition and properties can be precisely adjusted as desired. Black steel rebars usually have a recycled steel content of at least 80-85%. According to the EPD for the company in question's black steel rebars, the share of recycled steel is 91% on average. The threshold value of 75% set for stainless steels is more reasonable and is often realised in practice, but the required minimum of 95% for black steels is an unrealistically high threshold value. Such products are not available on the market.

Beams and columns for construction, and roof and facade panels for exterior use must fulfil one of the three alternative measures: 1) Recycled content, 2) Reused parts or 3) Improvements in iron ore-based production. The requirement also applies to steel elements in sandwich panels and in facade and roof panels that make up more than 20 m² or 100 kg.

The recycled content in the product must be at least 80%.

We asked our member companies, Finnish steel suppliers, about the situation. The scrap content of steel material varies by smelting batch and is typically between 10-35%. Steel is such a durable and long-lasting material that its service life is very long, and even though almost 100% of demolished steel structures are recycled, this does not result in enough scrap steel material being recycled to meet current demand. That's why steel manufacturers also have to use ore-based steel. This is unavoidable if we wish to ensure that the steel material used in manufacturing results in high-quality steel products that fulfil requirements. Material that is almost entirely made from scrap iron cannot be used in demanding load-bearing steel structures. The requirement concerning recycled material content in steel components presented in the proposed requirements is difficult to achieve, because it is difficult to obtain information on the recycled material content in specific smelting batches of recycled steel from steel factories. If you wish to trace the recycled material content to the construction site in a product-specific way, information about this content must be presented with a batch-specific material certificate. For steel sheeting, cold-rolled ribbon products are primarily ore-based, because the recipe for the material is quite precise. Steel roofing, facade and sandwich panel products therefore cannot be used in a Nordic Swan Ecolabelled building. In

summary: the requirement of a minimum of 80% recycled content is too high and not realistically feasible.

Alternative requirement 2) states that 50% of each steel structure product category must be reused parts. Attempts will be made to promote and increase the reuse of steel components. There is, however, much fluctuation concerning which steel structure components can be directly reused. This means that the requirement is extremely demanding, as it is a threshold of 50% that applies to each steel structure product category. If a steel product required for the structure is not available reused, does this nullify the entire requirement?

Alternative requirement 3) improvements in iron ore production: When using iron ore-based steel, the options are (A) steel production based on new technology, with lower greenhouse gas emissions. The technologies outlined in these requirements are new and have not yet been scaled up to industrial production. If steel that was produced using traditional methods is used, then certain terms must be fulfilled (B). The presented time-limited reduction targets for energy consumption and emissions are normal for steel producers. One of the other three conditions set out must be met. There are currently only three producers of steel that meet the Responsible Steel standard. The most responsible European steel producers are likely to meet the other two conditions. It should be noted, however, that ore-based steel will continue to be needed in the future. As there is not enough recycled material to meet the growing demand, virgin material must also be used and it is estimated that by 2050, 50% of all steel used will be ore-based.

Observations from the building industry

Recycling rates of 95% for reinforced steels and 75% for stainless steel are too ambitious. In the case of steels, the use of recycled raw material is already very significant on the market and, in our view, does not require its own criteria for the Swan Label. Waste steel has a monetary value that encourages its sorting, and its use in production is already economically viable for operators to maximize in relation to what makes sense for the product being manufactured.

Requirement 1) For roofing sheets, for example, according to our understanding, such a large proportion of recycled material can not be used.

Requirement 2) is not, in our view, realistic on a large scale at the moment (see consultation comments in O15 and O16).

In requirement 3) is described technologies that are not yet on the market. In our view, the requirement is not possible to achieve simply because of its complexity (compliance check, verification). As far as we have understood there are few institutions in the world like the one described.

Certificates from an external inspection body should be accepted to verify the traceability of the supply chain. Tracing through invoices is virtually impossible because operators do not want to share critical information about their own business throughout the production chain.

Some product suppliers have stated that they will not be able to supply any products that meet these requirements as they will not be "able" to provide the required documentation.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

The requirements for recycled steel amounts seem to be too big and therefore are not possible to be fulfilled.

Remissinstans

Rudus Oy

"Vi støtter forslaget om minst 95 % resirkulert stål i slakkarmert armeringsjern siden dette kan innføres uten problemer, og vil bidra til lavere klimagassutslipp også totalt. Her må det gjøres unntak for konstruksjoner der det må brukes rusttregt/syrefast stål på grunn av miljøpåvirkningene, eksempelvis i marine konstruksjoner og i visse typer bygg/anlegg.

Når det gjelder resirkulert spennarmering, er det ikke like rett frem. Noen betongkonstruksjoner får vesentlig større bruksområde ved bruk av oppspent armering. Den tillater vesentlig større spenn, og slankere konstruksjoner med mindre bruk av betong. Produsentene av spennarmering benytter en blanding av skrapbasert stål og jomfruelig stål. Blandingsforholdet varierer, men ingen av leverandørene kan i dag dokumentere bruk av ren skraparmering. Det medfører at spennarmerte konstruksjoner, som f.eks. hulldekker, må utelukkes dersom kravet til kun skrapbasert armering er absolutt. Dette er med andre ord ingen god løsning siden hulldekker bidrar til 50% redusert betongforbruk sammenlignet med massive konstruksjoner.

I dag er det en produsent på det europeiske markedet som kan levere spennstål med 80 % resirkulert stål, mens en annen leverandør har spennarmering basert på rundt 50 % skrapstål. Det er derfor helt urealistisk å også stille krav til 95 % resirkulert stål også i spennarmering.

Vi forslår derfor at det stilles krav til minst 45 % resirkulert stål i spennarmering.

Det vises for øvrig til forslaget om et nytt overordnet kriterium knyttet til betong d"r a"mering inngår som en av innsatsfaktorene.

"

Remissinstans

Betong Norge

"Gissar att det blir lika stort administrativt arbete som med certifierat trä. Dvs kommer att ta tid från produktionspersonalen.

Borde kunna läggas på leverantören och i såfall finnas med som ett kriterie till tillverkares ok att använda i husproduktportalen. Dvs leverantör x är ok att använda enligt HPP för de uppfyller både kemikaliekraven men också återvunnet delen. Detta

krav måste annars bli otroligt tidskrävande även för svanens personal att granska när vi skickar in dokumentation. "örsök att göra det enklare att redovisa. "

Remissinstans

Besqab

Við óttumst að markaðurinn sé ekki tilbúinn í að uppfylla þessar kröfur en framleiðandinn þarf að koma með athugasemdir.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Är leverantörsledet involverade i detta? Hur ser möjligheterna ut för dem att förhålla sig till och uppnå dessa krav?

Remissinstans

Turako AB

"Kravene i sig selv er meget strenge, og det vil være vanskeligt at dokumenterer. Primært består dansk byggeri af betonelementhuse, hvorfor der med de eksisterende krav vil være meget vanskeligt at overholde og få svanemærket bygninger i fremtiden."

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

"As we said in O8, it would be preferable to have limit values for the entire building rather than have methods for reducing CO2e through "Iron ore-based production" which is hard to calculate if there is any real impact or if the impact is comparable to recycled/reused products. If there is not a set limit value for the entire building perhaps there should be a limit value for steel in kg CO2e/kg steel instead.

The criteria with 75% recycled steel in stainless rebar makes it impossible to use prestressed slabs. VK: Recycling rates are too ambitious. In the case of steels the use of recycled raw material is already very significant on the market and in our view does not require its own criteria for the Swan Label. Steel waste has a monetary value that encourages its sorting and its use in production is already economically viable for operators to maximize in relation to what makes sense for the product being manufactured. The entire documentation section needs to be clarified. Documentation is very bureaucratic to produce. Certificates from an external inspection body should be

accepted to verify the traceability of the supply chain. Tracing through invoices is virtually impossible because operators do not want to share critical information about their own business throughout the production chain. Some of our suppliers have stated that they will not be able to supply any products that meet these requirements as it will not be possible to provide required documentation."

Remissinstans

JM AB

"Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Konsekvensen av skrivelsen går ej att överblicka men vi förutsätter att stål- och betongindustrin tillfrågade och lämnar svar på remissen.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

"Raudoitusterästen osalta 95% ja ruostumattoman teräksen osalta 75% kierrätysasteet ovat liian kunnianhimoisia. Terästen osalta kierrätysraaka-aineen käyttö on markkinoilla jo hyvin merkittävää eikä näkemyksemme mukaan tarvitse omaa kriteerivaatimusta Joutsenmerkkiin. Jäteteräksellä on rahallinen arvo, joka kannustaa sen lajitteluun ja sen käyttö tuotannossa on myös taloudellisesti toimijoille jo kannattavaa maksimoida suhteessa siihen, mikä on valmistettavan tuotteen osalta järkevää.

Vaatus 1) Esimerkiksi kattopellin osalta ei ymmärryksemme mukaan voida käyttää näin suurta osuutta kierrätysmateriaalia.

Vaatus 2) ei ole nähdäksemme realismia Suuressa mittakaavassa tällä hetkellä (kts. lausuntovastaus O15 ja O16).

Vaatus 3) on kuvattu tulevaisuuden teknologioita, joita ei ole vielä markkinoilla. Vaatus ei ole nähdäksemme mahdollinen saavuttaa jo pelkästään monimutkaisuutensa vuoksi (vaatimustenmukaisuuden tarkistaminen, dokumentaatio). Kuvatun kaltaisia laitoksia ei myöskään ymmärryksemme mukaan maailmassa juurikaan ole.

Pyydämme tarkentamaan, mitä vaatimus koskee. Kuuluvatko myös teräsverkot ja harjateräkset vaatimuksen piiriin?

Koko dokumentaatio-osuutta pitää selventää. Tällä kirjauksella emme saa selvityksiä. Ulkopuolisen tarkastuslaitoksen sertifikaatit tulisi hyväksyä toimitusketjun jäljitettävyyden todentamiseksi. Jäljittäminen laskujen avulla on käytännössä mahdotonta, sillä toimijat eivät halua kertoa kriittisiä tietoja omasta liiketoiminnastaan koko tuotantoketjulle.

Osa toimittajistamme on todennut, että he eivät pysty toimittamaan mitään tuotteita, jotka nämä vaatimukset täyttää, sillä vaatimuksenmukaisia dokumentteja ei pystytä toimittamaan.

The recycling rates of 95% for steel rebars and 75% for stainless steel are too ambitious. For steels, the use of recycled raw material is already very significant on the markets and we do not see a reason why Nordic Swan Ecolabel needs its own requirement. Waste steel holds monetary value that promotes its sorting, and it is economically worthwhile for suppliers to maximise its use in production to a reasonable extent for the manufactured product.

Requirement 1) To our understanding, it is not possible to use such a high degree of recycled materials in e.g. roof sheeting.

We feel that requirement 2) is currently unrealistic on a large scale (see statement response O15 and O16).

Requirement 3) describes future technology that is not yet on the market. We feel that the requirement is impossible to achieve due to its sheer complexity (verification of compliance with requirements, documentation). As far as we understand, the described institutions do not really exist anywhere globally.

We request further clarification of what the requirement concerns. Does it include steel mesh and ribbed bars?

The entire documentation section requires clarification. We cannot obtain reports with this entry. Certificates from an external inspection institution must be approved in order to verify supply chain traceability. Tracing through invoices is impossible in practice, as suppliers do not want to disclose critical information about their own business operations to the entire supply chain.

Some of our suppliers have stated that they are unable to supply any products that would meet these requirements as it is not possible to provide requirement-compliant documents."

Remissinstans

JM Suomi Oy

"Övrigripande om kravet: Denna är svår att läsa om än svårare än O8 eftersom den är uppbyggd som ett trädidiagram och innehåller en del om och men. Det är lätt att tappa bort sig i kravet. Finns det möjlighet att förenkla hur denna är skriven?"

Det är bra att det ställs krav på att armeringen ska ha en viss andel återvunnen stål. Det finns leverantörer som uppfyller kravet. Dock är återvunnet material beroende av tillgången, ökar efterfrågan är det troligt att andra projekt får en lägre andel återvunnen andel och att den totala återvinningsgraden inte ökar så mycket.

Det står ""Leveranskedjan ska specificeras och det ska finnas spårbarhet genom leveranskedja""än smältverket till den färdiga produkten."" Vad är anledningen till att ni vill ha in den dokumentationen? Hur bidrar den till att klimatpåverkan minskar? Ser inte hur det ska bidra till minskning av klimatpåverkan, men innebär en massa administration/dokumentation som inte finns tillgänglig idag på ett smidigt sätt.

Kommentar på krav 1) Samma kommentar här, vad är anledningen till att ni vill ha in den dokumentationen? Hur bidrar den till att klimatpåverkan minskar. Ser inte hur det ska bidra till minskning av klimatpåverkan.

Kommentar på krav 2) Högs ställt krav som i O8 kring återanvänt. Detta är i forskningsstadiet/utvecklingsstadiet. Det är många utmaningar med att återanvända stål bla tekniska, ekonomiska, förvaring och matcha återvunna produkter till nytt projekt. 50% är väldigt högst ställda krav, skulle vara mer rimligt att sänka %-satsen.

Kommentar på krav 3) Smältverk kräver mycket energi och släpper ut CO2. Utifrån perspektivet projektet är det svårt att se nyttan men kravet. För att kunna räkna och se skillnaden i projektet skulle det ex vara tydligare att ställa krav på kg CO2e/kg material. "

Remissinstans

NCC

För både O8, O9 & O10. Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

"O9 Stål

Allmänt

Svanen kräver att leveranskedjan ska specificeras och det ska finnas spårbarhet genom leveranskedjan från smältverket till den färdiga produkten. Detta förtydligas längre fram i stålavsnittet i en punkt om spårbarhet. Det är svårt att förstå vad som menas med avtal om återvunnet stål. Vad ska regleras i avtal? Anser Svanen att årsmedelvärden för ett stålverks andel sekundär råvara (enligt Svanens definition av återvunnet stål) är det som ska föreskrivas i avtalet? Jernkontoret föreslår att Svanen diskuterar denna formulering med inblandade parter (stålproducenter, distributörer, tillverkare av stålkomponenter till byggnader) för att säkerställa att detta krav blir praktiskt genomförbart.

Svanen hänvisar i kapitel 09 Stål till standarden ISO 14021 vad gäller definition av återvunnet stål, dvs att återvunnen andel omfattar både skrot från förkonsumentfasen och skrot från efterkonsumentfasen. Jernkontoret anser att definitionen för återvunnet stål bör förtydligas ytterligare redan här i enlighet med definitionen av "pre-consumer material" och "post-consumer material" i enlighet med standarden "EN 45557 General method for assessing the proportion of recycled material content in energy-related products". I denna standard har gränsdragningen mellan post-consumer material och internal scrap för stålindustrin på ett mycket tydligt sätt. Jernkontoret konstaterar dock av Svanens egen definition av Återvunnet i förkonsumentfasen/kommersiellt återvunnet material i definitionstabellen sist i dokumentet stämmer väl med definitionen i EN 45557 vilket är bra. Denna information kommer dock sist i dokumentet och är inte självklar när man läser texten i avsnitt O9 Stål, med hänvisning till ISO standarden.

Balkar och pelare för konstruktion samt tak- och fasadskivor för utomhusbruk

Att olika krav ställs beroende på om stålet är tillverkat med en malmbaserad tillverkningsmetod (masugn) eller med en skrotbaserad tillverkningsmetod (ljusbågsugn) är i grunden bra. Men med den utveckling som nu sker i Sverige med tillverkning av järnsvamp som reducerats med vätgas så kommer produktionssätten dock att närma sig varandra då både skrot och järnsvamp smälts i ljusbågsugnar vilket kan komma att påverka hur kriterierna bör sättas i en framtid. Jernkontoret förutsätter att Svanen kommer att ha detta i åtanke vid kommande revideringar av kriterier för stål.

Jernkontoret ser positivt på att ett kriterium för återanvända ståldelar införs, vilket kan stimulera till ett större återbruk och leda till ökad resurseffektivitet. Dock bör kraven införas stegvis och anpassas till tillgången på återanvändbara ståldelar.

Jernkontoret är också i grunden positiv till de olika kriterier som listas för järnmalmsbaserad ståltillverkning. Det möjliggör för stål tillverkad med ny lågutsläppande teknik (t.ex. Hybrit) och för stål tillverkat med traditionell teknik men som uppfyller de utsläppskrav som finns i EU:s BREF-dokument som gäller för de europeiska IED-anläggningarna (anläggningar som faller inom EU:s Industriutsläppsdirektiv) att ingå i Svanenmärkta byggnader. Möjligheten att tillgodoräkna sig "responsible steel production sites"-certifikat enligt Responsible

steels standard är också ett bra kriterium som kan väljas av de företag som har sådana certifikat. Det har dock framkommit att flera distributörer har svårt att förstå de olika kriterierna för den malmbaserade ståltillverkningen och hur de ska begära in rätt information från stålproducenterna. I bilaga 3 ger Svanen information om vad de olika kravnivåerna är för olika utsläpp i BREF-dokument för järn- och ståltillverkning. Jernkontoret föreslår en mall till frågeformulär "as" fram och läggs som bilaga till dokumentet.

"

Remissinstans

Jernkontoret

"Skulle gärna se ett förtydligande om vad för stålprodukter som omfattas.

Krav på spårbarhet från smältverk och kraven på malmproduktion bör "ör"ydligas hur dessa är tänkta att uppfyllas.

"

Remissinstans

NorDan

Finns leverantörer som lever upp till kraven idag? I ett scenario där man handlar med återbrukade stomdelar behöver beständighet och bärformåga verifieras tex genom provning vilket kommer att vara en kostsam process och inte praktiskt eller ekonomiskt försvarbart i mindre projekt.

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

Stål består huvudsakelig av jern, som er det fjerde vanligste grunnstoffet i jordskorpa og sirkulerer i kretsløpet. Blant de vanligste byggematerialene er stål det eneste som i dag gjenvinnes 100%.

Remissinstans

Element Nor

"Mindre lokala aktörer utesluts sannolikt då de inte har de mängderna återvunnet." "PD-er finns hos de fle" "törre aktörer.

"2) Återanvända ståldelar". Svårt med ansvarsfrågan. Upphandlingen måste ske via leverantörer som kan dokumentera detta. Vart ligger ansvaret i detta, skall konsulten/e"tr"prenören/beställaren vara drivande i detta?"

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Gott að fá armeringsjárnið hér inn en aftur þarf krafan að vera einföld. Svanurinn á Íslandi þarf að heimsækja stærstu birgja stáls hérlendis og ræða hvernig þeir ætla að uppfylla þessa kröfu fyrir væntanlega svansvottunaraðila

Remissinstans

Visthus

Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Remissinstans

Derome

1. Har möjlighet till kravuppfyllnad stämts av med större tillverkarna på den nordiska marknaden för att säkerställa att kraven går att uppfylla?
2. Kravet är idag svårt för en beställare eller entreprenör (som oftast är licensinnehavare) att sätta sig in i. Vi är måna om att kravet är formulerat på ett sätt så att det blir enkelt att föra kravet vidare på leverantören till ett byggprojekt och att leverantören har rådig-et-över uppfyllande av krav och dokumentation - önskvärt är att dokumentation/verifikat överensstämmer med andra kravställare i Sverige, t ex EPD:er eller eBVD beroende på krav.
3. Det skulle kunna bli tydligare vilka produktgrupper som omfattas av krav och vilka som är undantagna genom att använda punktlistor istället, och dokumentationskraven skulle behöva fördelas på alternativ, om alternativen kvarstår i skarp version. Det behöver vara tydligt vilken dokumentation som krävs beroende på alternativ.
4. Signalen vi har fått från leverantörer är att det gällande armering i rostfritt stål idag inte finns produkter på marknaden som uppfyller 75%, och inte heller armering som används i förspända prefabricerade betongelement som uppfyller kravet på 95%. Vad gäller övriga produkter som inte är armering har vi inte hunnit få in synpunkter från leverantör.

Remissinstans

PEAB

När det gäller armeringsjärn så anser vi att de föreslagna återvinningsnivåerna är rimliga. Dock bör armering i förspända produkter undantas från kravet med hänsyn

taget till att dessa produkter har fördelar ur andra aspekter så som resurseffektivitet och klimatpåverkan.

När det gäller krav på balkar och pelare för konstruktion samt tak- och fasadskivor för utomhusbruk ansluter oss till Stålbyggnadsinstitutets svar.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Synpunkter på 09 Kriterier stål, armeringsjärn

Armeringsjärn

Armeringsjärn i rostfritt stål som används i byggnaden måste vara tillverkade av minst 75 % återvunnet stål. För andra armeringsjärn måste minst 95 % av materialet komma från återvunnet stål. Leveranskedjan ska specificeras och det ska finnas spårbarhet genom leveranskedjan från smältverket till den färdiga produkten. Återvunnet stål definieras som stål både från förkonsumentfasen och efterkonsumentfasen enligt 14021, se definitioner.

Kommentar:

Möjlighet till uppfyllande:

- Under förutsättning att definitionen på återvunnet stål baseras på stål både från förekonsumtfasen och efterkonsumtfasen finns ”vanlig armering” på svenska marknaden som uppfyller kravet.
- Det finns inget förspänt stål på marknaden (Sverige eller övriga världen) som uppfyller kravet och inget som tyder på att det skulle komma inom en överskådlig framtid. Kriteriet skulle därför få som konsekvens att vanligt använda betongprodukter med förspänd armering, tex håldäck, förspända plattbärlag eller förspända balkar, inte uppfyller det obligatoriska kravet och därmed att betongkonstruktioner med förspänd armering inte kan Svanen märkas. Det skulle hindra utveckling och användning av lösningar som är fördelaktiga och önskvärda med hänsyn till resurseffektivt byggande och minskad klimatpåverkan.

Vårt förslag: Att undantag görs för förspänd armering

Remissinstans

Svensk Betong

Generell kommentar. Viktigt att Svanen ser till att nedan föreskrivna krav är uppnåeliga. Det finns inte och det är omöjligt att producera alla sorters produkter med återvunnet stål.

- Kommentar till spårbarhet i leveranskedjan; Detta är ett för högt ställt krav och kan ej gälla förspänd armering som är jungfruligt.

75% återvunnet vad gäller rostfri armering är värre, enligt producenter kan man komma upp –ill 70% återvunnet.

- 2) Återanvända ståldelar - Idag är kravet på arkiveringstid på dokumentationen enligt SS-EN 1090 inte helt klart. Allt mellan 5-10 år accepteras. Återanvända ståkonstruktioner är troligtvis äldre än så. Vem äger ansvaret för att arkivera spårbarheten?

Remissinstans

Skanska

Requirement O9, Steel

När det gäller krav på balkar och pelare för konstruktion samt tak- och fasadskivor för utomhusbruk och att de ska uppfylla någon av de tre alternativa åtgärderna 1) Återvunnet innehåll, 2) Återanvända delar eller 3) Förbättringar i den järnmalmsbaserade produktionen.

Så anser vi att alternativ:

Det är viktigt att kriteriet endast tillämpas på skrotbaserad ståltillverkning. Förnärvarande finns inte tillräckliga mängder av skrotbaserat stål att tillgå för en del produktgrupper, exempelvis hålprofiler. Framtida tillverkningsprocesser där fossilfri järnsvamp ingår kan behöva andra kriterier.

Är ett relevant och bra kriterium då det kan uppmuntra till ett större återbruk, vilket är resurseffektivt. Svanen behöver dock beakta att i dagsläget är återanvändningsgraden för bärande delar i stommen betydligt lägre än 50 %. Intresset för återbruk är stort i branschen och teknik och metodik utvecklas fort. För att stimulera ökat återbruk föreslår vi att Svanen tillämpar trappstegsmetodik som gör att tröskeleffekten sänks. Lämpligen sätts första trappsteget till 10 % för att sedan öka i passande steg upp till 50 %.

De olika kriterier som listas för järnmalmsbaserad ståltillverkning är bra. Det möjliggör för stål tillverkad med ny lågutsläppande teknik (t.ex. Hybrit) och för stål tillverkat med traditionell teknik men som uppfyller de utsläppskrav som finns i EU:s BREF-dokument som gäller för de europeiska IED-anläggningarna (anläggningar som faller inom EU:s Industriutsläppsdirektiv) att ingå i Svanenmärkt byggnader. Möjligheten att tillgöra sig "responsible steel production sites"-certifikat enligt Responsible steels standard är också ett bra kriterium som kan väljas av de företag som har sådana certifikat.

För att i praktiken underlätta användningen av Svanens kriterier för järnmalmsbaserad ståltillverkning (punkt 3 ovan) vore det bra om Svanen kan ta fram ett formulär som kan nyttjas för att inhämta avsedd information från stålproducenter.

Remissinstans

Stålbyggnadsinstitutet

O9 Stål

- Ska kraven gälla alla pelare och balkar? Varför inte krav på ett begränsat antal komponenter, p.s.s. för betong i O8?
- Fasad- och takskivor som utgör mindre än 20 m² eller 100 kg är undantagna: oavsett klimatpåverkan?

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

O10 Aluminium

JUAL A/S bearbejder bl.a tyndplade aluminium for anvendelse på tag og facader.

Gennem vort arbejde i markedet er vi gjort bekendt med, at der er en opdatering på vej, som stiller nye og skærpede krav for cirkulær økonomi, klima og energi.

Herunder krav om brug af genanvendt aluminium som monteres som en del af facade.

Vi skal i den forbindelse gøre opmærksom på, at det, efter vores vidende, ikke er muligt på forhånd klart at kunne dokumentere mængden af genanvendt aluminium i en given leverance af eksempelvis tyndplade profiler til et konkret byggeri.

Så vidt vi er orienteret, kan man fra sag til sag dokumentere materialets beskaffenhed, herunder andelen af genanvendt materiale. Men det er ikke muligt at garantere en given mængde genanvendt andel på forhånd, og det kan være svært eller umuligt at skaffe nok genanvendt materiale til alle tider. Dette fordi der simpelthen ikke er nok genanvendelig aluminium til rådighed.

Endvidere er det uklart hvilken form for genanvendt materiale der egentligt anses for genanvendt. Nedenfor et eksempel på en konkret leverance, hvor vi fra producenten af tyndplade aluminium har fået en specifikation på dette konkrete lot.

Aluminium type 5754-G

primary Al 27% (Ny alu)

internal scrap rolling mill 19%

internal scrap cast house 14%

clad scrap internal 3%

external market scrap 35%

chips internal 1%

alloying metal 1%

JUAL A/S er til enhver tid fokuseret på at benytte så meget genanvendt og/eller genanvendelig aluminium som overhovedet muligt, men som det fremgår af ovenstående er det simpelthen ikke muligt at møde de fremsatte opdaterede krav på nuværende tidspunkt.

Remissinstans

Jual A/S

Vi ser med bekymring en fokusering på andelen af genbrugsaluminium i byggebranchen.

Dette har i bedste fald INGEN effekt på byggeriets samlede udledning af CO₂, og i værste fald en ØGET udledning af CO₂!

Genbrugsaluminium er en knap ressource og ALT det der kan inddrives anvendes i presbolte til f.eks. nye profiler for vinduer, døre og facader som vi beskæftiger os med på verdensplan.

I presbolte på det europæiske marked er der i dag ca. 40 % genbrugsaluminium i gennemsnit. Alle har stor interesse i at anvende genbrugsaluminium pga. det lavere energiforbrug ved at indlemme denne "råvare" i en ny livscyklus.

Der har på det seneste været en tendens fra aluminiumsfremstillerne i at markedsføre sig som mere grøn ved at tilbyde presbolte med et højere indhold af genbrugsaluminium. Metoden er simpel: der samles en større mængde genbrugsaluminium i nogle presbolte, men de resterende leveres med en langt mindre mængde genbrugsaluminium og langt større andel af primær-aluminium.

Al genbrugsaluminium bliver allerede i dag genbrugt og det forhold, at man samler mere genbrugsaluminium i en presbolt og mindre i en anden presbolt, giver på bundlinjen ikke nogen gevinst for klimaet, da man kun flytter rundt på, hvor genbrugsaluminiumen bliver brugt.

Øget fokus/efterspørgsel på disse særlige presbolte driver priserne op på både genbrugs aluminium, og dermed de færdige presbolte. Dette medfører også øget transport af genbrugsaluminium over større afstande, og dermed kan det ende med en negativ effekt på det samlede regnskab for CO₂ udledningen!

Så længe genbrugsaluminium er en knap ressource giver det altså, i et total perspektiv, ingen mening at flytte rundt på denne del!

Vi foreslår der i stedet stilles krav til CO₂ fodaftrykket. Den fælles database (GaBi) for aluminium brugt i Europa angiver 6,3 kg CO₂-e/kg Al. Ved at sætte et specifikt krav til denne værdi, f.eks. sænke den med 1 kg CO₂-e/kg Al til et krav om et max. fodaftryk på 5,3 kg CO₂-e/kg Al, lægges et samlet pres på ALLE smelteværker for mere brug af vedvarende energi, og udfasning af kul og fossile brændstoffer!

Remissinstans

Schüco Denmark ApS

"Kohdassa ilmastovaatimukset lukee, että ""alumiinilasijulkisivupro""ilien kierrätysmateriaalin osuus vähintään 75%"" , mutta kohdassa ""kiertotalous ja resurssitehokkuus lukee, että ""alumiini: vähintään 40%"" rofileissa tai ovissa tulee olla kierrätettyä"".

Mitä eroa näillä on? Kumpaa kierrätysprosenttia siis tulee noudattaa?

Oman tehtaan prosessi- ja laaturomualumiini uudelleen itse sulatettuna ja valettuna tulee hyväksyä 100% kierrätysmateriaaliksi.

The climate requirements section reads "a minimum of 75% by weight of aluminium profiles must be recycled", but the circular economy and resource efficiency section says "aluminium: at least 40% of the aluminium profiles in the frames and leaves for windows and doors must be recycled aluminium."

What is the difference between these? Which recycling percentage should be used?

Process aluminium and high-quality scrap aluminium that we have resmelted and cast at our own factor" should be accepted as 100% recycled material. "

Remissinstans

Mäkelä Alu Oy

"å stulle krav til at en aluminiumsfasade skal ombrukes, kan være dårlig klimavalg dersom u-verdien ikke er bra nok. eldre fasader har ikke kuldebryter,"og slipper ut mer varme og kan skape kondens.

"

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

"En af vores leverandører af alu-materiale melder, at de ikke kan garantere op til 80% genanvendt materiale i alu-produkterne, og at det derfor skal håndteres fra sag til sag. Det giver umiddelbart ekstraomkostninger dels til styring, dels til materialet som der er efterspørgsel på. Der bliver ikke bortskaffet nok materiale til at imødekomme den efterspørgsel der er.

En anden leverandør af vinduer med alu materiale siger at de nu er kommet op på 40% genanvendt alu.

En tredje leverandør melder at de kan komme op på ca. 38%, det kommer med baggrund i kommentar fra deres leverandør Hydro. Der kan også være udfordringer med at øge andel af genanvendt mængde, hvis der er krav til korrosion.

Vores indstilling er derfor at mængden af genanvendt materiale reduceres.

Sporbarhedskrav kan være en udfordring i starten, fordi leverandørerne ikke altid kender kilden til materialet.

Hvis projektet i øvrigt lever op til grænseværdien under krav O7 burde det være va”gfrit hvor projektet opnår sin CO2-besparelse. "

Remissinstans

Scandi Byg

"A: Återanvända produkter, menas det att man ska använda återvunnet material eller att materialet ska gå att återvinna i efterhand? Hur bevisar man det i så fall?

B: Förtydliga första ”tycket, väldigt konstig mening som är svårföljd"

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Quit complex requirements.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

b. Överväg att endast kravställa 75 viktprocent återvunnet, för att göra kravet hanterbart.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

För både O8, O9 & O10. Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Med dagens marked og rammer/tilskudd vil dette gjøre det vanskeligere å få realisert studentboliger med byggekostnader. Ønsker at dette kan være poengkrav og ikke obligatorisk for studentboliger.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Vi ser att det kommer bli problem att få tag i produkter med så hög återvunnen materialandel.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Oklart om vad som avses är 50% återanvänt material som ska användas i byggnaden eller om 50% ska återanvändas i nästa steg.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

"Suggest to change:

1. first sentence: ""The requirement can be met by documenting either A) Reused products, B) High proportion recycled aluminium or C) Improvements in primary aluminium production.""

2. A) Reused products

At least 50% of aluminium facade, roof panels or aluminium profiles for alu-glas facade systems are reused, not-limited to same application or product.

3. Suggest to change wording, from ""smelter"" to ""casthouse"": The supply chain must be specified, and there must be traceability through the supply chain from the casthouse to the finished product, so that the amount of recycled material is assured through the supply chain.

4. We feel that C). is to easy to meet and therefore suggest too some additional changes, to add one more obligatory point, change the last paragraph rfom 1,5 to 1,6 and remove the last original bullet point. Please see below for options:

""C) Primary aluminium production

The three following obligatory requirements must be met:

1. The manufacturer of the facade, roof panels or aluminium profiles for alu-glas facade systems shall purchase aluminium from a primary aluminium producer who has energy and climate calculations with time-limited reduction targets for energy consumption and greenhouse gas emissions. The result of the calculations must be transparent, meaning it must be stated which assumptions and conditions form the basis for the calculation (e.g. factors used in the calculation, system limits, use of databases, etc.).
2. Pre-baked anodes must be used in the production.
3. The average carbon intensity for the indirect greenhouse gas (GHG) emissions does not exceed 100g CO₂e/kWh.

In addition, at least one of the following requirements must be met:

A minimum of 50% by weight of aluminium included in the product must be certified according to the ASI Performance Standard. The manufacturer must document that the proportion of certified aluminium in the product is at least 50% by weight. The documentation can be done on an annual basis.

Emissions to air must be within the emission values stated as BAT-AEL in the BREF document from 2017 or later for the production of aluminium. The parameters that are included in the requirement, as well as limit values, are specified in Tables 4, 5 and 6 in Appendix 4.

The direct climate-affecting emissions for primary aluminium production must not exceed 1.6 tonnes of CO₂e/tonne of aluminium produced.

5. Suggest to do changes to documentation requirements:

- a) Indicate which requirement each documentation is linked to.
- b) Remove the following requirement: ""The proportion of recycled aluminium in the product must be stated."" as this is also mentioned in the following requirement.
- c) Under the third envelope change wording from ""certificate"" to ""certificate, verification statement or third party declaration."" Also under the third envelope add sentence in the end ""the criteria can be met with a valid Hydro CIRCAL verification.""
- d) suggest to add sentence after this document requirement:

Direct emissions of greenhouse gases: Declaration that the requirement is met, as well as calculation and indication of direct emissions in tonnes of CO₂e/tonne of aluminium produced. ""The criteria can be met with a valid Hydro REDUXA verification.""

"

Remissinstans

Hydro

Vaatimus A) ei ole realistinen suuressa mittakaavassa tällä hetkellä.

Vaatimus B) Suurimmaksi ongelmaksi ei muodostu kierrätetyn alumiinin osuus, vaan sen dokumentoiminen eli kriteeristön todentaminen, johon toivomme selkeyttä.

Vaatimusta C) tulee selkeyttää. Jäljittäminen laskujen avulla on käytännössä mahdotonta, sillä toimijat eivät halua kertoa kriittisiä tietoja omasta liiketoiminnastaan koko tuotantoketjulle.

Requirement A) is not currently realistic on a large scale.

Requirement B) The recycled aluminium content is not the biggest problem; rather, its documentation or verification of the requirement, for which more clarity is needed.

Requirement C) requires clarification. Tracing through invoices is impossible in practice, as suppliers do not want to disclose critical information about their own business operations to the entire supply chain.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

It is not useful to focus on the amount of recycled aluminium as there is not enough to keep up with the demand. All recycled aluminium is "used, and as"ing for a higher percentage will only lead to moving this "raw material" from one pres-bolt to the other, and in worst case increase transportation. There is an average of app. 40 % recycled aluminium in an European pres-bolt, and if someone offers pres-bolts with 75 % this is taken from another that then only has 22,5 %!

Remissinstans

Schüco Denmark ApS

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Vi kan ikke gennemskue hvordan I er kommet frem til de specifikke genanvendelseskrav der er opstået for aluminium. Vi mener at det godt kan lade sig gøre at få et byggeri med aluminium igennem processen - og også at leve op til genanvendelseskravene, når kravet til at benytte post consumer bygge scrap er sat til 30%.

I princippet går kriterierne i den samme retning som industriens indsats i europa. Vi differentierer os ved høj andel af primærenergi via fossilfri brændsler(vandkraft) og stadig højere grad af genanvendelse af recycled post consumer produkter (nogle legeringer til byg tilbydes med minimum 75% genanvendelse).

Det kommer dog an på hvordan man anser ""genanvendelse"". De 75% genanvendelse er nemlig kun muligt med en kombination af ""upcycling"", ""recycling"" og ""downcycling"".

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

Gissar att det blir lika stort administrativt arbete som med certifierat trä. Dvs kommer att ta tid från produktionspersonalen.

Borde kunna läggas på leverantören och i såfall finnas med som ett kriterie till tillverkares ok att använda i husproduktportalen. Dvs leverantör x är ok att använda enligt HPP för de uppfyller både kemikaliekraven men också återvunnet delen. Detta krav måste annars bli otroligt tidskrävande även för svanens personal att granska när vi skickar in dokumentation. Försök att göra det enklare att redovisa.

Remissinstans

Besqab

Við óttumst að markaðurinn sé ekki tilbúinn í að uppfylla þessar kröfur en framleiðandinn þarf að koma með athugasemdir.

Remissinstans

JÁVERK ehf

"Kravene i sig selv er meget strenge, og det vil være vanskeligt at dokumenterer.

Primært består dansk byggeri af betonelementhuse, hvorfor der med de eksisterende krav vil vær" meget vanskeligt at overholde og få svanemærket bygninger i fremtiden."

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

It could be possible to achieve this demand with some additional costs. But as mentioned in O8 we question to set demands for ""Primary aluminium production"" with different production methods. The goal should be to reduce the climate impact from aluminium and a limit value could be set in kg CO₂e / kg Aluminium instead. It is hard to assess the effect of the different production methods.

Please specify which product groups the requirement applies to. It is not clear from the requirement whether the requirement ""In addition, at least one of the following requirements must be met"" applies to the entire O10 requirement or only to point C. Tracing through invoices is virtually impossible because operators do not want to share critical information about their own business throughout the production chain.

Remissinstans

JM AB

Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Konsekvensen av skrivelsen går ej att överblicka men vi förutsätter att stål- och betongindustrin är tillfrågade och lämnar svar på remissen.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Pyydämme tarkentamaan, mitä tuoteryhmiä vaatimus koskee. Vaatimuksesta ei käy ilmi, koskeeko vaatimus ""Lisäksi vähintään yhden seuraavista vaatimuksista on täytyttävä"" koko O10-vaatimusta vai vain C-kohtaa. Jäljittäminen laskujen avulla on käytännössä mahdotonta, sillä toimijat eivät halua kertoa kriittisiä tietoja omasta liiketoiminnastaan koko tuotantoketjulle.

Vaatus A) ei ole nähdäksemme realismia suurella mittakaavassa tällä hetkellä (kts. lausuntovastaus O15 ja O16).

Vaatus B) Suurimmaksi ongelmaksi ei näkemyksemme mukaan muodostu JM Suomelle kierrätetyn alumiinin osuus, vaan sen dokumentoiminen eli kriteeristön todentaminen, johon toivomme selkeytt.

Vaatus C) pyydämme selkeyttmen.

We request further clarification of what product groups the requirement concerns. It is unclear from the requirement whether the requirement "In addition, at least one of the following requirements must be met" applies to the entire O10 requirement or only to section C. Tracing through invoices is impossible in practice, as suppliers do not want to disclose critical information about their own business operations to the entire supply chain.

We feel that requirement A) is currently unrealistic on a large scale (see statement response O15 and O16).

Requirement B) As far as we can see, the recycled aluminium content is not the biggest problem for NSE Finland; rather, its documentation or verification of the requirement, for which more clarity is needed.

We request clarification of requirement C).

Remissinstans

JM Suomi Oy

"1. Vad omfattar kravet, och vad skiljer detta från O14? Det framgår inte vilka delar som omfattas då det endast heter Aluminium. Det r också en högre procentsats n O14...dvs väldigt svårt att tyda vad det omfattar och vad som måste uppfyllas i förhållande till O14. Detta behöver förtydligas.

2. Detta sätt att ställa krav (med detaljstyrning av produktionsmetoder och processer) blir väldigt svårt för både entreprenörer och beställare att hantera eftersom det styr flera led bort i leverantörskedjan. Vi önskar möjlighet till styrning med EPD och klimatpåverkan istället, eftersom det r den väg vi vill gå för att hitta de leverantörer som har låg klimat- och miljöpåverkan. Att ställa krav på producenternas produktionsmetoder blir svrjobbat då det innebär mycket administration och förklaring för att genom leverantörsledet kommunicera kravställningen och vilken dokumentation som krävs. Att ha det som ett obligatoriskt krav är därför inte lämpligt.

Struktur för kravet: Detta krav är mycket svårt att lsa om n svårare än O8 eftersom den är uppbyggd som ett träddiagram och innehåller en del om och men. Det r lätt att

tappa bort sig i kravet, och mycket svårt att utläsa vad som krävs för att uppfylla kravnivån. Finns det möjlighet att förenkla hur denna är skriven?

Kommentar på krav A) Detta är ett högt ställt krav. Det är många utmaningar med att återanvändning bla tekniska, ekonomiska, förvaring och matcha återvunna produkter till nytt projekt. 50% är väldigt högst ställda krav, skulle vara mer rimligt att sänka %satsen.

Kommentar på krav B) Kravet är aningen svår att läsa samt att det ställs en del krav på dokumentation. Det skulle var mer rimligt att ställa krav på ex EPD.

Kommentar på krav C) Här känns det som att man ska vara processingenjör för att förstå kraven. Ser inte riktigt hur det här kravet bidrar till projektets klimatarbete. Det är svårt för projektet att se de "irekta effekterna av kravet och hur projektet bidrar till utvecklingen. "

Remissinstans

NCC

För både O8, O9 & O10. Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Skulle gärna se ett förtydligande om vad för aluminiumprodukter som omfattas då detta kommer bli misstolkat av utförare som kommer ställa krav på alla aluminium produkter i fasaden.

Generellt sett anser vi att andelen 75% återvunnet aluminium är väldigt högt ställt då tillgången på aluminium med denna höga andel återvunnet aluminium är begränsad på marknaden.

Remissinstans

NorDan

Finns leverantörer som lever upp till kraven idag?

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

I Norge blir det over 95% av alle solgte aluminiums bokser resirkulert. Kravene om å bruke resirkulert aluminium og gjenbruke dem er benyttet. Aluminium skiver er brukt over lenge tid under produksjon.

Remissinstans

Element Nor

""A) Återanvænda produkter"" Kræver dokumentation från tillverkaren, som redovisar vart produkten kommer ifrån vid dess tillverkning. Jag känner osäkerhet kring hur inarbetat det är i branschen.

""B) Hög andel återvunnet..."" Missgynnar sannolikt lokala mindre producenter.

""C) Produktion av primäralu"" Farhågor kring att när kostnader jämförs så är det lätt att produkten inhandlas från utlandet, där flertalet leverantörer inte klarar dessa krav. Höga dokumentationskrav som leverantören ska leva upp till.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

this should make the norwegian hydro alu manufacturers very happy

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Sama og ofan, flókið fyrir verktaka að skilja og fællir frá. Svanurinn á Íslandi þarf að heimsækja stærstu birgja stáls hérlendis og ræða hvernig þeir ætla að uppfylla þessa kröfu fyrir væntanlega svansvottunaraðila. Ég hefði síðan alveg viljað sjá að ál skuli ekki litað með PVdF en það er kannski til of mikil ætlast á þessu stigi

Remissinstans

Visthus

[google translate]

These requirements, on the other hand, are far too complex as requirements are being set for production processes, Söderberg banned but pre-baked anodes allowed in aluminum production. This is far too complicated for contractors. You have to go and talk to BYKO and Húsi about rebar and then to all aluminum importers about how they

should be able to supply products in Nordic Ecolabelled houses. I then had to educate all manufacturers and importers about what the older requirements meant. What is being talked“abou” now is many times more complex. I am very concerned about how to "sell" these claims to suppliers and contractors.

Remissinstans

Visthus

Gäller detta fönster?

Remissinstans

Bonava

O10: A: Återanvända produkter, menas det att man ska använda återvunnet material eller att materialet ska gå att återvinna i efterhand? Hur bevisar man det i så fall?

O10: B: Förtydliga första stycket, väldigt konstig mening som är svårföljd

Remissinstans

Ikano Bostad

Återanvända produkter, Minst 50 % av aluminiumfasaden, takpaneler eller aluminiumprofiler för fasadglassystem återanvänds. Är detta görbart, menar de att minst 50 % av produkterna man bygger in skall vara återbrukade?

Möjligheten att styra klimatpåverkan i EPD i stället för att styra leverantörers produktionsmetoder hade varit bättre. Så som kravet är utformat blir det administrativt tungt att verifiera, och inte i linje med branschens tillvägagångssätt.

Remissinstans

Derome

Har möjlighet till kravuppfyllnad stämts av med större tillverkarna på den nordiska marknaden? Vår bild är att det bland annat kan vara utmanande att kravställa spårbarheten i försörjningskedjan på det sätt som beskrivs.

Remissinstans

PEAB

Bra att det ställs krav, men det kommer initialt kunna begränsa ev konkurrens. Andra produkter än aluminiumprofiler för glas- och metallpartier?

A) Otydligt vad de 50% är. Total vikt, yta fasad?

B) Vem har makten över primärråvaran och kan det gynna en monoplisering?

Risk för att det kommer bli svårigheter med redovisningen när produkter köps via handelshus.

Remissinstans

Skanska

O11 Construction site fuel restrictions

The requirement to use fossil-free heating energy on construction sites seems insignificant and irrational if it is permissible to heat the building with fossil-based energy without restrictions once the construction is complete.

Remissinstans

Betonitellisuus ry

Det är väl biogas ni menar och inte naturgas?

Remissinstans

Structor Miljöbyrån

bra !

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

Det vil medfører en forlænget byggetid, da det ikke er realistisk at kunne opvarme større bygninger i byggeperioden med elvarme. Vi vil derfor skulle vente på at have bygningen lukket mere af og at fjernvarmen er kommet ind i huset. så syntes det er ret vildt at I vil gøre det til et obligatorisk krav.

Remissinstans

5E Byg A/S

Modulbyggeri: Faste produktionssteder kan være opvarmet med naturgas, hvor det vil kræve en større investering at omlægge til fx fjernvarme (hvis fjernvarme overhovedet er en mulighed).

Remissinstans

Scandi Byg

"Invändig uttorkning ska inte påbörjas förrän byggnadens klimatskal är förseglad. Vad menas med förseglad klimatskal, räcker tex inplastning/tält? Man kan ju påbörja tidigare och kan behövas.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

"Does this requirement consider only on site- actions?

if the building is mainly build in a factory (modules or space elements) should the energy usen in fhe factory be reported in this O11?"

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Tips på skrivning om förseglad skal: Tätt klimatskal är vedertaget begrepp

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

"Vaatimus käyttää työmaalla fossiilitonta lämmitysenergiaa ("kaasun käyttö edes tilapäisesti on kielletty") tuntuu vaikutukseltaan melko vähäiseltä ja myös epämielikkäältä, jos rakennusta käytön aikana saadaan lämmittää fossiilienergialla (tai sen käyttöä ei mitenkään valvota rakennuksen pitkän käyttöiän aikana).

Kohta "Sisätilojen kuivaamista ei saa aloittaa, ennen kuin rakennuksen vaippa on tiivistetty" vaatii selvennystä; mitä tarkoitetaan tiivistämisellä? Suomessa kuivatus aloitetaan, kun "vaippa on ummessa". Tiivistäminen tarkoitetaan jotain ihan muuta,

joka tehdään hankkeen edetessä. Vaatimuksella voi olla merkittäviä aikatauluvaikutuksia.

Ehdotus: päästöttömän sähkön tai kaukolämmön käyttämisestä saa kummastakin yhden lisäpisteen.

The requirement to use fossil-free energy for heating at building sites (“the use of gas even temporarily is forbidden”) feels rather trivial in impact and meaningless, if the building is heated using fossil energy while it is in use (or if its use is not supervised at all over the course of the building’s long service life).

The section “Interior drying out shall not begin until the building envelope is sealed and must be regulated using temperature sensors” requires clarification; what is meant by sealing? The term “sealed building envelope” must be defined since different meanings require completely different prerequisites for meeting this requirement. Sealing may mean something completely different that is carried out as the project progresses. The requirement may have significant impacts on the schedule.

Suggestion: additional points should be awarded for the use of emission-free energy or district heating; one for each."

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Tolkar det som att temperatursensorer är samma som termostaterna som sitter på maskinerna eller ska det vara temperatursensorer också?

Remissinstans

Besqab

Här anser vi att man måste ta hänsyn till hur det ser ut i nya exploateringsområden där ex ett elnät inte är etablerat ännu.

Remissinstans

Turako AB

Hvordan vil det forholde sig ved helt nye byggemodningsområder, hvor der endnu ikke er ført faste forsyninger ind på grunden. Bør der tænkes over - alternativt mulighed for dispensation for aktuelle sager.

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

"Does the requirement include LPG for heating before molding during winter?"

In Sweden it is possible to meet the requirement of fossil-free energy by replacing the LPG by bio LPG but large scale replacement will cause problems due to lack of access.

The price difference between LPG and bio LPG will probably increase to about 10 SEK/kg in 2022 due to higher demand.

At present, there are no production of bio LPG in Norway or Finland.

The term "sealed building envelope" must be defined since different meanings require completely different prerequisites for meeting this requirement. Will there be acceptable to:

- Seal openings in the facade temporarily to be able to start heating and enable interior work?
- Perform temporary "tight roof" in high-rise buildings and thus be able to begin interior work before the entire house is ready?

If "sealed building envelope" is defined as even more sealed than "tight roof", it entails cost increases in the form of advanced sealing solutions and delays in the production time schedule.

The term "regulated using temperature sensors" should be defined. To what extent should temperature sensors be used? Does the requirement refer small house projects?

Regulation with temperature sensors will most likely reduce our energy use but increase material costs for the components of the heating system. JM has so far not been able to make a cost analysis for this."

Remissinstans

JM AB

Ehdotamme korjausta tekniin: rakennusvaippa on tiivistetty korjataan rakennusvaippa on ummessa. Korkean rakentamisen näkökulmasta on myös hyvä tarkentaa, että rakennusvaippa on ummessa lämmitettävien kerrosten osalta. Ehdotus,

että päästöttömän sähkön tai kaukolämmön käyttämisestä saa kummastakin yhden lisäpisteen.

We suggest correcting the text as follows: The term “sealed building envelope” must be defined since different meanings require completely different prerequisites for meeting this requirement. From a high-elevation construction viewpoint, it is also good to specify that the building envelope is closed on heated levels. Suggestion that additional points should be “warded for the use of emission-free energy or district heating; one for each.”

Remissinstans

JM Suomi Oy

Ordet byggbaracker används ej. Byggbodar och/eller förrådscontainrar. Lägga till krav på isolering om uppvärmning?

Önskar förtydligande om begreppet förseglat klimatskal. Vi har tidplaner som visar tätt hus = start uttorkning.

Är det bara krav på temperatursensor eller även krav på temperaturer?

Remissinstans

NCC

Märkligt att exkludera kravet om fossilfritt för själva byggarbetsplatsen. Borde vara med.

Varför ett undantag för naturgas. Naturgas är inte fossilfritt.

Remissinstans

White Arkitekter

Är avsikten att permanent ström ska dras fram till byggarbetsplatsen före byggstart eller hur avser ni att frågan ska lösas?

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

Pessi krafa er ágæt, ég túlka hana þannig að krafan sé aðallega að vera ekki að nota jarðefnaeldsneyti á verkstað

Remissinstans

Visthus

Hva menes med kravet "Invändig uttorkning ska inte påbörjas förrän byggnadens klimatskal är förseglad och ska regleras med temperatursensor."? Betyr dette at det ikke kan kjøres avfukter før montering av innvendig dampsperre? Da får man jo ikke tørke ut f.eks. bindingsverket i yttervegger?

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

[google translate]

Due to the weather in Iceland and how volatile it is, this requirement is difficult. Under certain weather conditions, concrete needs to be heated to e–sure that it is frost-free while it is curing. Oil blowers are used for this - the heat is high and for a short time. This is done to prevent damage to the concrete. We try to avoid this operation as much as possible as it is very expensive and environmentally friendly, it needs to be examined whether there are comparable stoves on the market that use electricity. It is a possibility but has not been explored very recently. It would be possible to go another way, which would be to pump hot water on top of the concrete, but the amount of water would be large and would not–fit directly into the moisture protection program. Example of using a blower - in the implementation we are in now we had to use this method 1 time and blew dry for 4 days and the cost was about 160 thousand, so this is not something we want to do but consider necessary in certain circumstances.

Remissinstans

Verkland

Beskrivning av var termostaterna är placerade - i byggbodas och/eller i byggnader vi bygger?

Svane skriver att ni kan göra undantag för byggnader som ska värmas upp med naturgas. Är det verkligen i linje med Svanen att certifiera byggnader som ska värmas upp med naturgas? Det borde det inte vara.

Remissinstans

Bonava

Förseglade klimatskal = skall inte vara ngr stora hål innan uppvärmning. Fråga om temperatursensorer gäller även för småhus.

Remissinstans

Derome

1. Förtydliga gärna vad ni menar med "Förseglat klimatskal", det behöver vara tydligt vad som uppfyller kravet.
2. ".och ska regleras med temperatursensor." Förtydliga hur och i vilken omfattning detta ska regleras, menar man t ex reglering per trapphus eller per våningsplan eller per uppvärmningsenhet?
3. *Det finns inga krav när det gäller ursprunget för den energi som används på byggarbetsplatsen, det vill säga bränslemixen för fjärrvärme eller vilka energislag som elektriciteten eller vätgasen produceras av. Vad gäller fjärrvärmens är det ju rimligt då det annars skulle kunna bli svårt att Svanenmärka i del av landet vid användning av fjärrvärme, men varför inte kravställa fossilfritt ursprung för electriciteten?

Remissinstans

PEAB

Kostnadsdrivande

Orimligt krav - uttorkning behövs innan tätt hus.

Remissinstans

Skanska

O11: "Invändig uttorkning ska inte påbörjas förrän byggnadens klimatskal är förseglat. Vad menas med förseglat klimatskal, räcker tex inplastning/tält? Räcker det att den del som ska torkas ut är inplastad? Vi använder mestadels fjv men att ha termostatstyrt ökar kostnaden väsentligt (jmf m injustering av vattenburet system. Svanen ställer redan krav på en fuktplan där uppvärmningen redovisas= dubblett

Kravet kan vara svårt att uppfylla vintertid, tex vid murning. Brist på El-effekt och fjv leveranser till nya områden där nät inte är färdigställda utan pågår i kombination med stort effektbehov kan bli kostnadsdrivande och ligger till viss del utom vår kontroll.

Remissinstans

Ikano Bostad

Først skriver man at elektriciteten skal være fossil-fri, og herefter i fodnote skriver man at der ikke stilles krav til hvilken type af energi som electriciteten er produceret af. Det er meget modsatrettede budskaber. Elektricitet er ikke fossil-frit hvis man blot anvender el fra det nationale el-grid. Hvis elektriciteten skal være "fossil-fri" skal man

vel enten producere elektricitet med vedvarende kilder direkte på byggepladsen, eller indkøbe elektricitet på certifikat, såkaldte GoO's (og så bør disse være en del af dokumentationen) . Link til miljødeklaration på 1 kWh i 2021:
<https://energinet.dk/El/Gron-el/Deklarationer>

Remissinstans

Saint-Gobain Denmark A/S

P6 Construction site machinery

Förklara vad ni menar med entr-prenadmaskiner så att det är kristallklart vilka typer av maskiner som ingår - jätteviktigt!

Också viktigt att (som ni delvis gör) förklara vilka som inte ingår.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Fint at det utslippsfrie kravet er angitt i % og ikke et absolutt krav, det er visse maskiner og oppgaver som pt ikke er elektriske nå.

Gjelder dette andel av brukte maskiner ? eller antallet maskiner som er eller har vært brukt på plassen"

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

Ved mindre byggepladser kan det være begrenset hvor mange maskiner der er over 8 tons.

Remissinstans

Scandi Byg

Hjulförsedda entreprenadmaskiner undantas. Tycker inte de borde göras det, vad blir då kvar?

Är kraven förankrade med entreprenörer. Finns möjlighet att uppfylla kravet under vintertid, tex vid murning? "

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Maantiivistäjiä ja pyörällisiä työkoneita ei huomioida, so if you have a excavator with wheels it is not considered, but if you have a track excavator, you need to use non-fossile fuels to get points? Maybe this paragraph should have a list of on-site machinery that this considers.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Förtydligande vilka maskiner som omfattas. Sågar, borrhmaskin???

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Förtydliga definition vad en entreprenadmaskin. Liten? Stor?

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Vaatimuksessa tulee määritellä tarkemmin, mitä työmaakoneella tarkoitetaan.
Ehdotus: päästöttömän sähkön tai kaukolämmön käyttämisestä saa kummastakin yhden lisäpisteen.

Yleisenä huomiona, että Suomessa on erittäin haastavaa saada edes 1 piste, Norjassa paljon helpompaa.

The requirement should further specify what is meant by construction machine.
Suggestion: additional points should be awarded for the use of emission-free energy or district heating; one for each.

As a general observation, it is extremely difficult to even achieve 1 point in Finland; in Norway it's much easier.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Här tolkar vi det som att detta bara gäller maskiner på arbetsplatsen inte transporterande maskiner tex lastbilar som levererar till projektet.

Remissinstans

Besqab

Það er ekki hægt að uppfylla þetta á Íslandi í dag og verður ekki næstu árin. Þessar vélar eru ekki til og það eru einhver ár í að þau komi á markað, hvað þá í notkun á Íslandi.

Þetta er svo lítill markaður að þessi tæki eru bæði notuð á verkstöðum í byggð og í vegavinnu á landsbyggðinni þar sem ekki eru tengingar við rafmagn, það er því hæpið að rafvæðing stórra vinnuvéla verði hröð hér á landi.

Það er engir innviðir til staðar fyrir vetni.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Kommer att slå på mindre entreprenörer.

Remissinstans

Turako AB

The term ""construction machines"" must be defined.

Our contractors claims that they will find it very difficult to meet a requirement of 100 % fossil-free fuel due to a lack of access to biofuels.

One could argue that the percentage for 2 points should be based on the amount of emissions or working hours, not the number of machines.

Extremely difficult to get 3 points as, for example, at present there is only one single electric drilling rig in Europe and two electric pile cranes in the world. We suggest that extra points could be given for using green electricity and district heating (one point for each).

It is difficult to estimate the cost changes due to the excluded machines. JM does not have statistics divided into wheeled and tracked construction machines. However, the price difference between diesel and HVO100 is currently 4 SEK/l. The rental cost for electric machines is often doubled or tripled. However, fuel costs are lower.

Remissinstans

JM AB

Pyydämme määrittelemään vaatimuksessa, mitä työmaakoneella tarkoitetaan. Määrittely vaikuttaa oleellisesti kommentointiin. Ehdotamme, että päästöttömän sähkön tai kaukolämmön käyttämisestä saa kummastakin yhden lisäpisteen. Nykyisessä kriteerissä yksikin lisäpiste tulee hyvin kalliiksi.

We request that the requirement defines what is meant by construction site machinery. The definition fundamentally impacts the comments. Suggestion that additional points should be awarded for the use of emission-free energy or district heating; one for each. In the current requirements, even one additional point is very expensive.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Generell kommentar; idag används fossila bränslen vilket innebär att kravet är kostnadsdrivande då exempelvis HVO är dyrare.

Vad innebär entreprenadmaskiner? Finns det någon definition?

Även handhållna borrar/vinkelkapare? Är det kopplat till vissa moment? Typ grundläggning? Det vore bra om Svanen skickar remissen till uthyrningsföretag för att hitta rätt definitioner och kravställning.

För entreprenadmaskiner över 8 ton, räknas hissar och kranar?

Remissinstans

NCC

....."Minst två av de elektriska entreprenadmaskinerna måste väga 8 ton eller mer"...
ändra till "Minst två av de elektriska, eller vätgasdrivna entreprenadmaskinerna som ingår i bedömningen för dessa 2 poäng måste väga 8 ton eller mer"....

Remissinstans

Wästbygg

Vibration platform machines and wheeled construction machines are exempted.

-> How about crawler-tracked machinery?

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

Klimaetaten mener det er et svært godt signal det gis ekstra poeng for utslippsfrie anleggsmaskiner i kriteriene, [... se krav O16] Overgangen til utslippsfri byggeplass er noe Oslo har jobbet mye med de siste årene. At Svanemerket inkluderer dette i sine kriterier vil være med på å signalisere for bransjen at utslippene fra byggeplass må minimeres fremover. [... se krav O16]

Remissinstans

Klimaetaten Oslo Kommune

Om entreprenører kör med Svanenmärkt diesel måste väl den vara OK, samma som fossilfri = 1 p.

HWO diesel är ca 10 % dyrare än t.ex. Svanenmärkt Preem Evolution Diesel.

Utformningen av detta krav verkar inte genomtänkt. För det första, gällande vilka drivmedel som ska prioriteras ur hållbarhetssynpunkt. El och vätgas är inte per definition fossilfri, eller ens hållbar. Det beror på bränslet vid framställningen och produktionen. Det bör ni tänka på och formulera om kravet. För det andra; Hur ska ni följa upp detta? Hur ska vi kunna rapportera det?

Remissinstans

Bonava

Bra om Svanen definierar vad en maskin är. Finns ju ganska många handverktyg som också skulle kunna sorteras in under maskin. Viktigt också kanske att sätta det i relation till hur mkt det används. Vi ställer oss lite undrande till att hjulförsedda maskiner är undantagna. Var är skälet till det?

När Svanen pekar på el borde det vara ett krav att det är förnyelsebar el.

Remissinstans

Derome

Bra att kravet ställs. Entreprenadmaskiner behöver definieras.

Remissinstans

Nordr, Bjerking,

1. Entreprenadmaskiner behöver definieras, vilka maskiner omfattas av kravet? Benämningen bör stämmas av för att använda den indelning av arbetsmaskiner, anläggningsfordon, entreprenadmaskin osv som man använder i branschen.
2. Om alla hjulförsedda entreprenadmaskiner är undantagna är det då endast de med larvfötter som omfattas? Varför är just markvibratorer och hjulförsedda entreprenadmaskiner undantagna?
3. Vi ställer oss undrande till skrivningen att minst två av de elektriska entreprenadmaskinerna måste väga minst 8 ton. Vad är syftet med detta? Fundra över denna i anslutning till nästa synpunkt gällande användandet av "antal" maskiner.
4. Antal entreprenadmaskiner är svårhanterat (för 2 & 3 poäng), för det sätter ju inte något i relation till hur mycket en maskin används och tidsperspektiv, hur länge behöver en maskin användas för att tillgodoräknas här?
5. Vi upplever att kravet är hårt satt, utvärdera möjligheten att sätta första poängkravet lägre för att driva branschen i denna riktning.
6. "Information av vilken energi som har använts för att driva maskinerna." Så som första poängen är formulerat bör även mängd bränsle behövas för uppföljning.

Remissinstans

PEAB

Hur definieras entreprenadmaskiner? Samtliga maskiner på arbetsplatsen inkl. UE vars energikälla kommer från fossilfria källor (exempel grävmaskiner, hjullastare, dumprar, bandschaktare, väghyvel, vältar mm)?

Antal är lite lurigt, behöver kanske sättas i relation till hur mycket en maskin används och tidsperspektiv, hur länge behöver en maskin användas för att tillgodoräknas här?

Reflektion: Klarar batterierna av en arbetsdag med laddning på arbetsplatsen? Det blir dyrt om projekten måste säkra upp med byggström för snabbladdning.

Remissinstans

Skanska

Man bør udspecificere hvad der menes med "Wheeled construction machines". F.eks. findes der blandemaskiner på hjul, og visse modeller af indblæsningsmaskiner til isolering fås med hjul. De er størrelsesmæssigt sammenlignelige med pladevibratorer.

Igen, det vil kræve onsite produktion eller at man køber el på certifikater for at opnå emissionsfri elektricitet. Men det står der intet om i teksten.

Remissinstans

Saint-Gobain Danmark A/S

P7 Bicycle transport

This requirement suits urban buildings (where the use of bicycles is a reasonable alternative to e.g. an electric car) better than if the same building was built in the countryside. Still, it is reasonable to have this requirement for certain areas.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

bra.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

""Opiskelijaa ja opettajaa kohden on tarjolla yksi pyöräparkki. Parkissa on mahdollisuus runkolukitukseen. Pelkät pyörätelineet eivät anna pisteitä."" Esim. SAMK:ssa on yhteensä noin 6500 henkilöä jolloin vaatimus oli pyöräpaikka yli 3000:lle pyörälle?

Vai tarkoittaako termi pyöräparkki esim. yhtä katettua pyörätelinettä mikä kaikkien käytössä? Tämä määritelmä vaatisi täsmennystä.

“One bicycle parking space per student and teacher is provided and equipped with access to frame locks. Bicycle stands alone are not sufficient to achieve points.” For example, SAMK has around 6500 people in total, so the requirement would be for bicycle parking spaces for over 3000 people?

Or does this bicycle parking space refer to e.g., one covered bicycle rack”that can be used by everyone? This definition requires further clarification.”

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikk

Adgang til ramme lås: bør blødes op, et cykelstativ som er nedgravet/fast installation må være tilstrækkeligt for at kunne opnå point.

Remissinstans

Scandi Byg

OK

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

En per leilighet/enhet for studentboliger. Mulighet for poeng for kollektive løsninger og lading av sykler.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Kapitel två hänvisar vi till separat svar från kollegor på IVL som arbetar med klimatberäkningar och Byggsektorns miljöberäkningsverktyg (BM).

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

What does bicycle workshop have to with Jou'senmerkki. Bicycles can be mounted where-ever there is some room, even in one's living room. Extra space for mounting in a workshop only increase building cost and emissions and operating costs of the building. Requirement for workshop should be taken away from the criteria.

Remissinstans

Rudus Oy

Bra poäng som kan göra skillnad i boendes beteende.

Remissinstans

Besqab

I vår utveckling av förskole- och skolfastigheter är det alltid en kompromiss vad gäller tomtens användning där vi dels ska få in en byggnad, en säker logistiklösning för varustransporter/parkering och inte minst en gård som är trygg och främjar lek och rörelse och där det samtidigt finns höga krav på hur stor den ska vara. I de 30-tal projekt vi hittills genomfört så skulle inget av dem kunnat få plats med 1 cykelplats per elev/lärare utan att vi i så fall hade varit tvungna att till stora delar ta bort gårdsyta. Vi förstår andemeningen med kravet, men det är i praktiken inte möjligt i städer som växer. Det här kravet regleras även från kommunens sida via detaljplan och bygglov. Beakta även miljöpåverkan i tillverkningskedet av cykelställ som ej används.

Antalet platser för lastcykel och släp känns orimligt högt.

Remissinstans

Turako AB

For residential buildings the requirement for frame lock availability has been difficult to interpret and overstated in the event that the bike sheds are located behind locked doors inside a residential building. Frame-lockable parks take up space and reduce the space efficiency of bike storage room. Please remove the requirement for frame locks in the situation we have described for residential buildings.

Remissinstans

JM AB

Kirjaus runkolukituksesta on ollut vaikeasti tulkittava ja ylimitoitettu vaade siinä tapauksessa, että pyöräpaikat sijaitsevat lukitussa varastotilassa rakennuksen sisällä. Runkolukittavat pyöräpaikat sisätiloissa vievät turhaan tilaa ja vähentävät pyöräsäilytyksen tilatehokkuutta. Pyydämme poistamaan vaatimuksen kuvailemassamme tilanteessa asuinrakennusten osalta.

The entry on frame locks was difficult to interpret and was an excessive requirement in the case that bike spaces are located in a locked storage space within the building. Frame-lockable bike parking spaces indoors take up space unnecessarily and reduce the spatial efficacy of bicycle storage. We request that this requirement be removed for residential buildings in the situation we described above.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Det er naturlig at bedriften vil sikre tilgang til å parkere sykler for de ansatte som har behov til det.

Remissinstans

Element Nor

För kontorsbyggnader - minst en cykel per 20 anställda att låna låter mycket. Hur har denna kravnivå satts?

Remissinstans

PEAB

P7 Cykeltransport Utbildningsbyggnader: En cykelparkering per totalt 3-5 "elev och lärare" finns och är utrustad med tillgång till ramlås... känns mer rymligt vid lärosäten med hundratals studenter

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Appendix 4 Consultation comments on Resource efficiency and circular economy

Contents

GENERAL COMMENTS	283
O12 Construction waste management	291
O13 Waste sorting inside the building	308
8 Construction waste reduction	313
P9 Take-back systems.....	320
O14 Windows and exterior doors in non-renewable materials	335
O15 Hazardous substances in reused construction products and materials	340
O16 Reused construction products and materials	347
P10 Reused construction products and materials	360
P11 Insulating materials from renewable or recycled sources	371
O17 Design for disassembly and adaptability.....	391
P12 Renewable carcass, facade or inner walls	403

GENERAL COMMENTS

Great that this is also taken in part!

But there are not any requirements for packing materials, is it possible to add something for that also? Like add recycled plastic in plastic cans/containers or something for cardboard's?

Remissinstans

Kiilto Oy

Generelt bør "recycled" (genanvendelse) tilføjes alle steder hvor der kun står "reused" (genbrug).

Det kan være vanskeligt at finde materialer som kan genbruges 1:1 uden at der sker en eller anden form for omdannelsesproces, fx smeltning, knusning, etc.

Sætte fokus på de produkter hvor der er et udbud af råvarer men begrænset efterspørgsel. På nogle områder er der allerede et udbud og stor efterspørgsel (stål og alu), så der flytter kravene ikke så meget.

Remissinstans

Det finns i sammanhanget anledning att nämna den målkonflikt som kan uppstå mellan klimatavtryck och produktens strävan att inte innehålla oönskade ämnen. Detta gäller speciellt VVS-produkter av olika slag. Som exempel kan nämnas övergången från dagens mässing till blyfri mässing (under 0,1 viktprocent). Att tillverka mässing ur jungfruliga råvaror genererar ca 8,4 ggr högre klimatpåverkan jämfört med tillverkning genom återvinning, vilket motsvarar en klimatbesparing på ca 3,5 kg CO₂eq/kg (T. Rydberg, IVL Svenska Miljöinstitutet, 2021). Ungefär 90 procent av dagens mässingtillverkning kommer från återvunnet material och det finns ingen kommersiell metod för att rena mässing från bly.

Vid en övergång till blyfri mässing kommer 90 till 95 av det material som kommer in till återvinning att tvingas till deponi, vilket leder till en ungefärlig 90-procentigt användning av jungfruliga material (Uppgifter från Nordic Brass). Vi måste finna ett sätt att bibehålla en hög återvinningsgrad om vi ska kunna uppfylla våra hållbarhetsmål. Det ligger även i linje med EU:s avfallsdirektiv, som ålägger medlemsländerna att vidta nödvändiga åtgärder för att avfall ska genomgå återvinningsförfarandet och undvika att kasserade produkter och material läggs på deponi. Vi vill se ett förtydligande från Svanen på hur målkonflikten mellan materielinnehåll och klimat/miljöpåverkan skall viktas vid produktval.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

The terms recycled and reused should be more precisely defined in the proposition.

Remissinstans

Puustelli Group Oy

Circular economy and wise use of resources is a good requirement, but some of the requirements are very hard on impossible to implement. Waste materials part is easier than the requirement to use used materials.

Buildings are useually designed to last 50 years, and no-one thinks about the possibility to tear it down before the building is even built. The skill to desing to disassembly should be a part on architectual and enegineering studies. Several chemicals, glued structures, and bedded/layered structures are used, which are difficult to disassembly for reuse. We need more material banks and authority allowing to use used materials.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Grohe rekommenderar att cradle-cradle certifierade produkter används i så stor utsträckning som möjligt både i renovering och nybyggnation.

Remissinstans

Grohe

Motivering kring värden i förhållande till taxonomin, hur motiverar ni gränsvärdena?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Yleisinä huomioina:

- Luvussa puhutaan kierrätysasteesta, mutta sitten vaihtoehtoisessa laskennassa, jossa elementtiehtaan jätteet otetaan mukaan, puhutaan lajitteluasteesta. Eli käytetäänkö eri mittaria, jos lasketaan tehtaan jätteet? Vai lasketaanko lajitteluasteeseen vain ne jakeet, jotka voidaan materiaalina kierrättää? Vai onko tässä virhe, ja tarkoitetaan jompaakumpaa?
- Kierrätysaste ei ole pelkästään työmaan asia, vaikka jokainen pienikin jäte-erä lajiteltaisiin; se ei takaa, että ne joku pystyisi kierrättämään.
- Kierrätysaste 85% on tämän hetkisten käyttömahdollisuudet huomioon ottaen todella vaikea (ehkä mahdoton) saavuttaa.
- Lajitteluaste työmaalla saadaan kyllä melko korkeaksi, jos energiajakeet otetaan mukaan huomioon lajittelussa.
- Lajitteluasteesta puhuttaessa on aina tarkennettava; mitä tarkoitetaan. Tarkoitetaanko syntypaikkalajittelua (työmaalla), vai kokonaislajitteluastetta (mukaan jätehuoltourakoitsijan suorittama lajittelu, lajittelevat sekajätteestään yli 80%), otetaanko mukaan purkujäte, vai vain rakentamisen jäte, vai onko muita rajoituksia?
- Jätehuolto toteutetaan ja tullaan jatkossakin toteuttamaan työmailla yhteistyössä jätehuoltotoimijoiden kanssa. Useissa tapauksissa työmaan ei ole järkeä itse kuljetella materiaaleja minnekään.

General observations:

- The chapter talks about the proportion of recycling, but in alternative calculations where prefabricated element factories are included, it mentions sorting percentages instead. Are different indicators used if factory waste is calculated? Or does the sorting percentage only include those types of waste that can be recycled as material? Is there an error here, and does it refer to one or the other?
- The proportion of recycling is not just a building site issue, even if every single small batch of waste is sorted, this does not mean that it would be possible to recycle it.

- The 85% recycling proportion is extremely difficult (and perhaps impossible) to achieve with consideration for current usage possibilities.
- The sorting rate at building sites can be set rather high if energy fractions are included in the sorting.
- At every mention of sorting percentage, the text must clarify what it means. Does it refer to sorting at the place of generation (building site) or overall sorting percentage (including sorting carried out by waste management contractors, who sort more than 80% of mixed waste), does it include demolition waste or only building waste, and are there any other restrictions?
- Waste management will be implemented and continue to be implemented in collaboration with waste management actors. In most cases, it is not sensible for the building site to transport materials anywhere itself.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vi noterar att kapitel 5 om resurseffektivitet och cirkulär ekonomi omfattar cirkularitet i flera aspekter. Det är positivt att både användning av cirkulerat material, minimiering av materialanvändning, avfall och spill samt åtgärder för att främja lång användningstid i termer av demonterbarhet och anpassningsbarhet omfattas.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

The EPFA takes aspects related to the circular economy very seriously, but recognises that longevity of product performance avoids premature replacement of products and supports the overall objective of maximising resource efficiency. Closed-loop recycling is particularly difficult following building decommissioning unless products are designed for dismantling and re-use.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

the chapter should be structured on the basis of the waste ladder. That is, requirements to minimize should be at the top, then reuse, recycle, etc.

Remissinstans

JM AB

Pyydämme tarkentamaan kiertotalouden termejä koko osiossa (uusiokäyttö, uudelleen käyttö, kierrätykseen valmistelu, lajittelu).

O15, O16 ja P10 viitataan ristiin toisiinsa sekavasti, minkä lisäksi niissä viitataan myös kriteereihin O8, O9 ja O10. Pyydämme selkeyttämään kokonaisuutta kriteerikohtaisten kommenttiemme lisäksi.

We request that circular economy terms are reviewed throughout the section (reuse, prepared for recycling, sorting).

Sections O15, O16 and P10 cross-refer to each other confusingly, and they also refer to sections O8, O9, and O10. The overall text should be made clearer in addition to our requirement-specific comments.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Treindustrien støtter et kapittel om sirkulær økonomi og ressursbruk for Svanemerkede bygg. Det må vektlegges en helhetlig tilnærming med fokus på forlenget levetid på bygg, fleksible løsninger og optimal ressursbruk.

Remissinstans

Treindustrien

Electrolux Professional har startet resan med cirkulär ekeonomi via vårt nya program kallat "Certified" vilket innebär att vi kan uppdatera en tvättmaskin som är 5-7 år gammal och som kanske inte har haft något underhåll dessa år. Vi byter ut ytvalda delar i maskinen och ger 1 års garanti samt ser till att tvättmaskinen kan gå många år till-detta program bör kunna poängbedömas på något sätt då vi producenter/leverantörer måste se till att kunna förhålla oss till att inte alltid sälja nya produkter utan ser till att maskinen kan leva länge.

Remissinstans

Electrolux Professional AB

85% av total vekt av konstruksjonen skal være resirkulert. Vil det gjelder innstøpnings - gods også og alle detaljer? Noen av detaljer er laget av plast eller EPS.

Remissinstans

Element Nor

På kapitel 3 har jag synpunkter på energiklassningskraven för vitvaror och köksblandare som jag beskrivit mer specifikt

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Hér þarf að taka tillit til aðstæðna í hverju landi fyrir sig. á Íslandi er t.d. flokkun ágæt en síðan er spurninginn hvort við höfum sömu möguleika til endurvinnslu og í skandinavíu nema með mjög miklum tilkostnaði. Hvenrig telst síðan timbur sem er notað í járnblendinu, það er ekki notað sem orkugjafi heldur er hluti af efnaferlum og brennur upp í þeim tilgangi. Er það material endurvinnsla?

Here you have to take into account the conditions in each country. in Iceland, e.g. classification is good, but then the question is whether we have the same options for recycling as in Scandinavia, except at a very high cost. Hvenrig is then considered wood that is used in the iron alloy, it is not used as a source of energy but is part of chemical processes and is burned up for that purpose. Is it material recycling?

Remissinstans

Visthus

Vi støtter ikke innføringen av gjenbrukskrav (O16, P10 og O17). Gjenbrukspotensialet er foreløpig

begrenset, og vi har ikke omforente standarder eller kriterier for bruk av gjenbruksprodukter. Tilgangen vil

være for begrenset, og det vil kreve mye kostnadsdrivende spesialprosjektering. I moderne boligbygging basert på standardisert boligbygging vil det også være en utfordring å skaffe tilstrekkelig mengde

ombruksvarer av samme produkttype.

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

Saknar delar som berör emballage (tänker pallar men även återvunnen andel el plastemballage)

Remissinstans

Derome

Upplägget på kraven bör följa avfallshierarkin så att det framgår en prioriteringsordning där minimering av avfall kommer först följt av återbruk/återanvändning och därefter utsortering av avfall för materialåtervinning. Kapitlet kan gärna inledas med en kort introduktion till avfallshierarkin.

Remissinstans

PEAB

Kapitel 5

Resurseffektivitet/cirkulär ekonomi Vi konstaterar att det är mycket glädjande att rubriken för detta område tydligt visar på en utveckling mot cirkulär ekonomi. Byggbranschen går mot ett allt större nyttjande av retursystem av olika slag. Inte minst för lastbärare, emballage och även andra tillbehör som används under byggprocessen. Sveriges bygg- och fastighetssektor måste bidra till att nå Sveriges miljö- och klimatmål. Av EU:s sammanlagda avfallsgenerering står byggsektorn för över en tredjedel och av Sveriges totala koldioxidutsläpp står byggbranschen för 20 procent. Här är Svanen naturligtvis en stark maktfaktor varför vi från Retursystem Byggpalls sida, genom Returlogistik, vill lämna svar på denna remiss. Retursystem Byggpall drivs gemensamt av bygg drivande byggtreprenörer är JM, Skanska, NCC, PEAB med flera (www.byggpall.se) som också var och en lämnar in sina respektive remissvar. Vi från Returlogistik ansvarar för införandet av Retursystem Byggpall och lämnar remissvar med utgångspunkt från vår specialistkunskap om retursystem i byggbranschen.

Remissinstans

Returlogistik

Avfallsklassificering av behandlat trä

Lagar och regelverk för avfall har utvecklats betydligt de senaste åren och gäller alla nordiska och europeiska länder.

I Sverige implementeras detta genom Avfallsförordningen (2020:614) som specificerar under 2 kap §1-3 hur processen för att klassificera farligt avfall ser ut. Svenska Miljöinstitutet IVL har fastställt att avfallskod 03 01 04 eller 03 01 05 gäller. 04 används för farligt avfall, 05 för icke farligt avfall.

03 01 04 Spån, spill, trä, fanér och spånskivor som innehåller farliga ämnen och som enligt 2 kap. 3 § ska anses vara farligt avfall.

03 01 05 Annat spån, spill, trä och fanér och andra spånskivor än de som anges i 03 01 04.

Avgörande för vilken av dessa två klassificeringar som ska åsättas ett avfall blir halten av farliga ämnen och hur dessa förhåller sig till fastställda gränsvärden.

Baserat på ämnesanalyser och produktionsdata samt trävarornas egenskaper har IVL och Sveriges Lantbruksuniversitet kommit till slutsatsen att det endast är kopparinnehållet som är dimensionerande. Övriga ämnen som ingår i de träskyddsmedelsbehandlade produkterna ligger under gränsvärdena. Vidare framkommer att nyproducerat träskyddsmedelsbehandlat virke endast i undantagsfall överstiger gränsvärdet och ska klassas som "04", farligt avfall (gäller vanligen rundvirke, stolpar, sliprar). Träskyddsmedelsbehandlat sågat och hyvlat virke samt snickerivirke motsvarande ca 95 % av allt producerat ska klassas som "05", vanligt träavfall.

Denna nya situation kräver att träskyddsmedelsbehandlat trä inte hanteras som farligt avfall då det i avfallsförordningen fastslås att det inte är tillåtet att blanda avfall med farligt avfall. Mängden farligt avfall ska minimeras och hållas åtskilt.

Avfallsförordningen föreskriver således att träskyddsmedelsbehandlat virke ska sorteras tillsammans med avfall från övriga träprodukter och behandlat trä. Enligt avfallsförordningen är det således inte tillåtet att slänga avfall från nyproducerat träskyddsmedelsbehandlat virke i en container för "impregnerat trä" där även gammalt rivningsvirke (eller oidentifierat avfall) slängs.

- Svanen bör överväga att anpassa kriterierna så korrekt hantering av avfall från träskyddsmedelsbehandlat trä underlättas. Termen behandlat trä behöver tydliggöras.

Byggprodukter som inte är farligt avfall ska återbrukas i största möjliga utsträckning. Träskyddsmedelsbehandlat trä bör således återbrukas. Att förlänga användningstiden för en träskyddsmedelsbehandlad träprodukt i gott skick är troligtvis både ekonomiskt riktigt och miljömässigt än mer fördelaktigt.

Vid hantering, insamling och återbruk behöver hänsyn tas till Biocidförordningens regler om informationsplikt för biocidbehandlade varor så att även användaren vid framtida användning får ta del av samma information som gavs vid den ursprungliga överlåtelsen. Utmaningen är att den ursprungliga informationen verkligen följer med träprodukten.

I praktiken kommer det dröja många år innan en marknad för återbrukat träskyddsmedelsbehandlat virke finns. Det finns för närvarande osäkerhet angående nationella regler avseende återbruk av biocidbehandlade varor.

- Svanen bör överväga att anpassa kriterierna så att kriterierna inte motverkar återbruk av träskyddsmedelsbehandlade trävaror.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

När det gäller cirkulär ekonomi finns idag inga etablerade materialoberoende standarder som beskriver sakliga metoder för att tillämpa återanvändning eller återbruk. Hänvisning till lämpliga dokument bör därför göras till vetenskapliga källor som stödjer poängsättning. Som alternativt kan man även här utgå ifrån ovannämnda EPDer eller generisk data från Boverket klimatdatabas för att ge rimliga procentsatser för att nå viss poäng. Material som har bevisligen lägre klimatavtryck till exempel på grund av biogen kol, lagrad kol i byggnaden (eller är fossilfria, klimatneutrala m.fl.) skulle t.ex. kunna avkrävas mindre %-sats för samma poängnivå som övriga material.

Remissinstans

Svenskt trä

Vi på VVS Fabrikanternas Råd vill uttala vårt stöd till Svanens höjda ambitioner på kvalitet och cirkulär ekonomi. Hållbarhet vilar på att installationer klarar de livslängder som krävs och att de material och produkter som används kan möta stränga krav på vattenläckage och säkerhet. Vi vill gärna se en tydligare definition av begreppet kvalitet när det gäller VVS installationer. Syftar ni på en viss livslängd, en uppsättning egenskaper, säkerhet från vattenläckage eller dylikt?

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

O12 Construction waste management

Det verkar onödigt komplicerat att behöva få uppgifter från tillverkaren om deras avfallshantering som ett obligatoriskt krav. Det känns spontant svårt att få uppgifter från en stomtillverkare i tex Estland och känna att de siffrorna och beteckningarna motsvarar något som ni skulle acceptera. Förenkla och förtydliga gärna detta krav.

Remissinstans

Structor Miljöbyrån

for prefabrickerte bygninger stilles det krav til fabrikkens sorteringsgrad. dette blir vel da fabrikkens generelle sorteringsgrad ? og ikke spesifikt for dette prosjektet ?

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

85% er i min optik alt for højt sat. Der har tidligere være point for hvis vi var over 50% og det er i sig selv svært nok, så jeg tænker at realistisk niveau kunne være 70-75%. alternativt så beholde det som point.

Remissinstans

5E Byg A/S

Generelt er vi uenige i den definition I anvender og hvad I betragter som "material recovery". Der bliver henvist til EU direktiver, men I følger ikke de definitioner EU giver når I afgrænser meget tydeligt fra energy recovery.

I EU's Affaldsdirektiv dækker målsætningerne både genanvendelse, genbrug og nyttiggørelse (artikel 11, stk 2 b):

"Senest i 2020, at forberedelse med henblik på genbrug, genanvendelsen og anden materialenyttiggørelse, herunder opfyldningsoperationer med anvendelse af affald som erstatning for andre materialer, af ikke-farligt bygge- og nedrivningsaffald, med undtagelse af naturligt forekommende materiale som defineret i kategori 17 05 04 i affaldslisten skal øges til mindst 70 vægtprocent."

I bilag II til direktivet står en liste over hvad der anses som nyttiggørelsesoperationer (materiale genvinding). Punkt 1 [er Hovedanvendelse](#) som brændsel eller andre midler til energifremstilling.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008L0098&from=DA>

Der står i teksten i kriteriedokumentet at materiale genvinding ikke omfatter deponi eller affaldsforbrænding til energiformål. Men med den tekst går man direkte imod den definition der ligger i EU direktivet ifht. hvordan affald kategoriseres. Det er klart, at deponi ikke er materiale genvinding (det fremgår også meget tydeligt i EU direktivet). Men hvis ikke genvinding skulle måtte tælles med (som EU gør i deres målsætning), så burde kriterieteksten kun nævne genanvendelse (og ikke genvinding som nu). Og så skulle kravet være lavere. Det giver noget forvirring at definitionerne ikke stemmer med de direktivmæssige definitioner af hvad materiale genvinding omfatter. Det betyder

også, at den definition der ligger her ikke følger den måde det opgøres på under EU Taksonomien.

Vi mener derudover, at kravet om at opnå 85% genanvendelse/genbrug er alt for strengt, og ikke realistisk på nuværende tidspunkt. Data på genanvendelse fra vores seneste projekter:

- * 2021: Studieboliger, Ballerup: 70,7%
- * 2020-2021: Studieboliger, Lundtofte: 57,6%
- * 2020: Store Solvænget: 77,7%
- * 2021 Gennemsnit produktionsaffald: 76,4%
- * 2020 Gennemsnit produktionsaffald: 73,7%

Vi arbejder løbende med at finde nye områder hvor vi kan øge genanvendelse og genbrug, men det sker i mindre step ad gangen.

Remissinstans

Scandi Byg

Definition of treated wood (impregnation or surface treatment).

”Unsorted waste intended for energy recovery is not considered material recovery.” - In other words this says that sorted wood used for energy will be considered material recovery. Please confirm this.

In general the text is not well written, leaves too much room for misunderstanding.

Most of the wood construction is based on industrial prefabrication at the factory. It minimises the waste at the building site. It also means that only the material that will be put in the building is transported to the building site - thus decreasing the emissions from transport and construction activity. The modules and elements are dry so one does not need to transport water and evaporate it at building site. This should be taken into consideration in the criteria. The waste generated at the factory is not really waste as material can be utilized there in another structures or finally wood waste can be recovered to energy.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

In which unit should waste materials be reported? If in kg/tn, every building site needs a scale big enough to weigh wastes or waste transportation cars should have loading scales to measure the amount of waste from building site. the sentence in Finnish version: "jäteurakoitsijan raportti, joka osoittaa kerätyn jätteen määrän suhteessa hankkeen työmaajätteet kokonaismäärään" This is weird, because all waste is collected from the site, no contractor 'dumps' waste, so this needs to be written again, so that it is free of interpretation. What is the waste that is not collected? If there is some surplus material that can be used on site, it is not considered as waste.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Överväg att göra om detta kravet till ett poängkrav.

Detta för att vi som entreprenörer inte själva råder över hur stor del av vårt avfall som kan gå till återanvändning och återvinning. Vi kan i viss mån påverka hur mycket avfall vi genererar, men inte nödvändigtvis hur stora fraktioner av respektive kategori. Vi råder inte heller över hur avfallsentreprenören hanterar det hämtade avfallet och inte heller över tillgänglig plats vid byggarbetsplatsen för containrar.

I tidigare kriterieversion har vi kunnat tillgodoräkna oss träavfall som materialåtervinning trots att det har energiutvunnits och därmed haft större möjligheter att klara poängkravet. Så verkar inte vara fallet nu när det dessutom har blivit ett obligatoriskt krav, har vi etablerade system för materialåtervinning av trä? En relativt stor andel av vårt avfall utgörs av trä.

Synpunkt från vår avfallsentreprenör Wiklunds:

)Det innebär i praktiken att de vanligt förekommande fraktionerna Plast, Brännbart, Blandat avfall, Deponi och Mineralull tillsammans får maximalt utgöra 15%.

Om vi dessutom ska utgå från det verkliga utfallet i avfallshierarkin ska även fraktionen Trä inkluderas i dagsläget. Nu antar vi att Svanen fortsättningsvis ser det som en fraktion möjlig att materialåtervinnas och att den av denna anledning undantas i beräkningen av avfall till energiutvinning.

Kravet på utsortering av obehandlat virke tolkar vi som ett möjligt steg till att särskilja det återvinningsbara materialet från det icke återvinningsbara. Är det möjligen så att Svanenmärkningen framöver enbart kommer godkänna i sina beräkningsmodeller att rent/obehandlat trä är materialåtervinning, medan det behandlade träavfallet beräknas som energiutvinning?

Anledningen till att vi i dagsläget enbart har en fraktion för träavfallet är att förenkla insamlingen (både för kund och logistiskt för oss) och avsättningen är densamma. På vår största anläggning Eds utför vi en grovsortering av träavfallet. Det obehandlade träavfallet bearbetas för sig och det behandlade för sig.

Om det ställs krav på att obehandlat och behandlat trä ska sorteras ut skilt för sig på byggarbetsplatserna, insamlas och bearbetas kommer vi att klara av det. Vi bedömer att detta komma att krävas i framtiden om träavfallet ska kunna materialåtervinnas till viss del.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Förtydliga att sorterat avfall avsett för energiutvinning är godkänt inom de 85 %.

I industriella tillverkning sorteras allt virke noggrant för att kunna flisas och bli till biobränsle som bla uppvärmning av lokalerna.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Ensimmäinen kappale on erittäin vaikeaselkoista tekstiä ja se voidaan helposti ymmärtää väärin. Olisiko tätä mahdollista kirjoittaa uudestaan lukijaystävällisemmin?

Ensimmäisen kappaleen jälkeen mainitaan käsitelty ja käsittelemätön puu. Olisiko mahdollista tarkentaa mitä näillä tarkoitetaan? Tarkoitetaanko käsitellyllä puulla vain painekyllästettyä puuta, joka luokitellaan ongelmajätteeksi?

Seuraavassa kappaleessa mainitaan, että energiakäyttöön tarkoitettua lajittelematonta jätettä ei katsota uusiokäyttöksi. Onko lajitellun puujätteen energiakäyttö uusiokäyttöä?

The first paragraph is extremely unclear and is very easy to misunderstand. Could this be written in a reader-friendlier way?

After the first paragraph, the text mentions treated and untreated wood. Would it be possible to further clarify what is meant by these? Does treated wood refer only to pressure-impregnated wood, which is classed as hazardous waste?

The next paragraph mentions that unsorted waste intended for energy recovery is not considered material recovery. Is the energy recovery of sorted wood waste material recovery?

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Remeo relates positively to the suggestion that at least 85% by weight of the non-hazardous construction waste generated on the construction site, must be prepared for reuse, recycling and other material recovery.

Remeo supports a comprehensive and appropriate source-based waste separation on construction site level. A well working source-based waste separation should always be the starting point for all recycling and material recovery. In addition to this, Remeo's new material recovery facility brings a well needed effective and cost-efficient off-site sorting solution to the market as a complement to existing source-based waste separation. Based on online real data collection and measurements done at the new recovery facility, Remeo achieves 71,8% recycling and material recovery rate for the mixed construction waste treated in this facility. The waste treatment facility can separate many materials from mixed construction waste e.g., plastics, cardboard, wood, different mineral materials and metals. All these materials have a very high quality and purity and can be recycled and reused. Remeo highlights and proposes that Nordic label should kindly take into consideration, that also off-site sorting should be included in the construction site's material recovery and recycling rate calculations, and not only materials recovered and recycled through source-based waste separation on construction site level.

About Remeo's approach

Last autumn Remeo opened in Finland, in the capital region, a cutting-edge material recovery facility, a €35 million investment, where innovation meets intelligent solutions. The new material recovery facility is a significant boost for Finland's circular economy.

Remeo's new material recovery facility handles construction and demolition waste as well as energy fractions generated by trade and industry sectors. The incoming waste is effectively processed and sorted into several waste fractions for reuse and recycling with the help of internationally tried and tested waste treatment technologies in combination with state-of-the-art robotics and AI. We collect online real data about the waste composition and the recovered materials throughout the whole waste treatment process. With this data we can prove that we can recycle and recover most of the incoming waste in our new treatment facility.

Remissinstans

Remeo Oy

Återfyllning räknas som återvinning, men inte materialåtervinning. Är det så texten ska tolkas?

Gällande isolermaterial och stenull som jag kan bäst så låter 80% återvunnet spontant mycket. Produkter som är i framkant har ca 30% idag.

Avfall som måste sorteras som brännbart?

Överens med taxonomin? Hur motiverar ni 85% istället för taxonomins 70%?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Vaatus tulee tarkastaa kokonaan uudelleen ja korjata se vastaamaan EU taksonomiassa olevaa vaatimusta samasta aiheesta. Tällä hetkellä vaatimustaso on osittain kovempi, kuin taksonomiassa, kun taas osittain se ei täytä EU taksonomian vaatimusta (purkutyömaan lajittelu).

Ehdotettu kierrätysastevaatimus on suomalaisella tulkinnalla tällä hetkellä todella haastava saavuttaa. Ehdotus: EU taksonomian vaatimusta paremmasta kierrätyksestä myönnetään lisäpisteitä.

Tarkoitetaanko käsitellyllä puulla kestopuuta, joka on vaarallinen jäte, vai oikeasti vain käsiteltyä (esim. maalattu)?

Tarkoitetaanko materiaalien kokonaiskustannuksesta 50 % yhtä hankintaa vai useampaa yhteenlaskettuna (esim. betonielementit voivat olla 30% kustannuksista ja lvi-hankinnat 25% = yli 50%).

Jätejakeiden ja jätteiden kerääjistä saa helposti tietoja, mutta ongelma on jakeiden aiotussa käyttökohteessa, koska ei ole välttämättä tietoa mihin se menee (esim. betonijäte). Riittääkö, että kerrotaan sen menevän esim. betonimurskeeksi jonnekin päin Suomea.

Vaatimukseen tulisi korjata jätteen kerääjän tilalle selkeämpi termi, kuten jätehuoltoyritys, jos sitä vaatimuksessa tarkoitetaan (eikä esimerkiksi siivojaa).

The requirement should be reviewed entirely and corrected to correspond to the requirement on the same topic outlined in EU taxonomy. The requirement level is currently stricter than in the taxonomy, while in some parts it does not meet the EU taxonomy requirement at all (sorting of demolition site waste).

The proposed proportion of recycling is currently extremely difficult to achieve from a Finnish interpretation. Suggestion: Additional points are awarded for recycling that is better than the EU taxonomy requirement.

Does treated wood refer to impregnated wood, which is hazardous waste, or actually just to treated wood (e.g. painted)?

Does 50% of the total cost of the materials refer to one procurement or several added together (e.g. concrete elements could be 30% of the costs and HVAC procurements 25% = more than 50%).

Data about waste fractions and waste collectors is readily available, but the problem lies in the intended application of the fractions, because there is not necessarily any information about where it will go (e.g. concrete waste). Is it sufficient to state that it will be used as concrete aggregate somewhere in Finland?

The requirement should replace collector with a clearer term, such as waste management company, if that is what is meant in the requirement (as opposed to e.g. a cleaner).

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

De 85% virker umiddelbart ikke som et højt krav, da bygge- og anlægsaffald genbruges, genanvendes eller materialeudnyttes for 87 %'s vedkommende i forvejen. Kravet er altså mindre end den gennemsnitlige håndtering af affaldet. Skulle det ligne noget burde det nok være 90 eller lidt mere. Dette er dog kun hvis procentdelen omfatter materiale nyttiggørelse.

Det er fint med en affalds management plan, men der bør stilles krav om en efterfølgende rapport, som dokumenterer i hvilket omfang affaldet er blevet genbrugt, genanvendt eller materialeudnyttet og opdelt i de tre kategorier og de forskellige affaldstyper. Det er ikke nok med en plan på forhånd. Der skal dokumenteres på mængder og håndtering efterfølgende.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

Stort hopp från P-kravet version 3. Dock bra utveckling för miljön och bra för branschen. Svårt att veta hur prefab kan svara upp på kravet.

Remissinstans

Besqab

Þetta er bratt og gæti orðið erfitt að uppfylla, hér skiptir máli að sorphirðan á Íslandi taki við öllu sem hægt er að endurvinnna.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Pre-fabrication of building elements is a significant way of reducing construction waste, but some level of such waste is inevitable and EPFA members typically have take-back schemes that enable the re-use of re-processing of material off-cuts.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

–ærværende krav kan være vanskeligt at overholde i områder hvor der er tæt bebygget - f.eks. byg–eplader i storbyer, centrum og lignende. Bør defineres således at dette er aktuelt - evt. med mulighed for forhåndsdrøftelser med Miljømærkning Danmark forinden, så der kan udarbejdes en håndteringsplan.

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

We ask you to go through this requirement completely and correct it to match the requirement in the EU taxonomy on the same subject. At present, the level of requirements is partly higher than in the taxonomy while it does not partially meet the EU taxonomy requirement (e.g. sorting of demolition sites). To give you a perspective of how many projects at JM Sweden that would meet 85% 2021: 2 of 29. If you should be aligned with the Taxonomy 70% 18 of 29 should meet the requirement.

We would like to see the obligatory criteria the same as EU taxonomy and for promoting better sorting for recycling than the EU taxonomy extra points could be given. As such it is not clearly defined what is meant by sorted for recycling. Is sorted wood counted as such even though it is not material recycled but incinerated? Is sorted waste intended for energy recovery considered material recovery (e.g. "energy waste") if unsorted waste intended for energy recovery is not considered material recovery? We also ask Swan to ensure the interpretation of "sorting for recycling" is aligned with the EU taxonomy.

Remissinstans

JM AB

Förtydliga att sorterat avfall avsett för energiutvinning är godkänt inom de 85 %. Vad som sker med avfallet efter att vi sorterat det på byggplats kan vi ej råda över, vi skapar förutsättningar för återvinning genom att sortera.

I OBOS industriella tillverkning sorteras allt virke noggrant för att kunna flisas och bli till biobränsle som värmer upp våra lokaler.

I industriell produktion får vi betydligt mindre avfall eftersom vi inte får lika mycket överblivet material. Det avfall vi har i fabriken kan vi inte ange sorteringsgrad per projekt för, enbart totalt för fabriken per år (det kan även förekomma avfall från renovering av fabrikslokaler som ej är kopplat till produkten i dessa fraktioner). Vi

önskar att en annan metod godkänns för att redovisa avfall från fabrikstillverkning, exempelvis procentsats för hela fabriken på årsbasis.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Our adhesives, sealants, fillers, etc. are not hazardous waste in their hardened form. The vast majority of products are also not hazardous waste in the unhardened, liquid form - this applies to all Nordic Ecolabelled products and products that meet Chapter 6 of the criteria set for Nordic Ecolabelled buildings.

This type of product will thus not pose a barrier in relation to reuse and recycling with regards to chemical substances.

Remissinstans

Dana Lim A/S

It is very positive that the Swan Ecolabel sets focus on the material/waste handling at the building site. That is an important prerequisite for the recycling and reuse of materials and the options for producers to establish take-back solutions.

Remissinstans

ROCKWOOL Nordics

Pyydämme käymään tämän vaatimuksen läpi kokonaan uudelleen ja korjaamaan se vastaamaan vaatimustasoltaan EU taksonomiassa olevaa vaatimusta samasta aiheesta. Tällä hetkellä vaatimustaso on osittain kovempi, kuin taksonomiassa, kun taas osittain se ei täytä EU taksonomian vaatimusta (purkutyömaan lajittelu).

Ehdotettu kierrätysastevaatimus on suomalaisella tulkinnalla tällä hetkellä käytännössä mahdoton saavuttaa. Ehdotamme, että EU taksonomiaa paremmasta kierrätyksestä myönnetään lisäpisteitä.

Pyydämme myös selkeyttämään vaatimusta. Vaatimus on vaikeaselkoinen, koska termejä on käytetty sekavasti. Vaatimuksessa puhutaan nykyisellään lajittelusta, kierrätyksestä, uusiokäytöstä ja kokonaiskustannuksista sekä lajittelu- ja kokonaisprosenttiosuudesta. Vaatimukseen tulisi korjata jätteen kerääjän tilalle selkeämpi termi, kuten jätehuoltoyritys, jos sitä vaatimuksessa tarkoitetaan (eikä esimerkiksi siivojaa).

Toivomme, että kriteeriä sovelletaan samalla vaativuudella jokaisessa maassa. Tällä hetkellä tulkinta voi olla yhdessä maassa, että lajittelua mitataan (esimerkiksi puu lasketaan kierrätykseen valmistelluksi, vaikka se päättyy polttoon) ja toisessa, että kierrätystä mitataan (puuta ei lasketa mukaan, sillä se ei päädy kierrätykseen). Seuraava määritelmä aiheuttaa lukijassa myös hämmennystä: ”Energiakäyttöön tarkoitettua lajittelematonta jätettä ei katsota uusiokäytöksi.” Tarkoittaako tämä, että energiakäyttöön lajiteltu jäte (esim. energijäte) lasketaan vaatimuksen (85%) piiriin?

The requirement should be reviewed entirely and corrected to correspond to the criterion on the same topic outlined in EU taxonomy. The requirement level is currently stricter than in the taxonomy, while in some parts it does not meet the EU taxonomy requirement at all (sorting of demolition site waste).

The proposed proportion of recycling is currently impossible to achieve in practice from a Finnish interpretation. We suggest that additional points are awarded for recycling that is better than the EU taxonomy requirement.

We also request that the requirement be clarified. The requirement is difficult to understand, as terms have been used inconsistently. The requirement currently mentions sorting, recycling, reuse and overall costs, as well as sorting and total percentage. The requirement should replace collector with a clearer term, such as waste management company, if that is what is meant in the requirement (as opposed to e.g. a cleaner).

We hope that the requirement will be applied to the same extent in every country. Currently the interpretation could in one country be that sorting is measured (e.g. wood is included as preparation for recycling, even if it ends up being burnt) and somewhere else it could be recycling (wood is not included, as it will not be recycled). The following definition is also confusing to the reader: “Unsorted waste intended for energy recovery is not considered material recovery.” Does this mean that the waste sorted for energy recovery (e.g. energy fraction) is included in the requirement (85%)?”

Remissinstans

JM Suomi Oy

Betydligt högre än EU taxonomin DNSH (70%). 85%-nivån är typ likställd med BREEAM exemplarisk poäng avseende byggavfall, Wst 01 (där ska 85% ska styras bort från deponi)

Att ställa detta krav som skall-nivå är utmanande och en rejäl skärpning mot tidigare då det nya EU-målet gav högsta poäng (70% källsortering). Då olika projekt och byggsätt samt design har olika förutsättningar kan det innebära svårigheter för vissa typer av projekt. Det är också svårt med styrning då vi som entreprenörer inte alltid kan styra hur avfallet får sorteras och kodas vid hämtning.

Detta är ju ett typexempel där det finns möjlighet att lägga sig på EU-taxoniminivå som obligatorisk krav (70%) och sedan ge poäng för bättre sortering.

Remissinstans

NCC

I O12 tar man inn også avfall fra element/modul-produksjon. Byggavfall og avfall fra produksjon/industri er to ulike avfallsfraksjoner. På en byggeplass er det klare avgrensninger av byggeprosjektet, mens det på fabrikken produseres til ulike prosjekter samtidig, og kan være krevende å dokumentere på prosjektbasis. For produksjonssteder der deler av avfall/sidestrømmer går til å produsere kortreist bioenergi til eg drift bør dette trekkes fra.

I P8 står det vedr. byggavfall fra element/modul "Om mer än 50 % (beräknat som den totala materialkostnaden) av byggnaden har byggts som moduler i en fabriksanläggning ska årliga uppgifter från fabriken kombineras med uppgifter om avfall från byggplatsen." Det bør inn et punkt i O12 også om at man kan benytte årlige tall fra fabrikken i denne sammenheng.

Remissinstans

Treindustrien

Förtydliga att sorterat avfall avsett för energiutvinning är godkänt inom de 85 %.

I industriella tillverkning sorteras allt virke noggrant för att kunna flisas och bli till biobränsle som bla uppvärmning av lokalerna.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

It is suggested to lower the required percentage of materials sorted for reuse/recycling to 75%.

Remissinstans

Jytas

Regarding the statement; 'Untreated wood must always be sorted separately from treated wood':

The Waste Regulation states that hazardous waste should be kept separate from non-hazardous waste. Not all wood-preserved treated wood would be considered hazardous waste. This statement should differentiate between hazardous treated wood vs untreated/non-hazardous treated wood rather than untreated vs treated.

Remissinstans

Arxada

"Minst 85 viktprocent av det icke-farliga byggavfall som genereras på byggarbetsplatse"* måste förberedas för återanvändning, återvinning och annan materialåtervinning..." Fråga: Vad är "annan materialåtervinning"?

Remissinstans

Wästbygg

Sja'athugasemd að ofan

Remissinstans

Visthus

Vi tycker att 85% är en alldeles för hög nivå. 70% är mer rimligt. Vi tycker också att man inte ska se så restriktivt på den brännbara delen av avfallet. Flera produkter måste vi enligt avfallsbolaget sortera som brännbart och det blir ju ändå energi i slutänden.

Utsortering av olika träfraktioner vill vi inte se som ett obligatoriskt krav. Detta kommer för vår del att ställa till mycket då vi har platsbrist främst i fabrik samt att det kommer att generera mer transporter. Finns underlag som visar miljönyttan med detta?

Vi kan inte heller tillgodoräkna oss det som eftersorteras hos avfallsentreprenören då de inte kan separera vår statistik från andras. Därför måste vi sätta worst case på detta material som är deponi. Det innebär för vår del att tex sammansatta material som oftast är tunga redovisas som deponi men i själva verket återvinns i ett annat led. Detta är ytterligare en anledning till att vi tycker att 85% är för högt. Vi som bygger i fabrik har dessutom inte bara avfall från Svanen-byggnaden i vår statistik. Bättre med en lägre obligatorisk nivå och att kunna ge poäng till de som kan bättre. Vi har upplevt det som positivt när det funnits flera nivåer för då kan det bli en intern tävling också.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Bra med obligatoriskt krav för sortering till återvinning, samt avfallshanteringsplan.

När det gäller avfall från prefabricerade element, hur ska vi tänka för t.ex. småhusen?
Är stommen

ett prefabelement och badrumsmodul ett annat och så lägger vi ihop dessa kostnader?

OM man skall redovisa avfallssorteringen från t.ex. stomleverantören, måste då avfallet kunna

härledas till varje projekt? Det kan bli väldigt svårt att få fram den sortens statistik från

fabrikerna/leverantörerna.

Remissinstans

Bonava

O12: Idag ett poängkrav (P13). En ökning med 15% samt att kravet blir obligatoriskt kommer få mycket stora konsekvenser ekonomiskt (osäkert om det ens är möjligt i normalfallet). I dagsläget ser vi inget projekt som skulle klara detta. Vi ser det som mer rimligt att behålla poängkravet men justera upp nivåerna för poäng (dock kostnadsdrivande). Grundnivån bör då ligga i linje med svensk lagstiftning. Svensk lagstiftning och EU direktiven har lägre krav än 85% i dagsläget och vi ser att ett obligatoriskt krav på 85% i närtid skulle omöjliggöra en Svanen certifiering eller i vart fall medföra orimligt stora kostnadsökningar.

Remissinstans

Ikano Bostad

Generellt sätt behöver detta obligatoriska krav förtydligas och man behöver vara korrekt i terminologin. Om ett överblivet material går att återanvända så är det per definition inte avfall om vi har tolkat det hela rätt. Kan man i stället i terminologin använda "överblivet material". Går det att förtydliga och sätta ett tydligare fokus på återbruk vore det önskvärt. Ett bra exempel att lyfta är ju lastpallar, där vi har ett av idag få system som fungerar för återbruk.

Osorterat avfall avsett för energiutvinning betraktas inte som materialåtervinning.

Tolkar det som att den brännbara fraktionen inte är att anse som en fraktion utsorterad för återbruk, materialåtervinning eller annan återvinning vilket är bra och i linje med hur räknar. Behöver kanske förtydligas.

**Om mer än 50 % av byggnaden (beräknat som totalkostnad för material) är uppförd som en modul/prefabricerade element ska det avfall som genereras i fabriken tas med i beräkningen. I så fall ska sorteringsprocenten på byggarbetsplatsen vara minst 70 %,*

medan den totala procentsatsen för byggprojektet ska vara 85 %. I industriell produktion får vi betydligt mindre avfall eftersom vi inte får lika mycket överblivet material. Det avfall vi har i fabriken kan vi inte ange sorteringsgrad per projekt för, enbart totalt för fabriken per år (det kan även förekomma avfall från renovering av fabrikslokaler som ej är kopplat till produkten i dessa fraktioner). Vi önskar att en annan metod godkänns för att redovisa avfall från fabrikstillverkning, exempelvis procentsats för hela fabriken på årsbasis. Modul behöver definieras.

Enligt EU taxonomin ska avfallssorteringen för utsorterat vara minst 70 vikt%. Enligt Svanens remiss ska det minst vara 85%. Är det rimligt? Hoppet har en sorteringsgrad på 82% där vi arbetat stenhårt i frågan.

Remissinstans

Bra, men skarp ökning jämfört med tidigare. Vi anser att 85% är tufft i och med att det är O-krav också. Får man fortsatt räkna obehandlat trä som förberett för återanvändning, återvinning eller annan materialåtervinning i och med att det sorteras separat? Om man inte får det verkar 85% för högt, kanske annars också.

Skrivfel? "En rapport från avfallsentreprenören som visar hur mycket avfall som har samlats in i förhållande till den totala volymen byggavfall i projektet." Ska det verkligen stå samlats in, borde det inte stå sorterats eller förberetts för återanvändning, återvinning och annan materialåtervinning?

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Positivt med ett obligatoriskt krav på att sortera byggavfallet.
2. 85% är ett väldigt högt satt krav, hur motiverar ni denna siffra jämfört med EU Taxonomins krav på 70%? Vi anser inte att 85% är ett realistiskt krav. Förslag från oss är att sätta det obligatoriska kravet till 70% i linje med EU Taxonomins krav, vilket i sig kommer att vara en utmaning, och i så fall ta in en poängmöjlighet för om man kan visa på högre procent, såsom 85%.
3. För att alla ska kunna räkna fram procentsatsen enl krav på samma sätt skulle en formel behövas som tydliggör vilka f-aktioner som sk-räknas med och -nte:
$$\text{utsorterade fraktioner} / (\text{total mängd avfall} - \text{schacktmassor} - \text{farligt avfall} - \text{annat (t ex asphalt, sand och trädgårdsavfall)})$$
3. Vi gör tolkningen att kravet innebär att vi ska sortera på byggarbetsplatsen för att möjliggöra materialåtervinning, alltså att det för procentkravet inte spelar någon roll hur avfallet sedan behandlas (ROD-kod)? Utifrån den tolkningen anser vi att en rimlig målsättning är 70%. Om vi också måste bevisa att de utsorterade fraktionerna faktiskt har materialåtervunnits är 70% ett mycket högt satt obligatoriskt krav. Det skulle

kunna bli tydligare i kravformuleringen att det är utsorteringen på byggarbetsplatsen som är kravställd och inte efterbehandlingen av avfallet hos mottagaren.

4. Formuleringen kring modul/prefabricerade element kommer att vara svår att hantera i projekt. Dels har vi inte totalkostnad för material för projekten enkelt tillgänglig för att kunna göra bedömningen om 50% av byggnaden är uppförd på detta sätt, materialkostnad och kostnad för tjänst är ofta ihopslagen. Dels skulle det också beövas beskrivas bättre hur avfall – som genereras i fabrik ska tas med i beräkningen - vilka uppgifter ska man ta med - årliga? Avses en schabloniserad avfallsmängd per tillverkad produkt som levererats till projektet? Andra material kan också generera avfall på fabrik, det kan upplevas som konstigt att enbart fokusera på detta fabriksavfall. Vi har inte i något annat sammanhang sett kravställning där man ska inkludera avfall uppkommet i fabrik för tillverkning av material / produkter.

6. "Osorterat avfall avsett för energiutvinning betraktas inte som materialåtervinning." Tydliggör gärna att inga blandade fraktioner räknas in dvs inte deponi, brännbart eller blandat.

7. "En rapport från avfallsentreprenören som visar hur mycket avfall som har samlats in i förhållande till den totala volymen byggavfall i projektet. Den avsedda användningen av avfallsfraktionerna ska anges." - Vad betyder detta? Vad är skillnaden på hur mycket avfall som har samlats in och totala volymen då rapporten från en avfallsentreprenör enbart innehåller det som denna samlat in / hämtat? Och användning av avfallsfraktioner, avses behandling av fraktionerna och är det i så fall planerad eller faktisk behandling?

Remissinstans

PEAB

O12 Hantering av byggavfall

Det vore önskvärt att få ett tydligare ställningstagande i inledningstexten, dvs att en gradering av de insatser som återfinns i avfallshierarkin görs jämfört med vad som nu beskrivs. Även om sortering av avfall är viktigt så är det inte självfallet att det ska kopplas samman med återanvändning.

Det är naturligtvis mycket viktigt att sortera avfall för materialåtervinning, men "avfallet" som uppstår på en byggarbetsplats innebär inte med automatik att det kommer att gynna återanvändning och inte heller en minskning av avfallsmängderna. Själva problemet ligger i att material för återanvändning per definition inte är avfall och därför ska det inte förknippas med avfallssortering. Med ett fokus mot att sortera avfall riskerar material för återanvändning att falla utanför insatser för att minska mängden byggavfall. Det här blir särskilt viktigt i ett certifieringssystem där syftet är att ur miljösynpunkt vara ett incitament för ett så rationellt beteende som möjligt. Om uteslutande hantering av avfall premieras riskerar det i sämsta fall att motverka syftena. Material som skulle kunna ha återanvänts riskerar att hanteras som avfall och hamna i en container, och då förhoppningsvis för återvinning. Men det är trots allt ett sämre alternativ och det är inte alltid som materialåtervinning är möjligt.

Så är det exempelvis för lastpallar. Materialåtervinning av trä sker inte i Sverige. Träfraktionerna går till energiåtervinning. En fungerande lastpall som eldas upp

innebär att hela processen från skogsavverkning via produktion av en ny pall och transporter drar igång för att ersätta den aktuella pallen. Det är förklaringen till att återanvändning av lastpallar är så mycket bättre ur miljösynpunkt än energiåtervinning, även om trä i sig är klimatneutralt.

Vi ser det konkret på byggarbetsplatser där sortering sker av byggavfallet. I och med att lastpallar för återanvändning inte kan klassas som en avfallsfraktion, det är inget avfall, slängs onödigt många pallar i containern för träfraktion. Fullt användbart material för återanvändning omvandlas på det sättet till avfall. Vad vi vill peka på är vikten av incitament och lösningar för återanvändning.

Vårt förslag är att först tydliggöra att minimering av avfall är det som ska prioriteras, följt av återanvändning och först därefter kommer sortering av avfall. Med en sådan prioritering kan stora förbättringar ske inom avfallsområdet. Exempelvis pågår ett projekt inom byggbranschen som syftar till att minimera mängden avfall från underslag till gipsbuntar. I dagsläget används underslag av spån eller gips som nästan uteslutande slängs i avfallscontainrar. Spånunderslagen går sedan till energiåtervinning och underslagen av gips till en resurskrävande materialåtervinning alternativt deponi. Om en returlösning kan komma till stånd där en minimering av avfallet är huvudsyftet kan klimatbelastningen minskas betydligt visar de undersökningar som är gjorda. Vi pratar här om 3,5 – 4 miljoner underslag per år som väger 1,16 – 4,86 kg per underslag och som skapar enorma mängder avfall, speciellt om man betänker att det ”bara” är ett emballage. Ytterligare exempel på det här är Retursystem Byggpall, ett system för återanvändning av standardiserade lastpallar i trä, som byggbranschen driver gemensamt genom branschorganisationerna Byggföretagen Byggmaterialhandlarna och Byggmaterialindustrierna. Retursystem Byggpall beskrivs mer noggrant längre fram. Att sortera detta avfall med syfte att materialåtervinna leder inte alls till samma besparingar jämfört med att undvika att det blir ett avfall. Om certifieringssystem likt Svanen fokuserar mer på minimering eller återanvändning framför avfallssortering kommer det sannolikt ytterligare driva på en positiv utveckling i byggbranschen.

Remissinstans

Retur

Avser det obligatoriska kravet att man skall nå en faktiskt materialåtervinningsgrad om 85% eller innebär kravet att avfallet förbereds för återvinning, dvs att 85% av avfallet källsorteras direkt efter uppkomst men den faktiska återvinningsgraden kan då vara avsevärt lägre än 85%.

Begreppet ”avfallsproducent” är centralt i svensk avfallslagstiftning och kan i byggkedjan falla på flera aktörer som kan ha rådighet över materialet och därmed det legala ansvaret. Hur har Svanen tagit hänsyn till detta i formulering av krav O12?

Remissinstans

O12 Hantering av byggavfall Obehandlat virke ska alltid sorteras separat från behandlat virke: enligt vilka regler? Hänvisa exempelvis till Avfallsförordningen (2020:614).

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

O13 Waste sorting inside the building

Krav om sortering i minst 6 fraksjoner i byggets driftstid: Dette vil jo være avhengig av hvilke fraksjoner den enkelte kommune tilbyr. De fleste kommuner med mange hytter har dessverre manglende eller mangelfulle muligheter for kildesortering. Typisk løsning for et hyttefelt er bare en container for restavfall. Kravet vil dermed være umulig å få til å fungere i praksis. man bør påvirke kommuner til bedre løsninger for hytterrenovasjon

Remissinstans

FH Gruppen

Kontorsbyggnader: stryk "i matsalarna". Det rækker att det ska finnas och inte var.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Kravet bør lempes sådan, at der tages højde for at fraktioner bortskaffes sammen, eller det i højere grad tager højde for hvordan den enkelte kommune har indrettet sin opdeling af fraktioner.

Allerede nu har man affaldsspande, hvor flere fraktioner bortskaffes sammen, fx er det i Aalborg Kommune tilladt at blande: hård og blød plast med metal (tre fraktioner), samt papir med pap (to fraktioner).

Vi forventer også at man med den kommende nationale ensretning af husholdningsaffald vil være nødt til at bortskaffe fraktioner sammen og eftersortere disse ved modtageren, for at reducere brændstofforbrug til affaldstransport. Fx er det én bil som afhenter de fem ovenstående fraktioner på én gang.

Remissinstans

Scandi Byg

If there are six buckets for separately collected waste, should there be six waste containers also outside the building? Do all areas in Finland have waste transportation for six waste categories? Can common waste points be utilized like Rinki -areas in Finland where recyclable wastes can be delivered.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Mulighet for kollektive løsninger og ikke i hver boenhet. Dette vil spare plass. Dette kan være utfordrende å få tilpasset til ulike kommuners mot-ak av avfallsfraksjoner. Trondheim kommune har pr - dag ikke orga-isk som fraksj-n - som gir da denne sammensetningen på avfall: Rest - plast- papir - metall/glass - farlig avfall: 5 stk.

Foreslår at kravet må være tilrettelagt i henhold til det som kan mottas i den kommunen bygget skal oppføres i.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Kravet kommer innebära att man bygger och tillgängliggör yta efter minimikravet. Sex fraktioner från ett bostadshus, kök osv. – brännbart, organiskt, färgade glasförpackningar, ofärgade glasförpackningar, plastförpackningar & metallförpackningar. Måste också finnas plats för - tidningar, ljuskällor, pappersförpackningar, textilier (som kommer att komma), elektronik, porslin m.fl. fraktioner också.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Fungerar för lägenheter med diskbänkskåp som är 800bred men för mindre lägenheter som bara har 600breda diskbänkskåp blir det svårt att få plats med fraktionerna.

Kravet bör vara att lägenheter med 3 rum eller fler ska ha 6 fraktioner. Allt lägenheter över 55 kvm ska ha 6 fraktioner. Mindre lägenheter får ha 4 fraktioner.

Vårdboende bostadsrum borde inte ha något krav utan krav utan borde bara gälla för kök på våningsplanen där matberedning görs dvs inte i Boenderummens pentryn.

Remissinstans

Besqab

* Sortering av fyra fraktioner i alla klassrum. Ser inte behov av det utifrån hur verksamheten bedrivs samt av utrymmesskäl. Brandfara. Max 2 fraktioner i resp. klassrum, varav papper är en bör räcka.

* Samlingsrum är en annan sak.

* Tolkningen av "Permanent köksanläggning" – rimligt i personalrum, däremot inte på ex en forskoleavdelning där vi har ett mindre ateljékök som består av en diskmaskin, i vissa fall spis samt kyl/frys, där dessutom ingen mat tillagas. Det bör inte klassificeras som en permanent köksanläggning. Vidare bör hemkunskapssal räknas som en permanent köksanläggning.

Remissinstans

Turako AB

Vedr. boligenheder.

Kravet er strengt ift. minimum 6 fraktioner, som typisk løses ved etablering af affaldssystem i vaskeskab i køkkenet. Det er muligt med affaldssystemer med 6 beholdere, som dog pga. flere fraktioner vil være meget små af størrelsen, og derved kan give problemer. Der vil ikke være plads til udvidelse med større beholdere pga. størrelsen på vaskeskabet som giver en naturlig barriere, hvilket vil give ulogiske løsninger. Bør ændres til minimum 4 fraktioner, som er gældende i det eksisterende kriteriedokument version 3.

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

We suggest that the requirement for the number of waste bins does not change. The 6 waste bins do not fit practically in a small kitchen. The choice of sorting is up to the resident in the end. If the resident does not want to recycle, he/she will change the impractically small sorting bins to larger ones afterwards. We see one possibility to meet the requirement by giving recycle bags to the resident to place in a locker. But as we said before, will that be used for recycling or vacuumcleaner? It's up to the resident.

Remissinstans

JM AB

Foreslår at der anføres mindstekrav til volumen, både til mindste beholder størrelse og til det samlede volumen af beholderne.

Krav om volumen indgår både i Sveriges Trä- och Möbelföretagens ”Branschstandard för källsortering i bostaden” og BREEAM-NOR v6.0 kriterier.

Remissinstans

Nobia AB

Ehdotamme, että vaatimus jäteastioiden määrystä pidetään ennallaan. 6 jäteastiaa ei mahdu käytännölliseen – esimerkiksi pieneen keittiöön. Valinta lajittelusta on loppuen lopuksi asukkaan - mikäli asukas ei halua lajitella, hän vaihtaa jälkikäteen epäkäytännöllisen pienet lajitteluastiat suuriin roskiksiin.

We suggest that the requirement for the number of sorting vessels is kept as it was previously. 6 sorting vessels will not practically fit inside a small kitchen, for example. The choice of sorting ultimately comes down to the resident - if the resident does not want to sort waste, they will in practice swap from impractically small sorting vessels to large waste bins.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Att införa skullkrav på 6 kärl för källsortering för samtliga boendeformer inkl mindre lägenheter och studentlägenheter. För mindre lägenheter är det ofta mindre plats, och därför motiverat med endast 4 kärl.

Remissinstans

NCC

Element Nor sorterer mer enn 5 fraksjoner per dagens dato.

Remissinstans

Element Nor

O13: for office buildings a fraction sorting requirement for each floor / or each tea kitchen is advisable

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Pangað til að það verður hægt að skila inn úrgangi í 6 fraktionum á Íslandi þá ætti að vera texti sem segir "Fylgja bestu viðiðmum um flokkun á Íslandi"

Until it becomes possible to return waste in 6 fractions in Iceland, there should be a text that says "Follow the best practices for classification in Iceland"

Remissinstans

Visthus

Gäller sorteringsmöjligheter (6 fraktioner totalt) i hela bostaden? eller bara i köket?
Kundvärdet är

tveksamt med 6 små fraktioner när t.ex. man har ett 60cm-skåp.

Remissinstans

Bonava

O13 SORTERINGSKÄRL:

Det framgår inte i kravtexten hur stora kärlen ska vara. Beaktas eller undantas att det ska vara krav på 6 kärl i en enrumslägenhet.

Remissinstans

"Sorteringskärl för minst sex fraktioner i alla boenheter" Är det rimligt med 6 fraktioner? Får det plats?

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Avses hushållsavfall? Stäm av nomenklaturen med avfallsförordningen.

2. Förra året tog TMF (Trä och Möbel Företagen) fram en "branschstandard" för sorteringskärl, exv 4 kärl för mindre hushåll, bostad med 1-2 personer. Går det att förhålla sig till den?

3. Finns det något satt krav på hur stora kärnen behöver vara och har man utvärderat mervärdet i att ha 6 st istället för 4 st fraktioner?

Remissinstans

PEAB

O13 Avfallssortering inne i byggnaden Lägg "fraktioner" i listan för Definitioner

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

8 Construction waste reduction

Alla ytor ingår, eller hur? Även tex garage och oinredd vind eller vind som används som tex fläktrum.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

dersom det gjennomføres rivearbeider i forkant av prosjektet, s er veil ikke avfallet fra det prosjektet inkludert ?

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

"Det er en god ide at introducere et mål for affaldsmængder, dog skal benchmark ændres, så mulighed for point indtræffer tidligere.

Data på affaldsmængder fra to nyligt afsluttede projekter, som omfatter affald fra både modulproduktion og byggeplads:

Lundtofte: 48,5 kg/m²

Ballerup: 73,9 kg/m²

Hvis vi udelukkende betragter affald fra produktion af moduler, har vi mellem 24-30 kg affald/m² produceret. Vi antager at affald fra produktion af betonelementer skal ikke regnes med, så en del af affaldet fra produktion af moduler burde også udelades. Hvis der er opstået fejl eller skader, som ikke skyldes entreprenøren bør disse mængder også kunne trækkes fra opgørelsen.

Målet kunne i stedet sætte fokus på de dele af affaldet som går til deponi, og søge at reducere den del. De andre dele af affaldet har forskellige former for nyttiggørelse. "

Remissinstans

Scandi Byg

Is it possible in practice that a producer is willing to give their full internal information relating to module production for the use in a single construction project? This kind of reporting doesn't exist at the moment.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

If the amount of waste in f.ex. less than 20 kg/m², what wastes are counted in? If metal wastes are delivered to recycling is that amount counted in? Or is it only those types of waste that end up in energy use or landfills?

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Från vår avfalls entreprenör Wiklunds: Det är mycket tufft att nå de högsta poängen i skalan.

Avfallsmängden kg/m² BTA skiljer sig mycket mellan olika byggnadstyper och konstruktioner. Detta har man inte alls beaktat i poängskalan.

Vid byggnation av bostäder finns bättre förutsättningar för standardisering och prefabricering. Kommersiella byggnader har också börjat tillverkas på prefabricerade sätt, men avfallsmängderna har inte minskat avsevärt ändå. Vid fel i produktion eller sena ändringar i pågående projekt skenar ofta avfallsmängden iväg.

Byggnation av sjukhus och skolor/förskolor tenderar till att ha betydligt större avfallsmängder än både bostäder och kommersiella fastigheter.

Vår avfallsrapport är under utveckling och den nya versionen kommer att exkludera avfall från markförberedande arbeten (Schaktmassor, Jord, Sand, Sten) farligt avfall och specialavfall från den totala mängden avfall som beräknas kg/m² BTA.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Onko realistista, että moduulien valmistajat ovat valmiita jakamaan sisäistä tietoa tuotannosta yksittäiselle rakennusprojektille?

Is it realistic to expect module manufacturers to be prepared to share inside information about production with individual construction projects?

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Det støttes at avfallsreduksjon premieres i P8.

Remissinstans

Norske Trevarer

Määritelmää kerrosalan laskemiseksi tulee tarkentaa. Kuuluvatko esimerkiksi autotalli tai parveke mukaan laskentaan?

Kohtaan ”Jos rakennuksesta yli 50 % (laskettu materiaalien kokonaiskustannuksesta) on rakennettu moduuleista tehdastiloissa, tehtaan vuosittaiset tiedot on yhdistettävä rakennustyömaan jätetietoihin” kysymyksenä: eihän missään tapauksessa voida tehtaan vuosittaisia tietoja yhdistää yksittäisen rakennustyömaan tietoihin?

The definition for calculating floor area must be further clarified. For example, are garages or balconies included in the calculation?

Question concerning section “If more than 50% (calculated as total cost of the materials) of the building has been constructed as modules in a factory facility, yearly-based data from the factory must be combined with the waste data from the building site.”: it is not possible under no circumstances to combine factories’ annual data with individual building site data?

Remissinstans

The proposed requirement for yearly factory data on waste – or residues, as in the case of wood industries – would add to the administrative burden of building material producers while also not matching well with waste reporting from the construction project site (a single mass timber factory, for instance, may produce elements for hundreds or thousands of buildings per year). It would be more appropriate and efficient for the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings to utilize already existing product/construction-level waste reporting contained within EPDs based on EN 15804+A2.

Remissinstans

Stora Enso

Tydliggör vad som avser per m² är det BTA, BOA eller vilken yta?

Inkluderas även element från tex prefab betong eller trähustillverkare? Hur redovisar man det?

Remissinstans

Besqab

See answer to question 27 on Requirement O12

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

Please clarify the definition to calculate the floor area. Are garages or balconies included in the calculation, for example?

For Sweden we propose square meters BTA.

When customers move in, we usually offer them a container where they can dispose waste that arises during their move (cardboard etc.). This waste should be excluded from this calculation as it does not belong to the construction itself.

Remissinstans

JM AB

Pyydämme tarkentamaan vielä määritelmää kerrosalan laskemiseksi. Kuuluukovatko esimerkiksi autotalli tai parveke mukaan laskentaan?

We request that the definition for calculating floor area be further clarified. For example, are garages or balconies included in the calculation?

Remissinstans

JM Suomi Oy

Vi som bygger i fabrik har inte bara avfall från Svanen-byggnaden i vår statistik. Denna punkt kommer bli svår för oss att ta poäng på.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Vilken kvm golvyta gäller? BTA? BRA?

Remissinstans

White Arkitekter

""Avfall per kvadratmeter golvyta"" - är det BOA? Eller kanske Atemp?
""från grundplattan"" känns lite diffust. Kanske ""från start markarbeten""?

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

"Fråga: Är det kvm BTA som avses här? ""Golvytan beräknas som den totala ytan på samtliga våningar (inklusive ytor som täcks av väggar eller andra konstruktioner).""

I så fall ange det!

Remissinstans

Wästbygg

Fínt viðmið og jákvætt , t.d með það í huga að láta birgja taka til baka pakkningar utan um byggingarefni. Getur orðið dálítið erftt að fá endurvinnslutölur frá framleiðendum eininga en vonandi bætir þetta þá skýrslugjöf

A good standard and a positive one, e.g. with the aim of having suppliers take back packages around building materials. Can be a bit difficult to get recycling numbers from unit manufacturers but hopefully this will improve that reporting

Remissinstans

Visthus

Varför avfall /kvm golvyta? BTA bör det vara.

Remissinstans

Bonava

O13: Sorteringskärl för minst sex fraktioner i alla bostäder. Blir orimligt i lägenheter under 55kvm. Kök för små.

Remissinstans

Ikano Bostad

P8 Minskning av byggavfall, *Om mer än 50 % (beräknat som den totala materialkostnaden) av byggnaden har byggts som moduler i en fabriksanläggning ska årliga uppgifter från fabriken kombineras med uppgifter om avfall från byggplatsen.* Svårt att kombinera avfallsstatistik från fabrik med etablering. Modul behöver definieras.

Förtydliga vilken yta som avses - BTA är lämpligt fackspråk.

Remissinstans

Derome

Bra sätt att uppmuntra.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

-
1. Positivt med en möjlighet att ta poäng på att minska mängden avfall
 2. Golvytan bör för Sverige vara m2 BTA
 3. "Naturligt förekommande material som definieras i EU:s avfallskategori 17 05 04 – jord och stenar och sammanlagt farligt avfall ingår inte i beräkningen av den totala mängden avfall." - Täcker denna kod in alla schaktmassor och avfall från förberedande markarbeten?
 4. Dokumentationskravet: "Rapport från avfallsentreprenören som visar den totala mängden avfall från byggarbetsplatsen". Detta bör då vara exklusive schaktmassor och farligt avfall?
 5. Se kommentar på O12 gällande modul / prefab

Remissinstans

PEAB

P8 Minskning av byggavfall

Den här punkten ser vi mycket positivt på. Ett poängssystem som gynnar insatser för att minimera avfallsmängderna under byggprocessen leder sannolikt till bra åtgärder ur ett hållbarhetsperspektiv.

Remissinstans

Returlogistik

Förtydliga vilken area man ska räkna enligt. Ange gärna begreppet BTA, som är vedertaget.

Remissinstans

Skanska

P8 Minskning av byggavfall Föreslå olika krav för tungt resp. lätt avfall: som det är nu, tillåts den som slarvar med t.ex. mineralull slänga mycket jämfört med den som måste kassera mycket betong.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

P9 Take-back systems

EPS-branchen bakker helhjertet op om etablering af tilbagetagningsordninger for materialer, der kan genanvendes. Således har EPS-branchen opereret et tilbagetagningsordning for emballager siden 1995. Dette system blev moderniseret og udvidet i 2019 til også at omfatte byggematerialer.

EPS-branchen opfordrer til, at der i regi af Svanemærket sker en ensartet definition af hvad tilbagetagelsesordninger omfatter, således at der er ensartede mindste standarder for sådanne tilbagetagningsordninger. Er det f.eks. en tilbagetagelsesordning, hvis bygherre skal betale alle transportomkostninger til materialeproducentens fabrik eller et af materialeproducenten defineret opsamlingssted og samtidig betale et beløb for at aflevere materialet på dette sted, eller er en tilbagetagningsordning, at materialeproducenten står med alle omkostninger ved at tage materialet retur?

Tilbagetagningsordninger er velegnede til at sikre, at overskydende materiale genanvendes til nye produkter, men kræver samtidig logistiske løsninger for at sikre, at der ikke finder unødigt transport sted. Det er således ikke altid optimalt at etablere et tilbagetagningsordning, hvis producenten alene leverer materiale en gang på byggepladsen. Såfremt der ikke opstilles ensartede regler for tilbagetagningsordninger, jf. ovenfor, så bør det præciseres, at tilbagetagningsordningen ikke stiller krav om, at tilbagetagning skal ske efter sidste leverance af det pågældende materiale, da dette kan lede til tomkørsel til skade for klimaet.

Det er desuden væsentligt, at det præciseres, at en tilbagetagningsordning kun kan omfatte producentens eget materiale, da det ikke nødvendigvis er muligt for en producent at genanvende ensartede materialer fra andre producenter i dennes egen produktion. Det er bl.a. et krav, at producenter af byggevarer skal udarbejde CE-mærker m.v. i henhold til gældende regler. Det vil ikke være muligt at gøre dette og samtidig sikre produkternes kvalitet, hvis der ikke er viden om og kontrol over hvilke stoffer de genanvendte materialer, som er optaget, indeholder.

Det betyder også, at det ikke er muligt at etablere et tilbagetagningsordning for en EPS-isoleringsproducent, som omfatter EPS-emballager. Udfordringerne for dette er bl.a., at hvid EPS fra emballage kan ikke genanvendes i grå EPS til isolering; EPS-emballage vil fremadrettet (fra 2025) være omfattet af det udvidede producentansvar, og dermed er producenten af EPS-emballage ikke nødvendigvis berettiget til at modtage EPS-emballagen; og da EPS-emballagen først installeres langt senere i byggeprocessen, så er det ikke hensigtsmæssigt at stille krav om, at en dansk producent af EPS-isolering skal overtage EPS-emballager, som kommer fra flere forskellige producenter fra eks. Italien, Polen, England m.v. og hente dette på et tidspunkt, hvor EPS-isoleringsproducenten slet ikke har nogen tilknytning til byggepladsen.

Dertil kommer, at det som udgangspunkt ikke er tilladt for EPS-isoleringsproducenten at modtage affald fra andre medmindre vedkommende opretter og etablerer sig som affaldsselskab i affaldsregistret.

Rent illustrativt er kravet om, at EPS-isoleringsproducenter skal modtage EPS-emballager fra andre producenter at sidestille med, at producenter af papiruld skal tage imod al pap- og papiraffald fra byggepladsen, hvilket naturligvis heller ikke er muligt.

Derfor anbefaler vi, at tilbagetagningsordninger for EPS og XPS alene omfatter producentens egne materialer med undtagelse af sidste leverance, da miljø- og

klimagevinsten ved denne indsamling kan være negativ, og at der desuden udarbejdes en fælles norm for hvilke mindste krav en tilbagetagningsordning omfatter.

Remissinstans

EPSbranchen

We support the objective on the utilisation of excess materials. However, the concept of take-back system must be specified. A take-back system managed by the producer is not always a realistic requirement. The collection and delivery of excess materials to be used in the manufacture process or reused otherwise is not part of the manufacturer's core business. A take-back system can refer to an existing system to utilise excess materials, regardless whether it is implemented jointly with the producer, a chosen waste management operator or another operator. SGF will launch a work site take-back system for mineral wool clippings over the course of spring 2022 jointly with its partner Revisol.

The list does not include plasterboard clippings and plasterboards.

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

bra, leverandørene kjenner mulighetene for ombruk, eller resirkulering best.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

OK.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Gips borde inkluderas då det redan idag finns framtagna återtagningssystem hos producenterna.

Från vår avfalls entreprenör Wiklunds:

Det är bra att kravställningen ökar och att materialtillverkarna kan ta emot spill och i vissa fall även avfall.

Eftersom de flesta aktörerna idag enbart accepterar material av eget fabrikat genererar den återtagning till fler transporter (små volymer och långa körsträckor) och av denna anledning inte är en hållbar lösning.

Av den information vi har i dagsläget har ingen av dessa aktörer ett kombinerat leverans och retursystem, dvs att logistiken är optimerad för denna insamling.

Vi ser att punkten innefattar såväl återvinning som återbruk.

Punkt fyra: Återanvändning av obehandlat trä för tillfälliga säkerhetskonstruktioner. Vi har idag en fastighetsägare/byggherre som tillfälligt mellanlagrar exakt denna typ av material på våra logistikcenters. Så fort nästa projekt drar igång och materialet behövs levereras det ut till projektet och används igen.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Generellt sett är det positivt att sortera uppkommit avfall så när källan som möjligt. Ett återtagningssystem har goda förutsättningar att säkra att överblivet material återvinns till nya produkter men ställer samtidigt krav på logistiska lösningar för att säkerställa att inga onödiga transporter sker. Vidare förutsätter ett återtagningssystem även att det endast är producentens egna material som tas tillbaka då det är endast då man kan vara säker på materialets kvalitet och innehåll. Att i kravet om återtagningssystem även inkludera andra material som till exempel förpackningar är inte realistiskt. En producent av byggmaterial kan inte behöva ta ansvar för helt andra branschers förpackningar som även ligger under producentansvaret för förpackningar.

- Installationsspill av EPS isolering och uppkomsten av förpackningsavfall i EPS sker i helt skilda skeden i byggprocessen.

- Egna produkter och spill som samlats in på en byggarbetsplats kan tas tillbaka till den egna produktionen då kännedomen om de insamlade materialen är god. EPS förpackningar av okänt ursprung riskerar dock att kontaminera materialet då innehållet i dessa är okänt och således kan dessa inte återföras direkt till produktionsprocessen. Dessa kan alltså inte "återvinnas av tillverkaren" och således hamnar de utanför kriteriet.

- I Sverige har nyligen ett förslag kring förändringar i förpackningsinsamlingen varit ute på remiss. Enligt det nya förslaget kommer dels ett särskilt tillstånd att behöva sökas från Naturvårdsverket, utöver det tillstånd man behöver söka från Länsstyrelsen om att få hantera avfall, för att få samla in förpackningar i ett "markandsdriver återvinnningssystemen". Vidare ska även mängden insamlade förpackningar redovisas separat vilket då kräver att förpackningar och installationspilllet sorteras ut i separata fraktioner på byggarbetsplatsen.

Det är positivt med separat insamling av förpackningar men det kan inte vara producenten av en byggprodukts ansvar att samla in andra företags producentansvarsmaterial. Det finns idag etablerade system för insamling och återvinning av förpackningarna och verksamheten där avfallet uppkommer är ansvarig för att dessa samlas in och skickas för materialåtervinning.

Vi föreslår därför att återtagningssystemet för EPS/XPS endast inkluderar producenternas egna produkter.

Remissinstans

EPS Sverige

Suggest to add windows and doors

Remissinstans

Hydro

Ehdotuksen mukaan olisi mahdollista saada pisteitä, jos rakennustyömaalla käytettäisiin tuottajan takaisinottojärjestelmiä. Materiaalihyödyntämisen tukeminen on kannatettava tavoite, mutta tämä tulisi tehdä huomioiden kokonaisvaikutus, mm. kuljetusten vaikutus. Tuottajien erilliset keräysjärjestelmät omine kuljetuksineen eivät johda ympäristövaikutusten minimoimiseen. Ehdotamme, että pisteitä annetaan, mikäli listatuille tuotteille on olemassa keino saattaa ne hyödynnetyksi materiaalina ja työmaa tai valittu jätehuoltotoimija toimittaa ylijäämämateriaalit hyödynnettäväksi materiaalina.

Muista tuoteluokista poiketen EPS:n ja XPS:n kohdalla on kirjattu, että hukkapalojen lisäksi keräys koskisi muita materiaaleja (esim. pakkausmateriaalit). Yhdenmukaisuuden ja käytännön toimivuuden vuoksi ehdotamme, että tuoteluokka olisi nimenomaan EPS-/XPS-eristeet. On hyvä huomata, että kohteessa käytettävien EPS- ja/tai XPS-eristeiden valmistajat eivät todennäköisesti ole kohteeseen tulevien EPS-/XPS-pakkausten valmistajia. Osaa EPS-/XPS-pakkausmateriaaleista voidaan käyttää eristeiden valmistuksessa ja käytännössä näin tulee myös tapahtumaan, vaikka EPS-/XPS-pakkausmateriaalia ei kriteereissä mainittaisikaan. Mikäli rakennustuotteiden pakkausten kierrätystä halutaan Joutsenmerkin kriteereillä edistää, olisi hyvä viitata Rakentamisen muovit green deal -sopimukseen.

Listaukseen voitaisiin lisätä toimijat, jotka noutavat työmaan ylijäämämateriaaleja ja toimittavat ne uudelleenkäytettäväksi (Suomessa esimerkiksi rakennusoutlet.com). Lisäksi ehdotamme listaan lisättäväksi seuraavia materiaaleja: kipsilevy, laatat ja tiilet, työmaan ylijäämäbetoni ja työmaalta toiselle kierrätettävät tuotteet (esimerkiksi turva-aidat).

Mitä tarkoitetaan kattokalvoilla?

Kohtaa tulee tarkentaa sen osalta, että jätehuoltoyhtiöllä on tuottajan kanssa sopimus takaisinottojärjestelmästä.

According to the proposal, it would be possible to score points if the building site uses the producer's take-back systems. Promoting material reuse is an admirable goal, but this should take into account the overall impact, including the impact of transportation.

Producers' various collection systems and their own transportation do not contribute to minimising environmental impact. We propose that points are awarded if there is a method to use the listed products as materials and the building site or selected waste management provider delivers the surplus materials for use as materials.

In contrast to other product categories, for EPS and XPS it states that the collection would apply to cuttings and other materials (e.g. material from packaging). For consistency and practicality we suggest that the product category would be explicitly EPS/XPS insulation. It is worth noting that the manufacturers of EPS and/or XPS used at the site are probably not the manufacturers of the EPS/XPS packaging arriving on site. Some EPS/XPS packaging materials can be used to manufacture insulation and, in practice this will take place even if EPS/XPS packaging material is not mentioned in the requirements. If the aim is to promote the recycling of building site packages through Nordic Swan Ecolabelling requirements, it would be good to refer to the Green Deal on Construction Plastics.

Actors that collect surplus materials from the building site and deliver them for reuse (for example, in Finland, rakennusoutlet.com) could be added to the list. In addition, we recommend adding the following materials to the list: plasterboard, slabs and bricks, surplus building site concrete, and other products that can be recycled from one site to another (e.g. security fencing).

What is meant by roof membranes?

The section should be further clarified with regard to waste management companies having an agreement with the producer concerning take-back systems.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Take back systemer burde også omfatte hård PVC.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og Ilimindustri, Aluminium Danmark.

Nordic Ecolabelling är enig om att bakgrundinformation till PVC behöver utvecklas och uppdateras. Därför har Nordic Ecolabelling genomfört en utredning om PVC.

Efter att ha tittat på ny information om PVC-produktion samt på de olika faserna i PVC-produkters livscykel kan Nordic Ecolabellings hållning på PVC ifrågasättas för specifika produktgrupper och produkter.

Utredningen kördes internt och kommer inte publiceras.

Se sista svar gällande kravet O27 för mer information.

Oklart hur det ska kunna redovisas. Bra om mall för detta finns att fylla i.

Remissinstans

Besqab

Points are given if producer take-back systems for excess material/waste are used at the construction site or module production facility in the following categories.

- a. Documentation of a producers take-back system: the take-back system and the annual amount of handled material must be verified by independent third party to secure liability and avoid greenwashing.
- b. To require a direct handling of the materials for recycling is very narrow. The producer can out-source the collection and further handling of the material to a waste handler and receive the recycled material in that way.

Remissinstans

ROCKWOOL AB

See answer to question 27 on Requirement O12. The EPFA believes that there should be a take-back category for thermosetting insulation foams including phenolic foams

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

Har miljöaspekten i form av ökade transporter värderats? Dvs konsekvensen av att köra mindre volymer tillbaka till leverantören för att erhålla poäng.

Skriften gällande obehandlat trä rörande återanvändning, kan inte det appliceras även på övriga rubriker i denna punkt?

Remissinstans

Turako AB

It is good that the requirements increase so that the material manufacturers can receive leftovers and in some cases also waste.

Most suppliers only accept their own material, which generates more transports (small volumes and long distances) and for this reason is not a sustainable solution. We suggest that operators who pick up surplus materials at the construction site and

deliver them for re-use be added to the list (in Finland, for example, rakennusoutlet.com, Gausdal in Norway and several companies in Sweden).

To summaries We have take back system for wood pallets and for left over products to our framework agreement of building materials. Otherwise we want our waste contractor to deliver our waste to reuse or material recycling. We want many external partners in to our site, this is a HSE-risk and will lead to more transport and higher CO₂ emissions.

In addition, we propose to add the following materials to the list: gypsum board, tiles and bricks, surplus concrete on site, wood pallets and products that can be recycled from one site to another (e.g. safety fences). It should be allowed that the waste management company has an agreement about take-back with the producer/supplier of the material.

Remissinstans

JM AB

"Points are given if producer take-back systems for excess material/waste are used at the construction site or module production facility in the following categories". It is important that the take-back system is not necessarily handled by the producer. ROCKWOOL has in Denmark had a recycling scheme and a take-back offering for the market since 2012. In 2021 approx. 12,000 ton of stone wool was recycled in the two Danish factories. However, ROCKWOOL has out-sourced the logistic of the collection and processing of the material to a professional waste handling company.

It is very important that there is a requirement for documentation of the take-back solution and its function. Otherwise there is a big risk of greenwashing.

Remissinstans

ROCKWOOL Nordics

Ehdotamme, että listaukseen lisätään toimijat, jotka noutavat työmaan ylijäämämateriaaleja ja toimittavat ne uudelleenkäytettäväksi (Suomessa esimerkiksi rakennusoutlet.com). Lisäksi ehdotamme listaan lisättäväksi seuraavia materiaaleja: kipsilevy, laatat ja tiilet, työmaan ylijäämäbetoni ja työmaalta toiselle kierrätettävät tuotteet (esimerkiksi turva-aidat). Pyydämme tarkentamaan, mitä tarkoitetaan kattokalvoilla.

Tarkennettava riittäväksi, että jätehuoltoyrityksillä on tuottajan kanssa sopimus takaisinottojärjestelmästä. Tämä pitää sallia, koska järjestelmää ei muuten saada toimimaan (kuljetusten lisääntyminen nostaa myös hiilijalanjälkeä).

Voiko tuottaja kierrättää pakkausvalmistajan materiaalit? Onko tämä järkevää?

We suggest that actors that collect surplus materials from the building site and deliver them for reuse (for example, in Finland, rakennusoutlet.com) could be added to the list. In addition, we recommend adding the following materials to the list: plasterboard, slabs and bricks, surplus building site concrete, and other products that can be recycled from one site to another (e.g. security fencing). We request clarification as to what is meant by roof membranes.

Must be clarified sufficiently so that waste management companies have an agreement with the producer concerning a take-back system. This must be permitted, because otherwise the system will not be able to work (increased transportation also increases the carbon footprint).

Can the producer recycle the packaging manufacturer's materials? Is this sensible?

Remissinstans

JM Suomi Oy

Gäller byggpallar och gjutningsformar? Rockwools system för mineralisolering är kostnadsdrivande.

Remissinstans

NCC

Ska man tolka denna punkt som att man bara får poäng om man själv upprättar ett samarbete med leverantör för återtag eller kan det ge poäng om avfallsentreprenören upprättar ett sådant flöde? Ibland är det bättre att de som är bra på avfall får hålla på med det och att vi som bygger kan hålla på med det vi är bra på.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

P9 Återtagningssystem

Stålspill bör läggas till i listan för återtagningssystem. Detta kan till exempel vara för tak- eller väggbeklädnad och andra stålbaseade spillfraktioner.

Remissinstans

Jernkontoret

Very odd that only mineral insulation is highligh—ed - take-backs for bio-based insulation should also be included

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Hér erum við komin með kröfu sem er fyrir utan áhrifasvið verktaka. hér328n nogn og aftur verkefni sem Svanurinn þarf að fara að skoða með framleiðendum byggingarefnis á Íslandi, hvernig ætla þeir að leysa þetta fyrir þá sem eru að kaupa vörur frá þeim. Þetta mun taka nokkuð langan tíma að koma í farveg.

Remissinstans

Visthus

Generelt sett er det viktig å sortere avfallet så nær kilden som mulig. Et godt plassert mottaks anlegg vil deretter kunne samle opp restmaterialer og videreformidle det til resirkulering til nye produkter, men det krever samtidig gode logistik løsninger for å sikre at ingen unødvendig transport finner sted.

Gjennom Grønt Punkt , finnes det i dag etablerte systemer for innsamling og resirkulering av emballasjen:

Driften der avfallet oppstår, er ansvarlig for at disse samles inn og sendes til resirkulering.

Noe tilsvarende burde også vært etablert for byggavfall.

Vi ser for oss at sortert brukt EPS må følge den generelle avfallstømmen til nærmeste miljøstasjon , hvor EPS'n komprimeres og sendes videre til gjenvinning

Remissinstans

EPS-foreningen

Kravet nevner ikke gips som kategori. Gips har i dag mulighet til å gjenvinnes til 100 % og det er allerede etablerte gjenvinningssystemer. Det er også noe uklart om det gis poeng dersom materialprodusenten har et retursystem eller om et retursystem via en avfallsentreprenør også er godkjent. Dette bør avklares.

Vi ser at kravet med rimelighet bør endres til:

- Gips - bør legges til listen

Remissinstans

Glava & Gyproc

[google translate]

This requirement does not really apply in this country [Iceland] except in exceptional cases - the material that is implemented is often used in the next - in some cases it is returned to the dealer. What I see as an opportunity here is to get points for recycling and utilizing all the soil that is transferred from the construction site in the beginning.

"At the beginning of the project, a lot of material is removed from the construction site, in most cases it is driven on large trucks for about 30 km and not recycled, these are countless trips. Verkland transports the material within 5 km and all material is scraped / recycled and then returned and used in landfill, all concrete fragments are scraped and recycled. By transporting the concrete fragments to the scrap, the weight of the construction waste is significantly reduced, but the weight of the concrete fragments is a significant part of the weight of the construction waste."

Remissinstans

Verkland

[google translate]

I'm then worried about things like the P9 feedback system. This is not really possible or at best UST must be very creative in setting up a reception and recycling system for construction waste. In addition, there is a demand for waste treatment for those who build prefabricated houses. In other words, requirements are being created that are very far into the supply chain, which is difficult for the contractor to confirm.

Remissinstans

Visthus

P9 Återtagningssystem

Generellt sett är det positivt att sortera uppkommit avfall så när källan som möjligt. Ett återtagningssystem har goda förutsättningar att säkra att överblivet material återvinns till nya produkter men ställer samtidigt krav på logistiska lösningar för att säkerställa att inga onödiga transporter sker. Vidare förutsätter ett återtagningssystem även att det endast är producentens egna material som tas tillbaka då det är endast då man kan vara säker på materialets kvalitet och innehåll. Att i kravet om återtagningssystem även inkludera andra material som till exempel förpackningar är inte realistiskt. En producent av byggmaterial kan 2(5) inte behöva ta ansvar för helt andra branschers förpackningar som även ligger under producentansvaret för förpackning-r. - Installationsspill av EPS isolering och uppkomsten av förpackningsavfall i EPS sker i helt skilda skeden i byggprocess-n. - Egna produkter och spill som samlats in på en byggarbetsplats kan tas tillbaka till den egna produktionen då kännedomen om de insamlade materialen är god. EPS förpackningar av okänt ursprung riskerar dock att kontaminera materialet då innehållet i dessa är okänt och således kan dessa inte återföras direkt till produktionsprocessen. Dessa kan alltså inte "återvinnas av tillverkaren" och således hamnar de utanför kriteri-t. - I Sverige har nyligen ett förslag kring förändringar i förpackningsinsamlingen varit ute på remiss. Enligt det nya förslaget kommer dels ett särskilt tillstånd att behöva sökas från Naturvårdsverket,

utöver det tillstånd man behöver söka från Länsstyrelsen om att få hantera avfall, för att få samla in förpackningar i ett ”markandsdrivet återvinningssystem”. Vidare ska även mängden insamlade förpackningar redovisas separat vilket då kräver att förpackningar och installationspillet sorteras ut i separata fraktioner på byggarbetsplatsen. Det är positivt med separat insamling av förpackningar men det kan inte vara producenten av en byggprodukts ansvar att samla in andra företags producentansvarsmaterial. Det finns idag etablerade system för insamling och återvinning av förpackningarna och verksamheten där avfallet uppkommer är ansvarig för att dessa samlas in och skickas för materialåtervinning. Vi föreslår därför att återtagningssystemet för EPS/XPS endast inkluderar producenternas egna material.

Remissinstans

IKEM Innovation and Chemical Industries in Sweden

Här finns ett antal kategorier nämnda, men inte öppna retursystem för återanvändning som exempelvis Retursystem Byggpall.

Det är inte så att det per automatik är effektivare utifrån ett hållbarhetshänseende att överblivet material går tillbaka till leverantör via återtagssystem. Ser man på att vi behöver effektivisera transporterna och få upp volymerna för materialåtervinning så kan det vara så att det i vissa fall är effektivare att materialet hämtas av ex avfallsentreprenör eller andra öppna system. Att återta små mängder av en produkt eller emballage direkt till respektive leverantör kan till och med vara kontraproduktivt. I synnerhet om man tar ett exempel att två närliggande etableringar köper sitt ex gips, mineralull eller dylikt av två olika producenter och man har inte överblivet material i sådana volymer att det blir full fyllnadsgrad i returtransporterna för producenterna. I dessa fall blir det så att det svårt att hitta ekonomi i det hela, transporter är inte energieffektiva och klimatpåverkan från transporterna ökar. Så fokus inom detta poängkrav borde vara på efterbehandlingen oavsett om det går via leverantörsspecifika returflöden eller materialspecifika returflöden.

Remissinstans

Derome

Bra sätt att få igång detta.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Se över kravrubriken så att rätt begrepp används
2. Varför är det bättre att spillet återvinns direkt av materialproducenten och inte går via avfallsentreprenör för insamling och logistik? Formulera kravet som att det går till

leverantörens återtagssystem men att det likaväl kan gå via avfallsentreprenören tillbaka till producenten.

3. Om man vill mäta cirkulariteten av spillmaterial borde man ta utsorterat material från byggarbetsplatsen per ren fraktion (tex gips, plast, papper, metall etc) och jämföra det med faktiskt andel materialåtervunnet material (ska inte inkludera tex gipsåtervinning i form av konstruktionsmaterial på deponi). Idag kan det vara svårt för avfallsentreprenören att följa upp detta, men om underkoder till RoD koder införs för allt avfall (inte bara FA där de nu ska användas) skulle detta underlättas

5. EPS/–PS - vad menas med "andra material" - ska tillverkaren för XPS/EPS ta in allt avfall som består av EPS/XPS i projektet, oavsett om när och hur det uppstår projektet i sin helhet?

6. Vi ställer oss frågan vad syftet är med att lyfta upp just dessa materialgrupper? Detta utvecklas hela tiden på marknaden.

7. Vi undrar också över angivna materialgrupper:

- Cementbunden träfi–er - där vår uppfattning är att detta inte går att materialåtervinna.

- Mineralisoler–ng - antingen är det mineralullsisolering och men för att det ska gå att återvinna måste det sorteras i glasull respektive stenull.

- Gips och pallar är exempel på materialgrupper vi saknar i listan

Remissinstans

PEAB

I kravet nämns inte gips som en kategori. Gips har idag möjlighet att återvinnas till 100% och det finns redan etablerade återtagningssystem. Det är också något oklart om poäng ges om materialproducenten har ett återtagningssystem eller om återtagningssystem via avfallsentreprenör också godkänns. Detta bör förtydligas.

Vi ser att kravet rimligen bör ändras till:

G–ps - bör läggas till i listan

Remissinstans

Saint-Gobain

Vi är positiva till användningen av återtagningssystem för att överblivet material ska tas tillvara och återvinnas till nya produkter. Vi vill dock poängtera att ett återtagningssystem förutsätter att det material som skickas tillbaka till leverantören endast är sådant som omfattas av leverantörens återtagningsprogram, eftersom det endast är då man kan vara säker på materialets kvalitet och innehåll. Att i kravet om återtagningssystem även inkludera andra material, som till exempel förpackningar, är dock inte realistiskt. Förpackningsmaterial är reglerat under producentansvaret och ska samlas in genom de etablerade system som finns för förpackningsmaterial.

Även gips och stål bör läggas till i listan för återtagningssystem.

Det är också något oklart om poäng ges om materialproducenten har ett återtagningssystem eller om återtagningssystem via avfallsentreprenör också godkänns. Detta bör förtydligas.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

P9 Återtagningssystem

Här finns ett antal kategorier nämnda, men inte öppna retursystem för återanvändning som exempelvis Retursystem Byggpall. Det står att poäng ges om producenternas återtagningssystem för överskottsmaterial/avfall används på byggarbetsplatsen eller i produktionsanläggningen för moduler. Ambitionen om återtagningssystem är i sig bra men här är det inte alls kopplat till några belägg om att åtgärden ger positiva effekter ur ett hållbarhetsperspektiv. Precis som i P8 Minskning av byggavfall borde insatsens resultat vara det som avgör för vilken poäng som ges och inte hur många av de angivna systemen som nyttjas. Vi är inte övertygade om att alla återtagningslösningar per automatik ger goda effekter utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Att återta små mängder av en produkt eller emballage med stora resursinsatser kan till och med vara kontraproduktivt.

Punkten om Återtagningssystem är i grunden bra men bör innefatta bättre incitament för att hamna högre upp i avfallshierarkin än nämnda exempel. Ett retursystem som fokuserar på minimering av avfall och återanvändning borde rimligtvis ge fler poäng än ett återtagningssystem som syftar till att materialåtervinna. Inom Retursystem Byggpall är det ren återanvändning som är det normala till skillnad från materialåtervinning, som kategorierna nu avser till störst del. Punkt 4, det vill säga obehandlat trä för tillfälliga säkerhetskonstruktioner är det som ligger närmast ett retursystem för återanvändning. Det står vidare att andra produkter måste godkännas av Nordisk Miljömärkning. Däremot ser vi inte att någon av de angivna återtagningssystemen är godkända.

Ett annat problem är att det står ”producenternas återtagningssystem”. Vi vet med erfarenhet att materialleverantörers eller producenters egna returlösningar relativt ofta innebär ett problem för byggentreprenörer, i alla fall när det gäller lastbärare som är tänkta att återbrukas. De egna returlösningarna kan verka bra vid första anblicken men det faller snabbt när man inser problematiken i att byggarbetsplatser måste hålla reda på olika saldon, boka transporter och sortera för varje enskild leverantör. Att dessutom behöva hålla koll på alla olika och ofta krångliga förutsättningar som föreligger i returavtalen gör inte det hela lättare. Flera av byggentreprenörerna uppger t ex att enskilda materialleverantörers returlösningar för lastbärare inte ens uppnår returnivåer på 25 % pga nämnda problem.

Vårt förslag är att rangordna insatsernas effekter och att avfallshierarkin ska nyttjas i den rangordningen. En annan viktig faktor är att effekterna av återtagningssystemet bör verifieras för att det ska bli styrbart, vilket till exempel Retursystem Byggpall är ett bra exempel på. Se nedan. Vidare önskar vi att Retursystem Byggpall läggs in listan på returlösningar som är poänggivande.

Information om Retursystem Byggpall

Vi har inom den svenska byggbranschen en fungerande cirkulär lösning för lastpallar av standardformat (1200x800 mm, 800x600 mm) som dessutom fungerar i stor skala. När byggbranschen gemensamt tog fram Retursystem Byggpall var man klart före sin tid, till och med långt innan begreppet cirkulär ekonomi tillämpades. Retursystem Byggpall minskar inte bara byggbranschens klimatavtryck och mängden byggavfall utan också kostnaderna i branschen. Varje år minskar retursystemet behovet av 25 000 avfallscontainrar med slängda pallar vilket motsvarar 1,2 miljoner kg koldioxid. Förutom minskade mängder avfall och miljönyttan ger Retursystem Byggpall dessutom stora ekonomiska besparingar för byggbranschen, vilket är väl dokumenterat, www.byggpall.se.

Den stora framgångsfaktorn för retursystemet är att det drivs gemensamt av branschen och ju fler som tillämpar Retursystem Byggpall desto större blir de positiva effekterna. Branschorganisationerna Byggföretagen, Byggmaterialhandlarna och Byggmaterialindustrierna, som står bakom retursystemet, arbetar för en ökad tillämpning av Retursystem Byggpall, men ännu finns det många byggtreprenörer som inte nyttjar retursystemets fulla potential. Här kan Svanen ha en stor påverkan för att driva utvecklingen i fortsatt positiv riktning för att nå de potentialer som finns.

- Dels handlar det om att påverka beteendet på våra byggarbetsplatser så att fler byggarbetsplatser returnerar tillbaka pallarna till Retursystem Byggpall. Innan Retursystem Byggpall slängdes omkring 50 % av alla pallar i EUR-formatet (1200 x 800 mm), vilket ger upphov till mycket byggavfall. Fortfarande slängs det pallar på våra byggarbetsplatser i alltför stor utsträckning.
- Retursystem Byggpall är framför allt etablerat i Sverige än så länge. Många av byggbranschens aktörer är verksamma i flera nordiska länder. Något branschgemensamt retursystem för lastpallar motsvarande Retursystem Byggpall finns inte i de andra nordiska länderna. Även här kan Svanen vara en pådrivande faktor för att få den nordiska byggbranschen kan nyttja retursystem i större skala.
- Indirekt får vi också en tydlig signal om vikten av att leverantörer och materialproducenter ska leverera sina varor på lastpallar som ingår i ett öppet retursystem. Det gör att ännu fler leverantörer och materialproducenter kommer att tillämpa retursystemet och desto större blir de positiva effekterna för svensk och nordisk byggbransch.

Ett viktigt nyckeltal för Retursystem Byggpall är dess återflöde, det vill säga andelen retur i systemet som ligger på genomsnitt 67 % de senaste tre åren. Det stora svinnet har vi på våra byggarbetsplatser. Sedan Retursystem Byggpall startade har det minskat byggbranschens byggavfall med mer än 272 000 stycken 10 m³ containrar. Att istället återanvända dessa pallar motsvarar lågt räknat en minskad miljöpåverkan med över 12,9 miljoner kg CO₂. Sannolikt är potentialen det dubbla bara i Sverige. Det kan jämföras med de kategorier av återtagningssystem som nämns under P9. Alla lovvärda,

men här borde också den svenska byggbranschens gemensamma Retursystem Byggpall vara med som en poänggivande kategori. Särskilt som det så tydligt handlar om återanvändning, vilket borde premieras högre än materialåtervinning. Ur ett Svanenperspektiv är det förstås viktigt att driva på alla initiativ som styr mot minskad miljöpåverkan. Samtidigt måste det också vara viktigt att premiera de initiativ med störst effekt. Det är förstås en grannliga uppgift, men ett öppet och branschgemensamt retursystem som Retursystem Byggpall bör vara ett poänggivande kriterium i Svanen.

Det finns dessutom en god styrbarhet i Retursystem Byggpall. Alla pallar som exempelvis hämtas upp via Retursystem Byggpall redovisas till byggarbetsplatsen/projektet, varför det finns en dokumentation kring tillämpningen av systemet.

Remissinstans

Returlogistik

Det är bra att kravställningen ökar och att materialtillverkarna kan ta emot spill och i vissa fall även avfall.

Eftersom de flesta aktörerna idag enbart accepterar material av eget fabrikat (CE märkning exempelvis) kan detta bidra till fler transporter (små volymer och långa körsträckor) och av denna anledning inte är en hållbar lösning. Låsningseffekter som snedvrider konkurrensen på marknaden kan också uppstå pga av detta.

Av den information vi har i dagsläget har ingen av dessa aktörer ett kombinerat leverans och retursystem, dvs att logistiken är optimerad för denna insamling. Material och produkter tillverkas i stor utsträckning utomlands, vilket även påverkar hållbarheten i retur-/återtagningssystem.

Gränsöverskridande avfallstransporter innebär stora legala risker för den exporterande parten och eventuellt avfallsproducenten.

Har föreslagna återtagssystem (P9) blivit tredjepartsgranskade och godkända av Svanen/Nordisk Miljömärkning utifrån ett kommersiellt cirkulärt helhetsperspektiv? Finns det en ökad risk för avfallsproducenten att bli låst i ett mindre seriöst återtagssystem?

Avfallsminimering och återanvändning/återbruk är två separata steg i avfallshierarkin. Punkterna under P9 är en mix av båda. Det kan vara bra att tydliggöra dessa två separata stegen i standarder och certifieringar.

Remissinstans

Skanska

Requirement P9, Take-back systems

Stålspill bör läggas till i listan för återtagningssystem. Detta kan till exempel vara för tak eller väggbeklädnad och andra stålbaserade spillfraktioner.

Remissinstans

Stålbyggnadsinstitutet

P9 Återtagningssystem Enligt vilka exempel på dokument/standard ska det redovisas att ”överskottsmaterial/avfall används på byggarbetsplatsen” när det gäller golvbeläggning i trä, ”obehandlat trä för tillfälliga säkerhetskonstruktioner” eller cementbunden träfiber?

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Hvad med gips? Man bør desuden præcisere man mener med Take-back systemer. Er det systemer hvor produktaffaldet anvendes til at lave samme produkt, eller er det også hvor produktaffaldet anvendes til at lave et anden type produkt? Fordi jf. manualen er det forskellige fra produkttype til produkttype om der må anvendes interne eller også eksterne systemer for genanvendelse. F.eks. står der ved EPS, at affaldet skal kunne anvendes af producenten, men ved træ står der at eksterne løsninger også må anvendes. Vi mener at samme regler må gælde for alle.

Remissinstans

Saint-Gobain Denmark A/S

O14 Windows and exterior doors in non-renewable materials

Modern Danish windows is produced as "multi" material windows. A widespread window construction is named alu/plast/wood, where the core is either Plastic, PVC, PUR or FRP (Fiber Reinforced Polymeer). The new generation of PVCu windows is produced by profiles made of FRP (Fiber reinforced Polymeer) just covered with a thin outer layer of PVCu. O14 specifies requirements seem very outdated and maintain an outdated mindset on materials that have long since been replaced in DK with performance requirements and LCA for the hole window.

Furthermore is the requirements to the share of recycled amount of PVC a "de facto" ban to the overall use of PVC as a windows material, which in consideration that PVC overall is the most used window material in the EU and is allowed to a number of other applications in the scheme. The whole section should be reformulated and made up-to-date and supported by evidence and LCA.

Remissinstans

VinduesIndustrien

Wooden windows are a rarity and not used in large scale projects. Current wood windows have a thin layer of aluminium covering the outer surface. As the share of this non-renewable material is minimal this kind of windows should be classified as renewable.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Remove o14 as criteria for aluminium and steel is defined elsewhere. If requirements for PVC is to be included they should require the use of post-consumer recycled.

Remissinstans

Hydro

Nordic Ecolabelling är enig om att bakgrundinformation till PVC behöver utvecklas och uppdateras. Därför har Nordic Ecolabelling genomfört en utredning om PVC.

Efter att ha tittat på ny information om PVC-produktion samt på de olika faserna i PVC-produkters livscykel kan Nordic Ecolabellings hållning på PVC ifrågasättas för specifika produktgrupper och produkter.

Utredningen kördes internt och kommer inte publiceras.

Se sista svar gällande kravet O27 för mer information.

Onko varmistettu, että tämä kriteeri on yhdenmukainen muun kriteeristön kanssa, eli että tässä kriteerissä mainittuihin tuotteisiin ei kohdistu päällekkäisiä vaatimuksia (vrt. esim. O10)?

Has it been confirmed that this requirement conforms with other criteria, i.e. that overlapping requirements do not apply to the products specified in this requirement (cf. e.g. O10)?

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vi tolkar det som att det inte är så stor förändring mot O25 i version 3?

Tolkar vi rätt att det bara gäller ytterdörrar och fönster dvs inte tamburdörrar? Men gäller det loftgångsdörrar som är utomhus?

Remissinstans

Besqab

Har detta undersökts via leverantörsledet, dvs vilket utbud finns idag av den här typen av produkt?

Remissinstans

Turako AB

There is a definition for doors and windows in the background document and it would be good to add it to the criterion. You should also clarify if garage doors are covered. Please ensure that this criterion is consistent with the other criteria, ie that the products mentioned in this criterion are not subject to overlapping requirements (O10).

Remissinstans

JM AB

Taustadokumentissa on määritelmä oville ja ikkunoille ja se olisi hyvä lisätä kriteeriin. Pyydämme varmistamaan, että tämä kriteeri on yhdenmukainen muun kriteeristön kanssa, eli että tässä kriteerissä mainittuihin tuotteisiin ei kohdistu päällekkäisiä vaatimuksia (O10).

”Standardin EN 1873 mukaan säänneltyt kattoikkunat ja kattokupolit sekä standardin EN 16034 mukaan palonkestävät ikkunat ja ulko-ovet eivät sisälly vaatimukseen.”
Voidsaanko nämä poikkeukset lisätä suoraan kriteeristöön?

The background documentation contains a definition for doors and windows, and it would be good to add this to the requirement. We request confirmation that that this requirement conforms with other requirements, i.e. that overlapping requirements do not apply to the products specified in this requirement (cf. e.g. O10).

“Skylights and roof domes regulated by product standard EN 1873 and windows and exterior doors that are resistant to fire pursuant to standard EN 16034 are not included in the requirement.” Can these exceptions be added directly to the requirements?

Remissinstans

JM Suomi Oy

Kravet på 40% återvunnen andel är högt då det är hög efterfrågan på återvunnet aluminium. Tillgången styr möjlighet att använda hög andel återvunnet aluminium.

Remissinstans

NCC

Kravet gäller inte för: icke-förnybara komponenter i glasrutor/isoleringsrutor. Vad avses med detta?

Remissinstans

White Arkitekter

O14 Fönster och ytterdörrar i icke förnybara material

Kravet på återvunnen andel vad gäller stål/rostfritt kan tolkas så att malmbaserat stål inte godkänns i fönster och ytterdörrar på liknande sätt som gäller för ”Balkar och pelare för konstruktion samt tak- och fasadskivor för utomhusbruk” beroende på hur man definierar ”återvunnen andel” i detta krav. Är det meningen och i så fall vad är skälet till att ha skilda krav för stål i fönster och ytterdörrar jämfört med balkar, pelare och andra konstruktioner av stål?

Remissinstans

Jernkontoret

Som tidigare och detta har fungerat bra.

Remissinstans

NorDan

Energikrav som gjelder dører og vinduer har mye høyere krav enn før. Derfor bør det vurderes i sammenheng med U-verdi og energikravet i hvert prosjekt.

Remissinstans

Element Nor

31. O14: pvc frames. Within the parameters of the ecolabel system this requirement is not logical – given requirements in O26 and O27 and the dramatic breaching of the planetary boundary Novel Entities, I cannot understand why PVC windows are accepted in EcoLabel buildings. To make PVC frames you need EDC and VCM – thereby introducing carcinogens into the value chain, with notable social-environmental injustice as a consequence. It makes absolutely no sense given the otherwise heighten anti-CMR approach at Svanemärkning.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Nordic Ecolabelling är enig om att bakgrundinformation till PVC behöver utvecklas och uppdateras. Därför har Nordic Ecolabelling genomfört en utredning om PVC.

Efter att ha tittat på ny information om PVC-produktion samt på de olika faserna i PVC-produkters livscykel kan Nordic Ecolabellings hållning på PVC ifrågasättas för specifika produktgrupper och produkter.

Utredningen kördes internt och kommer inte publiceras.

Se sista svar gällande kravet O27 för mer information.

Tydligare definition vad man avser med innehåll av icke förnybara material behövs. Tänker ex om man har en trädörr med aluminiumdetaljer, omfattas man då.

Definition för vad som räknas som återvunnen PVC behöver definieras (post consumer eller installationsspill, fabriksspill ...)

Undrar varför inte kompositmaterial i plast inkluderas och inte heller isolering.

Remissinstans

Derome

Se över formuleringar, tydligare och bättre anpassat till Sverige i nuvarande kriteriedokument (i remiss: t ex altandörr istället för fönsterdörr)

Remissinstans

PEAB

O15 Hazardous substances in reused construction products and materials

Ber om at det i kriteriesettet også presiseres at CPR og nasjonale forskrifter knyttet til omsetning av

byggevarer, dvs. DOK i Norge, må følges. Slik det fremstår nå, synes det som om det kun er

tilstrekkelig med dokumentasjon av Svanens kriterier.

Remissinstans

Byggevareindustrien

En risikoanalyse af genbrugte byggematerialer og produkter bør også baseres på kendskab og erfaring med anvendte materialer på det tidspunkt, hvor bygningen først blev opført. Herunder potentielt indhold af problematiske kemikalier, der ikke er nævnt i bilag 6. Der bør i den forbindelse både vurderes på problematiske kemikalier i selve materialet og i omgivende materialer, hvis kemikaliet har migrerende egenskaber. Det er ikke klart, om dette element er omfattet "age of the building construction".

Remissinstans

Miljöministeriet og Miljöstyrelsen Danmark

It is required that hazardous substances of reused construction products be subjected to risk analysis. Correspondingly, the durability of reused construction products shall be analysed. The durability of construction products will decrease the need for disassembly and facilitate reuse.

Remissinstans

A-Insinöör

Bra initiativ. Ett viktigt steg mot att öka byggnaders cirkularitet som annars försvåras av att man inte har en innehållsförteckning över innehållet i byggmaterialet. En riskanalys inklusive kemisk analys är ett bra sätt att hantera det. Detta blir ett viktigt underlag för bedömningar av återbrukat material och det är rimligt att kräva att analysresultaten blir en del av loggboks-underlaget för svanenprojekten.

Remissinstans

SundaHus i Linköping AB

Who has the responsibility if something goes wrong in using used materials that may contain hazardous materials or substances. Usually in Finland the responsible supervisor is responsible that only safe and healthy materials are used in the building. So this requirement should be very clear.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Vi förhåller oss till VVS-fabrikanternas ställningstagande. För att uppnå cradle-cradle certifiering så föreligger det krav kring vad och hur material skall återvinnas.

Remissinstans

Grohe

Konsekvensen av detta kravet kommer bli att projekten undviker återbruk eftersom detta dels kommer att bli tidkrävande med upphandling och inblandning av tredje part, samt kostsamt.

Överväg att ändra kravställningen.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Forslaget legger opp til en tredjeparts risikovurdering av innholdet av helse- og miljøfarlige stoffer i ombruksvarer. Dette er en akseptabel tilnærming til ombruk og risiko for det som går på innhold av slike stoffer. Forslaget støttes.

Vi foreslår å utvide omfanget av en slik risikovurdering av ombruksvarer til også å omfatte restlevetid for varene. Dette er et annet forhold som må ivaretas hvis dette skal bidra til faktisk økt ombruk og ikke i praksis "ombruk som må byttes etter kort tid i noe nytt". Dette gjelder særlig der det er snakk om bruksgjenstander som innredning, møbler o.l.

Dagens forslag tar ingen forbehold om andre ytelser enn innhold av helse- og miljøfarlige stoffer. Vi foreslår at det legges inn et forbehold om at tekniske krav til konstruksjonssikkerhet, brann, brukbarhet, akustikk e.l. stilt i lov og forskrift også må følge gjeldende krav til dokumentasjon av byggevarer.

Normalt vil ombruk også omfatte skifte av juridisk eier, og da gjelder krav til dokumentasjon ved omsetning av ombruksvarer. Regelverket for re-dokumentasjon av ombruksvarer er ikke fastsatt i Norge enda, men vår klare innstilling er at dokumentasjonsplikten på ligge på omsetningsleddet og at den må ta utgangspunkt i en gyldig teknisk spesifisering.

Konkret kan en mulig formulering av et forbehold i krav til Svanemerkede bygninger være å kreve at byggevarer som omfattes av krav som beskrevet over (konstruksjonssikkerhet, brann, brukbarhet, lyd, o.l.) ikke kan «re-dokumenteres» basert på en risikovurdering. Bruk som skissert over forutsetter normalt produksjon og fremstilling etter system for attestasjon og verifikasjon av samsvar av ytelser (AVCP) 1, 1+, 2+ eller 3 etter byggevarereforordningen (CPR) og/eller delegerte rettsakter. Ombruk av varer – uavhengig av bruksområde som ny vare – er mulig i brukssituasjoner som etter CPR og/eller delegerte rettsakter havner i AVCP-system 4.

Remissinstans

Norske Trevarer

Onko tämä kriteeri yhdenmukainen EU taksonomian kriteerien kanssa?

Määritelmä riskianalyysin tekijältä voitaisiin poistaa, sillä se on niin epämääräisesti muotoiltu.

Kriteeri on selvästi ristiriidassa Joutsenmerkin muiden vaatimusten kanssa (eri vaatimukset uusille ja uudelleenkäytetyille tuotteille).

Does this requirement conform with EU taxonomy criteria?

The definition of the party carrying out the risk analysis can be removed as it is outlined so vaguely.

The requirement clearly conflicts with other Nordic Swan Ecolabelling requirements (different requirements for new and reused products).

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vi ser gärna förtydligande om vad som avses som "behörig tredje part" - är det person eller organisation osv.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Ber om at det i kriteriesettet også presiseres at CPR og nasjonale forskrifter knyttet til omsetning av byggevarer, dvs. DOK i Norge, må følges. Slik det fremstår nå, synes det som om det kun er tilstrekkelig med dokumentasjon av Svanens kriterier.

Remissinstans

Betong Norge

Bra att ha med detta borde dock vara en självklarhet att återanvända produkter man tänkt använda har samma materialkrav som nya material. Men borde den inte ligga med i kravet för 16 istället dvs att de slås ihop.

Remissinstans

Besqab

The EPFA supports the third party assessment for the presence of hazardous substances in reused construction products and materials as a point of principle, even though the Association has some difficulties with the scope of substances included in Appendix 6.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

Please ensure whether this criterion is in line with the EU taxonomy criteria.

We are positive to include requirements for reused products. But as the requirement is written today, it will be challenging and counterproductive to use the existing systems on the market. We ask that the definition about the author of the risk analysis will be removed as it is so vaguely worded. Their should be ok with someone at the own company if they have competence.

We note that the criterion conflicts with other requirements of the Swan Label (different requirements for new and reused products).

If this requirement is not removed please specify to which other criteria it is applied.

We understand that you dont want harmful substances in the material. however, we do not believe that it is the right way to establish your own annex with banned substances. It will hamper the use of existing recycling systems

Remissinstans

JM AB

Pyydämme Joutsenmerkkiä selvittämään vielä, onko tämä kriteeri yhdenmukainen EU taksonomian kriteerien kanssa.

Pyydämme poistamaan määritelmän riskianalyysin tekijältä, sillä se on niin epämääräisesti muotoiltu.

Huomautamme, että kriteeri on ristiriidassa Joutsenmerkin muiden vaatimusten kanssa (eri vaatimukset uusille ja uudelleenkäytetyille tuotteille).

Mikäli tätä vaatimusta ei poisteta, pyydämme tarkentamaan, mitä kaikkia kriteeristön kohtia vaatimus koskee.

We request that Nordic Swan Ecolabelling investigates whether this requirement is consistent with EU taxonomy criteria.

We request that removal of the definition of the party carrying out the risk analysis because it is outlined so vaguely.

We point out that the requirement clearly conflicts with other Nordic Swan Ecolabelling requirements (different requirements for new and reused products).

If this requirement is not removed, we request clarification as to all of the sections of the criteria to which the requirement applies.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Bättre att ha detta som poängkrav. Återbruk bör ej vara ett obligatoriskt krav. Tillgången på återbrukat material kan skilja sig geografiskt, och kan bli logistiskt svårt att få till. Logistiken för återbruk finns inte än.

Tredje part - Räcker det att ha en kompetens? På NCC finns kompetens som passar in på denna beskrivning, och önskas användas.

Remissinstans

NCC

I dette punket står det at det skal gjennomføres en risikoanalyse for å dokumentere forekomst av uønskede stoffer i ombrukte materialer. Treindustrien understreker at også ombrukte materialer skal dokumenteres riktig i henhold til forskrift om

dokumentasjon av byggevarer (DOK) og være egnet til bruk i henhold til byggt teknisk forskrift (TEK). Det er svært viktig at kvalitet og sikkerhet ivaretas ved ombruk av materialer. Det er satt i gang prosesser for å få på plass tekniske spesifikasjoner for ombrukte byggematerialer i tre, som del av Grønn Plattform-programmene SirkTre og SirkWood. Dette vil gjøre arbeidet med å få på plass dokumentasjon av brukte byggevarer enklere.

Remissinstans

Treindustrien

Kostnadsdrivande obligatoriskt krav

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Appendix 6 - has this been updated to include PFAS substances? What about fire retardants and biocides used in exterior cladding materials?

Remissinstans

Henning Larsen Architects

These are demands that I can not see going on here. The increased involvement of third parties and the Breem effect is 15 and it is significantly repulsive and regarding O16, I believe that it conflicts with the requirements made to the construction manager regarding audits and also regarding the storage of documents related to the products used. The construction manager must collect documents for each product used in the buildings for which he is responsible, documents such as CE certificate (DOP) these documents come from suppliers / manufacturers. The state of the art in the construction industry today is bad, it is difficult to obtain from many suppliers and it would be impossible in the case of recycled items - CE marked items must have the CE marking on them when they are installed in construction to ensure traceability and to ensure that design data is processed. This seems pretty far-fetched I think.

Remissinstans

Verkland

För återanvända byggprodukter, beslag och material ska en riskanalys som dokumenterar förekomsten av de oönskade ämnen som listas i bilaga 6 och relevant lokal lagstiftning utföras av en kompetent tredje part. Riskanalysen måste minst baseras på byggnadens/konstruktionens ålder – Detta riskerar att bromsa utvecklingen mot*

återbruk. Inte rimligt att behöva göra detta för alla produktkategorier. Eventuellt för produktkategorier där vi vet att det finns risker. Funkar om man använder material som efter lagstiftningskravet som kom förra året demonterades ut för då skall de ha gjorts en återbruksinventering. Man tappar helt andra krav som också finns på återbrukade material om vi ex tänker på bärande delar där tekniska funktioner är viktiga.

Remissinstans

Derome

"Behörig tredje part" ska göra en riskanalys för förekomst av farliga ämnen. Vad innebär behörig? Krävs någon specifik utbildning? Räcker erfarenhet från materialinventering (farligt avfall & miljöstörande ämnen)?

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Om man köper kvalitetssäkrade återbruksmaterial som tex tegel så är ju riskanalys redan gjord, kan kravuppfyllnad för denna typ av produkter redovisas på annat sätt?
2. Alla återanvända produkter behöver inte vara från 1800-1900-talet utan vissa kan ju vara bara ett par år gamla. Då kan det ju till och med finnas dokumentation på innehåll, ex BVD eller liknande, då antar vi att tredje part inte behöver gå in och bedöma detta?
3. "Den behöriga tredje part som utför riskanalysen måste ha utbildning i att genomföra miljöundersökningar och minst tre års erfarenhet av miljökartläggning och miljöundersökningar av byggnader." Materialinventering? Återbruksinventering? Se över användning av begrepp.

Remissinstans

PEAB

Vid en rivning måste byggherren göra en miljöinventering där man undersöker om material/produkter är förorenade av farliga ämnen. Rapporten skulle kunna användas som redovisning men hur redovisar man att miljöinventeringen är kopplad till de produkter och material som används i byggprojektet i fråga (spårbarhet)?

Om projektet vill köpa återanvändningsprodukter på marknaden är de ofta inte kvalitetssäkrade och för de flesta produkter finns det ingen etablerad kvalitetssäkringsprocess.

Remissinstans

O15 Farliga ämnen i återanvända byggprodukter och material Ange exempel på ”relevant lokal lagstiftning” under första punkten, åtminstone för Sverige.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

O16 Reused construction products and materials

Ber om at det i kriteriesettet også presiseres at CPR og nasjonale forskrifter knyttet til omsetning av byggevarer, dvs. DOK i Norge, må følges. **Slik det fremstår nå, synes det som om det kun er tilstrekkelig med dokumentasjon av Svanens kriterier.**

Remissinstans

Byggevareindustrien

How is the required proportion met? Is the product or material chosen from the list in requirement P10, or can the proportion be met by, for example, purchasing a used playhouse, thus meeting 100% of the need for playhouses? Is there a threshold limit that needs to be exceeded?

How is the percentage measured; by weight, square area, etc.?

Does the requirement refer to reuse as such, or can the product be altered?

The use of reused products in frame structures may reduce the long-term durability of a building. Can a low-volume product be selected to meet the requirement more easily?

“The same products can be used to fulfil O8, O9 and O10.” In the Finnish version, requirement O8 discusses reuse as a modified product rather than reuse as the same product. Thus, according to the Finnish version, fulfilling requirement O8 section 5 prevents meeting requirement O16.

We recommend specifying the measurement of the percentage, which structural elements the percentage concerns, how the point can be achieved and what is meant by reuse.

Remissinstans

A-Insinöör

Hur ska kravet tolkas för inredning som garderober, inredning i garderober eller köksskåp och bänkskivor? Inte poänggrundande enligt P10. Ska ändå andelen vara 25%?

Remissinstans

Pelly Group

Bliver nødt til at være mere konkret, for kan man reelt bare tage cykelstativer og genbruge dem og så er man "home free" eller hvad menes der helt præcis. derudover skal man også sikre sig at de kategorier man vælger, at der i større projekter reelt kan findes 25% af et givent materiale der kan anvendes, for vi kan ende med at tale om rigtig mange m2 der skal findes. og jeg oplever som oftest at det faktisk er større mængder af det samme genbrugsmateriale vi ikke kan finde. så intentionen er god, men er det realistisk ?

Remissinstans

5E Byg A/S

Skal omfatte både ""reused"" og ""recycled".

Vores holdning er dog, at dette ville være bedre som et pointkrav. Der er stadig begrænset udbud, og hvad der er til rådighed kan variere meget. Vi har tilbud hvor det gives som et krav, men når så aftalen skal indgås er der alligevel ikke materiale at få og bygherre fraviger kravet igen.

Køkken, gulve og facader kunne være muligheder om nogle år.

Remissinstans

Scandi Byg

Finns det någon definition vad som räknas som återanvänt material? Hur hanteras nedan scenarion?

Produkt som är yngre än ”xx” år - kan material förflyttas från en relativt ny byggnad? - Är detta återanvändning?

Behålla material som finns i befintlig byggnad alt flytta material inom byggnad - Är detta återanvändning?

Spill från annat bygge - Är detta återanvändning?

Felbeställningar - Är detta återanvändning?

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Finns det någon definition vad som räknas som återanvänt material? Hur hanteras nedan scenarion?

Produkt som är yngre än "xx" år - kan material förflyttas från en relativt ny byggnad? - Är detta återanvändning?

Behålla material som finns i befintlig byggnad alt flytta material inom byggnad - Är detta återanvändning?

Spill från annat bygge - Är detta återanvändning?

Felbeställningar - Är detta återanvändning?"

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

The EU Construction products regulation and the national legislation request that products used for structural uses must be CE-marked. CE-marking of reused products is not possible and thus the products are not accepted on the market.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

The finnish text is not exact. ""vähintään 25% tietyn rakennustuotteen, kalusteet tai materiaalin tarpeesta tulee kattaa uudelleenkäytetyillä tuotteilla"" Mitkä ovat tietyt? Or does this consider all materials, built in furniture and building products?

Contractors are obliged to use CE-marked products, if buildin product has a harmonized standard. If something is reused, how is it fitting to the obligation to use CE-marked products? This is quite new, so if a building from the 80's or 90's has been dismantled, how can the quality of those parts verified? And how does the aim to get a ecolabel certificate go together with construction supervision?

Public procurement in these days s quite fast, there are propably 6-12 months to build a new school or a nursery; to use reused buikding parts, there should be good knowledge of dismantle sites, to get the parts, get the risk analysis and build the building, I seriously think that it is not possible. And that the dimanteled parts like windows could fullfill the requirements of energy efficiency, color, glass thickness (safety glass

requirements) etc. is it possible? If a procurement advertisement requires that the life cycle of a new nursery should be at least 50 years, how is it interpreted if windows are f.ex. 10 or 15 years old? If a building is needed to dismantle, there usually is something wrong with the building or it's technical service age has ended - how can these parts be used in a new building, if their totally worn out?

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Överväg att göra om detta kravet till poängkrav alternativt ändra

kravställningen. Alla projekt kanske inte har möjlighet att få tag på återanvända produkter. Det kan även påverka garantier vi kan lämna gentemot våra beställare. Det kan även orsaka en betydande mängd merjobb för projektet om de önskade produkterna inte finns i tillräcklig mängd.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Tror inte att det räcker att vi bara "återvinner isolering trä mm" som görs om idag till en ny produkt. Nu påbörjas resan mot cirkuläråteranvändning, vi pratar fönster, skivor, inredning mm som inte görs om till en ny produkt utan återanvänds. Är detta görbart industriellt? Kanske i en komplements byggnad?

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Vaatimus kattaa vähintään 25 % tietyn rakennustuotteen, kalusteen tai materiaalin tarpeesta tulee kattaa uudelleenkäytetyillä tuotteilla on hankala toteuttaa käytännössä. Harmonisoitujen standardien piiriin kuuluville rakennustuotteille CE-merkintä on pakollinen. Materiaalivalmistajat antavat tuotteille materiaaliarvot suoritustasoilmoituksissa, mutta arvot pätevät vain uusille tuotteille. Materiaalivalmistajien on mahdotonta taata materiaaliarvoja käytetyille tuotteille, koska mitoitus ja käyttöolosuhteet eivät ole heidän hallittavissaan. Lisäksi harmonisoidut standardit eivät nykyisellään määrittele, miten toimia uusiokäytettävien materiaalien kohdalla.

The requirement to cover a minimum 25% need for one specific construction product, fitting or material by reused products is difficult to implement in practice. CE marking is mandatory for construction products covered by harmonised standards. Material manufacturers give products material values in declarations of performance, but the values only apply to new products. It is impossible for material manufacturers to guarantee material values for used products, as they cannot control dimensioning and

usage conditions. In addition, harmonised standards do not currently specify what to do with regard to reused materials.

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Her er det foreslått at «[m]inst 25 % av behovet av en utvald byggprodukt, inredning eller material ska bestå av återanvända produkter». Det står videre ingen spesifisering av hvilke produkter som kan bidra til dette kravet utover brødtekstlisten «byggprodukt, inredning eller material». En henvisning til tabell under P10 foreslås.

Remissinstans

Norske Trevarer

Svårt att nå. Gränsvärden svåra att klara i större byggnader idag och inom de allra närmsta åren.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Yleisenä huomiona, että käytettyjen rakennusosien kelpoisuuden todentamiseen ei vielä ole yleisesti hyväksytyjä keinoja. Rakennusvalvontaviranomaisella ei vielä ole työkaluja hyväksyntään. Työtä kyllä tehdään tällaisten prosessien luomiseksi, mutta ei vielä oikein mahdollista, ainakaan kantavien rakenteiden osalta.

As a general observation, there are not yet any commonly approved methods for verifying the suitability for use of used construction parts. Building control authorities do not yet have tools for approval. Work is under way to create such processes but it is not yet really possible, at least not with regard to load-bearing structures.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vi ser positivt på O16. Kravet kan stärka marknaden för återbrukbara byggvaror utan snedvridande fokus bara mot tyngre material som blir fallet om man endast utgår från att uppnå en viss vikt% på projektnivå.

Förtydligande kan behövas om vad som räknas in som återbruk - som verifikat anges ""dokumentation för inköp av återanvända produkter"", men om produkterna anskaffas

på annat sätt än inköp, tex via ombyggnad eller rivning inom den egna organisationen, bör även det kunna verifieras, tex i loggbok.

Materialdokumentationen bör kunna lämnas i form av digital loggbok.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Ber om at det i kriteriesettet også presiseres at CPR og nasjonale forskrifter knyttet til omsetning av byggevarer, dvs. DOK i Norge, må følges. Slik det fremstår nå, synes det som om det kun er tilstrekkelig med dokumentasjon av Svanens kriterier.

Remissinstans

Betong Norge

Här vore det bra om svanen kunde hålla en inspirationsföreläsning på exempel dvs utbilda branschen. Nyproduktion med privatkonsumenter har stora utmaningar här.

Remissinstans

Besqab

Við sjáum ekki hvernig er hægt að uppfylla þetta viðmið. Hringrásarhagkerfið er ekki orðið virkt á Íslandi og þó við vildum þá er ekkert efni í boði til að endurnýta.

Þetta er ekki raunhæft.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Återbruk, återvinning, återanvändning. Finns möjligen ett behov att klargöra vad som avses med det sistnämnda i den här punkten.

Remissinstans

Turako AB

Bør udelukkende være et pointkrav, da mange BH ikke vil have genbrugte bygningsdele i deres byggerier. Herudover er det koblet sammen med en væsentligt ekstra økonomi.

Det vil antageligvis blot blive et krav, hvor der tænkes minimalt for at kunne overholde kravet, hvorfor intentionen med kravet ikke vil have sin fulde effekt.

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

This criterion cannot be met.

Please ensure whether this criterion is in line with the EU taxonomy criteria.

The requirement do not take into account new construction standards or regulatory requirements. The reused products do not meet, for example, Euro codes, U-values, G-values, DB values and concrete quality requirements.

We propose that the mandatory requirement for new buildings be removed or that the P10 criteria includes more products that are used during the construction process. Until a market and standards for re-used materials emerge, their use in new construction cannot be required. Also customers do not want to have used parts and products when they are buying a new home.

There may be an opportunity to meet this demand if remanufactured products were included (we see it as reuse). Remanufacturing is when a supplier takes back his damaged or torn products. These are then restored to new condition and sold as just remanufactured. We believe this is the future to bring up volumes of reused products in new production.

However, the percentage must decrease. In dialogue with our contracting party for recycling (Kompanjonen in Sweden), 5% is a more reasonable figure.

Remissinstans

JM AB

Behåll detta som enbart ett poängkrav, inget obligatoriskt krav.

Väldigt svårt att nyttja återanvända produkter i en industriell produktion. Vi behöver alltid ha exakt samma egenskaper på våra produkter vi bygger in. Det kan inte variera. Finns det i dag tillräckligt med återbrukat material och aktörer som hanterar detta? Vill kunder ha en begagnad takpanna eller liknande? Återbruket måste industrialiseras först innan det blir ett obligatoriskt material. Ev kan vi nyttja det i utomhusmiljöer men i små mängder.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Please bare in mind that regulation regarding construction technique and energy efficiency are constantly changing. Therefore, in some cases it can be difficult to recycle up to 25% of certain construction products.

Remissinstans

Dana Lim A/S

Tämä kriteeri ei ole mahdollinen toteuttaa.

Pyydämme Joutsenmerkkiä selvittämään vielä, onko tämä kriteeri yhdenmukainen EU taksonomian kriteerien kanssa.

Vaatimuksessa ei huomioida uudisrakentamisen standardeja tai viranomaisvaatimuksia. Käytetyt tuotteet eivät täytä esimerkiksi euro-koodeja, U-arvoja, G-arvoja, DB-arvoja ja betonin laatuvaatimuksia.

Ehdotamme, että uudisrakentamisen osalta pakollinen vaatimus poistetaan. Ennen kuin uudelleenkäytetyille materiaaleille syntyy markkinoita ja standardeja niiden käyttöä ei voida uudisrakentamisessa vaatia. JM Suomen liiketoimintaa on myydä uusia asuntoja yksityisihmisille. Asiakkaat eivät halua ostaa käytettyjä osia ja tuotteita asuntoihinsa.

Olemme toimittaneet A-Insinööreiltä pyytämämme lausunтовastauksen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

This requirement is impossible to fulfil.

We request that Nordic Swan Ecolabelling investigates whether this requirement is consistent with EU taxonomy criteria.

The requirement does not consider new building standards or official requirements. The products used do not fulfil e.g. Euro codes, U-values, G-values, DB-values or concrete quality requirements.

We suggest that the obligatory requirement is removed for new building. The use of reused materials cannot be required in new building until there are markets and standards for them. JM Suomi's business is to sell new homes to private individuals. Customers do not want to buy used products and components for their homes.

We have submitted a statement response to the requirements that we requested from A-Insinöorit to the address joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Återbruk är i mångt och mycket fortfarande i forskningsstadiet för större projekt. Detta kan uppnås i något projekt, men det är orimligt att alla svanenmärkta flerbostadsprojekt ska uppnå detta.

Kan kravet istället handla om att göra en analys/utredning om användning av återanvänt material? Och sedan ett poängkrav om man faktiskt använder återbrukat material?

Finns det material att återbruka överallt där vi ska bygga nya svanenprojekt?

Remissinstans

NCC

Markedet för ombrukte byggmaterialer är idag begränsat. De föreslagna kriterierna för ombrukte byggevarer i Svanemärkta bygg är ambitiösa, och Treindustrien ser att de kan verka som en positiv driver i marknaderna. Vi är dock osäkra på om marknaderna är mogna för att detta ska bli ett obligatoriskt krav. Detta skyldes både tillgång på varer och utfordringar knyttade till dokumentation.

Treindustrien understryker att också ombrukte materialer måste dokumenteras riktigt i enlighet med forskriften om dokumentation av byggevarer (DOK) och vara lämpliga för bruk i enlighet med byggteknisk forskrift (TEK). Det är viktigt att kvalitet och säkerhet beaktas vid ombruk av materialer. Det vill också vara hensiktsmessigt att göra värderingar av rest-levetid. Det är satta i gång processer för att få på plats tekniska specifikationer för ombrukte byggmaterialer i trä som en del av Grönna Plattform-programmen SirkTRE och SirkWood. Detta skulle kunna göra det enklare att få på plats dokumentation och värdering av brukta byggmaterialer i trä.

Remissinstans

Treindustrien

Tror inte att det räcker att vi bara ”återvinner isolering i trä mm” som görs idag till en ny produkt. Nu påbörjas resan mot cirkulär återanvändning, vi pratar fönster, skivor, inredning mm som inte görs om till en ny produkt utan återanvänds. Är detta görbart industriellt? Kanske i en komplementär byggnad?

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Krävs dokumenterad kompetens och erfarenhet för hen som ska utföra riskanalys för återanvända byggprodukter och material?

Förtydligande avseende vilken utbildning som krävs i att genomföra miljöundersökningar och verifiering av genomförda miljökartläggningar.

Remissinstans

White Arkitekter

O16 Återanvända byggprodukter och material

P10 Återanvända byggprodukter och material

Under återanvända produkter och material bör det exemplifieras att också bärverksdelar av stål kan ingå i t.ex. kategorierna Innerväggar, Bärande väggar, Bärande takkonstruktioner.

Remissinstans

Jernkontoret

Förtydliga om det gäller 25% av en utvald produkts vikt, kvm eller antal.

Remissinstans

Wästbygg

This aligns very well with the CØ Taxonomy proposal (in hearing now) for min. 30% of the entire building to be direct reused materials (based on weight - see page 583).

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Ég skil ekki kröfuna

Remissinstans

Visthus

Klimaetaten mener det er et svært godt signal [... se krav P6] at man setter minimumsnivåer for ombruk av byggematerialer. [... se krav P6] Vi tenker videre at det på sikt, og i takt med markedsutvikling, bør vurderes å sette nivået for ombrukte byggematerialer høyere. Samtidig har vi forståelse for at markedet for dette fremdeles er svært umodent. 25% er derfor et godt utgangspunkt, men bør kunne oppjusteres etter hvert

Remissinstans

Klimaetaten Oslo Kommune

Vi støtter ikke kravet. Vi har ikke i dag kanaler for å kunne bestille og levere gjenbrukte materialer.

Bakgrunnsdokumentet beskriver at mengden materialer som skal til for å tilfredsstillere kravet er svært begrenset, og bruker som eksempel at gjenbrukte materialer kan velges i boder eller uteområder. Dette viser at kravet er mer symbolsk enn miljønyttig. Vi anbefaler derfor at kravet fjernes.

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

These are demands that I can not see going on here. The increased involvement of third parties and the Breem effect is 15 and it is significantly repulsive and regarding O16, I believe that it conflicts with the requirements made to the construction manager regarding audits and also regarding the storage of documents related to the products used. The construction manager must collect documents for each product used in the buildings for which he is responsible, documents such as CE certificate (DOP) these documents come from suppliers / manufacturers. The state of the art in the construction industry today is bad, it is difficult to obtain from many suppliers and it would be impossible in the case of recycled items - CE marked items must have the CE marking on them when they are installed in construction to ensure traceability and to ensure that design data is processed. This seems pretty far-fetched I think.

Remissinstans

Verkland

Återvinning och återbruk är otroligt viktigt och vi ser framemot att det blir en tydlig del i de nya kriterierna. Branschen och vi på Beijer jobbar hårt med frågorna men har inte storskaliga lösningar på plats, så kravet kommer bli en utmaning för branschen de närmaste åren. Vi vill dock föreslå att kravet förtydligas och då speciellt hur beräkningen ska göras.

- Hur räknas andelen 25 % ut. Kan göra stor skillnad i t.ex. val av enhet (antal, kilo eller kr).
- I O16 så ska kategorier väljas vilket är en förutsättning för att räkna på andel, förtydliga vilka dessa kategorier är eller peka på kategorierna i P10?
- Vi föreslår att varje kategori kopplas till korrekta BK04-koder, så att vi säkrar att alla räknar totalen på likartat sätt och därmed får en rättvis andel att redovisa per kategori

Remissinstans

Beijer Byggmaterial

Vad menas? Återanvända eller återvunnet? Kostnadsdrivande och svårt att återanvända produkter i

nyproduktion. Vi föreslår att det här endast blir ett poängkrav då det är svårt att idag hitta produkter.

Remissinstans

Bonava

Minst 25 % av behovet av en utvald byggprodukt, inredning eller material ska bestå av återanvända produkter. Behöver definieras vad som avses med byggprodukt.

Gör detta till ett poängkrav. Väldigt svårt att åstadkomma återanvändning i en industriell produktion. Vi behöver alltid ha exakt samma egenskaper på våra produkter vi bygger in. Det kan inte variera. Finns det i dag tillräckligt med återbrukat material och aktörer? Vill kunder ha en begagnad takpanna eller liknande? Återbruket måste industrialiseras först innan det blir ett obligatoriskt material. Ev kan vi nyttja det i utomhusmiljöer.

Remissinstans

Derome

Återanvända byggprodukter och material. Bra men svårt/låg kunskap. Vi har aldrig tagit poäng för detta tidigare i våra projekt men har haft det på förslag. Känns bra att den blir obligatorisk, projekten vågade inte välja den när det var en valbar poäng. Dock utmanande då marknaden för återbruk inte är etablerad.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

-
1. Här lyfts inga produktkategorier, vilken typ av produkter kan detta vara - vad som helst? En av fyra papperskorgar i utomhusmiljön? Det behöver vara tydligt vad som anses vara tillräckligt.
 2. För att kravet ska kunna vara ett obligatoriskt krav behöver mindre produkter likt ovan förslag kunna uppfylla kravet då det inte kommer att vara möjligt med återbruk av större byggdelar / material i alla projekt. Dock finns det risk att detta blir ett krav som gör att man ställer sig frågande till Svanens krav i övrigt.
 3. Viktigt att poängtera att denna typ av krav måste hanteras och diskuteras i tidiga skeden för att utvärdera tillgänglighet på återbruksmaterial.
 4. Nasjonalt lovverk i Norge gjør dette vanskelig. Tekniske egenskaper må dokumenteres.

Remissinstans

PEAB

Förtydligande: Vad ska företeckningen över återanvända produkter innehålla?

Förtydligande: Det måste vara tydligare hur ska 25% räknas – behovet i hela projektet och sedan kan vi bestämma var återbrukat material ska användas (a) primära byggnaden, b) i en komplementbyggnad eller i c) utomhusmiljön) eller är det 25% av behovet i a, b eller c?

Förtydligande: vilken dokumentation krävs för inköpta produkterna.

Fråga: Om de produkterna inte är inköpta men kommer från en rivning av ett annat projekt - hur ska vi hantera dokumentationsfråga - spårbarhet? Förmodligen måste det hanteras genom en digital plattform - funktionaliteter måste utvecklas (kolla CCBuild/Loppfront); Annars något sorts av intyg från ett rivning/demonteringsprojekt till ett annat projekt.

Fråga: Hur ska överblivet material räknas? Räknas det som återbrukat material?

Kommentar: Marknaden för återbrukat material är inte mogen än. Det är kanske inget problem att köpa återbrukat material i stora städer men inte säker hur det ska gå till i mindre städer?

Remissinstans

Skanska

O16 Återanvända byggprodukter och material Förnybara material borde premieras. Förslag på skrivning: Minst 25 % av behovet av en utvald byggprodukt, inredning eller material i icke förnybara material, respektive minst 10% i förnybara material

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

P10 Reused construction products and materials

Ber om at det i kriteriesettet også presiseres at CPR og nasjonale forskrifter knyttet til omsetning av byggevarer, dvs. DOK i Norge, må følges. Slik det fremstår nå, synes det som om det kun er tilstrekkelig med dokumentasjon av Svanens kriterier.

Se også kommentarer i O8 Betong.

Andelen av det totale behovet som inngår i poengutdelingen for de fleste produktkategoriene synes å være svært ambisiøse, og til dels urealistiske. Dette gjelder spesielt produkter der et er ytelseskrav til (som må dokumenteres).

Remissinstans

Byggevareindustrien

Miljøstyrelsen er bekymret over, om introduksjon af genanvendte materialer, som kun skal leve op til kravene beskrevet i O15/bilag 6 og gældende lovgivning, kan medføre en lempelse af svanemærkets øvrige kriterier til nybyggeri.

Remissinstans

Miljöministeriet og Miljøstyrelsen Danmark

The Finnish translation of ‘reuse’ causes ambiguity. To be specific, the Finnish term ‘uudelleenkäyttö’ refers to using a structural element as such or modifying it for the same purpose of use. The term ‘uusiokäyttö’ refers to recycling the product and using it as raw material for a new product, for example.

At the time of providing this statement, the reuse of structural elements is difficult in

Finland as it is difficult to prove the compliance of reused products. The Ministry of the

Environment is currently addressing the issue to prevent the legislation from hindering the circular economy. The industry expects reuse to be facilitated and design guidance to be issued within a few years.

However, the reuse of all frame structures, such as load-bearing walls and roofs, is very difficult to implement as the new building would have to be almost a copy of the old one. In addition, in timber and concrete construction, the dismantling of old connections without damaging the structural elements is difficult. Timber structures also often contain nails, screws and other fasteners. Acquiring reusable dismantled structural elements may be challenging as dismantling is an expensive procedure. In steel construction, connections can be implemented using bolts, enabling dismantling without damaging the structural elements.

(<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163832>).

Large-scale reuse of structural elements is only possible if the old and new buildings are similar to each other. It is possible in the construction of industrial halls, for example. Residential buildings are seldom copies of older buildings with regard to openings, for example. In addition, the reuse of frame structures in particular may reduce the long-term durability of a building. The reuse of facade materials is also subject to risks as it compromises the durability of structures that are constantly exposed to weather conditions. Consequently, individual concrete elements may have been reused in the construction of yard shelters, for example.

(<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163832>)

As a whole, meeting the requirements of the table is difficult, and further specification is required:

- Roof material: Does this refer to the surface material, such as bitumen sheet?
- Flooring: Does this refer to the surface material, structures, the entire complex?
- Load-bearing walls: we recommend removing this item; the same is available in Finnish
- The requirement on lighting sources is surprisingly difficult due to CE conformity.

We consider the percentages excessively high.

On the other hand, the table is too limited. Due to the challenging nature of reuse, materials are reused in highly imaginative ways, such as using timber in plant boxes,

insect hotels and birdhouses. However, the list does not encourage this kind of reuse. We recommend considering whether the extra points could be awarded for innovative reuse of materials. The list would serve as an example that

facilitates understanding the point scale. Could the list be extended to the reuse of, for example, casting moulds in the construction phase?

Remissinstans

A-Insinöör

The requirement presented in the table on the use of crushed concrete in foundations is incomprehensible. Does it mean that 50% of aggregate used in concrete must be crushed rock?

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

Reuse of materials can play an important part of a sustainable building process, but is also related to the choice of material as a whole. I see no good reason to separate this from the points given in P13. It may even improve the understanding of the model and simplify its use to merge these two.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

Under Produktkategori: "Fasadmaterial" (Trä, stål, aluminium, glas etc.) bör ni skriva ut Fasadtegel som är det mest utvecklade av de återbrukade fasadmaterialet som finns att tillgå på de nordiska marknaderna. Ett material som både har ett insamlingsystem av rivningstegel samt finns att köpa in i nyproduktionsprojekt idag.

Remissinstans

Brukspecialisten AB

Tanken om gjenbruk av byggevarer er god, men er nok bedre tilpasset store bygg der man kan gjenbruke materialer fra andre store bygg som rives. For små boliger og hytter vil det være en vanskelig og ressurskrevende oppgave å finne egnede byggevarer som kan gjenbrukes. Det vil bli mer ressurskrevende å finne, frakte, tilpasse byggevarer som kan gjenbrukes, enn å tilvirke/anskaffe byggevarer som er tilpasset formålet, og produsert på en miljøvennlig og effektiv måte.

Vi støtter prinsippet om gjenbruk, men mener at dette ikke er modent enda. Ansvaret for å utvikle dette må deles mellom tre parter: utbyggere, leverandører og aktører innen

renovasjon / gjenvinning. Byggevarerleverandører kan for eksempel innføre «pant» på en del byggevarer, noe som vil kunne øke graden av gjenbruk.

Remissinstans

FH GRuppen

Tanken är god men vi tror att få kommer att ta poäng här. Enstaka poäng för återanvänd sten kanske?

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Skal omfatte både ""reused"" og ""recycled"". Rent kvalitetsmessigt kan der være udfordringer med at få godkendt genbrugte byggematerialer - men genanvendte, hvor et affaldsprodukt er omdannet og indgår som råvare på lige fod med andre råvarer, vil være nemmere.

Procenter bør dog være lavere for at udløse points.

Remissinstans

Scandi Byg

Product reuse for purposes listed in P10 table is not possible. Most of the products that are current reused go to visual purposes or to end uses where there are no requirements.

Please check the terminology. First a product is used. In the second round it will be reused. And now you request to use the reused products which probably is not your intention.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

I think this point requirement is ok, but it should be only voluntary to use reusable parts.

This is suited best in projects with long time table, architectural design options and free of strict budget.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Katso kommentti kohdasta O16

Please see comment on section O16.

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Listen i P10 angir hva slags byggevarer som kan gi poeng. Tabellen inkluderer en rekke byggprodukter og materialer, men omfatter ikke innredning selv om dette er nevnt i tekst i O16. Dette bør inn i tabellen som et eksemplifisert ombruksprodukt som ikke krever ""søknad og godkjenning"" fra Nordisk miljømerking.

Foreslått gjenbruksprosent for dører på 50 og 90 % er strengt gitt gjeldende dokumentasjonskrav for dører (jf. innspill til O15). Det er nok mulig å oppnå foreslåtte andelen for enkelte typer boligbygninger, men satt på spissen skal hver boenhet i et leilighetsbygg ha minimum 9 innvendige dører i tillegg til inngangsdør for å få to poeng. For kontor, undervisningsbygg og boinstitusjoner vil dette sannsynligvis være enda vanskeligere å oppnå fordi svært mange dører har krav knyttet til brann, lyd og betjeningskraft o.l. Her vil ombruk som også omfatter omsetning (skifte av juridisk eier) ikke være mulig uten re-dokumentasjon av ytelser som beskrevet i kommentar til O15.

Prosentatsene for dører forslås redusert til 25 og 50 %.

Remissinstans

Norske Trevarer

O16-kriteerin kommentin jatkona ehdotus: lisäpistekriteerissä keskityttäisiin uudisrakennusten osalta rakentamisaikaisten tuotteiden uudelleenkäyttöön. Tällaisia tuotekategorioita voisivat olla mm:

- Putoamissuojaus työmaalla
- Muottimateriaalin käyttö uudelleen
- Väliaikaiset suojusmateriaalit kuten porrassuojat
- Rakennusaikaisessa osastoinnissa käytetyt tuotteet

Taulukon vaatimus siitä, että perustusten betonissa soran tulee olla murskattua, on käännösvirhe. Tekstissä (eng) viitataan termiin ”crushed concrete”, eli

betonimurskeeseen. Kapillaarikatkomateriaaliin kohdistuu erityisiä teknisiä vaatimuksia ja kierrätyskiviainekset täyttävät näitä harvoin.

Ehdotamme, että piste annettaisiin betonimurskeen tai muun kierrätyskiviaineksen käytöstä rakennushankkeen tietyssä osassa (esim. piharakenteet, rakennuksen pohjarakenteet, pihan päällyste) eikä sitä rajattaisi kriteeriehtoksessa esitetyllä tavalla. Pisteitä olisi mahdollista 1 piste/rakenneosa mutta kuitenkin maksimissaan 2 pistettä.

As a continuation to the comment on requirement O16, we propose: the requirement concerning additional points should focus on the reuse of products used during the construction of new buildings. Such product categories could be e.g.:

- Building site fall protection
- Reuse of mould material
- Temporary protective materials, such as stairway protection
- Products used in construction compartmentalisation

Comment on the Finnish translation. Comment on the Finnish translation. The capillary break layer is subject to particular technical requirements and recycled stone material rarely meets these requirements.

We propose that a point be given for the use of crushed concrete or other recycled stone material in a certain part of the construction project (e.g. yard structures, building base structures, yard surfacing) and that it is not restricted in the manner outlined in the proposed requirements. It would be possible to achieve 1 point/structural component up to a maximum of 2 points.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

There is no relevant regulation for re-use of concrete structures (CE-marking, legislation).

On the table (indoor walls) is mentioned light(weight)concrete. Currently this is a marginal product and should not be included as example, unless with this term is meant expanded clay bricks or gas concrete bricks (brand name Siporex).

Remissinstans

Rudus Oy

Ber om at det i kriteriesettet også presiseres at CPR og nasjonale forskrifter knyttet til omsetning av byggevarer, dvs. DOK i Norge, må følges. Slik det fremstår nå, synes det som om det kun er tilstrekkelig med dokumentasjon av Svanens kriterier.

Remissinstans

Betong Norge

Bra att det ger möjlighet till flera poäng.

Remissinstans

Besqab

Flott að hafa þetta sem stigakröfu þannig að hægt sé að þróa markaðinn í þessa átt, en þetta eru stig sem við getum ekki náð næstu árin.

Remissinstans

JÁVERK ehf

Vi kommer att ha svårt att ta maxpoäng för vår egen del. Har dock svårt att se syftet med att sätta ett tak på 5 poäng i kategorin och vi anser att det absolut kan vara högre då ett sådant arbetssätt bör premieras.

Remissinstans

Turako AB

As a follow-up to the commentary on the O16 criterion, we suggest that the additional point criterion should focus on the re-use of construction-time products for new buildings. Such product categories could be:

- Remanufactured products
- Fall protection on site
- Reuse of molding materials
- Temporary protective materials (exempel steel or wood) such as step guards
- Products used in compartmentation during construction

In addition, it should be mentioned that materials can be used between different categories.

Remissinstans

JM AB

Ehdotamme O16-kriteerin kommentin jatkoksi, että lisäpistekriteerissä keskityttäisiin uudisrakennusten osalta rakentamisaikaisten tuotteiden uudelleenkäyttöön.

Tällaisia tuotekategorioita voisivat olla:

- Putoamissuojaus työmaalla
- Muottimateriaalin käyttö uudelleen
- Väliaikaiset suojusmateriaalit kuten porrassuojat
- Rakennusaikaisessa osastoinnissa käytetyt tuotteet

Lisäksi tulee mainita, että materiaaleja voidaan käyttää eri kategorioiden välillä (esimerkiksi muottimateriaalia voidaan käyttää kaidemateriaalina ja muottivaneria putoamissuojauksena).

As a continuation to the comment on requirement O16, we propose: the requirement concerning additional points should focus on the reuse of products used during the construction of new buildings.

Such product categories could be e.g.:

- Building site fall protection
- Reuse of mould materials
- Temporary protective materials, such as stairway protection
- Products used in construction compartmentalisation

There should also be mention of which materials can be used between which categories (for example, mould material can be used as railing material and shuttering plywood as fall protection).

Remissinstans

JM Suomi Oy

Generellt sett höga procentsatser för återbruk.

Det är viktigare att få till logistik och marknadsplats för återbruk än att uppnå en viss %.

Ungt område, kan jämföras med klimatdeklaration.

Dörrar och golvmaterial - Produktkategorierna passar kontor.

Kommer de som köper lägenheter vilja ha olika sorts dörrar och golvmaterial? Kommer troligen bli svårt rent praktiskt att genomföra.

Remissinstans

NCC

Se svar på O16

Remissinstans

Treindustrien

O16 Återanvända byggprodukter och material

P10 Återanvända byggprodukter och material

Under återanvända produkter och material bör det exemplifieras att också bärverksdelar av stål kan ingå i t.ex. kategorierna Innerväggar, Bärande väggar, Bärande takkonstruktioner.

Remissinstans

Jernkontoret

Önskar att bara poängtera att täthet och isolervärde på begagnade fönster efter garantitid kan inte garanteras om dessa inte kontrolleras av sakkunniga.

Remissinstans

NorDan

Bland materialen som kan väljas här finns blandat stomdelar/bärverksdelar och tex plattor för stenläggning utomhus. Stort och smått kan man säga. Att återbruka stomdelar är oerhört komplicerat och dyrt i Sverige idag då det inte finns att köpa, verifiering av skick krävs samt lagring och transport till och från rivningsplats till byggarbetsplats bör beaktas. Att köpa återbrukad marksten är enkelt och billigt.

På något sätt bör stora och små punkter separeras, vad är incitamentet att välja stomdelar i den här tabellen då det är väldigt dyrt och svårt?

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

""tegel"" fattas i produktkategorin Fasadmaterial.

Synd att 5 poäng är satt som max. Återbruk av material är det vi måste jobba allra mest med framöver.

Vem bestämmer hur upphandlingen av detta ska göras? Är det byggherren?

Generellt så är ""betongelement"" svåra att återanvända enligt konstruktörerna.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Ambitious - keep this up! It's necessary. Wondering why category windows is not listed as an option.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Minimum share of total demand

-> What unit is used here? Square metres, kilograms or pieces? This should be unambiguous to avoid any calculation errors.

Capillary break layer; 50% of total need for sand/aggregates must be taken from another construction site where it is surplus to requirement.

-> Has it been verified with infrastructure construction experts that the requirement does not compromise the technical material requirements of the capillary break layer?

Concrete foundation; 50% of total need for aggregates

must be crushed concrete

-> What does this mean? Does it mean crushed concrete as a replacement to aggregate in concrete?

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

Vi støtter ikke dette kravet. Gjenbrukspotensialet er begrenset. I moderne boligbygging vil være utfordrende å inkludere gjenbrukte materialer. Tilgangen vil være for begrenset, og det vil kreve mye kostnadsdrivende spesialprosjektering. I større prosjekter basert på standardisert boligbygging kan det også bli en utfordring å skaffe tilstrekkelig mengde ombruksvarer av samme produkttype.

I salget til kundene kan man heller ikke redusere kvalitetskravene og levere produkter og overflater med lavere kvalitet eller kortere gjenværende levetid.

Det største potensialet er antagelig knuste masser i grunnarbeidene, og bruk av sand/aggregat fra andre byggeplasser som kapillærbrytende sjikt. Evt. også som belegg i uteområder.

Vi anbefaler at kravet fjernes

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

Bra!

Remissinstans

Derome

1. För att beräkna andel av totala behovet - får man själv välja enhet per produktkategori?

2. Kapillærbrytande skikt:

a. Varför från en annan byggarbetsplats? Borde det inte funka lika bra om det mellanlandat hos en anläggning mellan?

b. Varför endast det kapillærbrytande skiktet? Varför inte massor generellt? Arbetsbädd, fyllnadsmassor generellt? Jämför gärna med BREEAM-SE 2017, Wst02 (den har förbättringspotential) men där ser man till all ballast.

c. Nomenklatur - är det sand, aggregat och krossmaterial eller funkar även grus, sprängsten?

3. Betonggrund: Här vore det bra med avstämning mot btg-industrin gällande procentkravet och möjlighet utifrån exponeringsklasser, btg-standarder osv SS 137003. Man skulle kunna snekla på BREEAM-SE 2017, Wst02 Återvunnen ballast (se särskilt CN3.1) för såväl bunden som obunden form. Kanske kan man även kika på alternativa bindemedel till kalk (där en stor del av klimatpåverkan finns) och inte endast se till ballasten?

4. Hur har procentsatserna satts? Det kan upplevas som mycket med 25/50% som lägstanivå nu när syftet är att få igång de här arbetssätt i branschen.

5. Det vore positivt om tegel låg som exempel även för fasadmateriell.

6. Förtydliga vad procenten gäller för t ex produktkategori innervägg - är det 25% av allt material i innerväggen eller är det 25% av något av de ingående materialen i innerväggen, t ex ingående trä)

7. Ytterligare kategorier finns på installationssidan - se exempel från bland annat Checklista för potential för återbruk framtagen inom Förskolan Hoppet.

Remissinstans

PEAB

Under återanvända produkter och material bör det exemplifieras att också bärverksdelar av stål kan ingå i till exempel i kategorierna Innerväggar, Bärande väggar och Bärande takkonstruksjoner.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Requirement P10, Reused construction products and materials

Under återanvända produkter og material bör det exemplifieras att också bärverksdelar av stål kan ingå i till exempel i kategorierna Innerväggar, Bärande väggar og Bärande takkonstruksjoner.

Remissinstans

Stålbyggnadsinstituttet

P10 Återanvända byggprodukter og material Minst 10% längre %-sats  n det som står i tabellen borde begäras gjennomgående f r förnybara material.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

P11 Insulating materials from renewable or recycled sources

Generelt: Det bør fremkomme tydelig om det er hvert enkelt produkt som må inneholde minst en gitt % resirkulert råvare (med de kriterier som er gitt for hvert produkt) eller om det samlet innen en produktgruppe skal inneholde minimum angitt resirkulerte råvarer. Dvs. at en gitt andel av produktene fra produsenten inneholder 100 % resirkulerte råvarer, mens resterende ikke inneholder resirkulerte råvarer i det hele tatt, slik at summen av resirkulert tilfredsstillende kriteriene. Slik kriteriene nå er formulert, er dette noe uklart.

Vedr. EPS: Ok mht kravsnivå

Vedr. mineralull: Slik kriteriene nå er formulert vil dette innebære at ingen steinullsprodukter kan bidra til poeng siden det ikke finnes nok returmateriale til at man kan oppnå dette. Årsaken til dette er at det benyttes resirkulert steinull som råvare til ny steinull, i motsetning til glassull hvor man bruker resirkulert glass om råvare. Det bør derfor vurderes å dele opp kriteriet slik at både glassull og steinull kan

bidra med poeng. På den måten kan Svanemerking bidra til at etterspørselen etter resirkulert steinull øker fra nordiske steinullprodusenter.

Videre er nivået på mer enn 80 % resirkulert innhold for glassull trolig for ambisiøst. Vi vet at for enkelte produsenter har man til tider opptil 80 % resirkulerte råvarer, men at dette ikke er representativ for produksjonen for disse produsentene.

7

Glava som den største glassullprodusenten i Norge har oppgitt 52 % i sine EPDer, men vet at de til tider har høyere innhold av resirkulert innhold. Iover Sverige og Danmark oppgir begge i sine EPDer at det har "mer enn 50 % resirkulert innhold", mens finske Isoler oppgir mer enn 70 %. Samtidig er det uklart hvor mye som det beregnes med i utslippsverdiene i EPDene. I EPDene for flere av Knauf's produksjonssteder i Europa oppgis det resirkulert innhold "opptil 80 %", men det brukes 70 % i beregningene som ligger til grunn for utslippsverdiene i EPDene deres.

Andelen resirkulert innhold bør derfor reduseres til et realistisk men samtidig ambisiøst nivå for produsenter som opererer på det nordiske markedet. Et nivå på rundt 60 % kan være et hensiktsmessig og realistisk nivå som får den norske glassullprodusenten til å strekke seg etter.

Samtidig unngår man å stimulere til unødvendig transport over lange avstander internt i Norden.

I kriteriesettet må fremkomme hvilken dokumentasjon som kreves i tilknytning til dette kravet.

Gyldige EPD bør kunne aksepteres, men det bør også være mulig å produksjonstall for den reelle bedriften det siste året. Egendokumentasjon bør være tilstrekkelig.

Remissinstans

Byggevarerindustrien

-On what basis has the Nordic Ecolabel arrived at the proposed percentages for the various insulation materials? See the percentages for mineral wool in the Cradle to Cradle certification for comparison <https://www.c2ccertified.org/resources/detail/cradle-to-cradle-certified-required-percentages-of-cycled-and-renewable-content-by-product-and-material-type>

-It is important to know that the requirements for the post-consumer phase should differ for the different insulation materials, as the process and access to appropriate materials is not the same. This is the case for glass wool and stone wool, and therefore, these products shouldn't be included in a category called "mineral wool". We suggest to separate the numbers, like the cradle to cradle certification proposes, reflecting a more realistic situation for those products and that the proposed percentages reflect industry average and/or common practice. In this case it is 10% recycled material for stone wool.

-We also propose that the name "at the production facility" be changed to "at product level," and be declared via eBVD, which is a standard for the industry.

-We propose that the recycled share can consist of both pre- and post-consumption (according to the ISO 14021 definition where internal material is not included).

-There are requirements for the post-consumer phase for some of the materials, some other have the possibility to include pre-consumer materials. Why is there a difference there?

Remissinstans

Paroc

Producenter af EPS og XPS kan teknisk producere isolering med et genanvendt indhold på 30% ved hjælp af tilbagetagningsordninger og andre tiltag, der sikrer indsamling af eget materiale til genanvendelse. I det omfang de 30% ikke kan nås via denne metode, forventer EPS-branchen, at EPS-råvarer med genanvendt indhold vil kunne skaffes og dermed opnå de 30% genanvendt indhold. EPS-branchen bakker derfor op om niveauet for genanvendt indhold i EPS- eller XPSprodukter.

Et krav om højere genanvendelsesprocenter for EPS og XPS-isolering vil være ganske omfattende, da der p.t. ikke er tilstrækkelige mængder af affald til at sikre større mængder af genanvendt indhold. Derfor er det end ikke teoretisk muligt at leve op til et krav om, at det genanvendte indhold fra produktionsstedet skal være på dette niveau for hele produktionsstedets produktion. F.eks. gør stadigt stigende krav til isoleringsomfang, at den isolering som blev installeret for 40 år eller mere siden (og som i dag potentielt kan genanvendes i EPS-isolering) udgør en meget lille brøkdel af de nødvendige affaldsvolumner. Der produceres således 2-3 gange så meget EPS-isolering som EPSEmballage, hvor af store dele eksporteres som fiskekasser. Så selv hvis al EPS-emballage blev indsamlet og genanvendt via EPS-råvarer, så ville denne mængde fortsat være utilstrækkelig til at sikre at den samlede mængde genanvendt indhold i produktionen kunne udgøre 20% genanvendt indhold fra post-consumers.

EPS-branchen anbefaler derfor, at kravet om genanvendt indhold for isoleringsmaterialer stilles for det isoleringsmateriale, som anvendes i det Svanemærkede byggeri, idet det ikke er muligt at sikre, at al EPS-isolering fra et givent produktionssted kan bestå af 30% genanvendt indhold, selv ikke med adgang til 10% internt affald.

EPS-branchen kan ikke sige med sikkerhed, hvordan det gælder for øvrige isoleringsmaterialer, men da de også vil skulle benytte isoleringsaffald fra byggerier med langt mindre isolering, så anbefaler EPS-branchen, at kravet om genanvendt indhold for al isolering skal baseres på det installerede materiale i det konkrete Svanemærkede byggeri, forudsat at de nuværende niveauer for genanvendt indhold fastholdes.

Vurderingen af kravet om genanvendt indhold, der anvendes på de faktiske produkter i det specifikke projekt og bør derfor ske ved hjælp af et massebalanceprincip.

Ift. niveauet for genanvendt indhold for EPS og XPS forstår EPS-branchen kravet, som at der skal være mindst 30% genanvendt indhold, hvilket består af mindst 20% post-consumer EPS-affald og op til 10% internt affald, herunder afskær fra produktionen.

Det bør tydeliggøres i teksten eller præciseres i høringssvaret, idet den nuværende formulering kan opfattes, som at de 10% internt affald skal beregnes som andel af den samlede mængde genanvendt EPS.

Remissinstans

EPSbranchen

We support the idea of increasing the use of recycled materials, but why would the criterion require post-consumer recycled materials from mineral wools only? With regard to mineral wool and other insulation materials, it would be better to talk about recycled materials, not just post-consumer recycled materials. In any case, a recycled material content of 80% is not realistic for mineral wool due to fluctuation in the availability of recycled materials, not to mention other reasons. In Finland, the annual average of recycled material in glass wool ranges between 60% and 80% and usually settles around 70%. In addition to the production facility's annual documentation, the proportion of recycled material is stated in the environmental product declarations of locally produced goods.

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

According to the proposal, EPS and XPS insulation materials should contain a minimum of 30% recycled material, and a maximum of 10% of the recycled material could be internal production waste so that a point can be achieved. The proposed proportion of recycled material is high. The manufacture of products with 30% recycled material is not possible in all product categories. In particular, the use of recycled materials in products subject to stringent technical requirements is currently impossible, but chemical recycling may provide a solution in the future. In addition, the proposed requirement contradicts with the objective of increasing the number of green roofs. This is because inverted roofs are among the most challenging applications of, for example, XPS thermal insulation and require the most advanced technical properties to ensure a long service life. Therefore, the use of recycled materials is not possible as it would significantly weaken the technical properties. On a general level, the amount of available recycled materials is not sufficient for the manufacture of both packaging and insulation materials. As thermal insulation has a clearly longer service life (50–100 years), it is more environmental-friendly to use the available recycled materials for the purposes of packaging. We propose that the point is awarded if the Nordic Swan Ecolabel site uses EPS or XPS products, the manufacturer of which eliminates EPS or XPS production waste by using it internally or by delivering it to another operator for production use. In addition, the manufacturer should have a waste piece reception system for work sites.

Remissinstans

Rakennustuoteteollisuus RTT ry

The term used for roof membrane (kattokalvo) in the Finnish version appears to

refer to a membrane-type roof covering. The term used for cement-bonded wood fibre (puukuitusementti) in the Finnish version is unusual.

It should be noted that many wood fibre insulants, whether recycled or new products, contain plenty of fire retardant and anti-mould chemicals prohibited in the Nordic Swan Ecolabel criteria.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

Information om demonterbarhet behöver väl inte finnas på varje ritning väl? Det räcker med att det finns en sorts samlad information.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Det kræver brandgodkendelser at anvende papiruld eller træuldsisolering i konstruktionerne, hvis der skal bygges over 4 etager. Vi kan være bekymret for om materialerne er tilgængelige på markedet (også prismæssigt).

Remissinstans

Scandi Byg

Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

1 Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

2 We assume that solid substances containing chlorines (i.e. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

2.1 Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

2.2 Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

2.3 Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future.

Remissinstans

Termex-Eriste Oy

Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

We assume that solid substances containing chlorines (i.e. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future

Remissinstans

"Kohdassa O16 annetaan pisteitä uusituvista tai kierrätetyistä lähteistä oleville materiaaleille kierrätysasteen mukaan ristiriitaisin perustein.

Puukuitueristeen synteettisen kuidun määrän rajoittaminen 5 % on ristiriidassa muovipohjaisten eristeiden 30 % kierrätysastevaatimuksen kanssa. Tämä johtaa tilanteeseen, jossa pienemmällä kierrätysasteella saa saman tai suuremman määrän pisteitä. Jos rakennuksen osan eristyksen kokonaistarpeesta vähintään 90 % katetaan EPS- tai XPS-eristeillä, eristemateriaalien hiilijalanjälki on merkittävästi suurempi kuin yli 5 % synteettistä kuitua sisältävää puukuitueristettä käytettäessä. Näin ollen vaatimus ei palvele kierrätyksen eikä myöskään vähähiilisen ja ekologisen rakentamisen näkökulmaa. Tämä ongelma tulee kysymykseen etenkin silloin kun muovisia eristeitä käytetään muuallakin kuin perustuksissa ja maata vasten olevissa rakennusosissa. Puukuitueristeen 5 % vaatimus synteettiselle kuidulle haittaa myös esimerkiksi kierrätetyn tekstiilikuidun hyödyntämistä lämmöneristekäytössä.

Edellä mainituin perustein toivomme, että puukuitueristeen synteettisen kuidun 5 % rajoitus poistetaan ja sille osoitetaan vain sama 80 % vaatimus kuin mineraali- ja selluvillaeristeillekin.

Section 16 gives points for materials from renewable or recycled sources by the share of recycling on conflicting grounds.

Restricting the amount of synthetic fibre in wood fibre insulation to 5% conflicts with the 30% recycling requirement set for plastic-based insulation. This leads to a situation in which a larger number of points are awarded for a lower degree of recycling. If at least 90% of the total need for insulation in a construction part is covered using EPS or XPS insulation, the carbon footprint of the insulation materials is significantly higher than when using wood fibre insulation containing more than 5% synthetic fibre. As such, the requirement does not serve the interests of recycling or low-carbon and eco-friendly construction. This problem comes into question particularly when plastic insulation is used elsewhere than in foundations and construction components in contact with the ground. The 5% requirement for synthetic fibre in wood fibre insulation is also a problem e.g., when using recycled textile fibre in thermal insulation.

Based on the aforementioned, we hope that the 5% restriction on synthetic fibre in wood fibre insulation will be removed and that the same 80% requirement will be set for the material as for mineral and cellulose wool insulation."

Remissinstans

EcoUp Oyj

EPS- eller XPS-produkter kan tekniskt tillverkas med ett återvunnet innehåll om 30% vilket är därför är att se som en relevant nivå och som även ligger i linje med de kraven

på innehåll av återvunne plast inom andra applikationsområden till exempel inom förpackningar.

Endast en liten del av den EPS som idag produceras för byggbranschen blir till spill under byggprocessen och de volymer som framkommer i samband med rivning är fortsatt ganska små. De stora mängderna av återvunnen EPS som finns tillgänglig kommer i stället från förpackningsbranschen men då även detta användningsområde står inför ökade krav på återvunnet innehåll är tillgången på återvunnen EPS idag ganska begränsad. Att ställa krav på att det återvunna innehållet ska dokumenteras per och på produktionsanläggningen är inte realistisk. Den volymen av återvunnen råvara finnes helt enkelt inte att få tillgång till.

Kravet på återvunnet innehåll måste istället ställas på de aktuella produkterna i det specifika projektet och verifieras genom en massbalansprincip.

Vidare är användningen av internt återcirkulerat material otydligt beskrivet i kraven och man kan tolka de olika översättningarna olika. För att nå en andel återvunnet material på 30% i en byggprodukt behöver 10% av den totala materiemängden tillåtas vara internt cirkulerat material och 20% av den totala materiemängden kan vara återvunnet material från efterproduktionsfasen. I den engelska versionen står nu:

“Maximum 10% of the recycled material on an annual basis can be internal production waste.”

Detta kan då tolkas som att endast 10% av det återvunna materialet (30% av total materiemängd), alltså totalt 3% får användas i produkten. Detta måste förtydligas så att det tydligt framgår att maximalt 33% av den återvunna råvaran får vara internt återcirkulerat material.

EPS Sverige förslår alltså att innehållet av återvunnet material ska beräknas och dokumenteras på de aktuella produkterna i det specifika projektet samt att 1/3 av det återvunna materialet tillåts komma från internt produktionsspill.

Remissinstans

EPS Sverige

EPS ja XPS -eristeiden osalta vaatimus ei ole mahdollista täyttää.
Mineraalivillatuotteilla yli 80% kierrätysasteeseen ei päästä.

Kattokalvoilla tarkoitettaneen kermityyppistä vesikatetta. Puukuitusementti on terminä ainakin suomalaisittain outo.

Puukuitueristeiden suhteen on syytä huomata, että olivatpa ne kierrätettyjä tai uusia, useat niistä sisältävät runsaasti Joutsenmerkki-vaatimuksissa kiellettyjä kemikaaleja homeen- ja palonestoaineina.

HUOM! vrt. O35 Puun ja bambun jäljitettävyys ja sertifiointi / O36 Ekologiaraportti

Kriteeri ehdottaa lisäksi kierrätysmateriaaliosuuden laskentaa tuotantopaikan vuosittaisen dokumentaation mukaan. Kohtaa tulee selkeyttää sen osalta, että kriteeri koskisi nimenomaan kutakin Joutsen-hanketta ja siihen käytettyjä tuotteita erikseen. Laskenta perustuisi massataseeseen.

It is not possible to fulfil the requirement with regard to EPS and XPS insulation. It is not possible to achieve a recycling rate of more than 80% with mineral wool products.

It is assumed that roof membrane refers to mastic asphalt-style roofing. Wood fibre cement is a peculiar term, at least to Finns.

With regard to wood fibre insulation, it is worth noting that whether recycled or new, many of them contain mould and fire prevention agents that themselves contain chemicals that are prohibited in the Nordic Swan Ecolabel requirements.

NOTE! cf. O35 Wood and bamboo, traceability and certification / O36 Ecology report

The requirement proposes the calculation of the percentage of recycled wood based on material documented on an annual basis on the production site. The section should be clarified to state that the requirement applies explicitly to each Swan project and the products used for it separately. Calculation is based on a mass balance sheet.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Generelt: Det bør fremkomme tydelig om det er hvert enkelt produkt som må inneholde minst en gitt % resirkulert råvare (med de kriterier som er gitt for hvert produkt) eller om det samlet innen en produktgruppe skal inneholde minimum angitt resirkulerte råvarer. Dvs. at en gitt andel av produktene fra produsenten inneholder 100 % resirkulerte råvarer, mens resterende ikke inneholder resirkulerte råvarer i det hele tatt, slik at summen av resirkulert tilfredsstillende kriteriene. Slik kriteriene nå er formulert, er dette noe uklart.

Vedr. EPS: Ok mht kravsnivå

Remissinstans

Betong Norge

Hade varit bra om detta kunde synas i HPP dvs att krav ställs på leverantörs redovisning så att man där kan välja "bra material" i stället för att googla efter material.

Remissinstans

Besqab

a. Need for verified documentation: in the document it is stated that the recycling percentage is "documented on an annual basis on the production site"

How should the information be verified so that the customer (and the Swane label system) can rely on the number? There is a growing challenge with green washing and if the documentation is not defined and according to standards this could motivate to misleading information.

b. The requirement should very clearly define pre-consumer materials to avoid that a higher recycling percentage is met by ineffective production and hence recycling of own production waste.

c. On which basis is the percentages for the recycled content in the different insulation types set?

The percentage for mineral wool is not realistic. At the same time mineral wool has other product properties that supports circular economy: long durability, fire- and mould resistance. Stone wool is recyclable and if the framework is established it is possible to recycle it. However, it requires economic incentives to establish the business case for the building sector.

c. On which basis is the percentage for pre-consumer/post-consumer content defined. For ROCKWOOL products has a high percentage of waste (secondary) materials from other industries.

Remissinstans

ROCKWOOL AB

Isoleringsmaterial från förnybara eller återvunna källor (P11 sidan 33):

I avsnitt P11 är det anmärkningsvärt hur värdena för (i) grad av återvunnet material och (ii) fas för återvinningen skiljer sig mellan olika materialslag. På båda punkterna skiljer sig de föreslagna kraven och förutsättningarna åt för olika isoleringsmaterial.

Det är orimligt att kravet på återvinningsgrad för mineralullsisolering (80 procent) är så högt i relation till kravet för EPS/XPS produkter (minst 30 procent varav endast 20 procent för efterkonsumentfasen). Även för cellulosaisolering är kraven avsevärt lägre då 80 procent återvinningsgrad i produktionen erfordras, men inte i efterkonsumentfasen, vilket är en betydande skillnad.

Swedisol föreslår att best practise på marknaden ska tillämpas avseende återvinningsgrad för respektive isoleringsmaterial. För fas i produktlivscykeln bör det antingen vara likdana krav för olika isoleringsmaterial eller vara best practise på marknaden för respektive typ av isolering som används.

Det finns i dagsläget inga mineralullsproducenter av linjeproducerad mineralull som kan erbjuda den nu föreslagna nivån 80 procent eller mer återvunnet material i efterkonsumentfasen. Som kravet nu är formulerat så tillåts därmed enbart användning av recirkulerade och granulerade produkter som primärt används vid tilläggsisolering av vindsbjälklag. Swedisol bedömer denna fraktion utgör maximalt 5 procent av marknaden för mineralullisolering.

Swedisol anser därför att kraven bör ses över så de återspeglar best practise för respektive isoleringsmaterial.

- För att vara konkurrensneutrala så behöver Svanen kraven på återvinningsfas avspegla best practise för respektive isoleringsmaterial eller vara desamma för samtliga isoleringsmaterial.
- Se mineralullsproducenternas remissvar (Paroc Owens Corning, Rockwool, Saint Gobain Isover) på denna remiss för värden på marknadsmässig återvinningsgrad per återvinningsfas.
- Återvinningsgraden bör redovisas på produktnivå i en eBVD enligt kraven i ISO 14021. En tredje-partsgranskning skulle med fördel kunna kopplas till Bastas revisioner eller ISO 9001 / 14001 revisioner.

Remissinstans

Swedisol

As noted in the response to question 26, the longevity of performance of thermal insulation is more important than its recycled content, in view of the on-going energy savings dependent on that performance. The EPFA also points out that 'post-consumer recycled material' needs to be carefully defined. We assume that it relates to material recovered from demolition projects, but note that such material is difficult to separate and that identification as pre-1997 or post-1997 mineral wool might not be possible retrospectively. This could be important when considering human health aspects as required under question 32.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

It is not possible to meet this criterion with the insulation we use.

For EPS and XPS insulation the requirement cannot be met. For mineral wool products 80 % recycling is not achieved.

Remissinstans

JM AB

Important that there is a documentation, verified by 3. party that the recycled content in the insulation material is correct. Otherwise the consumer can no rely on information about 'annual basis on the construction site'

For other materials in the criteria document the documentation has to be in accordance to standards. How is this liability secured for insulation materials?

Pre-consumer content must be defined. ROCKWOOL recycle secondary materials from other industries and hence solve a waste challenge. It is important that such material streams can be included.

On with basis is the percentage for the recycled content in the different insulation types defined? The percentage suggested for mineral wool is not relevant as it can not be met in the Nordic market. Setting too high requirements is not an incentive for producers to focus on recycling and to improve the percentage of recycled content. Cradle to cradle has more realistic requirements that could serve as an inspiration.

<https://www.c2ccertified.org/resources/detail/cradle-to-cradle-certified-required-percentages-of-cycled-and-renewable-content-by-product-and-material-type>

When considering circular economy in the building sector is is also important to take durability of performance, continuous recyclability (i.e. not downcycling) into account.

Remissinstans

ROCKWOOL Nordics

Kriteeri ei ole mahdollista täyttää käyttämiemme eristeiden osalta.

EPS ja XPS -eristeiden osalta vaatimus ei ole mahdollista täyttää. Mineraalivillatuotteilla yli 80% kierrätysasteeseen ei päästä.

It is impossible to fulfil the requirement with the insulations we use.

It is not possible to fulfil the requirement with regard to EPS and XPS insulation. It is not possible to achieve a recycling rate of more than 80% with mineral wool products.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Förtydligande kring hur 3 poäng uppnås önskas. Måste punktlistan uppnås för respektive byggnadsdel?

Oklart vad som finns på marknaden och hur kostnadsdrivande det är. Det får ni gärna kontrollera med materialleverantörer.

Remissinstans

NCC

Her i stilte kravet klarer vi å nå 2 poeng på grunn av EPS og mineralull som er brukt i fabrikken. Alternative kan være term-pir som er laget i 100% av resirkulert glass. Allikevel blir det mindre miljøvennlig om bedriften skal frakte det langs vei.

Remissinstans

Element Nor

Odd for Svanemærkning to be encouraging the use of EPS or XPS which contains high levels of the EDC - repro toxin styrene. Again - the entire value chain must be in focus, if there is any ambition to address the breeching of the Novel Entities planetary boundary. It is not enough to simply look at the use phase.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

EPS- eller XPS-produkter kan teknisk produseres med et resirkulert innhold på 30%, som derfor skal ses på som et relevant nivå, og som også er i tråd med kravene til innhold av resirkulert plast i andre bruksområder, for eksempel i emballasje.

Bare en liten del av EPS som i dag produseres for byggebransjen blir til avfall under byggeprosessen, og volumene som dukker opp i forbindelse med riving forblir ganske små. De store mengdene innsamlet EPS som er tilgjengelig kommer i stedet fra emballasjeindustrien, men siden dette bruksområdet også står overfor økte krav til resirkulert innhold, er tilgjengeligheten av resirkulert EPS i dag ganske begrenset.

Kravet til resirkulert innhold må settes på de aktuelle produktene i det aktuelle prosjektet og verifiseres gjennom et massebalanseprinsipp.

Videre er bruken av internt resirkulert materiale uklart beskrevet i kravene, og de ulike oversettelsene kan tolkes forskjellig.

For å oppnå en 30% andel resirkulert materiale i et byggeprodukt, kan 10% av den totale mengden materiale være internt sirkulert materiale, og 20% av den totale mengden materiale kan komme fra resirkulert materiale fra byggeplass. Den engelske versjonen sier nå:

– « Maksimalt 10 prosent av det resirkulerte materialet på årsbasis kan være internt produksjonsavfall. «

Dette kan da tolkes som at bare 10% av det resirkulerte materialet (30% av den totale mengden materiale), det vil si totalt 3% kan brukes i produktet. Dette må avklares slik at det er klart at maksimalt 33% av det resirkulerte råmaterialet kan være internt resirkulert materiale.

EPS- foreningen foreslår derfor at innholdet i resirkulert materiale skal beregnes og dokumenteres på de aktuelle produktene i det aktuelle prosjektet, og at 1/3 av det resirkulerte materialet kan komme fra internt produksjonsavfall.

Remissinstans

EPS-foreningen

Jeg har imidlertid snakket litt med et par av våre leverandører på EPS&XPS og armering, og har følgende refleksjoner:

Når det gjelder EPS/XPS vil de nye kravene trolig være vanskelig å oppnå pt, men gir noe å strekke seg etter. Altså positivt med dette kravet 😊. Dagens produkter inneholder noe resirkulert materiale, men dette deklarerer i liten grad slik jeg har forstått det.

Remissinstans

Løvenskiold Handel AS

Vi mener at kravet til gjenvunnet innhold i mineralullsprodukter er riktig vei å gå, ut i fra ønske om sirkulærøkonomi. En stor utfordring for oss er imidlertid den begrensede tilgangen på gjenvunnet glass. Vi benytter både emballasjeglasse og planglass, men det er spesielt tilgangen på den sistnevnte kategorien som er begrensende (og vi bruker en kombinasjon av de to typene inn i vår produksjon). For inneværende år legges det opp til en rekordproduksjon (markedssignaler så langt). Da vil den begrenset tilgang på gjenvunnet glass, føre til en nedgang i den %-messige andelen gjenvunnet materiale.

På enkelte produksjoner og produkter kommer vi opp til 80%, men snittet av produksjonene ligger godt under dette (for 2020 var den på 56 %).

Kravene som stilles må være ambisiøse, men likevel oppnåelige. Vårt forslag til korrigert nivå:

- Mineralullsprodukter som inneholder > 60 % återvunnet material i efterkonsumentfasen dokumenterat per år på produktionsanleggningen

De samme kravene burde gjelde for alle de ulike isolasjonsmaterialer (cellulose, mineralull o.s.v.), som benyttes til de samme bruksområder.

Remissinstans

Glava & Gyproc

Vi ber om en avklaring på om EPS produsert av følgende råvarer vil bli klassifisert som resirkulert innhold av Svanen.

1. Biomass Balance (BMB) – EPS-råstoff fra 100% biogass:

EPS-råstoff lages av styren. Styren lages normalt av nafta, som er et oljebasert produkt.

Vår råstoffleverandør har nå funnet en måte å erstatte nafta helt i begynnelsen av produksjonsprosessen med biogass. Biogassen kommer fra matavfall, landbruksavfall eller annet organisk avfall. Biogassen blir brukt på samme måte som nafta til å lage styren. Mengden styren fra biogass er blitt nøye studert og er sertifisert av tredjepart ved hjelp av massebalanseprinsippet. Alt råstoff fra biogass har egne nomenklatur, slik at det er lett å skille mellom biomassebasert og fossilt. På denne måten kan både vi og våre kunder være trygge på at råstoffet vi tar i bruk stammer fra Biogass.

For å bruke dette råstoffet, må vi ha den samme sertifiseringen og vi må ha egne dedikerte produkter med egne produktnavn/produkt-IDer. På denne måten kan våre kunder være trygge på at de får produkter med de rette egenskapene.

Siden biogass erstatter fossil nafta helt i begynnelsen av råvareproduksjonen, altså får byggesteinene til styren blir til, har EPS råstoff av biogass nøyaktig de samme egenskapene som EPS-råstoff fra fossil nafta. I produksjonsfasen A1-A3 har produkter av EPS fra biogass et vesentlig lavere klimafotavtrykk og vil således være et viktig bidrag inn i Svanemerkede bygg.

2. Cycled™ - EPS-råstoff fra 100% kjemisk resirkulert plast:

EPS-råstoff lages av styren. Styren lages normalt av nafta, som er et oljebasert produkt.

Vår råstoffleverandør har nå funnet en måte å erstatte nafta helt i begynnelsen av produksjonsprosessen med pyrolyseolje. Pyrolyseolje er produktet du får når du kjemisk resirkulerer plast. Mye av plasten som samles inn i dag passer ikke inn i en mekanisk gjenvinningsprosess. Dette fordi egenskapene til ulike typer plast er veldig forskjellige og resultatet ved mekanisk gjenvinning blir for ustabil. Pyrolyseoljen fra kjemisk återvunnet plast blir brukt på samme måte som nafta til å lage styren. Mengden styren fra pyrolyseolje er blitt nøye studert og er sertifisert av tredjepart ved hjelp av massebalanseprinsippet. Alt råstoff fra pyrolyseolje har egne nomenklatur, slik at det er lett å skille mellom pyrolyseoljebasert og fossilt. På denne måten kan både vi og våre kunder være trygge på at råstoffet vi tar i bruk stammer fra pyrolyseolje.

For å bruke dette råstoffet, må vi ha den samme sertifiseringen og vi må ha egne dedikerte produkter med egne produktnavn/produkt-IDer. På denne måten kan våre kunder være trygge på at de får produkter med de rette egenskapene.

Siden pyrolyseolje erstatter fossil nafta helt i begynnelsen av råvareproduksjonen, altså før byggsteinene til styren blir til, har EPS råstoff av pyrolyseolje nøyaktig de samme egenskapene som EPS-råstoff fra fossil nafta. I produksjonsfasen A1-A3 har produkter av EPS fra pyrolyseolje et vesentlig lavere klimafotavtrykk og vil således være et viktig bidrag inn i Svanemerkede bygg.

Bakgrunnsinformasjon:

Cycled™ - råstoff laget av 100% pyrolyseolje (kjemisk resirkulert plast):

Godkjent som resirkulert innhold i mange europeiske land, blant annet i Danmark, Italia, Sverige, Tyskland og Østerrike (kilde: BASF)

Danmark

BMB (Biomass Balance)- råstoff laget av 100% biogass:

Godkjent som resirkulert innhold i blant annet Italia, Storbritannia og Tyskland (Kilde: BASF).

I Italia er etterspørselen veldig høy etter dette råstoffet, fordi det gir store skattefordeler for de som renoverer, om de bruker fornybare materialer.

Massebalanseprinsippet.

Godkjent som i de fleste europeiske land.

Klikk på denne linken for en video som forklarer massebalanseprinsippet i relasjon til disse EPS-råstoffene.

Avslutningsvis vil vi legge til at råstoff som produseres av disse råvarene treffer godt på de kravene dere ønsker å støtte i deres reviderte krav, eksempelvis:

- bruk av resirkulerte materialer
- holder høy kvalitet
- EUs taksonomi

Remissinstans

Vartdal Plast

O16: Möjligheten till återanvända produkter och material i prefabricerade småhus är mycket begränsat. Vid en hastig inventering finns endast möjlighet vid grundläggningsmetod, komplementbyggnad eller i utomhusmiljön.

Remissinstans

Swedisol, branschorganisationen för mineralullsisolering, tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på förslaget till Svanen-märkning av nya byggnader. Swedisol anser att det är av stor vikt att en miljömärkning med offentliga kopplingar som Svanen baseras på vetenskaplig grund och värnar faktabaserad konkurrensneutralitet. Vi upplever att förslaget till märkning av nya byggnader utifrån dessa principer bör revideras på två punkter. Isoleringsmaterial från förnybara eller återvunna källor (P11 sidan 33): I avsnitt P11 är det anmärkningsvärt hur värdena för (i) grad av återvunnet material och (ii) fas för återvinningen skiljer sig mellan olika materialslag. På båda punkterna skiljer sig de föreslagna kraven och förutsättningarna åt för olika isoleringsmaterial. 1 Swedisol föreslår att best practise på marknaden ska tillämpas avseende återvinningsgrad för respektive isoleringsmaterial. För fas i produktlivscykeln bör det antingen vara likdana krav för olika isoleringsmaterial eller vara best practise på marknaden för respektive typ av isolering som används. Det finns i dagsläget inga mineralullsproducenter av linjeproducerad mineralull som kan erbjuda den nu föreslagna nivån 80 procent eller mer återvunnet material i efterkonsumentfasen. 2 Swedisol anser därför att kraven bör ses över så de återspeglar best practise för respektive isoleringsmaterial. • För att vara konkurrensneutrala så behöver Svanen kraven på återvinningsfas avspegla best practise för respektive isoleringsmaterial eller vara desamma för samtliga isoleringsmaterial. • Se mineralullsproducenternas remissvar på denna remiss (Paroc Owens Corning, Rockwool, Saint Gobain Isover) för värden på marknadsmässig återvinningsgrad per återvinningsfas. • Återvinningsgraden bör redovisas på produktnivå i en eBVD enligt kraven i ISO 14021. En tredjepartsgranskning skulle med fördel kunna kopplas till Bastas revisioner eller ISO 9001 / 14001 revisioner. 1 Det är orimligt att kravet på återvinningsgrad för mineralullsisolering (80 procent) är så högt i relation till kravet för EPS/XPS produkter (minst 30 procent varav endast 20 procent för efterkonsumentfasen). Även för cellulosaisolering är kraven avsevärt lägre då 80 procent återvinningsgrad i produktionen erfordras, men inte i efterkonsumentfasen, vilket är en betydande skillnad. 2 Som kravet nu är formulerat så tillåts därmed enbart användning av recirkulerade och granulerade produkter som primärt används vid tilläggsisolering av vindsbjälklag. Swedisol bedömer denna fraktion utgör maximalt 5 procent av marknaden för mineralullsisolering.

Remissinstans

Swedisol

P11 Isoleringsmaterial från hållbara eller återvunna källor

EPS- eller XPS-produkter kan tekniskt tillverkas med ett återvunnet innehåll om 30% vilket är därför är att se som en relevant nivå och som även ligger i linje med de kraven på innehåll av återvunne plast inom andra applikationsområden till exempel inom förpackningar. Endast en liten del av den EPS som idag produceras för byggbranschen blir till spill under byggprocessen och de volymer som framkommer i samband med rivning är fortsatt ganska små. De stora mängderna av återvunnen EPS som finns tillgänglig kommer i stället från förpackningsbranschen men då även detta användningsområde står inför ökade krav på återvunnet innehåll är tillgången på återvunnen EPS idag ganska begränsad. Att ställa krav på att det återvunna innehållet

ska dokumenteras per och på produktionsanläggningen är inte realistisk. Den volymen av återvunnen råvara finnes helt enkelt inte att få tillgång till. Kravet på återvunnet innehåll måste i stället ställas på de aktuella produkterna i det specifika projektet och verifieras genom en massbalansprincip. Vidare är användningen av internt återcirkulerat material otydligt beskrivet i kraven och man kan tolka de olika översättningarna olika. För att nå en andel återvunnet material på 30% i en 3(5) byggprodukt behöver 10% av den totala materielmängden tillåtas vara internt cirkulerat material och 20% av den totala materielmängden kan vara återvunnet material från efterproduktionsfasen. I den engelska versionen står nu: "Maximum 10% of the recycled material on an annual basis can be internal production waste." Detta kan då tolkas som att endast 10% av det återvunna materialet (30% av total materielmängd), alltså totalt 3% får användas i produkten. Detta måste förtydligas så att det tydligt framgår att maximalt 33% av den återvunna råvaran får vara internt återcirkulerat material. Vi förslår alltså att innehållet av återvunnet material ska beräknas och dokumenteras på de aktuella produkterna i det specifika projektet samt att 1/3 av det återvunna materialet tillåts komma från internt produktionsspill.

Remissinstans

IKEM Innovation and Chemical Industries in Sweden

Hur når man tre poäng? Behöver förtydligas. Det är väl inte så att om man måste använda tre olika sorteras isolering för att uppnå tre poäng. Det är isf inte bra.

Remissinstans

Derome

On what basis has the Nordic Ecolabel arrived at the proposed percentages for the various insulation materials? See the percentages for mineral wool in the Cradle to Cradle certification for comparison

<https://www.c2ccertified.org/resources/detail/cradle-to-cradle-certified-required-percentages-of-cycled-and-renewable-content-by-product-and-material-type>

It is important to know that the requirements for the post-consumer phase should differ for the different insulation materials, as the process and access to appropriate materials is not the same. This is the case for glass wool and stone wool, and therefore, these products shouldn't be included in a category called "mineral wool". We suggest to separate the numbers, like the cradle to cradle certification proposes, reflecting a more realistic situation for those products and that the proposed percentages reflect industry average and/or common practice. In this case it is 10% recycled material for stone wool.

We also propose that the name "at the production facility" be changed to "at product level," and be declared via eBVD, which is a standard for the industry.

We propose that the recycled share can consist of both pre- and post-consumption (according to the ISO 14021 definition where internal material is not included).

There are requirements for the post-consumer phase for some of the materials, some other have the possibility to include pre-consumer materials. Why is there a difference there?

Remissinstans

Paroc

1. Har möjlighet till kravuppfyllnad stämts av med tilverkare på den nordiska marknaden? Vi har fått signaler från våra leverantörer att kravet så som det är formulerat inte är rimligt satt för att driva marknaden mot att ta dessa poäng. Kravet bör sättas i nivå som är "best practice" idag.
2. Är det "per år på produktionsanläggningen" som detta dokumenteras eller är det per år och produkt?
3. Hur ska detta krav dokumenteras? Finns det möjlighet att använda information i eBVD?

Remissinstans

PEAB

Vi anser att kravet avseende återvunnet innehåll i mineralullsprodukter är ett lämplig typ av krav som driver på utvecklingen mot cirkularitet, men att det rimligen bör ändras så att det är likvärdigt och gällande för alla typer av isoleringsmaterial som nämns (cellulosa, mineralull, cellplast, träfiber).

Så som kravet för mineralull är formulerat idag, så tillåts egentligen enbart användning av en produkttyp; recirkulerade och granulerade produkter (exempelvis ISOVER Kretsull).

Kravet bör formuleras om till den typ av nivå som är "best-practise" för linjeproducerad isolering. För att driva på hållbar utveckling för linjekörda produkter behövs krav som är rimligt ställda och går att uppnå. Vidare så bör benämningen "på produktionsanläggningen" ändras till "produktnivå" för att det ska vara tydligt att det är den specifika produkten som uppgifterna avser, och att deklarerat sker då förslagsvis via dedikerade fält i byggvarudeklarationen eBVD. Genom denna ansats så undviker vi att det inte skapas en ny rapporteringsväg, utan att man utnyttjar branschstandard för den info som redan finns upptagen i eBVD:n.

Vi ser att kravet rimligen bör ändras till:

Mineralullsprodukter som innehåller > 65 % återvunnet material dokumenterat per år och produkt. (borttaget krav gällande "efterkonsumentfasen")

Mineralullsprodukter som innehåller > 50 % återvunnet material i efterkonsumentfasen dokumenterat per år och produkt. (där krav finns gällande "efterkonsumentfasen")

Möjlighet till poäng bör finnas för båda alternativ – exempelvis varje punkt ger 1 poäng

Samma krav bör tillämpas för olika isoleringsmaterial. Exempelvis bör kravet avseende material återvunnet från efterkonsumentfasen gälla samtliga isoleringsmaterial (cellulosa, mineralull, cellplast, träfiber) för att inte ge en snedvridning av konkurrensförutsättningar

Remissinstans

Saint-Gobain

Vi anser att kravet avseende återvunnet innehåll är ett bra krav som driver på utvecklingen mot cirkularitet. Det är dock viktigt att kravet på återvunnen andel utgår från de förutsättningar som finns för respektive materialslag, utifrån tillgång på spill och återvunnen råvara och hur det bäst blandas in i nya produkter. Det går att använda spill och återvunnen råvara på olika sätt, både genom att man har en separat produkt som tillverkas mer eller mindre helt och hållet av återvunnet material, vilket resulterat i att andelen återvunnet material i övriga produkter blir lägre, och genom att blanda in tillgängligt spill och återvunnen råvara i sin ”ordinarie” produktion, vilket då genererar en lägre andel återvunnet material men i fler produkter. Vi anser att det viktigaste är att såväl spill som återvunnen råvara cirkuleras in i nya produkter, men att det måste vara upp till respektive leverantör att avgöra hur man bäst fördelar det mellan de olika produkterna i sin produktion.

Vi hänvisar därför till de remissvar som har lämnats från EPS Sverige, IKEM, samt Swedisol.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

P11 Isoleringsmaterial från förnybara eller återvunna källor • Cellulosaisolering som innehåller minst 60 % återvunnet material om resten är också biobaserat från övrigt skogsbruk

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Det er bemærkelsesværdigt, at man stiller så forskellige krav til de forskellige isoleringstyper. Hvorfor stilles krav om at mineraluld skal produceres af postconsumer materiale, når EPS må medregne internal affald, og der ikke er krav om postconsumer for papiruld. Hvorfor stiller man skærpede og urealistiske krav til mineraluld, men for træfiber kan kravet opfyldes af stort set alle træfiber produkter på markedet i dag.

Hvorfor har man valgt specifikke konstruktioner, og ikke de største bidragsydere f.eks. baseret på vægt.

Hvor kommer kravet om de 80% fra? Umiddelbart er der ingen mineraluldproducenter på markedet i dag der kan opfylde dette, så hvad har fået Eco-label til at sætte dette krav? Hvorfor skal det være postconsumer, når der ikke stilles krav om postconsumer hos de andre isoleringsmaterialer? Vi gør desuden opmærksom på, at mængden af genbrugsmateriale i produktionen afhænger af tilgængeligheden af materialet, f.eks. genbrugsglas eller genbrugsgips. Så hvis mængden ikke er tilgængelig på markedet, kan vi heller ikke producere med det, og er derfor nødt til at bruge pre-consumer genbrugsmateriale og jomfruelige råvarer. Med det i mente, mener vi, at de 80% er højt sat, og kravet om post consumer er u hensigtsmæssigt. Ift. dokumentation af genbrugsprocenten: Hvordan skal den dokumenteres? Skal det verificeres af en tredjepart, eller er producentens ord nok? Hvordan tages højde for produktmix, f.eks. er der nogle EPS producenter der producerer både bygningsisolering og emballageobjekter, og mineraluldsproducenter producerer med forskellige densiteter.

Mange træfiberproducenter kan leve op til dette i dag. Hvorfor stiller man skærpede, og urealistiske krav, til mineraluld, men ikke til træfiber?

Remissinstans

Saint-gobain Denmark A/S

O17 Design for disassembly and adaptability

Det giver umiddelbart rigtig god mening at kunne adskille, NÅR TEKNISK MULIGT.

Lim er designet til at fastholde/lime og derved kraftoverføre og skabe tæthed mellem forskellige materialer. Dette er både relevant i forhold til sammenføjning af 2 ens materialer (F.eks. 2 stykker træ), men også i særdeleshed når man taler om 2 forskellige materialer (f.eks. glas og aluminium). Fastholdelsen er vigtig for at sikre lang levetid på konstruktionen, så der ikke trænger fugt ind i konstruktionen og for at forhindre unødvendigt varmetab.

Fuger er designet til at kunne optage de bevægelser der opstår i konstruktionen, og er nødvendigt for at tætne byggeriet. Tætning er vigtig for at sikre lang levetid på konstruktionen, så der ikke trænger fugt ind i konstruktionen og for at forhindre unødvendigt varmetab.

Lim og fuge i kombination med hinanden gør det altså muligt at styre og optage de bevægelser, der opstår i de øvrige byggematerialer.

Set ud fra en cirkulær tankegang, sikrer lim og fuge altså en lang levetid på de anvendte byggematerialer, og gør det muligt, når der med tiden opstår begyndende defekter at tætne/livsforlænge en given konstruktion.

Remissinstans

Dana Lim A/S

This requirement may be difficult to assess. For example, it is difficult to assess whether the technical implementation of reversible connections is possible. We recommend turning this requirement into an opportunity to achieve extra points by reporting the building's DfD principles. The required report would describe the detachable and re-installable connection designs of concrete elements, the use of bolt connections instead of welded connections in steel elements, and the design for removability by, for example, using screws instead of nails in plasterboards and detachable adhesives in carpeting.

Remissinstans

A-Insinöör

The design of buildings and structures for disassembly is a highly questionable objective. As buildings are consumer durables with very long life cycles, it is of utmost importance that they are optimally suited for the first purpose of use. The requirement to design structures for disassembly comes with a number of significant disadvantages. The reversible connections of structures are typically not as functional as conventional connections with regard to, for example, airtightness, sound insulation and long-term durability. Reversible connections often require high carbon footprint connectors and sealing materials. The environmental benefit of keeping structures intact in disassembly is uncertain as the structures may never be disassembled due to various techno-economic reasons. Furthermore, from the perspective of climate change, the possible environmental benefit is achieved too far in the future. As for the use of natural resources, diminishing resources are not used in concrete construction. Moreover, at the end of its life cycle, crushed concrete replaces natural rock in a volume greater than its own, and the earthworks industry requires large amounts of this material.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

OK, den aller viktigste her er arealenes fleksibilitet.

Hvordan kan dette bygget brukes til noe annet der det står fremfor å demontere det og bruke noe av det ett annet sted.

f.eks nok etasjehøyde til endrede behov for tekniske installasjoner (ventilasjon og ekstra våtrom krever plass.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

Det skal være mere konkret, hvad er det helt præcis man ønsker her og hvor ser man mulighederne.

Vi kan sagtens lave skakte større, så man får gode servicearealer, men det er jo som oftest m2 som bygherre ikke får lejeindtægt for.

At man skal lave adskillelsesguider til ens hus, syntes jeg ikke giver mening. for de byggetekniske og demonterbar teknikker man har nu, kunne jeg ikke forestille mig er de samme som man har når huset skal tages ned. så punktet giver i min optik mening på papiret, men ikke i virkeligheden. Bør i bedste fald være et pointkrav at lave sådan en guide.

Remissinstans

5E Byg A/S

Detta område behöver tydliggöras. Två exempel: Att använda presskopplingar är i dag en etablerad, snabb och säker teknik men de går inte att demontera av naturliga skäl. Vid ingjutna installationer, (för VA, golvvärme etc) får man stor åverkan och skador när dessa plockas ut ur betongen. Materialet i dessa två exempel kan återvinnas, men inte återanvändas i ursprungligt skick. Innebär det att dessa lösningar inte kan nyttjas i svanen märkta hus?

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

OK - This requirement should also take a stand in movable buildings and building modules.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Kravställningar av denna karaktären påverkar möjliga val av byggsystem och kan därigenom bli kostnadsdrivande. Överväg om detta är skäligt.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Flexibel planlösning - till vilken grad?

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Forslaget støttes, men formuleringen er lett å forstå som at «andra relevante standarder» betyr nasjonale, europeiske eller internasjonale standarder. Bakgrunndokumentet nevner bare ISO 20887. Hvis også bransjenormer, -standarder eller annen «best practice» er ansett som greit bør formuleringen nyanseres.

Remissinstans

Norske Trevarer

Selvennystä vaaditaan sille, mitä tämän vaatimuksen täyttäminen tarkoittaa käytännössä.

Mikäli purettavuudelle ja mukautettavuudelle asetetaan konkreettisia vaatimuksia, niiden pitää olla erilaisia asuinrakennuksille, kouluille ja toimitiloille.

Rakennusten tai rakenteiden suunnittelu purettavaksi on erittäin kyseenalainen tavoite. Rakennukset ovat hyvin pitkäikäisiä ”lopputuotteita” ja niissä on ensiarvoisen tärkeää, että tuotteet soveltuvat parhaalla mahdollisella tavalla ensimmäiseen käyttöönsä. Vaatimalla rakenteita suunniteltavaksi purettaviksi on monia merkittäviä varjopuolia: Rakenteiden avattavat liitokset eivät useinkaan mahdollista yhtä hyvää toimivuutta kuin perinteiset liitokset mm. tiiviyden, ääneneristyksen tai pitkäaikaiskestävyyden suhteen. Avattavissa liitoksissa joudutaan monesti käyttämään korkean hiilijalanjäljen omaavia liitososia ja tiivisteitä. Ehjänä purettavuudesta saatavan ympäristöhyödyn toteutuminen jää epävarmaksi, koska purettavuutta ei mahdollisesti tulla koskaan hyödyntämään monista eri teknistaloudellisista syistä. Lisäksi ehjänä purettavuudesta mahdollisesti saatava ympäristöhyöty toteutuu joka tapauksessa ilmastonmuutoksen torjunnan suhteen aivan liian kaukana tulevaisuudessa.

Clarification is required as to what the fulfilment of this requirement means in practice.

If concrete requirements are set for dismantlability and adaptability, these should be different for residential, educational, and office buildings.

Designing buildings or structures to be dismantled is an extremely controversial objective. Buildings are very long-lasting “final products” and it is of the utmost importance that the products are the most suitable possible for their first use. Requiring structures to be designed for dismantling has many significant drawbacks: Structures’ openable joints do not often allow for the same level of functionality as traditional joints with regard to e.g. seal, soundproofing or long-term durability. Joint components and seals with high carbon footprints often need to be used in openable joints. When intact, the environmental benefit obtained from the ability to dismantle the structure remains unclear, as the option to disassemble will never be taken advantage of due to multiple different technoeconomical reasons. In addition, when intact, any environmental benefit that could be potentially achieved from the ability to dismantle the building would be realised too far into the future with regard to climate change mitigation.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Verifiering bör kunna lämnas i form av digital loggbok.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Konsultkostnads drivande. Är det inte bättre att bygga saker som håller längre över tid.

Remissinstans

Besqab

The EPFA fully supports the need to design for disassembly and notes that thermosetting foams in general, and phenolic foams specifically, provide considerable design flexibility to allow for such innovation.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

Blir en subjektiv bedömning där det nog behöver bringas mer klarhet. I vårt fall bygger vi skolor enligt den standard som råder och där vi skriver 20-åriga avtal. Vi har dialog med kommuner och samtliga fristående operatörer utifrån hur skolverksamhet ska bedrivas. Vi menar därför att vi är flexibla i vår byggnad med användningen skola.

Remissinstans

Turako AB

Please clarify what it means in practice to meet this requirement.

If obligatory requirements are to be set for design for disassembly and adaptability they must be different for residential buildings, schools and premises. JM builds residential buildings with a life cycle of more than 100 years in which case what matters is not the disassembly of the building but the possibilities for its maintenance and upkeep during its life cycle. The completed residential buildings are owned by several shareholders in the form of a housing company (Finland) and it is highly unlikely that they would want

to start demolishing the building together or change its function to other than residential use.

Part of the text needs to be clarified.

- Do you require that the prefabricated frame should easily be dismantled?
- You write that shafts must be available for repair. Can walls be demolished or should they be openable shafts?
- You write that it must be possible to retract ventilation ducts. In practice, this means that you require that these must not be cast into concrete.

Remissinstans

JM AB

Our adhesives and sealants are produced in order to ensure a long service life for the elements they are used on. Joints with glue and sealants are not reversible, but they ensure long durability and reduce the need for replacing construction products in the long run. Seen in a life cycle perspective, adhesives and sealants thus contribute positively to the environment and climate.

Remissinstans

Dana Lim A/S

Pyydämme selventämään, mitä tämän vaatimuksen täyttäminen tarkoittaa käytännössä.

Mikäli purettavuudelle ja joustavuudelle asetetaan konkreettisia vaatimuksia, niiden pitää olla erilaisia asuinrakennuksille, kouluille ja toimitiloille. JM rakentaa lähtökohtaisesti asuinrakennuksia yli 100 vuoden elinkaarella, jolloin oleellista ei ole rakennuksen purettavuus vaan mahdollisuudet sen huoltoon ja ylläpitoon elinkaaren aikana. Valmistuvan asuinrakennuksen omistaa lähtökohtaisesti asunto-osakeyhtiömäisesti usea kymmenen osakasta, ja on hyvin epätodennäköistä, että he haluaisivat yhdessä alkaa purkamaan rakennusta tai tekemään siihen käyttötarkoituksen muutosta.

Olemme toimittaneet liitteen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We request clarification as to what fulfilling this requirement means in practice.

If concrete requirements are set for dismantlability and adaptability, these should be different for residential, educational, and office buildings. JM primarily builds

residential buildings with a life span of over 100 years, so the dismantlability of the building is not essential; rather, the possibility for maintaining and servicing the building during its life span are. The residential building to be constructed is primarily owned in a housing company fashion by several dozen shareholders, and it is unlikely that they will all wish to dismantle the building at the same time or to change its intended use.

We have submitted an appendix to this requirement to joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Begreppet "Reversibla anslutningar" är otydligt, bör förtydligas att och hänvisas till definition/syfte är enligt standarden ISO 20887.

Remissinstans

NCC

Det bør vurderes om dette kravet bør være poenggivende heller enn obligatorisk. Det er viktig å ikke kun se på demonterbarhet på produktnivå, men på hvordan bygget er konstruert totalt sett.

Remissinstans

Treindustrien

Installationsschakt och tekniska driftutrymmen bör kompletteras med "fördelarskåp"

Remissinstans

Säker vatten AB

Säkerställ att kravet inte skärps mer än kraven EU-taxonomin

Förtydliga definitionen av flexibel planlösning - risk för att dagsljus, termiskt klimat påverkas.

Remissinstans

Serneke Sverige AB

O17 Utformning för demonterbarhet och anpassningsbarhet (DfD/A)

Detta är enligt Jernkontoret ett viktigt och relevant kriterium.

Remissinstans

Jernkontoret

Önskar tydligare beskrivning av när en reversibel anslutning anses tekniskt möjlig. När anses ett schakt vara åtkomligt för renovering och reparation? Önskar tydligare beskrivning för vad som anses demonterbart samt vad som är optimal återvinning. Är tex att krossa betong för att använda som fyllning i en väguppbyggnad ett exempel på optimal materialåtervinning?

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

Ambitious - keep this up! Could be useful since this is new territory to include a few good examples/suggestions under the first point "reversible connections. . . "

Remissinstans

Henning Larsen Architects

The connections of timber buildings do not allow the reuse of structural elements. The requirements on reusable timber beams and columns in new buildings should correspond to those on structures made of other materials. The durability and safety of adhesives used in laminated timber, such as CLT and LVL, should be reported in connection with using these products. In addition, requirements on moisture-safe structural solutions should be imposed on timber construction, and use and maintenance guidelines must be required for outdoor structures to ensure their long service life. With regard to the circular economy, there are currently no applicable uses for timber, and wooden construction waste is primarily disposed of by burning.

Remissinstans

Skol ry

New apartment buildings are unique, strictly regulated units where each apartment forms an individual complex of building services engineering, fire safety and sound insulation solutions. Ventilation, plumbing and washrooms etc. must be built separately

for every apartment. Apartment lay-out is taken into account in the design of the building's load-bearing frame.

Over the course of the building's life cycle, apartments can be combined. However, the frames of residential buildings make them poor choices for other uses (e.g. as offices). This is due to, for example, room height, the scaling of building services engineering solutions and the frame solution. The frame is based on precise apartment-specific compartmentation that, in principle, prevents dismantling the walls that separate apartments from each other.

Therefore, changing the purpose of use of a building is not practical, and an apartment building typically remains in residential use throughout its life cycle. Building apartments to an office building leads to remarkable cost increases and, due to the larger gross building volume, higher material and energy needs. Thus, it is not justifiable from environmental or economic perspectives.

- Reversible connections are used where technically possible.

- This requirement is incomprehensible. Which building components does it refer to? For the purposes of applicability, impact assessment and verification, it is necessary that the requirement is comprehensible.

- Installation shafts and technical service areas are dimensioned to ensure accessibility to the installations for repair and refurbishment.

- In principle, all structures can be repaired and refurbished. Concrete, too, can be chipped and recast, and the chippings can be reused.

- In the production of apartment buildings, additional space cannot be dimensioned to shafts and technical service areas. If the requirements are not known in the design phase, approximate dimensioning leads to increased consumption of materials and larger mass to be heated (80% of the life cycle emissions of apartment buildings derive from in-use energy consumption).

- Technical installations (ventilation duct systems/electrical installations) are designed for rerouting and/or reuse with minimal damage to materials.

- The air conditioning and electrical systems of apartment buildings are typically replaced at the end of their life cycle or because they no longer meet the electrical safety requirements. Thus, the requirement can only concern rerouting.

- Design details (drawings) that provide information on how to disassemble building components for optimal recovery of materials, are delivered to the building owner.

- The building control authority has a statutory obligation to archive blueprints.
- The building owner is always provided with the blueprint and maintenance guide upon the completion of construction.
- The dismantling of buildings is always planned case-specifically, and the plan takes into account whether the building is dismantled partially or completely.
- As the life cycle of a building is 100 years, it is unnecessary to draw up instructions for hypothetical work that may be carried out under future legislation, possibly using robots etc.

Remissinstans

Jm Suomi Oy

Vi mener at det er for tidlig å stille et slik krav, og at vi ennå ikke har omforente standarder, og konkrete, normerte kriterier for å kunne vurdere hva som er demonterbart og tilpasningsdyktig nok. Vi anbefaler derfor å fjerne kravet.

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

Kravet kommer vara kostnadsdrivande. Gäller kravet även småhuskunder? Förtydliga kravet för småhus.

Vad menas? Hur bedöms det? Ska det kanske vara ett poängkrav i denna version så att alla får möjlighet att ta fram ett system som fungerar.

Remissinstans

Bonava

O17: Nytt krav innebär med stor sannolikhet utökad antal kvm i bostad. Kvadratsmarta Småhus har inte utrymme för generella schakt eller ledningsstråk. Kravet bör omarbetas.

Remissinstans

Ikano Bostad

Bra att det finns med krav på detta. Men inte bra att man bara har en nivå där man har låst in kravet i definierade lösningar. Förslagsvis skapas det även ett poängkrav runt detta där andra innovativa sätt kan premieras. Risk annars att bromsa utvecklingen.

För "Tekniska installationer (ventilationskanalsystem/elektriska installationer)" är utformade för att kunna dras om och/eller återanvändas med minimal skada på materialen - Är detta att se som absoluta krav och innebär detta då t ex att inget får gjutas in – kan vara extremt svårt att återanvändas!!

Om jag tolkar texterna rätt så finns det inget krav kopplat till flerbostadshus, småhus runt demonterbarhet och återbrukbarhet (enbart att informationen skall finnas tillgänglig). Vi ser ju gärna att det vi jobbar med runt demonterbarhet och återbrukbarhet i våra småhus och flerbostadshus skall premieras (ex att man anpassar hur för att kunna återbruka trä).

Remissinstans

Derome

Utformning för demonterbarhet och anpassningsbarhet (DfD/A). Medför merarbete och merkostnad då det som tillkommer som extra är en demonterings/anpassningsplan. I övrigt måste processen beskrivas/dokumenteras. Hur ska det beskrivas? Är detta kopplat till BIM/digitala tvillingar?

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Tekniska installationer (ventilationskanalsystem/elektriska installationer) är utformade för att kunna dras om och/eller återanvändas med minimal skada på materialen. Innebär detta att inget får gjutas in?
2. Utmanande att dokumentera och veta vad som är tillräckligt för uppfyllnad av kravet.
3. Följande text "För att främja cirkularitet måste det visas hur byggnaden är utformad för att främja återanvändning och återvinning med avseende på resurseffektivitet, anpassningsbarhet, flexibilitet och demonterbarhet (enligt ISO 20887 eller andra relevanta standarder för bedömning av byggnaders demonterings- eller anpassningsförmåga). Följande måste beaktas i en specifikation över vidtagna åtgärder när det gäller utformning för demontering och anpassning. Ska man uppfylla kraven i

standarden? Kravet är svårt att följa upp med något luddiga ord – visas, beaktas tex – hur ska det visas / beaktas? Är punktkraven absoluta eller inte?

Remissinstans

PEAB

Detta område behöver tydliggöras. I Vissa fall är demontering inte möjlig/lämplig. Till exempel går det inte att återanvända ingjutna installationer för VA, golvvärme etc. som plockas ut ur betong i ursprungligt skick men materialet går att återvinna. Innebär kravet att dessa lösningar inte kan användas i Svanen-märkta hus?

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Detta område behöver tydliggöras. Två exempel: Att använda presskopplingar är i dag en etablerad, snabb och säker teknik men de går inte att demontera av naturliga skäl. Vid ingjutna installationer, (för VA, golvvärme etc) får man stor åverkan och skador när dessa plockas ut ur betongen. Materialet i dessa två exempel kan återvinnas, men inte återanvändas i ursprungligt skick. Innebär det att dessa lösningar inte kan nyttjas i svanen märkta hus?

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

Innebär punkt 3 (ingjutna installationer) att inget får gjutas in? Det blir svårt att uppfylla kravet utan stor inverkan eller är de undantagna?

Remissinstans

Skanska

Requirement O17, Design for disassembly and adaptability

Generellt ett viktigt och relevant kriterium.

Remissinstans

Stålbyggnadsinstitutet

P12 Renewable carcass, facade or inner walls

Byggevareindustrien støtter ikke muligheten å innhente poeng ved bruk av trebaserte produkter i gitte bygningsdeler. Valg av materialer bør tas med bakgrunn i obligatoriske klimagassvurderinger i O7, og poeng kan i så fall gis dersom det kan vises til at man har gjort material og konstruksjonsvalg utfra disse beregningene.

Det bør ikke være tilstrekkelig å "kun" bruke tre uten å stille ytterligere krav til produktene, på lik linje som for øvrige materialer som betong, stål, aluminium og isolasjon.

Vi mener derfor at dette poenget må tas ut av kriteriesettet.

Remissinstans

Byggevareindustrien

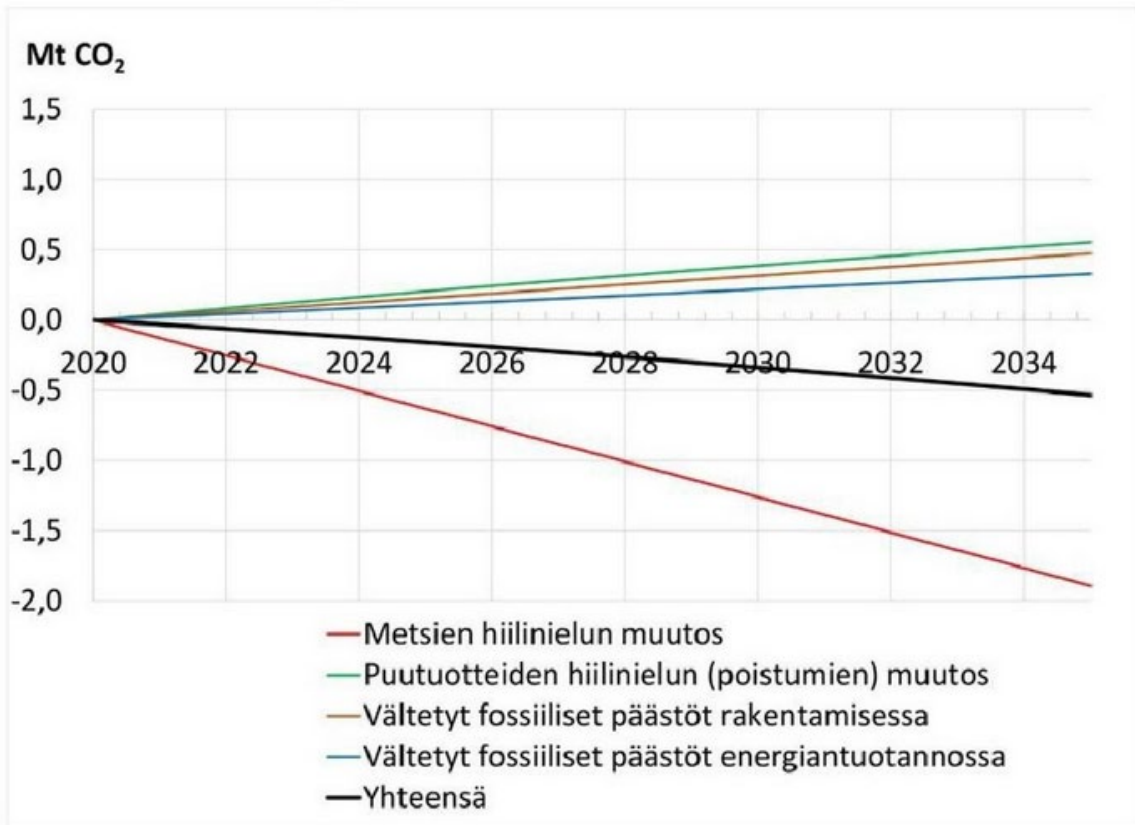
From the perspective of renewability, it is unfair to provide extra points for timber structures only. The lifecycle of timber structures is not nearly as long as that of concrete structures, for example. In addition, timber products are not recyclable in contrast to steel products, for example.

We recommend moving the extra points for the reuse of concrete from requirement O8 to P12. In addition, requirement P12 should award extra points for the reuse of steel.

Remissinstans

A-Insinöörit

P12: In the light of the most recent studies, the provision of points for using renewable materials is questionable. According to, for example, the Finnish Environment Institute's report 45/2021, the amount of carbon sequestered in timber diminishes as the amount of timber used in construction increases. A screen shot of the report is provided below. Contrary to the common belief, increasing the use of timber accelerates climate change.

Translation for picture above.

Finnish English

Metsien hiilinielun muutos Change of carbon sinks in forests

Puutuotteiden hiilinielun (poistumien) muutos Change of sequestration in timber (removal)

Vältetyt fossiiliset päästöt rakentamisessa Avoided fossil emissions in construction

Vältetyt fossiiliset päästöt energiantuotannossa Avoided fossil emissions in energy production

Yhteensä Total

Kuva 9. Figure 9.

Metsien ja puutuotteiden hiilinielun muutos, vältetyt fossiiliset päästöt rakennusmateriaalien tuotannossa (puun korvatesa betonia) ja mekaanisen metsäteollisuuden sivutuotteiden energiakäytössä sekä näistä yhteenlaskettu tase

Perus (yläkuva) ja Optimistinen (alakuva) -skenaarioissa 2020–2035 tilanteessa a), jossa puurakentamisen lisäyksen vaatima puu saadaan lisäämällä kotimaisia ainespuun hakkuita. Positiivinen luku kuvaa päästöjen vähentymistä tai poistumien kasvua ja negatiivinen luku kuvaa päästöjen lisääystä tai poistumien pienentymistä.

Change of carbon sinks in forests and sequestration in timber, avoided fossil emissions in the production of construction materials (when timber replaces concrete) and in the energy recovery of mechanical forestry by-products and their combined balance in the basic (upper image) and optimistic (lower image) scenarios 2020–2035 in situation a) where the timber demand caused by increased timber construction is met by increasing the felling of domestic commercial timber. A positive value means that emissions decrease or removal increases, while a negative value means that emissions increase or removal decreases.

The use of renewable materials does not automatically increase the sustainability of construction when building wet rooms or facades, for example. This is because moisture stress exposes the structures to risks, meaning that active monitoring and maintenance are required.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

her er det veldig ambisiøse tall, vi tror reell ombrukbarhet på slike konstruksjoner er lavere.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

These building parts constitute most of buildings' environmental impact. Hence the points allocated are small compared to their importance.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

"Förnybara stommar, fasader eller innerväggar" - menas att de ska gå att förnya eller ska de vara förnyade (återvunna) produkter, förtydliga!

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Vaativuudesta tulee selkeyttää oleellisilta osin. Tarkoittaako prosenttimäärä koko rakennetta vai vain sen kantavaa osaa? Vaativuudessa tulee harkita, voidaanko myös muista vähähiilistä materiaaleista saada lisäpisteitä kuin puurakentamisesta. Tämän hetkissä kriteereissä esimerkiksi betonia koskevassa pakollisissa kriteereissä asetetaan rinnakkain jo tällä hetkellä markkinoilla oleva sementtituotanto ja vähähiilinen betoni. Sama koskee myös ainakin teräkselle asetettua kriteeriä.

Pisteiden antaminen uusiutuvan materiaalin käytöstä on uusimman tutkimustiedon valossa kyseenalainen. Mm. Suomen ympäristökeskuksen raportin 45/2021 mukaan mitä runsaammin puuta käytetään rakentamiseen sitä vähemmän hiiltä on sitoutuneena hiilivarastoksi. (lisätietoa RT:n kirjallisessa lausunnossa). Puunkäytön lisäämisellä ei ole sellaisia ilmastohyötyä kuin on totuttu ajattelemaan.

The requirement requires substantial clarification. Does the percentage refer to the entire structure or only its load-bearing part? The requirement should consider whether other low-carbon materials could be awarded additional points in addition to wood construction. For example, in the current proposals, the obligatory requirements about concrete place cement production that is currently on the market parallel with low-carbon concrete. The same applies to at least the requirement for steel.

In the light of new study data, awarding points for the use of a renewable material is controversial. E.g., In the Finnish Environment Institute's 45/2021 report, the more wood is used for building, the less carbon is bound in carbon stock. (more information is available in RT's written statement). Increasing the use of wood does not achieve the kind of climate benefit that we are used to thinking of.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

The low number of points available for "renewable carcass, facade or inner walls" is not proportional to the significant climate benefits provided through wood construction. Substituting mass timber in place of conventional building materials can lower construction phase emissions by 69%, according to a 2020 peer-reviewed meta-analysis: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666165920300260>. Thus, it would be more appropriate to have renewable materials as one of the higher point categories.

Remissinstans

Stora Enso

Wood as a renewable material? Current assessments of wood as a renewable material shed new light on this view. When a forest is felled, its diversity is destroyed. Only part

of the wood material in the forest can be utilized in construction. The rest of the wood material is likely to be burned for energy and released into the atmosphere in exactly the form that should be prevented, i.e. as carbon dioxide. And the same goes for wooden components in the end. They end up in the sky as a carbon dioxide after a relatively short time (50 years assumed by the Ministry of the Environment). The destroyed soil of the felled forest also causes carbon dioxide and methane emissions. Just when very effort should be made to prevent carbon dioxide from entering the atmosphere over the next 50 years, which are the most critical in terms of climate change. The mention of wood as a renewable material should be deleted here. It is the goal is to keep the global temperature rise at 1.5 degrees C, isn't it?

Remissinstans

Rudus Oy

Betong Norge støtter ikke muligheten for å innhente poeng ved bruk av trebaserte produkter i gitte bygningsdeler. Valg av materialer bør tas med bakgrunn i obligatoriske klimagassvurderinger i O7, og poeng kan i så fall gis dersom det kan vises til at man har gjort material og konstruksjonsvalg utfra disse beregningene. Det bør ikke være tilstrekkelig å "kun" bruke tre uten å stille ytterligere krav til produktene, på lik linje som for øvrige materialer som betong, stål, aluminium og isolasjon. Vi mener derfor at dette poenget må tas ut av kriteriesettet.

Svanens sentrale anligende bør være å stimulere til gjenbruk av konstruksjonsdeler, ikke å hegne om et problematisk premiss om at tre er en fornybar ressurs selv om produktet konverteres til energi ved end of life.

Remissinstans

Betong Norge

Bra att detta kan ge fler poäng, skulle kunna ge ännu fler poäng så motiverar det ännu mer träkonstruktioner.

Remissinstans

Besqab

Bara ett förtydligande, ni menar att det är det vi bygger in i vår nya byggnad som ska kunna återanvändas/förnyas i nytt projekt i framtiden, och att det är hur detta ska gå till som ska beskrivas?

Remissinstans

Turako AB

Please clarify the requirement. Does the percentage mean the whole structure or just the load-bearing part of it? We also ask you to consider whether this criteria is in line with the other criteria about construction materials with lower climate emissions (low emission concrete and steel for example). Also is the section circular economy the right one for using wood as wood is hard to recycle at the moment.

Please clarify how to calculate percentage (%). Is it Costs, running meters or weight?

Why should recycled wood be reported here? There is nothing about that in the requirement.

Remissinstans

JM AB

Pyydämme selkeyttämään vaatimusta. Tarkoittaako prosenttimäärä koko rakennetta vai vain sen kantavaa osaa? Pyydämme myös harkitsemaan, voidaanko myös muista vähähiilisistä materiaaleista saamaan lisäpisteitä kuin puurakentamisesta. Tällä hetkellä esimerkiksi betonia koskevassa pakollisissa kriteereissä asetetaan rinnakkain jo tällä hetkellä markkinoilla oleva sementtituotanto ja vähähiilinen betoni. Sama koskee myös ainakin teräkselle asetettua kriteeriä.

Puunkäytön lisäämisellä ei ole niin suoraa ilmastohyötyä kuin on totuttu ajattelemaan. Suomen ympäristökeskuksen raportin 45/2021 mukaan mitä runsaammin puuta käytetään sitä vähemmän hiiltä on sitoutuneena hiilivarastoksi.

We request that the requirement be clarified. Does the percentage refer to the entire structure or only its load-bearing part? We also request that you consider whether other low-carbon materials could be awarded additional points in addition to wood construction. For example, the obligatory requirements about concrete place cement production that is currently on the market parallel with low-carbon concrete. The same applies to at least the requirement for steel.

Increasing the use of wood does not achieve the kind of climate benefit that we are used to thinking of. In the Finnish Environment Institute's 45/2021 report, the more wood that is used, the less carbon is bound in carbon stock.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Rapport på finska om träbyggnad och koldioxid

Remissinstans

JM Soumi Oy

Treindustrien mener det er særlig viktig å inkludere poenggivende punkt for fornybar konstruksjon, fasader og innervegger. Flere av disse materialene har ikke mulighet til å Svanemerkes da det ikke er opprettet kategorier for dette, da de er regnet som gode miljøvalg i seg selv. Da det i P13 gis poeng for Svanemerkede produkter er det svært viktig at det i P12 gis mulighet for poeng for bruk av fornybare materialer. Dette for å sikre like konkurransevilkår.

Remissinstans

Treindustrien

Bärande väggar 90%. Det låter högt med 90%

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Förtydliga om det gäller en viss % av en utvald produkts vikt, kvm eller antal.

Remissinstans

Wästbygg

Ambitious - keep this up! Could be particularly effective to encourage DfD of renewable structural elements.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Vad menas med förnybar? Förtydliga.

Menar Svanen om byggdelarna i tabellen är av trä och kan vara förnybara? Eller menas att de är återanvända?

Remissinstans

Bonava

P12: Det är olyckligt att Svanen tar ställning i materialdebatten genom premiering av trämaterialens användning, utan att parallellt skapa förutsättningar för ett projekt att ta motsvarande poäng med andra byggmaterial. Svanen borde sörja för minskad miljöpåverkan, ökad cirkulär ekonomi och förbättrat inomhusklimat för de boende, istället för att styra Sveriges bostadsbyggnade mot specifika byggmaterial. Vi efterlyser ett mer materialneutralt poängsystem, exempelvis genom att premiera projekt vars klimatberäkningar når målvärden för antal kg CO2-ekvivalenter per m2 ytenhet och per år för byggnadens dimensionerande livscykel.

Remissinstans

Ikano Bostad

1. Omformulering av kravrubrik till t ex Förnybart material i stommar, fasader eller innerväggar
2. Otydligt dokumentationskrav: "Beräkning av återanvänt trä/förnybart material i fasaden/innerväggarna." Återanvänt trä nämns inte någonstans tidigare i kravet och inte heller förnybart material. Dessutom är inte kravet begränsat till fasaden / innerväggar.
3. När man valt att skriva "golvbjälklag" istället för som i nuvarande kriteriedokument "bjälklag", innebär det att man inte ska räkna in t ex vindsbjälklag?

Remissinstans

PEAB

P12 Stommar, fasader eller innerväggar med förnybart material

- Byggnadskomponenterna kan inte vara förnybara, utan det är material som är det. • Delar som innehåller dokumenterat biogen kol borde premieras ytterligare med minst 3 poäng under denna punkt
- Komposit trä-plast med biobaserad plast borde ges poäng

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Appendix 5 Consultation comments on Chemical products, construction products, construction goods and materials

Contents

GENERAL COMMENTS	411
O18 Product list	423
O19 Logbook.....	430
O20 Classification of chemical products	439
O21 CMR substances	450
O22 Preservatives in indoor paint and varnishes	456
O23 Preservatives in other chemical products	459
O24 Other substances excluded from use	460
O25 Nanoparticals in chemical products	478
O26 Halogen-free cables	480
O27 Surface layers on floors, ceilings, walls and interior doors	483
O28 Durable wood for outdoor use	499
O29 Copper	523
O30 Infill of granules in playgrounds and outdoor areas	538
O31 Excluded substances in construction products, construction goods and materials	541
O32 Antimicrobial surface treatments	559
O33 Formaldehyde emissions	566
P13 Ecolabelled products	577

GENERAL COMMENTS

After reading carefully through the draft, a general question arose, which we would like to address to you:

On the current criteria of Nordic Ecolabelling of Small buildings, apartment buildings and buildings for schools and pre-schools, sealants and putty are named as an example of Chemical products amongst several others. Sealing products named under requirement “O22 Excluded substances in construction products, construction goods and materials” are described in detail in Appendix 8.

May we assume the same scope for the term “sealing products” in the draft of the new criteria of Nordic Ecolabelling of New Buildings, in its use each in the requirements regarding Chemical Products and Construction Products? On the contrary, may we kindly ask for examples of “sealing products” which would need to fulfill the requirements of “Chemical products” and also examples for “sealing products” which would need to fulfill the requirements of “Construction products”?

Remissinstans

BASF

Regelverket er per i dag basert til stor del på inngående egenskaper av materialer/stoffer og ikke en helhetlig tankegang som EU Green Deal som er Eu's nye strategi for miljø, energi og klima.

Utgangspunktet i Svanens kriterier er at stoffer med uønsket klassifisering forbys og det innføres noen unntak for «spesielle produkter». Det burde være en vurdering av fordeler og ulemper som legges til grunn for bruk av en substans, ikke bara klassifisering. For eks. bruk av et biocid kan gi økt levetid til et produkt, dette kan være meget gunstig for et totalt miljøfotavtrykk og vil da forsvare at det er akseptabelt å få svanemerket et produkt med f.eks. miljøsymbol.

Vi ser en reell risiko for at svanemerkede produkter er på vei til å se bra ut på papiret, men at det ikke gir et helhetlig perspektiv basert på miljø, energi og klima.

Produkter godkjent under BPR (Biocidal Product Regulation, Biocidforordningen (NO)) har gjennomgått omfattende helse, miljø og effektivitet vurderinger. BPR-produkter er nok de produkter som har mest fullstendig nyttevurdering i forhold til miljø, helse og effektivitet på markedet. Det virker da ikke rimelig at Svanen absolutt ikke tillater disse, kun basert på klassifisering.

Remissinstans

Jotun A/S och Maling & Lakkindustriens Forbund

Vi mener at styrken til Svanemerkeboliger ligger i miljøkravene som stilles til materialer, byggevarer og kjemiske produkter. Vi mener at Svanemerkingen bør konsentrere seg om disse kriteriene. Vi støtter derfor materialkravene i kapittel 4.2, 4.3 og 4.4. Samtidig må vi innrømme at vi ikke har tilstrekkelig kjemikkompetanse til å vurdere om alle disse kravene er satt på rett nivå, eller hvor oppnåelige de er. Der det foreligger Svanemerkeboliger, vil valg av disse produktene være den enkle og sikre måten å tilfredsstille kriteriene

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

We have been in contact with you about our products, electrical floor heating cable solutions (heating cables and thermostats). They are exempt from your current requirements. As I understand it, they are exempt from these updated demands as well?

Remissinstans

AB Ebeco

OK, dette er viktig.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

In the beginning is mentioned prefabrication and exceptions for hardened two component products and in this section this is not any comments.

This is very important thing, because for example isocyanate adhesive and paints are widely used in industry (painted domestic appliances, kitchen cabinet doors, insulations etc.)

Remissinstans

Kiilto Oy

Generell kommentar är att materialkapitlet är liksom tidigare kriteriedokument väldigt tungt. Kanske bör överväga att ha vissa specifika kemiska krav osv i bilagor. Det viktiga här är att beskriva att produkterna ska uppfylla kravställningar i husproduktportalen. Ibland känns det lite oklart om kriteriedokumentet riktar sig mot ett byggprojekt eller materialleverantörer. Väldigt svårt att navigera med så mycket information i ett dokument.

Hur kommer det fungera med produkter som är godkända i husproduktportalen för generation 3. Kommer leverantörerna behöva göra om listningen för sina produkter eller sker någon uppdelning mellan generation 3 och 4 i husproduktportalen.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Miljømærkede produkter opfylder automatisk kravene og kan indgå direkte i et svanemærket byggeri, og tilmed give point. Dette giver god mening. Imidlertid finder vi ikke, det giver mening, at visse af de generelle krav i dette kapitel 4 er strengere sammenlignet med kriterier for specifikke kemiske byggeprodukter i sig selv (f.eks. O21 (kommer dog an på hvordan det skal forstås – se mere nedenfor), O22 og O24). Vi finder generelt, at det er mange krav, man stiller til kemiske produkter, der indgår i så relativt små mængder i forhold til et stort byggeri.

Der bør være mere proportionalitet og man bør som minimum kunne benytte et kemiske byggeprodukt, hvis produktet opfylder kriterierne for et relevant produktspecifik miljømærke og uden at produktet nødvendigvis har mærket.

Remissinstans

Danmarks Farve- og Limindustri

Using 2-component glues, especially 2-component polyurethane glues is vital for prefabricated bathroom manufacturing, therefore the usage of 2-component glues must be kept open also in Ecolabel projects. The possible emissions caused by these chemical products happen during the drying period in factory conditions, where the emissions are easily managed and healthy working environment can be ensured for all workers. There are no emissions from these glues after the drying period. We've had multiple tests from the departments in our factory that are using these glues and the tested air quality is easily within the limits.

Remissinstans

Parmarine Oy

Når det gjelder miljøegenskaper utover klimagassutslipp ser vi at kravene dreies mot å begrense miljømerking til bare å omfatte produkter med Svanemerking eller EcoLabel. Dette ser vi som uheldig av flere årsaker.

Det ene er at krav om bruk av miljømerkede materialer er formulert som et P-krav, men der det synes å være obligatorisk å oppnå et visst antall poeng. Dette er forvirrende. Det bør vurderes om kravet skal omformuleres til et O-krav eller deles i to krav (O + P).

Det bemerkes også at pilene peker i retning om krav til både miljømerking (Svanen/EcoLabel), klimagassdokumentasjon og sporbarhetssertifisering i eget navn. Alle disse er relativt kostbare ordninger, og et de facto krav om at ""alle skal ha alt"" danner et effektivt hinder for mindre og mellomstore produsenter.

Remissinstans

Norske Trevarer

Förklara gärna varför detaljnivån i informationskraven varierar:

- lägsta gräns anges till 0,01 % för redovisning farliga ämnen, men däremot krävs inte information specificerat på komponentnivå (jämför Reachlagstiftningen för varor). Detta innebär att utspädningseffekter accepteras.

Vi anser inte att information om produkter som innehåller elektronik och tekniska instrument ska utelämnas. De bör också inkluderas i loggbok.

Bilaga 6: Vi befarar att gränserna inte blir praktisk tillämpbara. Förklara hur det ska fungera i praktiken.

Bilaga 7: Lägre gränser än CLP riskerar att orsaka onödigt merarbete och riskerar även att bidra till orättvis snedvridning om information oavsett om det sker avsiktligt eller oavsiktligt inte lämnas på likvärdig detaljnivå.

Vi befarar att kravet riskerar att missa målet, dvs riskerar (avsiktligt eller oavsiktligt) snedvrida jämförelse mellan likvärdiga produkter.

Föroreningar ingår i REACHs definition av kemiska ämnen. På vilket sätt skiljer sig Svanens förslag mot Reach?

Vi ser gärna att Svanen förklarar vilket mervärde dessa ev. skillnader mot lagstiftningen leder till.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Bilaga 6: Bilagan ska fungera som underlag till en riskbedömning, för att välja ut de produkter som anses ligga i riskzonen. Dessa kan då undvikas, alternativt skickas på testning.

Similar to the current version. However, I am missing the paragraph which informs regarding 2K systems. This is what is stated in the current version:

In prefabrication the following is valid for two-component products:

- the sub-components shall comply with the requirements, alternatively
- the hardened two component product comply with the requirements if it can

be documented that protective equipment was used when the sub-components were mixed and that the finished two-component product was applied in a closed, well-ventilated system in accordance with national regulations.

If this is not considered in the new criteria document than a whole technology will be discriminated. two-component system is often used when a more durable article needs to be manufactured, e.g. stairs, doors, kitchen and so on. These type of articles are often pre-fabricated in an industrial site and there are work environment laws that requires safe use.

Remissinstans

Sherwin-Williams

Viktigt att branschen hänger med så att materialen finns att hitta och att de uppfyller de nya kraven. Just nu är det svårt att få tag i material ändå då det råder materialbrist, först pga. av Corona och nu pga. krig. Viktigt att också HPP portalen hänger med så att materialen är uppdaterade. Viktigt också att öppenheten till Sundahus kvarstår.

Remissinstans

Besqab

The EPFA fully understands the focus of concern on chemicals in products and fully supports the need to have a level of transparency and assessment. However, the Association has concerns where the other substances excluded from use are relatively arbitrarily targeted with the potential for unintended consequences with respect to other sustainability criteria.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

We are generally positive about creating logbooks and that products are reviewed in the House Product Portal. However, if possible, try to find a flexible way of working for all Nordic countries.

Remissinstans

JM AB

Förtydliga skillnaden mellan produktlista och Loggbok. Ska båda användas?

Om produkter är listade eller Svanenmärkta bör kraven i 4.2, 4.3, 4.4 per automatik vara uppfyllda och inga vidare underlag krävs.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

One of the most important changes lies in the definition of impurities and constituent substances. Accepted content of impurities is raised from 100 ppm to 1000 ppm. As we read it, this means that some of the exemptions given in O21 (CMR substances) in the current set of criteria are no longer necessary with the increased limit.

Is it correct that the current, exceptions below are covered by the new definition of impurities where the limit is now raised to <1000 ppm? Because the exemptions are still very relevant:

- Free formaldehyde (from unintentionally added formaldehyde or from formaldehyde-releasing substances) \leq 200 ppm (0.02% by weight) in the finished product.

Formaldehyde is formed as a by-product in the preparation of PVAc dispersions. PVAc dispersions are used as binders in water-based adhesives in a concentration from 50-100%. The manufacturer of polymers usually state Formaldehyde content 100-300 ppm .

It is thus not a substance that is "known to be released from ingoing substances" - but formaldehyde will of course be able to evaporate together with water when the glue dries. None of our water-based adhesives and fillers will meet a total ban on formaldehyde. Not even our Nordic Ecolabelled products. We therefore hope that the definition of impurities includes formaldehyde found as a residue in the binders we use. This type of raw material is purchased from multinational manufacturers who do not focus on Nordic eco-labeling such as Nordic Ecolabelled construction. It will therefore be very difficult - and certainly disproportionately expensive to obtain PVAc binders without formaldehyde.

- D4 (octamethylcyclotetrasiloxane, CAS No. 556-67-2) as a residue from the production of silicone polymers ≤ 1000 ppm

Residual monomer found with D5 and D6 in silicone and SMP products. All 3 cyclosiloxanes individually contain $<0.1\%$ in our silicone and SMP sealants

- Vinyl acetate (CAS No. 108-05-4) as a residual monomer in polymers ≤ 1000 ppm

Residual monomer from PVAc dispersion / binders used in 50-100% in water-based adhesives (and about 5-10% in light filler)

Remissinstans

Dana Lim A/S

För ingående material är det idag samma krav på ingående ämnen i ett garage och i ett sovrum. Förhoppningsvis är det vanliga att sova i sovrum, och viktigare med giftfritt innehåll där. Sättet att skilja på inomhusmiljö och utomhusmiljö för färg bör ändras så att välventilerade garage räknas som utemiljö.

Bra med införande av den generella 1000-ppm gränsen för föroreningar, den ser vi som mycket positiv.

Det behöver framgå tydligare vilka produkter som ska vara redovisade i HPP. Detta är inte tydligt i kriteriedokumentet idag, utan har blivit ett "way-of-workning". Dock bör det nu framgå vilka krav som ska redovisas i HPP, och inte.

Remissinstans

NCC

A chemical identifier like EC-nr or CAS-nr would ensure that all relevant substances has a greater chance to be identified for the groups like "O24 Andra ämnen som är inte får användas" and other unidentified substances. A name can be given as a national name, a chemical name, IUPAC or some other way and then the undesired chemicals might not be recognised. It is not easy to find the correct CAS/EC number also for groups which might require extra time and resources. If you could give a list over the substances that you easily can identify, that would be much appreciated. It is possible to add a note that it is not an exhaustive list and that more CAS/EC numbers may be relevant.

Remissinstans

Cobuilder AS

Kommer förslagen på nya/uppdaterade kriterier innebära en ny produktportal från Svanen? Hur särskiljs godkända produkter för kriteriegeneration 3 respektive 4?

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Virksomheten skal ikke bruke eller omsette produkter som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer oppført på REACH sin liste over begrensninger (REACH vedlegg XVII).

Remissinstans

Element Nor

Vad är definitionen på ""kemiska produkter"", ""byggprodukter"", ""byggvaror"" och ""material""?

Förtydliga skillnaden mellan ""Produktlista"" och ""Loggbok""

Remissinstans

Wästbygg

Prefabricerade produkter

Ni refererar till så kallade prefabricerade produkter ett flertal gånger i er remiss och kraven på dessa är lite otydliga. Vi anser att prefabricerade produkter ska bedömas i sin helhet, inklusive kemikalier i dess torkade/härdade tillstånd med en undre gräns på 0,01 vikt-% för granskning av enskilda ämnen. Detta då produkten faller under definitionen av byggprodukt och det är den torkade/härdade produkten som också anges i annan dokumentation för produkterna, exempelvis Miljöbedömningar (EPD).

Remissinstans

Moelven

För 4.2 Kemiska produkter, 4.3 Byggprodukter - material med begränsningar och 4.4 Byggprodukter – ingående ämnen och utsläpp: Om produkter är listade eller

Svanenmärkta bör nedan per automatik vara uppfyllda och inga vidare underlag krävs – detta skall då definieras.

Remissinstans

Derome

Generellt många förtydliganden, strängare haltgränser förekommer, undantag som tagits bort.

Det kommer att hanteras av leverantörerna via ny/uppdatering av listning vilket innebär risk för dyrare priser. Möjligt att några leverantörer faller bort som inte längre klarar kraven.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Svenska Träskyddsföreningen tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på rubricerat kriteriedokument och vill framföra följande:

Terminologi avseende beständighet och träskydd

- Terminologin behöver generellt ses över, såväl den på svenska som på engelska. Utan att gå in närmare på detaljer här, erbjuder sig Föreningen att innan den slutliga versionen fastställs gå igenom och vid behov uppdatera terminologi som rör träs beständighet och träskydd.

Branschen och lagstiftningen har nyligen beskrivits i det genomarbetade och allmänt accepterade dokumentet med titeln Best Available Techniques (BAT) Reference Document on Surface Treatment Using Organic Solvents including Preservation of Wood and Wood Products with Chemicals, 2020. JRC122816. (Observera att den svenska översättningen är bristfällig). Genomgående skrivs ”trä som har (tryck)impregnerats”. Det bör ersättas med ”trä som har behandlats med träskyddsmedel”... (alternativt möjligen ”träskyddsmedelsbehandlat trä” eller ”trä behandlat med träskyddsmedel”) Ordet impregnerat/tryckimpregnerat bör undvikas för andra sammanhang än de som beskriver tillverkningsteknik. (Till exempel framställs kiselbehandlat, linoljeimpregnerat och kemiskt modifierat trä genom tryckimpregnering).

Biocidlagstiftning enligt BPR ger vägledning

Under det senaste decenniet har europeiska biocidförordningen implementerats i EUs medlemsländer vilket har fått ett mycket stort genomslag på samhällets användning av biocider. Träskyddsmedel omfattas av biocidlagstiftningen och de träskyddsmedel som ges tillstånd uppfyller högt ställda krav på säkerhet i den avsedda användningen. Samtidigt måste effektivitet bevisas. För de träskyddsmedel (PT8) som erhåller tillstånd är egenskaper och risker väl dokumenterade och funktionen god. Det övergripande

syftet med biocidlagstiftningen är att biocider endast får användas om de är effektiva, saknar allvarliga risker och har så få oönskade bieffekter som möjligt.

Givna tillstånd innehåller villkor för hur biociden/träskyddsmedlet får användas. Villkoren anger var, hur och av vem användning är tillåten. Ett exempel på detta som berör träskyddsmedel med koppar som huvudsakligt aktivt ämne är att det är vanligt med restriktioner för användning i permanent vattenkontakt. Vid givande av tillstånd beaktas träskyddsmedlets dokumenterade lakning. ECHA bedömer således inte endast halten koppar utan även i vilken omfattning kopparjoner lakar till omgivningen i den tänkta användningen.

Biocidförordningens regler och ECHAs handläggning leder till att tillstånd ges, ändras eller upphör kontinuerligt. Kunskapen på området och även bedömningarna utvecklas och leder till omvärderingar och ändrade tillstånd. T ex riskerar många metallfria biocider att inte få förnyat tillstånd. När ett tillstånd inte förnyats eller ändrats måste all användning upphöra eller anpassas till det ändrade tillståndet. Det kan då uppträda en situation där Svanens kriterier inte överensstämmer. Företag som tillverkar i enlighet med NTR-systemet kan endast använda NTR-godkända medel och det är förbjudet att använda biocider som saknar tillstånd från KemI eller motsvarande.

Informationsskyldighet

En viktig del i Biocidlagstiftningen är informationsskyldigheten som gäller för biocidbehandlade varor. Den gäller även träskyddsmedelsbehandlat trä och innebär att särskild information ska tillhandahållas före och efter köp. I träskyddsbranschen uppfylls detta genom att NTR-systemet har krav på märklappar och informationsskyltar som uppfyller informationsskyldigheten vid överlåtelse och till stöd för bygghandeln, när de säljer vidare varorna. I Sverige har hanteringen utvecklats ytterligare genom det s k TSM-systemet. Informationen skapas av producenter och kan hämtas från ett digitalt arkiv för att användas av handel och konsument. Historisk information sparas. Exempel bifogas som bilaga.

- Vi anser att det är lämpligt att kriterierna omfattar att denna information inkluderas i informationskravet för träskyddsmedelsbehandlade trävaror på lämpligt sätt. Vidare bör informationen följa med så att den finns tillgänglig för att underlätta återbruk.

Avfallsklassificering av behandlat trä

Lagar och regelverk för avfall har utvecklats betydligt de senaste åren och gäller alla nordiska och europeiska länder. I Sverige implementeras detta genom Avfallsförordningen (2020:614) som specificerar under 2 kap §1-3 hur processen för att klassificera farligt avfall ser ut. Svenska Miljöinstitutet IVL har fastställt att avfallskod 03 01 04 eller 03 01 05 gäller. 04 används för farligt avfall, 05 för icke farligt avfall.

03 01 04 Spån, spill, trä, fanér och spånskivor som innehåller farliga ämnen och som enligt 2 kap. 3 § ska anses vara farligt avfall.

03 01 05 Annat spån, spill, trä och fanér och andra spånskivor än de som anges i 03 01 04.

Avgörande för vilken av dessa två klassificeringar som ska åsättas ett avfall blir halten av farliga ämnen och hur dessa förhåller sig till fastställda gränsvärden.

Baserat på ämnesanalyser och produktionsdata samt trävarornas egenskaper har IVL och Sveriges Lantbruksuniversitet kommit till slutsatsen att det endast är kopparinnehållet som är dimensionerande. Övriga ämnen som ingår i de träskyddsmedelsbehandlade produkterna ligger under gränsvärdena. Vidare framkommer att nyproducerat träskyddsmedelsbehandlat virke endast i undantagsfall överstiger gränsvärdet och ska klassas som "04", farligt avfall (gäller vanligen rundvirke, stolpar, sliprar). Träskyddsmedelsbehandlat sågat och hyvlat virke samt snickerivirke motsvarande ca 95 % av allt producerat ska klassas som "05", vanligt träavfall.

Denna nya situation kräver att träskyddsmedelsbehandlat trä inte hanteras som farligt avfall då det i avfallsförordningen fastslås att det inte är tillåtet att blanda avfall med farligt avfall. Mängden farligt avfall ska minimeras och hållas åtskilt.

Avfallsförordningen föreskriver således att träskyddsmedelsbehandlat virke ska sorteras tillsammans med avfall från övriga träprodukter och behandlat trä. Enligt avfallsförordningen är det således inte tillåtet att slänga avfall från nyproducerat träskyddsmedelsbehandlat virke i en container för "impregnerat trä" där även gammalt rivningsvirke (eller oidentifierat avfall) slängs.

- Svanen bör överväga att anpassa kriterierna så korrekt hantering av avfall från träskyddsmedelsbehandlat trä underlättas. Termen behandlat trä behöver tydliggöras.

Byggprodukter som inte är farligt avfall ska återbrukas i största möjliga utsträckning. Träskyddsmedelsbehandlat trä bör således återbrukas. Att förlänga användningstiden för en träskyddsmedelsbehandlad träprodukt i gott skick är troligtvis både ekonomiskt riktigt och miljömässigt än mer fördelaktigt.

Vid hantering, insamling och återbruk behöver hänsyn tas till Biocidförordningens regler om informationsplikt för biocidbehandlade varor så att även användaren vid framtida användning får ta del av samma information som gavs vid den ursprungliga överlåtelsen. Utmaningen är att den ursprungliga informationen verkligen följer med träprodukten.

I praktiken kommer det dröja många år innan en marknad för återbrukat träskyddsmedelsbehandlat virke finns. Det finns för närvarande osäkerhet angående nationella regler avseende återbruk av biocidbehandlade varor.

- Svanen bör överväga att anpassa kriterierna så att kriterierna inte motverkar återbruk av träskyddsmedelsbehandlade trävaror

Avsnitt 1 Vad omfattas av kraven?

• Prefabricering – Det bör tydliggöras att träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä inte omfattas av kraven på kemikalier vid produktion utan endast av krav O31 Önskade ämnen i byggprodukter, byggvaror och material. Träskyddsmedel eller kemikalier som används vid behandling och modifiering av trä är i koncentrerad vid behandling. Ämnesinnehåll och faroangivelser som gäller för ett kemiskt träskyddsmedel kan därför skilja sig från ämnesinnehåll och faroangivelser för en träskyddsmedelsbehandlad produkt. Förslagsvis läggs punkten ”Träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä som uppfyller krav O28” till under de kategorier som är undantagna de kemiska kraven.

Remissinstans

NWPC

Vi vill att alla informationskrav för produkter ska täckas av informationen i eBVD och ej kräva separata dokument. En API-koppling mellan eBVD-systemet och Svanens husproduktportal vore önskvärt för att effektivisera informationsflödet/datahanteringen.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Med kemiska produkter avses ett kemiskt ämne eller blandningar av olika kemiska ämnen, i flytande, gas eller fast form, som används på byggarbetsplatsen eller hos tillverkaren av prefabricerade byggdelar.

SVEFFs kommentar: Här borde Svanen ange den gängse definitionen som anges i lagstiftning från EU och inte en egen ordalydelse.

Remissinstans

SVEFF

Det er jo ganske simpelt... svanemærket kan aldrig kaldes sig bæredygtigt.

Eksempel: Svane mærket akrylmaling! Er det bæredygtigt, nej det indeholder mikroplast (råolie, cellulose, kul, gas og salt)

Svanemærket produkter i byggebranchen er fyldt med petrokemi – derfor er det vildledende over for slutbrugerne, der er i den tro at de gør noget godt for klimaet og samtidigt bor sundt.... Men begge dele er faktisk forkerte.

Svanemærket er med til at forsinke det biobaserede byggematerialer – og det sunde indeklime.

Jeg har vedhæftet en mail fra Miljømærkning Danmark, Fonden Dansk Standard

Jeg hæfter mig ved at svanemærket produkter ikke må skævvride markedet – men det gør det vel allerede.... Men det man mene er nok, at de etablerede producenter ikke må tabe markedsandele.

Remissinstans

Woodfiber

Bra beskrivning av vilka material och produkter som omfattas av kriterierna och vilka som undantas. Konkreta exempel är alltid bra såsom ni angav kring produkter där kemiska krav inte är tillämpliga. Kanske kan ännu fler läggas till?

Remissinstans

Sundahus i Linköping AB

Virksomheten skal ikke bruke eller omsette produkter som inneholder helse- og miljøfarlige stoffer oppført på REACH sin liste over begrensninger (REACH vedlegg XVII).

Remissinstans

Element NOR

O18 Product list

Will information of material solely in the Ecolabel database be accessed by the end-user?
Is all information, documentation and e.g., certificates generally available?

Remissinstans

Puustelli Group Oy

Tuotelista ja materiaaliloki

Materiaalilokien yhteydessä esityksessä puhutaan vähän käytetyistä tuotteista. Teknologiateollisuus toivoo tarkennettavan, miten määritellään vähän käytetty tuote.

Product list and logbook

Under the logbook section, the proposal mentions products under the triviality limit. Teknologiateollisuus would like further clarification on how products under the triviality limit are determined.

Remissinstans

Teknologiateollisuus ry

A digital materials logbook is already created, how does this requirement differ from that?

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Förutsätter att detta omfattar sundahus och BVB?

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Det er fornuftig å samle informasjon om produkter som er brukbare, men kanskje ikke poenggivende i Svanemerking av bygninger, i en database for å unngå at den samme dokumentasjonen må samles og sendes inn per prosjekt. Det er derimot uheldig at denne databasen er lukket for andre enn de som har svanelisens, selv om databasen ses på som et verdiøkende element for de som skal svanemerke bygninger. Der det snakkes om "BREEAM-godkjenning" - en variant der produktdokumentasjon klargjøres for BREEAM, men som på ingen måte er en godkjenning - er det i det minste transparens om innhold og bedømmelse av egnethet. Det er fravær av åpenhet som er det store ankepunktet ved Nordisk miljømerkings liste over produkter.

Remissinstans

Norske Trevarer

Materiaalilokien yhteydessä esityksessä puhutaan vähän käytetyistä tuotteista. Miten määritellään vähän käytetty tuote?

Under the logbook section, the proposal mentions products under the triviality limit. How are products under the triviality limit defined?

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

En lista över byggprodukter, byggvaror, material och kemiska produkter som används i den Svanenmärkta byggnaden och dess komplementbyggnader måste skapas i Nordisk Miljömärknings portal.

Kommentar: Det bör förtydligas vad en sådan produktlista ska innehålla.

Remissinstans

Tremco CPG Sweden AB

Specificera gärna vad som avses med ”extern databastjänst”:

Vilka krav ställer Svanen på tjänsten? Vilka avtal planerar Svanen för? IVLs dotterbolag Basta har gärna en dialog om dessa frågor, med fokus på smidig lösning för alla parter i leverantörskedjan som bidrar till reell miljönytta.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Kommer betong til at indgå på denne liste. ? I dag er det alene tilsætningsstofferne til betong, som skal listes.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

No comments. I suppose it will be align with the Supply chain portal which is now open for Furniture and Fitments and Outdoor furniture.

Remissinstans

Sherwin-Williams

Varför kan inte O19 och O18 vara samma portal? Eller ställe där detta läggs in?

Remissinstans

Besqab

The EPFA has no objection to the approach set out to create a Product List

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

It is difficult to comment on this criterion before the new portal can be tested. We hope to get involved in influencing and trying out the functionalities of the new portal. In practice the O18 requirement adds the necessary features in the portal.

It must be possible to use and copy product listings from projects under the same basic license to new projects (it must be possible to have “basic lists” in the portal as a start for new projects).

In countries with an approved external portal both the Product List and the Material Log can be created in the same system at once. In Finland O18 and O19 require in practice two different listings with different products, because the specifications in the product list and material log are different and not all products are listed in the portal. This is complex and very impractical from the applicants point of view. The applicant must have a self-built database in use in Finland as no external portal is available.

Products that are accepted on the portal must be checked for all requirements in the criteria that apply to it, even if they are insurable to the builder, otherwise there will be confusion when using the portal.

Remissinstans

JM AB

Det fremgår ikke, at byggevareproducenter får mulighed for at få produkter godkendt til brug i huse der svanemærkes. Antager at databasen "Husproduktportal" ikke afvikles, men udvikles så den følger de nye kriterier.

Foreslår derfor at den beskrives i dette kriterie.

Remissinstans

Nobia AB

Tätä kriteeriä on hankalaa kommentoida ennen kuin uusi portaali on kokeiltavissa. Toivomme pääsevämme mukaan vaikuttamaan uuden portaalin toiminnallisuuksiin sekä kokeilemaan niitä. Käytännössä O18-vaatimus lisää tarpeellisia ominaisuuksia portaalilta (puutteet nykyisessä tuotetietokannassa on viestitty Ympäristömerkinnälle aiemmin).

Portaalissa pitää olla mahdollisuus kopioida valmiita tuotelistauksia saman perusluvan alla olevista projekteista uusiin projekteihin, jotta työmäärä ei moninkertaistu. Pitää olla siis mahdollisuus lisätä "peruslistoja" projekteihin portaaliin.

Maissa, joissa on hyväksytty ulkoinen portaali, voidaan tehdä sekä tuotelista että materiaaliloki kerralla samaan järjestelmään. Suomessa O18 ja O19 edellyttävät käytännössä kahta eri listausta, joissa on eri tuotteet, koska määritykset tuotelistassa ja materiaalilokissa ovat erilaiset ja portaalista pystyy valitsemaan vain sinne ilmoitettuja tuotteita. Tämä on hakijan näkökulmasta erittäin monimutkaista ja epäkäytännöllistä. Hakijalla Suomessa pitää olla portaalin lisäksi itse rakennettu tietokanta käytössä, sillä Suomessa ei Norjan ja Ruotsin tavoin ole käytettävissä ulkoista portaalia.

Portaaliin hyväksyttävistä tuotteista tulee tarkistaa kaikki sitä koskettavat kriteeristön kohdat, vaikka ne olisivat rakentajan vakuutettavia, muuten syntyy sekaannusta tulkinnoissa.

It is difficult to comment on this requirement before the new portal is available for trial. We hope that we will be involved in influencing and testing the functionalities of the new portal. In practice, requirement O18 increases the necessary features of the portal (information about inadequacies in the current product database has been sent to Nordic Ecolabelling previously).

In the portal, it must be possible to copy the ready product lists from projects under the same base licence to new projects so that the amount of work does not multiply. There should, therefore, be the possibility to add "basic lists" to projects in the portal.

In countries where an external portal is permitted, both a product list and a material logbook can be made at once in the same system. In Finland, O18 and O19 require two different lists in practice, with different products, because the specifications in the product list and the logbook are different and it is only possible in the portal to choose the products that have been notified there. From the applicant's point of view, this is extremely complicated and impractical. In Finland, the applicant must have a self-built database in use in addition to the portal, as Finland does not have an external portal available like in Norway and Sweden.

Products that are to be approved in the portal should be checked for all of the applicable requirements, even if they are declared by the developer, otherwise there will be confusion in interpretation.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Behöver förtydligas vilka system som idag har avtal och kan användas. Detta har inte kommunicerats tydligt, och behöver vara möjligt att läsa någonstans. Dock inte nödvändigtvis i kriterierna.

Förtydliga att detta syftar till att samtliga produkter som omfattas av Svanens materialkrav som ska listas i Husproduktportalen. Detta blir otydligt, och har man inte varit med tidigare är det oklart vad skillnad och syftet mellan O18 och O19 är.

Viktigt att informationen kring produkter i HPP är möjlig att uppdatera för producenten, samt att det är möjligt att identifiera vilken produkt som är vilken. idag är det otydligt med beskrivningar då produkter kan ha flera namn och flera artiklar, det måste finnas en systematisk i databasen för att förstå vilka produkter som ingår i en redovisning. Gäller även Svanenmärkta produkter, där det finns artiklar men dessa är inte alltid relevanta för användaren.

Remissinstans

NCC

Det er uheldig at Nordisk Miljømerkings portal er lukket. Treindustrien mener det burde vært noe mer transparens. Portalen kan oppleves lite brukervennlig og uoversiktlig for produsentene. Treindustrien understreker viktigheten av systemer som er brukervennlige og effektive, og at Nordisk Miljømerking har ressurser som han bistå produsenter i prosessen med å legge inn informasjon.

Remissinstans

Treindustrien

Förtydliga skillnaden mellan "Produktlista" och "Loggbok",

Remissinstans

Wästbygg

Vi antar att det räcker med SundaHus och det arbetssätt vi har idag. Annars måste Svanen flagga för det.

Remissinstans

Bonava

1. Utifrån hur kravet är formulerat är det inte tydligt vad som skiljer detta krav från loggbokskravet. Det bör framgå om det är en annan omfattning på produkter som ska ingå i produktlistan än vad som ska ingå i loggboken.

2. Tydliggör gärna syftet med produktlistan och vad som skiljer produktlistan från loggboken, samt ange om produktlistan och loggboken i praktiken är olika delar av samma sammanställning av produkter.

Remissinstans

PEAB

Nordic Ecolabelling's answer to comments on the requirement O18 Product List

For definitions of chemical products, construction products etc. we refer to the "definitions" section.

Nordic Ecolabelling agrees that clarification is needed on which requirements should be reported through the new equivalent of the House Product Portal, Supply Chain Declaration Portal (SCDP). This is indicated in the forthcoming application portal, where requirements and means of documentation will be presented. Right now we are reviewing which products have not received changed requirements, in order to possibly be able to move these declarations to the new portal. Other products will need to be declared again, but we are trying to find a solution to move empty products with names, and then ask the producers to declare them. Appendix 7 and Appendix 10 will be used for the declarations in the portal.

Vilka externa databaser är godkända att använda idag? Sundahus och Byggvarubedömningen?

Vart finner man de verifierade externa databaserna? Förtydligande önskas

Remissinstans

Derome

Förtydliga namn O18 till Produktlista i Svanens husproduktportal.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Produktlista i Nordisk Miljömärknings portal eller i en verifierad extern databas.

SVEFFs kommentar: Det är otydligt angett vad en dylik produktlista skall innehålla avseende information om produkten. Risken finns att varje husleverantör ställer olika krav på sina leverantörer, vilket skapar onödig administrativ börda för alla inblandade parter.

Remissinstans

SVEFF

Ange exempel på Databas eller standard för ”Spårbarhet” (VilmaBas, Byggvarudeklaration, etc.) om spårbarhet ända ner till början av råvaruförsörjningen kan påvisas. Ange redan godkända databaser.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

O19 Logbook

Materialekategori/type er ikke nævnt som obligatorisk information i logbogen. Det ses under “Background”, at logbogens formål netop er at registrere materialer, men det fremgår ikke tydeligt af de punkter, der nævnes under obligatorisk information.

Remissinstans

Överväg att använda BSAB-koder för att ange omfattning för att underlätta arbetet för projekten.

Ändra formulering från ”kan” till att ”GTIN-numret som sådant finns tillgängligt BÖR detta ingå...”

GTIN-numret är en viktig parameter i branschens digitalisering och spårbarheten i en cirkulär ekonomi.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Varför jobba med två olika dokument? Utveckla husportalen så den även kan bli loggboken (tex via filtrering).

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Det bør kreves en loggbok som inneholder entydig sporing av de produkter som faktisk inngår, og ikke bare de som er spesifisert i prosjektering. Dette for å lette arbeidet med senere ombruksplaner, reparasjon, vedlikehold og utskiftning av produkter. Sporing med GTIN e.l. bør derfor være obligatorisk.

Remissinstans

Norske Trevarer

Materiaalilokien yhteydessä esityksessä puhutaan vähän käytetyistä tuotteista. Miten määritellään vähän käytetty tuote?

Under the logbook section, the proposal mentions products under the triviality limit. How are products under the triviality limit defined?

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Lägg till ”html” i de format som exemplifieras för digitala loggböcker.

Specificera gärna vad en verifierad loggbokstjänst innebär.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Betr. Loggbok och GTIN:

Ändra formulering från ”kan” till att ”GTIN-numret, om sådant finns tillgängligt, BÖR detta ingå i informationen”

Byggbranschen i Sverige har, på GTIN-gruppens initiativ fattat beslut om att GS1 GTIN ska vara standard artikelidentifierare för alla byggprodukter. Det pågår nu också en process inom GS1, för att den anpassning av regelverket för GTIN som tagits fram i Sverige, ska bli globalt. Även i Norge har det fattats ett beslut om GTIN.

GTIN-numret är en viktig parameter i branschens digitalisering och spårbarheten i en cirkulär ekonomi.

Remissinstans

GTIN-gruppen

Varför kan inte O19 och O18 vara samma portal? Eller ställe där detta läggs in?

Remissinstans

Besqab

The EPFA supports the introduction of a Logbook approach provided that it is consistent with parallel initiatives being considered under the Sustainable Products Initiative (SPI) and other similar EU-wide initiatives.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

We suppose that Nordic Ecolabel will create a Product matrix also for version 4. The material log and product list have different requirements for the products that need to be listed. It is unclear whether products that do not have specific requirements should also be listed in the material log.

There are inconsistencies in the requirement:

- 1) the supplier of the product must be provided if the supplier declares the products but all declarations are made only for the manufacturer to sign
- 2) it is unclear what is meant with products under the triviality limit.

Please also specify what is meant by

- 1) technical instruments
- 2) products related to electrical installations.

Concerning the meaning of GTIN. Please change ""can"" to ""should be included if available""

Comments for Finland: As there is not a system for making a digital logbook we ask you to specify what information is genuinely useful in the logbook for promoting circularity. At the moment as we understand it so much information needs to be added to the log that it becomes of questionable value. The material log presented contains to our understanding a lot of information that is unnecessary for the owner of the building. Also it contains information about the applicant's business that has an impact on the competitive situation (e.g. contractor information, material information). The owner receives more necessary product information for example in the maintenance book.

The location in the building must be reported, but many essential locations are missing from the listing. For example, the living room, kitchen and bathroom are missing from the listing. We suggest a correction: ""The location in the building must be indicated in sufficient detail, for example ... or by describing in which work the product has been used (for example, furniture installations).""

The logbook and product list have different requirements. In order to obtain the swan label two different lists must therefore be drawn up. Why are two listings with different requirements and information required? Why not have a single comprehensive listing that can be used for different purposes?

Remissinstans

JM AB

Materiaalilokilla ja tuotelistalla on erilaiset vaatimukset tuotteista, jotka pitää listata. On epäselvää, pitääkö materiaalilokiin listata myös tuotteet, joilla ei ole vaatimuksia Joutsenmerkki -kriteeristöissä.

Vaatimuksessa on epäjohdonmukaisuuksia: 1) pitää ilmoittaa tuotteen toimittaja, jos toimittaja vakuuttaa tuotteet - kaikki vakuutukset on tehty vain valmistajan allekirjoitettavaksi 2) viitataan vähän käytettyihin tuotteisiin, joita ei tässä kriteeriversiossa ole määritelty lainkaan.

Pyydämme tarkentamaan, mitä tarkoitetaan 1) teknisillä laitteilla 2) sähköasennuksiin liittyvillä tuotteilla.

Suomessa ei ole järjestelmää Norjan ja Ruotsin tavoin digitaalisen lokikirjan tekemiseksi. Pyydämme siksi tarkentamaan, mikä tieto on kiertotalouden edistämiseksi aidosti hyödyllistä. Tällä hetkellä näkemyksemme mukaan materiaalilokiin pitää lisätä niin paljon tietoa, että siitä tulee käyttöarvoltaan kyseenalainen. Esitetty materiaaliloki sisältää ymmärtääksemme rakennuksen omistajalle paljon heille täysin tarpeetonta ja ylimääräistä tietoa ja myös paljon tietoa hakijan liiketoiminnasta, jolla on vaikutusta kilpailutilanteeseen (esim. urakoitsijatiedot, materiaalitiedot). Omistaja saa itselleen tarpeelliset tuotetiedot huoltokirjassa.

Muita huomioita:

Sijainti rakennuksessa on ilmoitettava, mutta listauksesta puuttuu paljon olennaisia sijainteja. Esimerkiksi asuinhuone, keittiö ja kylpyhuone puuttuvat listauksesta. Ehdotamme korjaukseksi: ""Sijainti rakennuksessa on ilmoitettava riittävän tarkasti, esimerkiksi ... tai kuvaamalla missä työssä tuotetta on käytetty (esimerkiksi kalusteasennukset).""

Materiaalilokilla ja tuotelistalla on toisistaan poikkeavat vaatimukset. Joutsenmerkinnän saamiseksi pitää siis tehdä kaksi erilaista listaa. Miksi vaaditaan kaksi listausta, joissa on eri vaatimukset ja tiedot? Miksi ei vaadita yhtä kattavaa listausta, jota voidaan käyttää eri tarkoituksiin soveltuvilta osin?

The logbook and product list have different requirements concerning products that must be listed. It is unclear whether products to which no NSE requirements apply must also be listed in the logbook.

There are some inconsistencies in the requirement: 1) the product supplier must be stated if the supplier declares the products - all declarations are only made for the manufacturer to sign 2) reference to products under the triviality limit, which is not specified in this version of the requirements at all.

We request clarification as to what is meant by 1) technical instruments 2) products related to electrical installations.

Unlike Norway and Sweden, Finland does not have a system to create a digital logbook. For that reason, we request clarification as to what data is genuinely beneficial for the promotion of circular economy. As far as we can see currently, so much data must be added to the logbook that its usage value is questionable. To the best of our understanding, the presented logbook contains lots of information that is completely unnecessary and excessive for the building owner, plus lots of information about the applicant's business, which could impact a competitive situation (e.g. contractor data, material data). The owner can obtain the information they need from the maintenance book.

Other notes:

The location within the building must be given, but the list is missing lots of essential locations. The living room, kitchen and bathroom are all missing from the list. We suggest the following correction: "The location in the building must be stated sufficiently precisely, for example ... or by describing the work in which the product was used (e.g. fixture and fitting installations)."

The logbook and product list have differing requirements. This means that two different lists must be made in order to obtain the Nordic Swan Ecolabel. Why require two lists with different requirements and information? Why not simply require one comprehensive list that can be used for different purposes where applicable?

Remissinstans

JM Suomi Oy

GTIN är viktigt för att kunna driva utvecklingen att identifiera och koppla produkter i materialdatabaser. Skärp kravskrivningen för GTIN: Exempelvis: GTIN är branschens identifieringsnummer och ska användas i samtliga fall där det är möjligt.

Mycket viktigt att det går att registrera flera GTIN för varje registrerad produkt.

Remissinstans

NCC

Treindustrien mener det er viktig med systemer som legger til rette for at produktinformasjonen følger produktet gjennom byggets levetid. Det er et viktig prinsipp at dokumentasjonen er produktspesifikk, og stammer fra produsenten. Det må kvalitetssikres at dokumentasjonen som legges inn i den digitale loggboken er for varen slik den faktisk er bestilt OG levert. Dette da det kan forekomme endringer og bytte av produkter underveis i et prosjekt.

Det er foreslått at GTIN-nummer eller ID-nummer i et nasjonalt produktregister der dette finnes tilgjengelig kan inngå i informasjonen. Treindustrien mener dette bør endres fra ""kan"" til ""skal"".

Remissinstans

Treindustrien

For those products that have a GTIN maybe it should be mandatory in order to prevent mix-ups with similar products.

Remissinstans

Cobuilder AS

Förtydliga skillnaden mellan "Produktlista" och "Loggbok"

Remissinstans

Wästbygg

"The logbook can also be created using a verified third-party logbook service after approval by Nordic Ecolabelling." Such as - SundaHus?

Remissinstans

Henning Larsen Architects

The following is not necessary to include in the logbook: 1. products under the triviality limit

-> What exactly does this mean? What is the definition?

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

Det virker ikke hensiktsmessig med en loggbok som foreslått.

Greit at Nordisk Miljømerking skal ha tilgang/oversikt, men vi finner det ikke nødvendig å etablere et digitalt system sikrer at eiere (også framtidige eiere) har tilgang til all informasjon.

Vi anbefaler å fjerne kravet.

Remissinstans

Produktlista och loggbok

Ni skriver att ” Följande behöver inte finnas med i loggboken: 1. produkter under bagatellgränsen, 2. tekniska instrument och 3. produkter med anknytning till elektriska installationer (förutom de som särskilt nämns i kraven)”. Men vad menas med bagatellgräns? Det kan behöva definieras för att förtydligas.

Remissinstans

Moelven

Inte hållbart med alla olika loggböcker som används av olika aktörer. Är produkten Svanen märkt eller godkänd i Nordic Ecolabel Portalen ska det vara tillräckligt. Bagatell listan önskas vara länkad till kriterie dokumentet liksom översikten över vilket appendix som ska användas för vilka produktgrupper.

Remissinstans

nobia

Vad är skillnaden på loggbok och produktlista?

GTIN borde vara ett krav.

Inte säkert att man kommer kunna veta leverantör för alla återbrukade produkten. Hur hanterar man det då? Är produkten ändå OK att använda?

Remissinstans

Derome

Loggbok och GTIN. Ändra formulering från ”kan” till ”*GTIN-numret som sådant finns tillgängligt BÖR detta ingå...*” GTIN (Global Trade Item Number) som gemensam identifierare av byggprodukter, ska vara infört den första juli 2022. GTIN-numret är en viktig parameter i branschens digitalisering och spårbarheten i en cirkulär ekonomi. <https://gs1.se/din-bransch/bygg/#:~:text=Det%20best%C3%A4mdes%20d%C3%A5%20att%20alla,till%20den%201%20juli%202022.>

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Här kan produktinformation för träskyddsmedelsbehandlat trä i enlighet med informationskravet i Biocidförordningen läggas till.

Remissinstans

NWPC

1. Förtydliga om loggboken ska upprättas per byggnad eller inte.

2. Vad menas med "tekniska instrument"?
3. Förtydliga vad man menar med "förutom de som särskilt nämns i kraven" gällande produkter med anknytning till elektriska installationer.
4. Bra med förtydligande under "Minsta beskrivningsnivå", begrepp behöver ses över dock.
5. "GTIN-numret, om sådant finns tillgängligt, eller ID-numret i ett nationellt produktregister kan ingå i informationen men är inte obligatoriskt" – Vi ser positivt på om man kan formulera sig skarpare angående GTIN-nummer på produkter för att driva branschen mot att införa detta i snabbare takt för att bidra till högre spårbarhet. GTIN-nummer bör på sikt bli obligatorisk att fylla i och om man i detta läget kan ange att det i första hand är GTIN-nummer som ska anges så vore det positivt.

Remissinstans

PEAB

GTIN-numret är en viktig parameter för en effektiv digital överföring av information och en förutsättning för spårbarhet genom värdekedjan. Vi förespråkar därför att formuleringen gällande GTIN ändras från:

"GTIN-numret, om sådant finns tillgängligt, eller ID-numret i ett nationellt produktregister kan ingå i informationen men är inte obligatoriskt."

Till

"GTIN-nummer och/eller GMN-nummer¹, ska ingå i informationen när sådana finns."

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

• Här kan produktinformation för träskyddsmedelsbehandlat trä i enlighet med informationskravet i Biocidförordningen läggas till.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

- Bagatellgränsen bör finnas i listan med definitioner

¹ GMN = Global Model Number. En produkt kan ha flera artiklar under sig, och därmed många GTIN-nummer. GMN gäller för produktfamiljen.

- Ytbehandlingsmaterial ska finnas i loggboken eftersom även små mängder kan ha stor miljö- eller klimatpåverkan

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

O20 Classification of chemical products

After reading carefully through the draft, a general question arose, which we would like to address to you:

On the current criteria of Nordic Ecolabelling of Small buildings, apartment buildings and buildings for schools and pre-schools, sealants and putty are named as an example of Chemical products amongst several others. Sealing products named under requirement “O22 Excluded substances in construction products, construction goods and materials” are described in detail in Appendix 8.

May we assume the same scope for the term “sealing products” in the draft of the new criteria of Nordic Ecolabelling of New Buildings, in its use each in the requirements regarding Chemical Products and Construction Products? On the contrary, may we kindly ask for examples of “sealing products” which would need to fulfill the requirements of “Chemical products” and also examples for “sealing products” which would need to fulfill the requirements of “Construction products”?

Remissinstans

BASF

The requirements concerning skin sensitising prevent the use of ready-mix concrete. We assume this is unintentional.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

OK, vanskelig og viktig i den grad det skal ombrukes produkter.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

Isocyanates are classified as carc. 2. and without these components many application is not possible any more. And when isocyanate has been reacted / hardened polyurethane is like one "plastic" not harmful any more or give any emissions in the indoor air

Remissinstans

Kiilto Oy

Klassificering av kemiska produkter. - Hudsensibilisering, Skin Sens. 1, 1A eller 1B, H317.

Våra säkerhetsdatablad tas fram av våra kollegor i Italien. De menar att trots att cementen innehåller Cr(VI) <2 ppm skal klassificeringen Skin Sens. 1B - H317 vara med i avsnitt 2 i säkerhetsdatabladet. Det bör finnas undantag för cement produkter med klassificeringe H317 så länge det finns med i säkerhetsdatabladet att mängden Cr(VI) är <2ppm

Remissinstans

Mapei AS

Tilføjeelse af H317: umiddelbart bør der være en undtagelse for byggeskum, under forudsætning af at der anvendes handsker når man arbejder med produktet. Kan se nogle af vores byggeskum er klassificeret med H317.

Remissinstans

Scandi Byg

Why is danger class H317 incorporated to the list of prohibited chemicals? Does this criterium affect products that are included solely in the Ecolabel database?

Remissinstans

Puustelli Group Oy

Vi har bemærket, at hudsensibilisering Skin sens. 1, 1A eller 1B H317 er ny på listen, og vil blot kvittere for, at undtagelsen "For all outdoor products, the classification H317 is accepted" er med her.

Herudover har vi blot en bemærkning om, at der er begrebsforvirring i tabellen. Kolonne I bør ikke nævne faresætninger. Derfor bør "May cause generic defects" ændres til "Mutagenic" i lighed med "Carcinogenic" og "Toxic for reproduction" osv. - "May cause generic defects" er ordlyden af faresætningen H340. Det samme gælder for ""Harms public health and the environment by destroying ozone in the upper atmosphere"", der

er ordlyden af H420, mens ordlyden i kolonne I bør være ""Hazardous to the ozone layer"" og ordlyden i kolonne 2 Ozone 1.

Remissinstans

Danmarks Farve- og Limindustri

Kjemiske produkter brukes funksjonelt for å bedre et materiales egenskaper. Dette går særlig på overflatebehandling som impregnering, maling, lakk e.l. Flere av disse gir treverk vesentlig bedre bestandighet mot slitasje, fukt og råte. Krav til bruk av kjemiske produkt må ses i sammenheng med hvilke egenskaper som ønskes oppnådd og forventninger til brukbarhet, slitasje, bestandighet osv. Forbud mot enkelte midler kan gi utilstiktede konsekvenser der middelet inngår i et system av overflatebehandling. Krav til hvordan slike midler skal brukes og håndteres er fornuftig (f.eks. krav til lukkede anlegg e.l.).

Remissinstans

Norske Trevarer

On kannatettavaa, että kemiallisten tuotteiden osalta kriteeriehto tunnistaa epäpuhtauksien olemassaolon mahdollisuuden ja sallii ne pitoisuuteen 1000 ppm asti. Kriteeriehtoksessa kuitenkin kaikki pitoisuudeltaan 100 ppm ylittävät aineet rakennustuotteissa ovat sisältyviä aineita. Monen rakennustuotteen valmistuksessa käytetään kemiallisia tuotteita. Katsomme, että olisi perusteltua ja kokonaisuuden kannalta yhdenmukaista ottaa sama epäpuhtauksien pitoisuusraja koskemaan niin kemiallisia tuotteita kuin rakennustuotteita.

Ehdotettu kriteeristö asettaa rajoituksia ainesosille kemiallisissa tuotteissa ja tietyissä rakennustuotteiden tuotekategorioissa. Perusteita sille, miksi tietyt tuotekategoriat ovat mukana ja toiset eivät, ei ole annettu. Myöskään ei ole perusteltu, miksi yhden tuotekategorian sisällä osa tuotteista on jätetty vaatimusten ulkopuolelle. Kohta O31 asettaa rajoituksia nimenomaan sisällölle. Sen sijaan kohta O33, johon kohdassa O31 mainitun tuotekategorian rakennuslevyt ulkopuolelle jäävät puupohjaiset levyt kuuluvat, ei aseta vaatimuksia sisällölle vaan emissioille. Rakennustuotteiden emissioihin pohjaava lähestymistapa olisi kaikkien rakennustuotteiden osalta näkemyksemme mukaan ainesosien sisältöä rajaavaa lähestymistapaa parempi, sillä se olisi sekä järjestelmällisesti yksinkertaisempi että yhteensopivampi rakennustuotteiden CE-merkinnän kehitysuunnan kanssa.

Ehdotukseen on otettu uutena asiana mukaan kielto käyttää Joutsenmerkityssä rakennuksessa kemiallisia tuotteita, jotka luokituvat vaaralausekkeen H317 mukaan. Kyseinen kriteeri ei ole SVHC-aineiden kriteeri. Ihoa herkistäviä aineita on käytössä maaleissa ja pinnoitteissa, liimoissa ja sideaineissa sekä säilytys- ja suoja-aineissa.

Kriteerin mukaan otolla on merkittäviä rakentamista ja käytettäviä tuotteita rajoittavia vaikutuksia. Esimerkiksi valmispöly on vaaralauseke H317.

Kriteerin mukaan oton vaikutuksia lisää se, että Joutsenmerkin kriteerit koskevat myös tehdasvalmistusta. Herkistäviä aineita käytetään rakennustuotteissa parantamaan tuotteiden kestävyyttä ja toiminnallisuutta, ja vaaralausekkeella H317 luokittelevat aineet/tuotteet voivat olla aivan keskeisiä tuotteissa.

Pidemmän käyttöä omaava tuote mahdollistaa rakennuksen pidemmän elinkaaren, vähemmän rakennusjätteen synnyn ja pienemmät elinkaarikustannukset sekä näin ollen edistää kestävästä rakentamisesta, mikä lienee Joutsenmerkin tavoite. Turvallisesti käytettynä ihoa herkistävien aineiden käyttö ei aiheuta vaaraa tai huolta työntekijöille tai rakennuksen loppukäyttäjille. Lopputuote eli rakennus ei ole ihoa herkistävä, vaikka siinä käytettyjen tuotteiden ja materiaalien valmistuksessa olisi käytetty tuotteita, joilla on vaaralauseke H317. Aivan erityisesti tehdasvalmistuksessa pystytään työskentelyolosuhteita ja -käytänteitä vakioimaan ja säätämään siten, että työntekijöiden terveys ei vaarannu. Sama on mahdollista myös työmaalla, kun ohjeistus on kohdallaan.

Ehdotamme, että viittaus vaaralausekkeeseen H317 poistetaan kriteereistä. Sen sijaan kriteereihin voitaisiin kirjata, että työmaalla ja tehdasvalmistuksessa on

kiinnitettävä erityistä huomiota ihoa herkistävien aineiden/tuotteiden käyttöön ja näiden käytöstä on oltava ohjeistus.

It is admirable that the criteria proposal for chemical products recognises the possibility of the existence of impurities and allows them up to concentrations of 1000 ppm. However, all of the substances that exceed the 100 ppm threshold in the proposed requirements are substances contained in construction products. Many chemical products are used in the manufacture of construction products. We believe that it would be justified and consistent overall to apply the same concentration limit for impurities to chemical products as well as construction products.

The proposed requirements set limits on substances in chemical products and in certain construction product categories. There are no justifications as to why some product categories are included and others are not. There are also no justifications as to why some of the products in one product category have been exempted from the requirement. Section O31 sets restrictions on content specifically. Section O33, which contains the wood-based panels and boards which are excluded from the building panels product category in section O31, sets requirements on emissions rather than content. In our view, the approach based on the emissions of the construction products would be better for all construction products than the approach that limits the content of substances, as it would be both systematically simpler and more compatible with the development trend of the CE marking for construction products.

A new addition to the proposal is the prohibition of using chemical products that are classified under hazard code H317 in Nordic Swan Ecolabelled buildings. This requirement is not a SVHC requirement. Skin sensitising chemicals are used in paints and coatings, glues and binding agents, and in preservative and protective substances.

The inclusion of the criterion has significant restrictive impacts on construction and the products used. For example, ready-mixed concrete has the hazard code H317.

The effects of the inclusion of the criteria are further amplified because the Nordic Swan Ecolabel requirements also apply to factory manufacture. Skin sensitising chemicals are used in construction products to improve product durability and functionality, and substances/products classified using the hazard code H317 may be key products.

A product with a long service life enables a longer service life for the building, less production of construction waste, and lower life cycle costs, and therefore promotes sustainable construction, which we believe is also Nordic Swan Ecolabel's objective. When used safely, skin sensitising products do not pose a hazard or concern to workers or the building's end users. The finished product, i.e., the building, is not skin-sensitising, even if the manufacturing of the products and materials include products with hazard code H317. In factory manufacturing in particular, it is possible to standardise working conditions and practices, and to adjust them to ensure that workers' health is not endangered. The same is also possible in building site conditions, as long as there is appropriate guidance in place.

We propose that the reference to hazard code H317 is removed from the requirement. Instead, the requirement could be written to state that the building site and factory manufacture should pay special attention to the use of skin sensitising substances/products and that there must be guidance for their use.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Deklarationen enligt bilaga 7 bör ersättas med Byggvarudeklarationen som innehåller den information som anges i bilagan.

Undantag bör även gälla för kemiska produkter med klassificering H317 och som används i tillverkning av i fabrik prefabricerade byggdelar.

Undantag bör även gälla för UV-härdade produkter som är klassade H400/410/411 av samma anledning som finns i Möbler och Inredning.

Remissinstans

Tremco CPG Sweden AB

Förklara gärna varför dessa H-fraser inte omfattas:

H413, H373, H304, H334

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Vi har bemærket, at hudsensibilisering Skin sens. 1, 1A eller 1B H317 er ny på listen, og vil blot kvittere for, at undtagelsen ”For all outdoor products, the classification H317 is accepted” er med her.

Herudover har vi blot en bemærkning om, at der er begrebsforvirring i tabellen. Kolonne I bør ikke nævne faresætninger. Derfor bør ”May cause generic defects” ændres til ”Mutagenic” i lighed med ”Carcinogenic” og ”Toxic for reproduction” osv. - ”May cause generic defects” er ordlyden af faresætningen H340. Det samme gælder for ”Harms public health and the environment by destroying ozone in the upper atmosphere”, der er ordlyden af H420, mens ordlyden i kolonne I bør være ”Hazardous to the ozone layer” og ordlyden i kolonne 2 Ozone 1.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og llimindustri, Aluminium Danmark.

Chemical products that are used at a manufacturing site for pre-fabricated articles should be derogated from classification H317. There are work environments laws that required the user to safely use this type of classified products. A band of H317 would affect coatings that are waterborne and UV-curing which would then lead to only solvenborne products being able to comply with this requirement.

UV-curing products are often classified as environmental dangerous (H400, H410, H411) due to acrylats and the photoinitators. We have in discussion regarding criteria document ”Floor” and ”Furniture and Fitments” made our arguments that there should be derogation for UV-curing coatings that are classified as environmental dangerous. We would like to have the same derogation in this criteria document. Otherwise, the UV-curing technology will be discriminated.

Remissinstans

Sherwin-Williams

In the table ”Kemiallisten tuotteiden luokitus CLP -asetuksen 1272/2008 mukaisesti:” it is stated that if product is classified as (Danger clause) H317, product can not be used.

Concrete in its fresh state is commonly declared to belong to category H317 because of its high pH value. This is for the prevention of workers so they can use proper clothing / protective wear when concreting. So this classification requirement must be cancelled or an exception must be given to concrete.

Remissinstans

Rudus Oy

The definition of Chemical Products could cause confusion here because Section 6.2 refers to substances and mixtures, but does not refer to 'articles' as would normally be the case under REACH. It seems from the Definitions section that 'articles' in this context are described as Construction Products and carry with them the 100ppm threshold which is typical of a number of Construction Product certification schemes. Greater clarity on these definitional differences would be helpful. The narrative on the classification of chemical products is fairly unambiguous, although the rationale for the listed exemptions is missing. There presumably has to be a mechanism for adding to this list if there is justification to do so.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

It is currently not possible to meet this criterion. Please investigate the effect of the H317 hazard code on the availability of chemicals. In our understanding this will pose challenges even if it is allowed for outdoor use. Problems can arise for example in concrete and precast materials, mortars&plasters and waterproofing. H317 is also a general classification in preservatives. There is a risk that we can not find suitable products.

See O21 for the desired permitted use of 2-component polyurethane coating for waterproofing in garages

Remissinstans

JM AB

It is getting more and more difficult to avoid CLP-classification. Use of products with the classification H317 in a safe way (for instance in prefab. materials) should be reconsidered.

Remissinstans

Dana Lim A/S

Tämä kriteeri ei ole tällä hetkellä mahdollinen toteuttaa. Pyydämme vielä selvittämään H317 (ärsyttävyys iholle) -vaaralausekkeen vaikutusta kemikaalien saatavuuteen. Tämä tulee näkemyksemme mukaan aiheuttamaan haasteita, vaikka ulkokäyttö sallitaan. Ongelmia aiheutuu esimerkiksi betonin ja elementtien lisäaineissa, laasteissa ja vedeneristeissä. H317 on yleinen luokitus myös säilöntäaineissa. Vaarana on, että tuotteita ei enää löydy.

This requirement is not currently possible to fulfil. We request investigation into the impact of the H317 hazard code (skin sensitising) on chemical availability. We believe that this will cause challenges, even if outdoor use is permitted. The problem will occur in e.g. additives in concrete and prefabricated elements, mortar, and waterproofings. H317 is also a common classification in preservatives. There is the danger that we will be unable to find products.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Oklart om införande av restriktion för produkter klassificerade med H317 ger effekten att vissa produktgrupper inte längre möjliga att använda. Syftet med H317 och uppdateringen av delar av klassificeringen till utfasningsämne är kopplat till arbetsmiljö. Se gärna Bastas arbete med kraftigt allergiframkallande ämnen för att lägga kravet helt rätt och införa restriktioner där de gör störst nytta.
<https://www.bastaonline.se/sa-fungerar-det/kraftigt-allergiframkallande-amnen/>

Utmaningen med skillnader mellan egenklassificerade och harmoniserade klassificeringar. Om en leverantör egenklassar ett ämne skarpare än en konkurrent med samma innehåll är det endast den som inte egenklassat ämnet som uppfyller kravet.

Remissinstans

NCC

Bruk av kjemiske produkter kan ha en miljøpåvirkning, men bidrar samtidig til produkttegenskaper som for eksempel økt holdbarhet og fuktbestandighet. Nordisk Miljømerking har økt fokus på både klima og sirkulære egenskaper/ombruk i forslaget til nytt kriteriesett. Treindustrien har ikke kjennskap til hver enkelt produsents produkter og bruk av kjemikalier, men ber Nordisk Miljømerking se krav til kjemikalier i sammenheng med andre mål som klimaprestasjon, holdbarhet og levetid med tanke på ombruk.

Overflatebehandlinger benyttes i systemer med eksempelvis grunning, mellomstrøk og toppstrøk. En grunning kan ikke uten videre erstattes med en maling/beis ment for toppstrøk da dette kan gi utfordringer med egenskaper slik som heft. Dermed kan man

risikere å få en dårligere systembehandling som gir kortere holdbarhet. Det er også et poeng at industriell overflatebehandling skjer i lukkede anlegg med kontrollerte mengder og påføring.

Remissinstans

Treindustrien

Will there be any technical adaptation for the likely future new hazard classes that the European Commission is working on?

Remissinstans

Cobuilder AS

Produkter som brukes i fabrikken har ikke tilført stoffer fra Reach Kandidatliste eller den norske prioritetslisten.

Remissinstans

Element Nor

För en entreprenör är denna detaljeringsgrad på kravställning på material innehåll med tabeller på gränsvärden mm onödig att ha med i Kriteriedokumentet. Det räcker att hänvisa till HPP + lägga denna info i en bilaga. Denna info vänder sig mer till materialtillverkare än entreprenörer.

Remissinstans

Wästbygg

Appendix 7: Given that EcoLabel has its roots in the Nordic countries, there is a good argument for abiding by CLP Regulation but also following the recommendations of the Swedish Chemicals Agency. The PRIO list of phase-out properties was revised in 2021, and it would be completely acceptable that the requirements for phase out substances were integrated into this new criterial document in an much needed update of Appendix 7. Where is H334, Cat 1 for example? Or Endocrine disrupters, cat 1 and 2? Or substances with PBT / vPvB properties? Suggest adding EUH059 Hazardous to the ozone layer after H420. No mention of PFAS – Per- and polyfluoroalkyl substances! Finally Fluorinated greenhouse gases (F-gases) should be added to Appendix 7. (Align with PRIO/phase-out list.)

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Vinsamlegast ekki auka kröfurnar þannig að það þurfi að fá efnissamþykktir fyrir öllum vörum aftur

Remissinstans

Visthus

There are some factors that affect the performance in colder temperatures of the chemistry that makes up Polyurethane foam. As the temperature drops the following may happen:

- The pressure in the can drops, reducing drastically the Output rate (i.e. rate at which the foam comes out of the can); resulting in the inability to empty the can of foam before the product becomes too thick to flow.

- The viscosity of the foam increases, making it too thick to flow.

- The chemical reaction happens very slowly and the foam may become brittle (which is a temporary state until the temperature cycles from cold to warm).

Hilti Insulating Foam CF-I CTS (Art. Nr. 2181213) has an application temperature range between +5oC and +30oC; with a minimum surface/ambient/can temperature of +5oC. We therefore do not recommend it for temperatures lower than +5oC.

We would recommend using Hilti Insulating Foam CF-I XTW (Art. Nr. 2125561), which is specifically made for extreme temperatures. The application temperature range is between -10oC and +30oC, with a minimum surface/ambient temperature of -10oC and a minimum can temperature of 0oC. This foam will work better in colder temperatures than the CF-I CTS.

Remissinstans

Hilti Suomi Oy / JM Soumi Oy

Under dette punktet angis en tabell med forbudte klassifiseringer for produkter. Forbudet er kun basert

på stoffers iboende egenskaper og en risikovurdering er totalt fraværende.

Remissinstans

Jotun A/S och Maling & Lakkindustriens Forbund

020 KLASSIFICERING AV KEMISKA PRODUKTER:

Viktigt att undantagen i kriteriekraven för Svanen Möbler och Inredning 031 är harmoniserade med Svanen Byggnader 089.

Utdrag från Svanen kriterie ver 5:
Avsnitt kring "Ytbehandling av trä"

Gulmarkerade undantag är relevanta för ytbehandling inom Nobia

O64 Klassificering av ingående ämnen
Ingående ämnen (se Definitioner) i den kemiska produkten som används vid ytbehandlingen får inte vara klassificerade enligt tabellen nedan.

Faroklass	Faroklass och kategori	Farokod
Cancerframkallande*	Carc. 1A eller 1B Carc. 2	H350 H351
Mutagenitet i könsceller**	Muta. 1A eller 1B Muta. 2	H340 H341
Reproduktionstoxiskt**	Repr. 1A eller 1B Repr. 2 Lact.	H360 H361 H362

* Omfattar alla kombinationer med angiven exponeringsväg och angiven specifik effekt. H350 omfattar exempelvis också klassificeringen H350K.
Undantag ges för:

- fotoinitiatörer som är klassificerade H351, H341 eller H361
- titanoxid (CAS-nr 13463-67-7) med klassificeringen H351
- 1,1,1-trimetylopropan (TMP, CAS-nr 77-99-6) med klassificeringen H361
- mequinol (CAS-nr 150-76-5) med klassificeringen H361
- Hårdaren i tvåkomponents UV-produkter kan undantas från kravet om sådana är uppfyllt: det ska dokumenteras att arbetstagarna inte är utsatta för komponenterna, t.ex. genom att säkerhetsutrustning används i blandningsprocessen eller att blandningen sker automatiskt utan arbetstagarnas exponeras och att appliceringen av det färdiga tvåkomponentsystemet görs i ett slutet system.

☒ Säkerhetsdatablad för varje kemisk produkt som används i ytbehandlingen/ytbehandlingssystemet i enlighet med gällande europeisk lagstiftning (bilaga II till REACH-förordningen, 1907/2006/EG).

Möbler och inredning 32 (123)

och nanomaterial med antibakteriella eller desinficerade ämnen har använts.

O62 Klassificering av kemiska produkter
De kemiska produkterna som används vid ytbehandlingen får inte vara klassificerade enligt tabellen nedan.

Faroklass	Faroklass och kategori	Farokod
Miljöfarlig*	Aquatic Acute 1	H400
	Aquatic Chronic 1	H410
	Aquatic Chronic 2	H411
	Ozone	H420
Akut toxicitet	Acute Tox 1 or 2	H300
	Acute Tox 1 or 2	H310
	Acute Tox 1 or 2	H330
	Acute Tox 3	H301
	Acute Tox 3	H311
Specifik mikroorganismer - enskilda eller upprepade exponering	STOT SE 1	H370
	STOT RE 1	H372
Lufvägssensibilisering	Resp. Sens. 1, 1A eller 1B	H334
Cancerframkallande**	Carc. 1A eller 1B	H350
	Carc. 2	H351
Mutagenitet i könsceller***	Muta. 1A eller 1B	H340
	Muta. 2	H341
Reproduktionstoxiskt***	Repr. 1A eller 1B	H360
	Repr. 2	H361
	Lact.	H362

Möbler och inredning

51 (123)

Nordisk Miljömärkning
Kriteriedokument

0315.1

15 juni 2021

* Undantag ges för UV-härdande ytbehandlingsprodukter som är klassificerade som miljöfarliga om Aras: O65 uppfylls.

** Omfattar alla kombinationer med angiven exponeringsväg och angiven specifik effekt. H350 omfattar exempelvis också klassificeringen H350K.
Observera att det är tillverkaren som är ansvarig för korrekt klassificering.

Remissinstans

Angående definitionen av kemisk produkt så kan det vara en fördel att hålla sig till den definition som anges i Miljöbalken, 14 kap 2 §, dvs "en kemisk produkt är ett kemiskt ämne eller en blandning av kemiska ämnen som inte är en vara". Var den kemiska produkten används någonstans är inte en del av själva definitionen även om det är en viktig information för användaren vid tillämpningen av Svanens kriterier.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Sektion O20 Kemiska produkter och O21 CMR-ämnen

SVEFFs kommentar: Den deklaration som skall anges i enlighet med bilaga 7 ska kunna ersättas av den inom branschen vedertagna Byggvarudeklarationen som innehåller all information som anges enligt bilaga 7.

Vidare behöver vi ett undantag för riskfraserna H317 för kemiska produkter som används i tillverkning av i fabrik prefabricerade byggdelar.

Slutligen behövs ett undantag för UV-härdande produkter som är klassade som miljöfarliga (H400/410/411) av samma anledning som finns i Möbler och Inredning. Likaså för ämnen klassificerade som CMR i sektion O21

.

Här borde det gälla samma krav för härdade härdplaster (tex ett massagolv som läggs på plats) som för prefabricerat material. Dvs ”Antingen måste delkomponenterna eller den härdade tvåkomponentsprodukten uppfylla de kemiska kraven.”

Se även under O31 nedan.

Remissinstans

SVEFF

O20 Klassificering av kemiska produkter Ange även NTR-system som exempel på klassificering av kemiska produkter Detta gäller även för O22

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

O21 CMR substances

Exemptions are mentioned DBT and DOT, but not their CAS numbers. And there is wide range different others tin catalyst which are also applicable (tin catalyst classification are also under process so there might come some new classifications or restriction)

What about hardened two component products?

Remissinstans

Kiilto Oy

I lighed med O20 bør ""May cause generic defects" ændres til "Mutagenic"

Nedenstående undtagelser findes i det nuværende kriterie, men ikke i det nye forslag.

- Fri formaldehyd (fra ikke bevidst tilsat formaldehyd eller fra formaldehydfrigivende stoffer) ≤ 200 ppm (0,02 vægt %) i det færdige produkt.

- D4 (octamethylcyclotetrasiloxan, CAS nr. 556-67-2) som en restmængde fra produktionen af silikonepolymerer ≤ 1000 ppm (mangler også som undtagelse for SVHC)
- Vinylacetat (CAS nr. 108-05-4) som restmonomer i polymerer ≤ 1000 ppm

Men skal det forstås således, at når undtagelserne ikke længere nævnes, er det fordi de nu omfattes af definitionen af urenheder (Impurities in chemical products – som defineret under ”Definitioner” side 64)? Grænsen er her hævet fra <100 ppm til <1000 ppm, måske for netop at kunne omfatte de ovenfornævnte undtagelser?

Det er i så fald fint, for det skal understreges, at undtagelserne fortsat er relevante.

Men når man læser definitionen af indgående stoffer (side 64) kan man komme i tvivl. Her nævnes formaldehyd, som et eksempel på et stof, der vides at blive frigivet fra indgående stoffer og som derfor skal betragtes som et indgående stof. Grænsen her er imidlertid kun 100 ppm, dvs. der er en væsentlig forskel på, om det betragtes som en urenhed eller et indgående stof.

En grænse på 100 ppm vil være et problem for formaldehyd. Formaldehyd er ikke et stof, producenten af et kemisk byggeprodukt selv tilsætter og har indflydelse på. Det kommer med bindemidlet.

Remissinstans

Danmarks Farve- og Limindustri

Undantag bär även gälla för UV-härdade produkter som är klassade H400/410/411 av samma anledning som finns i Möbler och Inredning.

Remissinstans

Tremco CPG Sweden AB

Hur planerar Svanen för CMR-emissioner?

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

"I lighed med O20 bør ""May cause generic defects"" ændres til ""Mutagenic""

Nedenstående undtagelser findes i det nuværende kriterie, men ikke i det nye forslag.

- Fri formaldehyd (fra ikke bevidst tilsat formaldehyd eller fra formaldehydfrigivende stoffer) \leq 200 ppm (0,02 vægt %) i det færdige produkt.
- D4 (octamethylcyclotetrasiloxan, CAS nr. 556-67-2) som en restmængde fra produktionen af silikonepolymerer \leq 1000 ppm (mangler også som undtagelse for SVHC)
- Vinylacetat (CAS nr. 108-05-4) som restmonomer i polymerer \leq 1000 ppm

Men skal det forstås således, at når undtagelserne ikke længere nævnes, er det fordi de nu omfattes af definitionen af urenheder (Impurities in chemical products – som defineret under ”Definitioner” side 64)? Grænsen er hævet fra <100 ppm til <1000 ppm, er det for netop at kunne omfatte de ovenfornævnte undtagelse?

I al fald skal det understreges, at undtagelserne fortsat er relevante.

Men når man læser definitionen af indgående stoffer (side 64) kan man komme i tvivl.

Her nævnes formaldehyd, som et eksempel på et stof, der vides at blive frigivet fra indgående stoffer og som derfor skal betragtes som et indgående stof. Grænsen er imidlertid kun 100 ppm, dvs. der er en væsentlig forskel på, om det betragtes som en urenhed eller et indgående stof."

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og llimindustri, Aluminium Danmark.

"Missing the following derogation which are already used in criteria document
 ""Furniture and Fitments"" Exemptions applies to:

- photo initiators classified H351, H341 or H361
- mequinol (CAS No. 150-76-5) classified H361"

Remissinstans

Sherwin-Williams

Again, the justification behind the listed exemptions seems to be missing. Understanding the rationale applied would clarify whether there is a route to applying for further exemptions where appropriate. A level of transparency is called for in terms of the approach taken.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

A year-round deviation allowing the use of urethane foam (incl. Combustion foams) should be set on the Swan label as the use of urethane according to the Swan label is not possible all year round. We have delivered an annex argumenting for the deviation from JM Finland to Ecolabelling Finland.

JM ønsker at det tillates bruk av membran av 2-komponent polyuretanbelegg til vanntetting på garasjedekker. En løsning vi har gode erfaringer med.

Det finnes så langt ingen kjente membraner som kan svanelistes og samtidig er robuste med ønskede kvaliteter og levetid. For denne typen produkter gjelder standarden EN 1504-2: Produkter og systemer for beskyttelse og reparasjon av betongkonstruksjoner - Definisjoner, krav, kvalitetskontroll og evaluering av samsvar. Denne stiller også krav til kvaliteter som ikke tilfredsstilles av hittil kjente produkter som kan svanelistes.

Det finnes noen enkomponente belegg, men de vi kjenner til har for dårlige tekniske egenskaper. Bruk av dagens «godkjente» løsninger vil være dårlig miljøalternativ pga kort levetid, mye vedlikehold og risiko for nedbryting av betongkonstruksjon og armering på grunn av vann og salt biler drar med seg inn. Vannlekkasjer kan også gi skader i boder og andre arealer i etasjen under.

Den eneste løsningen vi pr. idag kjenner til som kan tilfredsstille Svanens krav og krav til tekniske egenskaper er:

- Ca 5 mm asfaltmembran
- 25-30 mm støpeasfalt

JM Norge mener denne har sine utfordringer mht miljø:

- antatt høyere klimaavtrykk ved produksjon av asfalt
- høyere energibruk ved produksjon/legging
- mer graving/krever større høyde
- krever oppdimensjonering av dekker og armering pga økt vekt, som gir ytterligere økning av belastning på klima og kostnad.
- mye røykutvikling ved legging

En annen utfordring er at de norske asfaltverkene etter vår erfaring stenges ned store deler av året, som gjør det vanskelig å bruke løsningen.

Støpeasfalt er også vesentlig dyrere enn 2-komponent polyuretan. 600-700 NOK pr m² mot 300-500 NOK pr m² for polyuretan, avhengig av tykkelse. Dette må vi også ta hensyn til om vi skal velge å svanemerke våre boliger.

Remissinstans

JM AB

As mentioned formaldehyde, D4, D5 and D6 + vinylacetate <0,1% will still be present. We consider this as impurities.

Remissinstans

Dana Lim A/S

Joutsenmerkkiin tulee asettaa ympärivuotinen poikkeama uretaanivaahdon (ml. palovaahdot) käytölle, sillä joutsenmerkin mukaisen uretaanin käyttö ei onnistu ympärivuotisesti.

Olemme toimittaneet liitteen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

A year-round exception to the use of urethane foam (incl. fire foams) should be put into place, as the NSE-compliant use of urethane is not possible all year round.

We have submitted an appendix to this requirement to joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Discussions regarding exemption of Zinc Pyrithione (CAS # 13463-41-7) are currently ongoing under both Nordic and EU Ecolabel for relevant paints and varnishes criteria. For Nordic Ecolabel, this includes both the ""Indoor Paints and Varnishes"" and ""Chemical Building Products"". The outcome of those discussions should be reflected within this criteria, as well.

Therefore, we kindly ask you to implement a derogation for ZnPT for the ""New Buildings"" criteria also and to extend the derogation in line with the aforementioned criteria.

Remissinstans

Arxada

Produkter som brukes i fabrikken har ikke tilført stoffer fra Reach Kandidatliste eller den norske prioritetslisten.

Remissinstans

Element Nor

För en entreprenör är denna detaljeringsgrad på kravställning på material innehåll med tabeller på gränsvärden mm onödig att ha med i Kriteriedokumentet. Det räcker att hänvisa till HPP + lägga denna info i en bilaga. Denna info vänder sig mer till materialtillverkare än entreprenörer.

Remissinstans

Wästbygg

This CMR prohibition should extend through out the value chain to include CMR in production phases and in processes in production.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Tabellen over [table 8] er identisk med tabell i BILAG 7 CMR ämnen. I inngående ämnen i Bilag 7, står det generelt at forurensninger aksepteres opp til 1000 ppm. Det er OK. Vi skjønner at man ønsker en strengere grense for CMR stoff. Vi mener at en absolutt grense på 0 ppm er urealistisk. Det er et spørsmål om hvordan råstoffer og stoffer deklarerer og dataprogrammer som avrunder eller ikke med desimaler. Vi foreslår en nedre grense på 100 ppm, da vi ser at det allerede i visse unntak for spesifikke CMR stoffer gis unntak opptil 5000 ppm (eks. DBT og DOT), ref. listen under [undantagslisten]. Ønsker i tillegg følgende unntak til punkt 3:

Vi ønsker et unntak for sikkativer i vanntynnet beis i en overgangsperiode frem til 31.12.2023, med en grense på maks 500 ppm av et reproduksjonsskadelig stoff som er nødvendig for kvaliteten. Sikkativer er nødvendig for å gi en tidlig vannfasthet og videre unngå unødvendig utlekking av produkt til miljø ved ikke planlagt nedbør.

Remissinstans

Jotun A/S och Maling & Lakkindustriens Forbund

Slutligen behövs ett undantag för UV-härdande produkter som är klassade som miljöfarliga (H400/410/411) av samma anledning som finns i Möbler och Inredning. Likaså för ämnen klassificerade som CMR i sektion O21.

Sektion O21

SVEFFs kommentar: Vi anser att om användningen av Zinkpyrition ska begränsas så ska även basfärger och spackel ha en övergångsperiod fram till 2024-01-01.

Det är viktig att Svanens produktkrav stämmer överens med husportalen och vi vill därför lyfta att även Decanedioic acid bör vara tillåtet.

Remissinstans

SVEFF

O22 Preservatives in indoor paint and varnishes

Det som vi känner blir ett problem är koncentrationen av total mängd konserveringsmedel i vådrumsmålg. Denna låg tidigare på 2500 ppm, men ligger nu på 1000 ppm. Vi kan inte se att vi åstadkomma ett bra skydd med så låg halt.

Remissinstans

AkzoNobel Decorative Coatings AB

At man forslår at nedsætte koncentrationen af den samlede mængde konserveringsmiddel (både PT6 og PT7) i vådrumsmaling fra 2500 ppm til 1000 ppm vil være et problem. Et indhold på 1000 ppm vil ikke levne plads til tilføje noget, der kan give tilstrækkelig god beskyttelse mod skimmelsvamp.

Vi foreslår, at man i al fald ikke sætter niveauet lavere end kriteriet O5 fra svanekriterier for indendørsmaling, hvor grænsen for konserveringsmidler i vådrumsmalinger er sat til 1600 ppm

Remissinstans

Danmarks Farve- og Limindustri

We find the overall limit for preservatives in wet room paints too low. Wet room paints typically contain the same amount of in-can preservatives as paints intended for dry conditions (up to 700-900 ppm). This means that the dry film preservative content should be not higher than 100-300 ppm to meet the proposed requirement. Such concentrations are not considered sufficient to guarantee the anti-mould properties of wet room paints. Dry film preservatives are crucial for the technical performance and the long lifetime of the paint film.

If the preservative limit is revised, we propose to use the "EU Ecolabel for indoor and outdoor paints and varnishes" as a reference, which allows a total biocide content of 1600 ppm for wet room paints (compared to the 600 ppm allowed for dry room paints). This level is supposed to ensure adequate preservation both during storage and on the dry film.

Remissinstans

Teknos Oy

At man nedsætter koncentrationen af den samlede mængde konserveringsmiddel (både PT6 og PT7) i vådrumsmaling fra 2500 ppm til 1000 ppm vil være et problem. Et indhold på 1000 ppm vil ikke levne plads til tilføje noget, der kan give tilstrækkelig god beskyttelse mod skimmelsvamp.

Vi forslår man ikke sætter niveauet lavere end kriteriet O5 fra svanekriterier for indendørsmaling, hvor grænsen for konserveringsmidler i vådrumsmalinger er sat til 1600 ppm.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

we have difficulty determining the effect of this requirement

Remissinstans

JM AB

Märkätilamaaliraja on todella tiukka ja saattaa aiheuttaa saatavuusongelmia.

The wet room paint limit is very strict and may cause availability issues.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Säkerställ med färgtillverkare att våtrumsfärg fortsatt kan tillverkas med garanti med nya kravet på konserveringsmedel för våtrumsfärg. SVEFF kommer lämna remissvar senare fick vi info om.

Remissinstans

NCC

Please also include the MIT and CMIT/MIT limits (15 ppm) from the "Indoor paints and Varnishes" to this criteria.

Remissinstans

Arxada

Hvilke krav vil være gjeldende for yttersikt av vegger som har tilsett fargestoffer - vegger som males i fabrikken.

Remissinstans

Element Nor

För en entreprenör är denna detaljeringsgrad på kravställning på material innehåll med tabeller på gränsvärden mm onödig att ha med i Kriteriedokumentet. Det räcker att hänvisa till HPP + lägga denna info i en bilaga. Denna info vänder sig mer till materialtillverkare än entreprenörer.

Remissinstans

Wästbygg

"New title and new requirements for limiting micro-plastics in paints: ""Preservatives and micro-plastics in indoor paint"" New report from the Swiss-based EA - Environmental Action indicates that paint is unexpectedly the greatest contributor to micro plastics in waterways. https://www.e-a.earth/_files/ugd/425198_68d511f448bc4806bf3ef0baed2fd619.pdf

This is where Svanemærkning has a huge potential to make an environmental difference by encouraging non-plastic based paints instead of pandering to the conventional building product industry. Make it obligatory to use non-plastic paint or to not use paint.

O22: no Isothiazolinone in the project. "

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Sektion O22 och O23

SVEFFs kommentar: Vi ser det som mycket positivt med de angivna halterna av konserveringsmedel för såväl färger och lacker som för andra kemiska produkter.

SVEFF anser dock att tröskelvärdet för biocider i våtrumsfärger inte ska understiga 2500 ppm som är den halt MVK har rekommenderat till Svanen.

Remissinstans

SVEFF

O23 Preservatives in other chemical products

Forlag til samlet svar O23:

There was an error in table 11, stating that the limit for Isothiazolinones is 600 ppm (0,05 w%). This will be corrected to 600 ppm (0,06 w%).

With regard to prohibiting the use of halogenated fire retardants, SGF agrees with Kaimann GmbH's statement of 11 March 2022.

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

Bemærk fejl i tabel 11 under "Isothiazolinone compounds in total". 600 ppm eller 0.05 % w/w?

Remissinstans

Danmarks Farve- og Limindustri

Bemærk fejl i tabel 11 under "Isothiazolinone compounds in total". 600 ppm eller 0.05 % w/w?

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

We agree that the concentration level is relevant to what is used.

Remissinstans

Sherwin-Williams

Version 3 states 500 ppm, 0.05 weight percent. The referral now states 600 ppm, 0.05 weight percent. Should it be so?

Remissinstans

JM AB

För en entreprenör är denna detaljeringsgrad på kravställning på material innehåll med tabeller på gränsvärden mm onödig att ha med i Kriteriedokumentet. Det räcker att hänvisa till HPP + lägga denna info i en bilaga. Denna info vänder sig mer till materialtillverkare än entreprenörer.

Remissinstans

Wästbygg

O23: no Isothiazolinone in the project.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

På totala isotiazolinonföreningar står det 600 ppm (0.05 viktprocent), vilket gäller?

Remissinstans

PEAB

O24 Other substances excluded from use

Kandidatlisten omfatter også identificerede PBT og vPvB-stoffer. Det kan overvejes at slette punktet om PBT/vPvB. Samme kommentar gælder for O31.

Det er relevant at udelukke stoffer fra alle tre lister, Betegnelsen af dem som "member state initiated" er dog lidt misvisende, da det ikke er alle medlemslande, der er med i arbejdet omkring Endocrine Disruptor Lists I, II and III. Der er kun enighed på EU-niveau om stofferne på liste I. Vi foreslår, at "member state initiated" slettes.

Samme kommentar gælder for O31.

ECHA er i gang med et screeningarbejde af en større gruppe bisphenoler og deres derivater. De har identificeret behov for regulatoriske tiltag eller datagenerering for adskillelige bisphenoler. Man kunne overveje om angivelse af bisphenol A, bisphenol S and bisphenol F er for snævert. I stedet kunne bisphenolgruppen angives på samme måde, som phthalatgruppen er nævnt ovenfor i listen over øvrige stoffer, der ikke må anvendes.

Samme kommentar gælder for O31.

Remissinstans

Miljöministeriet og Miljøstyrelsen Danmark

"Substance on Candidate List limit?

PBT, vPvB substances limits?

Organic tin compounds are mentioned DBT and DOT, but not their CAS numbers. And there is wide range different others tin catalyst which are also applicable (tin catalyst classification are also under process so there might come some new classifications or restriction)"

Remissinstans

Kiilto Oy

Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

1 Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

2 We assume that solid substances containing chlorines (i.e. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

2.1 Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

2.2 Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

2.3 Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future.

Remissinstans

Termex-Eriste Oy

En halt på över 0,01 viktprocent av kandidatämnen får inte förekomma. Den gräns som används i industrin i dag är 0,1 viktprocent. Det innebär att VVS fabrikanter med sina underleverantörer inte kommer att kunna rapportera in den information som efterfrågas.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

We assume that solid substances containing chlorines (i.e. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future.

Remissinstans

European Cellulose Insulation Association

Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

1 Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

2 We assume that solid substances containing chlorines (e.g. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

2.1 Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

2.3 Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3) and Magnesium chloride hexahydrate (MgCl₂*6H₂O, CAS 7791-18-6)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

2.4 Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future.

Remissinstans

EcoUp Oyj

Vi er naturligvis enige i at der skal være et fokus på hormonforstyrrende stoffer. Vi mener imidlertid kun, at man på nuværende tidspunkt kan stille krav til stoffer, der er konsensus om er hormonforstyrrende efter en officiel EU-vurdering. Det vil sige liste I i medlemsstatsinitiativet ""ED lists"".

Liste II og III er lister over henholdsvis stoffer, der er under evaluering eller som af enkelte medlemsstater mistænkes for at være hormonforstyrrende. Der er med andre ord endnu ingen konsensus om stoffernes status som hormonforstyrrende. Dvs. evt. substitutioner på den baggrund kan vise sig at være forhastede og forkerte. Det ønsker

vi ikke. Vores opfattelse er derfor, at liste II og III er for usikker baggrund og ikke bør medtages i kriteriedokumentet, men at man udelukkende bør referere til liste I.

Remissinstans

Danmarks Farve- og Limindustri

Det finns oklassade ftalater. Det bör därför specificeras vilka ftalater som avses.

Remissinstans

Tremco CPG Sweden AB

Bastas krav är något mer omfattande när det gäller hormonstörande ämnen, men vi ser samtidigt att Svanens förslag ligger väl i linje med den grundläggande modell som Basta tillämpar. Ett konstruktiv steg i rätt riktning, som kommer att bli ännu tydligare när hormonstörande införs i CLP.

Förklara hur ni tänker kring att inte inkludera PMT.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Vi er naturligvis enige i et fokus på hormonforstyrrende stoffer. Vi mener imidlertid kun, at man på nuværende tidspunkt kan stille krav til stoffer, der er konsensus om er hormonforstyrrende efter en officiel EU-vurdering. Det vil sige liste I i medlemsstatsinitiativet "ED lists". Liste II og III er lister over henholdsvis stoffer, der er under evaluering eller som af enkelte medlemsstater mistænkes for at være hormonforstyrrende. Der er med andre ord endnu ingen konsensus om stoffernes status som hormonforstyrrende. Dvs. evt. substitutioner på den baggrund kan vise sig at være forhastede og forkerte. Det ønsker vi ikke. Vores opfattelse er derfor, at liste II og III er for usikker baggrund og ikke bør medtages i kriteriedokumentet, men at man udelukkende referere til liste I, der er konsensus om.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

Regarding ED requirement. ED List II contains substances that are currently under evaluation in an EU legislative process due to explicit concerns for possible endocrine disrupting properties. This could be due to a Member State or ECHA having included the compound on the CoRAP list (REACH), or due to an ongoing evaluation of endocrine

disrupting properties under the Cosmetics Regulation or due to substances concluded as endocrine disruptors in the scientific committees, but before a legal adoption in the Commission is available (BPR, PPR). We argue that to add List II would result in regrettable substitution also it might be very difficult to substitute a substance due to it is suspected as an ED substance. The majority of substitution is depending on raw material supplier to reformulate or change manufacturing processes. This is not something a coating manufacturer does not have a lot of influence in or can estimate the time it might take for a raw material manufacturer to make necessary changes in their process.

Remissinstans

Sherwin-Williams

The rationale of replicating Article 57 of REACH within the text on pages 38 & 39 is understood, but the basis for prohibition or restriction of the listed 'individual substances and substance groups' is unclear bearing in mind that some of these substances are already included in the earlier lists, but others do not qualify under the classification criteria set out in O20. An important example is the large group of PFASs, many of which may be persistent, but are neither bio-accumulative or toxic, as required to meet PBT or vPvB criteria. This aspect is picked up further under EPFA's response on O31.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

We ask Ecolabelling to find out more about the effects of the criterion. Under the new criteria, the ban has been extended to halogenated flame retardants. PIR insulators mainly use TCPP which is a halogenated flame retardant. The fulfillment of the new criteria would therefore mean that PIR insulation would be largely excluded from the Swan labelled buildings. The good properties of PIR insulation are the moisture technical performance even at low U-values, the long service life of the insulation even in a changing climate, material efficiency and the advantages in terms of indoor air quality. Please consider allowing the use of halogenated flame retardants in the future or alternatively registering an exemption for the PIR. Please rewrite the paragraph about the "Substances no longer on list" in a more comprehensible format. Understanding the criterion is currently challenging for both the applicant and the parties in the supply chain.

Remissinstans

JM AB

Kriteerin vaikutukset tulee selvittää. Nykyisissä kriteereissä ainoastaan bromatut palonestoaineet on kielletty. Uusissa kriteereissä kieltoa on laajennettu halogenoituihin

palonestoaineisiin. PIR eristeissä käytetään pääasiassa TCPP:tä, joka on halogenoitu palonestoaine. Uusien kriteerien toteutuminen tarkoittaisi siis PIR-eristeiden rajaamista valtaosin pois Joutsenmerkkikohteista. PIR -eristeiden hyviä ominaisuuksia ovat kosteustekninen toimivuus alhaisillakin U-arvoilla, eristeen pitkä käyttöikä muuttuvassakin ilmastossa, materiaalitehokkuus, kuiduton eriste ja edut sisäilman laadun suhteen. Pyydämme harkitsemaan halogenoitujen palonestoaineiden salliminen jatkossakin tai vaihtoehtoisesti poikkeus tulee kirjata PIR eristeille.

Pyydämme kirjoittamaan uudelleen helpommin ymmärrettävään muotoon kappaleen, jossa puhutaan ""Substances no longer on list""-listauksesta. Kriteerin ymmärtäminen on tällä hetkellä haasteellista sekä Joutsenmerkin hakijalle, että toimitusketjun osapuolille.

The requirement's effects must be investigated. In the current requirements, only brominated flame retardants are prohibited. In the new requirements, the prohibition has been extended to halogenated flame retardants. PIR insulations primarily contain TCPP, which is a halogenated flame retardant. Fulfilling the new requirements would mean limiting the majority of PIR insulations out of Nordic Swan Ecolabelled sites. The good properties of PIR insulations are moisture-technical functionality even at low U-values, the long service life of the insulation even in a variable climate, material efficiency, fibreless insulation, and advantages with regard to indoor air quality. We request consideration of whether halogenated flame retardants can be permitted in the future, or alternatively, if an exception for PIR insulation can be made.

We request the paragraph that mentions the "Substances no longer on list" list to be rewritten in a way that is easier to understand. It is currently difficult to understand the requirement for the Nordic Swan Ecolabel applicant and for supply chain parties.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Den lista som hänvisas till för Endocribne Disruptor List är inte verifierad, och Lista III är endast förslag som inte har testats, dessa kan inte anses vara identifierade, utan kan istället vara bättre än andra alternativ. Använd verifierade kriterier såsom BASTA, eller Chemsecs SIN-list, som har verifierade hormonstörande ämnen med vetenskapliga bevis som grund. Detta är den väl branschen arbetar i övrigt.

Undantag för ftalater i utomhus rörelsefogar krävs fortsatt, så länge inte alternativ finns på marknaden som garanterat håller över tid. Att byta fogar eller riskera vattenskador efter ett par år är inte miljövänligt hur gärna vi än vill ha bort de farliga ämnen som ingår in dessa.

Remissinstans

NCC

För en entreprenör är denna detaljeringsgrad på kravställning på material innehåll med tabeller på gränsvärden mm onödig att ha med i Kriteriedokumentet. Det räcker att hänvisa till HPP + lägga denna info i en bilaga. Denna info vänder sig mer till materialtillverkare än entreprenörer.

Remissinstans

Wästbygg

Interesting - here are some of the properties that are missing in Appendix 7. Even more reason to re-evaluate Appendix 7. sure would be helpful to indicate more info on the PFASs - reference list? Hard to find info. Bisphenol line should include not just A, bisphenol S and bisphenol F, but also both bisphenol A polymers CAS 25068-38-6 and CAS 25036-25-3.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Current criteria excludes only brominated flame retardants, but in the new criteria the exclusion has been extended into halogenated flame retardants as well. Majority of PIR thermal insulation products contain halogenated flame retardants (TCPP) to achieve necessary safe fire performance levels of the product in façade and roof structures. Excluding halogenated flame retardants in the new criteria would therefore exclude one major thermal insulation material; PIR, from Nordic Swan Ecolabel buildings.

PU Nordic urges to re-evaluate the addition of the halogenated flame retardants into the list of excluded substances. We hope the halogenated flame retardants are allowed also in the future. Alternatively, an exception should be added for PIR insulation (section: O24 Other substances excluded from use) where PIR thermal insulation products are allowed to contain maximum 10 weight-% of halogenated flame retardants or TCPP.

PIR thermal insulation products have been used in considerable amounts in Nordic Swan Ecolabel -buildings because PIR insulation has a lot to offer on many important values of the Ecolabel. To assess the situation, we advise going through existing Ecolabel projects and sort out all projects where PIR thermal insulation has been used.

Main driver to use PIR is in its closed cell structure. It enables the products high thermal performance, that leads into thinner insulation thicknesses even with the very demanding U-values that are common in Nordic Swan Ecolabel buildings. There are concerns that lower U-values of the structure and more demanding Nordic weather conditions due to climate change may have a negative impact on some envelope structures long term durability.

Thanks to PIR insulations closed cell structure, these phenomenon won't affect the performance of the PIR insulation and its long term performance. Service life of a structure or a product can have a huge environmental impact on buildings cradle-to-grave carbon foot print.

Thin PIR insulation promotes material efficiency. This does not limit only to the amount of thermal insulation. Thinner insulation thicknesses reflects to surrounding building components as well, eg. length of eaves and thickness of footing walls. In addition, material efficiency has a direct impact to transportation CO2 emission. Cutting required insulation cubic-meters in half, reduces equal amount of carbon emission from transportation.

Indoor air quality is one of the most important drivers in Nordic Swan Ecolabel scheme. PIR insulation products do not contain any fibers, and as closed cell rigid insulation products, are excellent choice for healthy and comfortable indoor environment.

Remissinstans

PU Nordic

Vi motsätter oss kraftigt bristen på transparens och avsaknaden av vetenskaplig och faktabaserad argumentation kring restriktionerna av golv/vägg av PVC samt den diskriminerande hållning till PVC som präglar det nya förslaget till Svanenmärkning av Nya Byggnader med följande motivering:

Den tidigare versionen – en tillbakablick

I den tidigare versionen av kriterier för svanenmärkta byggnader (Version 3.11.) fanns ett generellt förbud mot att använda golv- och väggprodukter av PVC. Undantag gjordes dock för "driftutrymmen" dvs utrymmen i bostaden dit allmänheten inte hade tillträde. Dessutom undantogs PVC-beläggningar som användes som tätskikt under keramiska material i badrum. Motivet till detta var enligt Svanens bakgrundsdokument följande:

" För att inte begränsa möjligheterna till att använda godkända tätskikt i våtrum omfattar kravet endast ytskiktet, dvs. det som man "ser och går på"."

Motivet till att inte tillåta PVC i alla övriga utrymmen var relativt väl beskrivna i Svanens bakgrundsdokument till kriterierna och och utgjordes av följande argument:

- Utsläpp av kvicksilver vid tillverkning av PVC (separation av Na och Cl)
- Svårighet att spåra var och hur PVC tillverkats.
- Svårigheter vid förbränning av uttjänt PVC (stora mängder kalk måste ibland tillsättas vilket kräver rengöring och driver upp kostnaden för förbränning)

- Alla nordiska länder tillåter inte förbränning av PVC. (I Danmark läggs PVC på deponi).

Svanen argumenterade således mot PVC-golv med hänvisning till miljöpåverkan från produktion och kvittblivning men valde sedan att tillåta det i en svanenmärkt byggnad så länge golven inte syns. Denna inkonsekvens mellan bakgrundsmotiv och kriterier kvarstår i det nya förslaget.

Vad gäller Svanens argumentation i den tidigare versionen så är problemen med kvicksilver och spårbarhet idag lösta av PVC-industrin. Idag finns dessutom system i Norden för att återvinna vissa PVC-golv. Trots detta har Svanen i det nya förslaget en fortsatt mycket negativ attityd till PVC-golv, dock utan att kunna redovisa skälen på ett godtagbart sätt.

Det nya förslaget

Det nya förslaget innehåller ett generellt förbud mot golv/vägg av PVC och nu inkluderas även PVC-material i form av tätskikt under keramik. Dock gör man undantag för förbudet när det gäller:

- ”• Golvbeläggningar i storkök med golvavlopp.
- Golvbeläggningar i våtrum med golvavlopp i utbildningsbyggnader, äldreboenden och hem för funktionshindrade.”

Undantaget för dessa utrymmen motiveras av Svanen på följande sätt:

“Exemptions are made for areas or surfaces with specific needs for high durability or slip resistance (related to working environment legislation) and for smaller details. “

I förslaget finns dessutom finns ett generellt undantag för alla typer av Svanenkriterier i bl a fläktrum och tekniska utrymmen, dvs PVC-golv kan användas i denna typ av utrymmen.

Svanen verkar mena att god teknisk funktion i vissa fall får övertrumfa Svanens syn på miljöhänsyn. Men varför ska bara vissa grupper i samhället kunna få ett golv med låg halkrisk i ett Svane märkt hus? Och varför tillåts golv av PVC i utrymmen som där de boende normalt inte kan se dem? Samtidigt vill Svanen utan motivering inte längre godkänna PVC som yttsikt under keramiska material där dess goda tekniska funktion är väl dokumenterad. På samma sätt som i tidigare version så är Svanens hantering av PVC-golv inkonsekvent och ologisk.

Avslutningsvis vill vi understryka att många av dagens PVC-golv är ett utmärkt val i bad/duschrum och på många andra ställen i en byggnad för alla typer av användare, både vad gäller teknisk funktion och miljöegenskaper.

Svanens bakomliggande motiv till förbud mot PVC-golv/vägg

De bakomliggande motiven till Svanens mycket restriktiva syn på PVC har ändrats sedan föregående version och utgörs nu endast av några kortfattade formuleringar:

“The environmental and health impacts of PVC are associated with emissions of harmful organic chemicals from manufacturing, emissions of potential endocrine disruptors such as phthalates used as plasticisers in the use stage and waste management handling in production and end of life.”

Det är närapå omöjligt att bemöta dessa negativa påståenden kring PVC eftersom de är svepande och oprecisa. Bristen på transparens gör remissprocessen rättsosäker eftersom t ex tillverkare av PVC-produkter inte kan få klarhet i vad PVC-produkter ”anklagats för” av Svanen och därför inte kan bemöta kritiken.

Nedan följer några kommentarer till Svanens negativa påståenden om PVC-golv.

“PVC are associated with emissions of harmful organic chemicals from manufacturing...”

Kvicksilver används inte längre vid tillverkning av PVC i Europa. Spårbarheten är mycket god och för många PVC-golv på marknaden kan tillverkaren presentera ett intyg om vilken metod som använts vid tillverkningen. Det är dock okänt om det är kvicksilver eller något annat som Svanen menar när man refererar till ”...emissions of harmful organic chemicals from manufacturing...”. Svanen måste precisera vad man avser för att argumenten ska kunna bemötas korrekt.

“...emissions of potential endocrine disruptors such as phthalates used as plasticisers in the use stage...”

Den övervägande majoriteten av de PVC-golv och -väggprodukter som säljs i Norden är idag helt ftalatfria och har mjukgörare som är godkända att använda i livsmedelsförpackningar, leksaker för små barn mm och naturligtvis inte är potentiellt hormonstörande. Motivet att PVC-golv generellt bör begränsas eftersom de avger ftalater stämmer alltså inte med verkligheten. Ftalater tas dessutom upp som ett förbjudet ämne i kriterierna på annat ställe i kravdokumentet (O24 och O31).

“...and waste management handling in production and end of life.”

Alla seriösa tillverkare av PVC-golv har väl utvecklade och fungerande system för att återvinna produktionsspill samt att hantera andra typer av spill/avfall. Dessutom finns system sedan många år i alla Nordiska länder för att samla in och återvinna installationsspill från PVC-golv. 2021 samlades över 800 ton material in i Norden. Materialet sorterades och 70% återvanns och användes som råvara till nya PVC-golv vilket resulterade i en klimatbesparing på ca 1.500 ton CO₂.

Tarkett har även utvecklat teknik för att återvinna vissa gamla/utrivna PVC-golv och under de senaste 2 åren har ca 70 ton utrivna PVC-golv från ett 30-tal olika projekt i Norden samlats in och återvunnits. Återvinningen omfattar strikta rutiner för kontroll av innehåll, hantering och sortering. Klimatbesparingen vid återvinning av 1 kvadratmeter PVC-golv är ca 10 kg CO₂.

Sammanfattningsvis så menar vi att avfallshanteringen hos tillverkare av PVC-golv generellt sett fungerar mycket bra. Svanen påstår dock att ”waste management handling in production” är ett motiv till att begränsa användningen av PVC-golv. Vi känner inte igen oss i denna beskrivning och Svanen måste precisera vad man avser för att påståendet ska kunna bemötas korrekt.

PVC-golv är sannolikt den produktgrupp som har det mest välutvecklade systemet för insamling och återvinning av installationsspill och utrivna produkter av alla byggmaterial, möjligen med undantag för metallskrot. Trots detta påstår Svanen att ”waste management handling in ... end of life” är ett motiv till att begränsa PVC. Om samma argument appliceras på alla byggmaterial i ett Svanenmärkt hus skulle förmodligen PVC-golv vara en av få produkter som klarade kraven. Varför använder Svanen argumentet om ”waste management handling” endast mot PVC-golv och inga andra produkter?

Även här måste Svanen vara transparenta och förtydliga vad man egentligen avser med de svepande formuleringarna samt förklara varför PVC-golv särbehandlas jämfört med andra byggprodukter.

Logiska kullebyttor och inkonsekventa behandling av olika produkter

Svanen accepterar rör av hård PVC (kriterie O31)

“Drainage pipes are no longer covered by the requirement as the materials used (PP, PE and (hard) PVC) are found to have little relevance with regard to the chemical substances regulated in the requirement.”

Rör av PVC innehåller visserligen inte ftalater (vilket inte heller dagens mjuka PVC-golv gör), men tillverkningen av PVC är densamma. Enligt Svanen är det OK att

använda PVC-rör (utan ftalater) i Svanenmärkat byggnader, men om man tillverkar golv av samma PVC (utan ftalater) så får de inte användas. Svanen tillämpar alltså en mycket hårdare syn på PVC när det används till golv jämfört med om det används i rör. Vad är motivet till detta?

Dessutom menar man att hård PVC i t ex rör och kontaktelement inte behöver begränsas eftersom denna PVC kan hanteras i befintliga avfallssystem (kriterie O26):

“A obligatory requirement for sewage pipes and electrical cable conduits has not been introduced, since these products are made from hard PVC and can be handled in the existing waste system.”

Det stämmer att det för hårda PVC-rör finns återvinningssystem i Norden (t ex Wuppi i Danmark) men insamlingsgraden är låg. Den övervägande delen av spill/avfall från PVC-rör i Norden går till förbränning eller så låter man de ligga kvar i jorden. Kontaktdon av PVC går till förbränning. Insamling och återvinning av PVC-rör är i grunden något mycket positivt även om volymerna idag är begränsade. Det finns en stor potential att öka insamlingen och många företag i rörbranschen arbetar aktivt för detta. Detsamma gäller återvinningssystemen för PVC-golv, dvs ett positivt cirkulärt initiativ som fungerar, men som också har potential att växa kraftigt. Svanen gör dock helt olika bedömningar av systemen och konstaterar att för PVC-rör fungerar de bra och eliminerar miljörisker kopplade till end-of-life, medan för PVC-golv så är återvinning ett problem som gör att produkten ska förbjudas.

Den grundläggande frågan är varför Svanen behandlar PVC till rör annorlunda än PVC till golv trots att det är samma polymer.

Svanen godkänner ytbeklädnad av keramik i våtrum men inte PVC

Våtrum är kanske det tydligaste exempel där golv/väggmaterial av PVC både har en överlägsen teknisk funktion och tydliga miljöfördelar jämfört med alternativet, keramiska material. Golv- och väggmaterial av PVC är dessutom en avsevärt mer kostnadseffektiv lösning än keramik.

Trots detta så är den som vill bygga en Svanenmärkt byggnad hänvisad till kakel/klinker med separat tätskikt i våtrum. Detta innebär en tung konstruktion med hög klimatpåverkan vid tillverkning (och möjligen andra potentiella miljörisker vad gäller innehåll och tillverkning) samt ett material som i praktiken är omöjligt att återvinna. Golv/väggmaterial av kakel/klinker i badrum har 2 – 6 gånger högre klimatpåverkan (A1-A3) jämfört med motsvarande konstruktion med PVC-material som ytbeklädnad. Att premiera kakel/klinker framför PVC i våtrum stämmer illa med Svanens uttalade ambition att gynna cirkulära lösningar produkter med låg klimatpåverkan och god teknisk funktion.

Svanens negativa inställning till PVC

Vårt intryck är att Svanen har en generell negativ inställning till PVC som inte är baserad på vetenskap eller faktiska förhållanden i Norden. Detta resulterar i riktlinjer som brister i konsekvens, både över tid och i jämförelse med andra byggmaterial. De argument som Svanen lyfter fram mot PVC är antingen föråldrade, felaktiga, svepande och oprecisa eller appliceras endast på PVC-golv men inte på andra produkter.

Svanen använder dessutom argument som snarast kan betecknas som populism för att motivera sin restriktiva hantering av PVC, som i detta citat från Svanens bakgrundsdocumentet till kriterier för golv:

”Det finns en tydlig risk att Nordens miljömärke Svanens trovärdighet urholkas om Svanemärkt vinylgolv finns på marknaden.”

Denna typ av argument och tankesätt är enligt vår mening oacceptabla.

Konsekvenser av Svanens hantering av PVC

Svanen, Miljömärkning Sverige AB, ägs till 100 procent av svenska staten och har ett övergripande uppdrag från svenska regeringen att verka för "väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion" och dess nordiska systerorganisationer har liknade status och uppdrag.

Svanensymbolen är dessutom en av de starkaste miljövarumärkena i Norden. Det innebär att Svanen har ett särskilt stort ansvar för att de kriterier som utvecklas är transparenta, bygger på vetenskaplig grund och inte diskriminerar vissa material eller produkter på godtyckliga grunder. Svanen upplevs som trovärdiga av allmänheten, men trovärdighet får inte betyda "att säga sånt som kunderna tycker om att höra" utan att istället arbeta för sådant som på riktigt bidrar till miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Mot bakgrund av detta är Svanens ovetenskapliga och populistiska hantering av PVC särskilt allvarlig. Vi menar att PVC som material inte får diskrimineras på osakliga grunder utan ska bedömas med utgångspunkt från fakta - och inte tyckande.

Vad gäller denna remiss så anser vi dessutom processen vara rättsosäker då det är i praktiken omöjligt för oss som tillverkar PVC-golv att bemöta de oprecisa och svepande motiven till att Svanen anser att PVC-golv ska begränsas.

Svanen säger sig vidare vilja driva på utvecklingen mot mer hållbara produkter, genom att sätta en hög ribba i sina kriterier när det gäller klimat, innehåll och cirkularitet. För PVC har man dock helt lagt denna ambition åt sidan och gör istället påståenden om PVC baserade på antingen missuppfattningar eller gammal fakta – och presenterar dem

som om de vore eviga sanningar. Detta driver knappast på utvecklingen framåt mot bättre PVC-produkter.

- Om Svanen vill få bort ftalater – sätt ett krav på att produkter ska vara ftalatfria.
- Om Svanen vill minska utsläpp av ”harmful organic chemicals” vid tillverkning – sätt krav på utsläppsnivåer.
- Om Svanen vill minska problemen vid förbränning – ställ krav på att produkterna ska vara återvinningsbara och att det finns system på plats för återvinning (samt ställ krav på brukarna av Svanenmärkta fastigheter att de lämnar utrivet material till återvinning).

Några förslag/exempel på kriterier för PVC-golv (och alla andra material/produkter) i Svanenmärkta hus:

- Alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall vara tillverkade med metoder som inte använder kvicksilver (eller andra problematiska ämnen) i processen.
- Utsläppen av skadliga ämnen från tillverkning av alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall ligga under uppsatta gränsvärden som uttrycks i utsläpp per tillverkad kvm/kg eller annan relevant enhet.
- Klimatpåverkan (utsläpp av växthusgaser A1-A3) från alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall vara mindre än hälften av branschgenomsnittet för produkter som uppfyller motsvarande funktionskrav.
- Alla produkter i en Svanenmärkt byggnad som exponeras i stora ytor mot brukarna, (t ex färg, golv, träpaneler, innertak mm) får avge max 10 µg TVOC per kbm (eller annan lämplig nivå som gör att även vissa trä-baserade produkter och andra naturmaterial klarar kraven).
- För alla produkter i en Svanenmärkt byggnad som orsakar spill vid installationen skall det finnas ett system över hela Norden för insamling och återvinning av det uppkomna spillet. Entreprenören som bygger fastigheten skall dessutom tvingas att nyttja systemet.
- Alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall vara återvinningsbara enligt definitionen i ISO 14021. Det innebär att det vid tiden för leverans skall finnas en process på plats där produkten kan återvinnas samt att det ska finnas ett system för insamling/avlämning av produkten över hela Norden. Fastighetsägaren ska dessutom garantera att systemet utnyttjas vid kvittbivning av produkten.

Med denna typ av krav tror vi att Svanen på riktigt kan bidra till att driva utvecklingen framåt mot mer hållbara produkter och lösningar och dessutom återskapa sin trovärdighet vad gäller att behandla olika material och produktlösningar på ett vetenskapligt och rättvist sätt utan inslag av tyckande och populism.

Vi bistår gärna med vår kompetens och erfarenhet vid omarbetandet av kriterierna för svanenmärkta byggnader vad gäller golvmaterial och ser dessutom fram emot ett konstruktivt samarbete vid den aviserade kommande revideringen av Svanen-kriterierna för golv.

Remissinstans

Tarkett

Nordic Ecolabelling agrees that the background information related to PVC must be updated and made more comprehensive. That is why, Nordic Ecolabelling decided to conduct an internal investigation on PVC. The table below sums up the pros and cons of PVC:

<i>"Advantages"</i>	<i>"Inconvenients"</i>
<i>PVC is made from 57% salt and 43 % oil. This leads to a lesser total global warming potential (lesser kg CO₂ emitted per kg material produced/incinerated) compared to other plastics.</i>	<i>HCl/Cl₂ and various organochlorine compounds, dioxins/furans and PFAS/perfluoro compounds emissions are specific to PVC production processes.</i>
<i>Considerable amount of pre- and post-consumer PVC waste (31%) is mechanically recycled today.</i>	<i>Compared to other plastics, more and diverse additives are used rendering collection/recycling of PVC-waste more difficult.</i>
<i>Today additives such as phthalates and lead/cadmium-based stabilisers in PVC products can be replaced by non-hazardous alternatives.</i>	<i>The European Commission has requested ECHA to collect information on the potential risk to human health and the environment from polyvinyl chloride (PVC) additives and PVC itself, including aspects relating to the circular economy.</i>
<i>PVC building products have a good quality and long lifespan.</i>	<i>Old PVC contains hazardous legacy additives.</i>
<i>The European PVC industry has been voluntarily working on improving the material's environmental profile.</i>	<i>PVC can be imported from USA or China.</i>

<i>PVC production/recycling is less energy consuming than processes involved in the manufacture of other plastics.</i>	<i>PVC waste produces HCl when burnt. It requires the use air pollution control residues that may have to be landfilled as hazardous waste.</i>
--	---

It is worth noticing that PVC products can be produced today in a much more circular way as additives such as phthalates and lead/cadmium-based stabilisers can be replaced by non-hazardous alternatives.

This table shows that while PVC can be a material useful for the transition to a circular economy, there is still need of minimizing environmental impacts and human health risks associated with management of its waste.

However, issues associated to PVC products end-of-use are being addressed, as both techniques to safely incinerate PVC waste and handle neutralisation residues in a responsible manner exist, while take-back, collection, identification and separation processes to increase the amount of PVC which is recycled, already exist or are being developed.

These conclusions allowed the development of a set of requirements specific for PVC. The suggested requirements are placed on PVC production, the raw materials and the additives used as well as on the PVC products' end-of-life.

Following the reports' findings, the Nordic Ecolabelling board will decide if the label's point of view on PVC needs to be adjusted. The board will also have to assess which product groups will or will not accept PVC and whether the suggested requirements may be implemented in the criteria for that product group or not.

Kommentarer: Den første listen for endocrine disruptors er den offisielle EU liste, mens de 2 andre listene inneholder stoffer med mistenkt hormonhermende effekt og er «uoffisielle». Å forby stoffer som ikke er bekreftet hormonhermende, er vi helt imot. Derfor er vi helt uenige i å bruke liste 2 og 3 av listene over.

- Ftalater

Kommentarer: Vi mener at å forby alle stoffer innenfor en stoffgruppe, uten å beviser dette vitenskapelig er feil. Det må spesifiseres hvilke undergrupper av ftalater som bør forbys.

Remissinstans

Jotun A/S och Maling & Lakkindustriens Forbund

[google translate]

I do not understand why it is just forbidden to have PVC in electrical cables but still allowed in another (electrical shells and downspouts) and then pipes in the ground are completely exempt. I do not get this to go together at all.

Remissinstans

Visthus

Nordic Ecolabelling agrees that the background information on PVC needs to be elaborated and updated. Therefore, Nordic Ecolabelling has carried out an investigation on PVC.

After looking at new information on PVC production as well as the different phases in the life cycle of PVC products, Nordic Ecolabelling's position on PVC can be questioned for specific product groups and products.

The investigation was conducted internally and will not be published.

See last answer related to requirement O27 for more information.

Enligt kravet får inga misstänkta eller identifierade hormonstörande ämnen enligt någon av listorna I, II eller III inom EU-medlemslandsinitiativet "Endocrine Disruptor Lists" förekomma över haltgränsen. Vi anser att lista III inte ska vara med eftersom dessa ämnen inte anses vara misstänkt hormonstörande på EU-nivå utan endast av enskilt medlemsland. Om denna lista ska vara kvar anser vi att BASTA:s metod för hormonstörande ämnen bör appliceras. Mer information om denna modell finns beskriven här:

[2020-04-30-Tillämpning-Basta-Hormonstörande .pdf \(bastaonline.se\)](#) samt

[Basta Online](#)

Även denna metod innebär att man undersöker om ämnet i fråga förekommer i diverse listor, men det finns också en möjlighet att lämna in dokumentation med vetenskapligt hållbara argument som stödjer att ämnena inte har hormonstörande egenskaper.

Som synes har bland annat DINP med CAS 68515-48-0 och 28553-12-0 liksom DIDP med CAS 68515-49-1 och 26761-40-0 enligt denna metod undantagits från BASTAs kriterium för hormonstörande ämnen. Undantaget är begränsat till upp till tre år med möjlighet till förlängning, och kan omprövas under perioden om motstridiga vetenskapliga uppgifter presenteras.

Det finns inget vetenskapligt stöd för att utesluta alla ftalater. Skillnaderna är stora mellan olika ftalaters miljö- och hälsoeffekter². Det visar de omfattande riskbedömningar som gjorts inom EU. Därför skiljer man idag på ftalater med hög molekylvikt (större molekyler) som DINP DIDP och DPHP, och de med lägre molekylvikt som DEHP, DBP och BBP. Vi anser därför att det generella förbudet mot ftalater ska tas bort. Det finns redan generella krav som fångar in hälso- och miljöfarliga ftalater (likväl som andra ämnen).

² <https://www.plasticisers.org/plasticiser/ortho-phthalates/>

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

O24 Andra ämnen som inte får användas (samt O31)

SVEFFs kommentar: Att bara ange ftalater som förbjudna ämnen är inte rimligt då det inom denna grupp av ämnen finns de som är klassificerade som mycket farliga likväl de som är helt oklassificerade.

SVEFF menar att det tills vidare behövs ett undantag för ftalater i utomhusfog precis som tidigare. Om detta undantag tas bort så kommer man att behöva foga om oftare. Det finns heller ingen harmoniserad klassificering för ftalater som användes till fogar vilket gör att det kan bli olika klassificeringar från olika leverantörer.

Remissinstans

SVEFF

En halt på över 0,01 viktprocent av kandidatämnen får inte förekomma. Den gräns som används i industrin i dag är 0,1 viktprocent. Det innebär att VVS fabrikanter med sina underleverantörer inte kommer att kunna rapportera in den information som efterfrågas.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

O25 Nanoparticals in chemical products

Sisätilan hygieniaa edistäväissä ratkaisuissa käytetään antimikrobisesti vaikuttavia aineisosa kuten hopea- ja kupariyhdisteitä. Näitä yhdisteitä lisätään tuotteen pinnoitteisiin tai maaliin, jotta valmis tuote tai maalattu seinä edistää sisätilan hygieniaa. Toivottavasti tämä kohta ei tarkoita näiden tuotteiden kieltämistä kategorisesti. Kun tuotteet toimivat oikein, ei ole tarkoitus, että tuotteeseen lisätty aine vapautuu sisäilmaan nanopartikkelina. Tarkoituksena on, että lisätty ainesosa pysyy osana pintaa pitäen tuotteen pinnan antimikrobisena.

Antimicrobial substances such as silver and copper compounds will be used in indoor hygiene solutions. These compounds may be added to the product's coatings or paint so that the finished product or painted wall promotes indoor hygiene. Hopefully this section does not mean that these products will be categorically prohibited. If the products work correctly, the substance added to the product should not be released into

the indoor air as nanoparticles. The aim is for the added substance to remain a part of the surface, keeping the surface of the product antimicrobial.

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

Kravet om nanopartiklar tas bort för byggprodukter men är kvar för kemiska produkter. Hur ser ni på riskerna kring användning av kemiska produkter med nanomaterial i byggprodukter (tex lack på trägolv)? Kan det finnas risker värda att beakta kopplad till slipningen av dess ytor?

Remissinstans

SundaHus i Linköping AB

Detta kan bli problematiskt.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Agree with the existing requirement

Remissinstans

Sherwin-Williams

We point out that the text and the annex refer to the wrong requirement. The reference is apparently to O24 (same error in Annex 7).

Remissinstans

JM AB

"Huomautamme, että tekstissä ja liitteessä viitataan väärään vaatimukseen. Tarkoitus on ilmeisesti viitata kohtaan O24 (sama virhe liitteessä 7).

We would like to point out that the text and the appendix refer to the incorrect requirement. It seems that it should refer to section O24 (same mistake in appendix 7)."

Remissinstans

JM Suomi Oy

Produkter som brukes i fabrikken har ikke tilført stoffer fra Reach Kandidatliste eller den norske prioritetslisten.

Remissinstans

Element Nor

O26 Halogen-free cables

If the material requirement on halogen-free cables applies to household appliances, the requirement is specific to the Nordic countries only. Or does the requirement only concern permanent installations?

Remissinstans

Electrolux Home Products AB, Electrolux Norway, Finland & Denmark

”Vaatimus on kirjoitettu epäselvästi. Tekstissä on viittaus väärään vaatimukseen.

The requirement is written unclearly. The text contains a reference to the incorrect requirement.”

Remissinstans

Does this demand only cover the polymer material or do additives need to be halogen-free as well? You have demands on halogenic flame retardants but what about other eventual halogenated additives?

Remissinstans

AB Ebeco

Omfatter det også instøbte rør og lign. ?

Remissinstans

Industri Beton

”Vaatimus ei koske tiedonsiirto-, puhelin- tai TV-kaapeleita. Miksei?

The requirement does not apply to data, telephone, or TV cables. Why not?

”

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vad gäller för hiss här? Står tidigare att hiss är undantaget gäller det även här?

Remissinstans

Besqab

The claim is unclearly written. There is a reference to wrong criteria in the text.

It is untidy that there are requirements for cables and traction pipes are distributed on requirements O26 and in O31. It will be much easier just to understand the requirement that this requirement had been gathered in one.

The English version of the O31 is more clear that traction pipes are also included in the requirement.

It seems that the requirements have not really changed from version 3, but JM (NO) has chosen not to take points in today's P10.

The P10 requirement is probably as we now see it included as a mandatory requirement.

The electrical industry largely uses traction pipes that have been drawn with cable.

There are few suppliers who satisfy this, as opposed to approved separate traction pipes and cables. It probably helps to influence price.

Remissinstans

JM AB

Great. Keep this.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Af hverju falla ekki Conduits undir þetta einnig? Þeir eru jafn skaðlegir og við bruna þá mynda þeir einnig HCl. Að sjálfsögðu eiga frárennslisrör einig að falla undir þetta ákvæði

Remissinstans

Visthus

O26 Halogenfria kablar

Det skäl som Nordisk Miljömärkning anger för kriteriet är att man vill minska de skadliga miljöoch hälsoeffekterna relaterade till PVC-kablar. Sedan står att kravet fokuserar på kablar som kan påverka inomhusmiljön på grund av innehållet av mjukgörare. Vi vill därför informera Nordisk Miljömärkning om att det finns mjukgörare som inte är skadliga för hälsa- eller miljö. Det finns därför inte vetenskapliga skäl för att utesluta alla PVCkablar. Om Nordisk Miljömärkning vill att kriterierna ska vara vetenskapligt baserade så måste man tillåta PVC-kablar som klarar kravet O31 Önska ämnen i byggprodukter, byggvaror och material.

Remissinstans

IKEM Innovation and Chemical Industries in Sweden

Det skäl som Nordisk Miljömärkning anger för kriteriet är att man vill minska de skadliga miljö- och hälsoeffekterna relaterade till PVC-kablar. Det anges att kravet fokuserar på kablar som kan påverka inomhusmiljön på grund av innehållet av mjukgörare.

Vi anser att det är viktigt att Svanens krav är materialneutrala och vetenskapligt förankrade, vilket vi inte anser är fallet för O26. Det finns mjukgörare som inte är skadliga för hälsa eller miljö. Vi anser att samma krav ska gälla för PVC-kablar som gäller för övriga byggprodukter, byggvaror och material.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Däremot föreslår vi att under avsnitt **O26 Halogenfria kablar** hänvisa till de svenskt fastställda versionerna av standarderna i stället för de tyska DIN versionerna. Det vill säga SS-EN 60754-1 och SS-EN 60754-2, vilka är framtagna av SEK, Svensk Elstandard. Vidare anges standard DIN EN 31023-2, vilket inte är en standard vi hittar och konstaterar att det troligen rör sig om ett tryckfel i hänvisningen.

Remissinstans

SIS

O27 Surface layers on floors, ceilings, walls and interior doors

How about interior doors made out of reinforced plastic that are used and recommended to use in commercial kitchens?

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Tillåt även pvc i golv- och väggbeklädnad för småhus och flerbostadshus. Enligt tidigare diskussioner med Svanen och Tarkett

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Bra att PVC kravet lättats för vårdinrättningar avseende halka etc. En svårighet med pvc golv är dock att det är svårt att uppnå kravet och ljud. Extra ljudåtgärder med tex armerad spackling och ljudmatta behövs för att uppnå ljudkrav eftersom att golvbranschen bara har typ "sjukhusmönstrade" golv med akustikbaksida. Golv som ser mer hemma liknande ut (ser ut som träparkette) finns tyvärr inte med kraven för både PVC och akustik utan då behöver man både lägga till annat spackel och annan armering som ger extra CO2 påverkan.

Remissinstans

Besqab

The criterion is currently not feasible.

There is no parquet supplier (at least in Finland) whose dampening insulation meets the requirements of the criterion. If non-manufacturer's insulation is used the parquet warranties will be void. This is not sensible.

Please specify further what the surface layer of the wall means. Does the requirement apply to moldings for example?

Please add PVC as one point in Annex 10 so that it is not needed to ask separately.

We also point out that the text contains a reference to the wrong annex.

Remissinstans

JM AB

Vad är anledningen till att tillåta PVC-golv i vissa utrymmen men inte andra?

Tillåt även pvc i golv- och väggbeklädnad för småhus och flerbostadshus. Enligt våra tidigare diskussioner med Svanen och Tarkett.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Kriteeri ei ole tällä hetkellä mahdollinen toteuttaa.

Suomessa ei ole parkettitoimittajaa, jonka askeläänieriste täyttää kriteerin vaatimukset. Jos käytetään muuta kuin valmistajan askeläänieristettä, parkettien takuut raukeavat. Tämä ei ole järkevää liiketoimintaa.

Pyydämme määrittelemään, mitä tarkoittaa seinän pintakerros. Koskeeko vaatimus esimerkiksi karmeja, sokkeleita ja listoja? Mitä tarkoitetaan pintakerroksen alla olevilla tuotteilla?

Pyydämme lisäämään PVC:n yhdeksi kohdaksi liitteeseen 10, jotta sitä ei tarvitse muistaa kysyä erikseen.

Huomautamme lisäksi, että tekstissä on viittaus väärään liitteeseen.

This requirement is not currently possible to fulfil.

There are no parquet suppliers in Finland whose impact sound insulation would meet the requirements. Use of insulation other than the manufacturer's will void the parquet warranty. This is not sensible business.

We request a definition of what the wall's surface layer means. Does the requirement apply to frames and leaves, socles and mouldings, for example? What is meant by products used under the surface layer?

We request that PVC is added as one section to appendix 10 so that there is no need to remember to ask separately.

We also would like to point out that the text contains a reference to the incorrect appendix.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Tillåt även pvc i golv- och väggbeklädnad för småhus och flerbostadshus. Enligt tidigare diskussioner med Svanen och Tarkett

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Vi glädjer oss åt att ni tagit till er av våra synpunkter gällande storkök och utrymmen som kräver halksäkra material.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Fråga: Vad beror undantagen på? Har alternativ till PVC-golv sämre slitegenskaper i dessa utrymmen? I annat fall skall undantagen minimeras.

Remissinstans

Wästbygg

Great. Keep this.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Detta er flott breyting, losna alveg við PVC

Remissinstans

Visthus

Vi använder tätskikt, använder combifoam under parkett idag. Innebär det att det inte ska användas?

Vad kan användas istället? Är detta görbart? Vad exakt menas med vattentäta skikt? Ljuddämpande skum? Innehåller produkter vi använder av oss idag klorerad plast? Hur kan vi kontrollera detta?

Otydligt skrivet.

Det kan vara svårt att hitta rätt tätskiktsprodukt under kakel/klinker om kravet omfattar det också.

Gäller detta även tätskikt under ytskikt exempelvis tätskikt (gummi/matta) under kakel och klinker?

Remissinstans

Bonava

O27: svårbedömt utan att göra en omfattande kontroll. Vi ser tveksamheter i wc-sitsar och luckor till multimediacentraler.

Remissinstans

Ikano Bolig

Golvbranschen, GBR, ställer sig mycket kritiska till att golv innehållandes PVC fortsatt är förbjudna. Argumenten i bakgrundsdokumentet är inkonsekventa och saknar transparens. Många argument är även svepande och väldigt oprecisa. Vårt remissvar har 486tar486 på O27. O27 – Ytskikt på golv, tak, och väggar och innerdörrar I bakgrundsdokumentet till det ovanstående kriteriet 486tar följande: ”The environmental and health impacts of PVC are associated with emissions of harmful chemicals from manufacturing, emissions of potential endocrine disruptors such as phthalates used as plasticisers in the use stage and waste management handling in production and end of life.” Vad som menas med dessa miljö- och hälsomässiga emissioner av skadliga kemikalier beskrivs inte ytterligare. Det är således inte ens möjligt att bemöta dessa argument. I tidigare bakgrundsdokument (089/3.14) beskrivs mer utförligt argumenten emot PVC. Där nämns bl.a. kvicksilvermetoden och dess utsläpp till naturen – vi antar därför att det är det som menas med ”harmful chemicals”. Denna metod är idag utfasad i EU och används inte längre. Hormonstörande ämnen (främst ftalater i detta fall) används inte heller längre i tillverkningen av PVCgolv. De mjukgörarna som används i PVC-golv idag är inte hormonstörande och är inte upptagna på någon lista för sådana. Se t.ex. BASTAs lista över hormonstörande ämnen, och dess undantag för mjukgörarna DINP och DIDP. Svanen tydliggör inte vidare vilka miljö- och hälsomässiga konsekvenser tillverkning och användning av PVC skulle innebära. Svanen gör nu undantag för vissa utrymmen. I bakgrundsdokumentet beskrivs att undantagen görs för utrymmen med ”specific needs for high durability or slip resistance”. Svanen har uppenbarligen gjort bedömningen att PVC-golv innehar egenskaper som andra typer av golv saknar, och därefter gjort en godtycklig bedömning av vilka utrymmen som behöver högre krav på slitstyrka och halkhämning. Det finns alltså, enligt Svanen, utrymmen där PVC-golv är det bästa ytskiktet sett utifrån tekniska egenskaper. Där PVC-golv får användas ska de uppfylla kraven som ställs i O31, det finns alltså redan av Svanen uppställda kriterier för tillåtande av PVC. Så varför inte tillåta PVC-golv i övriga utrymmen? Golvbranschen, GBR, anser att Nordisk Miljömärkning är bakåtsträvande när det kommer till frågan om PVC. Nordisk Miljömärkning skriver att de inte är principiellt emot PVC, läser man däremot

bakgrundsdokumentet till miljömärkning av golv står: ”Det finns en tydlig risk att Nordens miljömärke Svanens trovärdighet urholkas om Svanenmärkt vinylgolv finns på marknaden. Detta kan inte tolkas som annat än ett principiellt beslut att förbjuda PVC baserat på en direkt felaktig uppfattning om dagens PVCs tillverkning och egenskaper. Golvbranschen, GBR, vill se att Nordisk Miljömärkning tar till sig av remissvaren som inkommer och öppnar upp för Svanenmärkning av PVC-golv om tillverkarna kan uppfylla strikta krav gällande tillverkning och användning. Då PVC-golv nu tillåts i vissa utrymmen där människor vistas (om golven uppfyller era krav) är det inte mer än rimligt att Nordisk Miljömärkning öppnar upp för alla ytor och utrymmen där PVC-golv är lämpliga. Tillverkningen av PVC har utvecklats enormt under de senaste decennierna och det är trist att stigmat kring PVC ligger kvar, särskilt när det inte vilar på vetenskaplig grund. Edvard Lodin Golvbranschen, GBR

Remissinstans

Golvbranschen, GBR

Bolon är en svensk tillverkare av vävda vinylgolv som säljs på en global marknad. Bolon har mycket höga ambitioner inom hållbarhet och tillverkar idag PVC baserade golv med hög miljöprestanda. Våra golv är omtyckta i många olika kommersiella byggnader såsom kontor. Detta remissvar fokuserar på: O27 Ytskikt på golv, tak, väggar och innerdörrar Innerdörrar och invändiga ytskikt på golv, tak och väggar får inte innehålla klorerad plast (PVC). Här omfattas även vattentäta skikt, väggfilm, ljuddämpande skum och andra produkter som används under ytskiktet. Vårt svar Dagens PVC är inte generellt associerad med utsläpp av farliga ämnen. Eventuella risker skall hanteras direkt och inte genom att förbjuda ett inert material med många bra egenskaper. I Bakgrundsmaterialet står det svepande skrivet om PVC:s miljöproblem. Allt som står är historiska problem som tack vare debatt, krav och reglering av PVC har eliminerats. Detta går för tillverkare av golv att både spåra och säkerställa. PVC återvinns idag i allt större skala och genom sitt låga fossila innehåll har PVC ett lägre klimatavtryck jämfört med andra plaster. Det är hög tid att lyfta det generella materialförbudet som inte tjänar något syfte längre och därmed blir ett krav som saknar miljönytta. I inledningen till standarden står att ”kraven bidrar till att främja en cirkulär ekonomi, minska klimatpåverkan, spara resurser och bevara biologisk mångfald. De främjar också högkvalitativa byggnader med en god inomhusmiljö.” PVC är ett material som både kan främja cirkulär ekonomi, minska klimatpåverkan och spara resurser. Svanen själv ger i standarden en rad undantag från PVC kravet vilket blir märkligt och orättvist då all PVC skulle kunna hanteras på lika sätt dvs att rikta alla krav på miljö och hälsorisker i stället för ett inert material. Modern PVC tillverkning sker utan kvicksilver, är energieffektiv och utan emissioner som ger farlig arbetsmiljö. Detta är spårbart och dessutom möjligt att tredjeparts miljömärka genom t.ex. Best Practice PVC standarden. Det går därför lätt ställa krav på att tillverkning är kvicksilverfri och spårbar. I bakgrundsdokumentet för golv som denna remiss refererar till så står det: ”Knappast någon tillverkare kan med full spårbarhet leverera PVC-plast som garanterat inte i någon del har tillverkats med kvicksilvermetoden”. Detta är direkt felaktigt och skall inte på något sätt föras över i denna standard. De eventuella kvarvarande problemen med att tillsatser är hormonstörande (ftalater) skall såklart riktas direkt mot dessa ämnen. En stor volym av dagens PVC golv tillverkas helt utan hormonstörande tillsatser och har mycket låga emissioner av kolväten under hela sin livslängd vilket mäts och verifieras av olika tredjeparts emissionsstandarder.

Tungmetaller som stabilisatorer är ett historiskt problem som Bolon åtgärdade för 20 år sedan. Under Bilaga 10 så skall just ftalater och tungmetaller garanteras att ej ingå vilket gör att de nämnda svepande problemen med tillsatser i PVC redan är hanterade i standarden och inte skall dubbleras genom att straffa själv polymeren som i sig inte har några hälso- eller miljöfarliga egenskaper. Efter användning utvecklas hela tiden möjligheter att ta tillbaka använda PVC golv och göra nya vilket det finns en allt växande kapacitet för. Flera PVC golv på marknaden innehåller idag en andel återvunnen PVC. Vid förbränning i en modern anläggning och enligt stränga krav sker små utsläpp som inte är direktrelaterade till just PVC utan till förbränning som sådan. Detta har visats vid flera studier. PVC golv som innehåller en låg andel fossilt material (endast 43 %) ger vid förbränning dessutom en liten klimatpåverkan jämfört med andra plaster. Bolons hållning är att gamla golv skall bli till råvara i nya och inte förbrännas även om det görs till små utsläpp. PVC golv är slitstarka, behöver ingen behandling utöver vanlig städning och är vattentåliga och det gör PVC golv till golv som håller länge och är resurseffektiva vilket är positiva miljöegenskaper. Utifrån ett cirkulärt perspektiv så har PVC som material kommit långt och utifrån klimatperspektiv så ger PVC ett lägre klimatavtryck jämfört med andra material. Att behålla det föreslagna allmänna PVC förbudet för golv ger idag ingen miljönytta samtidigt som det motarbetar utvecklingen mot cirkulära golv med lägre klimatavtryck. Det är hög tid att godkänna PVC som material i en Svanenmärkt byggnad och fokusera på egenskaper såsom möjliga farliga ämnen vid tillverkning och eventuella farliga tillsatser. Till det kan läggas krav på en viss andel återvunnen PVC som är fallet med fönsterkarmar i samma standard. Återvunnen PVC i golv går att säkra så den är fri från farliga tillsatser på samma sätt som för återvinningskravet på fönsterkarmar. På så sätt ges möjligheter för att PVC skall vara med på resan mot cirkularitet och lågt klimatavtryck. Redan idag finns också förnybar PVC som görs från skogsavfall och det finns också utveckling av kemisk återvunnen PVC som ger en ren och hög kvalitet. Att även en sådan PVC drabbas av ett generellt förbud gör de föreslagna kraven för golv än märkligare. Om Bolons PVC golv: Vi på Bolon tillverkar PVC golv från tredjeparts miljömärkt kvicksilverfri tillverkning, sedan 2003 tungmetallfria, sedan 2014 helt ftalatfria, har 2021 ett genomsnitt av 26 % återvunnet material i alla golv och ett fossilt innehåll av endast 21 %. Vi har en integrerad återvinningsanläggning i Sverige där kontrollerat PVC avfall fri från farliga tillsatser blir råvara i nya golv. Våra golv är tredjepartscertifierade för låga emissioner under sin livstid och har EPDer med dokumenterat lågt klimatavtryck. Vi tycker att dessa golv självklart hör hemma i en Svanenmärkt byggnad.

Remissinstans

Bolon

O27 Ytskikt på golv, tak, väggar och innerdörrar

Skälet som Nordisk Miljömärkning anger för kravet är att ”miljö- och hälsoeffekterna av PVC är förknippade med utsläpp av skadliga organiska kemikalier från tillverkning, utsläpp av potentiella hormonstörande ämnen såsom ftalater som används som mjukgörare i användningsstadiet och avfallshanteringen vid produktion och uttjänt livslängd.” Vi anser att PVC utesluts på ett sätt som varken är transparent eller vilar på konsekventa vetenskapliga kriterier. Om Svanen ska vara ett seriöst miljömerke måste kriterierna vara transparenta, vetenskapligt baserade och utgå från ett livscykelperspektiv. Kraven borde vara materialneutrala eller så måste det finnas en

noggrant redovisad helhetsbedömning över alla alternativa produkter som visar att något alternativ är mycket sämre än de andra och därför utesluts. För att kunna göra en helhetsbedömning av ett golvs totala miljöpåverkan måste samtliga steg i golvet livscykel beaktas, vilket innefattar råvaror, tillverkning, installation, underhåll samt återvinning av golvet¹. Här har golvbranschen länge arbetat med EPD:er som ger jämförbar information om varors miljöpåverkan². Dessa hade Nordisk Miljömärkning kunnat använda som underlag för kriteriearbetet.

1 https://www.golvbranschen.se/media/3755330/relevanta_miljokrav.pdf

2 <https://www.golvbranschen.se/miljo-hallbarhet/epd-miljovarudeklarationer/>

Vi vill uppmärksamma Nordisk Miljömärkning på EU-kommissionens initiativ om miljöpåståenden³ som handlar om att det måste finnas standardiserad metodik bakom dessa. Kommissionen vill undvika grönmålning och vill att konsumenterna kan lita på miljöpåståenden. Kommissionen kommer också att pröva integrera dessa metoder i EU:s miljömerke⁴. Vi hoppas därför att Nordisk Miljömärkning hänger med i utvecklingen och kvalitetssäkrar sina miljökrav. Ytterligare specificering om varför PVC utesluts på ett sätt som varken är transparent, vetenskapligt baserat eller vilar på standardiserad metodik: 1. När det gäller motiveringen i bakgrundsdokumentet att ”PVC är förknippade med utsläpp av skadliga organiska kemikalier från tillverkning” finns det ingen jämförelse med utsläppen från andra golvmaterial. Vi undrar om det finns något golvmaterial som inte förknippas med utsläpp av skadliga organiska ämnen eftersom t.ex. koldioxid borde räknas som ett sådant ämne. Nordisk Miljömerke borde inte heller bara fokusera på ett sorts utsläpp utan ha ett helhetsperspektiv. Vi vill passa på att informera Nordisk Miljömärkning om att det vid tillverkningen av PVC bara används 43 procent fossil olja eller gas, resten är salt. De flesta andra plaster görs enbart på olja. Nu finns också bio-massbalanserad PVC som tillverkas av fossilfria råvaror⁵. Nordisk Miljömärkning hade därför kunnat ha en unik möjlighet att driva på utvecklingen av golv med lägre utsläpp av växthusgaser som man nu missar. 2. Att Nordisk Miljömärkning motiverar uteslutningen av PVC-golv med att PVC är förknippat med ”utsläpp av potentiella hormonstörande ämnen såsom ftalater” är inte vetenskapligt baserat eftersom dagens PVC-golv inte innehåller hormonstörande mjukgörare. Påståendet misskrediterar därför PVC-golv helt omotiverat och visar på en stor okunskap eller oprofessionalitet hos Nordisk Miljömärkning. Dessutom finns det krav på att misstänkta eller identifierade hormonstörande ämnen inte får ingå i produkterna. 3. Som motivering till kravet anges också ”avfallshanteringen vid produktion och uttjänt livslängd”. Det finns dock ingen förklaring till vad Nordisk Miljömärkning anser är ett oacceptabelt problem här eller en jämförelse mellan PVC-golv och alternativa golv som förklaring till kravet. Nordisk Miljömärkning verkar inte känna till att PVC-golv har lång livslängd samt är återvinningsbara⁶. I Sverige driver Golvbranschen sedan länge ett återvinningssystem för installationsspill från alla golv- och väggmaterial av plast från alla större leverantörer på den svenska marknaden. Systemet administreras av Tarkett på uppdrag av Golvbranschen. I övriga nordiska länder har Tarkett egna system för insamling och återvinning av installationsspill från plastgolv (som PVC-golv). År 2020 samlade Tarkett in över 660 ton i Norden varav ca 560 ton är Tarkett-produkter. Av det insamlade materialet kunde man utvinna ny råvara och tillverka motsvarande 115 000 kvm nya Tarkettgolv. Mer information om GBR Golvåtervinning finns på följande sida <https://www.golvbranschen.se/miljo-hallbarhet/golvatervinning-for-installationsspill/> Mer information om Tarketts golvåtervinning på https://proffs.tarkett.se/sv_SE/node/atervinning-4105

3 https://ec.europa.eu/environment/eussd/smgp/initiative_on_green_claims.htm

4 COM(2020) 98 final ”En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin. För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa”

5 <https://biovyn.co.uk/>

6 https://proffs.tarkett.se/sv_SE/node/vilka-plastgolv-kan-atervinnas-och-hur-fungerar-det-4867

Slutsatsen är att kravet O27 Ytskikt på golv, tak, väggar och innerdörrar måste tas bort från kriteriedokumentet eller helt omarbetas om det nordiska miljömärket Svanen ska vara ett seriöst miljömärke

Remissinstans

IKEM Innovation and Chemical Industries in Sweden

Golvbranschen, GBR, ställer sig mycket kritiska till att golv innehållandes PVC fortsatt är förbjudna. Argumenten i bakgrundsdocumentet är inkonsekventa och saknar transparens. Många argument är även svepande och väldigt oprecisa. Vårt remissvar har 490tar490 på O27.

O27 – Ytskikt på golv, tak, och väggar och innerdörrar I bakgrundsdocumentet till det ovanstående kriteriet 490tar följande: ” The environmental and health impacts of PVC are associated with emissions of harmful chemicals from manufacturing, emissions of potential endocrine disruptors such as phthalates used as plasticisers in the use stage and waste management handling in production and end of life.”

Vad som menas med dessa miljö- och hälsomässiga emissioner av skadliga kemikalier beskrivs inte ytterligare. Det är således inte ens möjligt att bemöta dessa argument. I tidigare bakgrundsdocument (089/3.14) beskrivs mer utförligt argumenten emot PVC. Där nämns bl.a. kvicksilvermetoden och dess utsläpp till naturen – vi antar därför att det är det som menas med ”harmful chemicals”. Denna metod är idag utfasad i EU och används inte längre.

Hormonstörande ämnen (främst ftalater i detta fall) används inte heller längre i tillverkningen av PVCgolv. De mjukgörarna som används i PVC-golv idag är inte hormonstörande och är inte upptagna på någon lista för sådana. Se t.ex. BASTAs lista över hormonstörande ämnen, och dess undantag för mjukgörarna DINP och DIDP.

Svanen tydliggör inte vidare vilka miljö- och hälsomässiga konsekvenser tillverkning och användning av PVC skulle innebära.

Svanen gör nu undantag för vissa utrymmen. I bakgrundsdocumentet beskrivs att undantagen görs för utrymmen med ”specific needs for high durability or slip resistance”. Svanen har uppenbarligen gjort bedömningen att PVC-golv innehar

egenskaper som andra typer av golv saknar, och därefter gjort en godtycklig bedömning av vilka utrymmen som behöver högre krav på slitstyrka och halkhämning. Det finns alltså, enligt Svanen, utrymmen där PVC-golv är det bästa ytskiktet sett utifrån tekniska egenskaper. Där PVC-golv får användas ska de uppfylla kraven som ställs i O31, det finns alltså redan av Svanen uppställda kriterier för tillåtande av PVC. Så varför inte tillåta PVC-golv i övriga utrymmen?

Golvbranschen, GBR, anser att Nordisk Miljömärkning är bakåtsträvande när det kommer till frågan om PVC. Nordisk Miljömärkning skriver att de inte är principiellt emot PVC, läser man däremot bakgrundsdokumentet till miljömärkning av golv står:

”Det finns en tydlig risk att Nordens miljömärke Svanens trovärdighet urholkas om Svanenmärkt vinylgolv finns på marknaden.”

Detta kan inte tolkas som annat än ett principiellt beslut att förbjuda PVC baserat på en direkt felaktig uppfattning om dagens PVCs tillverkning och egenskaper.

Golvbranschen, GBR, vill se att Nordisk Miljömärkning tar till sig av remissvaren som inkommer och öppnar upp för Svanenmärkning av PVC-golv **om** tillverkarna kan uppfylla strikta krav gällande tillverkning och användning. Då PVC-golv nu tillåts i vissa utrymmen där människor vistas (om golven uppfyller era krav) är det inte mer än rimligt att Nordisk Miljömärkning öppnar upp för alla ytor och utrymmen där PVC-golv är lämpliga. Tillverkningen av PVC har utvecklats enormt under de senaste decennierna och det är trist att stigmat kring PVC ligger kvar, särskilt när det inte vilar på vetenskaplig grund.

Remissinstans

Edvard Lodin

Golvbranschen, GBR

-
1. Om lister, socklar och golvlister i badrum är undantagna antar vi att övriga lister, socklar och golvlister omfattas. Det skulle kunna förtydligas. (MF)
 2. "• Lister, socklar och golvlister i badrum, professionella kök och trappor i flerbostadshus." Menar man med denna skrivning att det är lister, socklar och golvlister i professionella kök och i trappor i flerbostadshus som är undantagna eller är det professionella kök och trappor i flerbostadshus man syftar på?
 3. Då kravet även gäller produkter som används under ytskiktet så är rubriken missvisande. Vad menas med "här omfattas även"... Att hela O27 omfattar alla produkter som sitter under ett ytskikt? Närmsta lagret under ytskiktet eller flera lager bakåt?
 4. "Här omfattas även vattentäta skikt, väggfilm, ljuddämpande skum och andra produkter som används under ytskiktet." Dessa är i nuvarande kriteriedokument undantagna (och formulerade på ett bättre sätt). Det motiveras inte i bakgrundsdokumentet varför dessa nu inkluderas istället för att vara ett undantag. Har

man sett över marknaden och vet att det finns alternativ som uppfyller kraven och vilken miljönytta har detta jämfört med annat?

Remissinstans

PEAB

Skälet som Nordisk Miljömärkning anger för kravet är att ”miljö- och hälsoeffekterna av PVC är förknippade med utsläpp av skadliga organiska kemikalier från tillverkning, utsläpp av potentiella hormonstörande ämnen såsom ftalater som används som mjukgörare i användningsstadiet och avfallshanteringen vid produktion och uttjänt livslängd.”

Vi anser att det är viktigt att Svanens krav är materialneutrala och vetenskapligt förankrade, vilket vi inte anser är fallet för O27.

Hormonstörande ämnen (främst ftalater i detta fall) används inte längre i tillverkningen av PVC-golv. De mjukgörarna som används i PVC-golv idag är inte hormonstörande. Se t.ex. BASTAs metod för bedömning av hormonstörande ämnen, och dess undantag för mjukgörarna DINP och DIDP; [Basta Online](#).

Svanen-kraven gör nu undantag för vissa utrymmen, där behovet av slitstyrka och halkhämning gör att PVC-golv är det bästa ytskiktet. I dessa utrymmen ska kraven enligt O31 vara uppfyllda. Vi ställer oss frågande till varför de krav som gäller för övriga byggprodukter, byggvaror och material inte är tillräckliga för PVC, utom just i de utrymmen där Nordisk Miljömärkning bedömt att PVC är bästa valet utifrån de tekniska egenskaperna. Vi anser att samma krav ska gälla för PVC-golv som gäller för övriga byggprodukter, byggvaror och material.

Vi ansluter oss här även till de svar som lämnats av IKEM samt Golvbranschen GBR för detta krav.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Svanenmärkning av Nya byggnader Bostäder samt utbildnings- och kontorsbyggnader
Version 0.0

Vi motsätter oss kraftigt bristen på transparens och avsaknaden av vetenskaplig och faktabaserad argumentation kring restriktionerna av golv/vägg av PVC samt den diskriminerande hållning till PVC som präglar det nya förslaget till Svanenmärkning av Nya Byggnader med följande motivering:

Den tidigare versionen – en tillbakablick

I den tidigare versionen av kriterier för Svanenmärkta byggnader (Version 3.11.) fanns ett generellt förbud mot att använda golv- och väggprodukter av PVC. Undantag gjordes

dock för ”driftutrymmen” dvs. utrymmen i bostaden dit allmänheten inte hade tillträde. Dessutom undantogs PVC-beläggningar som användes som tätskikt under keramiska material i badrum. Motivet till detta var enligt Svanens bakgrundsdocument följande:

”För att inte begränsa möjligheterna till att använda godkända tätskikt i våtrum omfattar kravet endast ytskiktet, dvs. det som man ”ser och går på”.

Motivet till att inte tillåta PVC i alla övriga utrymmen var relativt väl beskrivna i Svanens bakgrundsdocument till kriterierna och utgjordes av följande argument:

- Utsläpp av kvicksilver vid tillverkning av PVC (separation av Na och Cl)
- Svårighet att spåra var och hur PVC tillverkats.
- Svårigheter vid förbränning av uttjänt PVC (stora mängder kalk måste ibland tillsättas vilket kräver rengöring och driver upp kostnaden för förbränning)
- Alla nordiska länder tillåter inte förbränning av PVC. (I Danmark läggs PVC på deponi).

Svanen argumenterade således mot PVC-golv med hänvisning till miljöpåverkan från produktion och kvittblivning men valde sedan att tillåta det i en Svanenmärkt byggnad så länge golven inte syns. Denna inkonsekvens mellan bakgrundsmotiv och kriterier kvarstår i det nya förslaget.

Vad gäller Svanens argumentation i den tidigare versionen så är problemen med kvicksilver och spårbarhet idag lösta av PVC-industrin. Idag finns dessutom system i Norden för att återvinna vissa PVC-golv. Trots detta har Svanen i det nya förslaget en fortsatt mycket negativ attityd till PVC-golv, dock utan att kunna redovisa skälen på ett godtagbart sätt.

Det nya förslaget

Det nya förslaget innehåller ett generellt förbud mot golv/vägg av PVC och nu inkluderas även PVC-material i form av tätskikt under keramik. Dock gör man undantag för förbudet när det gäller (kriterie O27): ”

- Golvbeläggningar i storkök med golvavlopp.
- Golvbeläggningar i våtrum med golvavlopp i utbildningsbyggnader, äldreboenden och hem för funktionshindrade.”

Undantaget för dessa utrymmen motiveras av Svanen på följande sätt:

“Exemptions are made for areas or surfaces with specific needs for high durability or slip resistance (related to working environment legislation) and for smaller details “

I förslaget finns dessutom ett generellt undantag för alla typer av Svanenkriterier i bl a fläktrum och tekniska utrymmen, dvs. PVC-golv kan användas i denna typ av utrymmen.

Svanen verkar mena att god teknisk funktion i vissa fall får övertrumfa Svanens syn på miljöhänsyn. Men varför ska bara vissa grupper i samhället kunna få ett golv med låg halkrisk i ett Svanenmärkt hus? Och varför tillåts golv av PVC i utrymmen som där de boende normalt inte kan se dem? Samtidigt vill Svanen utan motivering inte längre godkänna PVC som ytskikt under keramiska material. På samma sätt som i tidigare version så är Svanens hantering av PVC-golv inkonsekvent och ologisk.

Avslutningsvis vill vi understryka att många av dagens PVC-golv är ett utmärkt val i bad/duschrum och på många andra ställen i en byggnad för alla typer av användare, både vad gäller teknisk funktion och miljöegenskaper.

Svanens bakomliggande motiv till förbud mot PVC-golv/vägg

De bakomliggande motiven till Svanens mycket restriktiva syn på PVC har ändrats sedan föregående version och utgörs nu endast av några kortfattade formuleringar (kriterie O27):

“The environmental and health impacts of PVC are associated with emissions of harmful organic chemicals from manufacturing, emissions of potential endocrine disruptors such as phthalates used as plasticisers in the use stage and waste management handling in production and end of life.”

Det är närapå omöjligt att bemöta dessa negativa påståenden kring PVC eftersom de är svepande och oprecisa. Bristen på transparens gör remissprocessen rättsosäker eftersom t ex tillverkare av PVCprodukter inte kan få klarhet i vad PVC-produkter ”anklagats för” av Svanen och därför inte kan bemöta kritiken. Nedan följer några kommentarer till Svanens negativa påståenden om PVC-golv:

“PVC are associated with emissions of harmful organic chemicals from manufacturing...”

Kvicksilver används inte längre vid tillverkning av PVC i Europa. Spårbarheten är mycket god och för många PVC-golv på marknaden kan tillverkaren presentera ett intyg om vilken metod som använts vid tillverkningen. Det är dock okänt om det är kvicksilver eller något annat som Svanen menar när man refererar till ”...emissions of harmful organic chemicals from manufacturing...”. Svanen måste precisera vad man avser för att argumenten ska kunna bemötas korrekt.

“...emissions of potential endocrine disruptors such as phthalates used as plasticisers in the use stage...”

Den övervägande majoriteten av de PVC-golv och -väggprodukter som säljs i Norden är idag helt ftalatfria och har mjukgörare som är godkända att använda i livsmedelsförpackningar, leksaker för små barn mm. De är naturligtvis inte potentiellt

hormonstörande. Motivet att PVC-golv generellt bör begränsas eftersom de avger ftalater stämmer alltså inte med verkligheten. Ftalater tas dessutom upp som ett förbjudet ämne i kriterierna O24 samt O31 och dessa kriterier gäller alla ingående produkter.

“...and waste management handling in production and end of life.”

Alla seriösa tillverkare av PVC-golv har väl utvecklade och fungerande system för att återvinna produktionsspill samt att hantera andra typer av spill/avfall. Dessutom finns system sedan många år i alla nordiska länder för att samla in och återvinna installationsspill från PVC-golv. 2021 samlades över 800 ton material in i Norden. Materialet sorterades och 70 % återvanns och användes som råvara till nya PVC-golv vilket resulterade i en klimatbesparing på ca 1500 ton CO₂e.

Tarkett har även utvecklat teknik för att återvinna vissa gamla/utrivna PVC-golv och under de senaste 2 åren har ca 70 ton utrivna PVC-golv från ett 30-tal olika projekt i Norden samlats in och återvunnits. Återvinningen omfattar strikta rutiner för kontroll av innehåll, hantering och sortering. Klimatbesparingen vid återvinning av 1 kvadratmeter PVC-golv är ca 10 kg CO₂e.

Sammanfattningsvis så menar vi att avfallshanteringen hos tillverkare av PVC-golv generellt sett fungerar mycket bra. Svanen påstår dock att ”waste management handling in production” är ett motiv till att begränsa användningen av PVC-golv. Vi känner inte igen oss i denna beskrivning och Svanen måste precisera vad man avser för att påståendet ska kunna bemötas korrekt.

PVC-golv är sannolikt den produktgrupp som har det mest välutvecklade systemet för insamling och återvinning av installationsspill och utrivna produkter av alla byggmaterial, möjligen med undantag för metallskrot. Trots detta påstår Svanen att ”waste management handling in ... end of life” är ett motiv till att begränsa PVC. Om samma argument appliceras på alla byggmaterial i ett Svanmärkt hus skulle förmodligen PVC-golv vara en av få produkter som klarade kraven. Varför använder Svanen argumentet om ”waste management handling” endast mot PVC-golv och inga andra produkter?

Även här måste Svanen vara transparenta och förtydliga vad man egentligen avser med de svepande formuleringarna samt förklara varför PVC-golv särbehandlas jämfört med andra byggprodukter.

Logiska kullerbyttor och inkonsekventa behandling av olika produkter

Svanen accepterar rör av hård PVC (kriterie O31)

“Drainage pipes are no longer covered by the requirement as the materials used (PP, PE and (hard) PVC) are found to have little relevance with regard to the chemical substances regulated in the requirement.”

Rör av PVC innehåller visserligen inte ftalater (vilket inte heller dagens mjuka PVC-golv gör), men tillverkningen av PVC är densamma. Enligt Svanen är det OK att använda PVC-rör (utan ftalater) i Svanenmärkta byggnader, men om man tillverkar golv av samma PVC (utan ftalater) så får de inte användas. Svanen tillämpar alltså en mycket hårdare syn på PVC när det används till golv jämfört med om det används i rör. Vad är motivet till detta?

Dessutom menar man att hård PVC i t ex rör och kontaktelement inte behöver begränsas eftersom denna PVC kan hanteras i befintliga avfallssystem (kriterie O26):

“A obligatory requirement for sewage pipes and electrical cable conduits has not been introduced, since these products are made from hard PVC and can be handled in the existing waste system.”

Det stämmer att det för hårda PVC-rör finns återvinningssystem i Norden (t ex Wuppi i Danmark) men insamlingsgraden är låg. Den övervägande delen av spill/avfall från PVC-rör i Norden går till förbränning eller så låter man de ligga kvar i jorden. Kontaktdon av PVC går till förbränning. Insamling och återvinning av PVC-rör är i grunden något mycket positivt även om volymerna idag är begränsade. Det finns en stor potential att öka insamlingen och många företag i rörbranschen arbetar aktivt för detta. Detsamma gäller återvinningssystemen för PVC-golv, dvs. ett positivt cirkulärt initiativ som fungerar, men som också har potential att växa kraftigt. Svanen gör dock helt olika bedömningar av systemen och konstaterar att för PVC-rör fungerar de bra och eliminerar miljörisker kopplade till end-of-life, medan för PVC-golv så är återvinning ett problem som gör att produkten ska förbjudas.

Den grundläggande frågan är varför Svanen behandlar PVC till rör annorlunda än PVC till golv trots att det är samma polymer.

Svanen godkänner ytbeklädnad av keramik i våtrum men inte PVC

Våtrum är kanske det tydligaste exempel där golv/väggmaterial av PVC både har en överlägsen teknisk funktion och tydliga miljöfördelar jämfört med alternativet, keramiska material. Golv- och väggmaterial av PVC är dessutom en avsevärt mer kostnadseffektiv lösning än keramik.

Trots detta så är den som vill bygga en Svanenmärkt byggnad hänvisad till kakel/klinker med separat tätskikt i våtrum. Detta innebär en tung konstruktion med hög klimatpåverkan vid tillverkning (och möjligen andra potentiella miljörisker vad gäller innehåll och tillverkning) samt ett material som i praktiken är omöjligt att återvinna. Golv/väggmaterial av kakel/klinker i badrum har 2 – 6 gånger högre klimatpåverkan (A1-A3) jämfört med motsvarande konstruktion med PVC-material som ytbeklädnad. Att premiera kakel/klinker framför PVC i våtrum stämmer illa med Svanens uttalade ambition att gynna cirkulära lösningar/ produkter med låg klimatpåverkan och god teknisk funktion.

Svanens negativa inställning till PVC

Vårt intryck är att Svanen har en generell negativ inställning till PVC som inte är baserad på vetenskap eller faktiska förhållanden i Norden. Detta resulterar i riktlinjer som brister i konsekvens, både över tid och i jämförelse med andra byggmaterial. De argument som Svanen lyfter fram mot PVC är antingen föråldrade, felaktiga, svepande och oprecisa eller appliceras endast på PVC-golv men inte på andra produkter.

Svanen använder dessutom argument som snarast kan betecknas som populism för att motivera sin restriktiva hantering av PVC, som i detta citat från Svanens bakgrundsdokument till kriterier för Svanenmärkta golv:

”Det finns en tydlig risk att Nordens miljömärke Svanens trovärdighet urholkas om Svanenmärkt vinylgolv finns på marknaden.”

Denna typ av argument och tankesätt är enligt vår mening oacceptabla.

Konsekvenser av Svanens hantering av PVC

Svanen, Miljömärkning Sverige AB, ägs till 100 procent av svenska staten och har ett övergripande uppdrag från svenska regeringen att verka för "väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion" och dess nordiska systerorganisationer har liknade status och uppdrag.

Svanensymbolen är dessutom ett av de starkaste miljövarumärkena i Norden. Det innebär att Svanen har ett särskilt stort ansvar för att de kriterier som utvecklas är transparenta, bygger på vetenskaplig grund och inte diskriminerar vissa material eller produkter på godtyckliga grunder. Svanen upplevs som trovärdiga av allmänheten, men trovärdighet får inte betyda "att säga sådant som kunderna tycker om att höra" utan att istället arbeta för sådant som på riktigt bidrar till miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion.

Mot bakgrund av detta är Svanens ovetenskapliga och populistiska hantering av PVC särskilt allvarlig. Vi menar att PVC som material inte får diskrimineras på osakliga grunder utan ska bedömas med utgångspunkt från fakta - och inte tyckande.

Vad gäller denna remiss så anser vi dessutom processen vara rättsosäker då det i praktiken är omöjligt för oss som tillverkar PVC-golv att bemöta de oprecisa och svepande motiven till varför Svanen anser att PVC-golv ska begränsas.

Svanen säger sig vidare vilja driva på utvecklingen mot mer hållbara produkter, genom att sätta en hög ribba i sina kriterier när det gäller klimat, innehåll och cirkularitet. För PVC har man dock helt lagt denna ambition åt sidan och gör istället påståenden om PVC baserade på antingen missuppfattningar eller gamla fakta – och presenterar dem som om de vore eviga sanningar. Detta driver knappast på utvecklingen framåt mot bättre PVC-produkter.

- Om Svanen vill få bort ftalater – sätt ett krav på att produkter ska vara ftalatfria.
- Om Svanen vill minska utsläpp av ”harmful organic chemicals” vid tillverkning – sätt krav på utsläppsnivåer.
- Om Svanen vill minska problemen vid förbränning – ställ krav på att produkterna ska vara återvinningsbara och att det finns system på plats för återvinning (samt ställ krav på brukarna av Svanenmärkta fastigheter att de lämnar utrivet material till återvinning).

Några förslag/exempel på kriterier för PVC-golv (och alla andra material/produkter) i Svanenmärkta hus:

- Alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall vara tillverkade med metoder som inte använder kvicksilver (eller andra problematiska ämnen) i processen.
- Utsläppen av skadliga ämnen från tillverkning av alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall ligga under uppsatta gränsvärden som uttrycks i utsläpp per tillverkad kvm/kg eller annan relevant enhet.
- Klimatpåverkan (utsläpp av växthusgaser A1-A3) från alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall vara mindre än häften av branschgenomsnittet för produkter som uppfyller motsvarande funktionskrav.
- Alla produkter i en Svanenmärkt byggnad som exponeras i stora ytor mot brukarna, (t ex färg, golv, träpaneler, innertak mm) får avge max 10 µg TVOC per kbm (eller annan lämplig nivå som gör att även vissa träbaserade produkter och andra naturmaterial klarar kraven).
- För alla produkter i en Svanenmärkt byggnad som orsakar spill vid installationen skall det finnas ett system över hela Norden för insamling och återvinning av det uppkomna spillet. Entreprenören som bygger fastigheten skall dessutom tvingas att nyttja systemet.
- Alla produkter i en Svanenmärkt byggnad skall vara återvinningsbara enligt definitionen i ISO 14021. Det innebär att det vid tiden för leverans skall finnas en process på plats där produkten kan återvinnas samt att det ska finnas ett system för insamling/avlämning av produkterna över hela Norden. Fastighetsägaren ska dessutom garantera att systemet utnyttjas vid kvittblivning av en produkt.

Med denna typ av krav tror vi att Svanen på riktigt kan bidra till att driva utvecklingen framåt mot mer hållbara produkter och lösningar och dessutom återskapa sin trovärdighet vad gäller att behandla olika material och produktlösningar på ett vetenskapligt och rättvist sätt utan inslag av tyckande och populism.

Vi bistår gärna med vår kompetens och erfarenhet vid omarbetandet av kriterierna för Svanenmärkta byggnader vad gäller golvmaterial och ser dessutom fram emot ett konstruktivt samarbete vid den aviserade kommande revideringen av kriterierna för Svanenmärkta golv.

Remissinstans

O28 Durable wood for outdoor use

Bemærkninger vedr. biocider

Generelt vedr. biocidprodukter

I forbindelse med godkendelse af biocidprodukter får Miljøstyrelsen adgang til den fuldstændige sammensætning af produkterne, ud fra den viden vurderer vi, at det kan være vanskeligt at finde træbeskyttelsesmidler (Biocider, PT8) mod f.eks. træødelæggende svamp, når produkterne samtidig skal overholde de opstillede kriterier i O20, O21 og O24. Så forudsat at træbeskyttelsesmidler brugt til imprægnering af træ er omfattet af kriterierne i O20, O21 og O24, vil det medføre yderligere begrænsninger for imprægneret træ, end det der direkte fremgår af O28. Hvis træbeskyttelsesmidler brugt til imprægneret træ ikke er omfattet af kriterierne O20, O21 og O24, bør det fremgå tydeligere i dokumentet.

O20 og O21 i forhold til biocidprodukter

I kriterierne O20 og O21, hvor det hhv. angives hvilke klassificeringer et kemikalie ikke må have, og hvilke klassificeringer indholdsstofferne i et produkt ikke må have, kan det blive en udfordring i forhold til anvendelsen af træbeskyttelsesmidler. Dette skyldes at mange, men ikke alle træbeskyttelsesmidler er klassificeret for miljøfare med H400, H410 eller H411. Samtidig ses det ofte, at produkterne indeholder stoffer, der har de klassificeringer, som er omfattet af O21, men i en koncentration der ikke gør, at selve produktet bliver klassificeret.

Med de opstillede krav kan det være vanskeligt at finde f.eks. træbeskyttelsesmidler, der er tilstrækkelig effektive overfor f.eks. træødelæggende svamp, og samtidig overholder kravene i O20 og O21. Det er særligt tilfældet, når træbeskyttelsesmidlet skal bruges indendørs, da klassificeringen med H317 ikke er tilladt.

O24 i forhold til biocidprodukter

Det ses ofte, at biocidprodukter indeholder stoffer med egenskaber, som er omfattet af O24 men i lave koncentrationer. Med det opstillede krav, kan det være vanskeligt at finde f.eks. træbeskyttelsesmidler, der er tilstrækkelig effektive overfor f.eks. træødelæggende svamp, og samtidig overholder kravene i O24. Et eksempel er fx en meget lav koncentration af et PBT-stof (fx ca. 0,000024%). Det kan overvejes, om det er relevant at sætte en nedre koncentrationsgrænse for kriteriet.

O24 Hormonforstyrrende egenskaber

I forbindelse med godkendelse af biocidaktivstoffer vurderes stoffets hormonforstyrrende egenskaber også. Det kunne overvejes at tilføje et krav om, at produkterne ikke må indeholde stoffer, der er identificeret som hormonforstyrrende

under biocidreglerne, således at listen over hormonforstyrrende biocidaktivstoffer listes sammen med de allerede oplyste EU member state initiated “Endocrine Disruptor Lists” I, II and III.

O28 Imprægneret træ til udendørs brug

Af kriteriet fremgår, at imprægneret træ må indeholde op til 500 ppm biocider (ikke tungmetaller). Hvis kriterierne O20, O21 og O24 også gælder for det benyttede træbeskyttelsesmiddel, bør der fremgå en kobling. Hvis kriterierne O20, O21 og O24 ikke omfatter imprægneret træ, kan det være relevant at overveje, om kriteriet på max 500 ppm biocider bør udspecificeres nærmere for forskellige aktivstoffer for at fremme de mindre belastende biocidaktivstoffer.

Remissinstans

Miljöministeriet og Miljöstyrelsen Danmark

- The terminology should be reviewed. We request that you contact the Swedish wood impregnation trade association Träskyddsförening for assistance in reviewing and, where necessary, correcting the terminology on wood durability and preservation.

The industry and legislation have recently been described in the advanced and widely accepted document “Best available techniques (BAT) reference document on surface treatment using organic solvents including preservation of wood and wood products with chemicals”, 2020. JRC122816.

Expressions such as “(pressure)impregnated wood” should be replaced with “wood treated with preservatives” (or alternatively “preservative-treated wood”). The terms “impregnated” and “pressure impregnated” should be avoided in contexts other than manufacture. (For example, silicon-treated, linseed oil-impregnated and chemically altered wood is manufactured by pressure impregnation.)

Guidelines from the BPR-based biocides legislation

Within the past decade, EU Member States have introduced the European Biocidal Products Regulation (BPR) which has had an enormous impact on the use of biocides. Wood preservatives are subject to the biocides legislation. Approved wood preservatives meet stringent safety and efficiency requirements for their intended use. The properties and risks of authorised wood preservatives (PT8) are well documented. The general objective of the biocides legislation is to only allow the use of biocides that are effective, free of serious risks and have minimal undesired side effects. Any permits granted contain terms for the use of the biocide or wood preservative concerned. The terms state where, how and by whom the use is permissible.

The provisions of the BPR and ECHA's practices lead to constant issuance, alteration and termination of permits. For example, the permits of many metal-free biocides cannot be renewed.

If the status is not updated, all use must be ceased or adapted to an altered status. This can lead to a situation where the Nordic Swan Ecolabel criteria do not correspond to the prevailing circumstances.

In accordance with the NTR system, companies may only use NTR-approved agents, and the production use of biocides not permitted by TUKES or a corresponding party is prohibited.

Obligation to provide information

The obligation to provide information on biocide-treated products is an integral part of the biocides legislation. It also concerns wood treated with preservatives and means that specific data must be provided before and after purchase. In the wood preservation industry, this is implemented with the NTR system that lays down the requirements of specifications that meet the obligation to provide information.

O28 Durable wood for outdoor use

The requirement on the use of impregnated wood and possible restrictions is unclear and ambiguous. A solution and suitable wording should be sought through dialogue with the impregnated wood industry.

The use of wood that meets the NTR criteria should be allowed in all structures that

- come into contact with the ground or water
- are exposed to the weather conditions or moisture from the structures
- are difficult to repair or replace • are essential to personal safety.

The use of impregnated wood in these structures (terraces, balconies, passages, outdoor stairways) is justified in order to secure adequate personal safety and long service life.

- Under certain circumstances, it is necessary to approve the use of wood more durable than normal untreated wood to enable the long service life of the building or structure. As a resource-efficient and essential environmental consideration, this is in line with the fundamental idea of the Nordic Swan Ecolabel.

- The guideline should emphasise that so-called structural or constructional wood preservation should always be applied to as high a degree as possible. The choice of wood preservation method and preservation class should be adapted based on the area of use and exposure to risk factors.

- The requirements on durability documentation should be clear and concern all wood materials that are claimed to provide improved durability. Any loopholes through Criteria Document

O86, for example, should be prevented. This should also concern structural wood preservation.

- It is important to minimise impregnated wood waste on construction sites. The wood should be worked as much as possible before treatment. This objective also contributes to durability properties as it prevents the splitting, cutting, milling etc. of elements which leads to the exposure of untreated heartwood.

- The description and limits of heavy metals can be removed from this requirement.

“Undesirable substances” are discussed in requirement O31. In the Nordic countries, there are no approved preservatives containing the listed heavy metals.

- The criteria document should not contribute to the creation of rules that favour certain wood preservation technologies/agents on grounds other than fact-based risk assessments. The exemption of metal-free substances presents the risk of enabling the use of such substances without consideration to verified environmental risks or the efficiency of wood preservation.

- It should be possible for the developer/industry to meet the Nordic Swan Ecolabel criteria without the risk and liability for endangering the safety of end users due to inappropriate material choices.

Appendix

O28 Durable wood for outdoor use

The use of durable wood is limited to cases with the risk of damage due to decay, blue-stain or mould that cannot be removed with constructional measures. The use of wood lacking documented resistance to decay, blue-stain and mould in accordance with Table 12 is not permissible due to the risks of early decay damage, short service life or personal safety.

Permissible wood preservation methods include:

- the use of tree species with good natural durability
- heat-treated wood • chemically altered wood and
- preservative-treated wood.

In order to lower the total climate impact of wood products, long service life must be a priority. When used above ground level or in contact with ground, wood must meet the durability documentation requirements in accordance with Table 12, that is, EN 335 use classes UC 3 and UC 4. These requirements also concern Nordic Swan Ecolabelled wood products. (Criteria Document 086)

Constructional wood preservation should be used to mitigate the risk of damage and increase service life. It entails the overall design, structure choices and the design of details. Strength and interaction properties with other materials should be taken into account as well as any other essential properties related to durability and use, such as chipping and cracking. Maintenance procedures should be described and reviewed.

Chemically altered wood, the entire cross section of which has not been treated with a preservative, should be worked as little as possible. Actions, such as cutting, splitting and perforating, expose the unpreserved part of the wood. A description must be provided for any unavoidable treatment.

- A document/certificate issued by an accredited laboratory in accordance with Table 12.
- A description of dimensions and designs that take account of durable wood choices and of the application of constructional wood preservation.
- Written recommendations/guideline for inspection and maintenance and the replacement and recycling of components.

Remissinstans

Kestopuuteollisuus ry

It is illogical to permit the use of impregnated wood products as they contain remarkable amounts of heavy metals detrimental to the environment and, in category M, even carcinogens.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

Om man leser Tabell 12 i O28 i høringsforslaget kan det virke som om NTR-impregnert virke ikke kan brukes i utemøbler, lekeplass- og parkutstyr ved Svanemerking av boliger og andre bygg.

Det står riktignok ovenfor Tabell 12 at Svanenerkede produkter oppfyller automatisk kravene. Ut fra kriteriene 073 Utemøbler, lek- og parkutrustning, versjon 4.1, 8 juni 2021, kan det benyttes impregnerte materialer i NTR-A i UC4 og NTR-AB i UC 3.2.

For å ikke skape forvirring foreslår jeg at det gjøres tydeligere i Tabell at NTR-impregnert virke kan benyttes i utemøbler, lekeplass- og parkutstyr.

Remissinstans

Norsk Treteknisk Institutt

Der kan være miljøer, hvor vejret betyder at træet er mere udsat, fx hvis der er meget vind og regn.

Der bør være mulighed for undtagelser, hvis der er faktiske forhold som har betydning for træets holdbarhed. Må være bedre at imprægnere træet, end at det skal udskiftes efter kort tid pga. råd. Gælder også undtagelsen under UC3.2 - hvis disse ting forgår, så forringes bygningens udtryk og værdi. Vi mener ikke de områder skal udelukkes.

Remissinstans

Scandi Byg

There will be a more detailed answer from the Nordic producers of impregnated wood. On general level the documentation should be consistent telling if the requirements are for impregnated wood or for a wood with other surface treatments.

This kind of approach where the structures are seen as products, not as alternative material choices, leads to optimization of details. Short-sighted solutions are favored instead of long lasting.

Impregnated wood that fulfills the NTR-criteria should be accepted in structures that are in in direct contact with soil or water, or exposed to weather or moisture coming from other structures.

Justification for using impregnated wood is the necessity to guarantee the human safety (terraces, walking lanes, outdoor stairs) and long service life. There must be a possibility

to use Nordic impregnated wood in certified buildings and thus avoid risk for human injury and for the building contractor to be responsible for compensation for damages. At present the draft criteria supports the use of less reliable materials.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Undantag för bärande regelverk till trädäck borttaget? Öppnar upp för att få använda tryckimpregnerat trä i vissa miljöer utan att begära avsteg från svanen.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Impregnering av treverk brukes for å gi materialet vesentlig bedre bestandighet mot fukt og råte. Krav til bruk av impregnering må ses i sammenheng med hvilke forventninger til levetid og bestandighet osv. Dagens råtegaranti fra norske vindusprodusenter ligger på 20-30-40 år. Hvis denne må reduseres grunnet skjerpede krav til bruk av impregnering, er alternativet vinduer i ikke-fornybare materialer. Det er prosesser knyttet til bruk av impregneringsmidler som skissert på EU-nivå, men konsekvensen av eventuelle innstramninger er at det ikke finnes gode alternativer per i dag. Alternative midler/biosider er under utvikling, men prosessene tar lang tid.

Remissinstans

Norske Trevarer

On epäloogista, että vaatimuksissa sallitaan kyllästetyn puutavaran käyttö, vaikka nämä tuotteet sisältävät huomattavia määriä ympäristölle haitallisia raskasmetalleja sekä M-luokassa jopa karsinogeeniä.

Tulisi määrittellä, mikä on säälle altis rakenne. Rakenteet, joihin kohdistuu kosteusriskejä, mutta puuttuvat taulukosta:

- ns. käännettyjen kattojen kevytsoraeristetilassa olevat puurakenteet
- tuulettuvissa alapohjissa olevat rakenteet.

It is illogical for the requirements to permit the use of impregnated wood even though these products contain significant quantities of heavy metals which are harmful to the environment, plus even carcinogens in category M.

A definition of a weather-exposed structure is required. Structures which are subject to moisture risks but which are missing from the table:

- wood structures in the gravel ballast of inverted roofs
- structures in ventilated ground floors.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Bra att kravet är mer specificerat. Frågan är om det går att köpa tryckt virke med låga biocidnivåer. Kan risk för röta uppstå så att materialet inte blir så robust dvs behöver bytas ut oftare vilket också ger miljöpåverkan. Organowood eller liknande driver kostnader.

Förklaring på vad NTR är behövs.

Remissinstans

Besqab

Har det utretts vilket utbud det finns idag av tryckimpregnerat trä som ej innehåller tungmetaller och 500 ppm biocider? Vi som har en hel del trappor i terräng, plattformar mm på våra skolgårdar är i behov att kunna ha tryckimpregnerat virke i den del av konstruktionen som är i direktkontakt med vatten/jord.

Remissinstans

Turako AB

Please specify what a weather-exposed construction refers to. Constructions exposed to moisture risks but missing from the table:

- Wooden structures in the light gravel insulation space of roofs
- Structures in ventilated subfloors

Remissinstans

JM AB

Pyydämme määrittelemään, mikä on sääälle altis rakenne. Rakenteet, joihin kohdistuu kosteusriskejä, mutta puuttuvat taulukosta:

- Papukattojen kevytsorateristetilassa olevat puurakenteet
- Tuulettuvissa alapohjissa olevat rakenteet

We request a definition of a weather-exposed structure. Structures which are subject to moisture risks but which are missing from the table:

- Wooden structures within the gravel ballast of LECA roofs
- Structures in ventilated ground floors

Remissinstans

JM Suomi Oy

Det legges i forslagene til kriterier restriksjoner for bruk av trykkimpregnert tre i både fasader, plattinger, gjerder, lydbarrierer, pergolaer, permanent innstallerte utemøbler, lekeplass- og parkutrustning og liknende formål. Slik Treindustrien forstår dette utelukker det i praksis bruk av impregnert virke i Svanemerkede byggeprosjekter. Samtidig åpner kriteriesettet for å Svanemerke lekeplass- og parkutstyr for å benytte CU impregnert (NTR AB) i UC3.2 for lekeplass og parkutstyr.

Dagens impregnerte materialer har en helt annen miljøprofil enn for noen tiår siden, da midlene kunne inneholde både arsen og krom. Kobberimpregnert trevirke (CU) er til forskjell fra CCA og kreosotimpregnert virke ikke farlig avfall. Midlene som benyttes i Svanemerkede prosjekter må også tilfredsstillende O31 med tanke på uønskede stoffer, og kan blant annet ikke inneholde bor. Borfrie midler er nå tilgjengelig på markedet, slik at det vil være mulig å levere på dette for CU-impregnerte materialer.

CU-impregnerte materialer har vesentlig bedre klimafotavtrykk enn andre modifiserte materialer slik som furfurylert eller acetylert, som har større klimagassutslipp i produksjonsprosessen. I tillegg produseres CU-impregnert trevirke fra kortreist tømmer.

Treindustrien mener CU-impregnert virke kan være et godt valg, særlig med tanke på holdbarhet og klimafotavtrykk, og ber Nordisk Miljømerking om å gjøre disse vurderingene i en sammenheng. Det jobbes stadig med å utvikle nye midler, prosesser og behandlingsmetoder for holdbart trevirke for å optimalisere både miljø- og klimaprofil. Det er per nå ikke tilstrekkelig alternativer i markedet som ut fra en totalvurdering av både miljø- og klimahensyn gir grunnlag for å utelukke CU-impregnert til formål der det er behov for særlig god holdbarhet og råtemotstand.

Remissinstans

Treindustrien

It is not clear whether the exemption under O28 means that it is still necessary to meet the requirements under Table 12. Please could you reword the criteria to ensure this is clear.

Regarding exemption 'Impregnated wood that contains no heavy metals and a maximum of 500 ppm of biocides in the final product is exempt from the requirement': Please remove reference to 'heavy metals' – this is covered in 031.

Remissinstans

Arxada

Inga synpunkter då NTR B är godkänt

Remissinstans

NorDan

Great. Keep this.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Þessi krafa er orðin nokkuð góð

Remissinstans

Visthus

Undantag: • ~~Impregnerat~~ **Behandlat** trä som inte innehåller tungmetaller och högst 500 ppm biocider i

slutprodukten är undantaget från kravet.

Remissinstans

Jotun A/S och Maling & Lakkindustriens Forbund

Vi anser att det ska finnas möjlighet att välja träskyddsbehandlat trä för utomhusmiljöer. Detta eftersom livscykeln måste vägas in och vår erfarenhet är att trä som behandlats med träskyddsmedel oftast har en längre livslängd än andra alternativ på marknaden och sett till det kan det vara ett bra alternativ. Biocidförordningen ställer höga krav och informationsplikten är stark, dessutom finns en rötskydds garanti på 20 år för NTR AB/NTR A klassat virke.

➤ NTR AB tillåts användas där det anses vara utsatt för väderpåverkan och viktat med livscykel kan anses vara ett bra alternativ.

➤ NTR A tillåts användas i situationer där det är svårt att komma åt och byta ut del, så som konstruktionsvirke.

Remissinstans

Beijer Byggmaterial

Är det fortfarande ok att konstruktionen utförs i tryckimpregnerat trä? Vad gäller undantaget? Kan vi då använda ett sådant impregnerat trä till altantrallen också? Förtydliga vad undantaget gäller.

Remissinstans

Bonava

Beständigt trä för utomhusbruk

Kraven på beständigt trä för utomhusbruk anser vi är väldigt otydliga, osammanhängande och därmed också omöjliga att kunna ta ställning till.

Ni skriver till exempel i inledningen att ”Användningen av tryckimpregnerat trä som innehåller tungmetaller och/eller biocider är begränsad enligt tabell 12.” och att ”Det gäller följande: Trädäck, staket, pergola, permanent installerade utemöbler, lekplats- och parkutrustning och liknande artiklar” men i tabell 12 anger ni för användarklass enligt EN 335 UC 3.2 att det inte gäller för fasader, trädäck, staket, ljudbarriärer, pergolor, permanent installerade utemöbler, lekplats- och parkutrustning och liknande föremål?

Avsnittet i sin helhet behöver ses över och förtydligas.

Remissinstans

Moelven

Organowood är tillverkare av modifierat trä i form av trall, reglar och panel för ovan markkonstruktion, UC3 enligt Standard EN 335. Vi har granskat förslaget till kriterier för Svanenmärkning av Nya byggnader och har invändning och förslag angående stycket: O28 Beständigt trä för utomhusbruk.

Rötskyddat trä behöver kritisk granskning och jämförbara rötskyddstester

Vi föreslår att ni håller på era undantag med hänvisning till rapport från IVL och ytterligare skärper kraven för UC 3.2. För UC 4 finns inget alternativ till biocidimpregnerat trä men för övriga UC finns många olika ersättningsmaterial och det finns anledning att ifrågasätta hållbarheten hos dagens NTR certifierade trä.

En rapport utförd av IVL från 2021 visar att kopparbaserade impregneringsmedel lakar ut 10-15% under första året. Enligt två rapporter från RISE så kan det ske en urlakning av mellan 15-30% av bl.a kopparsalterna redan första året. (Fältförsök med träskyddsmedel 2006, Edlund et al och Fältförsök med träskyddsmedel 2011, Brelid et al).

Vi menar det inte är rimligt att förlita sig på gammal data då de nya medlen skiljer sig mycket från de som används historiskt. På sidan 16 i rapport LCA NTR A står att läsa: ”I de fortsatta beräkningarna ansätts en teknisk medellivslängd på 20 år för en NTR A impregnerat trästolpe i markkontakt. Med tanke på att det fältförsök som finns visar att det aktuella medlet och upptaget väl följer utvecklingen för CCA antas därför att 20 år är en rimlig medellivslängd. Någon alternativ livslängd bedöms därför inte nödvändig för känslighetsanalysen” (LCA for NTR class A timber in ground contact and alternative materials – Horse fences and fence posts. Erlandsson 2013)

CCA-medel förbjöds 2004. Därför borde man rimligtvis vid det här laget hunnit göra nya fältförsök med de nya kopparbaserade medlen. Trots detta baseras den senaste LCA för NTR AB från 2018 på denna rapport från 2013. (LCA on NTR treated wood decking and other decking materials, Erlandsson et al 2013) Som i sin tur hänvisar till CCA medel. Verkligheten visar någonting annat, exempelvis projekt Balder i Göteborg. NTR A ovan mark med utlovad hållbarhet på över 25 år har begynnande röta efter ca 15 år och under 2021 så akut att konstruktionen måste stängas och byggas om.

Exempel på förändrad impregnering. Wolmanit CX-8 WB med regnr 5003 får inte användas efter 10 april 2022. Ersätts av Wolmanit CX-8WB regnr 5663 1-1. I Tillkommer gör 2 aminoetanol 28,6-31,6 % samt heptansyra 3,1% och 2-etylhexansyra 4,9%. Dvs 38% andel alkohol och syror i stället för vatten.

Modifierat trä och NTR-märkning

Svanen har en oerhört viktig roll att spela för alla nya tekniker som utvecklas på marknaden. För att Organowood AB och många andra bolag ska kunna driva utvecklingen framåt så krävs det att man skapar en marknad för alternativa skydd som modifierat trä som inte enbart fokuserar på CO2 utan också på biologisk mångfald och ersättning av farliga kemikalier. Organowood AB och många andra branschkollegor är unga bolag som saknar testdata från 30 år bakåt i tiden och är därför hänvisade till de standardiserade tester för rötskydd som finns. Dock så finns det ingen gemensam standard för modifierat trä och kopparimpregnerat trä och de alternativ till biocidimpregnerat trä som finns på marknaden idag använder sig inte av NTR-systemet eftersom systemet inte är väl utvecklat för andra teknologier. Vi på Organowood vill gärna se att Svanen tar fram underlag på vilka tester man bör uppfylla för respektive metod/träslag för att kunna skapa en god jämförelse. Vi anser också att nya rötskyddstest bör utföras så fort man ändrar sin kemi eller metod för produktion. Nedan är en tabell över kopparbaserade träskyddsmedel som visar på att de ändrat sig kraftig i innehåll men behåller samma produktnamn över tid. Vi anser att nya rötskyddstester bör redovisas baserat på det nya innehållet i vätskorna och inte hänvisa till data från slutet av 90-talet i sina LCA-beräkningar.

	Regnr	Godkändes	Godkännande till	Användningsförbud		NTR UC
Wolmanit CX-8	4122	1996 02 26	2022 05 31		Med bor	A och AB
Wolmanit CX-8 WB	5003	2011 06 29	2021 04 09	2022 04 09		
Wolmanit CX-8WB	5663-1-1	2021 04 09	2031 03 29		+38% nytt innehåll	
Tanalith E7	4458	2000 11 24	2017 03 14	2018 03 14	Bor tebukonazol propikonazol	A M
Tanalith 3462	5242			2019-10-04	15%koppar	
Tanalith 3462	5497			I användning	9% koppar	
Tanalith 3463	5242			2019-10-04	15%koppar	
Tanalith 3463	5497			I användning	9% koppar	

Källa: *Kemikalieinspektionen.se*

Som tabell 2 och förslag på dokumentation av beständighet är utformad i Svanens förslag så riskerar man att utestänga goda material som testat hållbarhet med oberoende tester som exempelvis EN 113 och EN 113-2.

Bakgrund: Som i tidigare kriteriegeneration tillåts virke som är impregnerat med kemiska träskyddsmedel (ofta kopparsalter och biocider) så länge träskyddsmedlen uppfyller kemikaliekraven. Orsaken är främst att en god beständighet uppnås, att virket är underhållsfritt samt att impregnering innebär lite risk för urlakning av träskyddsmedel till miljön, både vid tillverkning och vid användning. För att undvika onödig användning av kemiska träskyddsmedel tillåts det enbart på produkter som är fast förankrade i mark eller andra underlag och inom användarklass UC 4.

För modifierat trä (termiskt och kemiskt) har Nordiska Träskyddsrådet ett liknande system som för virke behandlat med kemiska träskyddsmedel. Träskyddsklasserna är här NTR Mmod, NTR Amod NTR ABmod och NTR Bmod i enlighet med de användningsklasser som definieras i EN 335. För trä som inte omfattas av NTR:s träskyddsklasser ska provningsresultat enligt etablerade EN-standarder uppvisas för aktuell användningsklass. Provingar Nordisk Miljömärkning 073 / 4.0 24 februari 2020 Utemöbler, lek- och parkutrustning ska utföras och provningsresultat bedömas och utvärderas av oberoende tredjepart med erfarenhet inom beständigt trä.

Inget av de företag som är anslutna till NTR tillverkar någon biocidfri produkt idag som är godkänd enligt deras egna kriterier. Det förefaller underligt att NTR kriterier ska få ligga till grund för vilka tester specifikt som ska göras för att uppfylla kraven. Det kan utöver CEN/TS 15083 och EN-113 finnas andra tester som kan göras som visar på beständigheten. Vi anser att man bör skriva att det ska vara testat och dokumenterat av ett ackrediterat tredjepartsinstitut. På detta sätt så framtidssäkrar man också reglerna för det fall att det kommer ny teknik för träskydd som inte passar in i gängse mallar. Ett exempel på detta är test för avdunstning vilket torde vara helt onödigt på

t.ex värmebehandlat trä eftersom man där inte tillför något ämne. Det aktuella avdunstningstestet (EN 73) testet riktar främst in sig på koppar- och bicodbaserade tekniker.

Sammanfattning förslag

Vi vill rekommendera Svanen att sätta sin standard med hjälp av de Europeiska standarder för rötskyddstest av trä, urlakningstest och rapporter som finns idag. Det händer mycket nu med träskyddade produkter på flera håll. Kemikalieinnehåll ändras i och med EUs arbete med kemikalier (REACH) och nya innovationer har kommit ut på marknaden.

Vi vill göra Svanen uppmärksamma på att utlovad livslängd hos olika produkter inte alltid stämmer med den nya verkligheten och föreslår att man överväger att jämföra material utifrån resultaten i de EN standarder som finns och bör användas för att säkra verkningsgraden av rötmotstånd hos trämaterial i utomhusmiljö.

Vi rekommenderar Svanen att kräva underlag för hållbarhet av trä i användarklass UC3 och UC4. Om man ska argumentera för ett livscykelperspektiv för trä utomhus så bör det finnas nyligen genomförda tester på de aktuella produkterna. NTR certifierat trä har sen mitten på 90-talet ändrat sin kemi ett flertal gånger. Trots detta så förlitar man sig på data från tester initierade i slutet på 90- talet med CCA-medel som referens. Vi menar att det trä som NTR-certifieras idag inte har samma livslängd som påstås. Ett tydligt exempel på detta är åkattraktionen Balder på Liseberg som efter drygt 15 år har börjat ruttna. Efter 19 år är det så allvarliga problem att den nu måste stängas för renovering och utbyte av ruttet trä. Notera att det är certifierat NTR-A som har använts ovan mark.

Organowood AB testar sitt trä enligt EN 113-2 för att få fram hållbarhetsklass och ENV 807 för att få en indikation på användarklass. EN 252 är initierat för att få användbart besked på användarklass. EN 252 är ett 5-årigt test, men det finns fler standarder som kan nyttjas för svar/indikation inom några månader.

I kriterierna upptas endast NTR-systemet för användningsområden baserat på EN 335.

Trämaterial som används med syfte att vara rötskyddade för lång hållbarhet bör kunna visa Svanen resultat av En N113-2 samt ENV 807 och för UC 4 EN 335 resultat från EN 252 alt ENV 807 + CEN/TS 15083-2 för det aktuella innehållet. Vi tycker att Svanen bör ha möjlighet att värdera miljöavtrycket hos träprodukter i sin helhet dvs väga in både co2 avtryck, kemikalieinnehåll, rötmotstånd och användbarhet.

Remissinstans

Organowood

Detta avsnitt är svårt att förstå och tolka. Vi menar att Svanen måste vara tydliga med att:

- det under vissa förhållanden är nödvändigt att acceptera användningen av trä med bättre beständighet än vanligt obehandlat trä för att tillförsäkra byggnaden/konstruktionen en lång livslängd (brukstid), som i sin tur är resurseffektivt och därmed en viktig miljöaspekt, något som ju är en bärande tanke i Svanenmärkningsen.
- det är viktigt att påpeka att sk konstruktionstekniskt eller byggnadstekniskt träskydd alltid ska tillämpas så långt det är praktiskt möjligt. Valet av träskyddsmedel ska var anpassad för användningsområdet och vilken exponering för riskfaktorer som föreligger. Utgångspunkt bör vara EN 335 och användningsklasserna 3 och 4.
- om livslängden kan förlängas väsentligt genom att använda NTR B för snickeriprodukter och NTR GRAN för ytterpanel, vindskivor, vattbräder och tegelläkt bör det tillåtas. NTR B och NTR GRAN ingår i Användningsklass 3. NTR B kan endast användas i målade eller ytskyddade tillämpningar.
- kraven avseende beständighetsdokumentation måste vara tydliga och gälla alla trämaterial som hävdar ökad beständighet. Det ska t ex inte finnas någon genväg via Kriteriedokument 086. Även för dessa gäller byggnadstekniskt träskydd, underhåll mm.
- minimering av avfall på byggarbetsplatsen är viktigt, i synnerhet när det gäller träskyddsmedelsbehandlat och visst kemiskt modifierat trä. Genom att all bearbetning görs före behandling så långt det är praktiskt möjligt uppnår man detta mål samtidigt som det är bra för beständighetsegenskaperna, då man slipper kapsnitt, urfräsningar mm, som riskerar att blotta obehandlad kärnved.
- spårbarhet är en särskilt viktig aspekt när det gäller beständigt trä. Vi menar att ett krav på individuell märkning av aktuella komponenter eller sammansatta byggnadsdelar är rimligt i tillägg till tydliga krav på dokumentation i loggar och materialspecifikationer.
- Vi menar att beskrivningen om tungmetaller och gränsvärden kan tas bort. Frågan om "Oönskade ämnen" hanteras bättre i avsnitt O31. Det finns inga godkända träskyddsmedel som innehåller de uppräknade tungmetallerna i Norden.
- Vi anser att kriteriedokumentet inte ska skapa regler som premierar en träskyddsteknik/ett träskyddsmedel på andra grunder än faktabaserade riskbedömningar. Stycket där metallfria medel ges undantag riskerar att leda till att dessa kan användas utan att vederbörlig hänsyn tas till fastställda miljörisker eller att träskyddets effektivitet beaktas.

- Krav rörande kemikalier (träskyddsmedel, modifieringskemikalier) hanteras i avsnitt O31.

Mot bakgrund av ovan framförda bifogas vårt förslag till omformulering av avsnitt O28.

Bilaga O28 Beständigt trä för utomhusbruk

Användning av beständigt trä är begränsad till de fall där risk för angrepp och skada av röta, blånad och mögel föreligger och där dessa inte kan elimineras genom byggnadstekniska åtgärder.

Trä som saknar dokumenterad beständighet mot röta, blånad och mögel enligt med tabell 12 är inte tillåtet då risk föreligger för tidiga rötskador, kort livslängd eller försämrade personsäkerhet. Tillåtna träskyddsmetoder är:

- Användning av träslag med hög naturlig beständighet
- Termiskt modifierat trä
- Kemiskt modifierat trä, och
- Träskyddsmedelsbehandlat trä

Lång livslängd ska eftersträvas för att minska trävarans totala klimatbelastning. Krav på beständighets-dokumentation enligt Tabell 12 gäller för användning ovan mark eller i kontakt med mark, dvs användningsklasserna UC 3 och UC 4 enligt EN 335. Dessa krav gäller även för träprodukter som är Svanenmärkta enligt kriteriedokument 086.

För att minska risken för skador och förbättra förutsättningar för lång livslängd ska byggnadstekniskt träskydd tillämpas. Det omfattar val av övergripande utformning och konstruktion samt detaljutformning. Hållfasthet och samverkanssegenskaper med andra material ska beaktas likväl som andra väsentliga egenskaper relaterade till beständighet och upplevd funktion som flisor och sprickor. Underhållsåtgärder ska beaktas och beskrivas.

Kemiskt modifierat trä och träskyddsmedelsbehandlat trä och andra trävaror, där hela tvärsnittet inte är behandlat, skall användas i färdigbearbetat skick i största möjliga utsträckning för att uppnå god beständighet. Bearbetning såsom kapning, klyvning, håltagning och all annan bearbetning exponerar trä med mindre beständighet. Bearbetning som inte kan undvikas ska beskrivas.

Träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä skall uppfylla krav på kemiskt innehåll enligt O31 och skall dokumenteras enligt Bilaga 10.

- * Dokumentation/certifikat i enlighet med vad som anges i tabell 12 utfärdade av ackrediterade laboratorier.
- * Beskrivning av de åtgärder och ritningar som redogör för val av beständigt trä och för hur byggnadstekniskt träskydd har tillämpats.
- * Skriftliga rekommendationer/instruktioner för tillsyn och underhåll, utbyte av delar samt återvinning.

Tabell 12: De olika alternativa metoderna för träskydd som accepteras för tillämpning i användningsklass UC 3 (ovan mark) samt UC 4 (i markkontakt/bärande) samt de krav på dokumentation av beständigheten som gäller för respektive användningsklass.

Träskyddsmetod	Användningsklass enligt EN 335	Krav på dokumentation av beständighet
Trä med naturlig beständighet*	UC 3 och UC 4	Beständighetsklass DC 1 (mycket beständigt) eller DC 2 (beständigt) enligt EN 350
Träskyddsbehandlat termiskt och kemiskt modifierat trä enligt NTR	UC 3	NTR AB _{mod}
	UC 4	NTR A _{mod}
Träskyddsmedelsbehandlat, termiskt och kemiskt modifierat trä som inte är klassificerat enligt NTR	UC 3	Godkända provningar enligt: -CEN/TS 15083-1 exklusive provning med <i>Coriulus versicolor</i> efter separat accelererad åldring enligt EN 73 och EN 84. -CEN/TS 12037. -EN 330 (för snickerier)
	UC 4	Godkända provningar enligt: -CEN/TS 15083-1 inklusive provning med <i>Coriulus versicolor</i> efter separat accelererad åldring enligt EN 73 och EN 84. -ENV 807 -EN 252 i minst 5 år på tre ställen varav två av dem utförda i något nordiskt land.
Träskyddsmedelsbehandlat impregnerat virke**	UC 3	NTR AB NTR B NTR GRAN
	UC 4	NTR A

* Vissa träslag får inte användas genom krav O34.

** Träskyddsmedelsbehandlat och kemiskt modifierat trä skall uppfylla O31.

Beskrivning av Användningsklass enligt EN 335

UC3

Trä ovan mark, som antingen är utsatt för väderpåverkan och där det är förhållandevis lätt att ersätta skadade komponenter och där konsekvenserna av

en skada blir begränsade. Exempel, trädäck, ramper, staket, plank, utvändiga snickerier, ytterpanel och vindskivor

UC4

Trä i kontakt med mark och sötvatten eller särskilt utsatt för väderpåverkan eller om en träkomponent är svårtillgänglig eller om konsekvenserna av en skada blir särskilt allvarliga. Exempel, konstruktionsvirke, stängselstolpar,

Bakgrund

När man utformar en träbyggnad eller -konstruktion, skall man redan på ritningsstadiet proaktivt försöka undvika rötangrepp. Fuktfällor, dvs där träet är exponerat för högt fuktinnehåll under lång tid, skall i möjligaste mån undvikas. Tillfälligt högt fuktinnehåll skall snabbt kunna återgå till normal nivå.

Furu och gran är de träslag som vanligtvis används för byggnader och konstruktioner i de nordiska länderna. I exponeringar utomhus ovan mark är den naturliga beständigheten med avseende på biologisk nedbrytning, huvudsakligen genom röta, inte alltid tillräcklig för att ge en lång livslängd eller tillräckliga hållfasthetsegenskaper för att garantera personsäkerheten. Därför är det ibland nödvändigt att använda trämaterial med en bättre beständighet.

En bra beständighet medför en lång livslängd, innebärande ett hållbart utnyttjande av material och en låg miljöpåverkan. Det är väsentligen två faktorer som har betydelse för livslängden, nämligen exponeringen och de inneboende beständighetsegenskaperna hos det använda trämaterialiet. Exponeringen handlar om geografiskt läge, lokalt klimat, skydd mot nederbörd, avstånd från marken, utformning av detaljer samt användning av ytbehandling och underhåll. Det är väl känt att olika trämaterial har olika inneboende beständighet. Sålunda har träskyddsmedelsbehandlat trä NTR klass AB bättre beständighet än kärnved av lärk och furu, som i sin tur har bättre beständighet än både splintved och kärnved av gran.

Valet av trämaterial för ett specifikt användningsområde med en förväntad livslängd baseras ofta på erfarenhet. Under de senaste ca tio åren har åtskilliga forskningsinitiativ fokuserat på att kunna tillhandahålla ett kvantitativt verktyg för utformning av träkonstruktioner med avseende på beständighet. Med hjälp av guider framtagna i WoodWisdom-projektet WoodExter (Lunds universitet Rapport TVBK 3060) och i det svenska projektet WoodBuild (Lunds universitet Rapport TVBK 3066), kan man få vägledning beträffande förväntad livslängd för olika trämaterial i ovan mark användningar.

Fastän beständighetsegenskaperna är mycket viktiga, finns det andra faktorer som också måste beaktas för ett optimalt materialval. Dessa är bland annat:

- Samverkanssegenskaper med andra material där samverkan med metaller få anses som viktigast
- Hållfasthetsegenskaperna. Exempelvis är termiskt modifierat trä (TMT) inte lämpligt att använda i bärande konstruktioner
- Behovet av regelbundet underhåll
- Övriga egenskaper för avsedd funktion. Sprickbildning, stickor och flisor, utseende

Produktvalsprincipen

Träskyddsmedelsbehandlat virke ska användas då utökat motstånd mot röta och biologiska skadegörare krävs och inte kan uppnås genom konstruktionstekniska eller byggnadstekniska åtgärder. Överväg konstruktion och virkesval som leder till minsta belastning på hälsa och miljö, med beaktande av byggnationens långsiktiga krav.

Remissinstans

NWPC

O28 Undantag

SVEFFs kommentar: Benämningen borde vara ”behandlat trä” istället för ”impregnerat trä”. Behandlat trä som inte innehåller tungmetaller och högst 500 ppm biocider i slutprodukten är undantaget från kravet.

Remissinstans

SVEFF

Avsnitt O28 Beständigt trä för utomhusbruk

Detta avsnitt är svårt att förstå och tolka. Vi menar att Svanen måste vara tydliga med att:

- det under vissa förhållanden är nödvändigt att acceptera användningen av trä med bättre beständighet än vanligt obehandlat trä för att tillförsäkra byggnaden/konstruktionen en lång livslängd (brukstid), som i sin tur är resurseffektivt och därmed en viktig miljöaspekt, något som ju är en bärande tanke i Svanenmärkningen.
- det är viktigt att påpeka att s k konstruktionstekniskt eller byggnadstekniskt träskydd alltid ska tillämpas så långt det är praktiskt möjligt. Valet av träskyddsmedel ska var anpassad för användningsområdet och vilken exponering för riskfaktorer som föreligger. Utgångspunkt bör vara EN 335 och användningsklasserna 3 och 4.
- om livslängden kan förlängas väsentligt genom att använda NTR B för snickeriprodukter och NTR GRAN för ytterpanel, vindskivor, vattbräder och tegelläkt bör det tillåtas. NTR B och NTR GRAN ingår i Användningsklass 3. NTR B kan endast användas i målade eller ytskyddade tillämpningar.

- kraven avseende beständighetsdokumentation måste vara tydliga och gälla alla trämaterial som hävdar ökad beständighet. Det ska t ex inte finnas någon genväg via Kriteriedokument 086. Även för dessa gäller byggnadstekniskt träskydd, underhåll mm.
- minimering av avfall på byggarbetsplatsen är viktigt, i synnerhet när det gäller träskyddsmedelsbehandlat och visst kemiskt modifierat trä. Genom att all bearbetning görs före behandling så långt det är praktiskt möjligt uppnår man detta mål samtidigt som det är bra för beständighetsegenskaperna, då man slipper kapsnitt, urfräsningar mm, som riskerar att blotta obehandlad kärnved.
- spårbarhet är en särskilt viktig aspekt när det gäller beständigt trä. Vi menar att ett krav på individuell märkning av aktuella komponenter eller sammansatta byggnadsdelar är rimligt i tillägg till tydliga krav på dokumentation i loggar och materialspecifikationer.
- Vi menar att beskrivningen om tungmetaller och gränsvärden kan tas bort. Frågan om ”Önskade ämnen” hanteras bättre i avsnitt O31. Det finns inga godkända träskyddsmedel som innehåller de uppräknade tungmetallerna i Norden.
- Vi anser att kriteriedokumentet inte ska skapa regler som premierar en träskyddsteknik/ett träskyddsmedel på andra grunder än faktabaserade riskbedömningar. Stycket där metallfria medel ges undantag riskerar att leda till att dessa kan användas utan att vederbörlig hänsyn tas till fastställda miljörisker eller att träskyddets effektivitet beaktas.
- Krav rörande kemikalier (träskyddsmedel, modifieringskemikalier) hanteras i avsnitt O31.

Mot bakgrund av ovan framförda bifogas vårt förslag till omformulering av avsnitt O28.

Bilaga O28 Beständigt trä för utomhusbruk

Användning av beständigt trä är begränsad till de fall där risk för angrepp och skada av röta, blånad och mögel föreligger och där dessa inte kan elimineras genom byggnadstekniska åtgärder.

Trä som saknar dokumenterad beständighet mot röta, blånad och mögel enligt med tabell 12 är inte tillåtet då risk föreligger för tidiga rötskador, kort livslängd eller försämrad personsäkerhet.

Tillåtna träskyddsmetoder är:

- Användning av träslag med hög naturlig beständighet
- Termiskt modifierat trä
- Kemiskt modifierat trä, och
- Träskyddsmedelsbehandlat trä

Lång livslängd ska eftersträvas för att minska trävarans totala klimatbelastning. Krav på beständighetsdokumentation enligt Tabell 12 gäller

för användning ovan mark eller i kontakt med mark, dvs användningsklasserna UC 3 och UC 4 enligt EN 335. Dessa krav gäller även för träprodukter som är Svanenmärkta enligt kriteriedokument 086.

För att minska risken för skador och förbättra förutsättningar för lång livslängd ska byggnadstekniskt träskydd tillämpas. Det omfattar val av övergripande utformning och konstruktion samt detaljutformning. Hållfasthet och samverkanssegenskaper med andra material ska beaktas likväl som andra väsentliga egenskaper relaterade till beständighet och upplevd funktion som flisor och sprickor. Underhållsåtgärder ska beaktas och beskrivas.

Kemiskt modifierat trä och träskyddsmedelsbehandlat trä och andra trävaror, där hela tvärsnittet inte är behandlat, skall användas i färdigbearbetat skick i största möjliga utsträckning för att uppnå god beständighet. Bearbetning såsom kapning, klyvning, håltagning och all annan bearbetning exponerar trä med mindre beständighet. Bearbetning som inte kan undvikas ska beskrivas.

Träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä skall uppfylla krav på kemiskt innehåll enligt O31 och skall dokumenteras enligt Bilaga 10.

- * Dokumentation/certifikat i enlighet med vad som anges i tabell 12 utfärdade av ackrediterade laboratorier.
- * Beskrivning av de åtgärder och ritningar som redogör för val av beständigt trä och för hur byggnadstekniskt träskydd har tillämpats.
- * Skriftliga rekommendationer/instruktioner för tillsyn och underhåll, utbyte av delar samt återvinning.

Tabell 12: De olika alternativa metoderna för träskydd som accepteras för tillämpning i användningsklass UC 3 (ovan mark) samt UC 4 (i markkontakt/bärande) samt de krav på dokumentation av beständigheten som gäller för respektive användningsklass.

Träskyddsmetod	Användningsklass enligt EN 335	Krav på dokumentation av beständighet
Trä med naturlig beständighet*	UC 3 och UC 4	Beständighetsklass DC 1 (mycket beständigt) eller DC 2 (beständigt) enligt EN 350
Träskyddsbehandlat termiskt och kemiskt modifierat trä enligt NTR	UC 3	NTR AB _{mod}
	UC 4	NTR A _{mod}
Träskyddsmedelsbehandlat, termiskt och kemiskt modifierat trä som inte är klassificerat enligt NTR	UC 3	Godkända provningar enligt: -CEN/TS 15083-1 exklusive provning med <i>Coriolus versicolor</i> efter separat accelererad åldring enligt EN 73 och EN 84. -CEN/TS 12037. -EN 330 (för snickerier)
	UC 4	Godkända provningar enligt: -CEN/TS 15083-1 inklusive provning med <i>Coriolus versicolor</i> efter separat accelererad åldring enligt EN 73 och EN 84. -ENV 807 -EN 252 i minst 5 år på tre ställen varav två av dem utförda i något nordiskt land.
Träskyddsmedelsbehandlat impregnerat virke**	UC 3	NTR AB NTR B NTR GRAN
	UC 4	NTR A

* Vissa träslag får inte användas genom krav O34.

** Träskyddsmedelsbehandlat och kemiskt modifierat trä skall uppfylla O31.

Beskrivning av Användningsklass enligt EN 335

UC3 Trä ovan mark, som antingen är utsatt för väderpåverkan och där det är förhållandevis lätt att ersätta skadade komponenter och där konsekvenserna av en skada blir begränsade. Exempel, trädäck, ramper, staket, plank, utvändiga snickerier, ytterpanel och vindskivor

UC4 Trä i kontakt med mark och sötvatten eller särskilt utsatt för väderpåverkan eller om en träkomponent är svårtillgänglig eller om konsekvenserna av en skada blir särskilt allvarliga. Exempel, konstruktionsvirke, stängselstolpar.

Bakgrund

När man utformar en träbyggnad eller -konstruktion, skall man redan på ritningsstadiet pro-aktivt försöka undvika rötangrepp. Fuktfällor, dvs där träet är exponerat för högt fuktinnehåll under lång tid, skall i möjligaste mån undvikas. Tillfälligt högt fuktinnehåll skall snabbt kunna återgå till normal nivå.

Furu och gran är de träslag som vanligtvis används för byggnader och konstruktioner i de nordiska länderna. I exponeringar utomhus ovan mark är den naturliga beständigheten med avseende på biologisk nedbrytning, huvudsakligen genom röta, inte alltid tillräcklig för att ge en lång livslängd eller tillräckliga hållfasthetsegenskaper för att garantera personsäkerheten. Därför är det ibland nödvändigt att använda trämaterial med en bättre beständighet.

En bra beständighet medför en lång livslängd, innebärande ett hållbart utnyttjande av material och en låg miljöpåverkan. Det är väsentligen två faktorer som har betydelse för livslängden, nämligen exponeringen och de inneboende beständighetsegenskaperna hos det använda trämaterialiet. Exponeringen handlar om geografiskt läge, lokalt klimat, skydd mot nederbörd, avstånd från marken, utformning av detaljer samt användning av ytbehandling och underhåll. Det är väl känt att olika trämaterial har olika inneboende beständighet. Sålunda har träskyddsmedelsbehandlat trä NTR klass AB bättre beständighet än kärnved av lärk och furu, som i sin tur har bättre beständighet än både splintved och kärnved av gran. Valet av trämaterial för ett specifikt användningsområde med en förväntad livslängd baseras ofta på erfarenhet. Under de senaste ca tio åren har åtskilliga forskningsinitiativ fokuserat på att kunna tillhandahålla ett kvantitativt verktyg för utformning av träkonstruktioner med avseende på beständighet. Med hjälp av guider framtagna i WoodWisdom-projektet WoodExter (Lunds universitet Rapport TVBK 3060) och i det svenska projektet WoodBuild (Lunds universitet Rapport TVBK 3066), kan man få vägledning beträffande förväntad livslängd för olika trämaterial i ovan mark användningar.

Fastän beständighetsegenskaperna är mycket viktiga, finns det andra faktorer som också måste beaktas för ett optimalt materialval. Dessa är bland annat:

- Samverkanssegenskaper med andra material där samverkan med metaller få anses som viktigast
- Hållfasthetsegenskaperna. Exempelvis är termiskt modifierat trä (TMT) inte lämpligt att använda i bärande konstruktioner
- Behovet av regelbundet underhåll
- Övriga egenskaper för avsedd funktion. Sprickbildning, stickor och flisor, utseende

Produktvalsprincipen

Träskyddsmedelsbehandlat virke ska användas då utökat motstånd mot röta och biologiska skadegörare krävs och inte kan uppnås genom konstruktionstekniska eller byggnadstekniska åtgärder. Överväg konstruktion och virkesval som leder till minsta belastning på hälsa och miljö, med beaktande av byggnationens långsiktiga krav.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

O28 Beständigt trä för utomhusbruk

Användning av biocider ska vara tillåten när det bidrar till byggnadsdelarnas ökade beständighet och därmed hållbarhet i sin helhet. Ett beständigt material används (eller återanvänds) under längre tid, och bidrar därmed till mindre användning av ny råvara. Användning av biocider bör naturligtvis följa den europeiska biocidförordningen eller annan etablerad biocidlagstiftning. Information bör göras tillgänglig exempelvis genom det så kallade TSM-systemet. Även NTR-systemet tillåter bara godkända biocider. Undantag under O32 bör synkas med texten här med ökad beständighet (och därmed hållbarhet) som motivering.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Svenska Träskyddsföreningen tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på rubricerat kriteriedokument och vill framföra följande:

Terminologi avseende beständighet och träskydd

- Terminologin behöver generellt ses över, såväl den på svenska som på engelska. Utan att gå in närmare på detaljer här, erbjuder sig Föreningen att innan den slutliga versionen fastställs gå igenom och vid behov uppdatera terminologi som rör träs beständighet och träskydd.

Branschen och lagstiftningen har nyligen beskrivits i det genomarbetade och allmänt accepterade dokumentet med titeln Best Available Techniques (BAT) Reference Document on Surface Treatment Using Organic Solvents including Preservation of Wood and Wood Products with Chemicals, 2020. JRC122816. (Observera att den svenska översättningen är bristfällig). Genomgående skrivs ”trä som har (tryck)impregnerats”. Det bör ersättas med ”trä som har behandlats med träskyddsmedel”... (alternativt möjligen ”träskyddsmedelsbehandlat trä” eller ”trä behandlat med träskyddsmedel”) Ordet impregnerat/tryckimpregnerat bör undvikas för andra sammanhang än de som beskriver tillverkningsteknik. (Till exempel framställs kiselbehandlat, linoljeimpregnerat och kemiskt modifierat trä genom tryckimpregnering).

Biocidlagstiftning enligt BPR ger vägledning

Under det senaste decenniet har europeiska biocidförordningen implementerats i EUs medlemsländer vilket har fått ett mycket stort genomslag på samhällets användning av biocider. Träskyddsmedel omfattas av biocidlagstiftningen och de träskyddsmedel som ges tillstånd uppfyller högt ställda krav på säkerhet i den avsedda användningen. Samtidigt måste effektivitet bevisas. För de träskyddsmedel (PT8) som erhåller tillstånd är egenskaper och risker väl dokumenterade och funktionen god. Det övergripande

syftet med biocidlagstiftningen är att biocider endast får användas om de är effektiva, saknar allvarliga risker och har så få oönskade bieffekter som möjligt.

Givna tillstånd innehåller villkor för hur biociden/träskyddsmedlet får användas. Villkoren anger var, hur och av vem användning är tillåten. Ett exempel på detta som berör träskyddsmedel med koppar som huvudsakligt aktivt ämne är att det är vanligt med restriktioner för användning i permanent vattenkontakt. Vid givande av tillstånd beaktas träskyddsmedlets dokumenterade lakning. ECHA bedömer således inte endast halten koppar utan även i vilken omfattning kopparjoner lakar till omgivningen i den tänkta användningen.

Biocidförordningens regler och ECHAs handläggning leder till att tillstånd ges, ändras eller upphör kontinuerligt. Kunskapen på området och även bedömningarna utvecklas och leder till omvärderingar och ändrade tillstånd. T ex riskerar många metallfria biocider att inte få förnyat tillstånd. När ett tillstånd inte förnyats eller ändrats måste all användning upphöra eller anpassas till det ändrade tillståndet. Det kan då uppträda en situation där Svanens kriterier inte överensstämmer. Företag som tillverkar i enlighet med NTR-systemet kan endast använda NTRgodkända medel och det är förbjudet att använda biocider som saknar tillstånd från KemI eller motsvarande.

Informationsskyldighet

En viktig del i Biocidlagstiftningen är informationsskyldigheten som gäller för biocidbehandlade varor. Den gäller även träskyddsmedelsbehandlat trä och innebär att särskild information ska tillhandahållas före och efter köp. I träskyddsbranschen uppfylls detta genom att NTR-systemet har krav på märklappar och informationsskyltar som uppfyller informationsskyldigheten vid överlåtelse och till stöd för bygghandeln, när de säljer vidare varorna. I Sverige har hanteringen utvecklats ytterligare genom det s k TSM-systemet. Informationen skapas av producenter och kan hämtas från ett digitalt arkiv för att användas av handel och konsument. Historisk information sparas. Exempel bifogas som bilaga.

- Vi anser att det är lämpligt att kriterierna omfattar att denna information inkluderas i informationskravet för träskyddsmedelsbehandlade trävaror på lämpligt sätt. Vidare bör informationen följa med så att den finns tillgänglig för att underlätta återbruk.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

O29 Copper

There is no factual environmental justification for the requirement to stop using water pipes made of copper. According to the Finnish Environment Institute's report, there is

no clear proof that copper would have health-related or environmental disadvantages in comparison to other materials. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/319739>

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

"Kuparin haitallisuutta vesiympäristössä sekä sen vaikutusta viljelysmaihin puhdistamolietettä lannoitteena käytettäessä on tässä tutkimuksessa arvioitu tutustumalla aikaisemmin tehtyihin tutkimuksiin, annettuihin lausuntoihin sekä haastatteleamalla alan asiantuntijoita. Näiden perusteella voidaan todeta, että vesijohtoputkista liukenevan kuparin vaikutusta vesiympäristössä ei voida pitää merkittävänä. Puhdistamolietteen haitallista vaikutusta viljelysmaihin saattaa esiintyä ainoastaan niillä alueilla, joilla kuparipitoisuus on jo luonnostaan korkea. Pohjoismaissa on joitakin tällaisia alueita. Viljelysmaiden kokonaispinta-alasta tämä on hyvin pieni osuus, ja puhdistamolietteen käyttö lannoitemateriaalina on yksinkertaista lopettaa näillä pelloilla. Siten ei ole perusteltua kieltää kupariputkien käyttöä tämän syyn vuoksi.

This study assessed the harmfulness of copper in a water environment and its impact on cultivated land when using sewage sludge as a fertiliser by reading prior studies, statements, and by interviewing industry professionals. On this basis, it can be stated that the impact of water-soluble copper from copper pipes in an aquatic environment cannot be considered significant. The harmful impact of sewage sludge on cultivated land may occur only in those areas where copper already naturally occurs in high levels. There are some such areas in the Nordic countries. This is a very small share of the overall cultivated land area, and it is very easy to stop the use of sewage sludges as a fertiliser in such fields. It is therefore not justifiable to prohibit the use of copper pipes for this reason.

"

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

"Enligt kriterierna får inte tappvattenledningar bestå av koppar, med följande fyra undantag:

- Synliga rördragningar
- Vattenarmaturers anslutningsdetaljer
- Slutna vattenledningssystem, tex vattenburen golvvärme samt,
- Rör genom väggen för utomhuskran.

Vi ifrågasätter begränsningen, men anser ändå att dessa kan förtydligas. Vi föreslår därför följande fem undantag:

- Synliga rördragningar
- Vattenarmaturers anslutningsdetaljer, såsom kopplingar, fördelare
- Slutna vattenledningssystem för uppvärmning.
- Rör genom väggen för utomhuskran.
- Vattenarmaturer installerade i installationsskåp

Det har publicerats två opartiska faktagranskningar vad gäller koppar, från svenska IVL och Finlands Miljöcentral SYKE. Båda har konstaterat att det inte finns skäl att begränsa koppar i byggnadernas VVS installationer på nationell eller nordisk nivå:

- IVL, BASTA 2017: <https://www.bastaonline.se/koppar-i-byggprodukter-ny-rapport/>
- Finlands Miljöcentral 2020: https://www.syke.fi/sv-FI/Forskning__utveckling/Forsknings_och_utvecklingsprojekt/Projekt/Miljoeffektbedomning_av_rormaterial_som_anvands_i_byggnader

De kopparprodukter som förbjuds tillverkas av nästan 100 procent återvunnet koppar. De återvinns med lågt klimatavtryck och utan kvalitetsförluster. Syftet att begränsa användningen av koppar är svår att motivera. Varför förbiser Miljömärkning Sverige AB dessa utredningar och varför tas så lite hänsyn till klimatpåverkan i detta fall? "

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

"Kupari

Teknologioteollisuus kummeksuu sitä, että Joutsenmerkin uusi kriteeriehtodus uudisrakennuksille sisältää edelleen kiellon, jonka mukaan Joutsenmerkin mukaisissa ympäristömerkityissä taloissa ei rakennusten vesijohdoissa saisi käyttää kupariputkia. Tämä kiello koskee esityksen mukaan kaikkia Pohjoismaita.

Asiasta on esitetty eriäviä mielipiteitä ja erityisesti on toivottu kupariputkien sallimista käytettäväksi asuinrakennuksissa sekä niihin verrattavissa olevissa rakennuksissa. Suomessa työ- ja elinkeinoministeriö nosti esille tarpeen puolueettomaan selvitykseen eri putkimateriaalien ympäristövaikutuksien vertailemiseksi. Tavoitteena oli saada tietoa Joutsenmerkin talousvesiputkien materiaalisuositusten pohjaksi. Selvitys toteutettiin Suomen ympäristökeskuksen toimesta. SYKE keräsi kattavasti tietoa eri putkimateriaalien (kupari, muovi ja komposiitti) valmistuksesta sekä käytön vaikutuksista terveydelle ja ympäristölle. Tietoa kerättiin lisäksi näiden kierrätettävyydestä. Selvitys rajattiin asuinkäyttöön ja sitä vastaavien rakennusten sisällä oleviin vesijohtoihin.

Tämän selvityksen perusteella ei löydetty putkimateriaalien välillä selkeitä eroja niiden ympäristövaikutuksissa. Minkään putkimateriaalin ei myöskään todettu aiheuttavan haitallisia terveysvaikutuksia.

Rakennuksissa käytettävät putkimateriaalit ovat synnyttäneet keskustelua niiden mahdollisista ympäristövaikutuksista ja joidenkin asiantuntijoiden toimesta on esitetty huolta kupariputkista veteen liukenevan kuparin ympäristövaikutuksista, mutta sille ei löydetty selkeitä perusteita. Selvityksessä todetaan hyvin yksiselitteisesti, että kupariputkista liukenevan kuparin määrä oli alhainen ja vesistöistä ei ole havaittu suosituksia ylittäviä pitoisuuksia.

Selvityksessä arvioitiin kuparin haitallisuutta vesiympäristössä sekä sen vaikutusta viljelysmaihin, kun lannoitteena käytetään puhdistamolietettä. Selvityksessä todetaan, että vesijohtoputkista liukenevan kuparin vaikutusta vesiympäristössä ei voida pitää merkittävänä. Haitallista vaikutusta saattaa esiintyä selvityksen mukaan ainoastaan sellaisilla alueilla, joilla kuparipitoisuus on jo luonnostaan korkea. Tällaisia alueita löytyy Pohjoismaista joitakin. Viljelysmaiden kokonaispinta-alasta tämä on kuitenkin hyvin pieni osuus. Näillä alueilla puhdistamolietteen käyttö lannoitemateriaalina on yksinkertaisinta lopettaa. Selvityksen mukaan ei ole perusteltua kieltää kupariputkien käyttöä tähän syyhyn vedoten.

Selvityksessä todetaan myös, että erot eri putkimateriaalien valmistuksen aikaisissa ilmastovaikutuksissa eivät ole kovin suuria ja selkeää paremmuusjärjestystä eri putkimateriaalien välillä ei ole.

Selvityksen mukaan eri materiaaleista valmistetuilla putkilla on jokaisella oma käyttöpaikkansa ja hyväksi havaittu käyttötarkoituksena. Esimerkiksi kerrostalojen nousuputkiin soveltuvat parhaiten jäykät kupari- tai komposiittiputket. Tutkimuksessa ei löydetty selkeitä perusteita sille, että joku tarkastelluista putkimateriaaleista olisi toista huonompi tutkittujen vaikutusten (hiilijalanjälki, terveys, toksisuus) osalta. Selvityksen ja sen tutkimustulosten mukaan ei ole perusteltua kieltää kupariputkien käyttöä.

Teknolomiteollisuus katsoo, että tutkimuksen tuloksissa ei ole tulkinnan varaa. Ne ovat hyvin yksiselitteiset ja näin ollen niitä ei voida sivuuttaa. Kriteeriehtotuksen kuparikiellon sisältävälle esitykselle ei näin ollen ole perusteita ja esitystä on tältä osin muutettava.

Copper

Teknolomiteollisuus wonders how the Nordic Swan Ecolabel's new proposed requirements for new buildings still contains a prohibition whereby Nordic Swan Ecolabelled buildings do not permit the use of copper pipes in buildings' water pipelines. According to the proposal, this prohibition applies to all Nordic countries.

Differing opinions on the matter have been presented, and in particular, permission to use copper pipes in residential buildings and equivalent buildings has been requested. In Finland, the Ministry of Economic Affairs and Employment highlighted the need for an independent study comparing the environmental impact of different pipe materials. The aim was to obtain information to form the basis of the Nordic Swan Ecolabel's material recommendations for household water pipelines. The study was carried out by the Finnish Environment Institute. SYKE collects comprehensive data on the manufacture of various piping materials (copper, plastic and composite) and on the impact of its use on health and the environment. Data was also collected on their recyclability. The study was limited to water pipelines in residential and equivalent buildings.

Based on this report, no clear differences were found in the materials' environmental impact. Nor was any piping material found to cause adverse health effects.

The piping materials used in buildings have sparked discussion on their potential environmental impacts and some experts have voiced concerns about the environmental impact of water-soluble copper from copper pipes, but no clear grounds have been found for this. The study explains very unambiguously that the amount of water-soluble copper dissolving from copper pipes was low, and that no levels of copper exceeding recommended levels were observed in bodies of water.

The study evaluated the harmfulness of copper in an aquatic environment and its impact on cultivated land when sewage sludge is used as a fertiliser. The study states that the impact of water-soluble copper from water pipes in an aquatic environment cannot be considered significant. According to the study, harmful effects may occur only in areas where copper levels are already naturally high. There are some such areas in the Nordic countries. However, this is a very small share of the total surface area of cultivated land. It is very simple to stop the use of sewage sludge as a fertiliser in these areas. According to the study, it is not justified to prohibit the use of copper piping for this reason.

The study also found that the differences in climate impact in the manufacture of different piping materials are not very great, and there is no clear order of preference between different piping materials.

According to the report, piping made from different materials all have their own areas of use and application. For example, stiff copper or composite pipes are best suited for rising pipes in apartment blocks. The study did not find clear grounds that any of the inspected types of piping material would be worse than others with regard to examined impacts (carbon footprint, health, toxicity). According to the study and its results, it is not justified to prohibit the use of copper piping for this reason.

Teknologiatoimisto Teknologiateollisuus feels that there is no room for interpretation in the results of the study. The results are very unambiguous and therefore cannot be disregarded. The proposed requirements' proposition to prohibit copper is therefore not justified and the proposition must be amended in this regard. "

Remissinstans

Teknologiateollisuus ry

"Överväg att ta bort detta kravet helt, då inga projekt använder koppar mer än absolut nödvändigt och i min kännedom aldrig i större omfattning än undantagen,"

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

"Ehdotus/vaatimus: tämä pakollinen kriteeri poistetaan vähintään Suomea koskevista kriteereistä.

Tällä hetkellä kriteeri on vastakkain tieteellisen tutkimuksen ja viranomaismääräysten kanssa Suomen osalta. Kriteeristön taustadokumentissa kerrotaan, että ei ole mahdollista asettaa erilaisia vaatimuksia eri alueille. Tämä perustelu on ristiriidassa Joutsenmerkki-kriteeristön kanssa, jossa asetetaan erilaisia vaatimuksia eri alueille.

Kupariputkien käyttö rakennusten käyttövesijärjestelmän materiaalina on muutoinkin syytä sallia, sillä muoviputket eivät täytä kaikkia tarpeellisia vaatimuksia. Ympäristöministeriön asetuksen paloturvallisuudesta perustelumuiiston mukaan uloskäytävään ei saa sijoittaa sellaisia tarvikkeita tai rakennusosia, jotka lisäävät palokuormaa tai savunmuodostuksen takia vaarantavat henkilöturvallisuutta, ja palava-aineisilta asennuksilta edellytetään yleensä EI30 -rakennusosaa vastaava suojaus. Uloskäytävässä saa suojaamattomana käyttää vain vähintään A2-s1, d0 -luokan eristeitä ja eristeen pinnan tulee täyttää uloskäytävän pinnalle asetettu vaatimus (A2-s1, d0). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankekohtaisesti on hyväksyttävä määräysten vastainen ratkaisu paloviranomaisella ja rakennusvalvontaviranomaisella, jotta kriteeri voidaan täyttää. Kupariputken puolesta puhuu myös sen antibakteerinen ominaisuus, joka suojelee talousvettä saastumiselta.

Lisäksi vaatimukselle olla käyttämättä kuparisia vesijohtoputkia ei ole tosiasiallisia ympäristöperusteita; selkeitä eroja eri materiaalien välillä ei havaittu. Suomen Ympäristökeskuksen selvityksessä vertailtiin kupari- ja muoviputkien ympäristövaikutuksia. Kupariputkista liukenevan kuparin määrä todettiin niin alhaiseksi, ettei liunneen kuparin vaikutuksia vesiympäristölle voida pitää yleisesti merkittävänä. Selvitys yksiselitteisesti osoittaa, että kupari olisi muita materiaaliveitsohtohtoja huonompi valinta terveellisyys- tai ympäristönäkökulmista. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/319739>

Proposal/requirement: this obligatory requirement is removed from at least the requirements that apply to Finland.

The requirement currently conflicts with scientific research and official regulations in Finland. The background documentation to the requirements explains that it is not possible to set different requirements for different areas. This justification conflicts with the Nordic Swan Ecolabel's requirements, which set different requirements for different areas.

The use of copper pipes as a material for buildings' utility water systems should be permitted anyway as plastic piping does not meet all of the necessary requirements. According to the justification minutes for the Ministry of the Environment's Decree on the fire safety of buildings, an exit or a exit enclosure must not house such equipment or installations that would increase the fire load in a way that cannot be regarded as acceptable, or that would jeopardise personal safety due to smoke formation, and installations with combustible substances are generally required to have protection that corresponds to an EI30 building component. The exit or exit enclosure may only use unprotected insulation that is a minimum of A2-s1, d0 class, and the surface of the insulation must meet the requirement set for the surface of the exit or exit enclosure (A2-s1, d0). In practice, this means that a solution that conflicts with regulations must be project-specifically approved by the fire safety authorities and building control authorities in order for the criterion to be met. The use of copper piping is also supported by its antibacterial property which protects domestic water from becoming contaminated.

In addition, there are no actual environmental grounds for not using copper water piping; no clear differences between different materials were observed. A report by the Finnish Environment Institute compared the environmental impacts of copper and plastic piping. The amount of water-soluble copper that dissolved from copper piping was found to be so low that the effect of soluble copper in water pipes on the aquatic environment cannot be considered significant. The report unambiguously indicates that copper would not be a worse choice than other material options with regard to health and environmental perspectives. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/319739>"

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

"The ban on the use of copper in domestic water pipes is interesting. There is long experience of the use of copper in this use, copper has long service life and is safe to use. The long service life also makes the product low-emission product as the need for restoration is diminished, that is taking into account realistic years of use.

At the same time, there are products on the market that do not have similar experience but seem to be acceptable. Experience and knowledge about the longevity and safety of materials should be based on facts and not on computational models. The ban for copper should be removed."

Remissinstans

Rudus Oy

Bra att det finns en bilaga som tydliggör vad som ska redovisas.

Remissinstans

Besqab

We suggest that this mandatory criterion does not apply (at least) to the Finnish market where copper is not a problem according to Finnish environment institute (SYKE) and national legislation even supports it in some detail. The background document of the criteria states that it is not possible to set different requirements for different areas. This is in contradiction with the criteria which sets different requirements for different areas. We have delivered a comprehensive comment in JM Finland's comments in Finnish.

Remissinstans

JM AB

"Til punkt A:

For sanitæranlegg er dette ikke stort problem. Adekvate erstatninger finnes, og brukes i stort omfang. Dersom kravet skulle utvides til også å dekke f.eks. kjøling, medisinske gasser mv, så er det spørsmål om alternativene som rust- og syrefaste rør har særlig mindre klimaavtrykk."

Remissinstans

Norconsult

"Pyydämme tarkastelemaan kriteeriä kriittisesti suomalaisesta näkökulmasta. Tällä hetkellä kriteeri on näkemyksemme mukaan vastakkain tieteellisen tutkimuksen ja viranomaismääräysten kanssa Suomen osalta. Kriteeristön taustadokumentissa kerrotaan, että ei ole mahdollista asettaa erilaisia vaatimuksia eri alueille. Tämä perustelu on ristiriidassa Joutsenmerkki-kriteeristön kanssa, jossa asetetaan erilaisia vaatimuksia eri alueille.

Ehdotamme, että tämä pakollinen kriteeri ei koske Suomen markkinoita.

Kupariputkien käyttö rakennusten käyttövesijärjestelmän materiaalina on syytä sallia, sillä muoviputket eivät täytä kaikkia tarpeellisia vaatimuksia. Ympäristöministeriön asetuksen paloturvallisuudesta perustelumuioston mukaan uloskäytävään ei saa sijoittaa sellaisia tarvikkeita tai rakennusosia, jotka lisäävät palokuormaa tai savunmuodostuksen takia vaarantavat henkilöturvallisuutta, ja palava-aineisilta asennuksilta edellytetään yleensä EI30 -rakennusosaa vastaava suojaus.

Uloskäytävässä saa suojaamattomana käyttää vain vähintään A2-s1, d0 -luokan eristeitä ja eristeen pinnan tulee täyttää uloskäytävän pinnalle asetettu vaatimus (A2-s1, d0). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hankekohtaisesti on hyväksyttävä määräysten vastainen ratkaisu paloviranomaisella ja rakennusvalvontaviranomaisella, jotta kriteeri voidaan täyttää. Kupariputken puolesta puhuu myös sen antibakteerinen ominaisuus, joka suojelee talousvettä saastumiselta.

Lisäksi Suomen Ympäristökeskuksen ”selvityksessä vertailtiin kupari- ja muoviputkien ympäristövaikutuksia. Selkeitä eroja eri materiaalien välillä ei havaittu. Kupariputkista liukenevan kuparin määrä todettiin niin alhaiseksi, ettei liunneen kuparin vaikutuksia vesiympäristölle voida pitää yleisesti merkittävinä.”

Huomautamme lisäksi, että kriteerin sisältö on muuttunut käännöksessä. Putkia yhdistävät liittimet -kohdassa on muilla kielillä vesikalusteiden liitosjohdot.

Olemme toimittaneet liitteet tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We request that the requirement is critically reviewed from a Finnish perspective. We feel that the requirement currently conflicts with scientific research and official regulations in Finland. The background documentation to the requirements explains that it is not possible to set different requirements for different areas. This justification conflicts with the Nordic Swan Ecolabel’s requirements, which set different requirements for different areas.

We propose that this obligatory requirement does not apply to the Finnish markets.

The use of copper pipes as a material for buildings’ utility water systems should be permitted, as plastic piping does not meet all of the necessary requirements. According to the justification minutes for the Ministry of the Environment’s Decree on the fire safety of buildings, an exit or a exit enclosure must not house such equipment or installations that would increase the fire load in a way that cannot be regarded as acceptable, or that would jeopardise personal safety due to smoke formation, and installations with combustible substances are generally required to have protection corresponding to EI30 equipment. The exit or exit enclosure may only use a minimum of A2-s1, d0 class insulations unprotected, and the surface of the insulation must meet the requirement set for the surface of the exit or exit enclosure (A2-s1, d0). In practice, this means that a solution that conflicts with regulations must be project-specifically approved by the fire safety authorities and building control authorities in order for the criterion to be met. The use of copper piping is also supported by its antibacterial property which protects domestic water from becoming contaminated.

In addition, a “report by the Finnish Environment Institute compared the environmental impacts of copper and plastic piping. No clear differences were found between the different materials. The amount of copper that dissolved from copper piping was found to be so low that the effect of soluble copper in water pipes on the aquatic environment cannot be considered significant.”

We would also like to point out that the content of the requirement has changed in translation. Comment on the Finnish translation.

We have submitted appendices to this requirement to joutsen@ecolabel.fi."

Remissinstans

JM Suomi Oy

Tappvattenledningar av koppar inom anläggning för tappvarmvattenproduktion (värmecentraler o dyl) bör inte förbjudas då varmvattenberedare typ slingtankar har kopparrörsslingor för uppvärmning. Dessa är mycket bra ur ett legionellaperspektiv då det inte blir något stillastående vatten på tappvattensidan.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Great. Keep this.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Two impartial expert surveys have been carried out by two countries' governmental environment research institutes, IVL in Sweden and SYKE in Finland about environmental aspects of copper usage in buildings. Both have studied the information provided by Swedish EPA, Stockholm Vatten & Avlopp, Svenskt Vatten and Miljömärkning Sweden AB, and have concluded that there is no general justification to ban copper on national nor Nordic level. Miljömärkning Sweden AB has justified their opinion based on information delivered by Svenskt Vatten about unfavorable copper/phosphorus quota in some batches of sewage sludge in Sweden. The operators in question have not verified this information. Copper is an essential nutrient in agriculture. Deficiency of copper is common and excess extremely rare, if not non existing. Recycling copper from sewage sludge as fertilizer to plants is an efficient way to save primary resources. In addition, copper in building products is 100 % recycled copper, 100 % recyclable after use, zero waste at building site, has long lifetime and low carbon footprint. Nordisk Miljömärkning cannot overlook these studies and aspects. SYKE: Miljöeffektbedömning av rörmaterial som används i byggnader Putkimateriaalien terveys- ja ympäristövaikutukset IVL: Koppar i byggprodukter

Detailed comments to document 089 New Buildings, consultation version 0.0, 12 January 2022:

Miljömärkning Sweden AB:

The largest sources of copper spreading into the environment are road traffic and tap water. Sheet metal on the outside of buildings (roofs and facades) and contact cables for the railway are also relatively large sources. The primary recipients of the copper differ. For water mains, it is the sewage treatment plant, while the distribution of copper in road traffic primarily ends up in stormwater and soil. A predominant percentage (60–80%) of the copper entering the treatment plants originates from tap water pipes in properties.

SCDA:

Copper levels in sewage sludge, as well as in agriculture and environment are well investigated, reported and safe. Environmental levels of copper are dominated by natural background concentrations. Human activity caused emissions into the nature are today insignificant compared to natural background flows. Sewage sludge is for diffuse copper a perfect collection point, because from sludge it can be effectively recycled to plant nutrition in agriculture. As essential fertilizer recycled copper from sludge replaces chemical copper fertilizers.

Even so, the numbers presented by Miljömärkning Sweden AB, 60-80 % of sludge copper originating from tap water pipes, don't have a real reliable scientific background. Stockholm city Miljöbarometer estimates 50 %. Also this is an uncertain estimate based on calculating material flow balances from different sources. Contribution of households to sewage treatment plants has been measured and calculated 51 % in a long-range study 1995-2013 in Skarpnäck, Stockholm. This share includes diffuse emissions from other sources to household water; water heating equipment, water system components, household appliances and consumed food, thus contribution from copper tubes is less. When Stockholm Environmental Program forbade copper tubes and roofs in 2002, no reduction was detected in sewage sludge copper content. If the share of copper originating from tubes would have been 60 – 80 %, it would have caused a significant change in copper content of sewage sludge. There are multiple sources, also natural sources, of copper into sewage treatment plants. They are variable according to natural events and practices. Copper does not cause an environmental problem in sludges.

Miljömärkning Sweden AB:

A large part of the copper that reaches the treatment plants via wastewater ends up in the sludge. Unfortunately, the general positive trend for reduced levels of metals in the sludge does not apply to copper and zinc.

SCDA:

Major copper reduction in sludges in Sweden from 1500 mg/kg DM to 400 mg/kg DM happened between 1970's and 1990's and the trends are still pointing downwards. Copper levels in sludges are well below safe

limits and government guidelines in all Nordic countries.

Miljömärkning Sweden AB:

One reason for this is that copper is largely built into the infrastructure and it is therefore not as easy to reduce the supply of copper as it is for other metals that should be reduced in the cycle. The Swedish Environmental Protection Agency states that the copper levels found in arable land do not show negative microbiological effects, but that the margin is small. Both the background content of copper and local factors vary across the country. In order to provide general protection against the effects of copper, it is therefore justified to have stricter requirements regarding copper for the return of sludge. The Swedish Environmental Protection Agency further states that the supply of copper must specifically be reduced in order for sludge to be recycled in a manner that is sustainable in the long term. This is important as increased recycling of phosphorus from sludge is desirable from a resource efficiency and recycling point of view. This is the primary reason why Nordic Ecolabelling wants to limit copper as a material in tap water pipes and as a roof and facade material.

SCDA:

The information presented by Miljömärkning Sweden AB from Swedish EPA is based on an old report from 9 years ago (NV 6580 2013), and science has proven thereafter that the precautionary principle to restrict copper on agricultural fields is counterproductive. No threat that has been described in that EPA report has realized. On the contrary, according to Jorbruksverkets gödslingsråd 2021 long term trend requires growing attention to copper deficiency in agriculture which is an increasing problem in Sweden. In Jorbrukverket's fertilizing instructions higher amounts of copper are recommended than for sludge, from 500 to 1000 g/ha/year. A new Government report about handling of sewage sludge in Sweden, SOU 2020:3 has been produced, which recognizes copper as essential nutrient and does not address any need to reduce copper in sludge nor in agriculture.

Phosphorus in sewage sludge has reduced to half last decades and banning copper in buildings will not bring phosphorus back. Sludge phosphorus is a minor share of phosphorus balance in agriculture, in total 4 % in Sweden. With current copper/phosphorus quota in Swedish sludges, there has not been reported about problems to utilize both the copper and the phosphorus in full either directly on fields or in other soil improvement products. A threat has been stated by Svenskt Vatten that farmers would not find sludge as attractive fertilizer, but due to emerging deficiency of fertilizers this threat seems not to be valid anymore.

Miljömärkning Sweden AB:

A study carried out by SYKES24 on behalf of the Finnish Ministry of Employment and Economic Affairs concludes that the negative effects of the supply of copper to the environment through sludge returned to agricultural land are not a general Nordic problem. This is correct. However, the problem is not limited to the Stockholm area in particular, which is incorrectly pointed out in the investigation. On the contrary, copper is a limiting factor for returning sludge to arable land in large parts of Sweden. Nordic Ecolabelling has come to the conclusion that it is not relevant or practically possible to write geographically adapted requirements. Therefore, a general Nordic restriction requirement remains in the criteria.

SCDA:

Stockholm and Uppsala counties have some naturally high copper background values in fields, where additional copper fertilizing is not advised. These represent 3,7 % of all field area in Sweden. Still Stockholm

Vatten & Avlopp nor Uppsala have no problems to recycle their sludge on agricultural fields. Only few individual small wastewater treatment plants in Sweden are known to have had high copper levels in sludge, because they have had challenges with corroding water quality, which is possible to adjust. Two large sludge entrepreneurs, who handle major part of Swedish sludges, have given information to Svenskt Vatten, that 16 and 16,5 % of their sludges have unfavorable copper/phosphorus quota, but they did not confirm to SCDA that copper would be a critical problem in sludges which they handle. Copper does not hinder sludge usage; in worst suggested cases it would reduce phosphorus dose with 0 – 4 kg per year per ha. The claimed missed amount of phosphorus would be negligible share of Swedish fields' phosphorus balance, about 0,1 percent. It is also possible to avoid any reduction with intelligent 5-year planning of spreading. With this quota sludges can be used utilizing phosphorus dose fully on areas where there is copper deficiency, and 600 g copper/ha/a is recommended. There are 650 000 ha copper deficient fields in Sweden, 30 – 40 % of all the fields in southern Sweden. Half million tons, equal to 2,5 times all sewage sludge produced in Sweden could be spread on this available area, in other terms about 10 times as much sludge than is spread today. The copper/phosphorus quota problem addressed by Miljömärkning Sweden and Svenskt Vatten seems to be created only due to lack of correct information flow.

Remissinstans

Scandinavian Copper Development Association

Entalcon has designed water supply systems based on both copper and plastic piping. Both materials have their advantages depending on the application. In general, it is reasonable to implement water risers and sewer duct connections with copper pipes and fixture installations with plastic pipes and casings. Composite pipes can be used in

vertical lines and sewer duct connections in areas where domestic water is corrosive to copper.

I am surprised by the fact that the proposed criteria prohibit the use of copper pipes in Nordic Swan Ecolabel buildings. Copper is produced domestically, and even though the production requires mining, the recycling rate of copper is very high, and all installations can be reused, unlike plastic installations. If the multiple reuse of copper is taken into account, it is more environmental-friendly than plastic since the majority of old plastic pipes are not reused.

The advantages of copper as piping material also include its antibacterial properties that plastic or composite do not have. If I were to build a water supply system for myself, I would not even consider materials other than copper. I would also like to provide the same high quality to my clients.

Copper is also a non-flammable material which adds to its advantages when implementing vertical lines in staircases. There is no proper alternative to high-pressure water risers made of copper in high-rise buildings. The pressure strength of soldered copper piping is superior to composite connections, which I as a Senior Designer do not approve in high-rise construction.

Remissinstans

Entalcon / Jm Soumi Oy

Svanen har lagt till ett undantag under tappvatten som berör värmesystem. Det undantaget bör plockas bort. Undantaget har inget med tappvatten att göra. Svanen har även tagit bort undantaget med att tappvattenledningar i driftrum får utföras av koppar. Men det ryms troligtvis under "synliga rörledningar".

Remissinstans

Bonava

Det har publicerats två opartiska faktagranskningar vad gäller koppar, från IVL Svenska Miljöinstitutet och Finlands Miljöcentral SYKE. Båda har konstaterat att det inte finns skäl att begränsa koppar i byggnadernas VVS installationer på nationell eller nordisk nivå:

IVL-rapport C269: [Översikt koppar, Koppar i byggprodukter](#).

Finlands Miljöcentral 2020: [Miljöeffektbedömning av rörmaterial som används i byggnader](#)

Skadliga effekter av slam från reningsverk på odlingsmarker kan förekomma endast i områden där kopparhalten redan är hög. Det finns några sådana områden i Norden. Av den totala arealen odlingsmark är detta en mycket liten andel och det är inte motiverat att begränsa användningen

av kopparrör av denna anledning. Däremot är det enkelt att sluta använda slam från reningsverk

som gödselmaterial på dessa åkrar och använda det som återvinningsmaterial någon annanstans.

De kopparprodukter som förbjuds enligt O29 tillverkas av nästan 100 procent återvunnet koppar. De återvinns med lågt klimatavtryck och utan kvalitetsförluster. Syftet att begränsa användningen av koppar är svår att motivera. Vi undrar varför Nordisk Miljömärkning förbiser dessa utredningar och varför tas så lite hänsyn till klimatpåverkan i detta fall?

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

Enligt kriterierna får inte tappvattenledningar bestå av koppar, med följande fyra undantag:

- Synliga rördragningar
- Vattenarmaturers anslutningsdetaljer
- Slutna vattenledningssystem, tex vattenburen golvvärme samt,
- Rör genom väggen för utomhuskran.

Vi ifrågasätter begränsningen, men anser ändå att dessa kan förtydligas. Vi föreslår därför följande fem undantag:

- Synliga rördragningar
- Vattenarmaturers anslutningsdetaljer, såsom kopplingar, fördelare
- Slutna vattenledningssystem för uppvärmning.
- Rör genom väggen för utomhuskran.
- Vattenarmaturer installerade i installationsskåp

Det har publicerats två opartiska faktagranskningar vad gäller koppar, från svenska IVL och Finlands Miljöcentral SYKE. Båda har konstaterat att det inte finns skäl att begränsa koppar i byggnadernas VVS installationer på nationell eller nordisk nivå:

- IVL, BASTA 2017: <https://www.bastaonline.se/koppar-i-byggprodukter-ny-rapport/>
- Finlands Miljöcentral 2020: https://www.syke.fi/sv-FI/Forskning_utveckling/Forsknings_och_utvecklingsprojekt/Projekt/Miljoeffekt_bedomning_av_rormaterial_som_anvands_i_byggnader

De kopparprodukter som förbjuds tillverkas av nästan 100 procent återvunnet koppar. De återvinns med lågt klimatavtryck och utan kvalitetsförluster. Syftet att begränsa

användningen av koppar är svår att motivera. Varför förbiser Miljömärkning Sverige AB dessa utredningar och varför tas så lite hänsyn till klimatpåverkan i detta fall?

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

O30 Infill of granules in playgrounds and outdoor areas

Not a relevant requirement since artificial grass is never filled with loose rubber granules when used on playgrounds. It's only applicable for soccerfields used for professional use.

Proposed additions:

Use of isocyanates in the glue used during installation of artificial grass. The content of isocyanates ranges from 15-50% depending on product. Isocyanates is restricted according to REACH. In 2024 these restrictions will be expanded. This is applicable for other accessible safety surfaces as well.

The backing of artificial grass should be free from SBR Latex, which apart from being potentially toxic, contributes to microplastics in the subbase under the artificial grass.

Ability to recycle the artificial grass, including glue and glueband, as well as the sand. A declaration of how this is done.

Other products as Cork, PIP Rubber and Rubber tiles should meet levels of content according to CLP or similar.

If toxic chemicals are used during installation, there should be a third party inspector making sure the installation is made according to the MSDS of the chemical. This ensures a safe environment for workers, that the users are not exposed to toxic chemicals and an installation that doesn't result in premature migration of microplastics.

Remissinstans

ECOSAFE² TURFS KONSTGRÄS AB

Joutsenmerkittyyn projektiin sisältyvät leikkikenttien ja muiden ulkoalueiden pinnat eivät saa koostua materiaalista, jonka täytteenä on muovi- tai

kumirouhetta. --> Näitä pintoja on käytetty nykyään yleisesti esteettömyyden ja turvallisuuden takia eli näillä pinnoilla saavutetaan esim. Esteetön leikkipuiston pinnoite jossa pääsee hyvin liikkumaan myös pyörätuolilla.

Surfaces on playgrounds and other outdoor areas included in a Nordic Swan Ecolabelled project must not consist of material with infill of plastic or rubber granules. --> Nowadays, these surfaces are commonly used for accessibility and safety, so these surfaces achieve e.g. an accessible playground surface that is also easy for wheelchairs to traverse.

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

Vi ser positivt på att det ställs krav på att undvika plast/gummigranulat på lekplatser och uteplatser med anledningen av innehållet av PAH-ämnen samt för att materialet sprids i naturen. Konsekvenserna för exponering av barn mot PAH-ämnena eller för spridningen av materialet i naturen är svåra att veta, vilket motiverar ett försiktighetsperspektiv. Förhoppningsvis kan dessa föreslagna krav driva på ett ökat kravställandet av andra fillers för lekplatser och uteplatser bland fastighetsägarna, vilket i sin tur skulle gynna framtagandet av alternativ med en bättre miljöprofilering.

Remissinstans

SundaHus i Linköping AB

Could this requirement specify what kind of (chemical name) plastic or rubber granulates can not be used and in what products?

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

”Kriteeri ei ole mahdollinen täyttää kokonaisuudessaan. Rouhetäytteitä on pakko käyttää esim. Silloin, kun piha tulee betonikannen päälle, jolle ei ole mahdollista tehdä turvallisuusvaatimukset täyttävää hiekkakerrosta. Pyydämme lisäämään poikkeuksen betonikannen päälle rakennettaville piha-alueille.

Kriteerissä on määriteltävä, kuinka korttelin yhteispihat tulkitaan.

It is not possible to fully meet the requirement. Infill granules must be used e.g. if a playground or other outdoor area is placed on a concrete deck for which it is not possible to use a layer of sand, which would meet safety requirements. We request that an exception be added for playground and outdoor areas that are constructed over a concrete deck. A yard deck refers to a deck structure in a yard area under which there can be a functional space, such as a car park.

The requirement must specify how the block's shared outdoor areas are interpreted."

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Förklara gärna kopplingen till Reach post 50.

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Texten borde innefatta varför granulat är skadligt och vad det är

Remissinstans

Besqab

It is not possible to meet the criterion in full detail. Granules must be used for example in Finland when the yard comes on top of a concrete deck for which an exception should be written.

The criterion should specify how the shared yards between buildings are to be interpreted.

Remissinstans

JM AB

Kriteeri ei ole mahdollinen täyttää kokonaisuudessaan. Rouhetäytteitä on pakko käyttää esim. Silloin, kun piha tulee betonikannen päälle, jolle ei ole mahdollista tehdä turvallisuusvaatimukset täyttävää hiekkakerrosta. Pyydämme lisäämään poikkeuksen betonikannen päälle rakennettaville piha-alueille.

Kriteerissä on määriteltävä, kuinka korttelin yhteispihat tulkitaan.

It is not possible to fully meet the requirement. Infill granules must be used e.g. if a playground or other outdoor area is placed on a concrete deck for which it is not possible to use a layer of sand, which would meet safety requirements. We request that an exception be added for playground and outdoor areas that are constructed over a concrete deck. A yard deck refers to a deck structure in a yard area under which there can be a functional space, such as a car park.

The criterion must specify how the block's shared outdoor areas are interpreted."

Remissinstans

JM Suomi Oy

Great. Keep this.

Remissinstans

Henning Larsen Architects

Bra förslag.

Remissinstans

Bonava

O31: Ftalater får inte längre vara förekommande i tättningsprodukter för väggar. Detta var tidigare ett poängkrav, som nu har blivit ett obligatoriskt krav. Ftalatfria fogmassor finns på marknaden och har visat sig fungera bra till yttre fogning av betongfasader. Däremot finns inte samma omfattning av valbara kulörer, vilket är en viktig parameter då fogmassan ska harmonisera med valda färger för den målade betongytan.

Remissinstans

Ikano Bostad

1. Avses endast löst granulat eller även gummiasfalt och fallskyddsgummi?
2. Har ni tittat något på möjliga alternativ och eventuella konsekvenser av dessa, som t ex behov av bindemedel, montageprodukter?

Remissinstans

PEAB

O31 Excluded substances in construction products, construction goods and materials

Det fremgår ikke klart, om O31 også gælder for produkter, hvori der indgår genanvendt materiale. Eller om en evt. genanvendt andel kun skal leve op til kravene i O15.

ECHA er i gang med et screeningarbejde af en større gruppe bisphenoler og deres derivater. De har identificeret behov for regulatoriske tiltag eller datagenerering for adskillelige bisphenoler. Man kunne overveje om angivelse af bisphenol A, bisphenol S and bisphenol F er for snævert. I stedet kunne bisphenolgruppen angives på samme måde, som phthalatgruppen er nævnt ovenfor i listen over øvrige stoffer, der ikke må anvendes.

Remissinstans

Miljöministeriet og Miljöstyrelsen Danmark

After reading carefully through the draft, a general question arose, which we would like to address to you:

On the current criteria of Nordic Ecolabelling of Small buildings, apartment buildings and buildings for schools and pre-schools, sealants and putty are named as an example of Chemical products amongst several others. Sealing products named under requirement “O22 Excluded substances in construction products, construction goods and materials” are described in detail in Appendix 8.

May we assume the same scope for the term “sealing products” in the draft of the new criteria of Nordic Ecolabelling of New Buildings, in its use each in the requirements regarding Chemical Products and Construction Products? On the contrary, may we kindly ask for examples of “sealing products” which would need to fulfill the requirements of “Chemical products” and also examples for “sealing products” which would need to fulfill the requirements of “Construction products”?

Remissinstans

BASF

The criteria proposal prevents the use of halogenated fire retardants in construction products. The current criteria include an exemption for cellular plastic insulation, enabling the project-specific use of polymer-based fire retardants identified with a CAS number. The current arrangement is clear and restricts the use of fire retardants to sites where it is necessary and justified. Currently, non-halogenated fire retardants applicable for cellular plastic are not available in the market. In our view, the criteria should contribute to holistically sustainable construction.

By removing the current exception, an individual material is, in practice, excluded without paying attention to the material's positive impacts on, for example, energy saving, moisture performance and structure/building longevity.

Remissinstans

Rakennustuoteteollisuus RTT ry

Substances in candidate list limit?

And organotin compounds

Remissinstans

Kiilto Oy

Kravet til klorinnhold i halogenholdige flammehemmere fører til at el-installasjonsrør av PVC ikke kan brukes. PVC tilsettes ikke flammehemmere fordi materialet er flammehemmet i seg selv. I dag er det mulig å bruke resirkulert PVC i rørsystemer. Det er også mulig å fremstille etylen som inngår i fremstilling av PVC fra fornybare kilder. Det bør derfor være mulig å bruke PVC-produkter i svanemerkede bygninger forutsatt at de inneholder resirkulert PVC eller er fremstilt av fornybare råvarer. Klorforbindelser frigjøres ikke før PVC brenner. OG PVC egner seg meget godt i en sirkulærøkonomisk sammenheng.

Remissinstans

Pipelife Norge AS

Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

1 Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

2 We assume that solid substances containing chlorines (i.e. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

2.1 Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

2.3 Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

2.4 Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future.

Remissinstans

Termex-Eriste Oy

En halt på över 0,01 viktprocent av kandidatämnen får inte förekomma. Den gräns som används i industrin i dag är 0,1 viktprocent. Det innebär att VVS fabrikanter med sina underleverantörer inte kommer att kunna rapportera in den information som efterfrågas.

Remissinstans

VVS Fabrikanternas Råd

"[very short version of comment, full text has been sent to Heidi Vaarala]

1. General remarks on assignments and wording

As a manufacturer of elastomeric insulation (FEF) we will focus on the effects of the update on our class of materials in the following:

The "old" O22 is blacklisting brominated flame retardants, whereas the new O31 is speaking of halogenated flame retardants. The problem arising from this general wording is the fact that FEF in general is comprising halogen containing substances, such as polymers, that are not flame retardants by any definition but are flame retardant intrinsically (by nature), as halogens are fire radical stoppers. Means, such substances are not used as "active" fire retardant (and are therefore not marketed or sold as such), but "protect themselves" in case of fire.

If we are reading and understanding O31 correctly, the a.m. "active" or "real" fire retardants are meant and targeted to be avoided by Ecolabel, which is also very logical, as "active" might imply possible negative activity in relation to environmental or health issues. However, the assignment "halogenated flame retardants" alone might be misunderstood for a.m. reasons and lead to improper measures (see 2.) banning materials that are beneficial for environment and safety. We therefore would propose to render the wording more specific, e.g. by narrowing the assignment or -more simple- by examples, see 4. "conclusion".

[...]

4. Conclusion / Proposal

See 1 and 2: the conflict between safety requirements and ecological requirements is an issue that has shown up already in several aspects and needs to be resolved. Therefore, some Green Building Codes and Certifications have already considered and introduced more detailed listing of substances and respective explanations and exceptions taking safety aspects into regard. To be legally safe and compliant, these listings and exceptions are not based on “drafted” or “preferred” negative lists but on official EU or national regulations, such as EC 850/2004, EU 519/2012, EU 253/2011, 67/548 EEC, EU 65/2011, 1907/2006/EC (which are completely fulfilled by a.m. Kaiflex® materials).

As an example, the German Society for Sustainable Construction (DGNB) has categorized insulation by field of application and its risk levels which leads to the fact that halogen fire protected materials will not get the highest “platinum” rating but are considered best when building code and/or planner/investor are requiring fire retardant material resulting in “gold” rating due the other positive environmental effects of the material.

--> To avoid such conflicts by misinterpretation the term “halogenated flame retardants” in O31 needs to be supported by specification. This can best be reached by adding examples of widespread and widely known halogenated flame retardant classes to make very clear what is targeted. A possible amended term that we herewith propose is:

halogenated flame retardants, such as polyhalogenated aromatic and/or cyclic compounds (e.g. DBDPE, HBCD, dechlorane), halogenated polyFR and halogenated organophosphates.

By this phrase it would be unambiguously defined what are halogenated flame retardants in the sense of Ecolabel."

Remissinstans

Kaimann GmbH

"Point 3: the list of products should be complete and up to date.

Point 5: The earlier comment about definition of impregnation and surface treatment."

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

"Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational

safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

We assume that solid substances containing chlorines (i.e. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future"

Remissinstans

European Cellulose Insulation Association

"Reference: Halogenated flame retardants mentioned in O24, O31 and APPENDIX 6.

1 Is here referred to organic hydrocarbon compounds which are halogenated - in particular brominated or fluorinated? If this is the case, the content should be clarified, as not all substances containing halogens are classified as hazardous for the intended use, or the risks of the hazard classification can be easily prevented by occupational safety measures. The current content significantly limits the range of usable flame retardants in natural fiber insulation and causes significant market disruption to the availability of climate-friendly thermal insulation in Nordic Swan eco-labeled houses.

2 We assume that solid substances containing chlorines (e.g. inorganic salts) which have a high melting point are not listed. However, if this has been the case, please exclude the following products for the following reasons:

2.1 Calcium chloride (CaCl₂, CAS 10043-52-4)

i. The use of calcium chloride as a flame retardant should not be restricted because the hazard classification of the product H319 (irritant to eyes) is not listed in O20 and health hazards can be prevented by occupational safety measures (goggles).

2.3 Magnesium chloride (MgCl₂, CAS 7786-30-3) and Magnesium chloride hexahydrate (MgCl₂*6H₂O, CAS 7791-18-6)

i. The use of magnesium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

2.4 Sodium chloride (NaCl, CAS 7647-14-5)

i. The use of sodium chloride as a flame retardant should not be restricted as the product does not have a valid REACH hazard classification.

We hope that our viewpoint will be taken into account so that natural insulation materials can be used safely in Nordic Swan eco-labeled construction in the future.

"

Remissinstans

EcoUp Oyj

"Kohdassa 3 on mainittu vaneriviilu (vener), joka ei ole yleinen termi valmiille levytuotteelle. Vaneri ja viilupuu koostuvat viiluista ja liimasta. Tarkoitetaanko tässä viilulla viilupuuta eli LVL:ää (laminated veneer lumber)? Mitä tarkoitetaan kompaktilla laminaatilla?"

Kohdassa 5 mainitaan puu, joka on kyllästetty lahoamista, sinistymistä ja homehtumista vastaan. Tarkoitetaanko tässä ainoastaan painekyllästettyä puuta?"

Section 3 mentions veneer, which is not a common term for a finished panel product. Plywood and laminated veneer lumber consist of veneer and glue. Does veneer here refer to LVL (laminated veneer lumber)? What is meant by compact laminate?"

Section 5 mentions wood that is impregnated as protection from rot, blue stain and mould. Does this only refer to pressure-impregnated wood?"

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

"Kriteerissä todetaan, että "Ulkokäytön ja sisäkäytön rakennuslevyt. Vaatimus ei koske seuraavia: massiivipuulevyt, liimapuulevyt, vaneriviilu, OSB, vaneri, MDF/HDF, lastulevy, HPL, CPL ja compact laminates". Miksi ei!"

The requirement states "Interior and exterior building panels. Does not include panels of solid wood, laminated timber, veneer, OSB, plywood, MDF/HD, chipboard, HPL, CPL and compact laminates". Why not!"

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

"Misstänkta eller identifierade hormonstörande ämnen enligt någon av listorna I, II eller III inom EU-medlemslandsinitiativet ”Endocrine Disruptor Lists”.

Kommentar: Endast lista I bör gälla. Lista II och III anger ej identifierade och klassificerade ämnen och har ingen laglig relevans."

Remissinstans

Tremco CPG Sweden AB

Fråga att ställa till svanen är om detta kommer att vara klart och bedömt för de som i dag finns i Husproduktportalen dvs tills att version 4 kommer att påbörjas att användas? Om det är så så kommer det synkas med sunda hus?

Remissinstans

Besqab

Picking up on the earlier response to O24, EPFA's concern rests with the inclusion of PFAS's within the list of excluded substances for thermal, acoustic and technical insulation. The current PFAS definition is so broad that it includes even those substances with short atmospheric lifetimes (i.e. non-persistent). While there continues to be some discussion about the persistence of breakdown products in certain instances, the available evidence suggests that a number of unsaturated PFAS (so called HFOs and HCFOs) are not problematic and are indeed an integral part of the HFC phase-down programme under the Kigali Amendment to the Montreal Protocol when used as blowing agents in thermal insulation and as refrigerants in air conditioning equipment. Within the EU, these gases (so called F-Gases) are already covered under Reg. EC 517/2014 (the F-Gas Regulation) and are seen as part of the climate solution rather than part of the problem because of their excellent thermal properties and contribution to energy efficiency both as refrigerants and foam blowing agents. EPFAs' concern is, of course, related to the on-going use of these materials as foam blowing agents for phenolic foam. The incremental energy efficiency benefits would certainly support a case for an exemption in this application and the Association would wish to discuss this option further with the Nordic Ecolabelling team.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

"One comment in the swedish translation:

I remissen står det: Starkströmskablar och elektriska ledningar.

För oss är en elektrisk ledning själva kabel som leder strömmen. Den är oftast beklädd.

Elinstallationsrör är kanalisationen som ledning/arna dras i.

Vilken produkt avser ni? Vi ser gärna att det är rören då dessa är de vi arbetat med i tidigare remisser."

Remissinstans

JM AB

"JM Suomi on jatkuvan haasteen ja kustannuspaineen edessä solukumituotteiden osalta. Markkinassa on yksi soveltuva tuote, joka tuo lisähintaa kohteelle 10 000-50 000 €/kohde. Lisäksi on yksi tuote, joka täyttää Joutsenmerkin vaatimukset (Armaflex Ultima), mutta jonka liima ei kuitenkaan täytä Joutsenmerkin vaateita.

Kriteerissä on hankalia lauseita, kuten ”Yllä mainituissa rakennustuotteissa ja -materiaaleissa seuraavat aineosat eivät saa olla sisältyvinä aineina tuotteessa. Sisältyvällä aineella tarkoitetaan kaikkia rakennustuotteessa olevia aineosia, joiden pitoisuus on suurempi kuin 100 ppm (0.010 paino-% , 100 mg/kg).” ja ”Aine, joka on siirretty johonkin vastaavaan alaluetteloon nimeltä ”Substances no longer on list” ja joka ei enää ole millään luetteloissa I–III, ei enää jätetä ulkopuolelle.”

Muissa kielissä puhutaan raskasmetallien yhdisteistä ja suomeksi niiden johdannaisista.

JM Suomi faces ongoing challenges and cost pressure with regard to cellular rubber products. There is one suitable product on the market that will add €10,000 - €50,000 per site to the price. There is also one product that fulfils Nordic Swan Ecolabel’s requirements (Armaflex Ultima), but the glue does not meet Nordic Swan Ecolabel’s requirements.

The criterion contains complicated sentences, such as: “In the construction products and materials mentioned above, the following substances must not be an ingoing substance in the product. Ingoing substance means all substances in the construction product that are present in concentrations higher than 100 ppm (0.010 w% , 100 mg/kg).” and “A substance that is transferred to one of the corresponding sublists called “Substances no longer on list” and no longer appears on any of Lists I–III, is no longer excluded.”

Other languages refer to heavy metal compounds while Finnish refers to their derivatives.

"

Remissinstans

JM Suomi Oy

Restriktioner för hormonstörande ämnen behöver vara verifieras, och utgå från kriterier eller listor där en utvärdering av ingående ämnen. Vi ser därför att det är problematiskt att hänvisa till en förslagslista som ännu inte utvärderats, vilket riskerar att styra mot användning av ämnen som istället ännu inte är uppmärksammande. Se arbetet som utförts av BASTA, alternativt använd SIN-list från Chemsec som innehåller verifierade hormonstörande ämnen som har visats ha farliga egenskaper. Inom detta område finns mycket att göra, men viktigt att inte förbjuda ämnen som ännu inte undersökts.

Remissinstans

NCC

"Propiconazole Cas:60207-90-1 används vid impregnering vid NTR B klassade trä till Fönster och dörrar.

Detta ämne är godkänt i Svanens kriterier för fönster och dörrar men "

Remissinstans

NorDan

Produkter som brukes i fabrikken har ikke tilført stoffer fra Reach Kandidatliste eller den norske prioritetslisten.

Remissinstans

Element Nor

Här borde en förklaring till framförallt entreprenörer läggas till att produkter som finns med i HPP är godkända (detaljeringsgraden på innehåll verkar mer gälla produkttillverkare).

Remissinstans

Wästbygg

The "old" O22 is blacklisting brominated flame retardants, whereas the new O31 is speaking of halogenated flame retardants. The problem arising from this general wording is the fact that FEF in general is comprising halogen containing substances, such as polymers, that are not flame retardants by any definition but are flame retardant intrinsically (by nature), as halogens are fire radical stoppers. Means, such substances are not used as "active" fire retardant (and are therefore not marketed or sold as such), but "protect themselves" in case of fire.

If we are reading and understanding O31 correctly, the a.m. “active” or “real” fire retardants are meant and targeted to be avoided by Ecolabel, which is also very logical, as “active” might imply possible negative activity in relation to environmental or health issues. However, the assignment “halogenated flame retardants” alone might be misunderstood for a.m. reasons and lead to improper measures (see 2.) banning materials that are beneficial for environment and safety. We therefore would propose to render the wording more specific, e.g. by narrowing the assignment or -more simple- by examples, see 4. “conclusion”.

Standard, classic FEF materials, such as AF or XG/Armaflex®, Eurobatex®, Kaiflex® ST, K-Flex® ST etc., are based on NBR/PVC mixtures and are almost always fire protected with brominated flame retardant. Additionally, such “old school” materials are known for high smoke creation (s3 smoke class, which has no upper limit) in case of fire.

As modern building standards require safer materials, low-smoke formulations have been found to increase people safety, such as Kaiflex® KKplus s2 and s1 (product name indicates smoke class). These materials also show the best fire rating possible for organic materials (Euroclass B) and are step by step replacing the classic FEF especially in Central and Northern Europe.

However, these modern FEF materials simply cannot be halogen free because a major part of the fire/smoke performance derives from the “self-protection effect” of the halogenated polymers. On the other hand, they are in fact free from halogenated flame retardants in our understanding of O31 (see 1.). Among other certifications, environmental Product Declarations (EPD) exist for these materials as well as VOC tests etc. showing that these FEF are best choice for modern flexible insulation. The halogen in the material is strongly bond to the polymer and insoluble, means, simply stable. Therefore, if misinterpretation of O31 in the sense of “all halogens forbidden, even for intrinsic fire protection” would be made, there would be several problems arising, such as

-legal problems for the planner/architect/builder (how to fulfill the fire/smoke requirements of the building legislations?), -economic issues (massive cost, work and space demand increase to build fully halogen free efficient insulation), -ecologic downturns, as less efficiently and thus less CO2 saving insulation would be the result.

Therefore, we strongly recommend specifying the term “halogenated flame retardants” in a way that it becomes clear which class(es) of substances are targeted (see 3.).

3. Other parts of the list

In principle we fully agree with the listed substances to be phased out / be avoided, but there are two issues:

1. The generalized threshold of 100 ppm: this could lead to finally restricting buildings to be built without the material classes listed in O31, as such general level makes no sense and is not justified by any legislation or norm. 100 ppm (or even 50 ppm) is a reasonable level for e.g. heavy metals, whereas it cannot be matched by any means for APEO for wood panels. The declaration level for SVHC candidate list substances is 0,1%, and there is a reason for it. There is no reason for 0,01% (100 ppm). Means, either the threshold should be applied individually per substance class (as it is provided by EU legislations and guidelines) or skipped completely. The target and intention that these substances need to be avoided would still be remaining.

2. The link to the endocrine disruptor lists: The lists themselves are working documents, means, they are neither scientifically backed (yet) nor legally valid. Additionally, embedding an online link which is subject to change into a prescriptive document may cause problems. It might be better to remove the links and just name the lists (and their proposal status).

4. Conclusion / Proposal

See 1 and 2: the conflict between safety requirements and ecological requirements is an issue that has shown up already in several aspects and needs to be resolved. Therefore, some Green Building Codes and Certifications have already considered and introduced more detailed listing of substances and respective explanations and exceptions taking safety aspects into regard. To be legally safe and compliant, these listings and exceptions are not based on “drafted” or “preferred” negative lists but on official EU or national regulations, such as EC 850/2004, EU 519/2012, EU 253/2011, 67/548 EEC, EU 65/2011, 1907/2006/EC (which are completely fulfilled by a.m. Kaiflex® materials).

As an example, the German Society for Sustainable Construction (DGNB) has categorized insulation by field of application and its risk levels which leads to the fact that halogen fire protected materials will not get the highest “platinum” rating but are considered best when building code and/or planner/investor are requiring fire retardant material resulting in “gold” rating due the other positive environmental effects of the material.

→ To avoid such conflicts by misinterpretation the term “halogenated flame retardants” in O31 needs to be supported by specification. This can best be reached by adding examples of widespread and widely known halogenated flame retardant classes to make very clear what is targeted. A possible amended term that we herewith propose is:

halogenated flame retardants, such as polyhalogenated aromatic and/or cyclic compounds (e.g. DBDPE, HBCD, dechlorane), halogenated polyFR and halogenated organophosphates.

By this phrase it would be unambiguously defined what are halogenated flame retardants in the sense of Ecolabel.

We would feel glad to discuss with you and support you further with comments and expertise if required.

Remissinstans

Kaimann GmbH

Pkt 5 bør deles i 2; en for PT8 (röta, blånad) og en for PT7 (mögel):

BPR gruppe PT8 omfatter beskyttelse mot råte og eventuelt blåved. Dette omfatter både BPR godkjenning av et aktivt råtebeskyttende biocid og en egen godkjenning av et produkt med det godkjente aktive biocidet.

BPR gruppe PT7 omfatter kun godkjenning av aktiv filmbiocider mot mugg/mögel. Produkter med PT7 biocider skal ikke gjennomgå BPR godkjenning, men det aktive biocidet må være BPR godkjent.

Treverk som behandles med et biocidprodukt er pr. definisjon en behandlet vare. Dersom denne med den hensikt å beskytte mot råte, er ikke lov å omsette/markedsføre hvis ikke produktet som skal hindre råte er BPR godkjent i produktgruppe 8.

BPR produkter har gjennomgått omfattende testing og risikovurderinger gjeldende effektivitet, helse - og miljøkonsekvenser, uavhengig av produksjonsmåte. Nåværende tekst gir unntak for beskyttelse mot råte pga. impregnering. Beskyttelse mot råte må omfatte alle relevante PT8 BPR produkter. Vi ser ikke noen grunn til at man skal gjøre forskjell på impregnering eller annen behandlingsmåte.

Vi foreslår derfor at teksten endres til følgende:

«Trä som impregnerats för skydd mot röta, blånad och mögel. (se O28 för restriktioner i användningen)»

erstattes med:

«BPR PT8 - Trä som behandles för att ge skydd mot röta och blånad (se O28 för restriktioner i användningen)» (dette gjelder produkter som beskytter mot röta och blånad)

«BPR PT7 - Trä som behandlas för att ge skydd mot mögel (se O28 för restriktioner i användningen)»

(dette gjelder produkter som beskytter kun mot mögel)

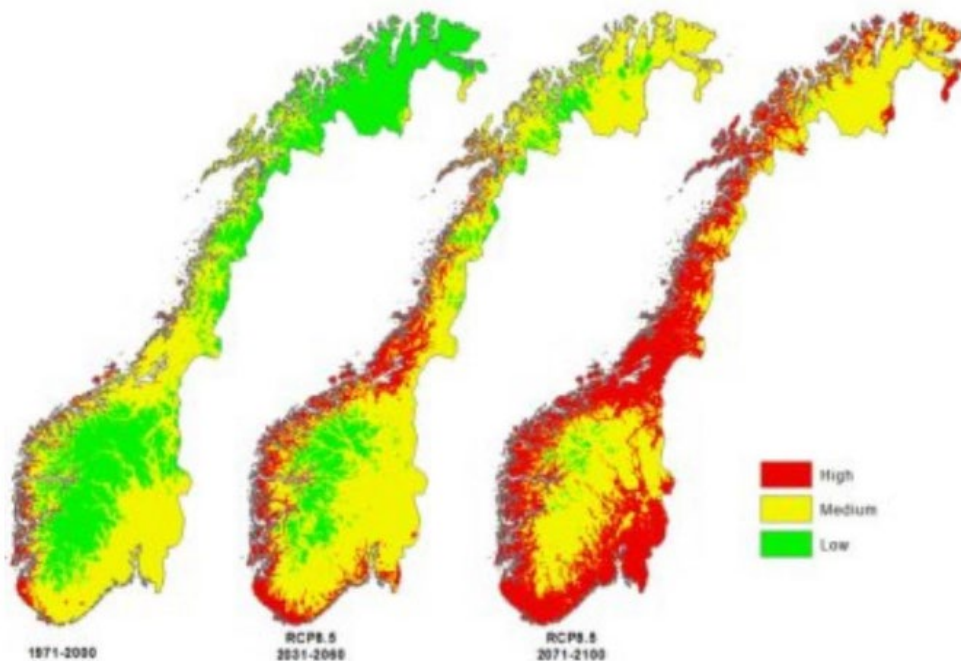
Dersom dette ikke implementeres, så bør det innføres et unntak for produkter som beskytter mot råte basert på nyre klimaforskning på området.

Begrunnelse for nytt unntak for BPR PT8 produkter under punkt O31:

Kilde: Klimaservicesenter

Fullstendig rapport vedlagt som PDF.

Det som truer husene våre mest er byggskader, at dårlig håndverk lar fukt trenge inn i bygget og gi grunnlag for råteskader. Selv om alt ble gjort riktig da huset ble bygd, kan en få råteskade. I forskningssenteret Klima 2050 har forskere fra Meteorologisk institutt, sammen med Sintef-Bbyggforsk, beregnet faren for at ytterbekledningen på norske hus skal råtne i dagens og fremtidige klima.

Tre råtekart, hvor det til venstre viser historiske data, det midterste økning i råtefare mot midt en av århundret, og det til høyre viser hvor høy faren blir mot slutten av kommende århundre basert på høyt utslippsscenario (RCP 8.5).

Råtekartet over viser nåværende og fremtidig risiko for råte i Norge. Risikoen for råte øker i fremtiden pga våtere klima. Uten behandling mot råte risikere man at treverk angripes av råtesopp og brytes derved ned. Miljøavtrykk og økonomiske konsekvenser er store ved behov for utskifting av treverk jamført med normal vedlikehold.

Remissinstans

JOTUN A/S OCH MALING & LAKKINDUSTRIENS FORBUND

Räcker det med SundaHus? Måste alla leverantörer ändra sina registreringar i SundaHus?

Andra/skärpta krav?

Remissinstans

Bonava

O31 Önskad ämnen i byggprodukter, byggvaror och material.

Vi anser att gränsen skall vara 0,1 viktprocent (1000 ppm) eftersom det är den gräns som gäller enligt den europeiska kemikalielagstiftningen Reach för att leverantörer skall lämna information om varan innehåller ett ämne på den å kallade

kandidatförteckningen⁷. Om Nordisk Miljömärkning väljer en lägre gräns blir det ett omfattande merarbete för den som ansöker om licens för att skaffa sig information. Nordisk Miljömärkning har inte motiverat i bakgrundsdocumentet varför man väljer en lägre gräns än gällande lagstiftning. Inte heller reflekterat eller analyserat vilka konsekvenserna blir. Vi undrar därför om detta är ett tryckfel eller om det handlar om okunskap. Enligt kravet får inga misstänkta eller identifierade hormonstörande ämnen enligt någon av listorna I, II eller III inom EU-medlemslandsinitiativet "Endocrine Disruptor Lists" förekomma över haltgränsen. Vi anser att lista III inte ska vara med eftersom dessa ämnen inte anses vara misstänkt hormonstörande på EU-nivå utan endast av enskilt medlemsland. Om lista III är med måste Nordisk Miljömärke acceptera dokumentation som styrker att ämnet i fråga inte är hormonstörande. Det finns inget vetenskapligt stöd för att utesluta alla ftalater. Skillnaderna är stora mellan olika ftalaters miljö- och hälsoeffekter⁸. Det visar de omfattande riskbedömningar som gjorts inom EU. Därför skiljer man idag på ftalater med hög molekylvikt (större molekyler) som DINP, DIDP och DPHP, och de med lägre molekylvikt som DEHP, DBP och BBP. Ett generellt krav på alla ftalater måste därför tas bort om det nordiska miljömärket Svanen ska vara ett seriöst miljömärke. Det finns redan generella krav (punkterna 1-4) som fångar in hälso- och miljöfarliga ftalater (likväl som andra ämnen).

7 Faktablad-Informera dina kunder om farliga ämnen i varor.pdf (kemi.se)

8 <https://www.plasticisers.org/plasticiser/ortho-phthalates/>

Remissinstans

IKEM Innovation and Chemical Industries in Sweden

- Deklarationskrav bör även omfatta kemiskt modifierat trä.
 - För att fastställa ämnesinnehåll och halter görs en beräkning på byggprodukten. Hänsyn måste tas till att trä är ett naturmaterial med naturlig variation. Förteckning av ämnen och faroangivelser i ett säkerhetsdatablad för en kemisk produkt som använts vid produktion kan skilja sig från de ämnen och faroangivelser som är relevanta i och för byggprodukten. Ämnesinnehåll och halter i byggprodukten bör därför redovisas i en innehållsdeklaration där det framgår hur halter av ämnen har beräknats. Även dokumentation som visar på beräkningssätt bör bifogas.
 - Som tillägg i slutet bör informationskrav läggas till
- [symbol för brev] Produktinformation för träskyddsmedelsbehandlat trä motsvarande vad som anges i Biocidförordningen Artikel 58 om Biocidbehandlade produkter skall följa med trävaran så att återbruk underlättas.

Svanen bör överväga var denna information/detta krav ska införas i kriterierna.

[symbol för brev] Innehållsdeklaration för träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä som visar på ämnesinnehåll och halter, samt underlag för hur beräkningen tagits fram.

I tabellen anges koppar i raden för tungmetaller. Koppar är exkluderat i alla andra sammanhang som avhandlar tungmetaller. Orsaken är givetvis att övriga tungmetaller har betydligt högre risk. Vi anser att koppar stryks i listan i konsekvens med Svanens definition eller som ett alternativ tillskapar ett undantag för träskyddsmedelsbehandlat trä.

Remissinstans

NWPC

Undantag för elinstallationsrör omnämns i kravtext men produktkategorin finns inte längre med, eller är det "elektriska ledningar"?

Remissinstans

PEAB

Under O31 anges att Borsyra ej får användas, men ämnet saknas sedan i appendix Bilaga 7 punkt "6. Andra ämnen som är undantagna från användning Ingår något av följande ämnen i den kemiska produkten?" på sid 81.

Gällande ordvalet "ingående" ämnen i produkten. För att undvika misstolkning bör ordet produkt ändras till slutprodukt.

Vi ser att kravet rimligen bör ändras till:

- Lägg till i appendix sid 81:
 - Borsyra, natriumperborat, perborsyra, natriumborat (borax) och alla andra borföreningar klassade som cancerogena, mutagena eller reproduktionstoxiska i kategorin 1A/1B/2/Lact.
- Förtydliga att "följande ämnen inte vara ett ingående ämne i slutprodukten"

Remissinstans

Saint-Gobain

Gällande hormonstörande ämnen och ftalater, se O24.

Vi anser att det behövs ett förtydligande kring vilka starkströmskablar och elektriska ledningar som omfattas av kravet. Gäller kravet även sådant som tillförs byggnaden t.ex. med vitvaror, eller är det starkströmskablar och elektriska ledningar som el-entreprenören installerar? Ett krav måste vara möjligt att verifiera, vilket blir en utmaning om även starkströmskablar och elektriska ledningar i vitvaror ingår.

Även haltgränsen på 0,01 som anges påverkar möjligheten att verifiera kravet. Den haltgräns som gäller för information om innehåll av kandidatämnen enligt den europeiska kemikalielagstiftningen (REACH) och som också är den haltgräns som används för ämnen med PBT, vPvB och hormonstörande egenskaper inom byggbranschen är 0,1 viktprocent. Det innebär att byggmaterialleverantörer med sina underleverantörer kommer att ha svårt att få underlag för att rapportera in den information som efterfrågas.

Mot bakgrund av detta anser vi att haltgränsen skall vara 0,1 viktprocent (1000 ppm). En lägre haltgräns innebär ett omfattande merarbete för den som ansöker om licens för att skaffa sig information.

Vi vill i sammanhanget också nämna den målkonflikt som kan uppstå mellan strävan att produkter och material inte ska innehålla farliga ämnen och möjligheten att cirkulera materialet – och därmed möjligheten att minska klimatavtrycket. Vi måste finna ett sätt att bibehålla en hög återvinningsgrad om vi ska kunna uppfylla våra hållbarhetsmål.

För att underlätta övergången till en cirkulär ekonomi behöver vi fokusera på risker snarare än att flödena ska vara helt fria från farliga ämnen. Vi vill att Nordisk Miljömärkning förtydligar hur målkonflikten mellan materielinnehåll och möjligheten att cirkulera/klimatpåverkan skall viktas vid produktval.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

O31 Önskade ämnen i byggprodukter, byggvaror och material

Misstänkta eller identifierade hormonstörande ämnen enligt någon av listorna I, II eller III inom EU-medlemslandsinitiativet "Endocrine Disruptor Lists".

SVEFFs kommentar: Den första listan av dessa, vilken innehåller ämnen som verkligen är identifierade och klassificerade som hormonstörande av EU är förstaelig att den finns med här då det rör sig om officiell klassificering, sanktionerad av EU.

De andra två listorna har dock ingen laglig relevans och är inget som är sanktionerat av EU utan endast något som ett antal kemikaliemyndigheter i Belgien, Danmark, Frankrike, Holland, Spanien och Sverige. Detta är inte sanktionerat av EU på något sätt annat än att listorna omfattar ämnen under utredning. Att då använda dessa som rena förbudslistor är fel. Den tredje listan inkluderar dessutom bara ämnen som möjligen kan ha hormonstörande egenskaper.

En substituering av ett ämne är en mycket lång process och om denna förändring kommer av ett felaktigt eller tillbakadraget beslut, innebär det stora konsekvenser för produkterna och deras miljöprofil.

SVEFFs absoluta uppfattning är att lista två och tre skall exkluderas i detta kriteriedokument.

Remissinstans

SVEFF

Avsnitt O31 Önskade ämnen i byggprodukter, byggvaror och material

- Deklarationskrav bör även omfatta kemiskt modifierat trä.
- För att fastställa ämnesinnehåll och halter görs en beräkning på byggprodukten. Hänsyn måste tas till att trä är ett naturmaterial med naturlig variation. Förteckning av ämnen och faroangivelser i ett säkerhetsdatablad för en kemisk produkt som använts vid produktion kan skilja sig från de ämnen och faroangivelser som är relevanta i och för byggprodukten. Ämnesinnehåll och halter i byggprodukten bör därför redovisas i en innehållsdeklaration där det framgår hur halter av ämnen har beräknats. Även dokumentation som visar på beräkningssätt bör bifogas.
- Som tillägg i slutet bör informationskrav läggas till

[symbol för brev] Produktinformation för träskyddsmedelsbehandlat trä motsvarande vad som anges i Biocidförordningen Artikel 58 om Biocidbehandlade produkter skall följa med trävaran så att återbruk underlättas.

Svanen bör överväga var denna information/detta krav ska införas i kriterierna.

[symbol för brev] Innehållsdeklaration för träskyddsmedelsbehandlat och modifierat trä som visar på ämnesinnehåll och halter, samt underlag för hur beräkningen tagits fram.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

O31 Önskade ämnen i byggprodukter, byggvaror och material

Ämnen som har godkänts av TSM-systemet eller NTR-systemet och vars användning uppfyller krav enligt biocidförordningen eller biocidlagstiftning, för att öka beständigheten hos byggprodukter bör inte klassas som önskade ämnen. Undantag under O32 bör synkas med texten här med ökad beständighet (och därmed hållbarhet) som motivering.

6. Trä som ~~impregnerats~~ har beständighetsbehandlats mot röta, blånad och mögel. 7. 6. Kompositmaterial av trä-plast (WPC): bör vara önskvärt om biobaserad eller förnybar plast används

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Det er uklart om kravet er gældende for stoffer der indgår i produktionen af produktet, eller om det er i det færdigproducerede produkt (present in end-product, som det omtales i den nuværende manual)

”Boric acid, sodium perborate, perboric acid, sodium borate (borax) and any other boron compounds classed as carcinogenic, mutagenic or reprotoxic in category 1A/1B/2/Lact.”

Denne tekst fremgår ikke af bilag 10 (s.85), som skal udfyldes for produkter. Man må have glemt at kopiere teksten ind i bilaget.

Remissinstans

Saint-Gobain Danmark A/S

O32 Antimicrobial surface treatments

The criterion is difficult to interpret (in all language versions). Does it only concern surfaces or the entire product and the additives contained by it? If the criterion applies to products, the list of exceptions should include more products, such as wet room and windshield boards. As wet room and windshield boards are used in humid conditions, they are subject to the risk of harmful microbial growth. Antimicrobial surfaces (and products) are achieved with biocides.

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

Understand that it is considered to prohibit material with surfaces containing antimicrobielle surface treatment.

The tiles industry has developed tiles with antibacterial features to kill and to avoid the development of listeria, salmonella, staphylococcus and coli bacteria. The antibacterial effect is melted into the glaze of the surface using silver nitrate compounds. The antibacterial effect it said to last during the whole lifetime of the tiles. It will decrease the development of diseases and reduce the need of aggressive cleaning detergents. The antimicrobial

efficacy value was determined following the procedure described in JIS 2801 and the ISO 21702 test for antimicrobial protection. Is it correctly understood that it is products like these which will be prohibited? If you are interested in further dialogue re this issue you are very welcome to contact us. Relevant documentation of the products is available - jhr@mrklinker.dk - 22 16 40 90

Remissinstans

mrKlinker

Vi vill att eventuella informationskrav som ska gälla denna punkt ska täckas av informationen i eBVD/BVD och ej kräva separata dokument.

Remissinstans

Svensk Ventilation

The concepts of antimicrobial and antiviral need to be clear.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Mitä tarkoitetaan antimikrobisella tai antiviraalisella pinnalla? Kieltääkö tämä kohta biosidisellä aineella pintakäsiteltyjen puutuotteiden käytön? Markkinoilla on mm vanerituotteita, joiden pinta on käsitelty vähentämään pintahomeen ja sinistymän riskiä. Tuotteet on suunniteltu käytettäväksi olosuhteissa (esim. lämmittämätön tila), joissa homehtumisen riski on kasvanut. Tällaiset tuotteet eivät ole ongelmajätettä, vaan ne voi hävittää polttamalla.

What is meant by antimicrobial or antiviral surface? Does this section prohibit the use of wood products treated with a biocidic substance? There are plywood products on the market that have been surface-treated to reduce the risk of surface mould and blue stain. The products are designed for use in conditions (e.g. unheated spaces) where the risk of mould is elevated. Such products are not hazardous waste and can be disposed of by burning.

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Vi har lidt problemer med at forstå kriteriet og vil opfordre til, at det gøres mere klart, hvad der er tænkt omfattet.

Det skyldes ikke mindst brugen af begrebet Biocide treated articles, som er et begreb defineret i biocidlovgivningen (BPR 528/2012), der specifikt omhandler både kemiske blandinger og artikler, der er behandlet med et biocidmiddel for at beskytte blandingen eller artiklen selv, men hvor blandingen eller artiklen ikke selv har nogen biocid effekt.

Overvej desuden gerne brugen af begrebet antifouling i den engelske udgave af kriterierne. Antifouling-begrebet bruges normalt om bundmalinger, der bruges på skibe for at forhindre begroning. Måske er det ikke retvisende at bruge her?

Remissinstans

Danmarks Farve- og Limindustri

The definition of "biocide-treated articles" needs to be clarified. Within the BPR, paints containing preservatives are referred as "treated articles". Differing or unspecific definition may lead to a misconception that the use of paint containing dry film preservatives is not allowed.

Remissinstans

Teknos Oy

Kriteerissä todetaan, että ”Poikkeukset: puu, joka on kyllästetty lahoamista, sinistymistä ja homehtumista vastaan. Tuotteiden tulee täyttää vaatimukset O28 ja O31”. Miksi jälleen O31:n mukainen poikkeus tietyille puutuotteille?

The criterion states “Exemptions are made for: wood that is impregnated as protection from rot, blue stain and mould. Products must still meet requirement O28 and O31”. Why is there another O31 exception for certain wood products?

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vi har lidt problemer med at forstå kriteriet og vil opfordre til, at det gøres mere klart, hvad der er tænkt omfattet.

Det skyldes ikke mindst brugen af begrebet Biocide treated articles, som er et begreb defineret i biocidlovgivningen (BPR 528/2012), der specifikt omhandler både kemiske blandinger og artikler, der er behandlet med et biocidmiddel for at beskytte blandingen eller artiklen selv, men hvor blandingen eller artiklen ikke selv har nogen biocid effekt.

Overvej desuden gerne brugen af begrebet antifouling i den engelske udgave af kriterierne. Antifouling-begrebet bruges normalt om bundmalinger, der bruges på skibe for at forhindre begroning. Måske er det ikke retvisende at bruge her?

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

As such, the criterion will unreasonably increase the workload of the applicant. Please rewrite the criterion and set it for the statements after this.

The criterion should specify which products or groups of products it covers. For example, does the criterion apply to household appliances that do not have an energy rating, sinks and other washbasins, bathtubs, ventilation or laundry facilities? Does the requirement apply to both indoor and outdoor products? What is meant by articles?

There is no longer a requirement for manufacturers in the criterion. This causes problems for the applicant as the products accepted into the product database do not meet all the required criteria.

Please specify what background information is required from the builder in order for the declaration to be completed. This should be defined in the criterion.

Remissinstans

JM AB

Kriteeri tulee tällaisenaan lisäämään kohtuuttomasti hakijan työmäärää. Pyydämme kirjoittamaan kriteerin uudelleen ja asettamaan sen lausunnoille tämän jälkeen.

Kriteerissä tulisi määritellä, mitä tuotteita tai tuoteryhmiä se koskee. Koskeeko kriteeri esimerkiksi kodinkoneita, joille ei määritellä energialuokkaa, tiskialtaita ja muita pesualtaita, kylpyammeita, ilmanvaihtoa tai talopesulan laitteita ja varusteita? Koskeeko vaatimus sekä sisällä, että ulkona käytettäviä tuotteita? Mitä tarkoitetaan esineillä?

Kriteerissä ei ole enää vaatimusta valmistajille. Tämä aiheuttaa ongelmia hakijalle, sillä tuotetietokantaan hyväksytyt tuotteet eivät tällöin täytä kaikkia vaadittavia kriteerejä.

Pyydämme tarkentamaan, mitä taustatietoja edellytetään rakentajalta, jotta vakuutus täytetään. Tämä tulisi määritellä kriteerissä.

In this form, the requirement will unreasonably increase the applicant's amount of work. We request that the requirement be rewritten and then resent for comments.

The requirement should specify which products or product groups it applies to. For example, does the requirement apply to appliances for which no energy class is set, for kitchen and other sinks, bathtubs, ventilation, or building laundry appliances and equipment? Does the requirement apply to products that are used both indoors and outdoors? What is meant by articles?

The requirement no longer contains a requirement for manufacturers. This causes problems for the applicant, as products approved on the database will no longer meet all of the required criteria.

We request further specification of the background information required from the developer in order to fulfil the declaration. This should be specified in the requirement.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Det framgår inte vilka produkter som kan vara aktuella att kontrollera kravet, vilket gör att det kan bli svårt att fullt ut ta reda på vilka produktkategorier som kan innebära en risk. Bra med generellt intygande för byggande, eftersom det varit lurigt med detta för producenterna. Dock gärna med en checklista för de typer av produkter som kan vara aktuell. Även oklart hur detta förhåller sig till biocidinhåll i färg. Det förekommer biocider i färg, men jag saknar haltnivå i O32 vilket gör att det kan bli otydligt och olika tolkningar vid implementation om inte produktkategorier som ska kontrolleras framgår i bilaga 11.

Remissinstans

NCC

Undantag för impregnerat trä i övrigt omfattas inte NorDans produkter. Finns självvregörande/antimikrobiella beläggningar till glas men detta är helt projektunikt och inget som förekommer om det inte direkt efterfrågas.

Remissinstans

NorDan

AF hverju ekki copparnanopartiklar?

Remissinstans

Visthus

Basert på definisjon av biocidbehandlede artikler funnet i «Definisjoner», leser vi teksten som at alt treverk behandlet med produkter/maling inneholdende biocider, med hensikt å redusere alger, sopp, råte, bakterier o.l. er å betrakte som biocidbehandlede artikler.

Kommentarer: Antimikrobielle ytbehandlingar er per definisjon BPR PT2 og omfatter ikke råte og blåved. Vi foreslår at avsnittet kun skal gjelde antimikrobielle ytbehandlingar.

Forslag til endring: Avsnitt O32 endres til å kun omfatte PT2 produktgruppe av biocider, hele avsnittet må skrives om.

Bilag 11 må endres til å kun omhandle PT2. Tekst omfattende PT7 og PT8 tas ut.

Remissinstans

Jotun A/S och Maling & Lakkindustriens Forbund

Kravet i dag er noe uklart om det kun gjelder overflatesjikt eller om det gjelder hele produktet.

Gjelder det hele produktet, bør flere produkter inkluderes i listen over unntak.

Våtromsplater og vindbeskyttelsesplater av gips er produkter som brukes i et fuktutsatt miljø hvor det er stor risiko for muggvekst. Det er derfor viktig å lage fuktsikre løsninger for disse konstruksjonene, dels for å beskytte bygget, men hovedsakelig for å beskytte menneskers helse. Biocid er nødvendig for å få et 100 % muggbestandig produkt.

Vi mener derfor at det bør gjelde unntak for produkter som våtromsplater og vindsperreplater.

Dersom det ikke er mulighet for unntak, øker risikoen betraktelig for at byggeprosjekter bruker vanlige pappkledde plater, noe som kan skape fuktrelaterte utfordringer i konstruksjoner som yttervegger og våtrom.

Vi ser at kravet med rimelighet bør endres til:

Det er gjort unntak for: Våtromsplater og vindsperreplater av gips

Remissinstans

Glava & Gyproc

Vad gäller för Pyrolysugnar? Är det bara listen i luckan som det är undantag för?
Tidigare har

Pyrolysugnar varit undantagna.

Remissinstans

Bonava

1. Eftersom kravet ska deklarereras av den sökande och inte av tillverkare - innebär det att detta handlar om att det på byggarbetsplatsen inte får adderas smutsavvisning eller självrengörande medel? Det är det som projektet kan ha kontroll över, ansvara för och deklarerera.

2. Vilka produktkategorier är det som omfattas, undantag är specificerade men inte vilka produktkategorier som omfattas?

Remissinstans

PEAB

Kravet idag är något otydligt om det enbart gäller ytskikt eller hela produkten. Om det gäller hela produkten så bör fler produkter ingå i listan av undantag.

Våtrumsskivor och vindskyddsskivor är produkter som används i en fuktutsatt miljö där stor risk finns för mögelpåväxt. Det är därför viktigt att skapa fuktsäkra lösningar för dessa utrymmen, dels för att skydda byggnaden men främst för att skydda människors hälsa. För att få en 100% mögelresistent produkt krävs biocid.

Vi anser därmed att undantag bör gälla för produkter som våtrumsskivor och vindskyddsskivor. Om inte möjlighet till undantag finns, ökar risken avsevärt att byggprojekt använder vanliga kartongklädda skivor vilket skapar fuktproblem i byggnadsdelar i utvändigt vägg och våtrum.

Vi ser att kravet rimligen bör ändras till:

- Undantag har gjorts för: Våtrumsskivor och vindskyddsskivor

Remissinstans

Saint Gobain

Vi anser att kravet behöver förtydligas så att det framgår om det avser enbart ytskiktet eller hela produkten. Våtrumsskivor och vindskyddsskivor är produkter som används i en fuktutsatt miljö där stor risk finns för mögelpåväxt. Om kravet avser hela produkten anser vi därför att våtrumsskivor och vindskyddsskivor bör inkluderas som undantag.

Remissinstans

Byggmaterialindustrierna

O32, antimikrobiellt

SVEFFs kommentar: Denna sektion borde endast innehålla antimikrobiella ämnen inom PT2, PT7 och PT8 bör inte inkluderas i detta kapitel.

Remissinstans

SVEFF

Saknar förtydligande i anslutning till kravet som i gen 3.

Remissinstans

Skanska

O32 Antimikrobiella ytbehandlingar Ämnen som har godkänts av TSM-systemet eller NTR-systemet och vars användning uppfyller krav

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Man bør præcisere, hvad der menes her. Er det en overfladebehandling som tilføjes et produkt "på overfladen", eller gælder det også for produkter hvor der tilsættes biocider ind i produktet for at påvirke overfladen?

Vådrumsgips og vindplader er produkter der anvendes i et fugtudsat miljø, hvor der er stor risiko for skimmelvækst. Det er derfor vigtigt at skabe fugtsikre løsninger til disse anvendelser. Dels for at beskytte bygningen, men primært for at beskytte menneskers sundhed. Biocider er påkrævet for at opnå et 100% skimmelbestandigt produkt. Vi mener derfor, at produkter som vådrumsgips og vindplader bør omfattes af undtagelser på lige fod med imprægnerede træprodukter.

Remissinstans

Saint-Gobain Danmark A/S

O33 Formaldehyde emissions

Forlag til samlet svar O33:

Kravet gælder for emissioner fra "wood-based panels and fitments" og "Laminate** panels and fitments" og ikke indholdet i pladerne, som nogle kommentarer går på.

Vi støtter forslag til å harmonisere kravet til maks tillatt emisjon av formaldehyd med taksonomikriteriene, og at det tydelig kommer frem hvilke testmetoder som knyttes til de ulike kravsnivåene.

Kravsnivået på 0,062 mg/m³ i hht. EN 717-1 er da noe lavere enn for svanemerkede trebaserte bygningsplater som ligger på 0,07 mg/m³ i hht. EN 717-1. Vi foreslår derfor

at det i en periode også tillates at svanemerkede bygningsplater godtas som dokumentasjon for dette kravet inntil kriteriene til Svanemerkede bygningsplater er harmonisert med kravet til formaldehyd på bygningsnivå.

Remissinstans

Byggevareindustrien

Vi har tidligere på ugen sendt et høringssvar til Ecolabel vedr. det reviderede kriteriesæt for svanemærket byggeri, som netop har været i høring, men har nu mulighed for at tydeliggøre problemet med formaldehyd, hvis stoffet ikke længere vil blive set som en utilsigtet forurening i kriteriet. Selvom høringsfristen er overskredet, håber vi at nedenstående stadig kan indgå i bunken af høringsinput.

Til vores lim og spartelmasser anvendes PVAc-dispersjoner. Disse indeholder altid en rest af formaldehyd, der stammer fra fremstilling af polyvinylacetat. Indholdet af formaldehyd varierer ift. hvilke tekniske egenskaber, der kræves af limen, men koncentrationen ligger typisk mellem 100-300 ppm i den polymerdispersion, vi køber. Enkelte polymerer, hvor der stilles særlige krav til lavt indhold af formaldehyd, har en koncentration <50 ppm.

Indhold af polyvinylacetat-dispersion i vores produkter er i trælime og industrilime mellem 50-100%. Formaldehyd-indholdet i disse produkter er altså næsten lig med indholdet i dispersionen. Som beskrevet i vedhæftede artikel fra en leverandør af PVAc-dispersjoner, er indhold af formaldehyd større i de dispersioner, hvor der kræves en høj vandbestandighed (dvs. D3 og D4-lime)

EN 204/205, EN 14257

Durability classes	Climatic conditions and fields of application
D1	Interior, in which the moisture content of the wood does not exceed 15%.
D2	Interior with occasional short-term exposure to running or condensed water and/or to occasional high humidity provided the moisture content of the wood does not exceed 18 %.
D3	Interior with frequent short-term exposure to running or condensed water and/or to heavy exposure to high humidity. Exterior not exposed to weather.
D4	Interior with frequent long-term exposure to running or condensed water. Exterior exposed to weather but with protection by an adequate surface coating.

I spartelmasser og vævlime er indhold af bindemiddeldispersion noget lavere - typisk 5-10% og der er ikke samme behov for vandbestandighed, som der typisk er for trælime og industrilime. Det er derfor meget lettere at opnå lave koncentrationer af formaldehyd i disse produkter.

Nedenfor et lille udsnit af vores produkter, der indeholder formaldehyd som "non-intentionally added substances" der udelukkende stammer fra den tilsatte PVAc-dispersion:

(vi tilsætter ikke formaldehyd eller formaldehydafspaltende produkter i vores egen produktion - ud over bronopol)

Indhold af formaldehyd (worst case baseret på oplysninger fra råvareleverandører):

Trælim D4 Ude: 0,055%

Trælim D3 Ude: <0,015%

Trælim D2 Inde: <0,0025%

Industriprodukter, der bl.a. anvendes til præfabrikerede bygningselementer: 0,01-0,03%

Vandbaseret Parketlim <0,005%

Vævlim (flere er svanemærkede): 0,0001-0,0003%

Spartelmasser (flere er svanemærkede): <0,00015%

I kriteriesættet for svanemærkning af kemiske byggeprodukter stilles følgende krav for lim og spartelmasser ift. formaldehyd:

I spackel och färgprodukter är formaldehyd tillåtet som orenhet i nyproducerad polymer med en koncentration på högst 200 ppm (0,02 viktprocent, 200 mg/kg)**, förutsatt att halten av fri formaldehyd i den färdiga produkten inte överstiger 10 ppm (0,001 viktprocent, 10 mg/kg)*.

I lim, fogmassa och ankarmassor är formaldehyd tillåtet som orenhet i nyproducerad polymer med en koncentration på högst 250 ppm (0,025 viktprocent, 250 mg/kg)**, förutsatt att halten fri formaldehyd i den färdiga produkten inte överstiger 10 ppm (0,001 viktprocent, 10 mg/kg)*.

* Mätt med Merckoquant-metoden (se bilaga 2 till RAL-UZ 102) eller annan likvärdig metod.

** Mätt med VdL-RL 03-metoden "In-can concentration of formaldehyde determined by the acetyl-acetone method" eller Merckoquant-metoden (se bilaga 2 till RAL-UZ 102) alternativt annan likvärdig metod.

En formaldehydtest koster ca. 350 euro hos Eurofins i Danmark. Det er derfor ikke en test vi får udført på alle produkter (vi har >1000 forskellige recepter), men vi har fået udført test ift. formaldehyd på trælime og industrilime iht. IKEAs krav, der viser en lidt lavere koncentration af formaldehyd end worst case oplyst fra leverandørerne, men stadig >100 ppm.

Der findes også "formaldehyd-fri" dispersioner til D3/D4-lime, men de er fortsat begrænsede i udvalg, ikke helt så brede i deres funktion og uforholdsmæssigt dyre. Hvis det er rigtigt forstået at formaldehyd vil blive opfattet som "intentionally added" i det nye kriteriesæt, vil vi derfor sætte spørgsmålstejn ved, om det er et rimeligt krav at stille til kemiske byggeprodukter, der udgør en meget lille del af et svanemærket byggeri?

Der bør være en vis grad af proportionalitet ift. krav til et svanemærket kemisk byggeprodukt og krav til et kemisk byggeprodukt, der skal anvendes til et svanemærket hus (hvor lim/spartel udgår <1% af byggeriet).

I vedhæftede artikel fra en af vores leverandører af PVAc-dispersioner beskrives på s. 3 årsager til formaldehyd emission fra PVAc dispersioner. D1 og D2-dispersioner indeholder formaldehydrester på baggrund af reaktion, der sker med "chemical initiators" under polymerisation af vinylacetat (fig. 3) – det foregår ved fremstilling af alle PVAc-dispersioner.

For D3/D4-dispersioner er indholdet af formaldehyd højere fordi der her også tilsættes "crosslinking agents" (fig. 1)

(Der tilsættes ikke formaldehydreleasers (udover bronopol) til hverken de anvendte dispersioner eller vores færdige lime og den sidste pind er derfor irrelevant i denne sammenhæng)

However, some products used in water-based D3 PVAc dispersions strongly affect their formaldehyde emissions. They are:

- the cross-linking agents used in the polymerization phase;
- the chemicals initiators also used during the polymerisation;
- the biocide systems added to protect the dispersion from microbiological pollution.

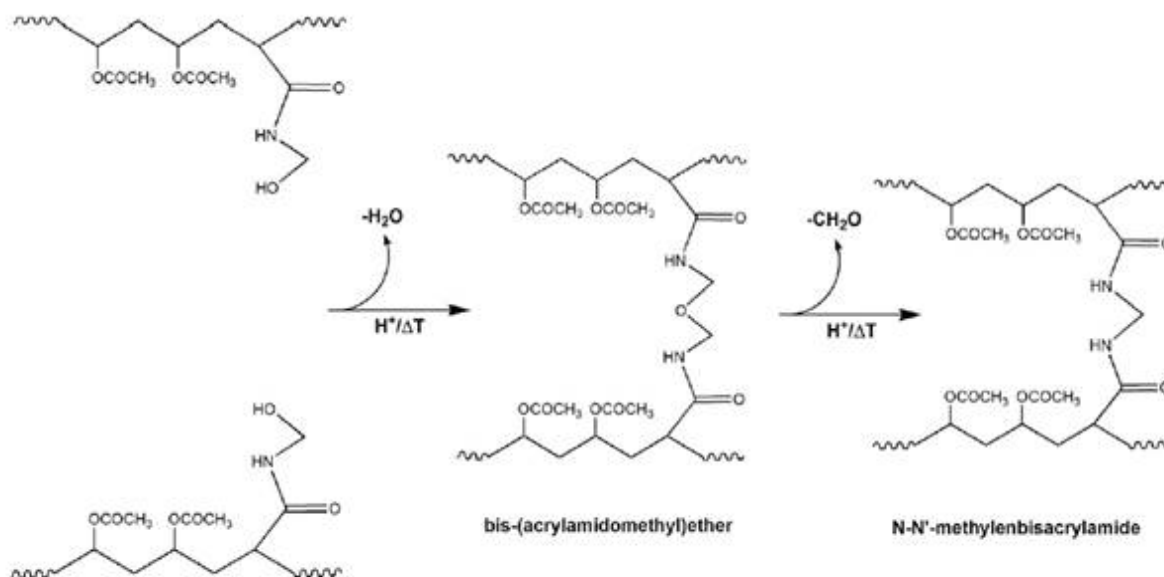

Fig. 1. Cross-linking reaction of PVAc in presence of N -methyloacrylamide (NMA mechanism).

Differently from the standard PVAc wood glues (D1 or D2 class according to [3]), the conventional water-based D3 dispersions contain an internal cross-linking agent, usually N-methylolacrylamide (NMA). Fig. 1 shows the reaction mechanism of that cross-linking agent: two molecules of NMA condense through the hydroxyl-methyl groups, by leaving one molecule of water to form bis-(acrylamide-methyl)ether and, in a

second step, by releasing one molecule of formaldehyde to form N,N'-methylene-bis-acrylamide (Fig. 1).

Whereas the reaction scheme producing the release of formaldehyde for the sodium formaldehyde sulfoxilate/hydrogenperoxide couple (which is a chemical initiator used frequently in the radical polymerization of the vinylacetate monomer) is shown in the scheme in Fig. 3

Fig. 3. Scheme of the reaction between sodium formaldehyde sulfoxilate and hydrogen peroxide producing the release of formaldehyde.

Remissinstans

Dana Lim A/S

Tässä mainittu puupohjaiset levy sekä laminoidut levyt.

Mikäli puupohjaisista levyistä valmistetulle kalusteelle on tehty testit formaldehydipäästöistä kokonaisuudessaan, voiko käyttää tätä mittausta vai pitääkö silti olla mittaukset erillisesti jokaisesta kalusteesta käytetystä levymateriaalista?

Wood-based and laminate panels are mentioned here.

If tests for the overall formaldehyde emissions have been carried out on a fitment made from wood-based panels, can this measurement be used, or do we still need separate measurements for every panel material used in the fitment?

Remissinstans

Temal Oy

Behöver producenter av laminatbänkskivor genomföra tester för att säkerställa uppfyllnad av kravet?

Är gränsvärdena förändrade?

Remissinstans

What about other emissions than formaldehyde? There are not requirements for M1 or equivalent? In Sweden Byggvarubedömning and SundaHus requires that for best "evaluation result"

Remissinstans

Kiilto Oy

Det er en vedvarende kilde til forvirring, at dokumentation for at plader (fx krydsfiner, OSB) lever op til E1 krav ikke har kunnet anvendes. Det bør ensrettes, så E1 klassificerede plader kan anvendes, uanset type.

Ændring af de europæiske grænseværdier bør afventes, sådan at man fortsat kan bruge den dokumentation der er nødvendig for at sælge pladerne i EU til også at dokumentere formaldehyd.

I en produktion som vores, hvor der går lang tid fra plader pakkes ud og installeres til der flytter folk ind, så er en stor del af formaldehyden afgasset. Det kan vi se når der udføres VOC målinger op til aflevering.

Det bør være således, at kravet ikke introduceres før de europæiske regler er ensrettet. Som minimum bør der være en overgangsperiode, indtil plader er testet efter de nye regler.

Remissinstans

Scandi Byg

Det skulle vara bra om miljömärkningar som M1, Air Comfort Gold och E1-intyg fungerade som verifikat då föreslagna svanenkraven inte är strängare än E1-normen. En lista på certifieringar som fungerar som verifikat motsvarande det som BREEAM har Guidance note 22) vore tacksam för projekten som jobbar med svanencertifieringar.

Remissinstans

SundaHus i Linköping AB

The list of products covered need to be better specified.

The use of reference value according to EN 16516 need to be specified. There are several possibilities: SER-value, reference room value or 28 days?

SER-value is most producer friendly.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

- Mitä kaikkia puutuotteita tämä kohta koskee? Sisältyykö esim. LVL, CLT ja liimapuu tuotematriisiin?
 - Standardin EN 16516 vaatimusten osalta olisi tärkeää tarkentaa mitä arvoa annettuun formaldehydiemission raja-arvoon verrataan:
 - o SER-arvo (specific emission rate) eli ns. testikammioarvo vai referenssihuonearvo (mikä kuormituskerroin)?
 - o Ilmeisesti 28 vrk arvo, ei 3 vrk arvo?
 - Tuotteiden kannalta olisi paras antaa raja-arvo SER-arvolle (specific emission rate), joka edustaa paremmin tuotetta määrittelemättä tarkemmin millaisessa huoneessa tuotetta käytetään ja missä määrin. Standardi EN 16516 määrittelee horisontaalin testimenetelmän ja sen lisäksi vain yhden 'tavanomaisen' käyttöskenaarion/mallin (referenssihuoneen koko ja huoneen olosuhteet), joka ei välttämättä vastaa oikeaa käyttökohdetta. Referenssihuonearvot lasketaan SER-arvoista. Tuotteiden käyttökohteet voivat myös olla moninaiset, eikä valmistaja useinkaan tiedä loppukäyttökohdetta, joka tekee referenssihuonearvoista ongelmalliset.
 - Standardissa EN 16516 myöskin sanotaan, että tuotestandardeissa pitäisi määritellä tuotteille käytettävät kuormituskertoimet, joita käytetään referenssihuonearvojen laskennassa, mutta tätä tietoa tuotestandardit eivät ainakaan puutuotteiden osalta vielä sisällä. Standardissa on annettu kuormituskertoimet seinille, katolle/lattialle, pienille pinnoille ja erittäin pienille pinnoille, mutta nämä eivät kata kaikkia käyttöjä
- '-What wood products does this section apply to? Are e.g., LVL, CLT and gluelam included in the product matrix?
- With regard to the requirements of standard EN 16516, it would be important to specify the value to which the formaldehyde emission threshold value is compared:
- oSER (specific emission rate), known as the test chamber rate, or the reference room value (what load factor)?
 - oApparently a 28 day value, not a 3 day value?
- For products, it would be best to provide a threshold value for the SER value, which would better represent the product without further specifying the kind of room the product would be used in and how much it would be used. Standard EN 16516 specifies a horizontal testing method and, in addition, only one "regular" use scenario/model (size and conditions of reference room), which does not necessarily correspond to the actual application site. The reference room values are calculated from SER values. The products may also have various applications and the manufacturer is not often aware of the final application site, which makes reference room values problematic.
- Standard EN 16516 also states that product standards should specify the load factors to be used when calculating reference room values for products, but product standards do not yet contain such information, at least not when it comes to wood products. Standards give load factors for walls, ceilings/floors, small surfaces, and extremely small surfaces, but these do not cover all applications

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Emisjoner av formaldehyd må ses i sammenheng med forutsatt bruk av produktet. Det er forskjell på plater som brukes til kledning og plateprodukter som inngår i innredning. Bedømmelse av ferdig overflatebehandlet produkt støttes - det være seg tradisjonell overflatebehandling, finering eller melaminbelagte plater.

Remissinstans

Norske Trevarer

"Kriteerin täyttäminen ei tällä hetkellä ole kaikin osin mahdollista ja niiden todellisia terveysperusteita ei ole edes esitetty.

Testitulosten saaminen toimittajilta tulee aiheuttamaan haasteita, kun testimenetelmiä on karsittu.

Dokumentaatiovaatimuksissa viitataan sertifikaatteihin, mutta vaatimuksessa ei ole mainittu sertifikaatteja sallituiksi tavaksi todentaa vaatimusten mukaisuus.

Seuraava edellytys käytännössä mahdotonta varmentaa:

”Muita kuin yllä olevassa taulukossa mainittuja analyysimenetelmiä voidaan käyttää edellyttäen, että riippumaton kolmas osapuoli varmistaa testausmenetelmien välisen vastaavuuden”.

It is not currently possible to fully meet the requirement in all areas and their true health grounds have not even been presented.

Obtaining test results from suppliers will cause challenges, as test methods have been cut back.

The documentation requirements refer to certificates, but the requirement does not mention certificates as a permitted method of demonstrating compliance with the requirements.

The following requirement is impossible to verify in practice:

“Analysis methods other than those stated in the above table can be used, provided that the correlation between the testing methods can be verified by an independent third party.”

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Hur planerar Svanen för CMR-emissioner?

Remissinstans

IVL Svenska Miljöinstitutet

Hårt krav och här kommer inte leverantörerna leva upp till. Svanenmärkta produkter kommer inte att kunna köpas här och svanengodkända produkter heller.

Kommer detta att vara klart och bedömt för de som i dag finns i Husproduktportalen dvs tills att version 4 kommer att påbörjas att användas? Om det är så så kommer det synkas med sunda hus?

Remissinstans

Besqab

It is currently not possible to meet this criterion.

Obtaining test results from suppliers will pose challenges with only two accepted test methods. After reconciliation with our suppliers, we believe that the swan should set limit values for common standards as before. Previously, Appendix 6 referred to limit values for, among other things, the following standards: EN 717-1, ISO 16000-9, EN 120 or ISO12460-5.

The documentation requirements refer to certificates, but the requirement does not mention certificates as a permitted way to verify compliance.

The doors we use do not meet the emission limit (Swedoor does not meet the requirement). There is a risk that the requirement will not be met when the criteria enters into force.

Remissinstans

JM AB

Kriteerin täyttäminen ei tällä hetkellä ole mahdollista.

Testitulosten saaminen toimittajilta tulee aiheuttamaan haasteita, kun testimenetelmiä on karsittu.

Dokumentaatiovaatimuksissa viitataan sertifikaatteihin, mutta vaatimuksessa ei ole mainittu sertifikaatteja sallituiksi tavaksi todentaa vaatimusten mukaisuus.

Käyttämämme väliövet eivät täytä emissiorajaa, eikä muita ole saatavilla (pohjoismaissa toimivan Swedoorin väliövet eivät täytä vaatimusta). Muutos vaatimusten täyttämiseksi niiden osalta ei ole ymmärtääksemme nopea, vaan vaatii aikaa. On olemassa riski, että vaatimusta ei ole mahdollista täyttää kriteerien tullessa voimaan.

It is not currently possible to fulfil the requirement.

Obtaining test results from suppliers will cause challenges, as test methods have been cut back.

The documentation requirements refer to certificates, but the requirement does not mention certificates as a permitted method of demonstrating compliance with the requirements.

The partition doors we use do not meet the emission limit and others are not available (partition doors from Swedoor, which operates in the Nordic countries, do not meet the requirement). As far as we understand, the change to fulfil the requirement would not be quick and would take time. There is a risk that it would not be possible to fulfil the requirement before the requirements come into effect.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Krav som utgår från lagstiftning i endast Tyskland av alla länder i EU och Europa som levererar skivmaterial eller insatsvaror till skivmaterial, blir mycket begränsande. Lägg därtill den instabila marknadssituationen där tillgång på material är begränsad, påverkad av pandemieffekter och rådande krig samt sanktioner, kan göra det omöjligt att byta leverantör om så blir nödvändigt. Det är redan svårt att säkerställa normala volymer från befintliga leverantörer, ev ökning, byten och ändringar i material är ytterst svårhanterligt och osäkert. Det medför därtill än större risker avseende prisförhandlingar vilka blir näst intill omöjliga med fördyrade material och produkter som effekt utöver de prisökningar som redan påverkar oss i nuvarande marknadssituation.

Motsvarande krav avseende formaldehyd i Kriterier för Möbler och Inredning 5.0, har inte hunnit slå igenom ännu då befintliga kriterier gäller till 2022-12-31. Att redan nu föreslå samma krav för produkter i Svanens Husproduktportal som även inkluderar listade, ej miljömärkta produkter, är att ligga steget före det som kan anses vara en rimlig tidsplan för skärpta krav.

Det ska därutöver avsättas resurser till att gå igenom alla trämaterial som finns i upplagda produkter i SHPP, för att sedan i nästa steg ställa om till alternativa material

där så blir nödvändigt. För produkter som inte har så stora volymer men berikar sortimentet blir det oerhört svårt att kravställa på underleverantörer att genomföra ändringar i material på kort sikt.

Det kommer sannolikt innebära att utbudet i SHPP kommer att begränsas vilket gör det mindre attraktivt att bygga svanenmärkta hus med ett tilltalande och varierande utbud av inredningar.

Remissinstans

Vedum Kök & Bad AB

I NorDans fönster och dörrar använder främst NAF klassade MDF (No added formaldehyde) och skivor med låga halter av formaldehyde.

NorDan ser dock även att standarderna EN 120, ISO12460 förekommer frekvent för rapportering av formaldehyd i olika träbaserade skivor och anser fortsatt att svanen bör ange gränsvärden för vanligt förekommande standarder likt tidigare. Tidigare har man i Bilaga 6 hänvisat till gränsvärden för bl.a följande standarder: EN 717-1, ISO 16000-9, EN 120 alt ISO12460-5.

Remissinstans

NorDan

Búið að fækka prófunaraðferðum, er ekki lengur ASTM (í staðinn fyrir CARB2)? Það var einfaldara að fá Carb P2, uns það var lagt niður, staðfest. Hvernig er með ASTM?

Remissinstans

Visthus

Om produkten finns i SundaHus/Svanens HPP- Räcker det?

Remissinstans

Bonava

Yes, this requirement will be evaluated through the SCDP, Supply Chain Declaration Portal, which is the next generation of HPP.

Det är svårt för oss att bedöma vad förändringarna får för konsekvenser. Vi hoppas att ni har avstämningar med tillverkarna här.

Remissinstans

PEAB

Svanen förtydliga hur/om O33 hänger ihop med DNSH 5?

Remissinstans

Skanska

O33 Emissioner av formaldehyd

Bra att emissionsnivåer som klassas som LCI (Lowest Concentration of Interest) och godkänts inomhus enligt exempelvis EN SS-EN 16516:2017 SS-EN, ISO 16000-5, ISO 16000-6 eller ISO 16017-1 eller dylikt accepteras.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

P13 Ecolabelled products

The criterion is difficult to implement. The availability of ecolabelled products is insufficient, and Nordic Swan Ecolabel criteria are not available to all construction products.

Remissinstans

Saint-Gobain Finland

Luettelossa mainittu Keittiöt (ovet, rungot ja työtasot) ja Kylpyhuonekalusteet. Koskeeko vaatimukset kylpyhuonekalusteissa samoja ""osia"" kuin keittiöissä eli ovet, rungot ja tasot? Kuuluuko kumpaakaan kaappien taustalevyt vai luetaanko nämä kuuluvaksi runkoon?

The list mentions Kitchens (front, frames and countertops) and Bathroom fittings. Do these requirements in bathroom fittings apply to the same “components” as in kitchens, i.e., front, frames and countertops? Are the splashback tiles between cabinets included in either, or are these considered part of the frame?

Remissinstans

Temal Oy

There is plenty of room to increase these requirements, and/or to merge them with other sections in order to create a unified product selection process where the user can see how the choice of materials and products effect their scores, There is e.g. no reason to separate the choice between recycled, and new products (labelled or not). Each of the choices have an impact on the sustainability, and since they (often) are mutually exclusive, they will need to be easily comparable in order for the user to make qualified decisions.

We would also like to see an increase in minimal requirements. There are labelled products available that can be chosen, so why not require that they are used (or even better, that things are re-used; see above) in at least half of the cases?

Remissinstans

MinDörr Osby AB

Dela upp kravet så att det blir en del som är O-krav och en del som är P-krav.

Hur avgör man hur många poäng man kan få? Tex golv som kan ge 3 poäng totalt; hur vet man om man får 1, 2 eller 3 poäng för kravet?

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Vil gi tilbakemelding på at når vi lister benkeplater i svaneportalen (som også er samme type plate som benyttes til trapper) for trapper er det obligatorisk å krysse av for om grenseverdien er innenfor eller over. Siden produktet benkeplater blir benyttet flere steder bør det gjøres likt.

Remissinstans

Fritzøe Engros AS

For mange af produktkategorierne er det begrænset hvor mange valgmuligheder der reelt er på nuværende tidspunkt. Vi ville kunne opnå 6 point med de produkter vi fast anvender nu og her. Vi kunne godt øge det lidt, men det skal være i samspil med bygherre når vi fx taler køkkener, gulve, og andre mere synlige ting i byggeriet. Minimumspoint bør være lavere i en overgangsperiode.

Det bør være muligt at opnå points for andre landes officielt anderkendte/administrerede mærkningsordninger, fx den tyske Der Blaue Engel.

Generelt har vores leverandører svært ved at forstå kravet, og henviser tilbage til at produkterne er godkendt til svanemærket byggeri.

Remissinstans

Scandi Byg

Krav om viss andel svanen- eller EU-blomma-märkta produkter. Vore det inte bra om även andra miljömärkningar (tex Emicode och M1) också kunna ge poäng?

Remissinstans

SundaHus i Linköping AB

It is understandable that this set of criteria want to promote eco-labelled products. But there is no proof that they are the best solution for that purpose. Minimising the environmental impact should be the ultimate aim.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

The mathematical formula seems quit complex, if 100% of f.ex. floors are ecolabeled, could that be documented in simpler way?

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Onödigt krånglig metod för att räkna antal poäng.
Överväg att använda samma system som i gen 3.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

- Ohjaako tämä pistemääritelmä valitsemaan rakennustuotteita ympäristömerkinnän mukaan eikä parhaan soveltuvuuden mukaan? Jos rakennuksen Joutsenmerkinnällä on tarkoitus ohjata ympäristöystävällisempään rakentamiseen, Joutsenmerkitty tuote ei välttämättä ole ympäristön kannalta se paras vaihtoehto.

'-Does this definition of points lead people to choose construction products based on environmental certification rather than the best suitability? If the building's Nordic Swan Ecolabel is meant to lead to eco-friendlier building, a Nordic Swan Ecolabelled product is not necessarily the best option for the environment.

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Forslaget søker å øke bruken av produkter merket med Svanemerking eller EcoLabel i Svanemerkede bygninger. Begrunnelsen som gis i bakgrunnsdokumentet er at byggevarer utgjør en stor del av fotavtrykket med tanke på ressursbruk, utslipp til miljø o.l. Utslipp av klimagasser er ikke inkludert i dette fotavtrykket.

Minstekrav til 8 poeng betyr at et gjennomsnitt på 20 % av alle materialer og produkt skal være miljømerket hvis samlet tilgjengelige poengsum på 39 mulige legges til grunn. Oppnås maksimalt antall poeng – 14 – utgjør miljømerkede produkter minimum 36 % av alle materialer og produkt. Tekst om minimumspoeng henviser til tabell 15, henvisning skal gå til tabell 14.

For enkelte av produktgruppene i tabell 15 har det tidligere ikke være mulig å svanemerke produktet. Konkret nevnes ubehandlet trepanel til innvendig kledning. Ubehandlet trepanel ble 6. aug. 2021 tatt inn i regelsettet for «Bygge- og facadeplader, lister og paneler».

Ubehandlet trepanel har tidligere ikke vært omfattet av ordningen og det bør vurderes i hvilken grad slike produkter heller skal kunne gis poeng etter retningslinjer for P12. Tilgang til slike produkter med Svanemerking er også per i dag begrenset. Det å utvide ""merkeplikten"" til å omfatte naturlige materialer som ikke behandles med kjemiske produkter, og som tidligere ikke har hatt egen kategori, ser vi som svært uheldig. I praksis sitter man da igjen med en bedømmelse av emisjoner av flyktige organiske forbindelser (VOC) fra slike produkter. I et slikt tilfelle er det bedre etter vårt syn å heller stille et eget krav til VOC på linje med O33 om formaldehyd.

Remissinstans

Norske Trevarer

Konsekvens- og kostnadsanalysebehøvs, hur tror man att den kommer slå på typ av byggnation och produktionskostnader. Högre produktionskostnader som leder till att marknaden för Svanenhusen blir smalare? Färre hyresrätter och på andra orter än klassiska tillväxtorter?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Kriteeri on liian raskas toteuttaa, ympäristömerkittyjä tuotteita ei ole tarpeeksi saatavilla eikä ympäristömerkin hakeminen pitäisi pakottaa käyttämään muita ympäristömerkittyjä tuotteita.

The requirement is too difficult to implement, the ecolabelled products are not readily enough available, nor should obtaining an ecolabel obligate the use of other ecolabelled products.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Ser ut att vara fel hänvisat i kravet (hänvisar till tabell 15 men ska väl vara till tabell 14?). Borde också delas upp så att det är ett obligatoriskt krav och sedan är ett P krav. Kan vara lätta att missa att man måste ta minimipoäng, när det står under ett P-krav.

Vore bra om det fanns en beräkningssnurra från svanen där man kan fylla i. Tex i en excel.

Vore också bra om det fanns någon vägledning om lämpliga enheter.

Om man har bänkskiva och överskåp i tvättstuga eller del av badrum, till vilken kategori är det?

Remissinstans

Besqab

It is unclear where thermal insulation products would be considered, if at all, within Table 15. Therefore some further clarity would be helpful.

Remissinstans

European Phenolic Foam Association (EPFA)

Här behöver vi gemensamt med er på Svanen verkligen få med oss leverantörsledet. När vi talar med ex leverantörer av golvmaterial så upplever de processen med märkning som komplicerad och att det är en brist att man inte kan märka hela serier med samma innehåll, utan att man idag måste certifiera varje artikelnummer. Om det är korrekt så kanske man ska se över detta?

Remissinstans

Turako AB

The bureaucratic impact of the criterion is enormous as quantities and invoices from all categories are needed for the new requirement and in addition the new calculation formula provided by the Swan Label must be used. We do not support the changes made in the criteria.

JM have said it before and we say it again, we believe that this criterion should be a P-requirement and not an O-requirement.

We work with strategic purchasing where we reflect business requirements from all our stakeholders internally, combined with a chosen purchasing strategy (National supplier? Group-wide supplier? 1 or many suppliers? Etc.). Our agreements are long-term 3-5 years and our projects are committed to using them. In terms of Nordic Ecolabelled building materials, there is still an immature market.

With eco-labeling ambition to increase the proportion of Nordic Ecolabelled products in the construction products category, it will require good and close dialogue over a long period of time with key suppliers. In this way, JM can be a «door opener» for Ecolabelling through its relations in the market, but here it will be important to proceed step by step to use more "carrot" than "whip".

Remissinstans

JM AB

Emme kannata esitettyä muutosta kriteeriin. Se on liian raskas toteuttaa, ympäristömerkittyjä tuotteita ei ole tarpeeksi saatavilla eikä ympäristömerkin hakeminen pitäisi pakottaa käyttämään muita ympäristömerkittyjä tuotteita.

Ympäristömerkittyjen tuotteiden edellyttäminen karsii asiakkaiden osallistujien mahdollisuuksia päättää asuntojen sisustusratkaisuista. Sisämateriaalivalinnoissa JM Suomen pitää pystyä tarjoamaan asiakkaille eri vaihtoehtoja mm. parketeissa, keittiöissä ja laatoissa.

JM Suomen ei ole mahdollista kerätä lisäpisteitä tästä kriteeristä. Vanhassa kriteerissä JM Suomi sai kerättyä 10 lisäpistettä, mutta uudessa kriteerissä saamme juuri ja juuri uuden pakollisen vaatimuksen täytettyä.

Kriteerin työllistävä vaikutus on valtava, sillä kaikista kategorioista pitää kaivaa määrät ja laskut uutena vaatimuksena. Lisäksi pitää käyttää Joutsenmerkin esittämää

laskukaavaa. Tuoteryhmät ovat liian suuria, jotta ne kannustaisivat käyttämään ympäristömerkittyjä tuotteita.

We do not support the proposed change to the requirements. It is too difficult to implement, the ecolabelled products are not readily enough available, nor should obtaining an ecolabel obligate the use of other ecolabelled products.

Requiring ecolabelled products will cut back on customers' participants' opportunities to decide on interior solutions for homes. In interior material choices, JM Suomi must be able to offer customers different options for e.g. parquet, kitchens and tiling.

It is not possible for JM Suomi to score additional points in this requirement. In the old requirement, JM Finland scored 10 additional points, but with the new requirements, we only just meet the new obligatory requirement.

The requirement generates an immense amount of work, because the new requirement means that quantities and calculations have to be found in all categories. In addition, the formula indicated by Nordic Swan Ecolabel must be used. The product groups are too large to encourage the use of ecolabelled products.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Beräkningsmetoden kommer innebära merarbete med att sammanställa mängder och ytor, samt skapa osäkerhet kring vilka poäng som blir av. Sätt gärna en gräns att om minst 80% av en produktkategori är Svanenmärkt uppnås maxpoäng för kategorin. Då blir det enklare att hantera för tex. inomhusfärg där merparten ofta är miljömärkt, men exakta mängder inte är så enkelt att få fram.

Remissinstans

NCC

Treindustrien mener det legges opp til for mange poeng for Svanemerkede produkter. Slik vi forstår kravet er det i realiteten et obligatorisk krav om 8 produkter/poeng, og poenggivende opp til 14 produkter/poeng. For gode løsninger for bygg totalt sett er det ved å optimalisere bruk av materialer, finne de gode kombinasjonene og beste konstruksjonsmetoder m.v som avgjør byggets totale miljø- og klimafotavtrykk. Med så mange poeng å sanke for enkeltprodukter er det en fare for at man mister helhetsperspektivet. Det kan også være gode produkter som ikke er Svanemerket, som utelukkes. Se også kommentar til P12.

Remissinstans

Treindustrien

Uppdelningen av poäng för inredning till 3 olika kategorier, blir mycket styrande och hämmar all flexibilitet när man upphandlar från samma leverantör/ tillverkare till flera eller samtliga kategorier; kök, garderober, badrum. Här bör tillåtas möjligheten att kombinera, så att en övervägande styrka inom någon kategori kan tillgodoräknas för att uppväga ett annat produktval ur SHPP som inte är svanenmärkt men listat i en annan kategori.

Mängden förvaring kan exempelvis variera mycket och inredning till tvätt kan också förekomma, vilka båda behöver beaktas och värderas.

Remissinstans

Vedum Kök & Bad AB

Element Nor klarer å nå 8 poeng fra angitte krav. Ellers så det er vanskelig å beregne hva som vil være gjeldende for bedriften.

Remissinstans

Element Nor

Förtydliga om beräkningen skall göras per antal, vikt eller yta.

Remissinstans

Wästbygg

Þessi krafa er orðin einfaldari í túlkun (þrátt fyrir að vera orðin flóknari). Ég er samt enn dálítið undrandi yfir innri skiptingu á stigum á milli vöruflokka. Mér finnst t.d. að gluggar og hurðir fái lítið vægi miðað við ýmislegt annað

Remissinstans

Visthus

Durable wood

-> What exactly does this mean?

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

Det är tydligt att det blir större krav på Svanenmärkta produkter i denna version än i tidigare versioner. Det innebär att Svanenmärket som tidigare ansetts vara en konsumentriktad märkning nu går till att bli en märkning som också är viktig för B2B. Vi ser väldigt få fördelar med detta, men en stor ökad kostnad för producentledet till förmån för Svanens egen omsättning. Kravet kommer direkt att påverka prisbilden på byggmaterial och är därför inte den mest gynnsamma vägen att gå om vi vill lägga resurserna rätt för att uppmuntra till hållbart byggande.

➤ Vi anser att för stor vikt, för många kravpoäng är knutna till detta krav och bör sänkas.

Remissinstans

Beijer Byggmaterial

Badrumsinredning? Kan Svanenmärkta duschväggar ge 1 p? beräkning? Vad räknas som inredning?

Avrundas upp eller ner efter beräkningar? Halvpoäng?

Kostnadsdrivande och utmanande krav – inte helt lätt att hitta produkter.

Remissinstans

Bonava

P13: Olämpligt att blanda in Obligatoriska krav under Poängkrav. Om avsikten är att det ska vara ett obligatoriskt krav att ta 8 poäng enligt ”tabell 14” så bör det framgå tydligt i eget krav. (Se ex O2). Texten under P13: ” Här kan maximalt 14 poäng uppnås. En minsta poängsumma ska uppnås enligt tabell 15”?? Avses tabell 14? Ändring av kravet kommer leda till ökande kostnader i projekt/för kund. Få produkter är Svanenmärkta inom tex Byggskivor och inom produktkategori Kakel och klinker verkar inte Svanen kunna redovisa kraven (enl Centrokakel som försökt skicka in för märkning). Vi ser idag det som svårt att ta mer än 7–8 poäng med de ramavtal vi har.

Remissinstans

Ikano Bostad

P13 MILJÖMÄRKTA PRODUKTER:

Förtydliga vilken enhet som företrädesvis ska användas för olika insatsvaror. Skilda värden om man räknar antal köksluckor kontra antal kg köksluckor beroende på om luckorna är små eller stora, MDF eller ramluckor.

Remissinstans

nobia

Miljömärkta produkter. **Krav** att uppnå minst 8p. Ny metod för poängsättning, man får inte ut lika mycket poäng som tidigare, baseras på andelen och gångras med maxpoäng. Man måste hitta fler produktgrupper att jobba med. Utmanande men möjligt.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

I Tabell 15 anges "Beständigt trä". För tydlighets skull kanske kriteriets titel ska användas.

Remissinstans

NWPC

1. Otydligt hur kravuppfyllnad ska dokumenteras, "relevant produktinformation" (MF)
2. Det vore positivt om produktkategorierna i kriteriedokumentet för hus hade samma benämningar på svenska som produktkategorierna på hemsidan (t ex "Hållbart virke" / "Beständigt trä").
3. Om möjligt vore det positivt om alla kategorier låg också under "Hus & Bygg" på hemsidan, t ex innerdörr, inomhusfärg för att man lättare ska få en överblick över tillgängliga produkter.
4. Det skulle underlätta om det tydliggjordes från Svanens håll vilka enheter som är okej att använda per produktkategori för att alla ska räkna på samma sätt.

Remissinstans

PEAB

Avsnitt P13 Miljömärkta produkter • I Tabell 15 anges "Beständigt trä". För tydlighets skull kanske kriteriets titel ska användas.

Remissinstans

Svenska träskyddsföreningen

Appendix 6 Consultation comments on Biodiversity and wood raw materials

Contents

GENERAL COMMENTS	587
034 Tree species with restricted use	590
035 Wood and bamboo, traceability and certification	593
036 Ecology report	609
037 Measure for biodiversity	617
P14 Improvement and preservation of biodiversity	623

GENERAL COMMENTS

Vi støtter ikke å innføre obligatoriske krav og frivillige poengkrav knyttet til biologisk mangfold på tomta. Vi mener at Svanekriteriene bør adresse materialbruk i bygget, og ikke egenskaper knyttet til tomta.

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

Very good addition!

Remissinstans

Kiilto Oy

"Toimenpiteet luonnon monimuotoisuudelle

Kriteeriedotuksessa nostetaan esille viherkatot. Teknologiateollisuus muistuttaa, että yleisesti ottaen viherkatot eivät ole täysin ongelmattomia niiden rakennusfysikaalisen toimimattomuutensa vuoksi. Lisäksi vedeneristeiden rajallisen käytön vuoksi viherkatot on aina purettava vedeneristeiden korjaamisen / uusimisen vuoksi. Teknologiateollisuus katsoo, että kestävä kehityksen kannalta tulisi rakenteita huomioida koko elinkaaren näkökulmasta, ei vain yhtä tekijää (tässä viherkerroin) osaoptimoiden.

Esityksen mukaan asfalttia, tiiltä ja betonia ei katsota läpäiseväksi. Teknologiateollisuus huomauttaa, että erityisesti tiili ja betonilaatat ovat läpäiseviä pintoja. Lisäksi niiden saumat läpäisevät vettä aivan kuten murskepinnat.

Biodiversity measures

The criteria proposal highlights green roofs. Teknologiateollisuus points out that generally, green roofs are not entirely without problems due to their construction-physical inoperativity. In addition, due to the limited use of waterproofing, green roofs must always be disassembled in order to repair/replace waterproofing. Teknologiateollisuus feels that from a sustainable development perspective, structures should be considered with their entire life cycle in mind, and single factors (here, the green factor) should not be partially optimised.

According to the proposition, asphalt, brick and concrete are not considered permeable. Teknologiateollisuus points out that brick and concrete slabs in particular are permeable surfaces. In addition, their joints are water permeable just like crushed aggregate surfaces. "

Remissinstans

Teknologiateollisuus ry

"i kap. 2, "överensstämmelse med EUs taxonomi" skriver ni att kriterie B tillmötesgår av svensk lagstiftning. Jag har en annan uppfattning i den frågan utifrån mina 10 år i branschen kring biologisk mångfald och samhällsplanering, och tror att er bedömning här kommer leda till problem för exploatörer, och sannolikt oönskad greenwashing. Ni kan läsa Tyrens analys av tillägg D för akt. 7.1 i det material som nu tillhandahålls av byggföretagen. Generellt ser vi ett genomförandeunderskott vad gäller hänsyn, skydd och kompensationsåtgärder för biologisk mångfald och det finns stora risker att missa dessa kriterier även för planlagd mark.

Detta löses dock enkelt med ett krav på exploatörer/den som vill certifiera sig att genomföra en riskanalys och kartering av dessa naturvärden INNAN man påbörjar en certifieringsprocess. På så sätt får exploatören ett underlag som förebygger problem med poäng och taxonomiförenlighet, t.ex. att det finns naturvärden på tomten som inte går att kompensera. Går det att rent sakligt kompensera är det ändå (i Sverige iallafall) mycket svårt i praktiken då vi saknar lämpligt lagstiftning för detta ändamål.

Detta krav går redan att handla upp marknaden, kompetensen finns sedan länge till ett rimligt pris. "

Remissinstans

Tyrens AB

Materialbrist kommer att vara en utmaning i Branschen framåt pga kriget.

Remissinstans

Besqab

Good ambitions and an important area. But our experience is that these requirements are time consuming to understand and try to set clear routines around. Good if you can be as clear as possible in criteria such as exactly where the evidence should take place.

Remissinstans

JM AB

Sabima mener det er svært viktig og bra at biologisk mangfold er med i Nordisk Miljømerkings forslag til nye, reviderte miljøkrav for Nybygg. Menneskers påvirkning på naturen gjør at vi utrydder arter 1000 ganger raskere enn normalt. Kriteriene om biologisk mangfold vil utgjøre en forskjell for arter og naturtyper i Norge!

Blant hoveddriverne for tap av naturmangfold, finner vi både klimaendringer og forurensning. Det vil si at gode kriterier som gjelder kjemikalier, klima og sirkulærøkonomi (omtalt i andre kapitler) vil være positivt for biologisk mangfold her i Norge.

Arealendringer er imidlertid den største trusselen mot biologisk mangfold. Hver gang vi endrer eller gjør inngrep i natur, påvirkes levestedet til planter, dyr og sopp. Plassering av nybygg har derfor stor betydning for naturmangfoldet. Arealnøytralitet er like viktig som klimanøytralitet.

Skal vi stanse tapet av biologisk mangfold, er det viktig å unngå å bygge der det finnes verdifull natur, som myr, strandsonen, kantsoner langs vassdrag, bekker, gammelskog og rike blomsterenger når man bygger nytt. Det kan vurderes om man kan tenke på kriterier om sirkulærøkonomi også når det gjelder arealer - å bygge der det er bygget fra før.

Altfor ofte gis det dispensasjoner vedrørende naturmangfold i byggesaker. Sabima mener at det ikke er riktig å svanemerke bygg der hule eiker eller andre utvalgte naturtyper gjennom naturmangfoldlove er ødelagt. Vi mener også at det er riktig å sette krav til å bygge utenfor kantsonen til vassdrag.

Remissinstans

Sabima

Har bara inkommit med några småkommentarer om kap 5

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

O34 Tree species with restricted use

The EU is preparing a holistic legislation that will cover all aspects of wood traded in the EU, it should be in place 2023. This kind of tailor made criteria might soon be in conflict with generic legal requirements in the EU countries,

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

En öppning för att kunna använda vissa träslag som tidigare varit förbjudna tidigare t.ex. Sibirisk Lärk (utanför Europa) om det kommer från 100% certifierat

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Vi önskar att även Superwood ska klara kravet på beständigt virke både för trall och för fasad. Idag är utbudet av godkända produkter alldeles för smalt och det finns redan missnöjda kunder som anser att Thermowood & Organowood inte håller måttet över tid. Det är inte hållbart att behöva byta ut produkter som reklamationer.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

IUCNs rödlista med kriterier EN, CR och VU är otillräckligt, ni bör lägga till NT eller ännu bättre -begränsa urvalet av trädarter till ENDAST LC. Varför ska man överhuvudtaget använda trädarter som bedöms "nära hotande" (NT) eller hotade (VU, EN, CR)? Det är iallafall inte tillräckligt för att kalla sig hållbar.

Remissinstans

Tyrens AB

"Tämä kriteeri on hyvin epäselvästi kirjoitettu. Vaatimus tulee muotoilla uudelleen ja laittaa uudelleen lausunnolle. Kriteerissä vaaditaan vakuutus kaikkien puupohjaisten tuotteiden toimittajilta, mutta on epäselvää, mikä vakuutus, mille tuotteille ja mikä on toimitusketjuportaali.

Selvitykset ovat B ja C -kohtien osalta niin työläitä, että ne käytännössä kielletään vaatimuksessa.

Dokumentaatiovaatimuksesta on vaikea ymmärtää, mikä dokumentaatio koskee mitäkin vaatimusta ja mitkä ovat vaihtoehtoisia toisten dokumenttivaatimusten kanssa.

This requirement is written very unclearly. The requirement should be rewritten and resent for comment. The requirement requires a declaration from all wood-based product suppliers, but it is unclear what kind of declaration, for which products a declaration is required, and what a supplier chain declaration portal is.

The reports in points B and C are so laborious that in practice they are prohibited in the requirement.

It is difficult to understand from the documentation requirement which documentation applies to which requirement, and which are alternatives to other document requirements."

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Vi er fortsat uforstående for forbudslisten af træarter fastholdes. Listen begrænser bæredygtigt skovbrug og landområderne kan i værste fald blive omlagt til ressourcetungt erhverv. Udelukkelsen omfatter også træarter, som er støttet af Danida-projektet som hjælper virksomheder og skovejere i udviklingslande med et sikre et bæredygtigt og økonomisk grundlag.

Remissinstans

DI Byggeri, Træ- og Møbelindustri, Danmarks farve- og limindustri, Aluminium Danmark.

Bra att det är mer beskrivet.

Remissinstans

This criterion is in our view unclearly written.

The criterion requires declaration from suppliers of wood-based products, but it is unclear which declaration, for which products and what is a supply chain declaration portal.

From the documentation requirement it is difficult to understand which documentation applies to which requirement and which are alternative to other document requirements. The required documentation for B, C and D are so difficult that they are practically forbidden in the claim as we understand it."

RemissinstansJM AB

"Tämä kriteeri on nähdäksemme hyvin epäselvästi kirjoitettu. Pyydämme kirjoittamaan vaatimuksen uudelleen ja laittamaan sen uudelleen lausunnolle.

Kriteerissä vaaditaan vakuutus kaikkien puupohjaisten tuotteiden toimittajilta, mutta on epäselvää, mikä vakuutus, mille tuotteille ja mikä on toimitusketjuportaali.

Selvitykset ovat ymmärtääksemme B ja C -kohtien osalta niin työläitä, että ne käytännössä kielletään vaatimuksessa.

Dokumentaatiovaatimuksesta on vaikea ymmärtää, mikä dokumentaatio koskee mitään vaatimusta ja mitkä ovat vaihtoehtoisia toisten dokumenttivaatimusten kanssa.

We feel that this requirement is written very unclearly. We request that this requirement be rewritten and then resent for comment.

The requirement requires a declaration from all wood-based product suppliers, but it is unclear what kind of declaration, for which products a declaration is required, and what a supplier chain declaration portal is.

As we understand it, the reports in points B and C are so laborious that in practice they are prohibited in the requirement.

It is difficult to understand from the documentation requirement which documentation applies to which requirement, and which are alternatives to other document requirements."

RemissinstansJM Suomi Oy

Vi önskar att även Superwood ska klara kravet på beständigt virke både för trall och för fasad. Idag är utbudet av godkända produkter alldeles för smalt och det finns redan missnöjda kunder som anser att Thermowood & Organowood inte håller måttet över tid. Det är inte hållbart att behöva byta ut produkter som reklamationer.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Allmänt: Viktigt att beakta situationen med tillgång till träråvara pga pandemieffekter samt krig och sanktioner. Direkt och indirekt påverkan på tillgång till material och insatsvaror som kan uppkomma.

Remissinstans

Vedum Kök & Bad AB

"Sabima mener at PEFC ikke er en god nok skogsertifisering i Norge. Skog dekker 38 % av fastlandet i Norge. Halvparten av artene på den norske rødlisten lever i skogen. Skogbruk har negativ påvirkning på nesten 85 % av disse. Bare 2,4 % av skogen er eldre enn 160 år, og det hogges fortsatt i denne. De fleste skogeiere i Norge er PEFC-sertifisert. Det betyr at mye av den mest biologisk verdifulle skogen i Norge er PEFC-sertifisert. Sabima deltar i forhandlinger om en norsk FSC-standard, som er en strengere sertifiseringsordning med tydeligere krav til demokratisk deltakelse enn PEFC. Noen viktige krav til FSC-skogsertifiseringen er blant annet:

- Kartfesting av 5 prosent nøkkelbiotoper som ikke skal hogges + 5 prosent som skal bevares mest mulig
- Forbud mot bruk av fremmede treslag
- Mer bruk av lukkede hogstformer i stedet for flatehogst, og andre landskapshensyn
- Tydeligere krav til å sette igjen kantsoner og biologisk verdifulle trær
- Sterkere hensyn til myr og sumpskog"

Remissinstans

Sabima

Vad betyder "Deklarationen görs av leverantörer i de fall som de träbaserade produkterna ska deklarereras i leveranskedjans deklarationsportal."?

Remissinstans

PEAB

O35 Wood and bamboo, traceability and certification

"Keittiön kaapit ja työtasot on mainittu listalla. Kylpyhuonekalusteita ei ole mainittu. Kuuluuko sertifioinnin piiriin?"

The list mentions kitchen cabinets and worktops. Bathroom fittings are not mentioned. Are they included in certification?"

Remissinstans

Temal Oy

This requirement should be increased in order to put a higher pressure on the manufacturers to increase their levels of awareness regarding biodiversity.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

"För spårbarhet laminatbänkskivor är det endast spånskivan som omfattas? Ingår även pappersbaserat laminat och spärrpapper.

Kommer garderober, stommar och skjutdörrar, omfattas av krav på spårbarhet? "

Remissinstans

Pelly Group

Det bliver meget omfattende at skulle liste alle træsorter for alle de træprodukter der er anvendt i byggeriet. Det må kunne klares ved at leverandøren underskriver at der ikke anvendes "tree species with restricted use".

Remissinstans

Scandi Byg

Here again the list of products shall be comprehensive and justified.

The text refers to sustainable forest management principles set out by the "FSC or PEFC Chain of Custody schemes." However, those chain of custody certifications do not set out forest management principles. The Ecolabel text should be corrected to reflect "FSC or PEFC forest management certification schemes."

The word "bed" should likely be "be."

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Leverantörerna kan idag inte på ett fungerande sätt uppfylla Svanens krav på dokumentation. Överväg därför att inte utöka kravet på dokumentation.

Fönster och kökstillverkare har sällan egna spårbarhets-certifikat och kommer då bryta kedjan. Svanen har en skrivelse för att fånga upp det, dock kommer den lösningen bli väldigt administrativt krävande är vår bild.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Dette kravet må nyanseres. Det er vanskelig å forstå om produsenter av f.eks. tredører, trevinduer og kjøkken må ha et eget verdikjede-sertifikat (CoC) fra FSC/PEFC eller ikke, jf. krav til spårbarhetscertifisering og Alternativ dokumentation 1 og 2. Det gis unntak for underleverandører, men kravet for hovedleverandører er som sagt uklart. For sammensatte produkter er det normalt underleverandører som har CoC-sertifikat, og ikke leverandør av ferdig produkt.

Remissinstans

Norske Trevarer

Konsekvensanalys? I övrigt inga frågor.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Kriteeri on hyvin epäselvästi kirjoitettu. Vaatimuksessa on määriteltävä, mitä käytännössä tarkoitetaan sertifioidun puun osuuden laskennalla. Toimittajat eivät varmasti myöskään jaa mielellään omia laskujaan eteenpäin toimitusketjussa (tämä tieto on liiketoiminnan kannalta hyvin olennaista). Paljon tuoteryhmiä, joista puupohjaisen osan poimiminen aiheuttaa melkoisia haasteita ja paljon työtä. Esimerkiksi puutavaran painon osuus ikkunasta vaatii kokonaan oman selvityksensä.

Vaatimusten tulisi selkeyden vuoksi olla itse vaatimustekstissä. Ehdotetussa kriteerin vaatimuksessa edellytetään CoC-sertifikaattia puuraaka-aineen toimittajalta, kun dokumentaatioissa sitä edellytetään kaikilta puupohjaisten tuotteiden toimittajilta.

Tiettyjen termien käyttö vaatimuksessa tulee tarkastaa. Tällä hetkellä termejä on käytetty sekaisin: 1) Puun alkuperäketjun sertifiointi -kohdassa on määriteltävä selkeämmin, mitä toimittajaa missäkin kohdassa tarkoitetaan - nyt eri portaiden toimittajat menevät sekaisin 2) koko vaatimuksessa käytetään sekavasti termejä puuraaka-aine, puumateriaali, puupohjaiset tuotteet.

Vaatimus tulee kokonaisuudessaan muotoilla uudelleen ja laittaa uudelleen lausunnolle.

This requirement is written very unclearly. The requirement must define what in practice is meant by calculating the proportion of certified timber. The suppliers will certainly not happily share their own calculations with the supply chain (this information is essential for business operations). There are many product groups, and picking out the wood-based share of these will cause lots of challenges and lots of work. For example, the timber's share of the weight of a window requires an entire report of its own.

For clarity, the requirements should be in the requirement text itself. The proposed requirement calls for a CoC certificate from a wood raw materials supplier when the documentation requires it from all wood-based product suppliers.

The use of some terms should be reviewed in the requirement. Currently terms are being confused together: 1) The section on the chain of custody certificate must define more clearly what supplier is referred to in which section - currently suppliers from different stages are getting mixed up 2) the entire requirement mixes up the terms wood raw materials, wood, and wood-based products.

The requirement should be rewritten entirely and resent for comment.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

The consultation refers to sustainable forest management principles set out by the "FSC or PEFC Chain of Custody schemes." However, those chain of custody certifications do not set out forest management principles. The Ecolabel text should be corrected to reflect "FSC or PEFC forest management certification schemes."

Remissinstans

Stora Enso

"Pohjoismainen Ympäristömerkintä laskee primääripuuteollisuuden sivutuotteet (kuten sahanpurun, hakkeen ja kaarnan) sekä metsänhoidon jätteet (kuten kaarnan, oksat ja juuret) kierrätysmateriaaleiksi." See statement from P12."

Remissinstans

Rudus Oy

Efter har jobbat i version 3 så är detta en stor administrativ börda för projekten. Går det inte att lösa på annat sätt tex att man väljer rätt material i hpp eller sundahus?

Remissinstans

Besqab

"This criterion is in our view unclearly written. Please rewrite the requirement.

The requirement is hard to understand and very difficult to explain to suppliers.

The requirement must specify what is meant in practice by calculating the proportion of certified wood. Has the workload resulting from the invoices required in the section been fully considered - for both the Nordic Ecolabel and the applicant? Suppliers are certainly not happy to share their invoices further down the supply chain (containing business-sensitive information). Calculating the share of wood can be tricky for some product groups listed in the document. For example the share of wood (weight) of a window. We only want to calculate in weight percent.

For the sake of clarity all the requirements should be in the text of the criterion. The proposed requirement of the criterion requires a CoC certificate from the supplier of the wood raw material while the documentation requires it from all suppliers of wood-based products.

Please check the use of terms in the claim. Currently the terms are confused 1) In the wood chain of custody certification it is necessary to define more clearly what is meant by a supplier 2) the terms wood raw material, wood material, wood-based products are used confusingly in the requirement. 3) It's unclear how FSC Mix Credits will be handled.

JM should be able to fulfil the requirements for standard suppliers in the basic license and then only supply project-specific quantities (the first invoice from each supplier).

Our window supplier pointed out that the O35 criterion is more comprehensive than the criteria for Nordic Ecolabelled windows and doors, which would result in Nordic Ecolabelled products not necessarily meeting the criteria for use in Nordic Ecolabelled buildings. The criteria for windows and doors do not require the manufacturer to be FSC / PEFC certified.

For Nordic Ecolabelled windows and doors, requirements are set that at least 70% of the solid wood included will come from certified sustainable forestry. The requirement applies to solid wood in, for example, frame and frame and also veneer on an exterior door. On the other hand, wood fiber boards are not covered by the requirement for a proportion (70%) of certified timber.

In addition, there is a de minimis limit in the criteria for windows and exterior doors to enable exceptions to the proportion of certified timber for components less than 10% by weight. The purpose is that, for example, a threshold for an exterior door does not have to be covered by requirements for certified timber.

As the requirements for Nordic Ecolabelled windows and doors and the referral are not compatible, windows and doors should not be included in this group or that the same

exception be made in the referral as in the criteria for Nordic Ecolabelled windows and doors.

The accounting requirements for a non-traceability-certified supplier are extensive. The requirements state that the license applicant must have a documented agreement with the supplier that describes how the supplier guarantees that the specified, certified wood raw material on the invoice is delivered to the project. The agreement must also state that the supplier is obliged to report any change in the wood raw material's source of purchase.

As windows and doors consist of several wood-based parts that can come from several subcontractors, in practice a window can consist of parts from several different sources and deliveries with different proportions of certified timber. To meet the above requirement, each individual individual wooden component would need to be traced back to the delivery and supplier. This is currently not covered by the traceability certification in either FSC or PEFC."

Remissinstans

JM AB

"Skärpta krav certifierat virke

Det är mot bakgrund av klimatförändringar och global upphettning viktigt med kolinbindning i mark, att spara mycket skog och värna om att många arter av flora, funga och fauna bevaras.

IPCC:s rapport 28/2-22 handlar om klimateffekter, anpassning och sårbarhet och pekar på hur väldigt bråttom det är med åtgärder mot bl a klimatförändringar. Rapporten pekar också på vikten av naturbaserade lösningar, tex att återvåta dränerade torvmarker och att arbeta med kolinbindning i skog. Den typ av virkesproduktion/skogsbruk vi nu bedriver i Sverige, dvs kalhuggning och virkesåkrar, är inte förenligt med vare sig bevarad biodiversitet eller bevarade kolförråd i skogsmark och stående skog.

Enl en forskningsstudie från Mittuniversitetet (T. Skytt, G. Englund, B-G Jonsson, 4/11-21) skulle en minskad eller något minskad avverkning i Sverige (mätt i m³sk) kunna ge stor alternativt något ökad klimatnytta. Enl forskningen finns säkra resultat för detta som gäller åtminstone 50-100 år framåt (de har även räknat på klimatnyttan om man upphör med skogsbruk, den är i kort perspektiv ännu större). Efter 150 år kan klimatnyttan vara bättre med dagens typ av skogsbruk, men detta resultat är enl forskning mycket osäkert, pga tidsaspekten. Dessutom behövs kolförråd och klimatnyttan nu, innan det är för sent. Vi har enligt J. Rockström och O. Gaffney (i boken Jorden, Vår planets historia och framtid) redan passerat vissa planetära gränser, och är nu "obehagligt nära jordens tröskelpunkter" där en övergång från ett relativt stabilt system till instabilitet kan orsakas av små förändringar. Författarna menar att sparande av biomassan, inklusive skog, nu är en avgörande faktor.

En minskad eller något minskad produktion av virke, med bättre kvalitet, tex kärnvirke som håller länge, är då något att sträva efter ur hållbarhets- och klimatsynpunkt.

Angående godkänt virke för Svanenmärkta byggnader finns ju redan FSC- och PEFC-standarder som krav.

Dessa system har ju mycket milda krav (större avvikelse krävs t ex hela 5 ggr för att virket ska undantas från certifiering i FSC, enl uppgift från FSC). Certifieringen bygger ju också till en del på att på att skydda nyckelbiotoper. En svårighet är att Skogsstyrelsen nyligen slutade att registrera nyckelbiotoper (21/12-21). Markägare kan nu också kräva avregistrering av nyckelbiotoper registrerade efter 27/6-19, och det finns organisationer som kräver att alla registrerade nyckelbiotoper ska raderas för all framtid. Det skulle kunna innebära att nyckelbiotoper i framtiden inte kommer att kunna identifieras i någon högre grad. Mot bakgrund av bl.a. detta så är det mycket angeläget att skärpa krav på virkescertifiering för Svanenmärkta byggnader.

En möjlighet vore nu att titta på ytterligare krav på virket och skogsskötseln tex plockhugget virke, hyggesfritt skogsbruk och/eller naturnära skogsbruk. Vettiga krav behöver naturligtvis ställas även när en sådan certifiering kommer till. T ex kring tillåtet högsta uttag, vilken åldrar och dimensioner som träden ska ha när de skördas, kolinlagring och kolförråd, hur våtmarker och torvmarker hanteras, regler kring olika virkens kvalitet , hur förnygring sker, hur störningar hanteras, och att lagar och förordningar efterlevs.

För att få Svanenmärkning skulle man under en övergångsperiod innan ny certifiering finns, som ett minimum motsvara nuvarande krav inom FSC/PEFC. Samt redan nu kunna lägga till poäng för plockhugget/hyggesfritt från naturnära skogsbruk. Alternativt att genast ta bort FSC och PEFC som godkänt virke, och samtidigt utforma strängare krav, där bla plockhuggning/kalhyggesfritt klimatvänligt skogsbruk ingår. Enl. S. B. Nilsson, professor IIASA, så är Europa inne i ett postproduktionsskede. Virkeskonkurrens från andra delar av världen ökar. Vi skulle kunna konkurrera med mer långsamväxande virke av god kvalitet. Svanenmärkning av byggnader med sådant virke skulle gynna denna typ av (i dubbel bemärkelse) mer hållbara produktion."

Remissinstans

Privatperson

Kravet om at mindst 70 vægt% skal være sporbarhedscertificeret er som i andre kriterier, men vi har en bemærkning til at udkastet indeholder krav om, at de resterende, op til 30%, af træet skal være ”controlled wood”. Det kan medføre et omfattende arbejde med at dokumentere indkøb af sammensatte træprodukter, der er indeholder flere små bestanddele af træ, ex dyvler og detaljer i lister.

Foreslår, at det tillades at op til 5 vægt% af træet i et sammensat træprodukt kan anvendes, hvis det alene overholder O34.

Remissinstans

Nobia AB

"Tämä kriteeri on nähdäksemme hyvin epäselvästi kirjoitettu. Pyydämme kirjoittamaan vaatimuksen uudelleen ja laittamaan sen uudelleen lausunnolle.

Mikäli ei tiedä ennestään, mitä vaatimuksessa tarkoitetaan, sitä on mahdoton ymmärtää ja hyvin vaikea selittää toimittajille.

Vaatimuksessa on määriteltävä, mitä käytännössä tarkoitetaan sertifioidun puun osuuden laskennalla. Onko mietitty loppuun asti kohdassa vaadittavista laskuista aiheutuvaa työmäärää - sekä Joutsenmerkille että hakijalle? Toimittajat eivät varmasti myöskään jaa mielellään omia laskujaan eteenpäin toimitusketjussa (tämä tieto on liiketoiminnan kannalta hyvin olennaista). Tässä on paljon tuoteryhmiä, joista puupohjaisen osan poimiminen aiheuttaa melkoisia haasteita ja paljon työtä. Esimerkiksi puutavaran painon osuus ikkunasta vaatii kokonaan oman selvityksensä.

Vaatimusten tulisi selkeyden vuoksi olla itse vaatimustekstissä. Ehdotetussa kriteerin vaatimuksessa edellytetään CoC-sertifikaattia puuraaka-aineen toimittajalta kun dokumentaatioissa sitä edellytetään kaikilta puupohjaisten tuotteiden toimittajilta.

Pyydämme tarkistamaan termien käytön vaatimuksessa. Tällä hetkellä termejä on käytetty sekaisin 1) Puun alkuperäketjun sertifiointi -kohdassa on määriteltävä selkeämmin, mitä toimittajaa missäkin kohdassa tarkoitetaan - nyt eri portaiden toimittajat menevät sekaisin 2) koko vaatimuksessa käytetään sekavasti termejä puuraaka-aine, puumateriaali, puupohjaiset tuotteet.

Perusluvan haltijan tulisi voida selvittää vaatimukset vakio-toimittajien osalta peruslisenssissä ja toimittaa sen jälkeen vain projektikohtaiset määrät.

We feel that this requirement is written very unclearly. We request that this requirement be rewritten and then resent for comment.

If you do not already know what is meant in the requirement, it is impossible to understand and extremely difficult to explain to suppliers.

The requirement must define what in practice is meant by calculating the proportion of certified timber. Is there full awareness of the amount of work caused by the calculations required by the section - both for NSE and the applicant? The suppliers will certainly not happily share their own calculations with the supply chain (this information is essential for business operations). There are many product groups here, from which picking out the wood-based share will cause lots of challenges and lots of work. For example, the timber's share of the weight of a window requires an entire report of its own.

For clarity, the requirements should be in the requirement text itself. The proposed requirement calls for a CoC certificate from a wood raw materials supplier when the documentation requires it from all wood-based product suppliers.

We request that the use of terms in this requirement is reviewed. Terms are currently used interchangeably 1) The section on the chain of custody certificate must define more clearly what supplier is referred to in which section - currently suppliers from different stages are getting mixed up 2) the entire requirement mixes up the terms wood raw materials, wood, and wood-based products.

The holder of a base licence should be able to ascertain the requirements for standard suppliers in the base licence and then supply only project-specific quantities."

Remissinstans

JM Suomi Oy

Menas stomme? (ramar är fel). Bra att kravnivån och innehållet är i samma nivå som tidigare krav .Viktigt att tänka på att fönster levereras som produkt, inte träråvara. Det innebär leverantörer av produkter (inte träråvara) kan dokumentera på ett rimligt sätt. Tex är fönsterleverantörer inte certifierade och enligt gällande krav vill ni därmed ha deras fakturor för deras träinköp? Det blir inte bra att redovisa i varje projekt, utan behöver kunna verifieras på en mer övergripande nivå.

Remissinstans

NCC

Her må kravet stilles på en annen måte for å sikre at sporbarhet etterleves. Nordisk Miljømerking går inn i minimumskravet til 70 prosent sertifisert trevirke og 30 prosent Controlled Wood, som en del av kravstillingen i Svanemerket. Dette er allerede håndtert i selve sertifiseringssystemene. Det som er viktig er dermed at det stilles krav om at det skal være bestilt og levert sertifisert virke. Dette må dokumenteres gjennom forretningsdokumenter (bestilling, faktura), i tillegg til at leverandør har sporbarhetssertifikat. Dette vil være en riktigere måte å dokumentere sporbarhet og sertifisert trevirke på, som også er enklere for alle parter. Det må sikres at Chain of Custody overholdes og alternative dokumentasjonsordninger bør unngås.

Remissinstans

Treindustrien

Att välja en kategori av inredning, "köksskåp" och bänkskivor, att omfattas av spårbarhet är svårtolkat. Vilken är definitionen på köksskåp i denna skrivning?

Krav på certifierad träråvara till 70% för svanenmärkta inredningar krävstalls i Möbler och Inredning 5.0 och har inte slagit igenom ännu då befintliga kriterier gäller till 2022-12-31. För de produkter som är listade i SHPP men ej svanenmärkta, är det ett mycket högt ställt krav från att inte ha kravställts alls i tidigare version.

Det är inte heller rimligt att kunna tillgodose detta krav för produkter som inte har så stora volymer men kompletterar sortimentet. Det blir oerhört svårt att kravställa på underleverantörer att genomföra ändringar i material på kort sikt. Baserat på rådande marknadssituation är det svårt eller omöjligt att byta material där så skulle krävas.

Det kan innebära att utbudet i SHPP begränsas vilket kan göra det mindre attraktivt att bygga svanenmärkta hus med ett tilltalande och varierande utbud av inredningar.

Spårbarhet

Vi som produktleverantör (leverantör i SHPP) är inte spårbarhetscertifierade.

Spårbarhet av ingående material gm specifika fakturor kopplat till respektive projekt kan vi inte tillgodose. Exakt vilken inkommande batch och faktura för visst material som används till vilket unikt skåp eller kund/ projekt, har vi inte system för att kunna hantera.

Produkter som finns listade i SHPP och är inköpta kan vi inte heller redovisa motsvarande spårbarhet till projekt för och uppföljning blir därmed omöjlig.

Vår egen tillverkning av bänkskivor kan inte hanterings- eller systemmässigt hantera spårbarhet i batch och faktura från leverantör till kund/projekt.

Slutligen, kan inte levererade produkter redovisas i kilo eller m² som färdiga produkter/ insatsmaterial och därmed inte heller per projekt.

Remissinstans

Vedum Kök & Bad AB

O35 kriteriet är mer omfattande än kriterierna för Svane märkta fönster och dörrar vilket skulle resultera i att Svane märkta produkter nödvändigtvis inte uppfyller kriterierna för att användas i Svane märkta byggnader.

I kriterierna för fönster och dörrar så ställs inga krav på att tillverkaren skall vara FSC/PEFC certifierad.

För Svane märkta fönster och dörrar ställs krav om att minst 70 % av ingående massivt trä skulle komma från certifierat hållbart skogsbruk. Kravet gäller massivt trä i exempelvis ram och karm och även faner på en ytterdörr. Däremot omfattas inte träfiberskivor av kravet på andel (70 %) certifierat virke.

Där till finns en bagatellgräns i kriterierna för fönster och ytterdörrar för att möjliggöra undantag på andel certifierat virke för komponenter mindre än 10 viktprocent. Syftet är att exempelvis en tröskel till en ytterdörr inte ska behöva omfattas av krav på certifierat virke.

Då kraven för Svanenmärkta fönster och dörrar och remissen inte är kompatibla borde fönster och dörrar inte inkluderas i denna grupp eller att samma undantag görs i remissen som i kriterierna för Svanenmärkta fönster och dörrar.

Redovisningskraven för en icke spårbarhetscertifierad leverantör är omfattande. I kraven står det att licensansökaren måste ha ett dokumenterat avtal med leverantören som beskriver hur leverantören garanterar att den specificerade, certifierade träråvaran på fakturan levereras till projektet. I avtalet ska det också framgå att leverantören är skyldig att rapportera varje förändring av träråvarans inköpskälla.

Då fönster och dörrar består av flera träbaserade delar som kan komma från flera underleverantörer så kan i praktiken ett fönster bestå av delar från flera olika källor och leveranser med olika andel certifierat virke . För att uppfylla kravet ovan skulle varje enskild individuell träkomponent behövas spåras tillbaka till leverans och leverantör. Detta omfattas idag inte i spårbarhetscertifieringen i varken FSC eller PEFC.

Remissinstans

NorDan

Norge eksporterer mye tømmer. Sabima støtter bruk av norsk tømmer i Norge.

Remissinstans

Sabima

Vad avses med "Ramar"?

Remissinstans

Wästbygg

PEFC appreciates contribution of Swan to SDG's goal of ensuring sustainable production and consumption patterns by having requirements for certified, sustainable wood and traceability. In general, we welcome the expanded scope, but believe there is potential of simplifying and tightening the criteria.

Introduction on PEFC forest certification

PEFC is the world leading forest certification scheme and widely recognised. PEFC holds a strong position in the Nordic region by virtually covering all certified forests owing to unique local adaptability and efficiency especially for small- and family forest owners.

Traceability is based on an unbroken chain, ie. all organisations in the value chain must be certified by an independent, third-party certification body for wood-based products to be claimed as PEFC certified. If not, the products cannot be claimed and distributed as PEFC certified.

To qualify for using PEFC label, at least 70% of the wood-based material included in the product must be PEFC certified material (remaining must be PEFC controlled sources). The methods for calculation of certified content are integral part of Chain of Custody standard and shall be calculated on basis of single measurement unit, whether it is volume or weight.

Comments on scope

Wood-based products could be incorporated into the building itself and used on building site in the construction (but not incorporated into the building eg. casting moulds). Whereas section O34 is explicit on this, O35 is not.

PEFC Nordics suggest “wood-based products used in construction but not incorporated into the building”, is explicitly included in the scope of O35, like O34. The need to ensure sustainable wood in those products are not less important than built-in products, probable even more so. Also, certified supply is sufficiently in place.

The scope of O35 is extended to cover more products and building elements. PEFC Nordics welcomes this. However, stairs/staircases are not included in the proposal. Hence, PEFC Nordics suggest stairs/staircases to be listed as well. Swan will play an important role to drive market toward sustainability also on this product category.

PEFC Nordics welcome office buildings to be included in the criteria.

Comments on certified content

Proposal on O35 states that minimum 70% of weight of wood raw materials must originate from sustainable managed forest, whereas remaining must be from controlled sources.

The 70% condition is in line with the requirement of using PEFC label and is usually regarded as minimum threshold to accept a product as certified in marketplace. However, with O35 as proposed, a Swan project could accept 30 % of supply not being certified.

This would mean Swan is far less demanding than common practice in market. In any policy or requirement regarding wood, it is common to demand that all wood-based products must be certified. Then, calculation of certified content is performed by suppliers in compliance with the Chain of Custody standard.

PEFC Nordics suggest that all wood-based products must be certified (with at least 70% certified content) according to FSC/PEFC schemes. We recommend using the term “wood-based products” instead of “wood raw material”. Weight or volume content should be equal options if the calculation is in accordance with Chain of Custody standard.

Comments on documentation

Proposal requires suppliers having a valid Chain of Custody certificate under FSC/PEFC schemes. No further requirements regarding information besides tree species is described. Moreover, for Swan applicants, proposal comes with two documentation alternatives.

Valid Chain of Custody certificate is an essential. However, there is more information needed to deliver confidence that wood in products originate from sustainably managed forests (and/or controlled sources) according to the chain of custody systems.

PEFC Nordics suggest that in addition to a valid Chain of Custody certificate, Swan should require that all deliveries shall be followed with documentation according to FSC/PEFC schemes*.

*PEFC Chain of Custody require that supplier provides customer with documentation with following information for each delivery: a) customer identification, b) name of supplier, c) product identification (incl tree species), d) quantity of product(s), e) date of delivery, f) PEFC claim for each product, g) certificate number.

PEFC Nordics cannot see the need for two documentation alternatives and suggest an adjusted alternative 2 to prevail. Documentations as described above should be available for Swan for control purposes.

Comments on exception

Proposed criteria on O35 makes an exception possible for supplier, eg. joinery workshop, not having valid Chain of Custody certificate.

PEFC Nordics want to point out that in the Nordic region there is abundant supply of certified wood raw materials as most of forests are PEFC certified. Also, with several options of Chain of Custody certificates, a certificate is obtainable for most suppliers no matter the size.

Hence, PEFC Nordics suggest possibility of exception to be applicable for small suppliers only. Second last paragraph (envelope) should be stressed as an exception as proposed wording might indicate this as an alternative pathway of documentation.

Comments on recycled

Proposed criteria states that “suppliers who only deliver recycled material in the Nordic Swan Ecolabel buildings are exempted from the requirement for Chain of Custody certification”. The Swan definition of recycled material includes by-products (sawdust, wood chips, bark, etc.) from wood processing and residues from forestry (bark, branches, roots, etc.).

There are two complications to this. Firstly, in the PEFC system, by-products and forestry residues are explicitly excluded from the recycled definition as these are not considered waste. They can be used as raw material in products, eg. wooden boards and certified just like any other forest and tree-based material. Forest residues seem unlikely to be relevant for building purposes at all. Secondly, recycled material is covered by PEFC Chain of Custody system and already labelled in the marketplace, typically paper-based products.

Hence, PEFC Nordics suggest exception on recycled material is removed all together. By relying on the Chain of Custody systems Swan would have an independent, third-party verification that suppliers indeed deliver only recycled material.

Comments on Chapter 9/P18

Chapter 9 comes with options (d and e) for points given to continuous cover forestry. This is reasoned by need to safeguard biodiversity. No methods to verify the origin is specified.

PEFC Nordics want to underline that biodiversity is an important dimension in our sustainable forest standards with several specific requirements to safeguard habitats and environment in favour of biodiversity, especially for threatened and endangered species. No forestry model is preferred above others.

To our knowledge the continuous cover forestry concept still misses an operational definition and there is no reliable method for passing on information about silvicultural system in the value chain. PEFC Nordic suggest that the options of d) and e) is removed from the Swan criteria for now.

Summary of PEFC Nordics comments

Core of our comments is that Swan should require all wood and wood-based products, both used in construction and incorporated into buildings, must be certified and documented accordingly to FSC/PEFC schemes. Exceptions regarding chain of custody should be more rigorous and exceptions on recycled material removed. There is no method on traceability for continuous cover forestry yet.

PEFC Nordics believe our suggestion would make Swan criteria easier to understand and manage, hence better serving goal of ensuring wood-based products originate from sustainably managed forests as part of Swan's role to drive market toward a more sustainable future.

We would be happy to assist in further process.

Remissinstans

PEFC

I grunden ser vi det som positivt att det ställs krav på certifiering av träråvara. Men ställer oss frågande om alla produktgrupper kan hanteras på samma sätt. Det är otroligt svårt att jämförbart mäta träet i de olika produktkategorierna så att andelen kan räknas ut. Det behöver tydliggöras hur vi ska räkna på andelen certifierat trä, kan vi hitta schabloner för ingående trä i t.ex. fönster? Detta är nämligen ingen data som finns tillgänglig utan måste hanteras helt manuellt vilket kommer bli otroligt tungt med tanke på antalet artiklar med träinnehåll som används vid varje projekt. Vi på Beijer har investerat i digitala lösningar för att så smidigt som möjligt kunna förse våra Svanen- kunder med träsammanställning där anspråk, fakturanummer och andel certifierat tydligt framgår.

Det kommer vara väldigt svårt för oss att utöka denna tjänst med alla produktgrupper som nu räknas med eftersom data på ingående kubik trä inte är tillgängligt på ett digitalt strukturerat sätt. Detta kommer resultera i otroligt mycket administrativt arbete hos varje licensinnehavare och eftersom fönster, kök och garderober ofta är specialanpassade så kommer jobbet behöva göras om i varje enskilt projekt.

➤ Klargör hur andelen ska räknas ut. Kubik är en rättvis och bra enhet att räkna i när det gäller skivmaterial och virke. När det kommer till sammansatta produkter som fönster är vårt förslag att det tas fram schabloner för att räkna ut kubik trä i varje produkt.

Vi vill också trycka på vikten att prioritera leverantörer och producenter med tredjeparts granskad certifiering. Om alternativ för dokumentation 1 (alltså att leverantören inte har CoC-kod) väljs så används en process som inte har tredjeparts granskats, i specialfall så kanske fakturorna går att spåra. Men för standardprodukter går det inte att säga att en inköpsfaktura hänger ihop med en försäljningsfaktura om processen inte tredjepartsgranskas.

Möjlighet att använda alternativ dokumentation 1 bör strykas eller kraftigt reduceras till att endast gälla specialprodukter (alltså produkter med unikt id-nummer eller unikt utförande så att spårning via dokument är möjlig). Alternativ dokumentation 2 bör premieras då det innebär att processen granskats och certifierats.

För de 30 % av de träbaserade produkterna som inte behöver vara certifierade så finns det hos oss en osäkerhet hur detta ska styrkas och bevisas. Vi kan nämligen inte sälja med anspråket ”controlled wood” eller ”controlled source” enligt standardkrav. Men i och med att vi har ett CoC-certifikat så granskas våra processer i sin helhet och för produktgrupper som täcks av vårt certifikat

tredjepartgranskas vi.

➤ Förtydliga hur andelen som inte är certifierad ska bevisas följa FSC och PEFC kontrollsystem.

Förslagsvis tolkas leverantörens CoC-certifikat som bevis för att minimikraven för PEFC och FSC efterlevs.

Remissinstans

Beijer Byggmaterial

035 SPÅRBARHET OCH CERTIFIERING AV TRÄ OCH BAMBU

Avses hela köksskåpet inklusive luckorna?

Remissinstans

Nobia

Är det tillåtet att leverera volymer som kontrollerade (FSC Controlled Wood resp PEFC Controlled Sources - kontrollerat virke från certifierade leverantörer.) eller måste allt virke vara levererat som certifierat? – eller skall man tolka texten som att minst 70% skall vara certifierat och resterande 30% kontrollerat?

Remissinstans

Derome

Spårbarhet och certifiering av trä och bambu. Gamla O28. Fler byggnadsdelar omfattas. Nya alternativ för redovisning finns. Bedömer fortsatt att det är en stor och tung redovisning.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Positivt med möjligheten till alternativ dokumentation.
2. Gällande följande nya produktkategorier dörrar och dörrkarmar / fönster / köksskåp och bänkskivor känns det inte helt självklart att tillverkare av dessa produkter ska omfattas av kravet på spårbarhetscertifiering. Det är också lite tvetydigt i formuleringarna då det på ett ställe står "Leverantören av träråvara/ bambumaterial ska vara spårbarhetscertifierad enligt FSC eller PEFC." och utifrån den skrivningen så är det istället deras leverantör som bör vara spårbarhetscertifierad, men enligt denna skrivning kan man tolka det som om att även t ex fönstertillverkaren ska vara spårbarhetscertifierad: "Giltigt spårbarhetscertifikat enligt FSC/PEFC från alla leverantörer av träbaserade produkter". För dessa produktkategorier finns det dessutom Svanenkriterier och dessa omfattar inte krav på att innehavare av en licens för Svanenmärkta fönster, dörrar eller köksskåp behöver vara spårbarhetscertifierad. Det skulle då vara rimligt att skriva in i kriteriedokumentet att leverantörer av dessa produktkategorier istället ska redovisa att de köper in FSC- eller PEFC-märkt trä från spårbarhetscertifierade leverantörer.

Remissinstans

PEAB

Synpunkt, det borde vara vanligare och bättre att räkna volym än vikt. Vikten varierar kraftigt med träets fukthalt och träslag. Det kan också finnas anledning att ange vilken volym som ska användas. Sågverk och hyvlerier använder ofta nominellt mått på trämaterial, dvs före bearbetning. Efter bearbetning kallas aktuellt mått och motsvarar bättre det som faktiskt levereras till ett husbygge.

Kravet utökas med köksskåp. Att hålla ordning på träslag, vikt av trä och/eller volym på köksskåp är en avancerad manöver inom ett Chain of custody certifikat. Här brukar produkten i sig vara med ett anspråk som inte kan överföras vidare i leden på grund av

att den helt enkelt inte passar i en CoC certifiering när produkten är framställd, eller så förenklas anspråket till FSC Mix Credit. Kravet styr mot att handla direkt från producent vilket kan vara kontraproduktivt sett till miljöpåverkan från transporter. Pga varumärkesskydd och likheten med formella anspråk får inte PEFC eller FSC ingå i en produktbenämning så alternativet faller också.

Det framgår inte helt tydligt i texten hur Svanen ställer sig till andra vanliga anspråk från FSC, exempelvis FSC Mix Credit. Är det inte tillåtet anspråk trots att det ingår i FSC-certifiering?

Förslag: Ändra från viktprocent till volymprocent angivet i faktiskt, aktuellt mått. Klarlägg vad som gäller för FSC Mix Credit. Överväg alternativet att producent av ex köksskåp kan ange om det är certifierat virke i möbelen i ett separat intyg om producenten har giltiga PEFC eller FSC certifikat, dvs tillåt att undantagsregeln används frekvent för skåp och möbler med komplex volym och sammansättning.

Hoppas att detta är konstruktivt för er så att arbetet kommer framåt.

Remissinstans

Woody

Förtydliga att FSC Mix credit och PEFC Mix överlag är godkänt som certifierat virke (kopplad till kravet 70 % certifierat) oavsett procentsats.

Remissinstans

Skanska

O35 Spårbarhet och certifiering av trä och bambu

Spårbarhet bör säkerställas m.h.a. godkända databaser såsom VilmaBas eller likvärdiga på nationell eller internationell nivå. Tillsammans med certifikat som FSC och PEFC.

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

O36 Ecology report

Der er brug for flere retningslinjer på hvor omfattende denne opgave skal være. Fx. hvor omfattende rapporten skal være, hvad der er et realistisk/forventet tidsforbrug. Vise guidelines eller eksempler på hvad der skal til for at opfylde kravet.

I forberedelse af byggetilladelse til projektet bliver der også truffet stilling om projektet må opføres på den pågældende grund, så byggetilladelsen og eventuel VVM må også have værdi i dette arbejde. I stedet for at henvise til LUCAS (som er noget grovmasket), kunne det så ikke være relevant at se i kommuneplaner - hvad er området udlagt til, hvad skal der ske med det?

Remissinstans

Scandi Byg

Do we have these professionals in Finland or could Ecolabe maintain a list of accepted Ekologists/Biologists?

This may be an extra cost, because it is mandatory to do and has an requirement of qualification.

Remissinstans

Teijo-Talot Oy

Detta är kostnadsdrivande och rör parametrar som vi entreprenörer inte råder över. Överväg därför att göra detta till poängkrav

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Vad är syftet att införa en ekologirapport? Tanken må vara god men vid en byggnation av tex flerbostadshus är tomterna små samt ska nyttjas enligt detaljplanen, vilket innebär att tomtens ytskikt oftast skalas av i sin helhet.

Ytterligare en konsult som fördyrar projektet och en rapport som inte kommer användas i praktiken.

Att spara visas naturvärden blir väldigt kostnadsdrivande, bättre att satsa på framtida artrikedom och lägga denna punkt som poäng under P14.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Här kan hänvisa till standard för naturvärdesinventering SS 199 000 med avseende på metod för fältinventering

Ni bör också informera om begränsningar vad gäller att kompensera för biologisk mångfald, då det sällan är genomförbart vare sig sakligt (oavsett land) eller juridiskt (i Sverige).

Remissinstans

Tyrens AB

Pakollinen vaatimus olisi hyvä yhdenmukaistaa EU taksonomian kriteerien kanssa ja pitää vaatimustaso molemmissa viitekehyksissä samana selkeyden vuoksi. Tähän päälle voidaan asettaa pistekriteerejä.

Kriteeriin tulisi tarkentaa, tarkoitetaanko siinä rakennustyömaata vai tonttia. Kohdassa a. ja b. viitataan tilanteeseen ennen rakentamista, jolloin käytetty termi on väärä. Ehdotus: kriteerin kohdassa viitataan rakennettavaan tonttiin.

Myös maisemasuunnittelijalla voi olla vastaava pätevyys tehdä kuvailtu monimuotoisuuden arviointi.

It would be good to harmonise the obligatory requirement with EU taxonomy criteria and keep the requirement level the same in both frameworks for clarity. Points requirements could be set on top of this.

The requirement should clarify whether it refers to the building site or the plot. Sections a. and b. refer to a situation before construction, which means that the term used is wrong. Suggestion: the sections should refer to the plot on which construction will be carried out.

A landscape designer could have the equivalent qualifications to carry out the biodiversity assessment described.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Borde heta samma sak som kommunerna kallar det. I stället för att ytterligare en utredning ska göras här och en ytterligare konsult skall tas in. Tex borde ni kalla det för en Naturvärdesinventering eller analys som ändå görs i samband med detaljplanen.

Remissinstans

Besqab

I regel görs naturvärdesinventering i samband med framtagandet av detaljplan, denna böra kunna fungera även som ekologirapport i resp. fall? I våra skolprojekt strävar vi

alltid efter att bevara så mycket naturmark som möjligt. Dels utifrån ett ekologiskt perspektiv, men också för att detta är den miljö som barn trivs och vill vara i. Vi hoppas att ni kan lägga in detta som ett värde då det bör vara mer värt än ex odlingslådor etc.

Vidare skulle vi önska att man kan se resp. byggnad och fastighet i sitt sammanhang. I en större stadsutveckling så planeras i regel parker och naturområden som ger en total sammansättning som är god, men där eventuellt inte respektive kvarter har möjlighet att möta kraven.

Dagvattenkrav och genomsläppliga ytor. Här vill vi vara påpeka att vi på en skolgård måste kunna styra dagvattenflödet på marken pga andra krav och säkerhetsbestämmelser med icke stående vatten varför vi på ett antal ställen måste ha hårdgjorda ytor för att klara av att hantera detta.

Remissinstans

Turako AB

Ecology report is not a known type of report and the proposed topics, including actions to minimize harm, is included in the MKB process. This requirement is not needed to fulfil the EU taxonomy. Given the above this requirement should not be included for next generation criteria, or should instead be rewritten as a demand for MKB. To conduct further reports in terms of an ecology report would increase cost without delivering more value in the process.

Remissinstans

JM AB

"Ehdotamme, että selkeyden vuoksi pakollinen vaatimus yhdenmukaistetaan EU taksonomian kriteerien kanssa ja vaatimustaso on molemmissa viitekehyksissä sama. Tähän päälle voidaan asettaa pistekriteerejä. Ekologiaraportti ei ole ”standardoitu” raportti eikä sitä vaadita EU taksonomiassa kansallisen lainsäädännön lisäksi. Tällä hetkellä kriteeri tuottaa merkittävästi lisäkustannuksia ja on epäselvää, mitä hyötyjä sen tekemisestä saadaan. Luontoarvoihin kiinnitetään myös kaavoitusprosessissa huomiota.

Mikäli kriteeri päätetään säilyttää siihen tulisi tarkentaa, tarkoitetaanko siinä rakennustyömaata vai tonttia. Kohdassa a. ja b. viitataan tilanteeseen ennen rakentamista, jolloin käytetty termi on väärä. Rakennustyömaa on laissa asetettu termi, jota ei tule sekoittaa kiinteistöön/rakennettavaan tonttiin. Ehdotamme, että kriteerin kohdassa viitataan rakennettavaan tonttiin.

Kohtaa c. tulee tarkentaa, koska englannin kielisestä versiosta saa sen käsityksen, että raportissa tulee kuvata, miten suunnitellut toimet jalkautetaan hankkeen aikana, kun taas suomen kielisessä versiossa saa käsityksen, että itse rakentamisen aikana tulee toteuttaa jotain erityistoimia. Tällä on vaikutusta raportin laatimiseen.

Pyydämme arvioimaan uudelleen pätevyysvaatimuksen koskien monimuotoisuuden arvioijaa. Myös maisemasuunnittelijalla voi olla vastaava pätevyys tehdä kuvailtu monimuotoisuuden arviointi.

Ehdotamme myös, että aluehankkeissa voidaan laatia yksi laajempi raportti, jota projektikohtaisesti seurataan.

Lisäksi voi olla tunnistettavissa alueellisia toimia, jolloin kriteerissä voi olla myös selkeä peruslissenssiulottuvuus.

We propose that for clarity, the obligatory requirement should be harmonised with EU taxonomy criteria and that the requirement levels are the same in both frameworks. Points requirements could be set on top of this. The ecology report is not a “standardised” report and it is not required in EU taxonomy in addition to national legislation. The requirement currently generates significant additional costs and it is unclear what benefit is achieved by fulfilling the requirement. Attention is also paid to natural values in the zoning process.

If this requirement is kept in, it should clarify whether it refers to the building site or the plot. Sections a. and b. refer to a situation before construction, which means that the term used is wrong. Building site is a term laid out in law and it should not be confused with the property/plot on which construction will take place. Suggestion: the sections should refer to the plot on which construction will be carried out.

Section c should be checked, because the English language version gives the impression that the report should outline how the planned measures will be deployed during the project while the Finnish version gives the impression that some special measures must be carried out during construction itself. This affects how the report is drawn up.

We request a re-evaluation of the competence requirement concerning the ecologist/biologist who will map biodiversity. A landscape designer could have the equivalent qualifications to carry out the biodiversity assessment described.

We also propose that one wider report could be drawn up for regional schemes and then monitored project-specifically.

In addition, some regional measures may be identifiable, whereupon the requirement could also have a clear base licence scope."

Remissinstans

JM Suomi Oy

En fastighet/tomt ingår normalt i ett detaljplaneområde med byggrätter och förbestämda/indelade grönytor så har beslut fattats av kommun att marken ska/kan exploateras. Bör förtydligas om en bedömning utförd av ex kommun kan användas för att redovisa åtminstone punkt a?

Nytt krav som innebär nya tillkommande kostnader i varje specifikt projekt som ska Svanen-märkas

- Ekolog ska anlitas
- analys/platsbesök av tomt
- ekologirapport
- åtgärdsförslag som ska implementeras (O37)

Detta krav bedöms mer relevant för Svanen kriteriedokument än andra nya obligatoriska krav som ligger för långt från påverkansmöjligheter (O9, O10)

Remissinstans

NCC

Due to the overall amount of introduced changes in relation to the previous Generation 3 criteria document, as well as current geopolitical situation it is suggested to postpone release of this requirement until next Generation 5 edition.

Fullfilling this requirment would require new approach, additional resources as well as highly specialized people in the field that is not that widely explored by construction industry.

Remissinstans

Jytas

Görs i tidigare skeden. Kan bli svårt rörande rådighet beroende på projektform och vem som är licensinnehavare. Kostnadsdrivande.

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Sabima er svært positive til krav om en økologisk rapport, eller naturkartlegging i kriteriene. Kartleggingsrapporten må være av god kvalitet for å ha en reell verdi for naturmangfoldet. Det er viktig at kartleggingsrapporten slutføres før byggearbeidet begynner.

Remissinstans

Sabima

Hér tel ég að það sé nægjanlegt að sveitarfélag sé búið að deiliskipuleggja lóðir og það hafi verið gert í samræmi við lög og reglur í hverju landi fyrir sig. Þetta eru allt of miklar kröfur á verktaka. Ég myndi skilja þetta ef það er ekki búið að deiliskipuleggja lóðir og það er verið að fara í að þróa heilu svæðin á ábyrgð verktaka. Það er aftur á móti sjaldan dæmið á Íslandi.

Remissinstans

Visthus

Vi støtter ikke dette obligatoriske kravet om at det skal utarbeides økologirapport for tomta

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

[google translate]

Municipalities take out the areas to be built on and take care of zoning areas. The impact of construction work is assessed. In the case of areas that require certain actions due to their special status, experts from the municipality decide on the actions that need to be taken. I do not believe that these requirements apply

Remissinstans

Verkland

[google translate]

To begin with, I do not imagine that contractors are going to make an "ecology report" compared to O36. This may apply if there are contractors who are developing entire neighborhoods like Urriðaholt, but this is totally shooting over the goal for people like me, the Ikea block or those who are building a few houses. Work is just being done here for nature conservation centers around the country that are not doing anything for individual contractors. It occurred to me to mention that local planning needs to be addressed, but then we are back beyond what is within the scope of the contractor. I can see exactly where this demand is coming from, i.e. when large real estate companies are building entire neighborhoods. This, in turn, will be very difficult given the state of the real estate market in Iceland.

Remissinstans

Visthus

Svanen som verktyg att välja bra produkter är jättebra men inte för mark eller landskap. Det är en komplex uppgift som landskapsarkitekter, landskapsingenjörer, ekologer, biologer både på kommuner, byggföretag och konsultföretag redan jobbar med i plan- och byggprocessen. Kraven P36 och O37 riskerar att förstöra mer än vad de hjälper. Det innebär dessutom extraarbete trots att det grundläggande arbetet redan görs i dagsläget, och skulle dessutom förlänga och fördyra våra processer. Projekteringen på den tid man har kommit överens i företaget skulle sannolikt inte vara möjligt längre, det behöver ni nog ta upp i ett större forum eftersom de påverkar betydligt många fler avdelningar och får följeffekter på Bonava.

Varför ska Svanen bevaka detta? För att en detaljplan ska godtas måste den förbi ca 5st olika miljötillsynsmyndigheter. Vad är tanken med det här kravet?

Onödig administration, kostnadsdrivande och tidskrävande.

Vi behöver exempel på hur en ekologirapport ser ut. Kan det vara en NVI, MKB eller andra rapporter som görs i tidiga skeden eller ska detta vara en helt specifik för Svanen?

I tidiga skeden i byggprocesser görs alltid en mängd rapporter och studier som bl.a. MKB, NVI, trädinventering vilket Svanen kanske inte känner till. Vi förstår inte helt innebörden av deras formulering "Kartläggningen ska göras av en biolog/ekolog med minst två års erfarenhet av kartläggning av biologisk mångfald"? Att ta in en ekolog för att göra en rapport som i princip redan görs kommer givetvis att vara kostnadsdrivande som svar på den tidigare frågan. Hur mycket dyrare projekten blir kan vi dessvärre inte svara på. Vi har dessutom vårt eget arbetssätt för GYF på Bonava, ofta även kommunernas egna GYF, och planerar att använda Boverkets verktyg ESTER när det är lämpligt. Vi ser hellre att detta är och förblir ett arbete som pågår mellan kommuner och byggherrar, den extra dokumentationen bidrar inte till att projekten blir bättre. En kompromiss skulle vara att sammanfatta vilka rapporter som har legat till grund för olika beslut i projekten men inget vi anser nödvändigt.

Vi misstänker att kravet är ett resultat av ett försök till tolkning av kravet i EU-taxonomi och funderar på om det finns ett sätt att hantera det kravet utan att "hitta" på något nytt.

Remissinstans

Bonava

Ekologirapport. Bra att Svanen tagit in mer ekologi och i linje med taxonomi. Innebär merkostnad (men väl investerad sådan).

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Vi förutsätter att formuleringen av dessa krav har stämts av med ekologer som arbetar med inventeringar och framtagande av ekologirapporter.
2. "Rapporten ska i möjligaste mån slutföras innan byggarbetsplatsen etableras och byggprocessen inleds." Hur kommer detta att följas upp i projekt, ska det framgå genom att datumet för ekologirapporten ligger före datumet för start av markarbeten?

Remissinstans

PEAB

Avsnittet innehåller flera skrivningar som är något oklara och som behöver förtydligas för att det ska ge önskad effekt för den biologiska mångfalden.

Se bifogad bilaga med kommentarer till O36 samt bilaga 14.

Remissinstans

Skanska

O37 Measure for biodiversity

Igen: guidelines eller eksempler på hvad der skal til for at kravet er opfyldt.

Remissinstans

Scandi Byg

Retaining biodiversity is a very important topic. My only concern is that if compensation is emphasized, will more actors resort to greenwashing.

Remissinstans

Puustelli Group Oy

Pakollinen vaatimus olisi hyvä yhdenmukaistaa EU taksonomian kriteerien kanssa ja pitää vaatimustaso molemmassa viitekehyksissä samana selkeyden vuoksi. Tähän päälle voidaan asettaa pistekriteerijä.

Kriteeri vaatii muutoinkin tarkennusta. Kriteerissä tulisi O36-kriteerin tavoin puhua rakennettavasta tontista ja kiinteistön omistuksesta. Rakennustyömaa on lakiin liittyvä termi, eikä sovi käytettäväksi esimerkiksi A2-kohdassa.

Paikalliset kasvit pitäisi määritellä tarkemmin. Tarkoitetaanko esimerkiksi kasvivyöhykkeelle ominaista kasvillisuutta, jota voidaan monipuolistaa vai tarkoitetaanko todella paikallisia kasveja Suomessa. Kuinka suhtaudutaan kaupunkien omiin kasviluetteloihin ja suosituksiin?

Kohdassa B. oikea termi Suomessa on, että luovutetaan tulevalle yhtiölle (ei asukkaille tai talonmiehelle).

It would be good to harmonise the obligatory requirement with EU taxonomy criteria and keep the requirement level the same in both frameworks for clarity. Points criteria could be set on top of this.

The requirement needs further clarification in general. The requirement should refer to the plot on which construction will be carried out and to property ownership as in requirement O36. Comment on the Finnish translation.

Local plant species should be specified in further detail. Does this refer to the vegetation zone's specific flora that can be diversified, or does it refer to truly local plants in Finland? How do we approach towns' and cities' own lists of plants and recommendations?

In section B, the right term in Finland is that we handover to the upcoming company (not the residents or caretaker).

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Lägg inte på mer än vad Taxonomi kräver.

Remissinstans

Besqab

Requirement O37A is already handled through the MKB process. If the purpose of the requirement is to increase biodiversity a demand for a specific GYF value by a specific given tool would be better, and guarantee a more equivalent assessment between projects. Local plant species must be defined if they are referred to in the criteria and how e.g. city recommendations are concerned. Requirement O37B should be dismissed. Demand for ecology report would increase cost without delivering more value.

Remissinstans

JM AB

"Ehdotamme, että selkeyden vuoksi pakollinen vaatimus yhdenmukaistetaan EU taksonomian kriteerien kanssa ja vaatimustaso on molemmissa viitekehyksissä sama.

Tähän päälle voidaan asettaa pistekriteerejä. Pyydämme O36 kriteerin kommentit jatkona poistamaan ekologiaraaportin Joutsenmerkki-kriteeristöä.

Pyydämme tarkentamaan kriteeriä.

Kriteerissä tulisi O36-kriteerin tavoin puhua rakennettavasta tontista ja kiinteistön omistuksesta. Rakennustyömaa on lakiin liittyvä termi, eikä sovi käytettäväksi esimerkiksi A2-kohdassa.

Paikalliset kasvit pitäisi määritellä tarkemmin. Tarkoitetaanko esimerkiksi kasviyöhykkeelle ominaista kasvillisuutta, jota voidaan monipuolistaa vai tarkoitetaanko todella paikallisia kasveja Suomessa. Tässä tulisi ottaa myös kantaa siihen, kuinka suhtaudutaan esimerkiksi kaupunkien omiin kasviluetteluihin ja suosituksiin.

Kohta B. Suomessa oikea termi on, että luovutetaan tulevalle yhtiölle (ei asukkaille tai talonmiehelle). Eli on sitten kyseessä Kiinteistö Oy tai Asunto Oy, termistö olisi oikein.

Ehdotamme, että ekologiaraaportti luovutetaan vain niiltä osin, kuin on tarpeellista ja kuinka se on huomioitu rakennushankkeessa (jos sellainen pitää tehdä). Koko raportin luovuttaminen yhtiölle, joka ei ymmärrä sen tarkoitusta ja näkee raportin virallisena myyntiasiakirjana saattaa johtaa pahimmillaan oikeustoimiin.

Ehdotamme, että suunnitelma on liitettävä yhtiön huoltokirjaan ja vastuunjakotaulukon tekeminen ulkoalueiden hoidosta tulee osoittaa esimerkiksi isännöitsijälle. Vaatimuksessa ei pidä ottaa kantaa siihen kuka valittu toimija tekemään huoltotöitä on, vaan asunto-osakeyhtiö tekee päätökset käytännön ratkaisuista.

Kompostin suhteen on tarkennettava, että se ei ole pakollinen ratkaisu. Kaupunkialueella huoltoyhtiöt eivät käytä tai hoida kompostia.

We propose that for clarity, the obligatory requirement should be harmonised with EU taxonomy criteria and that the requirement levels are the same in both frameworks. Points requirements could be set on top of this. As a continuation to our comments on O36, we request that the ecology report is removed from the Nordic Swan Ecolabel requirements.

We request that the requirement be further specified.

The requirement should refer to the plot on which construction will be carried out and to property ownership as in criterion O36. Comment on the Finnish translation.

Local plant species should be specified in further detail. Does this refer to the vegetation zone's specific flora that can be diversified, or does it refer to truly local plants in Finland? This should also outline the approach to e.g. towns' and cities' own list of plants and recommendations.

In section B, the right term in Finland is that we handover to the upcoming company (not the residents or caretaker). So whether it is Kiinteistö Oy or Asunto Oy, the terms would be correct.

We propose that the ecology report is only handed over where necessary and relevant to the construction project (if one needs to be done). The disclosure of the entire report to a company that does not understand its purpose and sees it as an official sales document may in the worst case lead to legal action.

We propose that the plan is appended to the company's maintenance book and that e.g. the property manager should be tasked with drawing up a table of the distribution of responsibility for outdoor maintenance. The requirement should not take a stand on who the actor selected to carry out maintenance work is; instead, the housing company will make decisions based on practical solutions.

With regard to compost, it should be specified that this is not an obligatory solution. In an urban area, maintenance companies do not use or deal with compost."

Remissinstans

JM Suomi Oy

"En fastighet/tomt ingår normalt i ett detaljplaneområde med byggrätter och förbestämda/indelade grönytor så har beslut fattats av kommun att marken ska/kan exploateras. Bör förtydligas om en bedömning utförd av ex kommun kan användas för att redovisa åtminstone punkt a?

Nytt krav som innebär nya tillkommande kostnader i varje specifikt projekt som ska Svanen-märkas

- Ekolog ska anlitas
- analys/platsbesök av tomt
- ekologirapport
- åtgärdsförslag som ska implementeras (O37)

Detta krav bedöms mer relevant för Svanen kriteriedokument än andra nya obligatoriska krav som ligger för långt från påverkansmöjligheter (O9, O10)"

Remissinstans

NCC

As this requirement follows previous one, it is also suggested to postpone release of this requirement until next Generation 5 edition.

Remissinstans

Jytas

"A) Vi setter stor pris på fokuset på fremmedarter i denne revisjonen av kriterier. Fremmede arter er nå regnet for å være blant de største truslene mot biomangfold både i Norge og globalt. Når en fremmed art begynner å dominere og artene rundt seg, får vi et fattigere naturmangfold. Det er bra at det understrekes at fremmedarter ikke skal plantes ut på grønne tak.

Det er svært positivt av anbefalinger i kartleggingsrapporten skal være førende for hvordan man bevarer eksisterende naturmangfold.

Det er også svært positivt for naturmangfoldet å legge til rette for lokale arter på arealene.

B) En bevarings- og forvaltningsplan for arealet, er vi i Sabima svært positive til, Den er godt beskrevet, med tiltak som er gjennomførbare og som samtidig vil bety mye for naturmangfoldet."

Remissinstans

Sabima

Það er eins og að þessi kafliahafi verið skrifaður út frá að einn verktaki sé að þróa heil svæði. Þetta passar alls ekki við þar sem að verktakar eru að kaupa eina eða nokkrar lóðir innan svæðis sme er búið að deiliskipuleggja

Remissinstans

Visthus

Vi støtter dette obligatoriske kravet om å beskrive tiltak knyttet til biologisk mangfold

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

Svanen som verktyg att välja bra produkter är jättebra men inte för mark eller landskap. Det är en komplex uppgift som landskapsarkitekter, landskapsingenjörer, ekologer, biologer både på kommuner, byggföretag och konsultföretag redan jobbar med

i plan- och byggprocessen. Kraven P36 och O37 riskerar att förstöra mer än vad de hjälper. Det innebär dessutom extraarbete trots att det grundläggande arbetet redan görs i dagsläget, och skulle dessutom förlänga och fördyra våra processer. Projekteringen på den tid man har kommit överens i företaget skulle sannolikt inte vara möjligt längre, det behöver ni nog ta upp i ett större forum eftersom de påverkar betydligt många

fler avdelningar och får földeffekter på Bonava.

Varför ska Svanen bevaka detta? För att en detaljplan ska godtas måste den förbi ca 5st olika miljötillsynsmyndigheter. Vad är tanken med det här kravet?

Onödig administration, kostnadsdrivande och tidskrävande.

A: Förbättra och skydda den biologiska mångfalden på tomten

Även detta är krav som kommuner redan har och någonting vi jobbar med. Att redovisa det ytterligare försvårar, fördyrar och förlänger processen vilket i förlängningen gör det svårt att uppnå Bonavas vision och strategi. Att följa EU-krav är självklarhet och ingenting som vi ska redovisa till Svanen?? Att skydda naturvärden på en plats tar man redan beslut om i detaljplaneskedet.

”Lokala växtarter” är en otydlig definition. Som landskapsarkitekter har vi yrkeskunskunskapen att välja och besluta om vilka växter som passar var, och en stor palett med växter att välja mellan för att skapa så bra och gröna miljöer som möjligt. För oss är biologisk mångfald, klimataspekter, sociala aspekter, estetik, skötsel och etablering alla viktiga komponenter som vi tar i beaktande. Ibland är det bättre att till exempel välja träd med sterila blommor eftersom det innebär att man har möjligheten att plantera träd på en yta där det annars inte hade varit möjligt att plantera träd. Det kan vara platser som torg, gatumiljöer eller parkeringsplatser där träd med frukt och fruktställningar skräpar ner för mycket. I och med klimatförändringarna behöver vi dessutom vara innovativa och öppna för nya lösningar och växtarter som är mer motståndskraftiga. Det finns en risk att många av våra ”lokala arter” kommer att dö ut, precis som *Ulmus glabra* (skogsalm) redan gör idag, *Fraxinus excelsior* (ask) drabbas av askskottssjukan och *Quercus robur* (skogsek) har under de senaste åren drabbats av sjukdomsangrepp. Att då till exempel välja en annan sort (ej lokal) av vår tidigare inhemska ask är ett sätt anpassa sig och planera miljöer som blir mer motståndskraftiga. Kravet om ”lokala växtarter” motarbetar därmed en hållbar utveckling och vi anser att det bör strykas helt. Det riskerar helt enkelt att bidra till färre istället för fler grönytor. (Om något krav ska ställas på växtmaterialet skulle det vara bättre att begära att vi i den mån det går ska välja E-plantor, vilket vi redan gör förstås).

B: Skydds- och förvaltningsplan

Låter bra! Finns det något standarddokument för detta som kan fyllas i?

Remissinstans

Bonava

Åtgärder för biologisk mångfald. Innebär merkostnad (men väl investerad sådan).

Remissinstans

1. Vad betyder denna mening: "Lokala växtarter ska planteras på alla gemensamma områden." Vad är "gemensamma områden" och ska man tolka meningen som att lokala växtarter ska planteras på alla dessa ytor eller att när det planteras på gemensamma områden så är det lokala växtarter som ska planteras? Kan det förtydligas i kravet gällande ekologirapport att den ska innehålla en lista på lokala växtarter för att underlätta arbetet.
2. "Instruktioner och rekommendationer från handlingsplanen" - Vilken handlingsplan?
3. "Plan för hanteringen av den biologiska mångfalden på platsen" och "skydds- och förvaltningsplan" - gör ett val av begrepp för denna plan.

Remissinstans

PEAB

A: Är en konkretisering av ekologirapporten, vissa språkliga förtydliganden behövs

B: Skydds- och förvaltningsplan - Bra punkt, viktig för att få kvalitet i åtgärder, vissa språkliga förtydliganden behövs

Se bifogad bilaga med kommentarer till O37.

Remissinstans

Skanska

P14 Improvement and preservation of biodiversity

I propose the criteria be based on:

The LEED credit "Bird collision deterrence"

<https://www.usgbc.org/credits/new-construction-core-and-shell-schools-new-construction-retail-new-construction-data-41>

and

New York "Bird-friendly materials"

<https://legistar.council.nyc.gov/LegislationDetail.aspx?ID=3903501&GUID=21B44B73-D7E1-4C55-83BD-1CA254531416&>

A) TRANSPARENT GLASS SURFACES

The abovementioned regulations have in common that all transparent glass railings, walls and corners must be made of bird-friendly materials with a threat factor below 25. However, this threat factor may not be sufficient. For example, in the draft phase of the NY law, the threat factor was 15, but certain compromises were made before passing the law due to ensuring the sufficiency of materials. This may not be as remarkable an issue for the Nordic Swan Ecolabel due to the fact that the extensive NY law concerns all new building and renovation.

B) REFLECTIVE GLASS SURFACES

i) Height: below 11 m according to LEED, below 23 m according to NY + a few metres above green roofs in both

ii) Solution: less than 15% of untreated glass according to LEED, a maximum of 0.9 m² on any 3 m² surface according to NY (otherwise a threat factor below 25). In practice, NY enables a larger total of untreated glass but prevents its accumulation to a single location which is possible in LEED.

LEED provides for the monitoring and correction of issues, which, according to my understanding, means that any issues related to points i and ii need to be corrected later, where necessary. On the other hand, the criteria could be made more stringent by combining aspects from both regulations. This would prevent the emergence of easily anticipated issues. With regard to point B, the NY law does not concern the highest floors of skyscrapers, apparently due to practical reasons. A similar height restriction may not be necessary in your criteria.

C) LIGHTING

LEED includes a section on the role of lighting in the prevention of collisions.

The proposed Nordic Swan Ecolabel criteria only concern lighting from the perspective of energy saving. However, artificial light has also other detrimental impacts to the environment. LEED provides an example on how these impacts can be mitigated with regard to bird collisions. Solutions to various issues include the regulation of luminosity, shading, colour temperature, time-outs etc.

D) BIRD NESTING IN BUILDINGS

I propose that a criterion on the provision of nesting places for birds be included in bird-friendly building design. This is already included in requirement P14 but in an unspecified manner.

If this feedback does not solve your issues on the definition of criteria, I can further specify my proposition. For this purpose, I would need more accurate information on why the definition issue is too problematic from your perspective.

I did not write out the previous proposition on purpose because the realities of, for example, materials availability need to be assessed in the Finnish setting. If significant moderations to the criteria are required because of this, the criteria can be defined on two levels:

i) the required basic level (removal of transparent glass railings and walls, and consideration of the realities with regard to reflective glass) ii) awarding an additional point for meeting the criteria of requirement P14.

If the availability of threat factor tested elements causes additional trouble in Finland, a concrete definition of visual marker patterns and other elements can be drawn up similarly to the Madison law/bill. Said law defines them as follows:

“[...] pattern of visual markers that are either: a) dots or other isolated shapes that are ¼” in diameter or larger and spaced at no more than a two-inch (2”) by two four-inch (2”4”) pattern; or b) lines that are 1/8” in width or greater and spaced no more than 2” apart of visual markers; low reflectance opaque materials; building-integrated structures like non-glass double-skin facades, metal screens, fixed solar shading, exterior insect screens, and other features that cover the glass surface that mute reflections on glass surfaces; or other similar mitigation treatments method approved by the Zoning Administrator.”

<https://madison.legistar.com/ViewReport.ashx?M=R&N=Text&GID=205&ID=4026260&GUID=B7D2A103-B19F-4F20-96F2-14A2E27FD393&Title=Legislation%20Text>

Remissinstans

Kaupunkilintu

bra, dette er viktige kvaliteter som premieres her.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

Öka antalet max-poäng för att premiera biologisk mångfald.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Huomiot seuraaviin kohtiin:

"Viherkatot": Viherkattojen laajuuden määritelmä on epäselvä. Ehdotus: määrä lasketaan rakennuksen katon alasta ja tässä ei huomioida kaikkia kohteen kattopinta-aloja yhteensä. Monimuotoisuutta saadaan lisättyä esimerkiksi sillä, että varaston, kansipihan tai pyöräkatoksen katossa on viherkattoa.

Huomio: viherkatot eivät ole täysin ongelmattomia niiden rakennusfysikaalisen toimimattomuutensa vuoksi. Lisäksi vedeneristeiden rajallisen käytön vuoksi viherkatot on aina purettava vedeneristeiden korjaamisen / uusimisen vuoksi. Kuten jo aiemmin on todettu, kestävän kehityksen kannalta tulisi rakenteita huomioida koko elinkaaren näkökulmasta, ei vain yhtä tekijää (tässä viherkerroin) osaoptimoiden.

"Läpäisevät pinnat": Kriteerissä tulisi puhua rakennettavasta tontista ja sen piha-alueista (ei työmaasta). Kriteerissä tulee huomioida viranomaisen määräykset koskien huolto- ja kulkuteitä, sillä niitä ei voida tehdä pelkästään läpäisevillä pinnoilla. Ehdotus läpäisevien pintojen osuudeksi vaihdetaan 50 %.

Esityksen mukaan asfalttia, tiiltä ja betonia ei katsota läpäiseväksi. Huomio: erityisesti tiili ja betonilaatat ovat läpäiseviä pintoja. Lisäksi niiden saumat läpäisevät vettä aivan kuten murskepinnat. Lisäksi erilaisia läpäiseviä ympäristöbetonilaattoja on markkinoilla runsaasti.

"Kaupunkiviljely": vaikuttaa liioittelulta vaatia ekologin yleisarviota kaupunkiviljelystä. Ehdotus, että vaatimus määritellään paremmin, eikä sen täyttämiseen tarvita ekologia.

"Monimuotoiset puutarhat": Monimuotoiset puutarhojen osalta pyydämme selvennystä, kuinka kriteeri suhteutuu O37 -kriteerin paikallisiin kasvilajeihin. Tulisi huomioida kasvivyöhykkeen mukaiset kasvit ja kaupungin suositukset. Hyönteisten liikkumisen osalta tulisi tarkentaa kirjausta.

"Oleskelualueet ja/tai luonnonmukaiset leikkipaikat": Kirjausta "oleskelualueet ja leikkipaikat" tulee täsmentää ja siihen tulee lisätä edellytyksiä monimuotoisen piha-alueen / leikkipaikan luomiseen huomioiden viranomaismääräykset. Kuinka pienillä kaupunkialueen tonteilla kriteeri saadaan hoidettua siten, että myös viralliset leikkivälit (ja niiden vaatimat turva-alueet) saadaan mahtumaan muiden pakollisten pihatointojen lisäksi. Viranomaismääräykset ja normit määrittelevät millainen leikkipaikka saa olla, eikä luonnontilaista aluetta voida määrittellä leikkipaikaksi tai oleskelualueeksi.

Observations on the following sections:

“Green roofs”: The definition of the scope of green roofs is unclear. Suggestion: the area is calculated from the building’s roof area and this does not account for all of the site’s roof surface areas in total. Biodiversity can be increased, for example, by having a green roof on the storage, yard deck, or cycle shed.

Note: green roofs are not entirely without problems due to their construction-physical inoperativity. In addition, due to the limited use of waterproofing, green roofs must always be disassembled in order to repair/replace waterproofing. As stated earlier, from a sustainable development perspective, structures should be considered with their entire life cycle in mind, and single factors (here, the green factor) should not be partially optimised.

“Permeable surfaces”: Comment on the Finnish translation. The requirement should account for official regulations on service and access roads, as these cannot be made on permeable surfaces alone. Suggestion to change the share of permeable surfaces to 50%.

According to the proposition, asphalt, brick and concrete are not considered permeable. Note: brick and concrete slabs in particular are permeable surfaces. In addition, their joints are water permeable just like crushed aggregate surfaces. In addition, there are plenty of permeable concrete slabs on the market.

“Urban gardening”: seems like an exaggeration to demand an overall assessment by an ecologist for urban gardening. Suggestion to better define the requirement, no ecologist is needed to fulfil it.

“Gardens with rich biological diversity”: With regard to gardens with rich biological diversity, we request clarification as to how the requirement is set in proportion to the local plant species in requirement O37. The plants in the vegetation zone and the town/city’s recommendations must be considered. The entry for insect movement must be further specified.

“Social meeting places and/or natural playscapes”: The entry “social meeting places and natural playscapes” should be further specified and requirements should be added for the creation of a diverse yard area/playscape with consideration for official regulations. How will the requirement be fulfilled on small urban plots such that official playground equipment (and their required safety areas) will fit along with other obligatory yard functions? Official regulations and norms determine what a playground can be like, and a natural area cannot be determined as a playground or social meeting area.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Krav som ofta ändå ställs från kommuner så bra att det också kan ge poäng.

Remissinstans

Besqab

To rely on assessment conducted by specific ecologist is cost increasing and proposes a risk for projects not being equally assessed. The point requirements should thus be written without assessment by ecologist. The point requirement for green roofs is very high and risks a conflict between green roofs and solar panels on available roofs.

Remissinstans

JM AB

- Viherkatot: Viherkattojen laajuuden määritelmä on epäselvä. Ehdotamme, että määrä lasketaan rakennuksen katon alasta ja tässä ei huomioida kaikkia kohteen kattopinta-aloja yhteensä. Monimuotoisuutta saadaan lisättyä esimerkiksi sillä, että varaston, kansipihan tai pyöräkatoksen katossa on viherkattoa.

- Pintavedet: Pintavesien ja hulevesien osalta pitäisi huomioida aluehankkeet, joissa tämän tyyppiset ratkaisut ovat mahdollisia. Kaupunkiolosuhteissa ja ahtailla tonteilla nämä ovat käytännössä mahdottomia tehdä. Tämä vaatii myös kaavalliset edellytykset ja luvan kaupungilta, että voidaan toimia näin.

- Lämpäisevät pinnat: Lämpäisevien pintojen osalta ehdotamme, että kriteerissä puhutaan rakennettavasta tontista ja sen piha-alueista (ei työmaasta). Kriteerissä tuli tarkentaa, että siinä tarkoitetaan kiveyksiä esim. tiilestä ja betonista. Kriteerissä tulee huomioida viranomaisen määräykset koskien huolto- ja kulkuteitä, sillä niitä ei voida tehdä pelkästään lämpäisevillä pinnoilla. Hulevesikivet ja hulevesilaatat ovat huollon ja hoidon kannalta haastavia sekä kustannukseltaan kalliita. Ehdotamme, että lämpäisevien pintojen osuudeksi vaihdetaan 50 %.

- Kaupunkiviljely: Kaupunkiviljelyä koskeva kohta tulisi määritellä tarkemmin, koska vaikuttaa liioittelulta vaatia ekologin yleisarviota kaupunkiviljelystä. Ehdotamme, että vaatimus määritellään paremmin, eikä sen täyttämiseen tarvita ekologia.

- Monimuotoiset puutarhat: Monimuotoiset puutarhojen osalta pyydämme selvennystä, kuinka kriteeri suhteutuu O37 -kriteerin paikallisiin kasvilajeihin. Tulisi huomioida kasvivyöhykkeen mukaiset kasvit ja kaupungin suositukset. Hyönteisten liikkumisen osalta tulisi tarkentaa kirjausta.

- Oleskelualueet ja/tai luonnonmukaiset leikkipaikat: Kirjausta ”oleskelualueet ja leikkipaikat” tulee täsmentää ja siihen tulee lisätä edellytyksiä monimuotoisen piha-alueen / leikkipaikan luomiseen huomioiden viranomaismääräykset. Huomautamme, että esimerkiksi Joutsenmerkin esittämässä viherympäristöliiton esimerkissä kuvattu alue ei ole virallinen leikkipaikka, vaan oleskelualue, jonka hoidossa lapset ovat mukana. Kuinka pienillä kaupunkialueen tonteilla kriteeri saadaan hoidettua siten, että myös viralliset leikkivälineet (ja niiden vaatimat turva-alueet) saadaan mahtumaan muiden pakollisten pihatoimintojen lisäksi. Viranomaismääräykset ja normit määrittelevät millainen leikkipaikka saa olla, eikä luonnontilaista aluetta voida määritellä leikkipaikaksi tai oleskelualueeksi.

- Green roofs: The definition of the scope of green roofs is unclear. We suggest that the

area is calculated from the building's roof area and this does not account for all of the site's roof surface areas in total. Biodiversity can be increased, for example, by having a green roof on the storage, yard deck, or cycle shed.

- Surface water: With regard to surface water and drainage water, consideration should be given to regional schemes wherein such solutions are possible. In urban conditions and in confined plots, these are practically impossible. Doing this requires zoning requirements and a permit from the city or town.

- Permeable surfaces: For permeable surfaces, we suggest that the criteria mention plots on which construction will take place and the yard areas (not building site). The requirement should specify that it refers to paving with e.g. brick and concrete. The requirement should account for official regulations on service and access roads, as these cannot be made on permeable surfaces alone. Permeable paving stones and slabs for drainage water are challenging for maintenance and care, and are expensive. We suggest that the share of permeable surfaces is changed to 50%.

- Urban gardening: The section concerning urban gardening should be specified in more detail, because it seems excessive to require an overall assessment by an ecologist for urban gardening. We suggest that the requirement be better defined and that no ecologist is needed to fulfil it.

- Gardens with rich biological diversity: With regard to gardens with rich biological diversity, we request clarification as to how the requirement is set in proportion to the local plant species in requirement O37. The plants in the vegetation zone and the town/city's recommendations must be considered. The entry for insect movement must be further specified.

- Social meeting places and/or natural playscapes: The entry "social meeting places and natural playscapes" should be further specified and requirements should be added for the creation of a diverse yard area/playscape with consideration for official regulations. We would like to point out that in the example from The Finnish Association of Landscape Industries – Viherympäristöliitto ry presented by Nordic Swan Ecolabel, the area described is not an official playground, but instead it is a social meeting place, in whose maintenance children participate. How will the criterion be fulfilled on small urban plots such that official playground equipment (and their required safety areas) will fit along with other obligatory yard functions. Official regulations and norms determine what a playground can be like, and a natural area cannot be determined as a playground or social meeting area.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Tabell 16:

rad 2: "...t.ex. skapa öppna vattendrag och dammar med naturliga vallar, fuktbiotoper och regnbäddar. "

> Troligen är dessa åtgärder något ett enskilt projekt inte har rådighet över. Detta styrs normalt i detaljplaner.

Rad 4 & rad 5: " men ekologen ska göra en helhetsbedömning. "

> Syftas till att detta är förslag på åtgärder ska vara specificerade i ekologirapport enl.

O36? Fförtydliga det isf

Rad 6: "Skapa livsmiljöer för lokala arter av insekter, fåglar, fladdermöss, flygekorrar eller dammar för groddjur"

> Bör inte även denna vara enl. ekologens rekommendationer & bedömning. Enl. ekologirapport m. förslag på åtgärder (O36)

Rad 6: "...måste installeras för varje tionde lägenhet. "

> Är detta rimligt i alla fall? Om det är stort flerbostadshus eller projekt med flera fb-hus finns lämpligt utrymme & plats för dessa? Bör det vara en glidande skala som justerar antal per lgh när man övergår visst antal lgh. Glidande skala i fler än ett steg? (ex. se BREEAM-SE 2017 Tra03a - metod för antal cykelplatser för brukare, s.235)

Rad 6: "... för var tionde användare av byggnaden"

> Ordval användare är ej lämpligt. Syftar vi till brukare så bör det "brukare" användas. Vi bör inte behöva ta hänsyn till potentiella besökare, där siffror på antal är svårt att uppskatta, saknas schabloner.

Rad 6: "...utbildnings- och kontorsbyggnader måste minst en fågelholk, ett insektshotell etc. installeras för var tionde.."

> Är detta rimligt? Kontorsbyggnader har många ggr mkt liten markyta på tomten. Bör det vara en glidande skala som justerar antal per brukare när man övergår visst antabrukare. Glidande skala i fler än ett steg? (ex. se BREEAM-SE 2017 Tra03a - metod för antal cykelplatser för brukare, s.235) ex. ett mindre kontor i Malmö som har >500 brukare skulle behöva 50 fågelholkar.

Rad 7: "Kompostering av trädgårdsavfall om det är tillåtet från kommunen och rekommenderas av ekologen"

> Syftas till att detta är förslag på åtgärder ska vara specificerade i ekologirapport enl. O36? Förtydliga det isf

Remissinstans

NCC

I listen over Åtgärder for biologisk mangfold er det mange gode tiltak! Vi synes det kan være en god ide å gi poeng for å la gamle trær få stå i hager/parker. Vi synes også at det bør gi poeng å ikke bruke jordforbedringsprodukter som inneholder torv.

Remissinstans

Sabima

Green roofs.

-> A general consideration concerning the structure: green roofs are, in general, problematic due to their lack of building-physical functionality. Furthermore, watertight layers have a limited service life, and green roofs must be dismantled to repair/replace them. For the purposes of sustainable development, structures should be examined from the viewpoint of the entire life cycle rather than optimising a single factor (in this case the green layer).

Permeable surfaces: At least 75% of the area of all paths, roads and social meeting

places and/or playscapes on the site are permeable. Parking spaces are not included.

-> Is there a terminological error here? Is it not essential that the paths of the completed building have permeable surfaces?

Asphalt, tiles and concrete pavements are not considered permeable.

-> Tiles and concrete slabs in particular are permeable surfaces. In addition, their seams are permeable to water similarly to crushed rock surfaces.

Remissinstans

Ramboll finland Oy

Hur räknas det med småhusprojekt med egna tomter? Genomsläppliga ytor=
Gräsmattor?

Det varierar från projekt till projekt hur många poäng vi kommer att kunna ta.
Intressant nog motsäger Svanen sig själva då Svanen tidigare har krav på "lokala arter"
inte går ihop med poängkraven.

Remissinstans

Bonava

Förbättring och bevarande av biologisk mångfald. Möjlighet att ta poäng genom
åtgärder som bevarar och främjar den biologiska mångfalden i byggprojektet. Max 6p.
Spännande/utmanande. Ekologen kan användas även för detta. Innebär merkostnad
(men väl investerad sådan).

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Definition av tillgänglig takyta: Vad händer om man har fastighetsgräns just intill
fasadliv och man behöver solceller på taket. Finns förmildrande omständigheter eller får
man ta andra poäng helt enkelt? Eller räknas "solcells-delen" av taket inte som
tillgänglig takyta då? Detta är ett scenario som inte är helt ovanligt för kontor.

2. I utbildnings- och kontorsbyggnader måste minst en fågelholk, ett insektshotell etc.
installeras för var tionde användare av byggnaden. Finns det någon specificerad storlek
på insektshotell. Ett per tioende användare låter mycket beroende på hur mycket
tillgänglig yta man har i projektet.

Remissinstans

PEAB

I de fall projektet har negativ påverkan på bio. mångfald som inte går att kompensera (mkt vanligt fall) bör exploatören ha möjlighet att ta poäng för inköp och skydd av ny natur. "skydd av områden som motsvarar påverkan på biologisk mångfald". Det bör ge många poäng, kanske 4-6 st beroende på hur mkt mark som köps loss. vissa villkor bör finnas.

Remissinstans

Tyrens AB

Appendix 7 Consultation comments on Indoor Environment

Contents

GENERAL COMMENTS	633
O38 Acoustics	634
P15 Quality assurance of acoustics	642
O39 Daylight provision.....	644
P16 Daylight experience optimisation.....	652
O40 Thermal comfort and overheating.....	655
P17 Solar shading and energy efficient cooling technologies.....	665
P17 SOLSKYDD OCH ENERGIEFFEKTIV KYLNINGSTEKNIK	668
O41 Radon	668
O42 Moisture prevention.....	673
O43 Indoor air quality.....	676
4.4.7 Innovation and other green initiatives.....	685
P18 Innovation and other green initiatives.....	685

GENERAL COMMENTS

Many of these requirements are quite obsolete as the rooms are filled with furniture, curtains, etc. Although I do not question the need to regulate environmental factors concerning e.g. acoustics in offices and daylight in schools, I do not think that this is the right place to do it, simply because the daily use will take place in a building with vastly different properties once it is furnished.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

Kosteuden ehkäiseminen

Teknolohiateollisuus huomauttaa, että tässä kohdassa listatut asiat ovat lähinnä toteutuksen seuranta, joilla ei voida vaikuttaa suunnitteluvaiheessa tehtäviin valintoihin. Suunnittelussa sen sijaan voidaan vaikuttaa rakennusfysikaalisesti toimiviin ja turvallisiin rakenneratkaisuihin.

Moisture prevention

Teknolohiateollisuus points out that the matters listed in this section largely involve monitoring of the execution of the project, and cannot be used to have any effect on the choices made during the planning phase. In planning, however, it is possible to choose safe structural solutions that function well from a construction-physical perspective.

Remissinstans

Teknolohiateollisuus ry

The chapter does not feel thoroughly worked out to fit in all the Nordic countries

Remissinstans

JM AB

Fortsättning svar O42 (som inte rymdes i formuläret): *ta bort krav om dokumenterad kompetens samt endast kring förebyggande av fukt i byggnader och inte bakgrundskunskap kring byggnadsfysik och byggnadsmaterial.

Remissinstans

NCC

O38 Acoustics

First of all, the wording of the requirement on values 3 dB better for weighed standardised level difference and weighted standardised impact sound pressure level needs to be adjusted in the Finnish version. The word 'alhaisemmat' (lower) should be replaced with 'tiukemmat' (stricter), for example.

Meeting the acoustics requirements in a residential building would require the use of flexibly suspended board cladding or an intermediate floor with 1.5 times larger mass. However, flexibly suspended board claddings are expensive to implement, and due to the heating, plumbing, ventilation and electricity systems, they are not a functional solution in residential buildings. Increasing the intermediate floor mass increases the floor height. In turn, increasing the floor height increases the building height and, consequently, the carbon footprint of facade materials. Among structural elements, intermediate floors are already the most significant contributor to the carbon footprint. The increased mass of intermediate floors could, by estimate, increase the lifecycle carbon footprint by a couple of percentage points. In a block of flats, this means approximately 0.5 kg CO₂/heated m². The emissions of residential blocks of flats are around 20 kg CO₂/heated m².

The current statutory acoustics requirements in Finland are the second most stringent in Europe. For example, the proposed requirement for weighted standardised impact sound pressure level in Denmark is ≤ 53 dB which corresponds to the current statutory requirement in Finland

(https://joutsenmerkki.fi/wpcontent/uploads/2022/01/089eo_4_0_BD.pdf). Thus, this requirement does not provide added value from the environmental perspective. Tightening the requirement would cause unnecessary cost increases to developers. We recommend that all building types must meet the building type-specific guideline values stated in the Ministry of the Environment guideline on the acoustic environment of

buildings (2018). Alternatively, residential buildings can be exempted from the requirement.

Remissinstans

A-Insinöörit

Dette punkt vil gøre at man fremadrettet er nødt til at sætte akustiklofter op i samtlige lejligheder. Det er noget der til en start vil øge udgiften for bygherren betragteligt, men det vil jo i sidste ende lande hos lejeren. Ingen tvivl om at det vil være rart at bo i en lejlighed med akustiklofter, men jeg vil vurdere at det giver en merudgift på ca. 500kr/m2 lejlighed og at det vil gøre at en del bygherre vil fravælge at udfører svanemærket byggeri. Kan ikke helt se rimeligheden i, at det skal komme som et obligatorisk krav.

Remissinstans

5E Byg A/S

Kriteeri tulee kirjoittaa uudelleen Suomen näkökulmasta ja laittamaan sen uudelleen lausunnoille. Esitetty kriteeri ei ole käytännössä mahdollinen toteuttaa Suomessa ja Suomessa viranomaissuosituksen tulee täyttää Joutsenmerkin kriteerit.

Suomen asetustaso on Ruotsin lainsäädäntöön nähden jo kriteerin edellyttämän 3 dB parempi. Kriteerissä tulee viitata esim. Suomen asetustason vaatimukseen (antaa numeeriset dB-arvot) eikä perusteetta korottaa samansuuruisesti eri maiden toisistaan poikkeavia asetuksia. Käyttäjien näkökulmasta uudisasuntotuotannon äänieristyksessä ei Suomessa ole moitteita.

Liittyy kohtiin O38 ja O39, P16:

Ehdotus/suositus: akustiikan ja päivänvalon osalta pitäisi tarkastella Joutsenmerkin vaatimuksia RTS-ympäristöluokituksen vastaaviin ottaen jälkimmäiset hyödynnettäväksi Suomessa.

The requirement should be rewritten from a Finnish perspective and resent for comments.

It is not possible to fulfil the proposed requirement in Finland and in Finland, official regulations must meet the Nordic Swan Ecolabel requirements.

In comparison to Swedish legislation, Finland's level of legislation is better than the 3 dB required in the requirement. The requirement should refer to e.g. what is required by the Finnish level of legislation (provide numerical dB values) and not unfoundedly elevate differing legislation in different countries to an equal level.

From the users' perspective, there are no criticisms of soundproofing in new residential builds in Finland.

Relating to sections O38 and O39, P16:

Suggestion/recommendation: check that Nordic Swan Ecolabel's requirements for acoustics and daylight correspond to RTS environmental classification and introduce the latter for use in Finland.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

For Danmark:

Bør følge nationale retningslinjer – for Danmark krav iht. BR18. Det vil medføre væsentlige ekstraforanstaltninger, i et allerede godt akustisk miljø ved minimum lydklasse, at opgradere en lydklasse. Bør evt. omlægges som et pointkrav som gældende kriteriedokument version 3.

Remissinstans

CC2 Bygherrerådgivning ApS

It feels like this criteria is written from a Swedish perspective. Sweden dont see a problem fullfilling this but pleas note that Finland and Norway have challenges interpreting this requirement.

Finland:

Regarding Finland this criteria has to be rewritten to align with national legislation and be sent for new consultation round. Esitetty kriteeri ei ole käytännössä mahdollinen toteuttaa Suomessa, jossa viranomaissuosituksen tulee sellaisenaan jo täyttää Joutsenmerkin kriteerit.

Suomen asetustaso on Ruotsin lainsäädäntöön nähden jo kriteerin edellyttämän 3 dB parempi. Kriteerissä tulee viitata esim. Suomen asetustason vaatimukseen (antaa numeeriset dB-arvot) eikä perusteetta korottaa saman suuruisesti eri maiden toisistaan poikkeavia asetuksia. Käyttäjien näkökulmasta uudisasuntotuotannon äänieristyksessä ei Suomessa ole moitteita, joten emme näe pisteessä lisäarvoa kuluttajille Suomessa. Lisäksi esitys johtaa Suomessa massiivibetonivälipohjien osalta n. 50% materiaalilisäykseen, jonka johdosta myös hiilijalanjälki nousee pelkkien välipohjien osalta vastaavasti. Kriteeri ei edusta Suomen osalta kokonaisvaltaista kestäväen kehityksen arviointia. Olemme toimittaneet liitteitä JM Suomen lausunnon toimittamisen yhteydessä.

Norway:

Hva er egentlig støtljud? Trinnlyd/stegljud? Er det et bevisst valg at det henvises til NS 8175 versjon 2012 når det finnes en nyere versjon 2019? Fordi TEK 17 viser til 2012?

Krav til luftlyd fra ventilasjon i soverom er satt til maks 27 dB. Når lydnivå er eksponentielt er dette veldig mye strengere enn TEK (32 dB). Dette virker nærmest umulig å klare. Våre erfaringer er at nivåer under 30 dB er vanskelig. Men fornuftig med noe å strekke seg etter for lydfølsomme rom som soverom. Er det bedre å ha dette som poengkrav og/eller sette kravet litt høyere? Lyd er også usikkert, da ellers samme løsning kan gi ulike resultater i to tilfeller som er prosjektert likt. Vi må unngå at tilfredsstillelse av hele Svanen strander på krav som dette, selv om man har prøvd og prosjektering/beregning er OK. Kravet sier generelt at lyd skal dokumenteres ved beregnede nivåer, usikkerhet ved målte verdier er kanskje ikke noe problem?

Remissinstans

JM AB

Tämä kriteeri pitää kirjoittaa uudelleen Suomen näkökulmasta ja laittaa uudelleen lausunnoille.

Esitetty kriteeri ei ole käytännössä mahdollinen toteuttaa Suomessa ja Suomessa viranomaissuosituksen tulee täyttää Joutsenmerkin kriteerit.

Suomen asetustaso on Ruotsin lainsäädäntöön nähden jo kriteerin edellyttämän 3 dB parempi. Kriteerissä tulee viitata esim. Suomen asetustason vaatimukseen (antaa numeeriset dB-arvot) eikä perusteetta korottaa saman suuruisesti eri maiden toisistaan poikkeavia asetuksia.

Käyttäjien näkökulmasta uudisasuntotuotannon äänieristyksessä ei Suomessa ole moitteita, joten emme näe pisteessä lisäarvoa kuluttajille Suomessa. Lisäksi esitys johtaa Suomessa massiivibetonivälipohjien osalta n. 50% materiaalisäykseen, jonka johdosta myös hiilijalanjälki nousee pelkkien välipohjien osalta vastaavasti.

Kriteeri ei edusta Suomen osalta kokonaisvaltaista kestävä kehityksen arviointia.

Olemme toimittaneet liitteet tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

The requirement should be rewritten from a Finnish perspective and resent for comments.

It is not possible to fulfil the proposed requirement in Finland and in Finland, official regulations must meet the Nordic Swan Ecolabel requirements.

In comparison to Swedish legislation, Finland's level of legislation is better than the 3 dB required in the criterion. The requirement should refer to e.g. what is required by the Finnish level of legislation (provide numerical dB values) and not unfoundedly elevate differing legislation in different countries to an equal level.

From the users' perspective, there are no criticisms of soundproofing in new residential builds in Finland, so we do not see the additional value in the point for Finnish consumers. Additionally, the proposal will lead to an increase of approx. 50% in materials for solid concrete intermediate floors in Finland, which also means that the carbon footprint will correspondingly also rise drastically just because of the intermediate floors.

The requirement does not represent overall sustainable development assessments for Finland.

We have submitted appendices to this requirement to joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

"Kontorsbyggnader – Sverige: Byggnaderna måste uppfylla ljudklass B i alla bedömda parametrar" ...

"

> Detta är hög nivå. Erfarenhetsmässigt från BREEAM-projekt med hög betygsnivå så nås/eftersträvas inte ljudklass B på samtliga parametrar då det är kostnadsdrivande lösningar som måste implementera-. - Bör inte vara ett obligatoriskt krav.

Remissinstans

NCC

Ljudklass B på alla parametrar i kontor är ej alltid eftersträvansvärt och kostnadsdrivande

Remissinstans

Serneke Sverige AB

2. REQUIRED VALUES AND TARGET LEVELS

The sound insulation provisions of buildings are laid down in the Decree of the Ministry of the Environment on the Acoustic Environment of Buildings (796/2017). The values presented in the Decree are based on Nordic and Finnish scientific research on residential sounds, sound levels and sufficient sound insulation to ensure the health and wellbeing of occupants.

The required sound insulation values in Finland and Sweden are presented in Table 1.

Table 1. Sound insulation values in Finland and Sweden.

Country	Airborne sound insulation	Impact sound insulation
---------	---------------------------	-------------------------

Finland	Weighted standardised level difference	
---------	--	--

	$D_{nT,w} \geq 55$ dB	
--	-----------------------	--

	Weighted standardised impact sound pressure level $L'_{nT,w} + C_{I,50-2500} \leq 53$ dB	
--	--	--

Sweden	Weighted apparent sound reduction index $R'_w + C_{50-3150} \geq 53$ dB	
--------	---	--

	Weighted standardised impact sound pressure level $L'_{nT,w} + C_{I,50-2500} \leq 56$ dB	
--	--	--

Values describing airborne sound insulation, such as the Finnish value weighted standardised level difference $D_{nT,w}$ and the Swedish value weighted apparent sound reduction index R'_w including the spectrum adaptation term $C_{50-3150}$, are comparable when examining massive concrete structures in regular rooms.

The Nordic Swan Ecolabel criteria for apartment buildings require a level 3 dB stricter than the current regulations. Thus, in Finland, the minimum target of level difference between room spaces would be 58 dB and the maximum target of the impact sound pressure level would be 50 dB. In Sweden, the corresponding values would be 56 dB and 53 dB, respectively.

The aforementioned values indicate that based on the proposed Nordic Swan Ecolabel criteria, the Swedish target level corresponds to the current proven minimum level in Finland.

3. IMPACTS ON STRUCTURES, SOUND INSULATION CALCULATION

The following structures are used most frequently by JM Suomi Oy between apartments:

- massive concrete wall 200 mm
- massive concrete intermediate floor 260 mm

The values achieved between apartments with the structures used in contemporary residential building production typically range between $D_{nT,w} = 56\text{--}60$ dB and with applicable floorings $L'_{nT,w} + CI_{50\text{--}2500} = 49\text{--}52$ dB. The scaling of the structures takes into account the lateral displacement caused by flanking structures.

The structures used are acoustically simple and not particularly prone to defective design and construction. The experienced, i.e. subjective, sound quality achieved with the structures is usually good. The sound insulation between apartments can be improved with multilayer structures, but their use increases susceptibility to errors and, if implemented with light structures, may cause subjective deterioration of sound quality.

Calculation method and calculation

As an example, we discuss the impact of the categorical 3 dB improvement in impact sound pressure level on the surface mass of a massive intermediate floor and thus the increased thickness of the structure.

Standard SFS-EN ISO 12354-2 “Building acoustics. Estimation of acoustic performance of buildings from the performance of elements. Part 2: Impact sound insulation between rooms” specifies both a simplified and a detailed calculation model for the calculation of impact sound pressure levels between rooms.

Simplified model

In the simplified method, the equivalent weighted standardised impact sound pressure level $L_{n,w,eq}$ [dB] is estimated computationally based on the intermediate floor surface mass m' [kg/m²]:

$$L_{n,w,eq} = 1-4 - 35lg m,$$

1kg/m²

(1.).

According to the standard, the equation is quite accurate when the mass of the intermediate floor ranges between 100 and 600 kg/m². The building's impact sound pressure level can be calculated using the weighted reduction value ΔL_w of the flooring and factor K that takes into account the lateral displacement:

$$L'_{n,w} = L_{n,w,eq} - \Delta L_w + K \quad (2.).$$

The equation reveals that the impact sound pressure level achieved with a massive concrete intermediate floor is dependent on the surface mass of the intermediate floor, acoustic lateral displacements and the weighted reduction value of the surface material. If the acoustic lateral displacements and the weighted reduction value remain constant, the only variable is the surface mass of the intermediate floor.

The equation reveals that the 3 dB reduction in the impact sound pressure level requires increasing the intermediate floor surface mass by approximately 135 kg/m² and increasing the structure thickness from 260 mm to 320 mm, i.e. by 60 mm.

Alternative methods for improving the impact sound insulation of an intermediate floor

The impact sound insulation of an intermediate floor can be improved by the use of floating floors and flexibly suspended ceilings, for example. Floating structures are particularly typical in buildings equipped with underfloor heating. The structure also enables a relatively free choice of floor surface material as a separate flexible layer is not principally required to dampen impacts between the flooring and the intermediate floor.

When combined with the insulation layer and the load-bearing structure, the floating floor and suspended ceiling form a mass-spring-mass system that operates similarly to a spring damper. This means that the structure has a specific frequency f_0 which intensifies vibration. In frequencies higher than the specific frequency, the structure dampens vibration.

Typically, a floating structure or suspended ceiling intensifies impacts in their specific frequency. This can be experienced as disturbing even if the required impact sound insulation values are met. A similar phenomenon does not typically occur with massive concrete intermediate floors.

Walls between apartments

Considering the acoustic safety margins of wall structures between apartments, the categorical 3 dB improvement in the level difference $D_{nT,w}$ and thus the apparent

sound reduction index R_w between room spaces leads to a computational surface mass increase of 120–135 kg/m² and a thickness increase of 50–60 mm when the partition wall thickness is 200 mm.

The sound insulation properties of apartment partition walls can be improved with multilayer structures, but in comparison to massive structures, the use of light structures may reduce the sound insulation properties for low frequencies.

4. SUMMARY

In Finland, the Decree of the Ministry of the Environment on the Acoustic Environment of Buildings, which entered into force at the start of 2018, lays down minimum conditions that enable good sound insulation properties, even in the European context. The improved target levels and thus acoustic safety margins of regular residential buildings lead to heavier implementations when using proven structures.

Remissinstans

JM Soumi Oy / Promethor

38: Nytt krav innebär i praktiken att uppvärmningskälla frånluftsvärmepump inte kan användas utan inbyggnad i separat utrymme. Kravet innebär ett utökat antal kvm vilket inte är önskvärt vid kvadratsmarta Småhus. Kravet bör omarbetas. Kostnadsdrivande då det krävs akustikprojektering och marginaler då det är ett obligatoriskt krav.

Remissinstans

Ikano Bostad

Akustik. Krav på minst två parametrar ljudklass B (lagkrav BBR C). Tidigare poängkrav som blivit obligatoriskt och därmed skarpare. Bör gå att uppnå. Eventuell merkostnad.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Utifrån hur kravet är formulerat tolkar vi det som om att vi i projekt bör kunna använda vår ljudhandling som en akustiker upprättar under projekteringen som visar på vilken ljudklass vi ska uppfylla per parameter. Men, formuleringarna går också att tolka som att någon annan sedan ska verifiera och undersöka handlingarna, vad gäller? Det bör räcka med att akustikern i projektet och dess kompetens.

2. Ljudklass B på alla parametrar för kontor bedömer vi är ett hårt satt krav som kan vara avgörande för om man väljer att Svanenmärka kontor eller inte. 2 av 5 parametrar som för bostäder är mer rimligt.

Remissinstans

PEAB

Nordic Ecolabelling's comments

To ensure a more uniform level of acoustic requirements between the Nordic countries, the requirement has been revised. For Finnish buildings, the requirement has been changed to better correspond with the Danish and Swedish levels. The Norwegian requirement on Airborne noise from ventilation has been adjusted. The reference to NS 8175 2012, has been chosen since TEK makes the same reference and that many companies uses the 2012 version even though there is a more recent one. For Swedish office buildings, the same approach as for residential buildings has been adopted. Nordic Ecolabelling's reasoning has been focused on less material use, while still striving for a better acoustic environment.

P15 Quality assurance of acoustics

Positivt att man förhåller sig till nationella riktlinjer istället för att själv bestämma omfattningen.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Ingen kommentar känns självklart att man gör mätningar. Borde kanske tydliggöras hur många mätningar som ska göras dvs hur stor del av antalet lägenheter ska mätas. (Förutsätter så klart att de har samma konstruktion och utformning)

Remissinstans

Besqab

Please specify what the criterion asks to measure. For which building types should the described control measurement be performed? Can the applicant choose, for example, step sound measurements and get one point for it? The reference to criterion O39 is incorrect.

Remissinstans

JM AB

Pyydämme täsmentämään, mitä kriteerissä pyydetään mittaamaan. Minkä kaikkien rakennustyyppien osalta kuvattu kontrollimittaus tulee tehdä? Saako hakija valita esim. askeläänemittaukset ja siitä saa yhden pisteen?

Viittaus kriteeriin O39 on virheellinen (tarkoitetaan O38).

Olemme toimittaneet liitteen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We request clarification as to what the requirement asks to measure. For what types of building should the described control measurement be carried out? Can the applicant choose e.g. impact sound measurements and score one point?

The reference to requirement O39 is incorrect (and means O38).

We have submitted an appendix to this requirement to joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Bra poängkrav som är rimligt att uppfylla

Remissinstans

NCC

Omfattande arbete och kostnadsdrivande för 1 poäng.

Remissinstans

Bonava

Kvalitetssäkring av akustik. Kontrollmätning av minst 1 parameter. Max 1p. Enkel poäng men merkostnad.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. I bakgrundsdokumentet står det i Background att "maximum 2 points are available" men i kravet står det 1 poäng. (MF)
2. Det skulle behöva vara tydligt när mätningar ska eller kan göras för att uppfylla kravet.
3. Ingen hänvisning görs i bakgrundsdokumentet till nationell lagstiftning eller riktlinjer för Sverige. Ska man utgå från standard vid utförande av mätning?

RemissinstansPEAB

Fel hänvisning - ska vara till O38 (ej O39)

RemissinstansSkanska

The intention with this requirement is to encourage verification of the acoustic plan by measurements. Any acoustic parameter can be chosen, and the acoustic technician should appoint the extent of the measurements to ensure their relevance.

O39 Daylight provision

In the previous criteria, daylight provision was discussed in requirement O13. The calculation standard has been adjusted, causing changes to the calculation method. The actual impact is difficult to estimate due to the differences in the calculation guidelines. Our estimate is that the change does not have significant effects on construction. The implementation method of simulations carried out in the design phase may change, but significant differences to other Nordic countries are not known. This may affect the building architecture or the positioning of buildings in the property.

RemissinstansA-Insinöör

Vi forstår ikke hvorfor der afgrænses fra 10%-reglen.

Hvis deres siges ok til Target Daylight Factor, så kan man ligeså vel tillade brug af 10%-reglen. Target Daylight Factor er mindre præcis end 10%-reglen.

Selve niveauet for boliger på 200 lux - er det ikke lavere end bygningsreglementet?

RemissinstansScandi Byg

Behöver avskiljbarhet enligt BRR kap 3 beaktas. Kommer att vara direkt utslagsgivande i många fall.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Det är positivt att man frångår mätpunkten enligt BBR, dock innebär detta kravet i praktiken en skärpning mot BBR på rumsnivå. Detta går rakt emot de förslag som branschen arbetar på att få lagstiftade, d.v.s. genomsnittlig dagsljusfaktor i hela bostaden. Att skärpa kravet från BBR och dessutom kräva att samtliga rum ska klara detta kommer innebära att merparten av alla projekt i tätbebyggelse får välja bort svanen som certifieringssystem.

Överväg att använda er av genomsnittlig dagsljusfaktor, antingen genom att lägga till det som alternativ eller ändra kravställningen helt.

Bilaga 15. Vänligen förtydliga hur detta är förenligt med kravet om att 50% av rumsytan ska uppfylla en specifik dagsljusfaktor.

Standard är att lägga ekparkett och måla inneräggar och tak vita med NSC-0500, d.v.s. obruten vit. Att då använda reflektan på 0,2 resp 0,5 är helt orimligt. Likaså 0,7 i tak är väldigt lågt.

Dessa reflektanserna i kombination med övrig kravställning gör det omöjligt för majoriteten av byggnader att uppfylla kraven.

Överväg att införa reflektanser enl. gen 3.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Osäkerhet om kravet är för hårt. Tidigare har det funnits svårigheter att klara målvärdet för dagsljus på 1 timme, nu utökas kravet till 1,5 timme i kombination med lägre reflektansvärden.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Simulering av et utvalg enheter - 10 % for eksempel for å redusere prosjekteringskostnaden for byggeier. Ved store byggekomplekser og mange boligenheter vil dette gjøre prosjekteringen kostbar. Ønsker et tilpasset krav for studentboliger som ofte vil ha ensidig fasade og ikke er permanent bolig over flere år, og vil ha andre krav til godkjenning når det reguleres/søkes.

Hvis skjerpede krav til dagslys blir obligatorisk krav for studentboliger kan det blir vanskelig å få realisert Svanemerking av denne type bygg.

Remissinstans

Studentsamskipnaden i Gjøvik, Ålesund og Trondheim

Vad grundar sig gränsvärdena på? Utvärdering av hur byggnader kommer att klara satt målvärde för dagsljus med skarpare värde i kombination med lägre reflektansvärden?

Har ni någon data/bakgrund om hur väl byggnader uppfyller krav på solljus?

Konsekvensanalys?

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Liittyen kohtiin O38 ja O39, P16:

Ehdotus/suositus: akustiikan ja päivänvalon osalta pitäisi tarkastella joutsenmerkin vaatimuksia RTS- ympäristöluokituksen vastaaviin ottaen jälkimmäiset hyödynnettäväksi Suomessa.

Relating to sections O38 and O39, P16:

Suggestion/recommendation: check that Nordic Swan Ecolabel's requirements for acoustics and daylight correspond to RTS environmental classification and introduce the latter for use in Finland.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Kravet är tillräckligt svårt ändå och det är stora utmaningar redan så kravet bör inte skärpas.

Dock bra med fler simuleringsmetoder.

Remissinstans

Besqab

Vi följer de dagsljuskrav som gäller för våra utbildningsbyggnader. Här bör vi även i fortsättningen uttrycka oss i rum med stadigvarande vistelse. Det vill säga att ett klassrum klassas som stadigvarande medan ett grupprum alt ett uppehållsrum däremot inte är stadigvarande på samma sätt. Skrivningen som är nu omöjliggör flexibilitet i nya skolbyggnader.

Remissinstans

Turako AB

Tougher requirements that will require larger window areas. Cost-driven and more difficult to deal with overtemperatures. We suggest that the requirement level remains as generation 3, but that you have opened up for more simulation possibilities.

Specific comments från Sweden:

- Den utnyttjade ytan är den del av utrymmet i ett rum som är avsedd att användas.

Vad menar med att användas? Ingår garderobsytor och köksinredning? De används i rummet men medger inte nyttjande till annan möblering eller vistelse. Hur ska sovalkov hanteras?

- Alla beräkningar ska göras för en genomsnittlig dagsljusfaktor och/eller genomsnittlig illuminansnivå för att uppfylla kravet.

Kriteriet öppnar upp för fler metoder än genom att endast beräkna dagsljusfaktor, vilket bör öka chanserna jämfört med att endast ha ett sätt att bedöma dagsljus på.

IDA ICE möjliggör att beräkna illuminans.

- Reflektionsvärden får endast användas inom vissa angivna intervall.

En del ytors reflektionsvärden begränsas kraftigt, bland annat golvs reflektionsvärden som högst får ansättas till 0,4. Vad är anledningen till att begränsa det maximala

värdet om det går att visa att en kulör med ett högre reflektionsvärde används? T.ex
NCS 0500-N = LRV=86 %.

Remissinstans

JM AB

Tabell 19: Hvorfor skal kontor for lærere unntas? Disse vil naturlig uansett få krav til dagslys gjennomg TEK

Remissinstans

Norconsult

Osäkerhet om kravet är för hårt. Tidigare har det funnits svårigheter att klara målvärdet för dagsljus på 1 timme, nu utökas kravet till 1,5 timme i kombination med lägre reflektansvärden.

Remissinstans

OBOS Sverige AB

Olemme toimittaneet liitteen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We have submitted an appendix to this requirement to joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Kravet innebär en stor skärpning som riskerar att bli begränsande för vilka projekt som kan Svanenmärkas. De nya EU-riktlinjerna för reflektansvärden ger i snitt 40 % sämre resultat för dagsljusfaktorn, vilket gör att det redan med uppdaterade riktlinjer för reflektans bli ett högre krav. Det i kombination med högre dagsljuskrav kommer vara en stor utmaning att uppnå i många detaljplaner. Det är kommunerna som ansvarar för stadsplanering och detaljplaner, i många fall kommer vi inte kunna påverka förutsättningarna som ges, och därmed vara begränsade till att vi inte kan uppfylla kraven.

Kravnivån 1,3% är en rejäl höjning av kravnivån som inte är motiverad och kommer ge stora begränsningar för utformningen av projekt och vilka områden som kan bebyggas med Svanenmärkta byggnader.

Vårt förslag är att behålla nuvarande nivå och att det måste finnas möjlighet till undantag.

Är kravet för dagsljus 1,3 DFmedian? Det är lite otydligt nu.

Dagsljusfaktor brukar skrivas som DF, finns det någon anledning att det i dokumentet skrivs som DT? Bra med möjlighet till fler beräkningsmetoder, med det riskerar bli mer konsulttid med denna typ av kravskrivning, alltså att ungefär samma dagsljusnivåer godkänns, men med mer beräkningar och arbete innan det kan godkännas.

Saknar också möjligheten till standardiserat byggande med generell dagsljusberäkning.

Remissinstans

NCC

Osäkerhet om kravet är för hårt. Tidigare har det funnits svårigheter att klara målvärdet för dagsljus på 1 timme, nu utökas kravet till 1,5 timme i kombination med lägre reflektansvärden.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Svårt att uppnå, begränsande för placering av byggnaden etc. Dagsljus redan idag ett svårt krav att uppfylla enligt BBR-krav utifrån trångbyggda områden i storstäder till exempel. Solexponering kan bli svårt att uppnå

Förslag: Stanna på dagsljuskrav enligt kriteriegeneration 3

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Har man utvärderat hur de skärpta dagsljuskraven kommer påverka framtida certifieringar?
Min erfarenhet säger att med höjda målvärden för dagsljusfaktor och sänkta standardreflektanser så kommer i princip endast helt oskuggade objekt ha en chans att klara kravet.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Varför skärpa dagsljuskravet då det redan idag är svårt att uppnå och det är många avvikelser på kravet?

Det är svårt att klara krav i rum med balkong. Man vill ha tillgång till balkongen från gemensamma boendetrymmen då det är en kvalitet för bostaden, samtidigt som det gör det svårare att klara dagsljuskrav.

Dagsljus påverkas mest av täthet av bebyggelse (fönsterarea och rumsarea kan inte kompensera för detta i tätbebyggda områden som t.ex. stads kvarter) - hur ställer sig Svanen till detta iom att det är kommunen som styr tätheten i detaljplan och inte byggherrar? Vill Svanen styra mot att endast bygga Svanenmärkta byggnader i glest bebyggda områden?

Att ha möjlighet att välja att bedöma lägenheter på medianvärde (i stället för att bara gemensamt boendetrymme klarar kravet) kan vara hjälpsamt- t.ex. i lägen där man har mörkare gemensamma boendetrymme, men ljusare sovrums.

GENERELLT:

-Metodikerna för beräkning är bra, men kraven är för höga.

BRA:

- både beräkning med DT och LUX

- klarar man en bör man klara den andra metoden också

FÖRSLAG

- ett gemensamt boendetrymme ska klara kravet (antingen vardagsrum eller matplats/kök) istället för samtliga gemensamma boendetrymmen
- målvärde för dagsljusfaktor DT ska inte höjas till 1,3%, behåll 1%

Remissinstans

Bonava

O39: Dagsljus. Kommer att vara direkt utslagsgivande i många fall. Tyvärr blev det tidigare stora problem att uppnå dagsljus i Miljöbyggnadcertifieringen, speciellt när man byggde i tätbebyggda områden. Lösningen där blev då blev att Miljöcertifieringsorganet godkände avstegen om kommunen godkände avsteget. Detta medförde i praktiken att det blev lagkravet med ev avsteg som styrde. Dagsljus i Svanen har delvis varit enklare att hantera men den nu föreslagna standarden ökar arbetsinsatsen väsentligt för verifieringen samt att det nya DF-kravet (1,3 istället för 1,0) påverkar möjligheterna för framförallt mindre lägenheter i sämre lägen (läs lägre pris). Till detta kommer också antalet rum som omfattas där kravet är gällande. 649 Vi eftersöker en konsekvensanalys som tar hänsyn till hela bilden och som beaktar samhällets krav och som baseras på forskning. Vi vet att diskussioner kring dagsljus pågår inom "Möjligheternas Byggregler/Boverket" där man försöker "balansera" funktionskraven och se till vad som är samhällets krav och vad som är "nice to have". Risken med att bara tillföra krav som nu är att vi inte kommer kunna bygga och kunderna inte kommer att ha råd. Med det sagt så är Dagsljus en viktig parameter men den måste vägas mot alla andra parametrar.

Remissinstans

Ikano Bostad

Dagsljus.

- Kravet har höjts till 1,3%. Minst 50% av den utnyttjade ytan (=halva rumsdjupet) måste uppfylla målvärdena - tufft, risk för att fler undantag krävs.
- Endast gemensamma utrymmen berörs, dvs utrymmen avsedda för att samlas i, äta, titta på TV osv. Bra att sovrum inte längre bedöms.
- Standardvärden för reflektion har överlag sänkts ett snäpp, väggar har dock gått från 0,8 till 0,5 - tuffare än tidigare men påverkar inte så mkt eftersom man kan använda "riktiga" värden.
- Lättnaden som tidigare fanns för förskolor i bottenplanet på flerbostadshus har tagits bort vilket innebär att det kommer att bli mycket tuffare att klara kravet. Risk att fler undantag behövs.
- Önskemål att Svanen accepterar ett godkänt bygglov som ett "godkännande" från kommunen avseende dagsluset i de fall kravställd nivå inte uppnås. Detta bör skrivas in i kriterierna. Problematik: Svårt att få skriftliga utlåtanden om avsteg från kommuner gentemot BBR.

Felskrivning, under "utbildningsbyggnader" hänvisas till tabell 14, borde stå tabell 18.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

Känslighetsanalyser på ett flerbostadshus har gjorts med reflektanstal enligt nuvarande manual och med reflektanstal enligt remiss och enligt analys minskar simulerad DF med ca 40% i snitt.

Exempelvis kommer ett rum som tidigare klarat krav, $DF=1,0\%$ hamna på ca $DF=0,6\%$ med de nya reflektanstalen samtidigt som kravet höjs från 1,0% till 1,3% för Sverige, dvs ett rum som tidigare uppfyllt krav hamnar nu på ca 46% av krav. Att inte vilket rum som helst i lägenheten ska uppfylla krav på DF innebär även det en skärpning av krav. Av de anledningarna bedöms krav på DF skärpts ordentligt och kommer vara mycket svåra att uppfylla.

1. Hur ska det dokumenteras / verifieras om andra reflektansvärden än standardvärden används i beräkning? Detta med mera finns i nuvarande kriterieversion med i den mer detaljerade bilagan, tydliga dokumentationskrav saknas i förslaget.
2. Det borde vara högre krav på kvalitet på beräkningen/modell. Man ska inte straffas för att räkna mer korrekt och noggrant. Vissa som gör dagsljusberäkningar tar inte med tillräckligt med omgivande byggnader och uppfyller därmed krav betydligt lättare. Borde vara ett krav att visa bilder på beräkningsmodell så att det syns vilka omkringliggande byggnader som är med i modell och jämte det en detaljplan/situationsplan.
3. Krav på att hela rummen inkl intilliggande rum som det är öppet mot (ex hall) modelleras. Erfaranhet att det omedvetet "fuskas" mycket så här för om inte hallen är med i modell överskattas dagsljuset då ljus försvinner ut i hall.
4. Ta med krav på att det redovisas på planritningar exakt vilken yta av rummet som beräkning utgår från.
5. Fler typer av ytor i tabell (fönsterkarmar, balkong, omgivning) med reflektanstal borde läggas dit i tabell så att inte olika konsulter räknar med olika antagna värden. Något som har stor påverkan är balkonger, speciellt balkong(golv) slår mycket och det blir ju lite orättvis om olika konsulter räknar med olika antagna reflektantstal.
6. Man bör separera tät yttervägg och fasad/omgivning beroende på om fönster är modellerade eller inte, då fönster "sväljer ljus". Tidigare var "Omgivning" med i tabell men nu står det yttervägg vilket kan tolkas vara samma sak i detta fall.
7. Omfattning beräkningar (>5 enheter) är väl lite för att visa att krav uppfylls för hela byggnaden.
8. Kontor - hur ser man på ett utrymme som reception?
9. Otydligt med "Gemensamma boendetrymmen**** definieras som utrymmen avsedda för att samlas i, äta, titta på TV osv". Det är oklart vilken yta av ett rum som ska ha dagsljus. Ex i ett rum med öppen planlösning där det finns både matbord, vardagsrum och kök, var går då gränsen mellan köket (som vi tolkar ej behöver dagsljus då det är ett rum/funktion som ej är för att äta i, titta på tv eller samlas i) och matrum/vardagsrum. I 1:or spelar möblering av säng roll. Ska beräkningen då utgå från

att man möblerar precis enligt ritning och var går då gränsen mellan sovrum och Vrum/matrum?

10. Behövs dagsljus uppfyllas även med möjlig avskiljande vägg i lgh >35m² resp >55m² utifrån BBR-krav i Sverige eller behövs ingen hänsyn tas till denna vägg? Det är positivt om Svanens krav och granskning förhåller sig till BBR.

Remissinstans

PEAB

O39 DAGSLJUS

- *"Reflektionsvärden får endast användas inom vissa angivna intervall."*

En del ytors reflektionsvärden begränsas kraftigt (tabell 23) trots att det finns data för specifika produkter som visar på högre reflektionsvärden än så. I vissa fall har detta mycket stor påverkan på rummets dagsljusresultat. Vi tycker att det ska tillåtas att använda ljusreflektionsvärden som är högre om de styrks att de gäller för produkten ifråga.

- *Nytt krav på dagsljus motsvarar ett medianvärde på 1,3% i rum som är gemensamma boendetrymmen.*

Gällande kravgränserna har vi tittat på hur ett antal projekt som vi arbetar med nu och som i dagsläget klarar Svanens krav på lägsta dagsljusfaktor skulle påverkas om de nya kravgränserna applicerades. I tabellen nedan anges hur stor andel av de simulerade rummen i de olika projekten som nu inte skulle klara Svanens krav enligt remissen. Denna kravändring kommer göra det mycket svårare att klara dagsljuskravet i tätbebyggda områden, något som redan idag är väldigt utmanande. Vi är positiva till metodförändringen och val av rum, men föreslår att gränsvärdet 1,0% kvarstår.

Projekt	Andel rum som inte når ett medianvärde på 1,3%
Projekt A	21%
Projekt B	25%
Projekt C	18%
Projekt D	16%

När reflektionsvärdena begränsas så kommer resultatet i praktiken bli ytterligare sämre än nedanstående resultat, dvs att ytterligare fler inte kommer att klara de nya kraven, trots att de klarar dagens krav.

- *"Den utnyttjade ytan är den del av utrymmet i ett rum som är avsedd att användas."*

Vad menas med att användas? Ingår garderobsytor och köksinredning? De används i rummet men medger inte nyttjande till annan möblering eller vistelse. Hur ska sovalkov hanteras? Varför dessa frågor lyfts är för att sådana detaljer spelar stor roll för både resultat och kostnader i projekten. Det är bra om det kan förtydligas ytterligare.

Remissinstans

Incoord

Dagsljusändringen medför mer tolkningsutrymme och flexibilitet vilket kommer leda till att Svanen tvingas göra mycket tolkningar. Det kommer bli svårare att i tidigt skede bedöma om man kommer klara en Svanencertifiering eller ej. Svanen bör införa möjligheter till förhansbesked. Att behöva gå in i bygghandling med oklarheter gällande hur Svanen kommer tolka långvarigt, kortvarigt, acceptabla vädringstider etc kommer göra det mycket riskabelt. Bygglov söks också på systemhandling och där låses fönster och planlösningar, så det är inte säkert att kommunen kommer att godta ändringar av tex fönsterstorlekar inom ramen för aktuellt bygglov. Vi ser projekt där förflyttning av fönster påverkar lastnedtagning med kostnadsdrivande konsekvenser.

Remissinstans

Skanska

Dagsljuskravet är orimligt hårt.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

P16 Daylight experience optimisation

P16B kommer att vara enormt svår att klara. Tror inte vi har kunnat räknat hem det i nåt projekt.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Svåra poäng att ta

Remissinstans

Besqab

We want try to achieve this point. It will be too expensive.

What is meant by the criterion that 95% should have a better daylight factor than 0.8? Is it per room or is it on the whole building? It will be very time consuming to pick out results that way spatially. A proposal for a handling of the issue: We show that individual rooms meet the requirements (1.3%).

Of all the rooms studied, at least 95% of the area must have 0.8. If you want to limit in order not to be able to "raise the rating" by simulating more rooms, you should regulate how many housing units you should look at. This way it is easy to get the result without extra work.

- There are a number of different ways to score points, which opens up for some flexibility. However, several of the methods involve new ways of assessing daylight, which requires that these aspects be studied and investigated in detail in order to be able to draw conclusions.

- E. Sunlight exposure (1 point - only for apartment buildings)

The applicant must demonstrate by computer simulation that the following criteria are met in accordance with Annex D of EN 17037. On a selected day between 1 February and 21 March, the common living areas receive sunlight for at least 1.5 hours.

This point requirement is difficult to meet with apartments to the north.

Remissinstans

JM AB

Olemme toimittaneet liitteen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

We have submitted an appendix to this requirement to joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Ifrågasätter nyttan med poängkravet, då det in princip enbart innebär fler beräkningar. Gör det verkligen nytta för de boende i verkligheten?

E. Erfarenhetsmässigt är detta ett svårt krav att uppfylla. Helt omöjligt för ensidiga lägenheter mot norr. Ett krav i BBR, men omtvistat.

Remissinstans

NCC

E. Exposure to sunlight (1 point – only for residential buildings) The applicant must demonstrate, through computer simulation, that the following criteria are met according to Annex D of EN17037:

- On a selected date between 1 February and 21 March, the common living areas receive sunlight for at least 1.5 hours.

-> This must be missing a unit, such as h/day.

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

P16B (optimering av dagsljusfördelning) och P16E (solljusexponering):

Svårt att uppnå i tät bebyggelse och stadskvarter, svårt med solljus i kvarter med hus över 4 våningar.

Det här är endast möjligt för fristående hus i glest bebyggda områden.

Remissinstans

Bonava

P16: B kommer att vara väldigt svår att klara.

Remissinstans

Ikano Bostad

Optimering av dagsljusupplevelsen. En utmaning att ta poäng om man inte ligger bra till på O39. Problematiskt i tätbebyggda områden där kommunerna styr mot att bygga tätt.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Varför ges poäng vid användande av Metod 2 (Illuminans)? Till skillnad från dagsljusfaktor blir det oårligt svårt att uppfylla krav beroende på hur långt norr/söder byggnaden ligger och det kommer kräva att man byter metod jämfört med dagsljusberäkning enligt BBR.
2. Poängkrav 16E (solljus) hänvisar till beräkningsmetod enligt EN 17037 men det kan vara bra att lyfta fram betydande beräkningsförutsättningar även i manual. Ex att beräkningspunkt ej ska placeras vid utsida fasad utan insida yttervägg så att solstrålar med hög infallsvinkel sällas bort.
3. Bländning: det framgår inte om det bländningsskydd som eventuellt behövs för att klara krav behöver vara på plats/monterat eller om det räcker med att förbereda för och/eller informera de boende / brukare.

Remissinstans

PEAB

- "Samtidigt som krav O39 uppfylls måste minst 95 % av den utnyttjade arealen nå de målnivåer som anges i tabell 20."

Vad menas med kriteriet att 95 % ska ha bättre dagsljusfaktor än 0,8 %? Är det per rum eller är det på hela byggnaden? Det kommer vara väldigt tidskrävande att plocka fram resultat för enskilda rum med den programvara vi använder (IDA ICE) Ett förslag på en hantering i frågan är att av samtliga studerade rum så ska minst 95 % av totalt simulerad yta ha ett resultat som är minst 0,8 %. Vill man begränsa för att inte kunna

”höja betyget” genom att simulera fler rum bör man i så fall hellre reglera hur många boendeenheter man får titta på. Med detta sätt blir det enkelt att få ut resultatet utan något större merarbete.

Remissinstans

Incoord

Oklart om beräkningarna är anpassade till verkligheten. Resultat kan ändras mycket med små ändringar i indata. Svanen bör lyssna om brukarupplevelsen stämmer med beräknat. Kan vara så att beräkningarna har låg träffsäkerhet.

Remissinstans

Skanska

O40 Thermal comfort and overheating

This is a significant change to the previous criteria. The Nordic Swan Ecolabel has not previously included requirements in this area, but the local requirements have been followed. These criteria change the situation. The problem is that the required calculations are not consistent with the national calculation method. This inevitably means that separate calculations are required. The requirement refers to the standard EN ISO 7730.

According to the requirement, thermal comfort and the prevention of overheating must be verified. The requirements for residential buildings state that the operative temperature of a room may exceed 27 °C for a maximum of 100 h. In addition, a separate requirement on short-term operative temperature states that 28 °C may be exceeded for a maximum of 25 h. Weather data has not been specified. This is a major problem for the comparability of buildings. The choice of weather data has an enormous impact on whether a cooling system is required and how efficient it should be.

According to the local requirements in Finland, room temperature may not exceed the limit value by more than 150 degree hours per year. In this sense, the proposed calculation method is completely different. Thus, it cannot be stated which method is stricter without comparative calculations. The key idea of Finnish regulations has always been to enable the comparability of buildings. In our opinion, the Nordic Swan Ecolabel criteria do not guarantee comparability in Finland because weather data has not been determined like it has been for Sweden, Denmark and Norway. Another significant difference between the Nordic Swan Ecolabel criteria and the local legislation is that the simulation model allows taking account of the opening of windows. The Finnish regulations on summertime temperature management are expected to be tightened in the coming years.

Reference to the operative temperature is another significant difference between the proposed criteria and the local legislation. Operative temperature refers to the average of ambient air temperature and the radiant temperature of surfaces surrounding an occupant. It describes the impact of surface temperatures deviating from the ambient air temperature on the heat experienced by the occupant. It is very difficult to measure or verify locally. The Finnish regulations refer to air temperature. Thus, the Nordic Swan Ecolabel criteria and the Finnish regulations are not at all comparable in this regard.

Future regulations may require that most residential blocks of flats are equipped with a system that enables cooling the supply air or that apartment-specific cooling is enabled by other means. This requires applicable ventilation duct insulation and ventilation unit space and technology reservations, unless supply air cooling is required. Supply air cooling is not sufficient for maintaining the temperature of residential buildings at office levels, but it can significantly improve thermal comfort. It is also predicted that warm summers will be more frequent in the future. This increases the risk of unbearable or highly uncomfortable temperatures in new small blocks of flats.

This may cause health risks to the elderly or people with poor health status. In recent years, the covid-19 pandemic and social distancing have highlighted these issues. In such a situation, airing apartments by draft may not be practically possible.

We strongly recommend including weather data in the Nordic Swan Ecolabel criteria or specifying the guidelines in this regard.

The requirement presumably increases the probability that cooling systems are required in buildings, thus increasing energy consumption. A cooling system can be integrated to the ventilation unit, which makes district cooling an unlikely although a possible option in new buildings. Floor cooling systems can also be used, but they may be less effective and require condensation monitors. In addition, cold floor surfaces may reduce living comfort.

We recommend using a national review method and including weather data in the Nordic Swan Ecolabel criteria or specifying the guidelines in this regard.

Remissinstans

A-Insinöör

jeg syntes ikke kravet harmonere mellem ønsket om dagslys og så overophedning. Der er med dette krav stor risiko for at der skal indbygges køl i ventilationsanlægget og det er ikke særlig miljøvenligt, da det kræver store mængder energi at køle luften og det er ikke særlig grønt.

Det vil derudover kræve at der udføres f.eks. B-Sim beregninger for alle lejligheder uden at det nødvendigvis ender i nogen gevinst for den kommende beboer, da det er så teoretisk. Vil man arbejde videre med det her, så skal der sættes nogle procent på antal lejligheder der skal testes, at det skal være dem mod syd eller noget helt tredje.

Vi kan som entreprenør sagtens gjøre det, men igen er det noget økonomi som en bygherre skal være indstillet på at afholde, så frem der ønskes et svanemærket byggeri.

Remissinstans

5E Byg A/S

Specificera om det bara gäller vistelsetid.

Får juli undantas för skolor? Behöver förtydligas för att undvika kryphål.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Hvorfor har Norge strengere temperaturkrav enn de andre nordiske landene? Er nordmenn mer følsomme for overtemperatur? Dette kravet burde jo være likt i alle nordiske land!

Remissinstans

Boligprodusentenes Forening

Det finns alternativa ventilationssystem som utan extra driftkostnad löser överhettningproblematiken i byggnader under det allt varmare somrarna hör i Sverige. Se Bilaga 1 Del 2 och Del 1.

Remissinstans

Andersson

Bra kravställning.

Bilaga 16:

Att kravställa att fönsterna som mest för öppnas max 10% under sommarens varmaste timmar är ologiskt och motsvarar inte ett verkligt fall. Det är inte bara solstrålning som värmer under sommaren, lufttemperaturen är väldigt hög under de varmaste timmarna vilket gör att inomhustemperaturen blir minst lika hög som internlast. Att då kravställa att den varma luften inte får ventileras bort innebär att bostäderna kommer få övertemperaturer, om de inte har komfortkyla. Överväg att ändra kravställning på fönster öppningsbarhet till iaf 80%, så att de motsvarar verkligheten bättre.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Det blir ett bättre inomhusklimat och lägre energianvändning att styra på temperatur i stället för CO2. Styr vi på temperatur kan man sänka tilluftstemperaturen, få bättre relativ fuktighet inomhus på vintern samt minska energianvändning pga risken att kyla och värma samtidigt.

Remissinstans

Anebyhusgruppen AB

Den termiska komforten, är det ett stort bekymmer i Sverige?
Ytterligare en konsult som ska räkna på projektet.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Kriteerin tulee kirjoittaa uudelleen Suomen näkökulmasta ja laittaa sen uudelleen lausunnoille.

Kriteerin tulee olla vaatimustasoltaan yhdenmukainen eri maissa, mikä vaatii selvityksiä

Joutsenmerkiltä eri laskentatapojen eroista.

Kriteerin tulee kohdistua Suomen lainsäädännön tavoin todelliseen lämpötilaan eikä operatiiviseen lämpötilaan. Ei ole hyödyllistä vaan tehotonta ja harhaanjohtavaa, että Joutsenmerkissä käytetään kansallisesta laskennasta poikkeavaa laskentaa.

Operatiivisella lämpötilalla tarkoitetaan huoneilman lämpötilan ja ihmistä ympäröivien pintojen säteilylämpötilojen keskiarvoa. Operatiivinen lämpötila kuvastaa huoneilman lämpötilasta poikkeavien pintalämpötilojen vaikutusta ihmisen lämmöntunteeseen. Kansallisella määräystasolla lasketaan todellista lämpötilaa, jota lämpömittari näyttää. 150 astetuntia operatiivista lämpötilaa tarkoittaa automaattisesti aktiivisten jäähdytysratkaisuiden tarpeen, joka taas kasvattaa energiankulutusta ja hiilijalanjälkeä.

Suomen osalta ei ole myöskään määritelty, mitä säädataa tulee käyttää.

Suomen lainsäädännön mukaan 150 astetunnilla voidaan ylittää 27 C kesä-elokuun aikana, mutta kriteereissä mukaan otetaan kaikki kuukaudet; huhti-toukokuussa voi helposti tulla ylityksiä eli vaatimus on tiukka. Muita huomioita:

- taulukko 21, palvelutaloissa STM:n toimenpideraja on 26 astetta lämmityskaudella, joten on arveluttavaa voiko ohjeistaa, että tämän saa ylittää 150:n tunnin aikana.

- taulukko enimmäisaika 150 h on lukuarvona sama kuin 150 astetuntia. Kyseessä kuitenkin eri suureet. Miksi sama luku; mihin se perustuu?

- CO2 vaatimus vastaa S2 luokkaa

- asuinrakennuksille ei mitään ilmanlaatuvaatimuksia.

The requirement should be rewritten from a Finnish perspective and resent for comments. The requirement should be consistent in its level of requirements in different countries, which requires Nordic Swan Ecolabelling to provide an account of the differences in different calculation methods. As in Finnish legislation, the requirement should apply to the actual temperature and not to the operative temperature. Rather than being useful, it is ineffective and misleading for Nordic Swan Ecolabelling to use calculations that differ from national calculations.

Operative temperature refers to the average of the mean radiant and ambient air temperatures.

Operative temperature describes the impact of surface temperatures that differ from the ambient air temperature on a person's feeling of warmth. On a national regulation level, the actual temperature shown by a thermometer is calculated. A temperature of 150 degree hours automatically means the need for active cooling solutions, which in turn increases energy

consumption and the carbon footprint.

In addition, it has not been specified what weather data should be used for Finland.

According to Finnish legislation, 150 degree hours can exceed 27C between June and August, but the requirement includes all months; it can easily be exceeded from April-May, so the requirement is strict. Other notes:

-table 21, in Homes for the elderly, the Ministry of Social Affairs and Health's action limit is 26 degrees in the heating season, so it is questionable whether this may be exceeded during the 150 hours.

-the max time of 150 h is the same figure as for 150 degree hours. But these are different quantities.

Why the same figure; what is this based on?

-CO2 requirement corresponds to S2 class

-no air quality requirements for residential buildings.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Dyra och energikrävande åtgärder går emot dagsljus

Remissinstans

Besqab

Kravet omfattar alltså kortare perioder på året. Godkänns temporära lösningar?

Remissinstans

Turako AB

Regarding Finland this criteria has to be rewritten to align with national legislation and be sent for new consultation round. Tämä on erittäin merkittävä muutos vanhaan. Joutsenmerkki ei ole aikaisemmin asettanut vaatimustasoa lainkaan, vaan on nojaututtu paikalliseen määräystasoon. Nyt tilanne on toinen, ongelma on lisäksi, että vaadittavat laskelmat eivät ole kansallisenmenetelmän kanssa yhteneviä. Tämä tarkoittaa väistämättä erillisiä laskelmia. Olemme toimittaneet perusteellisen vastauksen kriteeriin JM Suomen lausuntovastauksessa.

Norway:

Forslaget betyr i praksis at det er tilsvarende krav for boliger uten kjøling og kontorbygg med kjøling. Det vil være svært krevende å tilfredsstillere 26°C selv med effektiv solskjerming (og foreslått vindus åpning).

Selv om man skulle øke antall timer man kan "overskride" temp. kravet =FI (150h), så vil man slite med å tilfredsstillere dette.

Maksimal vindusåpning på 10% innebærer et lavt luftskifte i de større rommene (stue/kjøkken). Beregninger skal iht. nytt forslag utføres som årssimulering i istedenfor dimensjonerende sommerdøgn.

Årsimuleringer fanger f.eks. ikke opp sammenhengende perioder med svært høye(eller lave) temp. og er derfor uegnet for å vurdere termisk komfort alene.

Det anbefales å vurdere termisk klima opp mot adaptive termiske kriterier (NS16798-1).

Det vil være en steg tilbake ift. energibruk og klima, om man i realiteten må installere mekanisk kjøling også.

Utvendig solskjerming vil koste ca. 50.000kr/bolig

Sweden:

Kravet är tydligt och lätt att förstå. Bra med tydliga riktlinjer för bland annat vädring och hantering av utomhusklimat för att få beräkningarna mer likvärdiga och för att undvika att kraven tolkas olika. Rimligt att kravet lyfts ut från dagskravet där det tidigare låg. Ser mycket svårt ut att klara utan kyla. Tveksamt om persienner kommer att räcka. Finns risk att fönsterytor behöver minskas mot söder. I dagsläget behövs sällan någon form av solskydd för att klara Svanens krav som styrs via att termisk komfort endast behöver beräknas i de rum som har en dagsljusfaktor som överstiger 5 %. Med förslag enligt Svanens remiss kommer troligtvis ett flertal av projekten att behöva mellanliggande persienn i flera lägenheter pga att det kan bli svårt att hålla gränsen på 26 °C under maximalt 100 h.

Remissinstans

JM AB

Norconsult støtter kravene som vil medføre en forbedring av termisk innemiljø i Svanemerke de boliger sammelignet med boliger som klarer de løslige kravene i TEK og vTEK. Svært mange boligprosjekter de siste 10-15 år har beboere som opplever termisk innemiljø som for varmt. Særlig i strøk der vinduslufting ikke er egnet for å redusere overtemperatur grunnet støy, forurensninger og pollen. 20-25% av befolkningen har pollenallergi, så det å måtte basere et akseptabelt termisk inn klima på lufting med vinduer er problematisk. Spesielt når man faktisk har en grunninstallasjon med ventilasjonsanlegg der luften filtreres for støv og pollen. Maks 50 timer med operativ temperatur over 26 grader er sammenfallende med krav i Arbeidstilsynets veiledning 444. For arbeidsbygninger vil kravet således ikke være skjerpene, men for boliger kan kravet bli såpass fordyrende at man velger å ikke sertifisere.

Remissinstans

Norconsult

Tämä kriteeri pitää kirjoittaa uudelleen Suomen näkökulmasta ja laittaa uudelleen lausunnoille. Kriteerin tulee olla vaatimustasoltaan yhdenmukainen eri maissa, mikä vaatii selvityksiä Joutsenmerkiltä eri laskentatapojen eroista.

Kriteerin tulee kohdistua Suomen lainsäädännön tavoin todelliseen lämpötilaan eikä operatiiviseen lämpötilaan. Ei ole hyödyllistä vaan tehotonta ja harhaanjohtavaa, että Joutsenmerkissä käytetään kansallisesta laskennasta poikkeavaa laskentaa.

Operatiivisella lämpötilalla tarkoitetaan huoneilman lämpötilan ja ihmistä ympäröivien pintojen säteilylämpötilojen keskiarvoa. Operatiivinen lämpötila kuvastaa huoneilman lämpötilasta poikkeavien pintalämpötilojen vaikutusta ihmisen lämmöntunteeseen. Kansallisella määräystasolla lasketaan todellista lämpötilaa, jota lämpömittari näyttää. 150 astetuntia operatiivista lämpötilaa tarkoittaa automaattisesti aktiivisten jäähdytysratkaisuiden tarpeen, joka taas kasvattaa energiankulutusta ja hiilijalanjälkeä.

Suomen osalta ei ole myöskään määritelty, mitä säädataa tulee käyttää.

Olemme toimittaneet liitteen tähän kriteeriin osoitteeseen joutsen@ecolabel.fi.

The requirement should be rewritten from a Finnish perspective and resent for comments. The requirement should be consistent in its level of requirements in different countries, which requires Nordic Swan Ecolabelling to provide an account of the differences in different calculation methods.

As in Finnish legislation, the requirement should apply to the actual temperature and not to the operative temperature. Rather than being useful, it is ineffective and misleading for Nordic Swan Ecolabelling to use calculations that differ from national calculations.

Operative temperature refers to the average of the mean radiant and ambient air temperatures. Operative temperature describes the impact of surface temperatures that differ from the ambient air temperature on a person's feeling of warmth. On a national regulation level, the actual temperature shown by a thermometer is calculated. A temperature of 150 degree hours automatically means the need for active cooling solutions, which in turn increases energy consumption and the carbon footprint.

In addition, it has not been specified what weather data should be used for Finland.

We have submitted an appendix to this requirement to joutsen@ecolabel.fi.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Ökad kostnad för beräkningar.

Vad innebär att fönsteröppningar är likamed eller mindre än 10 %?

Remissinstans

NCC

Det blir ett bättre inomhusklimat och lägre energianvändning att styra på temperatur i stället för CO2. Styr vi på temperatur kan man sänka tilluftstemperaturen, få bättre relativ fuktighet inomhus på vintern samt minska energianvändning pga risken att kyla och värma samtidigt.

Remissinstans

Forsheda Hus AB

Vi har sedan mitten av 90-talet kämpat för att få Arbetsmiljöverket att ändra sin AFS för att kunna variera luftflöden efter behov och efter årstid. Detta för att vi märker att branschen på felaktiga grunder verkar tro att ju högre luftflöden desto bättre. Om vi tar nordiskt klimat med kalla vintrar med låg absolut fuktighet och somrar som kan bli allt mer extrema har vi märkt att varierande luftflöden över året med luftmängder som varierar mellan ca 4 l/s och person på vintern och upp till 12-15 l/s och person på sommaren ger ett riktigt bra inomhusklimat. Att dimensionera för 7 l/s och person året om ger ett riktigt dåligt inomhusklimat på vintern med för varmt alternativt för dragigt,

och för torrt, och ett inte tillfredsställande klimat på sommaren.

Nu har AFS:en uppdaterats så att man trycker mer på de faktorer som har betydelse för inomhusklimatet: temperatur och relativ fuktighet. Man pekar också på att minska antal partiklar i luften vilket har stor betydelse i torrt klimat då dessa då attraherar virus och samtidigt virvlar omkring i luften. Med torrt klimat får vi sämre fungerande flimmerhår vilket gör att vi får ner dessa partiklar i våra lungor och vi sprider på så sätt lättare smitta (februari kallas Vabruari av en anledning).

När det gäller föreslagen styrstrategi för kontor, skolor mm (att styra på CO2) går emot senaste AFS. Om man reglerar luftflöde efter CO2 måste man ha en högre inblåsningstemperatur än om man reglerar på rumstemperatur (i båda fall måste man göra bra donval med varierande spalter alternativt stratifierande ventilation).

Vi menar att det är bättre att reglera luftflödet efter rumstemperatur. Då kan man blåsa in tillräckligt kall luft för att ha kyleffekt på luften och på så sätt hålla en jämn rumstemperatur och en bättre relativ fuktighet. I våra skolor, som är bland det svåraste att hålla ett bra inomhusklimat i, har vi i princip alltid så länge det är elever i klassrummet ett värmeöverskott snarare än ett värmebehov. För att med 7 l/s och person + 0,35 l/s och m2 kunna hålla samma rumstemperatur vid lektionens slut som i lektionens början behövs en inblåsningstemperatur på ca 12 grader.

Vår strategi har varit att på några ställen logga CO2 och relativ fuktighet för att kontrollera hur klimatet ser ut över dagen. Då kan man följa hur stabilt det är även med elever i klassrummet. Det finns dock de som menar på att det varit bättre att logga det som har betydelse för inomhusklimatet nämligen små partiklar i luften. Filter i ventilationsanläggningar hjälper inte mot dessa partiklar då de inte kommer via tilluften utan via oss människor.

Med en styrstrategi som bygger på årstidsanpassad ventilation (tryckreglering med börvärde efter utetemperatur) samt behovsstyrning (sekvensstyrning med värme) efter rumstemperatur får man dessutom en betydligt lägre energianvändning, både när det gäller värme och elanvändning. Läs gärna mer i den rapport Karlstad universitet har gjort om Vargbroskolan: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A290628&dswid=-4851> Att man lyckas extra bra där beror delvis på styrstrategi men även på de systemval man gjort. Inte nog med att man lyckats bygga en extremt energisnål skolan med bra inomhusklimat, man har dessutom de friskaste lärarna i Sverige. När det gäller bostäder skall man ha årstidsanpassad ventilation. Då kan man ventilera mycket på sommaren när det behövs, medan dra ner luftflöden på vintern när den absoluta fuktigheten är låg. Man måste också börja trycka betydligt mer på injustering och driftoptimering. Det är ju ingen mening med att projektera fina anläggningar om det inte fungerar som man tänkt.

Remissinstans

ByDemand

'-> This section slightly contradicts with the following requirement. Sunlight is required, but as it may not cause an increase in temperature, a cooling system is required. This in turn leads to increased energy consumption.

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

Det verkar stå fel i remisstexten. "Tabell 19 och 20" - ska vara "tabell 21 och 22". Det står dessutom

på engelska i tabellerna ("Table")

Remissinstans

Bonava

O40: Termisk komfort och övertemperatur. "Temperaturerna* får enbart överskrida följande värden under ett begränsat antal timmar per år, enligt tabellerna 21 och 22". Kommentar; Nytt krav innebär att den traditionella bostaden med kvadratsmarta Småhus inte kan vändas med trädgårdssida åt söder och väster, utan att påföra fasta anordningar för solskydd. Boendekvalitéer försämras betänkligt om vardagsrum med fönsterpartier och utemiljön inte kan förenas åt söder / väster. Externa solskydd genom arkitektoniska lösningar som markiser, utskjutande delar, lameller etc. är en betydande kostnad såväl initialt som under byggnadens livslängd vilket påverkar klimatkalkylen negativt. Växtlighet som alternativ till solavskärmning, vilket Svanen påtalar, kan inte uppnå den effekt som kravställaren framför vid hus i 2- till 3-plan. Kravet bör omarbetas.

Remissinstans

Ikano Bolig

Termisk komfort och övertemperatur. Simulering krävs. Nytt krav som innebär merkostnad

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Hur man räknar med vädring/fönsteröppningar har väldigt stor betydelse för resultatet och det behövs förtydligas hur mycket vädring man får räkna med. Nu står det <10%. Hade varit bra om det i förtydligandet står under vilka tider på dygnet alternativt antal h/dygn man får räkna med att fönster kan stå öppet. Även parametrar såsom öppningsvinkel för fönster resp dörr hade varit bra att förtydliga samt CD-faktor.
2. Finns möjlighet att lyfta in beräkning av solvärmelast som ett alternativ? Att bestämma vilken typ av solavskärmning som behövs och för att jämföra olika byggnader underlättar denna metod. Vid simulering av PPD fås olika resultat baserat på vem som utför.
3. Det framgår inte om den solavskärmning som eventuellt behövs för att klara krav behöver vara på plats/monterat eller om det räcker med att förbereda för och/eller informera de boende / brukare. Om det räcker med att informera de boende bör det kanske finnas en begränsning på g-värde/g-syst som kan användas så att åtgärden som de boende / brukaren behöver genomföra är rimlig.

Remissinstans

PEAB

O40 TERMISK KOMFORT

Vi är positiva både till att det har blivit ett eget krav, samt till hur kravet är utformat. Det är tydligt och lätt att förstå. Bra att ni har gett tydliga riktlinjer för bland annat vädring och hantering av utomhusklimat för att få beräkningarna mer likvärdiga och för att undvika att kraven tolkas olika.

Remissinstans

Incoord

Problem med tolkning av långvarigt och kortvarigt. Samt hur vädring mm kan tillämpas.

Remissinstans

Skanska

Nordic Ecolabelling has considered placing a general ban on the use of mechanical cooling systems, but abstained from this and inserted a point requirement that promotes passive cooling technologies and energy efficient mechanical cooling. The main reason is the more frequent heat waves which costs human lives and health, especially among the elderly. Summertime overheating is a common problem in both new and older buildings, and there is a trend towards residents using portable air cooling units to lower the indoor temperature. Minimising heat gains and using passive cooling technologies is essential to curb this trend, but when there is a need for more cooling, then a cooling system which is properly dimensioned and planned will be more efficient than the residents' own solutions.

The scope of the required simulations has been clarified: Rooms at risk of overheating should be identified, and only those rooms need to be evaluated for compliance. The choice of rooms should be motivated.

The intention with this requirement is to contribute to a more climate change resilient built environment, so that the new buildings of today can still be in use in a warmer climate. The restriction of window openings comes from requirements on mitigation of falling accidents and child safety, to reflect a reality where windows for many reasons (allergens, noise, risk of burglary, pets) cannot play a big role in the total cooling. Furthermore, air exchange by opening windows requires much knowledge and engagement from the occupants, and is therefore not a reliable source of cooling, although efficient under the right circumstances. However, the simulation value has been increased to max 15%, or an applicable value from national legislation or recommendations on child safety/falling accident protection if available.

P17 Solar shading and energy efficient cooling technologies

It is easy to achieve extra points by complying with the P17 requirement. The extra points are provided for methods that may not be the most cost-effective ways to prevent overheating. For example, the use of passive cooling solutions is sensible, but they do not solve the actual problem but only restrict it marginally. For example, two points can be achieved by using external solar shading and passive cooling techniques such as automated night ventilation. However, these methods are probably used for meeting the obligatory requirement, meaning that the extra points are practically granted for free.

In practice, cooling agents with a GWP value below 5 are natural substances, such as propane, butane, ammonia or carbon dioxide. The operation of small-scale cooling units is usually not based on the use of ammonia or carbon dioxide. Furthermore, propane and butane are flammable or explosive gases and may require the zoning of facilities when used indoors.

A sensible solution would be to place the cooling system in outdoor facilities, but this may lead to cityscape-related issues. The heat problems of the hottest days cannot be solved with sea and lake water systems as the water is likely to warm up during the most severe heatwaves. Moreover, the systems are not very cost-effective and can only be installed to buildings located in the immediate vicinity of a body of water. Therefore, meeting this requirement exclusively for the purpose of achieving the points awarded is not worthwhile.

As for the required GWP value of 5, it excludes the potential cooling agent R1234ze whose GWP value is 7. For the purposes of this criterion, we consider that the use of said cooling agent should be permissible.

Remissinstans

A-Insinöör

Om man inte har något värmeproblem som behöver kylas bort, får man inget poäng då? Bostadshus kan alltså inte få poäng för P17 exempelvis.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

Det afhænger af projektet om solafskærmning er relevant. Hvis du har behov for det, er det ofte fordi noget i din bygnings udformning er problematisk. Det kan også give issues andre steder i energiberegningen.

For at kunne have god køling skal du have en fjord eller hav i nærheden, indtag i jorden for at kunne køle er man ikke så glad for, fordi der er grobund for skimmel.

Remissinstans

Scandi Byg

Första punkten kan leda till dåliga/fusklösningar när det kommer till utskjutande delar/fastasolskydd. Analys av funktion bör biläggas för att visa på att det faktiskt fungerar.

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Solar control glazing should be added as a shading option.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Varför premiera kylning av bostäder i Sverige? Hur stor effekt har de olika föreslagna åtgärderna? De kommer vara dyra i förhållande till effekt.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Ulkoisesta varjostuksen kriteeri on kannatettava, mutta käytännössä vaatimuksen toteutus voi olla ongelmallista.

The external shading requirement is admirable, but in practice there may be some problems with implementing the requirement.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Dyra poäng. Kan inte vara så många som kommer att ta poäng på denna.

Remissinstans

Besqab

Installation of mechanical cooling is unrealistic.

Ref. to the requirement O40, then in reality it entails a need for external sun protection. By using this, it could mean that you can get 1p if this is mounted on all exposed facades

Remissinstans

JM AB

"1 poäng ges för var och en av följande tekniker som används för att reglera inomhustemperaturen. Maximalt 2 poäng kan fås."

Her bør frikjøling med geobrønnparker likestilles med punktet "Kylning med havs- eller sjøvatten". Denne kjøleformen gir også bedre driftsvilkår for varmepumpe på vinteren, og er en installasjon som ikke krever mye ekstra installasjon og materialbruk dersom det allerede skal etableres, eller allerede eksisterer, geovarmepumpeanlegg.

Remissinstans

Norconsult

Generellt sett ses externa solskydd och kyla som kostnadsdrivande i flerbostadsprojekt. Mellanliggande persienner ger ett väldigt bra g-värde och lämpar sig bättre i flerbostadsprojekt. Att styra bort från mellanliggande persienn i flerbostadshus blir inte bra. Finns inget krav om omfattning av solskydd. Får solskyddsglas räknas tillgodo? Får invändiga reflekterade solskyddsgardiner räknas tillgodo? Varför inte kylning från berg i system med varmepump? Eller räknas det som årstidsbaserad energilagring, alternativt passiv kylningsteknik?

Remissinstans

NCC

Mellanglaspersienn i fönster med 2+1 glas bör kunna ge poäng då de ligger utan-för klimatskalet. Det är ett bättre alternativ till att kyla lokaler, vilket erfordrar extra system installationsmässigt.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Mellanglaspersienn i fönster med 2+1 glas bör kunna ge poäng då de ligger utan-för klimatskalet. Det är ett bättre alternativ till att kyla lokaler, vilket erfordrar extra system installationsmässigt.

Remissinstans

Ikano Bostad

Solskydd och energieffektiv kylningsteknik. Används normalt inte i flerbostadshus och därmed svårt att uppnå. Poäng mer riktat mot kontor/skolor etc.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. "Externa solskydd genom arkitektoniska lösningar som markiser, utskjutande delar, lameller etc. eller solskydd från vegetation. Alla fönster som vetter mot sydost, syd och sydväst ska tas med." Det vore bra om vinklar framgår då "fasad mot sydost" går att tolka på olika sätt, alltså att man anger t ex att fasad som vetter mellan 90 och 270 grader omfattas. Behöver verkligen alla fönster i alla olika typer av rum tas med?

Remissinstans

PEAB

P17 SOLSKYDD OCH ENERGIEFFEKTIV KYLNINGSTEKNIK

- 1 poäng kan fås för fjärrkyla.

Är det meningen att premiera att bostäder får kyla trots att man hade kunnat jobba mer med passiva lösningar? Vi tycker inte att det är önskvärt och föreslår därför nedanstående ändring i metodik.

Förslag: En poäng fås om något av följande använts:

- Externa solskydd genom arkitektoniska lösningar som markiser, utskjutande delar, lameller etc. eller solskydd från vegetation. Alla fönster som vetter mot sydost, syd och sydväst ska tas med.
- Årstidsbaserad energilagring i form av t.ex. vatten, salt, fasförändrande material, snö eller is.
- Passiva kylningstekniker, t.ex. automatisk nattventilation. Om poäng tas på någon av ovanstående samt att ytterligare kyla behövs kan ytterligare ett poäng fås för något av nedanstående: o Kylning med havs- eller sjövattnen
- Fjärrkyla o Alla köldmedier som används i kylsystemen har GWP ≤ 5 .

Syftet är att styra mot passiva kylmetoder först.

Remissinstans

Incoord

O41 Radon

EPS-branchen deltog i webinar vedr. de påtænkte revisioner af Svanemærket. Her stillede EPSbranchens projektchef, Chresten Heide-Anderson, spørgsmål til forståelsen af kravet til

radonsikring. Der er efterfølgende eftersendt mail til Svanemærket med kommentarer hertil.

EPS-branchen henleder opmærksomheden på denne mail og de spørgsmål/kommentarer, som er givet i den forbindelse.

Generelt finder EPS-branchen det væsentligt, at der i forbindelse med radonsikring sker dokumentation for, at den anvendte løsning vil kunne vare i hele byggeriets levetid, som foreskrevet i Bygningsreglementet. Såfremt sådan dokumentation ikke er mulig, bør den anvendte radonsikring være efterregulerbar, f.eks. via trykudligning.

EPS-branchen mener derudover, at det bør være en forudsætning for overholdelse af det obligatoriske krav, at der sker efterfølgende prøvning af radonindholdet i det Svanemærkede byggeri, således at der sker dokumentation for, at kravet faktisk er blevet overholdt.

Remissinstans

EPSbranchen

OBS!! Se även mailkommentarer från EPSbranchen ang. radon. Finns i höringsammanställningen

Important exception to the discussion above.

Remissinstans

MinDörr Osby AB

The requirement that buildings must be constructed to be radon proof, is very good. It could be explained in more detail in the background document what is meant by verification. Is it some kind of measurement or what? In Finland, a radon measurement of indoor air is recommended after the construction of the building is finished. Radon measurements of the soil or soil gas prior to the construction is not recommended in Finland.

Remissinstans

Radiation and Nuclear Safety Authority - STUK

Undtagelse for Færøerne

Remissinstans

Scandi Byg

Otydlig formulering. Gäller detta poäng endast marken och berör inte resulterande radonnivåer i inomhusmiljön. Behöver förtydligas. Borde man inte även ställa högre krav än lagkravet?

Remissinstans

Bengt Dahlgren Göteborg AB

Hanteras redan i bygglovet.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Hur motiverar ni kravet att alla byggnader ska ha en radonsäker grund i relation till förbättrat inomhusklimat? Radonsäkert utförande om det inte behövs eller tillför något. Byggnation på lågradonmark? Det är kostnadsdrivande att utföra samtliga byggnader med radonsäker grund, och alltid en expert som gör bedömningen av vad som krävs.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

Huomautuksena, että Suomessa on kansainvälillisestikin huomioiden tiukka radionturvallisuuteen liittyvä lainsäädäntö ja rakentamisen ohjeistus; viittaukset näihin ovat riittävät.

As a point of note, Finland's radon safety legislation and construction guidance are strict even on an international scale; references to these are sufficient.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Varför bygga radonsäkert på mark där det inte krävs? Onödigt med extra materialinbyggnader dvs ökar CO2 påverkan.

Remissinstans

Besqab

Ser inte behovet av att det alltid ska vara radonsäkert, utan anser att det fortsatt ska utgå från en mätning och bedömning av vilken klassning aktuell mark har. Dvs är det ex låg-/medelrisk så bör det räcka med radonskyddat utförande.

Remissinstans

Turako AB

Some Nordic countries are required to build radon-safe in their national building regulations (Norway) and are already doing so today. But for the countries (Sweden and Finland) that currently work with radon maps and risk assessments and design based on that, this requirement will be cost-driving and will not add any benefit. We therefore wish you to add an exception that you don't need to build radon-safe if the project can show that there is low radon in the ground (through measurement?).

Remissinstans

JM AB

Ehdotamme, että vanhan kriteeristön muotoilua käytetään, sillä se on nähdäksemme muotoilultaan onnistuneempi. On järkevämpää puhua toimenpiteistä radonin torjumiseksi, kuin radonturvallisesta rakentamisesta.

Radonia säädellään Suomessakin Norjan tavoin kansallisessa sääntelyssä. Norja on poistettu kriteerin velvoitteista. Pyydämme Joutsenmerkkiä tarkistamaan, kuinka Suomessa radonia säädellään lainsäädännössä ja eroaako se Joutsenmerkin vaatimuksista.

We suggest that the format in the old requirement should be used, as we feel it is more successful as a format. It is more sensible to speak of measures to prevent radon than of radon-proof construction.

As is the case in Norway, radon is regulated in national legislation in Finland. Norway has been exempted from the requirement's obligations. We request that Nordic Swan Ecolabelling checks how radon is regulated in Finnish legislation and whether it differs from Nordic Swan Ecolabelling's requirements.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Syftet med kriteriet bör vara att ha låg nivå av radon inomhus, inte att minimera handläggningen av kravet. För fastigheter som har låg nivå av radon i berggrund blir "radonsäkert utförande" enbart en onödig kostnadsökning och ökad materialförbrukning i platta, samt för slang och pump förberett för ventilation av grund. Detta ger inte en förbättrad inomhusmiljön. Vi förstår inte syftet med att inte anpassa utförandet till vilken mark som vi bygger på, när det dessutom finns en hänvisningen i kravet för redovisning att "byggnadens radonsäkra konstruktion utifrån tomtens geologi och relevant nationell lagstiftning". Denna riskerar att bli mycket kostnadsdrivande och generera onödig miljöbelastning. Förslag är att låta sakkunniga bedöma vilken radonsäkring som är relevant för förutsättningarna. Detta ger tillräcklig och fullgott skydd för byggnaden. Dessutom kan det vara mer avgörande hur ventilationen för att få radongasen att lämna fastigheten, och inte ansamlas. För exempelvis småhus, eller för goda markförhållanden blir kravet enbart kostnadsdrivande och miljöbelastande till ingen miljönytta.

Remissinstans

NCC

Anser inte att det ska vara ett krav med radonsäkert utförande. Utgå från platsens förutsättningar annars blir det bara större materialåtgång helt i onödan. Spar på resurserna.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Kostnadsdrivande och ej nödvändigt i lågradon-områden

Remissinstans

Serneke Sverige AB

Att alltid bygga hus radontäta kommer att driva kostnad och klimatpåverkan. Kravställ att förekomst av radon alltid ska undersökas och att radonsäkert utförande endast krävs om provresultaten kräver det.

Remissinstans

Åke Sundvall Byggnads AB

Varför ska alla byggnader ha en radonsäker grund? Har ni motiv till varför det skulle ge bättre inomhusmiljö tex för småhus på lågradonmark? Det är kostnadsdrivande att utföra samtliga byggnader med radonsäker grund och det är alltid en expert som gör bedömningen av vad som krävs.

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

Radonsäker byggnad krävs - även när undersökning av mark "bara" kräver radonskyddat? I så fall behövs väl inte GEO/intyg på massor mm?

Om vi alltid ska bygga radonsäkert – kommer vara kostnadsdrivande och tidskrävande. Är det rimligt då det beror på förutsättningarna på platsen?

Remissinstans

Bonava

O41: Otydlig formulering. Gäller detta poäng endast marken och berör inte resulterande radonnivåer i inomhusmiljön? Ett krav på radonsäker konstruktion (där det inte behövs för att klara godkända nivåer) innebär kostnadsökningar såväl som ökad betongåtgång. Till vilken nytta?

Remissinstans

Ikano Bostad

Hur skall detta verifieras och redovisas och med vilken kompetens?

Remissinstans

Derome

Radon. Radonsäker grundläggning är krav. Vi är positiva men kravet behöver tydliggöras kring hur det ska tolkas, dokumenteras samt verifieras. Otydligt om det är tillåtet att anpassa byggnadens radonskydd efter markens radonhalt eller om man ska bygga radonsäkert oavsett markens geologi. Risk för merkostnad. Det borde räcka med att anpassa grundläggningen efter markens radonhalt

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Betyder "Byggnaden ska byggas för att vara radonsäker" att byggnaden ska byggas med radonsäkert utförande? Om ja, är det rimligt att ALLTID bygga radonsäkert? Blir det bättre byggnader? "Radonsäkert" utförande är enbart kopplat till åtgärder mot markradon. Kanske mer lämpligt att stämma av markförhållanden först och därefter hålla koll på ingående produkter, t ex ballast såväl fri som bunden i betong.

Remissinstans

PEAB

Borde det inte vara radonskyddat istället för radonsäkert? Att uppföra alla byggnader radonsäkert blir väldigt kostnadsdrivande. Har ni motiv till varför det skulle ge bättre inomhusmiljö tex för småhus på lågradonmark?

Remissinstans

Skanska

O42 Moisture prevention

I vissa byggnationer kan det vara nödvändigt. Vid modultillverkning som sker industriellt blir den av mindre betydelse och fuktutredningen blir då oproportionerligt stor.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Nämä vaatimukset ovat helppoja täyttää; viitattavana ohjeena Kuivaketju10 hoitaa asian. Tehdasvalmisteisten elementtien/moduulien valmistajille esitetyt vaatimukset ovat kuitenkin uutta.

These requirements are simple to fulfil; Kuivaketju10 is enough as the reference instructions. The requirements presented for manufacturers of prefabricated elements/modules are new, however.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Bra, dock saknas krav på hur ofta personen ska vara på byggarbetsplatsen.

Remissinstans

Besqab

Regarding the measurement of moisture in concrete: It should be specified how many places it is to be measured. For example. related to limited area, what is cast at the same time (same construction), has had the same drying and curing conditions. Assess whether it is sufficient to measure one place per tire or whether to measure one place per. apartment. When you first make a measurement, the extra work for several measurements is not so great

Remissinstans

JM AB

A. "Plan för fuktförebyggande åtgärder" Är det samma plan som Plan för fuktförebyggande åtgärder?. Fuktsäkerhetsplanen i dag är utformad så att den är ett levande dokument som skall kompletteras under produktion om nya riskkonstruktioner identifieras under produktion. Behöver Plan för fuktförebyggande åtgärder vara fullständig eller är den likt Fuktsäkerhetsplanen avsedd att kompletteras under produktion i och med förändrade förutsättningar eller genom aktivt fuktsäkerhetsarbete som möjliggör identifiering av ny fuktrisker som behöver beaktas och följas upp?

"En förteckning över relevanta fuktkänsliga material och konstruktioner". Oklart vilken omfattning detta avser. Kan tolkas in som del i fuktsäkerhetsprojektering? Eller önskas en lista med produkt för produkt och konstruktion för konstruktion? är fuktkänsligt ur vilket perspektiv, med avseende på BBR 6:51 eller beständighet? Detta kräver ytterligare förklaring för att vara hanterbart. Idag så identifierar vi riskkonstruktioner som skall följas upp under produktion, detta görs i och med fuktsäkerhetsprojekteringen samt av fuktsäkerhetsansvarig produktion i samband med uppförande av fuktplan. Förtäckningen görs möjligen då genom att fylla i riskkonstruktioner i fuktplanen, är detta adekvat?

Map att UE ska följa fuktplan, räcker det med egenkontroll? i likhet med övriga krav mot UE?

Tidigare krav från Svanen var att säkerställa att UE uppfyller ny ska det beskrivas hur.

Beskrivning av de krav som ställs på prefab. Även denna är mycket bred och något komplex och otydlig vad det är som efterfrågas och på vilken detaljnivå som önskas. Redan idag så ställs krav på emballering odyl dock få krav påproduktion av prefab map fukt.

B. Krävs en separat plan eller kan plan för fuktmätning vara del i Fuktsäkerhetsplanen i enlighet med byggaF?

Skall man ange vilken RF man avser mäta, vad händer om vi mäter under? Antar att man avser "av golv tillverkarna godkända RF nivåer. vilket benämns RF ok, RF accept eller Kritiskt RF.

Godtas att betongen inte behöver mätas om den beläggs med avjämnning?

Föreskriver Svanen att vi skall frånga RBK för betong och gå över till CM-metoden i enlighet med vissa andra länder? Sannolikt inte, i Sverige har vi endast etablerade metoder idag för att mäta relativfuktighet i betong, CM metoden är idag möjlig för avjämnning men GBR s metod för avjämnning avser även den RF. CM metoden är även möjlig för betong men det finns ingen provningslogistik och metodik inarbetad i Sverige idag och alla krav på golvbeläggningar är på RF

Fuktmätning kan inte föras på alla relevanta material då det saknas mätmetoder för många material. Det bör förtydligas vad som avses med relevanta material. Tex hur skall man mäta en installerad gipsskiva, fiberskiva? De är relevanta men inte mätbara. NCC har instruktioner för mätning av betong, avjämnning och trä samt instruktioner för hantering av fuktkänslig material som ej går att mätas i fält? Det kan bli tolkningsfel, kriteriedokumentet menar så klart alla, relevanta, material och konstruktioner, det kan förtydligas.

C. Förebyggande av fukt? menas förebyggande av fuktskador? eller vad menas med förebyggande av fukt, man avser möjligen skadlig fukt?

Kravställningen vad gäller utbildning är en sänkning. Exempel: I projekt som följer Bygga F skall man ha med fuktsäkerhetsansvarig produktion vilken är den som upprättar fuktplan och ser till att denna följs under överseende från fuktsakkunnig (alltså arbetar med hantering kontroll av fukt på byggarbetsplats). Vad gäller kravställningen ovan så kan t.ex. någon som varit fuktsäkerhetsansvarig produktion och som tex gått en NCC intern utbildning på 1h uppfylla ställda krav enligt svanen. Man har valt att inte föreskriva fuktsakkunnig eller för den delen Bygga F utan har öppnat för allehanda variationer, vilket kan ifrågasättas ur vissa perspektiv. Detta möjliggör dock att fler projekt kan certifieras map Svanen dock med en sänkning i fuktsäkerhetsarbetet.

Olyckligt att man sänker kravet genom att*

Remissinstans

NCC

'-> In our opinion, the most important aspect, i.e. building-physically functional and safe structure solutions, have been omitted here. The listed items concern the monitoring of implementation and, as such, cannot affect poor design choices.

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

Fuktsamordnarrollen (se stycke C) måste förtydligas. Är det samma sak som fuktsakkunnig och/eller fuktsäkerhetsansvarig?

Remissinstans

Bonava

Fukt. Uppdaterad men inget utöver branschstandard som finns idag.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. Se över begrepp gentemot svenska marknaden - t ex "plan för fuktskydd" bör vara "Fuktsäkerhetsplan".
2. Vi ser ett behov av att Svanen ska förhålla sig till skrivningarna i Boverkets Byggregler, som vi ser det är kraven i Svanen formulerade så att de ligger under lagkravet. ByggaF är en branschstandard idag som beskriver arbetssätt för fukt i projektering och produktion i Sverige. Det vore positivt om man i kriteriedokumentet kunde hänvisa till detta.

Remissinstans

PEAB

Inget fokus på projektering och det är anmärkningsvärt då det är där förutsättningarna för produktionen bestäms. BBR pekar på fuktsäkerhetsprojektering och Svanen struntar i det.

Införandet av en ny roll: Fuktsamordnare. Varför inte hålla sig till ByggaF (som är en branschstandard) och använda "fuktsäkerhetsanvarig produktion"? Tidigare har man pekat på en fuktsakkunnig som ska vara med och följa upp.

Remissinstans

Skanska

O43 Indoor air quality

Recirculation with cooker hoods equipped with activated carbon filters. Modern super filters achieve a filtration rate of 80–85% (compared to conventional activated carbon filters with a filtration rate of 40–60%). Cooker hoods equipped with a carbon filter are an energy-efficient method for handling cooking fumes without outdoor air ventilation. Allowing only models with flue output limits the selection of kitchen appliances and suppliers.

Remissinstans

Vi stödjer förslaget om automatiskt behovsstyrning baserat på CO₂, enligt förslag. Angående Bostäder och kravet att köksfläktens ersättningsluft ska fungera utan den boende ingriper så saknas standardiserade lösningar för detta idag. Dock pågår utvecklingsarbete för att ta fram sådana lösningar.

Remissinstans

Svensk Ventilation

Går ud fra at det ikke gælder lejligheder. I kontor eller institutioner, mener jeg det bør laves som en "2 faktor" godkendelse. så hvis ventilation skal øges, skal mindst to ud af tre af de følgende være opfyldt, så man ikke får et rum hvor ventilationen banker derudaf uden grund.

1. Censor der registrere at der er folk i rummet 2. Co₂ følere 3. Temperaturføler.

Remissinstans

5E Byg A/S

Kontor, uddannelse, etc: hvordan skal niveauet af CO₂ eftervises - er det nok med en beskrivelse af systemet som der står? Er der behov for en simulering i BSIM?

Bolig: Skal kravet forstås således, at udsugning automatisk starter? Eller er det emhætten?

Remissinstans

Scandi Byg

O43 – inomhusklimat – förbud mot kolfilterfläktar. Med moderna filter nås en osupptagning på 80-85% (jämfört traditionella kolfilterfläktar där osupptagningen ligger på 40-60%). Fläkt med kolfilter är ett energibesparande sätt att ta hand om oset från matlagning då ingen luftväxling med omgivningen krävs. Att endast tillåta modeller som är anpassade för integration i fläktsystemet blir begränsande i urvalet av leverantörer för köksutrustning.

Remissinstans

Electrolux HemProdukter AB, Electrolux Home Products Norway AS, Oy Electrolux Ab, Electrolux Home Products Denmark A/S

Why are recirculating cooking hoods prohibited? Is active carbon as well as plasma filters prohibited?

Remissinstans

Puustelli Group Oy

Att Svanen skall kopiera ett 28 års långt misslyckande beträffande att skapa bra inomhusklimat och energieffektiv drift anser jag är beklagligt. Med den driftstrategin kan man inte uppfylla BBR:s krav på inomhusklimat och energianvändning.

Det är framförallt vintertid som denna driftstrategi är olämplig. Luftens förmåga att innehålla fukt varierar stort beroende på luftens temperatur. Vid +20°C kan luften innehålla 17 g vatten per kg luft. Vid -20°C kan luften endast innehålla 1 g vatten per kg luft. Det är ett faktum som förorsakar dåligt och ohälsosamt inomhusklimat om man i ventilationssammanhang bortser från detta. Att överventilera vintertid skapar ohälsosam låg relativ fuktighet inomhus.

Forskning visar att låg relativ fuktighet medför extra livskraftiga bakterier, extra mycket svävande partiklar i lokalen. Dessutom hög elektrostatisk uppladdning av människan och kraftig försämrad försvarsfunktion i människans andningsgångar. Detta är ett inomhusklimat som ökar risken att människor insjuknar i t.ex. influensan, kräksjukan och Covid 19 och som upplevs som ett dåligt inomhusklimat.

Detta är en kunskap som saknades hos dem som har kommit på att använda 1000-ppm CO₂-konceptet året om i vårt kalla land alternativt struntat i då det var bra för affärerna.

7 l/s och person + 0,35 l/s och m² är ett flöde som om det styrs med ledvärde av koldioxidhalten i lokalen medför att tillufttemperaturen inte kan hållas så låg som behövs utan hamnar mellan 18 - 20°C och därmed är ventilationens kylande effekt mycket liten.

Om man beräknar hur stort värmetillskott en skolklass på 30 personer producerar i form av personvärme så ser man att det rör sig kring 3 kW. Fortsatta beräkningar visar att med 1000-ppm CO₂-konceptets luftflöde och den tillufttemperatur som praktiseras så hamnar rumstemperaturen snart kring 23–24°C i det befolkade klassrummet. Vilket sänker den relativa fuktigheten i lokalen ytterligare med 6–8 %. Och då är man långt ifrån klimatkraven i BBR.

Det höga luftflödet som medför för torrt och för varmt i bl.a. våra skolor vintertid skapar därigenom klagomål på inomhusklimatet, vilket är svårt att förstå för de ansvariga då man följer arbetsmiljöverkets och andra institutioners rekommendationer.

Alternativ driftstrategi

Alternativet till 1000-ppm CO₂-konceptet är behov- och årstidsanpassad ventilation styrd med ledvärde av rumstemperaturen i stället för koldioxidhalten. Det behovsstyrda luftflödet skall då styras i sekvens med värmeavgivningen från den aktuella lokalens radiatorer.

Driftstrategin är då att tillufttemperaturen sänks i takt med utomhustemperaturen ner mot som lägst 10°C och får då än mycket bra kylande effekt trots det lägre flödet. Därmed kan rumstemperaturen hållas mellan 20 - 21°C på grund av att luftflödet kyler effektivt och sekvensstyrningen med värmeavgivningen av radiatorerna i lokalen.

Eftersom luftflödet då ligger kring 4 – 5 l/s och ihop med den perfekta rumstemperaturen så blir den relativa fuktigheten inte lika ohälsosam låg. Arbete- och studieresultaten förbättras påtagligt och sjukfrånvaron minskar då virus och bakterier inte är lika livskraftiga i detta inomhusklimat och människans försvarsmekanism i luftvägarna fungerar bättre.

Lägre luftflöde, lägre tillufttemperatur och väl utnyttjande av värmetillskottet från personerna i lokalerna genom sekvensstyrningen vintertid medför dessutom ett mycket energieffektivt ventilationssystem. Därmed uppfyller vi kraven i BBR. Vi har över 30 års goda erfarenheter av denna driftstrategi.

I stället för att vara sist med att införa en mycket dålig driftstrategi så skulle Svanen kunna vara först med att införa en mycket bra driftstrategi som bygger på vad inomhusklimatforskningen informerar om och som skapar bra och hälsosamt inomhusklimat i kombination med mycket energieffektiv drift. Mer information i Bilaga 1 Del 1

Remissinstans

Andersson

"Flätkåpor som bygger på recirkulation och filtrering är inte tillåtna." Sätt hellre ett värde på vad filtret ska klara istället för ett generellt förbud.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Kohtaan "Liesituulettimet, joiden toiminta perustuu takaisinkierätykseen ja suodatukseen eivät ole sallittuja. Vähintään yksi ulos avattava ikkuna/ovi tulee olla kaikissa makuhuoneissa ja olohuoneissa." huomiona, että liesituulettimen korvausilmatehostus teettää vielä jossakin määrin hankaluuksia, mutta on toteutettavissa. Tämä sama vaade on rakentamismääräyksissä, joiden mukaan paine-eron ulkoilmaan tulisi olla lähellä nollaa. Ratkaisuja löytyy.

Kohtaan "Asuinhuoneen ja majoitustilan ikkunan tai sen osan on oltava avattavissa." huomiona, että nykyisinkin on vaatimuksena, että asunnossa on oltava avattava ikkuna (tai avattavia ikkunoita).

A note about the section "Hoods based on recirculation and filtration are not allowed. A minimum of one window/door that can be opened to the outside must be available in all bedrooms and living rooms." replacement air boosters for exhaust hoods are still causing difficulties but can be implemented. This same requirement can be found in building regulations, which state that the pressure difference to the outdoor air should be near-zero. There are solutions.

A note about "a window or part thereof must be openable in residential buildings"; there is currently a requirement that residential spaces must have an openable window (or openable windows).

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Kravet för flerbostadshus skulle behöva förtydligas, är otydligt formulerat nu.

Remissinstans

Besqab

When you force the cooker hood (max. 0.5 h / day), the extraction flow increases from 10 l / s to approx. 50 l / s. A negative pressure is then created in the apartment. We recommend in the housing folder that a window is opened wide in adjoining rooms. We have a hard time understanding what a

big problem the negative pressure creates (except possibly that the drum door can be a bit slow to open). Installing mechanical dampers that open when the cooker hood is forced creates technical installations that must be maintained and cared for. Probably requires FTX system with damper that opens and increases the supply air as the cover forces the exhaust air. Guess an increased cost of 3-4000 SEK / apartment. If FTX is required, the cost increases by SEK 20,000 / apartment. The solution will also require increased operation and maintenance by the property owner.

Are single family homes excluded? If yes that's good because we find it hard/impossible to fulfill this in single family homes (especially with kitchen islands)

Remissinstans

JM AB

"Fläktkåpor som bygger på recirkulation och filtrering är inte tillåtna" er et strengt krav. Resirkulerende kjøkkenventilatorer har vært omstridt, men DIBK har nå klart uttalt at det ikke er i strid med TEK. Resirkulerende ventilatorer vil kunne ha en bedre os-oppfangelse grunnet høyere luftmengde. Resirkulerende ventilatorer fjerner dog ikke fukt og varme, og det kan være riktig å legge inn en høyere grunnventilasjon når slike hetter benyttes. Se Norconsults utredning for DIBK nov. 2020 på DIBKs hjemmesider. Med f.eks. kjøkkenøyer, "designhetter" og nedtrekksventilatorer (downdraft ventilator) vil avtrekksluftmengdene bli så store at å erstatte dette med enten friskluft fra luke i fasade eller ventilert tilluft er uforsvarlig utifra trekk, overdimensjonering og energibruk. Norconsult anbefaler at kravet utgår inntil resultater fra SINTEFs "Healthy Energy-efficient Urban Home Ventilation" foreligger.

Remissinstans

Norconsult

Kriteerissä lukee, että aktiivihiilisuodattimella varustetut liesituulettimet on kielletty. Nämä ovat ainoa toimiva ratkaisu saarekekeittiöön asennettavan keittotason yhteyteen. Kriteeri heikentää asiakkaan asemaa modernilla arkkitehtuurilla varustetun asunnon saamisessa. Ehdotamme, että asiakas voi tilata erikseen keittiöönsä aktiivihiilisuodattimella varustetun liesituulettimen, vaikka niitä ei suunniteltaisi keittiön vakiovarusteisiin.

Pyydämme, että mainintaa avattavasta ikkunasta/ovesta tarkennetaan. Paloteknisesti saattaa olla tilanteita, joissa joudutaan tekemään esimerkiksi ikkuna, joka ei ole avattavissa. Jos tässä haetaan sitä, että huoneistoon ei saa suunnitella tilaa ilman ikkunaa/ovea (ei täytä Suomessa huoneen määritystä) se tulisi täsmentää kriteeriin.

The requirement states that exhaust hoods equipped with activated carbon filters are prohibited. These are the only functional solution for cookers that are installed in an island kitchen. The requirement weakens the customer's opportunity to receive a home equipped with modern architecture. We propose that the customer can separately order an exhaust hood equipped with an activated carbon filter for their kitchen, even if they are not designed as part of the standard kitchen fixtures and fittings.

We request that the mention of the openable window/door is further clarified. There may be fire-technical situations wherein a non-openable window must be installed. If this is aiming at prohibiting

the design of a space without a window/door (which does not fulfil the specifications for a room in Finland), this should be specified in the requirement.

Remissinstans

JM Suomi Oy

1. Automatisk tillgång på tilluft i "rätt mängd" är ett krav som innebär en helt annan typ av konstruktion av ventilationssystem och tilluftskanaler än branschen brukar använda. Det kräver avancerad styrning och innebär en större merkostnad. Det bör vara viktigare att styra mot att inte ha för höga flöden för frånluft i köksfläkt, eftersom det innebär en energiförlust. (Höga luftfröden i köksfläktar har kommit av de "energieffektiva" köksfläktar som endast mäter energieffektivitet för köksfläktens motor, inte fläktens effektivitet). Vårt förslag är därför att inte ställa krav på styrd tilluft kopplat till köksfläkt eftersom det blir en exklusiv bostadslösning.

2. Förbud mot kolfilterfläktar. Med moderna filter nås en osupptagning på 80-85% (jämfört traditionella kolfilterfläktar där osupptagningen ligger på 40-60%). Fläkt med kolfilter är ett energibesparande sätt att ta hand om oset från matlagning då ingen luftväxling med omgivningen krävs. Att endast tillåta modeller som är anpassade för integration i fläktsystemet blir begränsande i urvalet av leverantörer för köksutrustning.

Remissinstans

NCC

Vi har upplevt att flera kommuner inte accepterar CO2 styrning då de anger att dessa inte fungerar tillfredsställande och att systemen kräver för mycket service-insatser för att fungera som de ska. Det finns t o m kommuner som internt "förbjuder" användandet av dessa system.

Reglering via CO2 styrning är ett trögt system och upplevs ofta som att forceringen kommer för sent. Alternativ med forcering via närvaro/temperatur bör finnas med som alternativ då dessa är mer funktionssäkra och kan börja forceringen tidigare.

Undersökningar visar att om temperaturen sjunker så accepteras en högre CO2 halt utan att luften upplevs som dålig och omvänt vid högre rumstemperaturer.

Remissinstans

Moelven Byggmodul AB

Medskick till Svanen är att använda vedertagna begrepp. Ändra exempelvis "utsugsfläkten" till spiskåpa/köksfläkt och "fläktkåpor" till köksfläkt.

Remissinstans

Bonava

O43: Bostäder: Kravet bör vara grundat på forskning. Ett förbud mot recirkulation kan innebära nackdelar med högre energiförbrukning (högre flöden) och dyrare system för automatisk forcering som följd. Kravet medför ökade kostnader och högre energiåtgång då systemet blir mer automatiserat och behöver klara större flöden.

Remissinstans

Ikano Bostad

Lokalförvaltningen i Göteborgs stad är en av Sveriges största förvaltare av offentliga lokaler. I byggnadsbeståndet finns skolor, förskolor, äldreboenden, specialboenden, kontor och andra offentliga lokaler.

Vi har en lång erfarenhet av att följa upp upplevelsen av inomhusklimatet och luftkvaliteten i många av våra byggnader. Dels via enkäter och dels utifrån våra samlade erfarenheter av utredningar på grund av klagomål på inomhusmiljön eller inomhusklimatet. Detta har givit oss en väldigt klar syn på att bra inomhusmiljö i lokaler, inte minst i skolor, handlar om att styra på temperatur. Inget annat! Ja, förutom att även styra på närvaro i en del tillämpningar eller tidsstyra en ändring i ventilationsdriften i vissa andra tillämpningar.

Koldioxid som en faktor i luftsammanhang har med tiden tappat sin ursprungliga och egentliga innebörd: den har ursprungligen benämnts som en indikator som kan peka mot att det möjligen - men inte med säkerhet - finns någon brist i luftutbytet. Men din upplevelse kommer fortfarande till

största del att vara en effekt av temperaturen! För temperaturen påverkar i sin tur den relativa luftfuktigheten och därmed i hur stor utsträckning vi exponeras för luftburna partiklar och för egenlukt av material, människor med mera, vilka ofta ökar med ökande temperatur.

Vilken parameter som styr luftkvaliteten i normala miljöer kan också förklaras på detta sätt: Om vi sitter i ett mötesrum där "luften börjar ta slut" efter en timme och då uppmäter 1100 ppm koldioxid, då är inte problemet koldioxidhalten utan temperaturen. För släpper du på lite kyla medan vi sitter kvar i rummet och alltså inte ändrar något annat – då kommer ofelbart kommentaren: "Skönt, nu kom ventilationen igång." och "Äntligen syre."

Koldioxidhaltens innebörd har dessutom förskjutits mot att uppfattas som en fråga om hälsa. Men detta är ett stort missförstånd. För koldioxid, i normala inomhusmiljöer, handlar bara om en väldigt enkel komfortfråga: måttet 1000 ppm avser låg risk för att en person som inträder i ett rum med människor inte ska uppfatta lukten av människa, en upplevelse som annars är kortvarig och ändå inte kommer att uppfattas efter ett par minuters tillvänjning hos den som nyss anlät.

Koldioxid som hälsopåverkande är endast relevant att tala om när det handlar om miljöer där koncentrationer om 5.000 eller 10.000 ppm och uppåt kan förekomma dvs inte i de vanliga rumsmiljöer som denna remiss avser. Det finns noggranna medicinska studier som ligger till grund för slutsatserna att det är vid dessa nivåer som människan får någon väsentlig påverkan och där det alltså är själva koldioxiden som ger denna effekt. Samtidigt finns noggranna studier, vilka samtidigt är relevanta för svensk inomhusmiljö, som visar att temperaturen är en betydligt mer rak faktor för att förutse hur inomhusluften upplevs och hur vi verkar i en miljö. Medan hälsomässig påverkan av temperatur återigen ligger på högre nivåer än vad vi normalt, men tyvärr inte alltid, uppnår i inomhus i vanliga byggnader.

Det kan vara värt att notera att när Arbetsmiljöverket reviderade sin föreskrift Arbetsplatsens utformning år 2020 så skriver Arbetsmiljöverket i förarbetet till remissen

att det avsåg stryka koldioxidrekommendationen under avsnittet Luftkvalitet, och så gjordes också i den fastställda AFS 2020:1.

Genom att undertecknad och enhetskollegor följer fackpress inom området luftkvalitet, har kontakt med myndigheter, går på föredrag och deltar i FoU-projekt med flera olika inblandade parter så framträder för oss också olika tekniktrender i samhället. En trend som hållit i sig flera år är att tillverkare, återförsäljare och konsulter talar om koldioxid som ett mått som säkerställer

luftkvaliteten, och komponenter som styr på koldioxid har växt sig allt större i utbudet på tekniksidan. Det har också blivit uppenbart att oro framkommer när koldioxid ifrågasätts som mått på luftkvaliteten från tillsynssidans håll, där håller man gärna fast i ett måttetal som ett slags handfast redskap i yrkesutövningen för att fria eller fälla i ett inspektionsärende.

Men observera - det är inte utifrån ett sådant mått som den energieffektiva framtiden med god inomhusmiljö säkras, det ser vi på lokalförvaltningen varken utifrån vetenskap eller erfarenhet.

Not:

Skulle koldioxid trots allt bli aktuellt att tillämpas som ett mått på "luftkvalitet" av Svanen så ber vi er notera att det i så fall också bör finnas ett lägsta-haltsmått. För precis som koldioxid kan vara en indikator på att det eventuellt kan finnas något som brister i luftutbytet så har koldioxidhalten samma relevans för att indikera att en lokal eventuellt kan vara överventilerad. Och utifrån lång förvaltningserfarenhet kan vi se ett tydligt samband att just miljöer med ett mycket stort luftutbyte ofta ger symptom och klagomål på inomhusklimatet. Till exempel när en lokal får ändrad användning så att ett rum som tidigare fungerat som mötesrum, med stort luftutbyte, ställts om till ett kontor för 1-2 personer. En sådan miljö leder inte sällan till klagomål, men justerar vi ner ventilationen så kommer vi i de flesta fall till rätta med besvären.

Så i konsekvensens namn bör Svanen i så fall även föreskriva att en koldioxidhalt på 500 ppm eller under (dvs nära utomhusluftens nivå) inte ska underskridas. Denna nivå har dessutom en mer tydlig negativ inverkan rent hälsomässigt: För LF:s inomhusmiljöspecialister som jobbar dagligen med frågor kring inomhusluftens kvalitet så är det beklagligt att se hur begreppet luftkvalitet ofta används men sällan ges en saklig innebörd. Att se koldioxid som bärare av ordet luftkvalitet då den har en vagare koppling till luftkvaliteten än andra faktorer känns beklagligt, då det finns flera mer direkta och relevanta faktorer att fokusera på.

I en miljö utan fel (såsom död mus i vindsbjälklaget, personer som bär med sig stora mängder husdjursallergen, en rörkoppling som gått isär på grund av rörarbete som utförts i ett angränsande rum, en brunn som rensats men vars insats nu inte sluter tätt mot avloppssystemet utan släpper upp avloppslukt, brunnar med uttorkade vattenlås och annat som luktar och sprider sig, det vill säga sådant som kan hända även i den mest välbyggda byggnad och endast ska åtgärdas genom att hantera själva 'felet') så vill vi nämna att luftfuktighet, eller snarare lufttorrhet, en av de viktiga faktorerna att hålla på rätt nivå. En låg relativ fuktighet (RF) uppnås av att vi håller en hög inomhustemperatur relativt utomhus (vilket vi gör under större delen av året) tillsammans med luftutbytet, hur mycket luft med lågt fuktinnehåll som tas in vid luftutbytet (lågt fuktinnehåll i utomhusluften har vi mer än halva året i Norden) och på eventuell avfuktning och torr luft inne motverkas bara lite grann av ett eventuellt fuktöverskott som inte avsätts på annat sätt utan hamnar just i luften. Varmt inne samtidigt som vi har stora luftutbyten med utomhusluft med lågt fuktinnehåll ger: torr luft. Lufttorrheten har många negativa effekter: den påverkar mängden partiklar i

luften som dras till andningszonen negativt, den påverkar hur virus såsom bland annat sars covid-viruset överlever betydligt bättre för varje liten

enhetssänkning av relativa fuktigheten under ca 25% RF och torr luft försämrar samtidigt våra skyddsbarriärer i luftvägarna (flimmerhår, slem) och även tårvätskan som ska skydda från föroreningar via ögonen. Effekten av torr luft blir alltså multipelt negativ.

Undertecknad (förf.) hoppas att miljövärnande märket Svanen lägger fokus på mer väsentliga faktorer i fastigheters egenskaper. Luftkvalitet ska antingen behandlas som det komplexa ämne det är och med beaktande av lufttorrhet, eller ska helt enkelt säkerställa att kända hälsofarliga nivåer av olika ämnen som kan relateras till en byggnad och till normal verksamhet i skolor, på kontor och i äldrevården inte uppnås. Det handlar rent konkret om radonhalt och om påverkan från framför allt förbränningsgaser och -partiklar utomhus.

Remissinstans

Lokalförvaltningen Göteborgs Stad genom

Maria Alm, Tekn dr byggnadsfysik, Innemiljöspecialist på enheten för energi, innemiljö och installationer

Inomhusluftens kvalitet.

Ej tillåtet med kolfilterfläkt – Innebär merkostnad.

Nytt krav som innebär mer administration och redovisning till Svanen.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. "Den tilluft som krävs för utsugsfläkten i köket måste tillföras automatiskt utan att den boende behöver ingripa." Detta är en kraftigt fördyrande lösning och också en mindre robust lösning som också påverkar i form av en minskad BOA (installationerna kräver mer utrymme då kanaler och don för tilluft i varje lägenhet behöver dimensioneras upp). Branschen är idag väl medveten om problematiken med "Ventilation i energieffektiva flerbostadshus", tävlingar har utlysts men ingen lösning har visat full kravuppfyllelse. Diskussioner i branschen idag är också kring hur höga luftflöden som krävs för att uppfylla BBR krav på god osuppsugningsförmåga; - Är dessa luftflöden för höga? Svensk ventilation har tagit fram en vägledning i ämnet i syftet att underlätta för leverantörer och beställare att välja produkter (spiskåpor och köksfläktar) och lösningar (luftflöden, installationshöjder etc) som för bort matos ur bostadskök. Denna vägledning utkom i februari i år. Vi anser inte att kravet på att tilluft måste tillföras automatiskt utan att det boende behöver ingripa är en robust lösning, den kräver dessutom mer material. Praxis att köksfönster ska ställas på glänt vid matlagning är idag en fullgod lösning.

2. Sensorer för automatisk behovsstyrning baserad på CO₂ - Kontroll av CO₂ nivåer ser vi positivt på men en generell automatisk behovsstyrning baserat på CO₂ i gemensamma lokaler är en kostnadsdrivande lösning både gällande installation och underhåll, och resulterar inte nödvändigtvis i en bättre kvalitet på inomhusluften. Idag

byggs skolor m.m. allt mer yteffektivt och klassrum, samlingssalar, etc nyttjas allt mer med full belastning över hela dagen. Idag projekteras system med andra lösningar för att inneha en god luftkvalitet och vara så energieffektiva som möjligt, t ex med att stänga av system med spjäll där ingen vistas eller att dela upp system med fler aggregat beroende på driftstider och belastning.

Remissinstans

PEAB

Förtydliga vad som menas för flerbostadshus med "utan att boende behöva ingripa"?

Flerbostadshus:

Den tilluft som krävs för utsugsfläkten i köket måste tillföras automatiskt utan att den boende behöver ingripa.

Flätkåpor som bygger på recirkulation och filtrering är inte tillåtna.

Remissinstans

Skanska

In most apartments in this country [Iceland] there are fans as this requirement forbids - in detached houses there is a hood that is connected out - it is a big deal and a lot of cost to install a hood in block apartments, it is necessary to install extraction from each apartment and probably in all probability not connected between apartments due to fire protection, it is likely that this will have to go up to the roof with associated costs. This could mean that if there are 20 apartments in a block, then there are 20 special systems and pipes up to the roof edge, this is feasible but actually completely wrong. An air exchange system in each apartment would be a much better option, such a system reduces energy consumption, ensures air quality and minimizes the amount of CO2 in apartments.

Remissinstans

Verkland

4.4.7 Innovation and other green initiatives

P18 Innovation and other green initiatives

Det fremgår, at brug af kalkmørtel er frivilligt, og at der gives et relativt højt antal point – 2 p -, hvis der til 90 % af murværket anvendes kalkmørtel, men det er ikke konkretiseret, hvornår der gives point, fx hvis ét mindre rum er opbygget af mursten. Der bør stilles højere krav til brug af kalkmørtel, især i de byggerier, hvor over fx 25 % af væggene er mursten, indvendigt eller udvendigt. Her bør det være et obligatorisk krav at anvende kalkmørtel. Op til 10 % af murværkets areal bør give 1 p, og op til 25 % af gives 2 point. Over 25 % skal kalkmørtel være obligatorisk. Typen af mørtel har en stor indflydelse på nyttiggørelsesmulighederne. Det vides bl.a., at anvendelsen af cementmørtel gør det svært at genbruge mursten direkte jf. MUDP projekt ”Direkte genbrug af mursten fra murværk med stærke mørtler” år 2020.

Remissinstans

Miljøministeriet og Miljøstyrelsen Danmark

EPS-branchen mener, at det vigtigt med tiltag, der fremmer den grønne omstilling og bæredygtigt byggeri, derfor bakker EPS-branchen op om, at det er muligt at opnå ekstra point for en række innovative kriterier.

EPS-branchen opfordrer til, at der skabes transparens omkring listen af tiltag, der omfattes af pkt. f. og at der løbende offentliggøres tiltag, der kan anvendes og give point efter godkendelse af Svanemærket. Nye og innovative tiltag bør således kunne opnå point for den samme løsning et antal gange, således at disse løsninger kan vinde indpas i byggeriet.

Hvis løsninger under pkt. f kun kan opnå point for et projekt, kan dette begrænse innovationslysten, da belønningen ved en sådan løsning er ganske begrænset.

Som eksempel på en løsning, der bør optages på listen foreslår EPS-branchen tillige, at der oprettes et ekstra punkt med EPS-isolering med 100% genanvendt indhold, jf. kommentarer til P11, så er dette på nuværende tidspunkt en løsning, som der stilles store krav til ift. indsamling og efterfølgende produktion.

EPS-branchen anbefaler derfor, at der kan opnås 2 point for anvendelse af EPS-isolering med 100% genanvendt indhold som punkt under P18.

Remissinstans

EPSbranchen

The meaning of the term “main brick wall” in item a) is unclear.

The use of lime mortar alone does not enable the disassembly of a brick wall, but the use of solid bricks is also required. When using perforated bricks, the mortar dowels the bricks tightly to each other regardless of the type of mortar used. The requirement to use solid bricks would decrease material efficiency and cause adverse environmental impacts.

The term “point foundation” in point c) is unclear. To the best of our knowledge, ground screw foundation is not an acceptable foundation method in Finland as its durability has not been determined.

Remissinstans

Betoniteollisuus ry

Det står "enligt xx" på några ställen.

Remissinstans

Structor Miljöbyrå

At det benyttes plastprodukter fremstilt av fossilfrie råvarer bør premieres.

Remissinstans

Pipelife Norge AS

Vil en beskrivelse af, at byggeriet foregår som modulbyggeri eller elementbyggeri, med optimerede processer og håndtering af materialer kunne tilfredsstille kravet om "mass management plan"?

Andre forslag: energiforbrug på byggeplads: sætte et benchmark ud fra den viden der nu kommer fra afprøvningen af den frivillige bæredygtighedsklasse. Give point til de byggerier der kommer under det.

Remissinstans

Scandi Byg

Continuous cover forestry is in the criteria not well explained. In the forest science there is no full understanding of its benefits in different forest types. It will e.g. decrease the forest sinks.

Regarding continuous cover forestry, there is no industry system to trace the wood at that level of detail. Thus, wood producers/suppliers are not able to currently supply wood marked as originating from a continuous cover forestry source. As an alternative, a national factor based on country level use of continuous cover forestry could be developed – perhaps by the European Forest Institute – and then utilized by the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings. Furthermore continuous forestry is already included in the forest certification schemes like FSC.

Remissinstans

Federation of the Finnish Woodworking Industries

Det finns en innovation som vi kallar "Termitventilation" som löser mycket av de problem som ventilationsindustrin brottas med. Det är denna ventilationslösning som är framtiden. Den löser mycket av energi- och effektproblematiken för värme, kyla och eldrift i samband med komfortventilation.

Se mer information i Bilaga 1 Del 2.

Remissinstans

Andersson

Grohe rekommenderar att använda cradle-cradle certifierade produkter till så stor grad som möjligt.

Remissinstans

Grohe

- Puutuotevalmistajien on mahdotonta täyttää kohtien d ja e vaatimuksia. Suomessa ei erikseen edes metsänkäyttöilmoituksella pystytä erittelemään jatkuvapeitteistä kasvatusta, eli teknisesti ei ole tällä hetkellä mahdollista saada tietoa raportoitua yksittäiselle puutavaraerälle ja sitä kautta tuotteelle.

- Hiilikädenjälki sopisi myös tänne yhdeksi pistekohdaksi

'-It is impossible for wood product manufacturers to fulfil the requirements in points d and e. Even with a notification of forest use, it is not possible to differentiate continuous cover forestry, i.e., technically it is not currently possible to report information for an individual batch of lumber and thereby the product.

-The carbon handprint would be a good point here

Remissinstans

Metsäliitto Cooperative, Metsä Wood

Forslaget lar seg vanskelig dokumentere per i dag. Det foreslås heller strengere krav til sertifisering innenfor FSC/PEFC og oppfølging av disse etablerte ordningene.

Remissinstans

Norske Trevarer

Kohdan a) termin päätiällisenä tarkoitus on epäselvä.

Kalkkilaastin käyttäminen ei yksin mahdollista tiälliseinän purkamista, vaan sen lisäksi tulisi käyttää umpitiälliä. Reikätiälliä käytettäessä laasti "tapittuu" reikiin laastityypistä riippumatta niin, että tiället ovat lujasti kiinni toisissaan. Vaatimus käyttää umpitiälliä taas on ristiriitainen materiaalitehokkuuden ja ympäristövaikutusten suhteen.

Kohdan c) termi pisteperustus on epäselvä. Ruuvipaalut eivät taida olla Suomessa varsinaisille rakennuksille kelvollinen perustustapa, koska niille ei liene määritelty kestävyyttä.

The meaning of the term main brick wall in section a) is unclear.

The use of lime mortar alone does not allow for the dismantlability of the brick wall; solid brick must also be used. If perforated bricks are used, the mortar will “plug” the holes regardless of the type of mortar so that the bricks are firmly attached to one another. The requirement to use solid brick however conflicts with material efficiency and environmental impact.

The term point foundation in point c) is unclear. Ground screw foundations might not be an eligible foundation method for buildings in Finland, as it does not seem that their durability has been determined.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Regarding continuous cover forestry, there is no industry system to trace wood from continuous cover forestry. Thus, wood producers/suppliers are not able to currently supply wood marked as originating from a continuous cover forestry source. As an alternative, a national factor based on country level use of continuous cover forestry could be developed – perhaps by the European Forest Institute – and then utilized by the Nordic Swan Ecolabel for New Buildings.

Remissinstans

Stora Enso

XXX förekommer i d och e. Behöver justeras.

Remissinstans

Besqab

uneven distribution of requirements in different chapters. In this chapter it is only a requirement.

Regarding continuous cover forestry, the opinion from our suppliers is that this information is not included in FSC or PEFC. Please clarify how this is to be proven.

Our suppliers (lumberyard and frames for single-family houses) have taken this issue further to larger timber suppliers. They state that they are unable to deliver 25-50% of the timber today. If this will be possible in the future, it would entail major logistical challenges and would probably lead to greatly increased costs and long delivery times.

The timber suppliers only use this method in individual cases. The reason is that it would mean greatly increased costs and that it actually lacks a scientific basis because it is better for the environment. Debate whether what is best is ongoing.

Remissinstans

JM AB

Vad innebär avsevärt mindre gällande massahantering?

Hur verifierar man att det är hyggesfritt skogsbruk? Intressant, men behöver finnas någon märkning eller dylikt för att det ska bli praktiskt möjligt.

Remissinstans

NCC

Det foreslås i dette punktet å gi poeng for sertifisert trevirke som er avvirket etter konseptet hyggesfritt skogbruk, dvs plukkhogst. Så langt Treindustrien kjenner til er det ikke noe system for sporbarhet for dette i dag, og det er en fare for at dette punktet vil føre til grønnvasking. Det er viktigere at Nordisk Miljømerking stiller strenge krav til sertifisert trevirke og chain of custody, og der det må dokumenteres av det er bestilt og levert sertifisert virke via forretningsdokumentene. Se også O35.

Remissinstans

Treindustrien

P18 Innovation och andra gröna initiativ

Poäng för innovativa åtgärder bör även kunna innefatta användandet av byggprodukter med integrerade solceller. En sådan åtgärd reducerar resursanvändningen, då den traditionella lösningen med klimatskärm med solceller monterade utanför på ett separat bärande system ger ett ineffektivt resursutnyttjande.

Remissinstans

Jernkontoret

Sabima mener at skogbruk må bli naturvennlig for at vi som samfunn skal kunne stanse tapet av naturmangfold, Vi støtter initiativ som drar utviklingen i riktig retning - mot et naturnært skogbruk med fleraldersskog, lukka hogst og så videre. Vi bidrar gjerne med flere til innovasjon og grønne initiativ. Hva med poeng for å åpne opp lukka bekker i forbindelse med et byggeprosjekt, for eksempel.

Remissinstans

Sabima

b. "visa att behovet av transport är avsevärt mindre" - avsevärt mindre än vad?

Remissinstans

PE Teknik & Arkitektur

The main brickwalls

-> Terminology: What does this mean?

Lime mortar

-> Note: the strength properties of lime mortar are substantially lower than those of commonly used masonry cements and cement-lime mortars. The structural properties of walls cannot be compromised due to weak mortars.

In addition, in order for lime mortar to achieve freeze-thaw durability, it must not only be air entrained but also carbonated before freezing. Consequently, masonry must be carried out during the spring and early summer.

Point foundation or ground screw foundation

-> Terminology: point foundation is not a construction method we are aware of. Furthermore, the use of the screw foundation method has, in our experience, caused remarkable challenges.

The foundation method should be considered case-specifically from a comprehensive perspective rather than favouring partial optimisation.

Remissinstans

Ramboll Finland Oy

Som texten är formulerad kan man tolka den som att masshanteringsplanen ska ge en reduktion av transportmängden så det kanske behöver förtydligas hur man uppfyller målet; räcker det med att en masshanteringsplan tas fram eller behöver det bli en reduktion av masstransporter som en följd av detta, bör det finnas krav på andel schaktmassor som ska förbättras och återanvändas?

Remissinstans

Bonava

Att trakthyggesbruket är vanligast i svenskt skogsbruk är i linje med Skogsstyrelsens rekommendationer. Myndigheten menar att hyggesfritt skogsbruk ska ses som ett komplement till trakthyggesbruk på en begränsad del av skogsmarken.

Hyggesfritt skogsbruk är ett bra alternativ där sociala och biologiska värden är viktigast och där målet är att skapa en skiktad, olikåldrad skog med en blandning av små och stora träd och där lönsamheten kan få stå tillbaka.

Plockhuggning lyfts ofta fram som en mer skonsam avverkningsmetod. Det är den i bemärkelsen att metoden bidrar till en mer skiktad skog och att marken alltid är skogsbeklädd. Utifrån ett naturvärdesperspektiv kräver dock både plockhuggning och trakthyggesbruk samma insatser. Skogsägaren behöver göra samma åtgärder som bevarar och stärker biologisk mångfald. Det handlar tex om att lämna naturvärdesträd, skydda våtmarker och skapa död ved.

Utifrån klimatperspektiv pågår en debatt om vilka skogsbruksmetoder som ger mest nytta. Debatten omfattar allt från skogens och markens inbindning till möjligheten att använda förnybart trä för att substituera fossila och energikrävande material. Forskningen är dock enig om att skogar med hög tillväxt är avgörande för klimatet. Likaså vet vi att det är bra för klimatet att ersätta fossila råvaror och material som kräver mycket energi vid framställan med förnybara råvaror.

Genom att följa FSC eller PEFC som är oberoende certifieringssystem som balanserar produktionsvärden, miljövärden och sociala intressen säkerställs den biologiska mångfalden i skogen.

Biologisk mångfald säkras bland annat genom att planera avverkningar i linje med riktlinjerna som ställs upp inom ramen för FSC och PEFC. Det omfattar exempelvis att undanta skogar med höga naturvärden, allt från nyckelbiotoper till enskilda naturvärdesträd, samt att vi skapar så kallade gröna korridorer med lämnade trädgrupper och träd på varje avverkningstrakt. Andra viktiga insatser är att skydda våtmarker och vattendrag.

Att premiera ex "Plockhugget" ser vi som en åtgärd som ger väldigt små lokala effekter och ett ineffektivt skogsbruk med stora logistiska utmaningar där vi idag för att kunna hantera omställningen inom byggindustrin med ökat byggande i trä måste säkerställa jämna och ökade uttag ur den Svenska skogen för att kunna ersätta detta med byggnadsmaterial som har avsevärt större klimatavtryck.

Remissinstans

Derome

Innovation och andra gröna initiativ. Bra att innovation inom gröna initiativ premieras.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

1. "b. Plan för masshantering som visar att behovet av transport av massor på byggarbetsplatsen är avsevärt mindre." Det behöver förtydligas hur man kan uppfylla kravet, vad menas med "avsevärt mindre"? Mindre än vad?

2. d & f. Dokumentations- och uppföljningskrav skulle behöva beskrivas tydligare.

3. Finns det möjlighet att här lyfta ytterligare möjlighet att ta poäng som knyter an till delningsekonomi i färdiga hus? I P7 finns möjlighet att ta poäng gällande delade cyklar och delat utrymme i form av cykelverkstad. Kan det finnas ytterligare delar att lyfta in här - ytor, bilar, verktyg?

Remissinstans

PEAB

Alla kraven i detta poängkrav är byggfokuserade och uppfattas inte särskilt innovativa så som de formuleras. För att öka uppmuntran till innovation skulle vi föreslå att man fokuserar på att sätta ramar för vilka områden som Nordisk Miljömärkning gärna vill se ytterligare krafttag inom och som hjälper projekten att tänka större. Exempel på områden som premieras kan vara:

- Ökad möjlighet till återbruk av byggvaror (nuvarande a)
- Minskat behov av transporter (nuvarande b)
- Biologisk mångfald (nuvarande d och e)
- Spara vatten
- Dela energi mellan byggnader
- Involvera boende och hyresgäster i att bidra till en minskad miljöpåverkan
- Nya affärsmodeller
- Social hållbarhet och välbefinnande

Remissinstans

Incoord

Poäng för innovativa åtgärder bör även kunna innefatta användandet av byggprodukter med integrerade solceller. En sådan åtgärd reducerar resursanvändningen, då den traditionella lösningen med klimatskärm med solceller monterade utanför på ett separat bärande system ger ett ineffektivt resursutnyttjande.

Remissinstans

Stålbyggnadsinstitutet

”hyggesfritt skogsbruk” är varken en vetenskapligt definierat begrepp eller ett i branschen etablerat och av all begripbart uttryck. Det kan bara skapa förvirring och osäkerhet. Använd ”hållbart skogsbruk” som är mer vedertaget och förekommer i många erkända källor. c. Ersätt ”hyggesfritt skogsbruk” med hållbart skogsbruk d. Ersätt ”hyggesfritt skogsbruk” med hållbart skogsbruk

Remissinstans

Skogsindustrierna – Svenskt trä

Appendix 8 Consultation comments on Quality management of the construction process

Contents

GENERAL COMMENTS	695
O44 Air permeability	697
O45 Compliance with material and chemical requirements.....	699
O46 Information for those involved in the construction process.....	700
O47 Unforeseen non-conformities.....	701
O48 The contractor's self-monitoring system	702

GENERAL COMMENTS

Undertegnede har nu gennemført ca. 20 stk. KS-rapporter og har ved gennemgange fundet mange væsentlige fejl ved nybyggerierne.

Grundlæggende har kriteriet "O34 Inspektion af færdig bygning" været kluntet beskrevet og herunder har det været angivet, at Citat: "Kontrollen sikrer en høj kvalitet og minimerer risikoen for klassiske byggefejl, som eksempelvis fugt-problemer. Dermed opnås både en sund bygning og en fremtidsorienteret investering for ejeren af byggeriet." Førnævnte citat fra hjemmesiden kan ikke lade sig gøre, da den uvildige trediepart først (ifølge kravet), skal komme og besigtige et færdigt byggeri, lige før de kommende beboere flytter ind. Alle f.eks. badeværelserne ser pæne og nydelige ud, men hvad der skjuler sig bag overfladen kan ikke ses. F.eks. er det ikke muligt, at se om fliserne i et badeværelse er opsat korrekt, når først badeværelset er helt færdigt. Jeg har set (fordi bygherren accepterede, at jeg besigtigede flere gange, tidligt i byggeprocessen) mange fliser blev opsat på meget mangelfulde opsmurte membraner på gasbetonvægge. Membranerne var udført med klasket/opsmurt og med mange store helligdage og iblandet mørtelklumper, samt udført i frostvejr.

Billedet fra bruserområdet i nr. 79 viser, at membran er påført i et for tykt lag og

muligvis også i frostvejr.

Der udover var der ikke gjort plads i hjørnerne til bagstop bag de "pæne" mastikfuger. Mastikfugerne var bare fuget "pæne" i hjørnerne, men uden den bagvedliggende usynlige korrekte udformning af fugeprofilen for, at sikre den optimale vedhæftning.

Den uvildige trediepart er nødt til at komme flere gange i byggeprocessen og gerne helt fra det første prøvehus er opstillet, og herved kan klassiske byggefejl med fugtproblemer opdages i tide og ikke når byggeriet først står færdigt, for så er det næsten altid for sent, at rette op på fejlene (og de fleste beboere er allerede flyttet ind).

Der udover kan jeg opliste de fejl for hvert byggeri, som jeg har konstateret og beskrevet i KS-rapporten for det enkelte byggeri. Se https://url12.mailanyone.net/v1/?m=1nLo8U-0001Fb-4q&i=57e1b682&c=iqwLtL_jg5mMZiaeEQS0Tue-dZ4DDa01zglkK4wTJOJ291YPRKx3VjWoGf6liehEedLgQPze-qPlryFU_j-zkJw3l0aUCaiYGBaU4M-0b_nqSO2CT7eha8B3m60swLZOtZ9l1zwW85BX58GlZmeV9J44Tr1cvvbToyPqTzOJzO85g5pqOJ-MuLm_BkPrRfnOZkwJO4r9M_h-57BwsdjTTx1UhzusbGAepSG3RjyhReY

Min fornemmelse er, at byggeledelsen altid anvender mine KS-rapporter/maillkorrespondancer proaktivt, således, at mine bemærkninger tages aktivt til efterretning. og anvendes i den løbende byggeproces.

Kvalitets Sikring skal styres og ikke bare indskrives i de forskellige skemaer fredag ved fyraften.

Jeg har set skemaer hvor fliseentreprenøren godkender de opsatte vægfliser i badeværelser f.eks. om mandagen og onsdagen efter, så godkender han den opsmurte membran, der jo selvfølgelig sidder bag fliserne. Det er godt nok flot klaret, at kunne se membranen gennem vægfliserne?

Jeg vil meget kraftigt advare om, at det vil være at lade ræven (entreprenøren) vogte gæs, hvis byggeriet ikke inspiceres af en uvildig trediepart (der er altid gode håndværkere, men der er også en hel del dårlige håndværkere).

Remissinstans

Byg VVS raad

This chapter feels reasonable. We do not see any major changes that would be cost-driving.

All appendices should also be translated. Annexes are difficult to obtain from suppliers if they are not indicated as the author in the annexes to be filled in by the applicant. If it is assumed that the annexes are needed as a background documents, the applicant or supplier;the manufacturer should be indicated as the author.

Remissinstans

JM AB

Vi peker på at den norske norsk plan- og bygningsloven (PBL) stiller tekniske krav i TEK17 og prosessrelaterte krav i SAK10. Bustadoppføringslova stiller krav om kundens rettigheter. Alle seriøse bedrifter må oppfylle disse kravene. Vi mener at foretakskravene i SAK10 godt nok dekker mange av de dokumentasjons- og kvalitetssikringskravene som Svanen foreslår. Vi peker på at særegne Svanekrav til kvalitetssikring også vil være fordyrende. Vi anbefaler derfor å fjerne de fleste kravene i kapittel 10 "Kvalitetsstyrning av byggeprocess". Vi kan være med på å beholde O45 og O47.

Remissinstans

Bedömer att mycket går att återanvända från gen 3. Krävs viss handpåläggning att bygga vidare på. Vi ser fram emot att uppföljning och kvalitetsstyrning utvecklas i linje med branschens behov av digitalisering.

Remissinstans

Nordr, Bjerking, Coresource

I förra generationen kriterier så ställde man krav på kvalitetsledningssystemet gnm dokumentationskrav. Det saknas. Och det saknar jag. För en förvaltande organisation så är det bra stöd för att behålla inbyggda värden.

Remissinstans

Stena Fastigheter AB

O44 Air permeability

viktig, men vanskelig der det er et eksisterende bygg som rehabiliteres.

Remissinstans

Aspelin Ramm eiendom

Hanteras redan i bygglovet, därmed onödig.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Yleinen huomio: vaatimukset eivät ole ongelmallisia; näitä tehdään jo laajemminkin.

General observation: the requirements are not problematic; these are already widely implemented.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Meningen är inte helt klar vilket värde för ska man jämföra med?

Remissinstans

Besqab

The requirement feels aligned with EU-Taxonomy

Remissinstans

JM AB

Dette er strengt tatt ingen skjerping utover kravet i TEK

Remissinstans

Norconsult

'-> If the computational air permeability value is lower than 4, air impermeability must always be measured.

Remissinstans

Ramboll finland Oy

I Norge har vi obligatorisk krav om lufttetthet i boliger. Kravet er gitt i SAK10. Krav til luftlekkasjer er gitt i TEK17. Kravene refererer til tilbaketrunkne standarden NS 3031:2014, som igjen henviser til den gamle standarden for luftlekkasjemålinger; NS-EN 13829. Nye NS-EN ISO 9972 er ikke referanse for lekkasjekravene i TEK17. Målekriteriene er forskjellig, og volumreferansen for utregning av lekkasjetall er ikke den samme. Det virker da unødvendig at man opp mot Svanemerkingen må presentere et annet lekkasjetall enn det som gjelder i TEK17-sammenheng. Ekstra unødvendig blir det når Svanemerkingen ikke stiller konkrete krav til maksimalt lekkasjetall.

Anbefaling: Fjern dette kravet i Norge, da det er dekket gjennom obligatorisk krav i SAK10. Subsidiært; be om dokumentasjon for lekkasjemåling etter SAK10 og TEK17.

Remissinstans

Vad gäller för parhus? Vi mäter alltid 10% av alla småhus i ett projekt. Innebär Svanens nya krav att vi måste mäta varje enhet om vi bygger parhus och/eller kedjehus och friliggande hus. Kostnads- och tidsdrivande, med tanke på att vi har vårt byggsystem för småhusen.

Står det fel i remisstexten? "Tabell 19 och 20" - ska vara "tabell 21 och 22". Det står dessutom på engelska i tabellerna ("Table").

Remissinstans

Bonava

1. Vi förordar att mätning i första hand utföras i hel byggnad eller helt trapphus då lufttäthetskravet behöver verifieras mot energibalansberäkningen.
2. Oavslutad mening: Resultat av testerna av lufttäthet och jämförelse med det värde för.
3. Skrivningen "Rutin(er) för att mäta lufttäthet, inklusive mätmetod, korrigerande åtgärder och felanalys i de fall som det uppmätta värdet avviker från projektets projekteringsvärde." går att tolka som att korrigerande åtgärder och felanalys ska finnas med i rutinen, när vi antar att det är arbetssätt för korrigerande åtgärder och felanalys som ska finnas med.
4. Vad menar man med "utvärderas" i meningen "I projekt med mer än en byggnad ska lägenheterna i varje byggnad utvärderas." Ska de mätas? (MF)

Remissinstans

PEAB

O45 Compliance with material and chemical requirements

Pyydämme tarkentamaan, voivatko pyydettyt työmaatarkastukset olla kytkettynä työmaan normaaliin omavalvontajärjestelmään.

We request clarification of whether the requested construction site inspections may be linked to the construction site's normal self-monitoring system.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Vad betyder ansvarskedja?

Remissinstans

Bonava

"Interna inspektioner" skulle vara tydligare om man istället kallade det för "ronder"

Remissinstans

PEAB

O46 Information for those involved in the construction process

Svanen skulle tillhandahålla ett gemensamt utbildningsunderlag för att likrikta vilken information som ges till alla som arbetar med Svanen-projekt. Vi som entreprenörer kan fylla på med projektspecifikt material.

Remissinstans

Eksjöhus Modulbygg AB

Vad avser man för relevanta språk. Vi tycker att det borde räcka på svenska och engelska då vi har krav på den kunskapen i våra upphandlingar.

Remissinstans

Besqab

Kriteeri tulee olla peruslisenssissä hoidettavissa oleva asia.

Ehdotamme tekstin muotoiluksi: "Rakennusprosessiin osallistuvilla työntekijöille, kuten ...".

The requirement should be a matter taken care of in the base licence.

We propose that the text read: "Employees participating in the construction process, such as...".

Remissinstans

JM Suomi Oy

Anbefaler at kravet fjernes

Remissinstans

Boligproducentenes Forening

Står det fel i remisstexten? "Tabell 19 och 20" - ska vara "tabell 21 och 22". Det står dessutom på engelska i tabellerna ("Table").

O45 Uppfyllnad av material- och kemikaliekrav

Vad betyder ansvarskedja?

O46 Information till involverade i byggprocessen

Svanen borde tillhandahålla information på olika språk. Svanen måste precisera vad som avses med rutiner och omfattning. Lättförstådd information på ca 1 A4-sida som förklarar Svanens krav och syfte. Interaktivt ska inte vara ett krav, utan valfritt. Däremot en enkel film som rullar på en skärm där alla kan läsa.

Önskemål: Går det att skapa en digital interaktiv utbildning på olika språk som våra entreprenörer kan klicka sig igenom och sedan svara på kontrollfrågor? Vore toppen för att täcka upp både "tidsintervall" och "utbildning på relevanta språk".

Medarbetare: vad menas? Projektörer, Bonavaanställda, utförandeentreprenörer, totalentreprenörer, leverantörer?

Underentreprenörer: Menar Svanen att vi ska utbilda de underentreprenörer som våra utförandeentreprenörer anlitar? Känns inte rimligt då vi inte har avtal med dem utan det bör var utförandeentreprenörens ansvar.

Underleverantörer: om vi förstår detta rätt – ex: om vi köper ett prefab takelement från X och de i sin tur har underleverantörer för vissa delar av takelementet? Känns inte rimligt att vi ska ansvara för utbildning för dem. Hur ska vi kunna fånga alla som vi inte har direkta avtal med? Gränsen för utbildning måste vara dem som vi har avtal med och att vår avtalspart själva får säkra kunskapsnivån för dem som de i sin tur handlar upp, detta gäller även punkten ovan angående underentreprenörer.

Önskemål att Svanen skapar både digital och skriftlig information på flera språk. På så sätt säkerställer Svanen att den information som är viktig också är den som finns i materialet.

Remissinstans

Bonava

Att välja ut och lyfta rollerna arbetsledare och platschef hos entreprenör men t ex inte inköpare eller projekteringsledare blir ottydligt.

Remissinstans

PEAB

O47 Unforeseen non-conformities

Bra med en svanen mall.

Remissinstans

Besqab

There is also a mention in the old criteria for designed deviations. Please add it to this version as well. There are so many new things being put into the criteria that it is very likely that not all products on the market will be ready to meet the requirements immediately. Recurring deviations are likely.

Remissinstans

JM AB

Vanhassa kriteeristöissä on kohta myös suunnitteluille poikkeamille. Pyydämme lisäämään sen tähänkin versioon. Kriteeristöön esitetään niin paljon uusia asioita, että on hyvin todennäköistä, että kaikki tuotteet markkinoilla eivät ole heti valmiita täyttämään vaatimuksia. Ns. toistuvat poikkeamat ovat todennäköisiä.

The old requirements contain a section for planned exceptions. We request that it is also added to this version. So many new things are presented for the requirements that it is very likely that not all of the products on the market are immediately ready to fulfil the requirements. Repeated exceptions are likely.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Planerade ändringar saknas.

Remissinstans

Bonava

"Rapporter om bristande överensstämmelse om relevant" - förtydliga om det är Avvikelserapport som avsees

Remissinstans

PEAB

O48 The contractor's self-monitoring system

"Pohjoismaisella Ympäristömerkinnällä on oltava pääsy laadun itsevalvontajärjestelmään koko rakentamisprosessin ajan. Tämä voidaan hoitaa urakoitsijan digitaalisessa laadunvarmistusjärjestelmässä, jos se on mahdollista." -->

Tiedonantovelvoite ja pääsy järjestelmiin vs tietosuoja. --> Joutsemerkkiä myöntävä taho ei ole viranomainen joka voisi vaatia pääsyä järjestelmiin.

“Nordic Ecolabelling must have access to the quality self-monitoring system through the entire construction process. This can be handled in the contractor’s digital quality assurance system, if that is an option.” --> Obligation to provide information and access to systems vs. data protection. --> The body awarding the Nordic Swan Ecolabel is not an authority that could demand access to the systems.

Remissinstans

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka

Dessa rutiner och processer finns idag, men regleras i de flesta fall av kvalitetsansvarig och inte genom egenkontrollerna. Om Nordisk Miljömärkning avser att ändra på detta, kommer det innebära en anseilig mängd merarbete för arbetsplatserna, vilket det helt enkelt inte finns kapacitet för.

Remissinstans

Veidekke Entreprenad

Kriteeriluonnoksessa vaaditaan, että ”Pohjoismaisella Ympäristömerkinnällä on oltava pääsy laadun itsevalvontajärjestelmään koko rakentamisprosessin ajan.” Tämä voi olla kyllä käytännössä ongelmallista ja kysymys onkin, mikä on vaatimuksen lisäarvo.

The requirement draft requires that “Nordic Ecolabelling must have access to the quality self-monitoring system through the entire construction process.” In practice, this may well be problematic and the question remains as to the requirement’s added value.

Remissinstans

Rakennusteollisuus RT ry

Detta är en BBR fråga och man får inte slutbesked om inte detta är gjort. Behöver det vara ett svanen krav?

Remissinstans

Besqab

The requirement feels aligned with EU-Taxonomy

Remissinstans

JM AB

Pyydämme tarkentamaan kriteeriin, että se on täytettävissä peruslisenssin kautta. Nykyisessä kriteeriversiossa tämä on ollut hoidettavissa peruslisenssillä. Tämä vähentää ylimääräistä työtä, sillä jokaisen projektin ei tarvitse erikseen todentaa kriteerin täyttymistä, vaan asia on varmennettu jo etukäteen.

We request that this requirement is reviewed so that it can be fulfilled via the base licence. In the current version of the requirements, this is managed via the base licence. This reduces excess work, as there is no need to establish that the requirement has been met separately for each project; the matter is already verified in advance.

Remissinstans

JM Suomi Oy

Lite oklar omfattning av vad som menas med de nya delarna, exempelvis "Översikt över ansvarskedjan för kontrollåtgärderna", menas då vem som ansvarar för respektive del av kontroller?

Remissinstans

NCC

Kriteriet är väldigt luddigt formulerat. Ska det t.ex. vara direkt anknuten till entreprenörens själva kvalitetssystem? Svårt att definiera på ett tydligt sätt annars.

O48 b. Jag skulle föreslå att ersätta "korrigerig" mot "revidering" av ritningar.

O48 e. Detta bör väl vara en del av Prefab-leverantörens kvalitets-system?

O48 f. Detta är en del av KA:s kontrollprogram, inget nytt?

”Nordisk Miljömärkning ska ha tillgång till systemet för egenkontroll av kvaliteten under hela byggprocessen. Detta kan hanteras i entreprenörens digitala kvalitetssäkringssystem, om det finns” - ska Svanen ha tillgång till i vårt fall BIM360 i varje projekt?

Remissinstans

Bonava

1. Vår tolkning är att punkt A och punkt D behandlar det som vi i Sverige kallar kontrollplan (kopplat till kontrollansvarig på beställarsidan) och kontrollprogram (entreprenörens kontroller). Så som dessa två punkterna är beskrivna är det svårt att ta till sig vad som åsyftas. De skulle behöva förtydligas, gärna med begrepp som används i den svenska byggbranschen.
2. Punkt B "korrigerig av ritningar", skulle behöva förtydligas. Menar man uppdatering till relationshandling eller menar man löpande ändringar?
3. "System för egenkontroll" - vad menar man med system? Det är snarare så att entreprenören har ett arbetssätt för genomförande av egenkontroller för olika delar i ett projekt. Åtminstone har inte alla aktörer ett digitalt system för denna hantering. De

faktiskt egenkontrollerna finns ej tillgängliga i ett och samma digitala system utan dokumenteras på olika sätt och sparas i projektet i fysiskt eller digitalt format.

4. "Entreprenören ska ha en dokumenterad egenkontroll under hela byggtiden." Det skulle bli tydligare om man skrev "Entreprenören ska löpande dokumentera egenkontroller under hela byggtiden"

Remissinstans

PEAB
